DZIŚ › KLESZCZE – PORADNIK ZDROWOTNY

SZCZEPIENIA | BADANIE KLESZCZA | KLESZCZE W DOMU

GAZETA wyborcza
wyborcza.pl
NIE MA WOLNOŚCI BEZ SOLIDARNOŚCI

Piątek, 24 kwietnia 2026 | Redaktor prowadzący Piotr Rozpara | Cena gazety 12,99 zł (w tym 8% VAT) | nr 95.11194, 1

Nakład 87 tys. + 322 tys. prenumerat cyfrowych

Prezydent przyjął rezygnację szefa BBN

Cenckiewicz odchodzi

Sławomir Cenckiewicz rezygnuje z funkcji szefa prezydenckiego Biura Bezpieczeństwa Narodowego i opuszcza Kancelarię Prezydenta. Według źródeł „Wyborczej" jednym z powodów jest spór o aneks do raportu z likwidacji WSI i o stosunek do Donalda Trumpa.

Wojciech Czuchnowski

Z punktu widzenia relacji rząd–prezydent decyzja Cenckiewicza ma ogromne znaczenie. To on stał za Karolem Nawrockim na każdym etapie jego kariery. To dzięki niemu obecny prezydent został prezesem IPN, a po wyborach Cenckiewicz był jego najważniejszym doradcą. Młodszy o jedenaście lat Nawrocki traktował go jak ostateczny autorytet. Co się zatem stało?

Dwa powody

Oficjalnym powodem jest odebranie historykowi poświadczenia bezpieczeństwa, czyli możliwości dostępu do tajnych informacji. Ale Cenckiewicz nie miał tego poświadczenia już obejmując funkcję szefa BBN. Mimo to prezydent zawsze go bronił. Na dodatek w ubiegłym tygodniu Cenckiewicz wygrał proces z kancelarią premiera i Służbą Kontrwywiadu Wojskowego, która w 2025 r. cofnęła mu certyfikat. Tyle że sukces przed sądem miał znaczenie wyłącznie wizerunkowe, bo tracił dostęp do informacji niejawnych z innych powodów: jest oskarżony o ujawnienie planów strategicznych wojska, prokuratura bada też jego udział – mimo braku uprawnień – w posiedzeniu Rady Bezpieczeństwa Narodowego.

Źródła „Wyborczej" mówią, że między Cenckiewiczem a Nawrockim zaczęło zgrzytać w związku z dwiema sprawami. Pierwsza to popieranie przez prezydenta działań Donalda Trumpa. Cenckiewicz, jako ortodoksyjny katolik, nie mógł się pogodzić z antychrześcijańską retoryką prezydenta USA i krytykował jego ataki na papieża Leona XIV. Sprawa druga to aneks do raportu z likwidacji Wojskowych Służb Informacyjnych. Cenckiewicz jest jednym z jego głównych autorów i zwolennikiem odtajnienia dokumentu przechowywanego w tajnym archiwum Kancelarii Prezydenta. Aneks, uważany za „świętego Graala" PiS oraz zwolenników lustracji, powstał w 2007 r. Żaden z kolejnych prezydentów nie zdecydował się na jego odtajnienie. Lech Kaczyński ocenił, że aneks zawiera błędy i publicystyczne tezy niepoparte dowodami.

Nadmierna anonimizacja aneksu

I choć Nawrocki chce go wreszcie ujawnić, to diabeł tkwi szczegółach. Chodzi o to, że zdaniem Cenckiewicza aneks został nadmiernie zanonimizowany, przez co traci na sile. Bo Cenckiewicz i jego środowisko chcą pokazać, że za powstaniem III RP i upadkiem komunizmu stoi agentura PRL.

Decyzję o publikacji aneksu Nawrocki właśnie podjął. Jego rzecznik Rafał Leśkiewicz napisał, że aneks został przekazany do zaopiniowania marszałkom Sejmu i Senatu. „Opinie, które nie mają charakteru wiążącego dla Prezydenta RP, są formalnym elementem procesu zmierzającego do odtajnienia i podania do publicznej wiadomości aneksu" – dodał.

Aneks, uważany za „świętego Graala" PiS oraz zwolenników lustracji, powstał w 2007 roku

Wczoraj Leśkiewicz oświadczył, że rezygnacja Cenckiewicza została przyjęta i historyk złożył ją dzień wcześniej. O publikacji aneksu Leśkiewicz powiedział tak: „Jawność tak, ale w granicach prawa", „Jawność, ale odpowiedzialna".

Decyzja dobra, choć spóźniona

Gdy zamykaliśmy to wydanie „Wyborczej", ze strony rządu na oświadczenie szefa BBN zareagował na razie Jacek Dobrzyński, rzecznik koordynatora służb specjalnych. Na X napisał: „Już ponad 7 miesięcy temu jasno i wyraźnie informowałem, że Sławomir C. nie ma dostępu do informacji niejawnych. Najwyraźniej w końcu do niego dotarło, że przez ten czas, stojąc na czele BBN wyglądał dość paradnie. Bez poświadczenia bezpieczeństwa i wglądu do niejawnych dokumentów kierowanie przez niego było fikcją. Jego odejście ze stanowiska to chyba jedyna dobra, choć mocno spóźniona decyzja". ●

Dziś na stacjach paliw

Benzyna 95

6,03 ZŁ

Olej napędowy

6,79 ZŁ

To maksymalne ceny obowiązujące dziś na stacjach paliw

Wydaje Wyborcza Sp. z o. o.
nr indeksu 348198

ISSN 0860-908X

FOT. © CAROL GUZY/ZUMA PRESS/IWITNES

World Press Photo

ZDJĘCIE ROKU

To zdjęcie amerykańskiej fotografki Carol Guzy zwyciężyło w tegorocznej edycji konkursu World Press Photo. Zostało zrobione 26 sierpnia ubiegłego roku w sądzie w Nowym Jorku, gdy po przesłuchaniu imigracyjnym agenci ICE zatrzymali Ekwadorczyka Luisa. Zrozpaczone córki trzymają się ojca, jedynego żywiciela rodziny.

• Więcej
▶ Wyborcza.pl

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Bartosz T. Wieliński

Trump dzieli NATO

Przez trzy dekady marzyło nam się, by Ameryka traktowała nas tak jak Izrael. Byśmy byli w grupie państw, które Waszyngton uważa za najważniejszych sojuszników, którym nie szczędzi wsparcia, nie odmawia dostępu do najnowszych wojskowych technologii. By cały świat to widział, a nasi potencjalni nieprzyjaciele zdawali sobie sprawę z tego, że atak na Polskę spowoduje odwet USA.

Gdy w 1999 r. weszliśmy do NATO, traktowano nas jak członka drugiej kategorii. W myśl porozumień z Rosją w Polsce i innych nowych krajach Sojuszu nie mogły powstawać stałe bazy wojskowe, zachodni sojusznicy bardzo się starali Moskwy nie prowokować. Nawet gdy dokonała aneksji Krymu i podpaliła wschodnią Ukrainę, a USA zaczęły zaostrzać stanowisko, amerykańscy żołnierze przysłani do Polski nie stacjonowali u nas na stałe, tylko rotacyjnie. Niby to kwestia semantyki, ale przecież w polityce słowa mają swoje znaczenie.

Stare porzekadło mówi: uważaj na to, czego sobie życzysz, bo życzenie może się spełnić w najmniej dogodnym momencie. Tak właśnie się dzieje w relacjach polsko-amerykańskich. Według Politico w Waszyngtonie sporządzono czarną listę krajów, które nie udzieliły USA sojuszniczego poparcia w wojnie z Iranem i powinny ponieść karę. Jedyna, jaka wchodzi w grę – cła Trump już przecież nakładał – to wycofanie z tych krajów części, a może i całości amerykańskiego kontyngentu wojskowego. Jest i druga lista, biała, na której wpisano kraje, które Ameryka sobie ceni, bo nie tylko nie kontestują jej polityki, ale i wydają odpowiednio dużo na obronność (do tej pory głównie w amerykańskich koncernach zbrojeniowych). Na tej liście są Polska, Rumunia, kraje bałtyckie. Logika opisanego przez Politico procesu zakłada, że USA przerzucą siły z krajów z listy czarnej do krajów z listy białej. Na papierze wygląda to doskonale. Do 10 tys. amerykańskich żołnierzy stacjonujących w Polsce dołączą kolejni. Nasza siła odstraszania Rosji znacznie wzrośnie.

Dokonany przez prezydenta USA podział sojuszników na złych i dobrych osłabiłby nasz Sojusz w sensie politycznym

W rzeczywistości taka decyzja Trumpa nie byłaby korzystna. Problemem nie jest nawet to, że zwiększą się koszty stacjonowania dodatkowych wojsk w Polsce. Przerzucanie wojska z zaplecza na flankę wschodnią osłabiłoby Sojusz w sensie militarnym. To byłby przecież długotrwały proces, co przełożyłoby się na zdolność do prowadzenia operacji. Najgorsze jest jednak to, że dokonany przez Donalda Trumpa podział sojuszników na złych i dobrych osłabiłby nasz Sojusz w sensie politycznym. Bo czy kraj z czarnej listy mógłby liczyć na to, że artykuł 5. Traktatu Waszyngtońskiego zostanie uruchomiony, gdyby ktoś najechał jego terytorium? Śmiem wątpić. A skoro tak, to po co tkwić w sojuszu, który jest bezwartościowy.

Obawialiśmy się, że Trump po prostu wycofa się z NATO. Może jednak dojść do gorszego scenariusza: że rozpocznie jego implozję. Polska nie powinna się więc cieszyć, że umieszcza się ją na białej liście. A polscy politycy powinni przekonywać Amerykanów, by plany podziału NATO wyrzucili do kosza. ●

Andrzej rysuje

Warszawa

Święto z tradycji insurekcji kościuszkowskiej

FOT. MATEUSZ SKWARCZEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Wczorajszy uroczysty apel na Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego z okazji Święta Dowództwa Garnizonu Warszawa. Oficjalnie przypada 19 kwietnia i nawiązuje do insurekcji kościuszkowskiej z 1794 roku, gdy powołano do życia pierwszą oficjalną władzę wojskową.

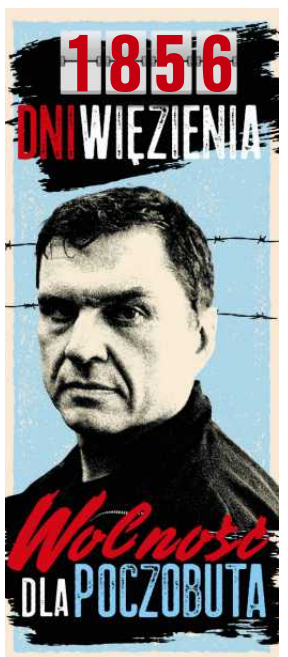
Liczba dnia

52

MLN ZŁ

Na taką kwotę pozwała stołeczny samorząd firma będąca o krok od przejęcia potężnej kamienicy w centrum Warszawy. Spółka niecierpliwi się na powolność procesów reprywatyzacyjnych.

▶ **Warszawa.wyborcza.pl**

Marie-Louise Eta

Pierwsza trenerka w najlepszych ligach

FOT. REUTERS / LISI NIESNER

Krytycy zawsze się znajdą. Każdy może mieć swoje zdanie, ale najczęściej mówi ono więcej o osobie, która je wygłasza, niż o mnie – opowiada Marie-Louise Eta w pierwszym długim wywiadzie w roli trenerki występujących w Bundeslidze piłkarzy Unionu Berlin. Już same okoliczności, w jakich jest on przeprowadzany, pokazują, że w klubie ze stolicy Niemiec wydarzyło się coś niezwykłego. Marie-Louise Eta to pierwsza kobieta w historii niemieckiej ligi i wszystkich czołowych lig na świecie na tym stanowisku. Na kameralnym stadionie byli dziennikarze „Die Zeit", a w rozmowie online brali też udział przedstawiciele Sport.pl, brytyjskiego „Guardiana", włoskiej „La Repubbliki" i hiszpańskiego „El Pais". Pytań wystarczyłoby na dwie godziny, ale Eta była zapracowana, wcześniej nieco przeciągnęła trening.

Do sali na głównej trybunie weszła w klubowym dresie. Uśmiechnięta i wyluzowana, mimo że dwa dni wcześniej debiut nie poszedł po jej myśli – Union przegrał 1:2 z Wolfsburgiem, który walczy o pozostanie w lidze.

Gdy makijażystki nakładają jej puder, opowiada o dzieciństwie u boku dwóch starszych sióstr. One, ogród i piłka – tak to wyglądało. Zanim usiadła przed kamerami, pozowała jeszcze do zdjęć na potrzeby wywiadu. Wspominała też o inspiracjach – gdy była piłkarką, podziwiała Xaviego Hernandeza z FC Barcelony, a będąc trenerką, zachwyca się Pepem Guardiolą. Kierunek jest jednak oczywisty – podoba jej się futbol ofensywny, techniczny i kreatywny.

Urodzona 34 lata temu w Dreźnie Marie-Louise Eta to była reprezentantka Niemiec drużyn młodzieżowych. Objęła zespół Unionu do końca tego sezonu, wcześniej w tym klubie prowadziła drużynę do lat 19. Szybko po nominacji w jej stronę pojawiły się obraźliwe komentarze.

– To po prostu śmieszne, kompletnie absurdalne. Zastanawiam się, kto to wszystko robi. Oni zniekształcają piłkę nożną. Jaki typ kobiety jest w męskiej piłce? Na początku myślałem, że to żart, ale to się naprawdę wydarzyło. Biorą pierwszą lepszą osobę, jaką zobaczą. Gdybym ja tak postąpił, nigdy nie oglądałbym meczu tej drużyny. Byłoby dobrze, gdyby ta kobieta weszła do szatni w bieliźnie, by motywować zawodników. Ale to czysty szum medialny i nieudany eksperyment – mówił Aleksandr Mostowoj, 50-krotny reprezentant Rosji i były piłkarz Benfiki czy Celty Vigo cytowany przez portal sport24.ru.

– To szaleństwo, że musimy zmagać się z seksizmem – komentował Horst Heldt, dyrektor ds. piłki nożnej w Unionie. ●

Dawid Szymczak

• **Rozmowa z Marie-Louise Etą**

▶ **Sport.pl**

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Województwo Śląskie

superauto.pl STADION ŚLĄSKI

STADION ŚLĄSKI

70 LAT LEGENDY

Historia, która wciąż tętni życiem

Przez siedem dekad legendarny Kocioł Czarownic był miejscem, w którym rodziły się sportowe legendy, kibice przeżywali wielkie emocje, a światowe wydarzenia zapisywały się w pamięci kolejnych pokoleń.

To tutaj reprezentacja Polski w piłce nożnej odnosiła swoje największe sukcesy, lekkoatleci na czele z Ireną Szewińską osiągali rekordowe wyniki, a Jerzy Szczakiel został pierwszym w historii Polski Indywidualnym Mistrzem Świata na żużlu. To również tutaj występowały największe gwiazdy muzyki, a trybuny niosły się echem dopingu słyszanym daleko poza Stadionem.

Dziś Superauto.pl Stadion Śląski obchodząc swoje 70-lecie, nadal tętni życiem i energią!

Jeszcze w tym roku czeka nas widowiskowy **Galacticos Show** z udziałem takich ikon futbolu jak Ronaldinho i Francesco Totti (25.04.), największy w Polsce mecz charytatywny łączący gwiazdy sportu i influencerów **HS All Stars | Gramy dla Dzieci** (2.05.). Po latach na Superauto.pl Stadion Śląski powróci też **Metallica**, dwa koncerty zagra **Dawid Podsiadło**, a trzydniowy **Fajer Festiwal**, który połączy na stadionowej promenadzie muzykę z festiwalową energią (28-30.08.).

To tylko część tego, co przed nami. Kocioł Czarownic wciąż pisze swoją historię, łącząc sport, kulturę i emocje pokoleń.

Śledź jubileusz, sprawdzaj wydarzenia na stronie: i świętuj razem z nami!

superautostadionslaski.pl

Kraj/34429434

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Polska droga do Lwowa?

Polskie firmy, polskie finansowanie, polskie przepisy i przetarg organizowany w Polsce – ale infrastruktura powstająca w Ukrainie. Agencja Rozwoju Przemysłu forsuje projekt budowy autostrady łączącej polską granicę ze Lwowem. – To ma być symbol – podkreśla Bartłomiej Babuśka, prezes ARP.

Sebastian Ogórek

– Ma to być projekt, który zredefiniuje geografię ekonomiczną i eksportową Europy – mówi o inicjatywie Bartłomiej Babuśka. Dodaje, że udział w odbudowie Ukrainy to polska racja stanu, a pierwszym akcentem tej współpracy mają być nowoczesne szlaki komunikacyjne budowane przez polskie firmy.

Założenie jest proste: polska instytucja, na przykład Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, miałaby zorganizować przetarg na budowę trasy od granicy do Lwowa. Cały proces przebiegałby na podstawie polskich i unijnych przepisów. Choć startować w nim mógłby każdy, w takich okolicznościach polskie firmy budowlane miałyby ułatwione zadanie.

Z naszych ustaleń wynika, że w październiku ubiegłego roku prezesów i przedstawicieli największych polskich spółek budowlanych zabrano w tej sprawie w delegację do Lwowa. Wizyta zakończyła się zgrzytem, ponieważ wracających do kraju menedżerów ukraińscy celnicy zatrzymali na granicy na kilka godzin. Miał to być rzekomo sygnał od tamtejszych oligarchów, że obecność polskich firm na ich rynku nie jest mile widziana.

– Miała być dla nas szybka ścieżka, a skończyło się na godzinach czekania w autokarze – mówi nam anonimowo jeden z uczestników delegacji.

• **Przejście graniczne Korczowa-Krakowiec. Tu miałby się rozpocząć 80-kilometrowy odcinek drogi M10 do Lwowa** FOT. PATRYK OGORZAŁEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

W oparciu o umowę międzyrządową

Prezes ARP nie chce komentować tego incydentu. W rozmowie z Wyborcza.biz podkreśla, że kluczowe jest wejście na ukraiński rynek.

– Była cała masa spotkań i konferencji, które różniły się tylko cateringiem. Naprodukowano setki dokumentów, które mają wartość użytego papieru i atramentu – dodaje i potwierdza, że droga ma być realnym symbolem współpracy Polski i Ukrainy.

Według planu inwestycja ma zostać zrealizowana nie tylko w oparciu o polskie prawo, ale także z polskim finansowaniem. Koszty mógłby pokryć rząd lub podległe mu instytucje, w grę wchodzi również pozyskanie środków europejskich. A co ze spłatą? Trasa byłaby objęta koncesją – kierowcy samochodów osobowych i ciężarowych płaciliby za przejazd, a z tych wpływów spłacano by kredyt.

Ma to być projekt, który zredefiniuje geografię ekonomiczną i eksportową Europy

BARTŁOMIEJ BABUŚKA
prezes Agencji Rozwoju Przemysłu

– Strona ukraińska uwzględnia taką możliwość – deklaruje prezes ARP.

Babuśka uważa ten krok za śmiałą, ale potrzebną inicjatywę. I stawia sobie za cel podpisanie porozumienia do końca czerwca tego roku. Data nie jest przypadkowa – to wówczas w Gdańsku ma odbyć się Ukraine Recovery Conference (URC), międzynarodowe wydarzenie z udziałem polityków i przedsiębiorców z całego świata poświęcone powojennej odbudowie Ukrainy. I to tam świat ma się dowiedzieć, że Polska porozumiała się z Ukrainą w tej sprawie.

– Konsultacje ze stroną ukraińską toczą się niemal codziennie. Jako ARP podpisaliśmy w Rzymie [podczas poprzedniej edycji konferencji – red.] memorandum o współpracy. Ustaliliśmy, że interesuje nas przede wszystkim projekt drogi M10, czyli ok. 80-kilometrowego odcinka łączącego przejście Korczowa-Krakowiec ze Lwowem – mówi prezes ARP. Babuśka wprost przyznaje, że Polska nie ma dobrych doświadczeń z dotychczasowymi postępowaniami przetargowymi na tamtejszym rynku, dlatego korzystniejsze jest przeprowadzenie procedury według polskich przepisów.

– Nie jest tajemnicą, że polskie firmy wygrywające duże przetargi [w Ukrainie – red.] tracą je w wyniku unieważnienia postępowania. Chcemy uniknąć tego typu, uczciwie mówiąc, patologii i ręcznego sterowania procesami zakupowymi. Proponuję więc, byśmy robili to w Polsce, a ten sposób podejścia był określony w umowie międzyrządowej – deklaruje Babuśka.

Jednocześnie zapewnia, że ukraińskie interesy będą w pełni respektowane. Jeśli Warszawa i Kijów dojdą do porozumienia, prace projektowe mogłyby rozpocząć się natychmiast, jeszcze w trakcie trwania konfliktu. Umożliwiłoby to start samej budowy zaraz po zawarciu ewentualnego pokoju.

Wielkie plany

Według koncepcji opracowywanej przez ARP oraz ministra aktywów państwowych Wojciecha Balczuna, trasa do Lwowa ma być jedynie początkiem polskich inwestycji. Droga mogłaby zostać docelowo przedłużona aż do Odessy, kluczowego portu nad Morzem Czarnym. Jednocześnie powstawałaby nowoczesna linia kolejowa oparta na standardzie europejskim, a nie szerokotorowym. Również mogłyby budować ją polskie podmioty.

– To szansa na stworzenie magistrali eksportowej na Bliski Wschód. Przemodelujemy geografię ekonomiczną, ponieważ Ukraina stanie się dla całej Europy wrotami na tamtejsze rynki. Jeśli Polska podejdzie do tego mądrze, stanie się głównym dysponentem tego szlaku – przekonuje Babuśka.

Przedstawiciele trzech dużych firm budowlanych, zapytani przez nas o zainteresowanie kontraktami przyznają, że operacja jest trudna, ale biznesowo atrakcyjna. Przedsiębiorcy kibicują rządowym planom. Gdy zwracamy uwagę, że hasło „polska droga do Lwowa" może budzić historyczno-polityczne kontrowersje, jeden z menedżerów odpowiada krótko: „Ten aspekt dotąd nie był brany pod uwagę". ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY
Kraj/34414013

JUTRO W „WYBORCZEJ"

Wydanie sobotnie „Wyborczej" możesz kupić
OD SOBOTY DO CZWARTKU!
Szukaj w punkcie sprzedaży prasy.

DZIECI KRZYWDZĄ DZIECI W INTERNECIE
Nadepnij chomika. Skrzywdź swojego brata. Pokaż, że to zrobiłeś

KATARZYNA GROCHOLA
Nie oczekujmy, że dzieci nam wybaczą

NOWY WĘGIERSKI PARLAMENT
Prawica, populistyczna prawica i quasi-faszystowska prawica

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

TEATR CIENI W SMOCZEJ JAMIE.

„Spadające krople wody, tajemnicze szmery, cień smoka”

Jakie tajemnice kryje jaskinia sprzed milionów lat? Czy nadal mieszka tu Smok Wawelski? Wielkie otwarcie zmodernizowanej Smoczej Jamy, połączone z rekonstrukcją prehistorycznego gada i autentycznym smoczym zębem oraz rodzinnymi warsztatami i grami typu LARP w weekend otwarcia 25 kwietnia.

Marta Gruszecka

Znajdująca się u stóp Zamku Królewskiego na Wawelu Smocza Jama to niezwykle symboliczne miejsce dla Krakowa. Według legendy od wieków mieszka w niej smok... Wiosną 2026 roku będzie można znów wejść do środka i przekonać się, jakie tajemnice kryje to miejsce. – Zamek Królewski na Wawelu powraca do opowieści o smoku, pokazując, że kultura niematerialna jest ważna. Z tych względów podjął się modernizacji Smoczej Jamy oraz uruchomienia nowej trasy zatytułowanej “Szukając smoka” łączącej zwiedzanie podziemi tj. Międzymurza i Smoczej Jamy – mówi prof. dr hab. Andrzej Betlej, dyrektor Zamku Królewskiego na Wawelu.

Morze tropikalne w Krakowie. “Komu to przeszkadzało?”

Pomysłodawczynią nowego oblicza Smoczej Jamy i Smoka Wawelskiego oraz kuratorką przestrzeni jest dr Magdalena Młodawska. – Zaprojektowanie nowej odsłony Smoczej Jamy i Smoka było dla mnie wymagającym doświadczeniem muzealniczym. Smok pojawiający się na Wawelu odbiega od popularnych wyobrażeń znanych z filmów fantasy i gier. Nie ma też nic wspólnego z pluszowymi, zielonymi maskotkami, infantylizującymi jedną z najsłynniejszych polskich legend. Smok wawelski pełnił przecież kiedyś inną funkcję. Był potężnym stworzeniem budzącym strach – podkreśla dr Magdalena Młodawska.

Co czeka zatem na zwiedzających? Rzecz jasna – smok, ale nie pojawi się od razu i nie w takiej formie, jakiej być może się spodziewamy. – Wchodzimy do jaskini krasowej, schodzimy w głąb skały i przenosimy się 150 milionów lat wstecz. Do okresu, w którym jaskinia powstawała, ulegając działaniom morza tropikalnego, które pokrywało wówczas tereny dzisiejszego Krakowa. Smocza Jama znajdowała się pod poziomem wody, która tworzyła wiry, zaś te wyżłabiały wnętrze jaskini i formowały różne struktury, na przykład kotły stropowe – wyjaśnia kuratorka. I żartuje: – Komu przeszkadzało w Krakowie morze tropikalne?

“Król August II Mocny zamurował wejście do Smoczej Jamy”

Wystawa przypomina o długiej i ciekawej historii Smoczej Jamy. – Legenda o Smoku Wawelskim sięga przełomu XII i XIII wieku – krakowską bestię opisał wówczas Wincenty Kadłubek. To mroczna, bratobójcza historia, którą przypominamy od 23 maja 2025 roku na wystawie “Międzymurze”. Ciekawym okresem dla jaskini był XVI i XVII wiek, gdy znajdował się tutaj... dom publiczny – czytamy o nim we fraszkach Jana Andrzeja Morsztyna. Z czasem zdecydowano o zamurowaniu wejścia i tak Smocza Jama przestała być dostępna. Na początku XIX wieku do jaskini wszedł badacz historii i zabytków Krakowa, Ambroży Grabowski, i opisał ją. Od jego nazwiska to wejście nazywa się teraz “kopułką Grabowskiego”. Wejście do jaskini kilkukrotnie potem jeszcze zamurowywano i odsłaniano. W 1918 roku, tuż przed odzyskaniem przez Polskę Niepodległości, ówczesny kierownik odnowienia Zamku Królewskiego na Wawelu, Adolf Szyszko-Bohusz, przygotował całą trasę, a dawną studnię garnizonową przysposobił na klatkę schodową, która ze wzgórza wiodła wprost do Smoczej Jamy. Tak trzy komory jaskini stały się trasą turystyczną, co ciekawe, z oświetleniem elektrycznym. Adolf Szyszko-Bohusz przysposobił też wyjście na Bulwary Wiślane, obok którego w 1972 roku stanęła rzeźba przedstawiająca Smoka Wawelskiego autorstwa Bronisława Chromego. Z tego kapitalnego monumentu zapożyczyłam pewne formy mojego wyobrażenia o smoku – zdradza kuratorka.

Ząb 6-metrowego smoka

Zmodernizowana Smocza Jama będzie dostępna dla zwiedzających od 25 kwietnia. – Bawiąc się wyobrażeniem smoka, jako średniowiecznego całożercy, stworzyliśmy w Smoczej Jamie teatr cieni. Razem z projektantami Łukaszem Markiewiczem i Mieczysławem Bielawskim wyszliśmy z założenia, że smok jest bardzo stary, ma chropowate, przypominające skałę ciało. By pobudzić wyobraźnie uznaliśmy, że najlepiej przedstawić go w klasyczny sposób – w formie cienia. Po wejściu do Smoczej Jamy goście będą mogli poczuć się jak w prawdziwej jaskini. Usłyszą spadające krople wody, odgłosy spadających kamieni i tajemnicze pomruki, zobaczą grę świateł. Więcej nie zdradzę, żeby nie psuć zwiedzającym niespodzianki – uśmiecha się dr Młodawska.

Otwarciu Smoczej Jamy będzie towarzyszyła interwencja prehistoryczna z udziałem... 6-metrowego gada sprzed 210 milionów lat. – Dzięki kapitalnej współpracy z Muzeum Ewolucji Instytutu Paleobiologii PAN: prof. Tomaszem Sulejem z Instytutu Paleobiologii Polskiej Akademii Nauk i dr Grzegorzem Niedźwiedzkim z Uniwersytetu w Uppsali udało nam się sprowadzić do Zamku Królewskiego na Wawelu rekonstrukcję szkieletu prehistorycznego gada żyjącego na naszym terenie 210 milionów lat temu oraz jego autentyczny ząb. Do odkrycia doszło w 2006 roku w Lisowicach na Śląsku, w dawnej kopalni. Badacze znaleźli szczątki 6-metrowego gada, który poruszał się na dwóch nogach. Odkrywcy nadali mu nazwę binominalną, czyli dwuimienną, obowiązującą od czasów Linneusza. Tyle, że już nie łacińską – gad dostał oficjalnie na imię Smok Wawelski. Zapytałam profesora Suleja o powód wpisania do nomenklatury naukowej takiej nazwy. Odpowiedział z uśmiechem: – A jak miałbym nazwać najstarszego gada żyjącego na terenach Polski?! – wspomina dr Młodawska.

Kryminał ze Smoczego Tomu

Zaproszeniu do Smoczej Jamy towarzyszy też zaproszenie na wspomnianą przez prof. dr hab. Andrzeja Betleja wystawę “Międzymurze” o fortyfikacjach wawelskich – od czasów średniowiecznych po XIX wiek. Obie ekspozycje połączy szlak “Szukając Smoka”. – “Międzymurze” jest niezbędnym elementem opowieści o wzgórzu wawelskim. To ukłon także dla cudzoziemców, którzy nie znają legendy o Smoku Wawelskim. Przejście wspólną trasą ułatwi im zrozumienie naszej historii – podkreśla dr Młodawska.

Smocza Jama

Specjalnie na otwarcie Smoczej Jamy powstanie tzw. Smoczy Tom – wydawnictwo, w skład którego weszły teksty wybitnych przedstawicieli świata nauki, pisarzy i reportażystów. – Bohaterami artykułów będą smoki, wśród których prezentować się będzie nasz wawelski – mówi kuratorka.

Prof. dr hab. Andrzej Betlej, dyrektor Zamku Królewskiego na Wawelu, dodaje: – Smoczy Tom będzie pierwszą tego typu publikacją w historii nie tylko Wawelu, ale i Polski. Zaproszenie bowiem przyjęli uznani profesorowie nauk humanistycznych: historii, archeologii, historii sztuki, etnografii, literaturoznawstwa, filozofii, ale także nauk biologicznych: paleontologii i geologii. Ich teksty będą zestawione z głosami wybitnych literatów, podejmujących próbę współczesnej interpretacji legendy, samej postaci smoka czy też – szerzej – jej roli w kulturze kraju. – W Smoczym Tomie przeczytamy teksty m.in.: Elizy Kąckiej, Michała Rusinka, Michała Kuziaka, Marka Bieńczyka, Wojciecha Śmiei, Waldemara Kuligowskiego czy też Pawła Sołtysa (Pablopavo) – wymienia dr Młodawska.

Na tropie gada. Weekend otwarcia

Inauguracji Smoczej Jamy będzie towarzyszyło też rodzinne wydarzenie „W poszukiwaniu smoka”. Program przygotowany przez Dział Edukacji ZKnW obejmuje warsztaty dla najmłodszych, podczas których będzie można zrobić broszkę – owieczkę lub kartę Strażnika Smoka Wawelskiego, grę przygodową z elementami RPG i LARP. – Wcielimy się w śmiałków poszukujących legendarnego Smoka Wawelskiego – zapraszają Kamil Błach, Misza Marke Majcherczyk i Łukasz Sułkowski, organizatorzy gier.

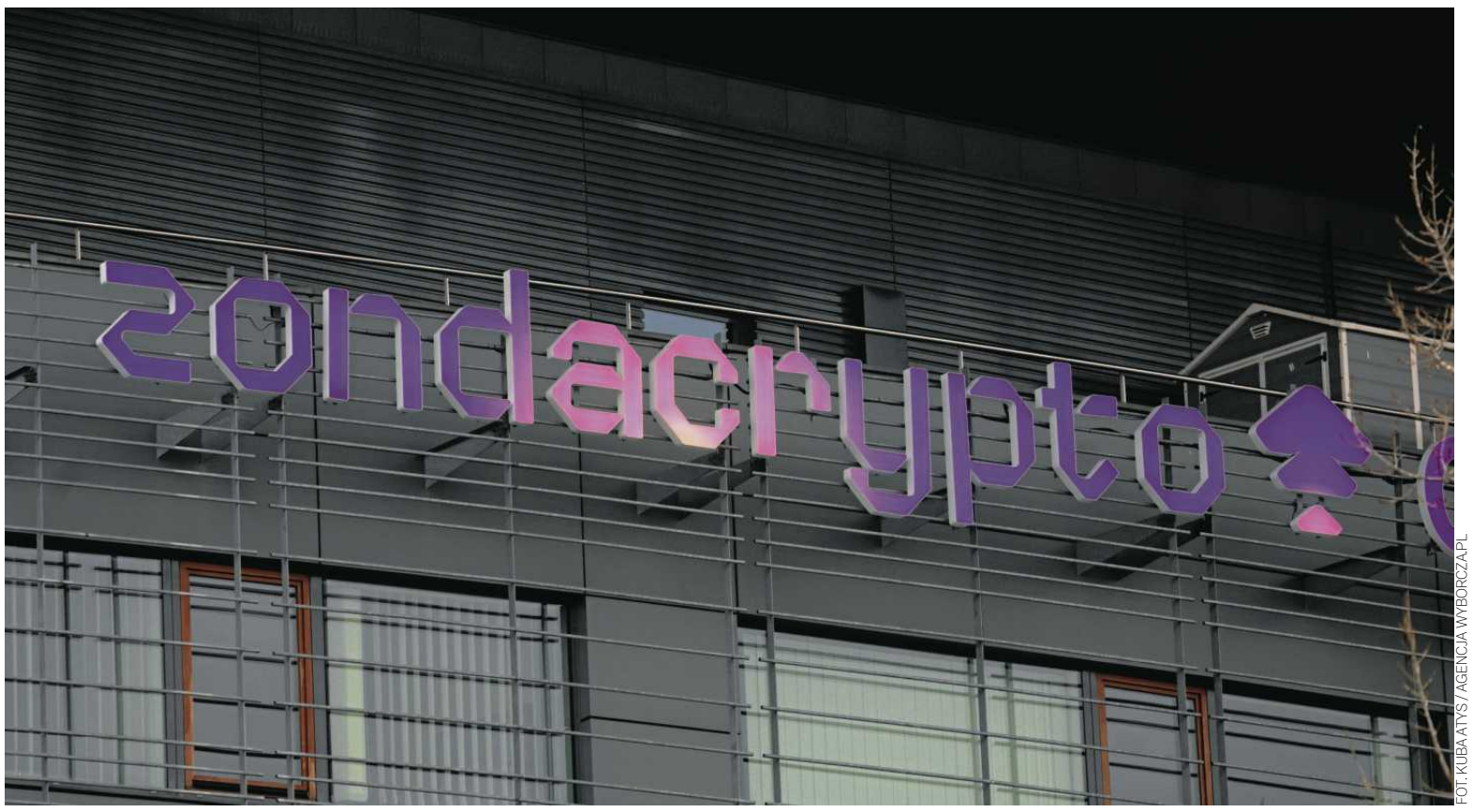
Program otwarcia **25 kwietnia w godz. 14.30-17.30.** Szczegółowe informacje o wystawie, a także o biletach i godzinach zwiedzania Zamku Królewskiego na Wawelu są dostępne na stronie **wawel.krakow.pl**

Partnerzy i mecenasi:
ZAMEK KRÓLEWSKI NA WAWELU
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Totalizator Sportowy / LAT — Mecenas Główny Zamku Królewskiego na Wawelu
PGE Polska Grupa Energetyczna — Mecenas Edukacji i Partner Strategiczny Zamku Królewskiego na Wawelu
Bank Polski — Partner Strategiczny Zamku Królewskiego na Wawelu
Kulturalny Biznes — Mecenas Zamku Królewskiego na Wawelu
LOT — Przewoźnik Zamku Królewskiego na Wawelu
Kraków Airport im. Jana Pawła II — Partner Zamku Królewskiego na Wawelu
Patronaty medialne:
Radio Kraków
Radio Kraków Kultura
Kraków Culture
Dziennik Polski
65 TVP 3 Kraków
TVP Kultura
Spotkania z Zabytkami
chillizet
tokfm

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Afera Zondacrypto

Gdzie się podziało 76 milionów?

FOT. KUBA ATYS / AGENCJA WYBORCZA.PL

– W filmie „Casino Royale" Bond spotyka Le Chiffre'a w Ocean Clubie na Bahamach. Wyspa nieprzypadkowo jest scenografią prania pieniędzy, znikania ludzi i załatwiania spraw, których nigdzie indziej nie dałyby się załatwić dyskretnie – mówi mec. Robert Nogacki. Zondacrypto miała tam swoją spółkę.

Ireneusz Sudak

Odzyskanie pieniędzy z Zondacrypto nie będzie ani proste, ani tanie, ani nie ma gwarancji sukcesu. Jaki będzie rezultat, sugerują losy klientów platformy FutureNet czy AmberGold – większość osób do dziś walczy o pieniądze.

Media, głównie „Wyborcza", piętnowały Zondacrypto, ale państwo zawiodło, bo prokuratura umarzała postępowania po zawiadomieniach Komisji Nadzoru Finansowego. Dziś do gry wchodzą prawnicy, którzy niczym psy gończe tropią ślady Zondacrypto na całym świecie. Najważniejsze pytanie brzmi: gdzie jest 76 mln zł, które wypłynęły z giełdy w ostatnim czasie?

Duże pieniądze czekają na odzyskanie

Właściciel Zondacrypto nie ma rady nadzorczej, a problem z wypłatą pieniędzy mają niektórzy polscy olimpijczycy. W sumie kwota strat polskich klientów może sięgać 350 mln zł – informuje prokuratura.

Czy warto iść po pomoc prawną? Trzeba spojrzeć prawdzie w oczy: gdy kwota jest mała, gra o zwrot pieniędzy może nie być warta świeczki, ale jeśli ktoś ma większą sumę, liczoną np. w kwotach pięciocyfrowych, nie warto się poddawać. Nawet jeśli prawnik weźmie kilka procent, to praktycznie nie ma innej drogi.

Koszty? Konsultacja od 500 zł, a wycena indywidualna zależna od skali sprawy. Pozew o zapłatę od estońskiej spółki? Opłata sądowa to 5 proc. wartości przedmiotu sporu, do tego gaża prawnika.

Oficjalne dane finansowe właściciela Zondacrypto, spółki BB Estonia Trade OÜ, sugerują, że firma nie dysponuje takimi pieniędzmi (350 mln zł), żeby spłacić wszystkich klientów. Ci klienci właśnie stają się wierzycielami giełdy kryptowalut. Na późniejszym etapie dochodzenia roszczeń (np. w razie ewentualnego ogłoszenia upadłości) tylko ten, kto udowodni, że rzeczywiście wpłacił pieniądze i próbował je odzyskać, będzie miał umocowanie prawne do walki o swoje środki. Jak się do tego przygotować?

Porady kilku prawników, z którymi rozmawialiśmy, są jednoznaczne: należy zrobić wszystko, by pokazać, że zależało nam na odzyskaniu pieniędzy.

– Przede wszystkim klienci powinni dopełnić aktów staranności wynikających z regulaminu Zondacrypto, czyli złożyć stosowną reklamację, powołując się zarówno na samą treść regulaminu, jak i na polską ustawę o prawach konsumenta, a w szczególności na zapis mówiący o milczącym uwzględnieniu reklamacji w przypadku braku odpowiedzi – mówi nam mec. Krzysztof Piotrowski, doradca restrukturyzacyjny. – Działania poboczne to złożenie skargi do estońskiego odpowiednika KNF (Finantsinspektsioon). Można również rozważyć zawiadomienie polskiej prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa przywłaszczenia – dodaje. Wzorem takich skarg i reklamacji dzielą się użytkownicy grup dla poszkodowanych przez Zondacrypto.

Oddzielną skargę można zgłosić do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, powołując się na niedozwolone zapisy w umowie. Teoretycznie można skarżyć się też do polskiego KNF – tyle że Komisja nie nadzoruje rynku kryptowalut, nie ma ku temu umocowania w prawie. KNF składała zawiadomienia do prokuratury na działalność Zondacrypto, ale te śledztwa były umarzane, bo wcześniej (mówimy o 2025 roku) prokuratura nie dopatrzyła się nieprawidłowości.

Pierwsze informacje o opóźnieniach wypłat pojawiły się na przełomie roku. Pytaliśmy KNF, czy dostawała indywidualne skargi klientów na Zondacrypto, ale Komisja nie udziela takich informacji.

Mecenas Robert Nogacki, który prześwietlił estońskie sprawozdania właściciela Zondacrypto, radzi gromadzić wszelkie cyfrowe ślady: historię konta, korespondencję z giełdą, potwierdzenia wpłat, screeny sald itp. Nie zaszkodzi też skarga do UOKiK.

Wysłanie reklamacji, skarg i archiwizacja dowodów to działanie minimum. Od tego momentu będzie tylko trudniej.

Firma z Estonii, ale sąd może być w Polsce

Polska jest członkiem Unii Europejskiej, co oznacza, że firma zarejestrowana (mająca siedzibę) w jednym kraju może świadczyć usługi na terenie całej UE. Tak było w przypadku właściciela Zondacrypto, estońskiej spółki BB Trade Estonia OÜ z Tallina. Co to oznacza w praktyce?

– Że estoński sąd jest właściwy na podstawie siedziby pozwanego. Ale Polska jest jurysdykcją silniejszą, niż mogłoby się wydawać. Nie tylko dlatego, że polscy konsumenci mogą pozywać przed sądem swojego miejsca zamieszkania, ale też dlatego, że Polska generuje ok. 77 proc. przychodów giełdy – mówi Robert Nowacki.

– W dalszej kolejności należy rozważyć już konkretne działania procesowe prowadzące do odzyskania, a co najmniej zabezpieczenia zwrotu należności. Chodzi tutaj o złożenie przed polskim sądem pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty oraz wniosku o udzielenie europejskiego nakazu zabezpieczenia – mówi nam Krzysztof Piotrowski.

Niemniej jednak to estoński sąd będzie rozpatrywał ewentualny wniosek o ogłoszenie upadłości, który może zgłosić wierzyciel spółki albo zarząd. W Estonii będzie się też toczyć ewentualne postępowanie dotyczącego zawarcia układu z wierzycielami.

– Taki wniosek robi dwie rzeczy. Sąd może powołać tymczasowego syndyka, od tego momentu każdy ruch majątkiem jest obserwowany, a zarząd odpowiada za niego osobiście. Uruchamia to też mechanizm okresów podejrzanych, syndyk sięga wstecz i kwestionuje transakcje z ostatnich miesięcy, w których spółka wypłacała coś bez ekwiwalentu, najczęściej podmiotom powiązanym – mówi nam radca prawny Bartosz Stasik.

Odpowiedzialność zarządu

Sytuacja jest dodatkowo skomplikowana przez strukturę właścicielską. BB Trade Estonia OÜ należy do Divisio Holding AG. To firma, która ma siedzibę w Szwajcarii w miejscowości Zug przy ulicy Baarerstrasse 78. Kanton Zug znany jest z przychylności dla inwestorów kryptowalutowych i niskich podatków.

Do kogo należy Divisio Holding? To Zondacrypto świadomie ukrywała. „Informacje te stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa oraz pozostają chronione ze względów bezpieczeństwa" – brzmiała odpowiedź Zondacrypto. Jak wynika ze szwajcarskich dokumentów rejestrowych, jedynym właścicielem Divisio Holding jest... Przemysław Kral. – Przemysław Kral łączy trzy funkcje: jest prezesem operatora w Estonii, beneficjentem rzeczywistym szwajcarskiej matki oraz prezesem polskiej spółki z grupy. Wobec niego osobiście można kierować roszczenia odszkodowawcze z klasycznego polskiego prawa cywilnego. To jest pierwszy krok, zanim się w ogóle spojrzy na Szwajcarię – mówi nam mec. Bartosz Stasik.

– Szwajcaria nie jest dla polskiego wierzyciela obca. Polskę i Szwajcarię wiąże konwencja międzynarodowa, na której podstawie polskie orzeczenia w sprawach cywilnych i handlowych podlegają tam uznaniu. Prawo szwajcarskie zna też własny instrument unieważniania transakcji dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela, analogiczny do polskiej skargi pauliańskiej – podkreśla Stasik. – Równolegle w całej Unii działa europejski nakaz zabezpieczenia rachunku bankowego, kierowany także wobec osób fizycznych. To są standardowe narzędzia

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Afera Zondacrypto

prawa międzynarodowego prywatnego, wymagają fachowej obsługi, ale są dostępne – dodaje.

Bahama mama

Eksperci podkreślają, że jeśli spojrzy się na bilanse spółki, to nie ma ona takich pieniędzy, by zaspokoić roszczenia wszystkich klientów. W tej sytuacji liczy się każdy grosz, czy raczej milion. Giełda wytransferowała w ostatnim czasie (do innej giełdy) 76 mln zł. Przemysław Kral twierdził, że to pieniądze z kapitałów własnych. Ale jest podejrzenie, że były to pieniądze klientów. Gdzie mogą być? Tego być może nigdy nie uda się ustalić.

Gdy kwota jest mała, gra o zwrot pieniędzy może nie być warta świeczki, ale jeśli ktoś ma większą sumę, nie warto się poddawać

– To już pytanie do organów ścigania. Każdy tydzień zwłoki oznacza ryzyko dalszych transferów poza zasięg egzekucyjny – mówi Nogacki. Zasięg egzekucyjny kończy się na tropikalnych wyspach Bahama, gdzie swoją spółkę córkę miał właściciel Zondacrypto.

– Adres: 201 Church Street, Sandyport, Nassau. Dlaczego tam? W Casino Royale Bond spotyka Le Chiffre'a w Ocean Clubie na Bahamach. Kino wybrało tę wyspę na scenografię prania pieniędzy, znikania ludzi i załatwiania spraw, których nigdzie indziej nie dałyby się załatwić dyskretnie. Scenarzyści nie byli szczególnie pomysłowi. Po prostu uważnie czytali gazety – twierdzi Robert Nogacki.

Na Bahamach swoją spółkę miała upadła pod koniec 2022 r. giełda FTX (była jedną z największych giełd kryptowalut na świecie). Dlaczego tam? Bo jest daleko, a prokuratorzy nie spieszą się z rozpatrywaniem wniosków.

Jeśli tam są pieniądze, to jest pozamiatane. – Bahamy nie są stroną europejskich konwencji ułatwiających zabezpieczenia – mówi nam mec. Bartosz Stasik. ●

Sępy polują na klientów Zondacrypto

Recovery scam perfidnie wyciska ofiary

Suma strat klientów giełdy kryptowalut Zondacrypto sięga 350 mln zł i ciągle rośnie. Każdego dnia do UOKiK trafiają kolejne zawiadomienia w sprawie podejrzenia oszustwa. Są ludzie, którzy na giełdzie nie tylko stracili oszczędności życia, ale też zostają z długami. – Wziąłem kredyt z banku na 200 tys. zł, żeby kupić bitcoiny. Teraz zostałem z długami do spłacenia – żali się na grupie poszkodowanych jeden z klientów. I popełnia kolejny błąd. Wiele osób jest na krawędzi załamania nerwowego, co czyni ich łatwym celem kolejnej grupy oszustów – rośnie biznes, który obiecuje łatwe odzyskanie wierzytelności Zondacrypto.

Do naszej redakcji zgłosił się pan Piotr z prośbą o opinię w sprawie oferty, którą dostał na Facebooku.

Pan Piotr jest aktywnym użytkownikiem facebookowych grup, które łączą poszkodowanych klientów Zondacrypto. I właśnie przez komunikator Messenger skontaktowała się z nim osoba, która twierdzi, że jest w stanie skutecznie ścigać estońskie i szwajcarskie spółki w poszukiwaniu niewypłaconych pieniędzy. Mało tego – że namierzyła jeden z publicznie dostępnych adresów portfela Zondacrypto i jest w stanie go odblokować i odzyskać z niego pieniądze. Twierdzi też, że dzięki jej działalności łatwiej będzie walczyć o środki przed postępowaniem w sądzie.

– Nie podał żadnych szczegółów, ale jego propozycja brzmiała zdroworozsądkowo. Wiem, że prawnicy radzą wysyłać zawiadomienia do prokuratury, ale o ile sobie przypominam, to w przypadku poprzednich oszustw działalność organów ścigania nie doprowadziła do odzyskania pieniędzy. Może kto inny będzie skuteczniejszy? – zastanawia się pan Piotr. Nie znamy szczegółów oferty, ale o tym, że zwykle jedno oszustwo sprzyja powstaniu drugiego, mówią doświadczeni prawnicy o niekwestionowanej renomie zawodowej i urzędy finansowe.

Poszkodowani przez jedną firmę klienci są celem nowego oszustwa: recovery scam, czyli coś, co można przetłumaczyć jako oszustwo związane z obietnicą odzyskania długów.

Jak pokazuje historia, taki biznes się dopiero rozkręca, a swoje apogeum może mieć w chwili, gdyby właściciel Zondacrypto, spółka BB Trade Estonia OU, ogłosiła niewypłacalność. Wtedy kontrolę nad firmą przejmuje syndyk. W 2022 r., gdy upadła trzecia co do wielkości wówczas giełda kryptowalut FTX, wielu jej użytkowników dostawało w serwisach społecznościowych bezpośrednie wiadomości z ofertą odzyskania długów.

Działanie mogą być dwutorowe: pierwszy scenariusz to taki, w którym firma obiecuje walkę na drodze prawno-sądowej i deklaruje, że ma większe możliwości niż „tradycyjne" organy ścigania. I często powołuje się np. na specjalne relacje z syndykiem masy upadłościowej. Żeby się uwiarygodnić, podaje informację, że rzekomo jest grupa klientów, którym zdołał już pomóc.

Drugi scenariusz to powoływanie się w swojej działalności na funkcję technologii blockchainu i możliwość cofnięcia transakcji. Często taka oszukańcza oferta polega na tym, że klient dostaje informację, że jego pula kryptowalut została już odzyskana, ale żeby sfinalizować transfer, musi najpierw pokryć koszty odzyskania pieniędzy.

Urzędy nadzoru finansowego w różnych krajach świata, gdzie rynek krypto jest bardziej rozwinięty niż w Polsce, ostrzegają przed taką działalnością. Oszuści często podają ofiarom adres portfela kryptowalutowego, twierdząc, że środki w nim przechowywane należą do ofiary i są gotowe do transferu. Ale najpierw trzeba zapłacić.

„Oszuści mogą twierdzić, że pieniądze są potrzebne na pokrycie podatków lub opłat transakcyjnych albo że są wymagane przez agencję rządową jako dowód, że ofiara jest właścicielem konta. Chociaż te szczegóły się zmieniają, wspólnym czynnikiem jest konieczność dokonania płatności lub przelewu kryptowaluty" – ostrzega nowozelandzki nadzór finansowy FAA.

Ale najgorsze, co można zrobić, i co, niestety, już się dzieje, to publiczne opowiadanie o swojej stracie, łącznie z takimi szczegółami, czy pieniądze były pożyczone, podawanie kwot czy okoliczności inwestycji. Przestępcy tylko na to czekają i wykorzystują proste triki psychologiczne.

Jak piszą eksperci FAA, oszuści będą korzystać z fałszywych lub przejętych profili w mediach społecznościowych, aby nawiązać kontakt, twierdząc, że sami padli ofiarą, ale udało im się odzyskać pieniądze. Przy tej okazji polecą firmę albo kancelarię, która może pomóc.

Przed recovery scam ostrzega mec. Robert Nogacki, który od lat piętnuje oszustów finansowych, na bieżąco opisuje i analizuje sytuację związaną z Zondacrypto.

„Jeśli ktoś kontaktuje się z Tobą z ofertą odzyskania środków, a nie Ty z nim, to jest oszustwo. Bez wyjątku. Globalna stopa odzyskania z oszustw krypto: 3-7 proc. Żadna prywatna firma nie ma narzędzi, których nie miałby sąd lub prokuratura" – napisał Nogacki w grupie poszkodowanych. Czyli uśredniając, jeśli ktoś wpłacił 1 tys. zł, może teoretycznie odzyska 70 zł.

W przypadku Zondacrypto odzyskanie pieniędzy będzie wyjątkowo trudne: spółka nie ma prawie żadnego majątku, a portfel kryptowalut jest prawie pusty. ●

Ireneusz Sudak

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY
Kraj/34426246

GAZETA wyborcza

Kto zostanie
Człowiekiem Roku
Czytelników i Czytelniczek „Wyborczej"?

GŁOSUJ NA WYBORCZA.PL/PLEBISCYT

REKLAMA

MECENAS STRATEGICZNY
TOTALIZATOR SPORTOWY
PLAT
PATRON MEDIALNY
TVP

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Co czeka małe szkoły?

U mnie w gminie rodziło się zwykle po 70 dzieci rocznie, a w ubiegłym tylko 24. Nawet na jedną klasę się nie uzbiera. To jak utrzymamy nasze trzy szkoły – pyta Krzysztof Iwaniuk, wójt gminy Terespol.

• **Mieliśmy pięć szkół, teraz mamy trzy – mówi wójt gminy w woj. lubelskim, gdzie kryzys demograficzny jest mocno odczuwalny** FOT. CEZARY ASZKIEŁOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Karolina Słowik

Do 2029 r. liczba dzieci w wieku 7-14 lat spadnie w Polsce o ok. 5 proc. – prognozuje Główny Urząd Statystyczny. Do 2034 r. GUS przewiduje spadek o około 19,5 proc. w tej grupie wiekowej, a do 2060 r. – o ok. 30 proc. (według skrajnego scenariusza demograficznego – o 48,3 proc.).

Rządowa ustawa o małych szkołach podpisana na początku kwietnia przez prezydenta Karola Nawrockiego ma pomóc ratować te placówki. Alternatywą dla ich likwidacji ma być m.in. możliwość tworzenia filii szkół podstawowych i dzielenia ich na starsze i młodsze klasy, np. filia dla klas I-IV i osobno dla V-VIII. Plan zakłada także umożliwienie samorządom wykorzystania wolnych pomieszczeń w szkołach i tworzenia tam żłobków, klubów seniora, szkoleń i warsztatów dla dorosłych, albo świetlic dla przedszkolaków w małych szkołach (do 70 uczniów).

– Gdybym ustawy nie podpisał, to mogłoby dojść do powszechnego likwidowania szkół i przerzucania się za to polityczną odpowiedzialnością między rządem a samorządem. Zmiany cały zakres decyzji w sprawie szkół przeniosły na władze lokalne – tłumaczył Nawrocki.

Samorządowcy są jednak sceptyczni, że ta ustawa skutecznie rozwiąże sytuację. O skali problemu opowiada Krzysztof Iwaniuk ze Związku Gmin Wiejskich, wójt gminy Terespol w województwie lubelskim, gdzie kryzys demograficzny jest mocno odczuwalny.

ROZMOWA Z
KRZYSZTOFEM IWANIUKIEM
wójtem gminy Terespol

Karolina Słowik: Ustawa o małych szkołach uratuje placówki w pana gminie?
Krzysztof Iwaniuk: Nie. To ewidentny brak odpowiedzialności, uwzględniając to, jaką mamy demografię.

Prezydent, podpisując tę ustawę, powoływał się na pozytywną opinię Związku Gmin Wiejskich. Czyli coś musi być dobrego w tym pomyśle.
– Dokładnie tak jak pani powiedziała: „coś". My rozmawiamy o drobnych rzeczach, a cały system finansowania oświaty jest patologicznie chory. Ustawa o małych szkołach nie rozwiązuje niczego.

Jaka jest siatka szkół w pana gminie?
– Mieliśmy pięć szkół, teraz mamy trzy. Odpowiednio wcześniej je polikwidowaliśmy, ale problem wciąż istnieje. W dwóch większych szkołach było po 350 uczniów, teraz zostało po 250. W tej mniejszej jest 80 uczniów i 40 nauczycieli. Czyli jeden na dwoje dzieci.

Jakie są koszty utrzymania tych szkół?
– Takie, że subwencji oświatowej starcza tylko na połowę. Drugie tyle trzeba dopłacić. W tej najmniejszej szkole w klasach jest po siedem-osiem osób. I z każdym rokiem jest mniej.

U mnie w gminie rodziło się zwykle po około 70 dzieci rocznie. W ubiegłym roku – 24. Nawet na jedną klasę się nie uzbiera. To jak utrzymamy te trzy szkoły?

Byliśmy z tym w Ministerstwie Edukacji i zaproponowaliśmy: zastanówmy się wspólnie. Opracujmy jakiś plan działania. Pomyślmy, co będzie za pięć lat. Bo przecież więcej dzieci nagle nie zacznie się rodzić.

Przygotujmy się do likwidacji za np. trzy lata, niech to będzie jasne. Ale MEN chce być dobry i chronić szkoły. To wójt ma być zły i likwidować.

I co się stanie z tą małą szkołą?
– Jak to, co się stanie? Wymrze, bo zostanie tam parę osób. Albo będzie istnieć, tylko gmina przestanie wypłacać pensje nauczycielom, gdyż nie będzie miała z czego. I wtedy stanie się to problemem ministra.

Nie da się tej szkoły uratować? Zrobić centrum dla lokalnej społeczności, jak proponuje MEN w ustawie o małych szkołach?
– Jakie centrum, czego centrum? Nie rozumiem, o czym oni mówią. Chyba z księżyca się urwali. Szkoła jest w miejscowości, gdzie mieszka sto osób i obsługuje kilkanaście miejscowości dookoła. Nic tam nie dojeżdża, nie ma żadnej komunikacji publicznej. Zresztą, tak jest w 40 proc. gmin, bo nikomu się to nie opłaca.

Po godz. 15 odjeżdżają autobusy szkolne, brama jest zamykana i koniec zabawy. Nawet orlik zrobiony przy jednej szkole, praktycznie „nie żyje".

A biblioteka dla wszystkich?
– Mieliśmy trzy biblioteki publiczne w gminie. Została jedna, bo taki jest ustawowy wymóg. Wypożyczanych jest pięć książek na miesiąc. Dziś czytelnictwo to udawanie, że ktoś czyta. Jest paru pasjonatów i na tym koniec.

Cały system finansowania oświaty jest patologicznie chory. Ustawa o małych szkołach nie rozwiązuje niczego

KRZYSZTOF IWANIUK
wójt gminy Terespol

Mamy 15 świetlic. Otwierane są kilka razy do roku, albo i nie. Niektóre tylko raz na cztery-pięć lat, na wybory.

Nie spodziewa się pan protestów przy likwidacji szkół? Ustawa mówi, że musi pan uważniej słuchać głosu mieszkańców.
– Ja nawet nie będę próbował likwidować, bo zgoda kuratora oświaty na taką likwidację graniczy z cudem. Jestem pracującym emerytem, do końca kadencji wytrzymam. Nie będę walił głową w mur. Ale takie kłopoty będzie miało około tysiąca gmin w Polsce.

I nie widzi pan wartości w tym, by szkoła podstawowa była blisko domu?
– To nie jest blisko domu. Blisko domu tę małą szkołę ma troje-czworo uczniów. Reszta dojeżdża. Autobus rusza o godz. 6.50 z najbardziej odległej miejscowości i dowozi dzieci do wszystkich szkół. Różnica byłaby taka, że wysiądą przystanek dalej.

To co by pan zrobił?
– W perspektywie paru lat powinna zostać jedna szkoła z tych trzech, bo na 24 osoby to nawet nie jest jedna pełna klasa. I lepiej nie będzie. Co czwarta chałupa to wdowa 60+, młodych praktycznie nie ma.

W Małaszewiczach, naszej największej miejscowości, żyje 1,5 tys. mieszkańców, a było 1,8 tys. W zeszłym roku urodziło się tam jedno dziecko. Co tu jeszcze może się wydarzyć?

Prosiliśmy MEN, by ustalił minimalną liczbę uczniów w klasie. Wtedy szkoła byłaby likwidowana z automatu. Byłoby to jasne i nie marnowalibyśmy publicznych pieniędzy.

A może szkoły zbiorcze są lepszym rozwiązaniem? Przepisy przewidują, że „w szczególnie trudnych warunkach demograficznych lub geograficznych" szkoła podstawowa będzie mogła zorganizować naukę dla klas I-III, I-IV albo IV-VIII. Oprócz tego szkoły podstawowe będą mogły tworzyć swoje filie: dla klas I-III albo I-IV.
– Tu jest błąd w myśleniu albo ktoś udaje, że nie wie, o co chodzi. Przecież to w klasach I-IV są pojedyncze dzieci. Zbiorcza szkoła może być tylko po to, by w naturalny sposób zamykać te filie. Byłaby jedna szkoła z dwiema filiami i szybko by się okazało, że dzieci jest za mało. Dyrektorzy zachęcaliby do przenosin do większej szkoły, a filia by naturalnie pustoszała i zanikała.

Co według pana poprawiłoby sytuację?
– Niech MEN sam płaci nauczycielom, niech nauczyciel ma pensję państwową. Gminom można zostawić same budynki pod opiekę. Ale to państwo powinno się martwić o to, jak nie marnotrawić pieniędzy na szkoły bez żadnej przyszłości.

Uważa pan, że edukacja jest ważna? Rządzący zwykle zarzucają samorządowcom, iż myślą o szkołach w kategoriach, że to koszt, nie inwestycja.
– Nie mamy żadnego wpływu na szkoły. Na to, czy są ważne, czy nieważne. My jesteśmy tylko bankomatem dla rządu. A rząd, psując naszą sytuację finansową, jest sędzią we własnej sprawie. Szkoły to zadanie własne gminy, a gmina nie ma wpływu na to, jaka jest wysokość pensji nauczyciela. Nie ma wpływu, czy będą podwyżki, czy nie. Rząd ustali podwyżki, to musimy płacić. Jesteśmy wykorzystywani do łatania dziurawego budżetu państwa. I jak tak dalej pójdzie, to czeka nas Grecja i niewydolność samorządów, w szczególności gmin wiejskich.

A to wszystko dzieje się kosztem innych zadań, np. infrastruktury komunalnej. Wie pani, że nie wszyscy mają wodociąg? Zagospodarowane jest tylko 46 proc. ścieków. Co z resztą? Udajemy, że nie wiemy, co się dzieje ze ściekami na obszarach wiejskich. Połowa dróg jest nieutwardzonych, czyli są błotne. Albo do generalnego remontu.

Wszystko prawie idzie na oświatę, na którą nie mamy wpływu. Za ministra Handkego nic nie dopłacaliśmy, jeszcze nam zostawało na modernizację budynków. I z każdym rokiem było coraz gorzej. Teraz dopłacamy ponad połowę.

Ministerstwo podkreśla, że nakłady na oświatę rosną: w 2024 roku na subwencję oświatową wydali 88 mld zł, a w 2026 roku – już na zmienione potrzeby oświatowe – 115 mld zł.
– I co z tego, że jest więcej tych miliardów, skoro po drodze były podwyżki dla nauczycieli i koszty wzrosły? Do samych szkół moja gmina dopłaca 44 proc., a jeszcze są przedszkola. To parodia zadania własnego. Na oświatę po prostu brakuje pieniędzy. ●

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Cenckiewicz: „Źli ludzie rządzą Polską”

„Dziś najważniejsza jest zmiana rządu” – ogłosił historyk, który zrezygnował w czwartek z funkcji szefa BBN.

Wojciech Czuchnowski

Ogłaszając swoją rezygnację, Cenckiewicz, który stał za konfrontacyjną wobec obecnej koalicji polityką Karola Nawrockiego, nie miał już żadnych hamulców, jeśli chodzi o krytykę rządu Donalda Tuska, jego koalicjantów i służb specjalnych. Dostało się nawet szefowi MON, wicepremierowi Kosiniakowi-Kamyszowi, którego dotąd urząd prezydenta traktował dosyć życzliwie.

Jednocześnie zadeklarował poparcie dla Przemysława Czarnka, kandydata PiS na premiera. Czarnek odpowiedział natychmiast: „Bardzo dziękuję Profesorze za deklarację współpracy w walce o zwycięstwo Polski. Razem do zwycięstwa!”

Antypaństwowy wandalizm Tuska

W czwartek Cenckiewicz napisał na X, podkreślając najważniejsze dla siebie fragmenty: „Nie mam żadnych złudzeń co do tego, że celem złych ludzi rządzących Polską jest delegitymizacja Prezydenta, ograniczenie jego kompetencji i ostatecznie – zniszczenie i ‘odwołanie’ prezydentury Karola Nawrockiego. Wiem bowiem bardzo dobrze – a po ośmiu miesiącach pracy w BBN jeszcze bardziej, kim są, jakimi intencjami się kierują i jak bardzo szkodzą Polsce od lat Donald Tusk, Władysław Kosiniak-Kamysz, Radosław Sikorski, Tomasz Siemoniak, Włodzimierz Czarzasty czy Waldemar Żurek. Jakakolwiek współpraca z nimi, choćby wyjęcie z konfliktu politycznego spraw dotyczących bezpieczeństwa i obronności, nie są możliwe”.

Całe oświadczenie Cenckiewicza jest ideowym manifestem historyka i zapowiedzią jego dalszych planów: „Swoją decyzję przemyślałem i podjąłem ją w odpowiedzialności za państwo, którego jeden z ważnych urzędów – Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, został poddany brutalnej ingerencji i presji ze strony rządu Donalda Tuska. Niespotykany dotąd w historii antypaństwowy wandalizm Tuska i jego współpracowników w praktyce sparaliżował normalne funkcjonowanie BBN, zaś mnie uniemożliwił pełnienie funkcji powierzonej mi w dniu 7 sierpnia 2025 r. przez Prezydenta RP. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 15 kwietnia br., który ostatecznie obnażył bezprawność dwuletnich już działań rządu i SKW wobec mnie, niczego pod tym względem nie zmienił, a nawet wzmógł kolejne szykany, prześladowania i śledztwa. Po blisko dwóch latach mojej walki przed sądami, pomimo klęski przed NSA, ekipa Tuska usiłuje zafundować mi znów to samo bezprawie z tym samym Jarosławem Stróżykiem [szef SKW] z WSI w roli weryfikatora mojego dostępu do informacji niejawnych – stare/nowe postępowanie kontrolne. Ale wygrana wojna rozstrzyga o racji – a ta jest ostatecznie po mojej stronie! Moja wiedza o roli premiera Tuska i jego współpracowników w procesie podporządkowywania Polski Federacji Rosyjskiej w latach 2007-2014, związana z tym treść raportu Państwowej Komisji do spraw badania wpływów rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007–2022, udział w likwidacji Wojskowych Służb Informacyjnych czy nawet demaskacja Lecha Wałęsy jako niebezpiecznego agenta SB o ps. „Bolek” – są prawdziwymi powodami represji, jakie mnie spotkały po 13 grudnia 2023 r. Jeden z przedstawicieli rządu, już po wyroku NSA ujął to wprost: „oni nigdy panu tego nie zapomną i nigdy – choćby sądy zdecydowały inaczej – nie dadzą panu poświadczenia”.

• **Sławomir Cenckiewicz** FOT. SŁAWOMIR KAMIŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Ogłaszając swoją rezygnację, Cenckiewicz nie miał już żadnych hamulców, jeśli chodzi o krytykę rządu Donalda Tuska, jego koalicjantów i służb specjalnych

Cenckiewicz pisze o „tępej i ślepej nienawiść ekipy Tuska”. I deklaruje:” Z drogi walki zejść zatem nie zamierzam. Tym bardziej nie odchodzę w przekonaniu, że od teraz wszystko ulegnie nagle poprawie i rząd Tuska zacznie współpracować z Prezydentem RP i podległym mu BBN.”

Draństwo, które niszczy dziś Polskę

Historyk prezentuje się jako ofiara rządu, który prowadzi antypolskie działania” „Biuro, którym miałem zaszczyt kierować, dobrze przejrzało te szkodliwe plany. Rzeczywistość niszczenia Polski nie jest złudzeniem ani polityczną retoryką w sporze z przeciwnikami. To prawda, która domaga się siły, jedności, odwagi i walki! Domaga się adekwatnej odpowiedzi, a nie złudzeń! Odchodząc z ministerialnego stanowiska, chcę jedynie uwolnić Urząd Prezydenta RP od nieustannej presji i ingerencji, której – jako wróg publiczny rządu Tuska, Sikorskiego i Kosiniaka-Kamysza – byłem i jestem powodem.” Na koniec pisze: „Dziś jednak najważniejsza jest zmiana rządu. Nie zrezygnuję zatem z walki o zachowanie w Polsce demokracji i praworządności. To, co do tej pory – przez powagę sprawowanego urzędu, uniemożliwiało mi otwarte przeciwstawianie się bezgranicznemu draństwu, jakie niszczy dziś Polskę, od dziś przestaje mnie krępować. Powracam nie tylko do roli badacza przeszłości i wykładowcy akademickiego, ale przede wszystkim publicysty i komentatora politycznego. Tusk i jego zagony z SB, LWP, WSW, FSB i WSI nie mają zatem powodu do świętowania! W nowej roli będę jeszcze mocniej rozliczał obecny antypaństwowy wandalizm rządu robiąc wszystko, by misja prof. Przemysława Czarnka zakończyła się sukcesem. Mam wiedzę i doświadczenie wyniesione z pełnionych urzędów i kampanii wyborczej 2024/2025 r., które pragnę przekazać prof. Czarnkowi jako kandydatowi na premiera RP. Powodzenie tej trudnej misji jest naszą racją stanu!” ●

REKLAMA

Kraj/34428669

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Neosędzia a sprawy immunitetowe

Maria Szczepaniec, orzekając w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej SN, zakwestionowała powołania prokuratorów i ich czynności w sprawie immunitetowej neosędziego Piotra Schaba. Prokuratura domaga się jej wyłączenia – dowiedziała się „Wyborcza".

Ewa Ivanova

Neosędzia Maria Szczepaniec zablokowała sprawę immunitetu neosędziego Piotra Schaba. To beneficjent zmian wprowadzonych w sądach w czasach PiS, odwołany z funkcji głównego rzecznika dyscyplinarnego sędziów przez byłego ministra sprawiedliwości i prokuratora generalnego Adama Bodnara. Schab nie uznaje tej decyzji. Kwestionuje także zmiany dokonywane w systemie dyscyplinarnym przez Bodnara i jego następcę Waldemara Żurka. Podważa m.in. powołanie przez Ministerstwo Sprawiedliwości rzeczników ad hoc, którym nie wydał akt postępowań dyscyplinarnych.

Właśnie za to śledczy chcą mu postawić zarzuty. Prokuratura Krajowa w lipcu 2024 roku wystąpiła o uchylenie mu immunitetu.

Nieprawomocnie

Ale 26 marca 2026 r. Szczepaniec umorzyła sprawę immunitetową Schaba, gdyż jej zdaniem skargę złożył nieuprawniony oskarżyciel. Stwierdziła, że prokuratorem krajowym nadal jest Dariusz Barski, a jego następcy – Jacek Bilewicz i Dariusz Korneluk – nie zostali skutecznie powołani na to stanowisko, więc ich decyzje kadrowe są nieskuteczne. Dodajmy, że postanowienie neosędzi jest nieprawomocne.

Wniosek w sprawie immunitetu Schaba złożył prokurator Dariusz Makowski, naczelnik wydziału spraw wewnętrznych Prokuratury Krajowej. Zdaniem Szczepaniec powołany został nieskutecznie przez Jacka Bilewicza, następcę Barskiego. Neosędzia uznała więc, że w sprawie nie ma skutecznie złożonego wniosku prokuratury.

Szczepaniec nie uznała także umocowania Sławomira Głuszka, prokuratora reprezentującego Prokuraturę Krajową. Śledczy został odesłany na ławę dla publiczności i nie mógł zabrać głosu, bo delegował go do PK Dariusz Korneluk, obecny prokurator krajowy. Natomiast polecenie obsadzenia wokandy w Sądzie Najwyższym wydał mu naczelnik WSW PK Dariusz Makowski. Neosędzia systemowo zakwestionowała nie tylko powołania prokuratorów, ale także ich czynności procesowe. To pierwsze takie orzeczenie w Sądzie Najwyższym.

Do tej pory, gdy neosędziowie w SN podważali usunięcie Barskiego ze stanowiska, uznawali za skuteczne czynności prokuratorów powołanych na funkcje lub delegowanych z udziałem następców Barskiego. Przyjmowano, że czynność każdego prokuratora jest działaniem instytucji.

Prokuratura Krajowa będzie kwestionować kontrowersyjne umorzenie sprawy Piotra Schaba, gdy tylko otrzyma uzasadnienie. Według PK wniosek o uchylenie immunitetu sędziego może złożyć prokurator każdego szczebla.

Brak bezstronności

W środę 15 kwietnia neosędzia miała rozpoznawać inną sprawę immunitetową Schaba. Prokuratura chce mu postawić zarzuty za to, że jako prezes Sądu Okręgowego w Warszawie (z nominacji Zbigniewa Ziobry) nie dopuszczał do orzekania sędziego Igora Tulei i nie wykonał orzeczeń unijnego trybunału oraz polskich sądów. Sprawa Schaba spadała jednak z wokandy. Powód? Prokuratura Krajowa zawnioskowała o wyłączenie

• **Neosędzia Maria Szczepaniec**
FOT. SŁAWOMIR KAMIŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Do Szczepaniec trafiła też jedna ze spraw immunitetowych neosędzi Małgorzaty Manowskiej, pierwszej prezes SN

Szczepaniec z tej sprawy, wskazując na uzasadnioną wątpliwość co do jej bezstronności. Z naszych nieoficjalnych informacji wynika, że PK złożyła podobne wnioski we wszystkich sprawach immunitetowych, które ma rozstrzygać skład z jej udziałem. A do Szczepaniec trafiło kilka newralgicznych postępowań immunitetowych.

Neosędzia ma rozstrzygać o immunitecie warszawskiego sędziego Jakuba Iwańca. Prokuratura Krajowa wystąpiła o uchylenie mu immunitetu w związku z podejrzeniem jego jazdy po pijanemu. Śledczy wystąpili o uchylenie mu immunitetu 27 października 2025 r. Mają dowody, iż 11 października 2025 r. prowadził on auto w stanie nietrzeźwości – w wydychanym powietrzu miał 0,96 mg/l alkoholu czyli 2,02 promila. Późniejsze badanie krwi wskazało na 1,85 promila. Prokuratura uważa, że sędzia uderzył autem w drzewo i uciekł z miejsca kolizji. Chce mu postawić zarzut związany z jazdą w stanie nietrzeźwości, za co grozi do trzech lat pozbawienia wolności. Iwańcowi minął okres zawieszenia i wrócił do orzekania, w tym także do spraw oskarżonych o jazdę po pijanemu. Sprawa immunitetu Iwańca ma być rozpoznawana przed Izbą Odpowiedzialności Zawodowej SN 4 maja.

Do Szczepaniec trafiła także jedna ze spraw immunitetowych neosędzi Małgorzaty Manowskiej, pierwszej prezes SN. W tej sprawie PK chce postawić neosędzi zarzuty karne związane z podejrzeniem nieprawidłowości przy liczeniu głosów Kolegium SN oraz niewykonania zabezpieczenia sądu dotyczącego sędziego Pawła Juszczyszyna. Termin sprawy nie został jeszcze wyznaczony. Prokuratura Krajowa wnioski o wyłączenie Szczepaniec uzasadnia m.in. zakwestionowaniem przez neosędzię umocowania prokuratora podczas marcowej sprawy neosędziego Schaba. Zdaniem prokuratury nie gwarantuje ona bezstronnego rozpoznania wniosków, bo jej poglądy czy uprzedzenia rzutują lub mogą rzutować na jej stosunek do sędziów, których sprawy dotyczą, a którzy są związani z obozem politycznym byłego ministra sprawiedliwości Zbigniewa Ziobry.

Szczepaniec opowiada się według PK za określoną narracją społeczno-polityczną, która nie ma umocowania w przepisach i w kontekście umorzonej sprawy immunitetowej Schaba naruszyła prawo do rzetelnego procesu poprzez wyeliminowanie z postępowania prokuratora. A jej postanowienie o umorzeniu tej sprawy ma charakter manifestu poglądów, który nie ma nic wspólnego ze stosowaniem przepisów kodeksu postępowania karnego.

Uchwała neosędziów SN

Neosędzia nie gwarantuje bezstronnego i rzetelnego rozpoznania wniosku PK także dlatego, że ujawniła już swój pogląd przed rozpoznaniem sprawy. Sama Szczepaniec do czasu sprawy Piotra Schaba nie kwestionowała statusu prokuratorów. Znamienne, że wrześniu 2025 r. rozpoznała zażalenie na uchwałę SN w sprawie uchylenia immunitetu prokuratora Prokuratury Okręgowej w Elblągu i utrzymała ją w mocy. Wówczas nie dostrzegła wady wniosku ani wad statusu prokuratorów.

Neosędzia, uzasadniając postanowienie o umorzeniu sprawy Schaba, powołała się m.in. na uchwałę neosędziów SN uznających, że Barski objął skutecznie stanowisko prokuratora krajowego. Ale PK wytyka, że uchwała ta nie ma mocy wiążącej w innych sprawach. Poza tym nawet akceptacja tej uchwały nie prowadzi do kwestionowania czynności prokuratorów. Neosędzia Marek Siwek, który był współautorem wspomnianej uchwały o Barskim, w innych orzeczeniach nie widział podstaw do kwestionowania umocowania prokuratorów. Wprost przeciwnie – uznawał ich skuteczność, powołując się m.in. na zasadę jednolitości prokuratury (czynność każdego prokuratora jest czynnością prokuratury jako całości). Do tego PK wytyka we wnioskach o wyłączenie, że Szczepaniec kandyduje na prezesa Izby Odpowiedzialności Zawodowej SN. Decyzję o tym, kto nim będzie, podejmie prezydent Karol Nawrocki, który kwestionuje powołanie na funkcję prokuratora krajowego Dariusza Korneluka. Podważanie więc przez nią statusu prokuratora w okresie poprzedzającym awans zawodowy wpływa na ocenę jej bezstronności i powinno także skutkować jej wyłączeniem.

Szczepaniec nie spełnia według PK także warunków niezależności i bezstronności w kontekście procesu nominacyjnego. Na stanowisko w SN została rekomendowana przez niekonstytucyjną i upolitycznioną KRS, a NSA wstrzymał wykonanie uchwały w jej sprawie. Zanim trafiła do Sądu Najwyższego, nigdy nie orzekała w niższych instancjach sądownictwa powszechnego. Przez blisko trzy lata była adwokatem i to jej jedyne doświadczenie praktycznego stosowania prawa. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34430575

Nowe życie dla Nadziejki...

Mówi się, że oczy są zwierciadłem duszy. Jak bardzo umęczona jest ta dusza, skoro w tych oczach jest tak wiele smutku? Są zwierzęta, które doskonale wiedzą, co to chłód i mróz...Są zwierzęta, dla których ciepło to największe bogactwo...Są zwierzęta, które nigdy nic nie miały i dzisiaj potrafią docenić każdy gest dobroci poczyniony w ich kierunku...Jednym z takich zwierząt jest nasza nowa podopieczna - starsza sunia której nadaliśmy mocne imię Nadzieja. Została wyrwana z samego środka piekła, gdzie tysiące innych psów wciąż czekają na cud. Dla wielu z nich ten cud nigdy nie nadejdzie... ale dla Nadziejki los przygotował inny scenariusz. Dawno nie widzieliśmy tak smutnego psiego pyszczka, ale powolutku zaczyna się cieszyć na nasz widok i reagować machaniem ogonka. Takie chwile są zawsze dla nas najważniejsze i najcenniejsze. Nadziejka jest psem uratowanym z kraju, w którym trwa wojna. To, co przeżyło to niewielkie psie ciałko, co widziały psie oczy i ile zniosło psie serce wie tylko ona sama... Nie potrafimy pozostać obojętni na krzywdę takich zwierząt jak Nadzieja. Dla psów takich jak ona każdy dzień może być tym ostatnim... Miejsce wszystkich psiaków, a szczególnie tych stareńkich, powinno być w domu, u boku ukochanego człowieka, przy pełnej misce. Niestety nie wszystkie psy mają tyle szczęścia. Nadzieja też jest jednym z tych psiaków, których los nigdy nie rozpieszczał, a życie nie oszczędzało. Nie wiemy, czy kiedyś uda nam się wywołać psi uśmiech na jej smutnym pyszczku - zbyt dużo przeszła już w swoim życiu. Od pierwszej chwili, kiedy jest z nami, skradła nasze serca. Jest taka delikatna, ma ogromne, piękne oczy. Może i Państwa serce skradnie i zechcecie jej podarować kilka rzeczy na nowe życie? Nadziejka nie ma nic swojego, dlatego bardzo prosi o mokre jedzonko, drybed, materacyk, kocyk. Ona nie prosi o wiele. Nigdy nie miała nic, więc każdy drobiazg jest dla niej jak drogocenny skarb. Może ktoś zechce jej coś podarować tak, aby w końcu poczuła, że ma swój prawdziwy dom? Może czyjeś serce zabije mocniej dla Nadziejki i wspólnymi siłami jeszcze wywołamy psi uśmiech na tym smutnym pyszczku i zapewnimy jej spokojną, psią emeryturę?
Każdy grosz wpłacony na nasze konto o szansa dla Nadziejki na nowe, piękne i bezpieczne życie.

Można wpłacić grosik na nasze konto lub wysłać paczkę na nasz adres:
Nr konta: 54 1870 1045 2083 1069 2318 0001 z dopiskiem „Nadziejka"
Blik na telefon: 723 808 002

Przystań Ocalenie, ul. Kombatantów 134, 43-229 Ćwiklice,
www.przystanocalenie.org tel. 723 808 002
KRS 0000464918

PRZYSTAŃ OCALENIE

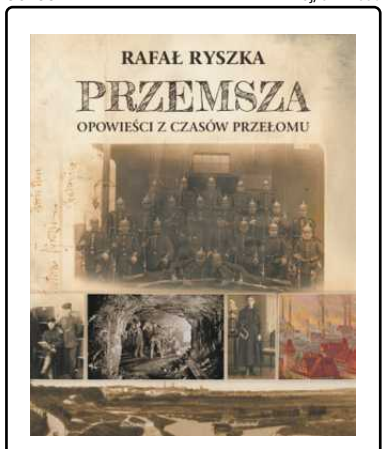
Można też pomóc kupując tapetę - wysyłając sms o treści OCALENIE na numer:

Numer 7248 - koszt sms-a 2,46 zł z VAT
Numer 7420 - koszt sms-a 4,92 zł z VAT
Numer 7928 - koszt sms-a 11,07 zł z VAT

organizacja pożytku publicznego opp 1%

Z góry dziękujemy za każdą pomoc!

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34427350

Rafał Ryszka
PRZEMSZA. OPOWIEŚCI Z CZASÓW PRZEŁOMU

Powieść awanturniczo – historyczna o losach ludzi nad rzeką Przemszą. Górny Śląsk po pierwszej wojnie światowej: powstania, plebiscyt, Zakątek Trzech Cesarzy, zdrada, miłość, wielka polityka i dylematy moralne rodziny Krawietzkich.

Elementarz uczciwej wiedzy o regionie nie tylko dla Górnoślązaków

JUŻ W SPRZEDAŻY

OGŁOSZENIE Warszawa/34416913

fundacjaagory.pl
KRS 210120
FUNDACJA AGORY

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

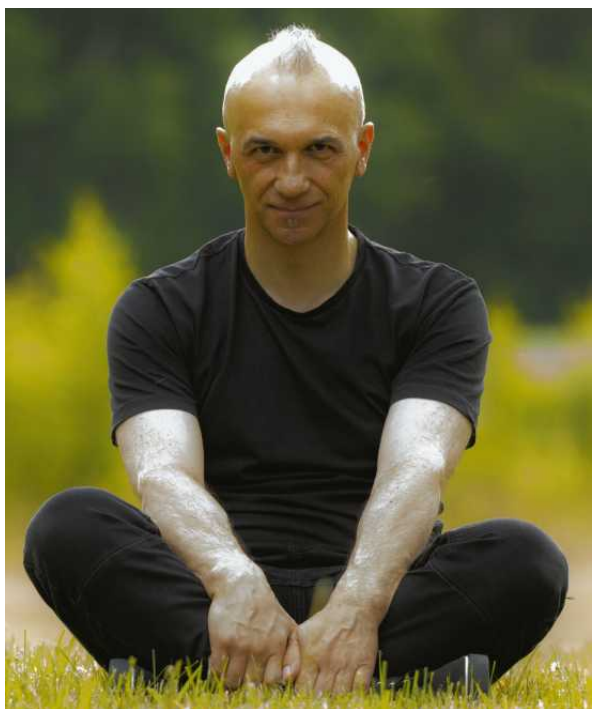
Pomorze Zachodnie

Mistrzostwo w koncentracji

Koncentracja nie jest tu tylko przydatną umiejętnością — jest absolutnym fundamentem działania. Liczy się każda sekunda, a często nawet jej ułamek. Gdy Leszek Paradowski chwyta aparat jest tylko on i to, co przed obiektywem. Gdy Robin Rogalski wsiada za kółko wyścigowego samochodu nie widzi nic ponad to co na torze. Bohaterowie kampanii „Pomorze Zachodnie – Możesz wszystko" to prawdziwi mistrzowie koncentracji.

Robin Rogalski

Leszek Paradowski

Każde ujęcie to dla niego coś więcej niż obraz. To chwila zatrzymana. Widzi to, czego inni nie dostrzegają: światło tańczące na krawędzi dnia, cienie opowiadające ciche historie, emocje ukryte w spojrzeniach. Aparat nie jest tylko narzędziem - to przedłużenie jego wrażliwości.

Zanim jednak Leszek Paradowski chwycił do ręki aparat, miał wiele innych pasji. – Ukończyłem ognisko muzyczne na akordeonie, później grałem na perkusji w zespołach rockowych. Intensywnie uprawiałem sport, głównie lekkoatletykę, tenis, brałem udział w maratonach rowerowych. Do dziś rower jest ważną częścią mojego życia. Prowadzę również własny biznes, który do dziś zajmuje sporą część mojego czasu. Mimo to cały czas szukałem przestrzeni, w której mógłbym wyrażać siebie w bardziej osobisty sposób – mówi.

Do sięgnięcia po aparat zainspirowało go Pojezierze Drawskie – miejsce, z którego pochodzi. – To właśnie tam zaczęła się moja fotograficzna droga. Ten krajobraz do dziś jest moją sceną, warsztatem i niewyczerpanym źródłem inspiracji – przyznaje.

Fotografia jest dla niego sposobem dialogu z naturą. Pozwala mu zatrzymać moment, który często trwa bardzo krótko, i nadać mu własny sens. – To przestrzeń, w której mogę tworzyć, obserwować i interpretować świat na własnych zasadach. Mam świadomość, że to medium o niemal nieograniczonych możliwościach i właśnie to najbardziej mnie w nim fascynuje – twierdzi Leszek Paradowski.

Od 2009 roku aparat stał się dla niego narzędziem obserwacji świata, ale też sposobem na jego interpretowanie. Jego zdjęcia budzą zachwyty. Jest pierwszym Polakiem, który zdobył Grand Prix w jednym z największych na świecie konkursów fotograficznych Trierenberg Super Circuit. – W centrum mojej pracy jest relacja między człowiekiem a naturą, ale też między ludźmi. Tworzę obrazy, które nie dają jednej odpowiedzi, lecz zostawiają przestrzeń do interpretacji. Symbolika jest dla mnie ważniejsza niż dosłowność – mówi.

Większość kadrów tworzy najpierw w wyobraźni. Czasem pomysł pojawia się od razu, czasem dojrzewa latami. Wiele zależy od miejsca i momentu – światła, mgły, atmosfery. – Przyroda nieustannie podsuwa inspiracje, ale trzeba nauczyć się ją obserwować. Miejsca, które na pierwszy rzut oka wydają się zwyczajne, o świcie potrafią zmienić się w zupełnie inny świat. Czasami jednak najlepsze rzeczy powstają spontanicznie, kiedy trafiam na wyjątkowe warunki i trzeba działać intuicyjnie i szybko – przyznaje.

Od breakdance do wyścigów samochodowych

Jak ważna jest każda sekunda, doskonale wie Robin Rogalski, kierowca wyścigowy. Nie od razu spełniał się na torze. Najpierw specjalizował się w innej dyscyplinie. – Sport uprawiałem od zawsze. Najpierw to był breakdance. Nauczył mnie rywalizacji, pewności siebie – wspomina. Dominował w swojej kategorii wiekowej zarówno w Polsce, jak i za granicą. Wszystko zmieniło się, gdy wybrał się ze znajomymi na tor gokartowy. – Dostałem lanie. Zdenerwowałem się, że aż tak mi nie wyszło – mówi. I zaczął trenować. W wieku 17 lat porzucił taniec na rzecz wyścigów. Samochodami nie interesował się do tego momentu wcale. Przeszedł pełną drogę rozwoju, szybko osiągając wyższy poziom w wyścigach, niż wcześniej w breakdance.

Mimo młodego wieku może już pochwalić się tytułem mistrza Niemieckich Mistrzostw GT w kategorii GT3 oraz dwukrotnym mistrzostwem w międzynarodowej serii Audi R8 Cup. Został również wybrany do testów kierowców w serii DTM jako jedyny Polak – obok Roberta Kubicy. Rywalizował w najbardziej prestiżowej klasie wyścigów GT3, reprezentując markę Lamborghini. – To pokazało mi, że mogę robić dosłownie wszystko, jeśli tego chcę i w to wierzę – przyznaje.

Dziś dalej chce się w motosporcie rozwijać i stale doskonalić swoje umiejętności. To jednak nie na medalach i tytułach zależy mu najbardziej. – Największy sukces? Że się nie poddałem po śmierci mojego taty. Największe marzenie? Być dobrym człowiekiem. Sport uczy tego, że trzeba doceniać wsparcie innych osób. Chcę rozwijać nie tylko siebie, ale i młodych ludzi. Co bym chciał im przekazać? Żeby się nie poddawali i spełniali marzenia, nawet jeśli wiąże się to z wyjściem poza strefę komfortu – radzi.

W sezonie 2026 Robin będzie jeździł w zespole Audi HGL Racing. Zasiądzie za sterami samochodu Audi R8 GT3 EVO II, który odkupiono od Maxa Verstappena, czterokrotnego mistrza świata Formuły 1. – Dobrze jest wrócić za kierownicę Audi. To wspaniałe uczucie po kilku latach spędzonych w Lamborghini ponownie znaleźć się w dobrze znanym środowisku – mówi.

Przyznaje, że nie może doczekać się tego, co przed nim. I nie zamierza spowalniać w drodze na najwyższe podia.

Siła pasji

Leszek Paradowski i Robin Rogalski, bohaterowie kampanii „Pomorze Zachodnie – Możesz wszystko" pokazują, że pasja daje odwagę, by marzyć i wytrwałość, by te marzenia realizować. Choć jeden zatrzymuje czas na fotografiach, a drugi próbuje go wyprzedzić pędząc po torze, obaj żyją dla tych krótkich momentów, w których czują, że są dokładnie tam, gdzie powinni. Obaj także udowadniają, że pasja może pojawić się na każdym etapie życia, nawet gdy wszystko wydaje się już przesądzone.

Właśnie taka jest idea kampanii „Pomorze Zachodnie – Możesz wszystko". Przesłanie lifelong learning, czyli uczenia się przez całe życie podkreśla, że każdy moment jest dobry, by rozpocząć nowy etap – zdobyć zawód, rozwinąć pasję, a nawet całkowicie odmienić swoją drogę życiową. Niezależnie od wieku czy dotychczasowych doświadczeń, każdy ma potencjał, by się uczyć, próbować i osiągać cele.

„Pomorze Zachodnie – Możesz wszystko" inspiruje do działania i przełamywania własnych ograniczeń. Podkreśla, że zmiana nie musi być radykalna – może zaczynać się od małych decyzji, które z czasem prowadzą do dużych efektów. Można ją zainicjować tu i teraz. To opowieść o możliwościach, jakie daje ciągły rozwój, i o tym, że nauka nie kończy się nigdy – jest procesem, który towarzyszy nam przez całe życie.

Kampania realizowana przez Województwo Zachodniopomorskie/Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie w ramach projektu pt. „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych.

KRAJOWY PLAN ODBUDOWY
Rzeczpospolita Polska
Sfinansowane przez Unię Europejską NextGenerationEU
Pomorze Zachodnie

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Jak Węgrzy będą tropić oligarchów?

Trzeba jednocześnie prowadzić postępowania kryminalne i próbować odzyskać pieniądze za pomocą nowego urzędu, którego powstanie zapowiedział Péter Magyar.

• **Wiec wyborczy Viktora Orbana. Budapeszt, 11 kwietnia 2026 roku**
FOT. MICHAŁ RYNIAK / AGENCJA WYBORCZA.PL

ROZMOWA Z
JÓZSEFEM PETEREM MARTINEM
dyrektorem węgierskiego oddziału Transparency International

MICHAŁ KOKOT: Koniec rządu Viktora Orbána to chyba również duża ulga dla Transparency International? Przez lata byliście jednym z głównych wrogów reżimu, który zwalczał was za ujawnianie korupcji.
JÓZSEF PETER MARTIN: Oczywiście, zwalczanie korupcji w kraju autokratycznym jest znacznie bardziej wymagające, niż w kraju demokratycznym. A Węgry przez lata nie były krajem demokratycznym.

Rząd rozmontował trójpodział władzy i doprowadził do rozkładu społeczeństwa obywatelskiego, które jest tak ważną częścią demokracji. Jako Transparency musieliśmy odnaleźć się w tym trybie ciągłego stawiania oporu, byliśmy pod presją. Rząd prowadził kampanie oczerniające nas w mediach rządowych, również mnie osobiście.

Do tego dochodziło nękanie instytucjonalne – przez Biuro Ochrony Suwerenności [urząd powołany przez rząd Orbána do dyskredytowania niezależnych organizacji]. Rok temu władze próbowały wprowadzić prawo, by pozbawić nas i inne organizacji finansowania z zagranicy, ale to ostatecznie temat został odłożony. Jednak gdyby Fidesz wygrał wybory, pewnie by i to wprowadzili. Ostatecznie jednak tak się nie stało, przegrali olbrzymią większością.

Sądzę, że to wielka ulga dla wielu organizacji pozarządowych, ale i całego społeczeństwa, albo przynajmniej tych 3,3 mln, którzy głosowali na Petera Magyara i TISZĘ. To rzeczywiście prawdziwa zmiana reżimu, cicha i pokojowa rewolucja.

Jednym z głównych postulatów Pétera Magyara jest odzyskanie publicznych środków, które zostały przejęte przez poprzednią ekipę. Czy to ma szansę się udać?
– Nie ma wątpliwości, że będzie to bardzo trudne. Jest jednak nie tylko bardzo silny nacisk polityczny ze strony TISZ-y, ale również społeczny, by tak się stało. Myślę, że ludzie jeszcze bardziej niż w 1989 roku uwierzyli, że wraz ze zmianą reżimu władza doczeka się kary za korupcję.

Pierwszym krokiem powinno być przywrócenie państwa prawa, bez tego niczego nie uda się zrobić. Nie ma wątpliwości, że ci, którzy obecnie stoją na czele instytucji państwowych, będą lojalni wobec poprzedniej władzy, a nie państwa. Ci ludzie powinni zostać usunięci tak szybko, jak to możliwe. Mówię tu o prokuratorze generalnym, prezesie Sądu Najwyższego, urzędu ochrony konkurencji, a także samym prezydencie czy przewodniczącym Trybunału Konstytucyjnego. Nie ma innego rozwiązania.

Jak odzyskać pieniądze publiczne, których dorobili się oligarchowie? To w ogóle możliwe?
– Trzeba jednocześnie prowadzić postępowania kryminalne i próbować odzyskać pieniądze za pomocą nowego urzędu, którego powstanie zapowiedział Peter Magyar. Te działania powinny być prowadzone równolegle. I niekoniecznie okaże się, że od skazanego za korupcję uda się odzyskać to, co ukradł państwu.

Znaczna część tych pieniędzy zniknęła już i – jak mówi prominentny polityk Fideszu Lajos Kosa – „straciła swój publiczny charakter" w znaczeniu takim, że trafiły do prywatnego biznesu. Tak było ze środkami fundacji banku centralnego, które trafiły najpierw do prywatnego funduszu inwestycyjnego, a następnie zostały zainwestowane m.in. w Szwajcarii i w Polsce w spółkę GTC. Od tej spółki będzie teraz trudno dostać jakiekolwiek pieniądze, jako że jej właściciele nie mają nic albo niewiele wspólnego z całą sprawą.

A czy na drodze nie będą stali pojedynczy sędziowie i prokuratorzy? Jak bardzo wymiar sprawiedliwości został na Węgrzech podporządkowany rządzącym?
– Sądy niższych instancji są wciąż niezależne. Nigdy nie udało się tego wprowadzić, co w Polsce. Na Węgrzech zapadają niezawisłe wyroki wydane przez sędziów, a ich mandaty nie są kwestionowane. Problem jest z Sądem Najwyższym (Kurią), który został obsadzony nominatami Fideszu. A także z prokuraturą.

Wielu winnych korupcji udałoby się skazać wcześniej, gdyby nie prokuratura obsadzona przez nominatów rządzących, blokujących te postępowania. W efekcie nie było czego sądzić.

W jakim stopniu węgierska gospodarka zależna jest od oligarchów i firm powiązanych z rządem?
– Według szacunków ok. 30 proc. gospodarki kontrolowanej jest przez elity związane z rządzącymi, tzw. systemem NER. Te firmy są w większości prywatne, ale zależne od rządu. Widzieliśmy, jak te spółki tuż przed wyborami i zaraz po nich zaliczyły ogromne spadki. Można powiedzieć: cóż z tego, niech upadają! Ale część z nich to bardzo duże holdingi, banki i spółki. Jeden z takich banków należy do Lorinca Meszarosa, powiernika Viktora Orbána. Jeśli upadnie, będzie to miało konsekwencje dla całego sektora bankowego.

Rozwiązaniem byłaby zatem ponowna nacjonalizacja tych zasobów, które w przeszłości zostały sprywatyzowane i oddane w ręce oligarchów i elity Orbána. Teraz powinniśmy doprowadzić do odwrotnego procesu: ponownie je znacjonalizować i sprzedać na wolnym rynku.

Taka przymusowa nacjonalizacja skończy się zapewne protestami ze strony właścicieli tych firm.
– O, z pewnością. Już teraz słyszymy o naruszeniach zasad praworządności i obserwujemy jak w kilka dni po wyborach nagle stali się wielkimi demokratami.

Nie ma innego rozwiązania, niż naprawić bezprawie przywróceniem do stanu poprzedniego.

To właśnie to, czego obawiano się zrobić w Polsce. Po latach rządów Zjednoczonej Prawicy nowa władza tłumaczyła, że jednego bezprawia nie można zastąpić drugim.
– Czasami trzeba wyeliminować stare zasady, by przywrócić poprzedni stan praworządności. Przecież te stare zasady zostały stworzone do tego, by mogła wzbogacić się elita rządząca.

Nie można wyjść z bezprawia, podążając za starymi regułami, które je wyznaczają. To jak z komunizmem. Gdy upadał i nadeszła zmiana reżimu, wymienione zostały też instytucje, przywódcy polityczni i nikt wtedy nie mówił, że należy kierować się zasadami z komunizmu. Oczywiście jest w tym pewne ryzyko: że zamiast Fideszu nadejdzie elita lojalna wobec TISZ-y. Ale ryzyko jest niewielkie: elektorat TISZY by tego nie wybaczył. Natychmiast obaliliby ten rząd.

Gospodarka Węgier od kilku lat szoruje po dnie. Jest szansa na jej szybkie odbicie?
– Mamy zły stan budżetu, Węgry objęte są procedurą zadłużeniową, do tego dochodzi rekordowo niski poziom inwestycji. Nowy rząd chce znaleźć pieniądze, obcinając wydatki na propagandę, szukając oszczędności w ustawionych, przepłaconych przetargach i eliminując korupcję. Ale jeśli to się nie uda, rating Węgier będzie dalej spadał.

A co z konkurencyjnością gospodarki?
– Nigdy nie była szczególnie wysoka z powodu biurokracji, niskiego poziomu usług publicznych, zasobów ludzkich, służby zdrowia i edukacji. Nawet gdy wskaźniki gospodarcze kształtowały się na niezłym poziomie, konkurencyjność gospodarki nie była wysoka. Powodem obecnych kłopotów gospodarczych jest dlatego właśnie ta systemowa korupcja.

A mimo to mówi, że jest pan optymistą, gdy chodzi o przyszły rząd.
– Kłamstwa, które propaganda zaszczepiła Węgrom, będą pewnie jeszcze długo oddziaływać na nasze społeczeństwo. Ale to wyjątkowe, że w jednym rządzie będą pracować ludzie z tak bardzo różnym ideologicznym pochodzeniem. Większość wyborców TISZ-y ma poglądy liberalne – jakieś 42 proc. wg badań Republikonu. Kolejnych 20 proc. ma lewicowe, a tylko 11 proc. konserwatywne, a 10 proc. – uważa się za zwolenników Zielonych. Tak dużej różnorodności w jednej partii nigdy nie było. Nawet po upadku komunizmu mieliśmy polityków albo prawicowych albo lewicowych rządów.

Teraz reprezentacja społeczna jest szeroka, a to według mnie daje szansę na zjednoczenie Węgier. ●

Rozmawiał Michał Kokot

Trzeba jednocześnie prowadzić postępowania kryminalne i próbować odzyskać pieniądze za pomocą nowego urzędu, którego powstanie zapowiedział Peter Magyar. I niekoniecznie okaże się, że od skazanego za korupcję uda się odzyskać to, co ukradł państwu

JÓZSEF PETER MARTIN
dyrektor węgierskiego oddziału Transparency International

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Wielka Brytania z pokoleniowym zakazem palenia

Zgodnie z ustawą zatwierdzoną przez brytyjski parlament osoby urodzone po 1 stycznia 2009 r. nigdy nie będą mogły legalnie kupić wyrobów tytoniowych.

Robert Stefanicki

• **Osoby urodzone po 2009 r. nie będą mogły kupić legalnie wyrobów tytoniowych w Wielkiej Brytanii** FOT. TOLGA AKMEN/PAP/EPA

Ustawa o tytoniu i e-papierosach, która na początku maja ma uzyskać ostateczną akceptację króla Karola III, zaostrza również kontrolę waporyzacji. Produkty do wapowania i inne produkty nikotynowe nie będą mogły być sprzedawane osobom poniżej 18. roku życia.

Palenie e-papierosów zostaje zakazane w samochodach przewożących dzieci, na placach zabaw oraz w pobliżu szkół i szpitali, co rozszerza obecne przepisy dotyczące zakazu palenia m.in. w szkołach i szpitalach.

Rząd twierdzi, że te środki pomogą ograniczyć palenie i zapobiegną uzależnieniu młodych ludzi od nikotyny, co długoterminowo zmniejszy wydatki na Narodową Służbę Zdrowia (NHS).

Pokoleniowy zakaz palenia wchodzi w życie

Według oficjalnych szacunków palenie w Wielkiej Brytanii jest przyczyną około 64 tys. zgonów i 400 tys. hospitalizacji, co kosztuje NHS około 3 miliardy funtów rocznie, a ogólne koszty ekonomiczne przekraczają 20 miliardów funtów.

Minister zdrowia Wes Streeting powiedział, że zatwierdzenie ustawy jest historycznym momentem dla narodu.

Dzieci w Wielkiej Brytanii będą należeć do pierwszego pokolenia wolnego od dymu tytoniowego, chronionego przed uzależnieniem i szkodami, które mogą trwać całe życie

– zadeklarował. I dodał: – Lepiej zapobiegać niż leczyć. Ta reforma ratuje życie, zmniejszy presję na NHS i zbuduje zdrowszą Wielką Brytanię.

W zeszłym roku rząd zakazał sprzedaży jednorazowych e-papierosów z obawy przed ich używaniem przez młodzież i szkodliwym wpływem na środowisko. Nowa ustawa zaostrza te przepisy. Ograniczono reklamy, ekspozycje, bezpłatną dystrybucję i udzielanie rabatów. Ministrowie uzyskają uprawnienia do regulowania aromatów i opakowań wyrobów tytoniowych, e-papierosów i produktów nikotynowych poprzez rozporządzenia.

Według organizacji charytatywnej Action on Smoking and Health około 10 proc. dorosłych w Wielkiej Brytanii – około 5,5 miliona osób – używa e-papierosów, a odsetek ten pozostaje zasadniczo niezmieniony od 2024 roku. Około połowa osób, które wapują, to byli palacze, podczas gdy około 40 proc. nadal pali, jednocześnie wapując.

Najpierw Malediwy, teraz Wielka Brytania.

Jako pierwsze dożywotni zakaz palenia wprowadziły jesienią 2025 r. Malediwy. W tym kraju restrykcje są większe niż w Wielkiej Brytanii, bo nie tylko zakazano sprzedaży papierosów osobom urodzonym po 1 stycznia 2007 roku, ale również kupowanie i samo palenie jest wykroczeniem, karanym grzywną od równowartości 1 tys. zł. Dotyczy to także turystów.

Ponadto od 2024 roku na Malediwach obowiązuje zakaz importu, sprzedaży, dystrybucji, posiadania i używania papierosów elektronicznych oraz wapowania dla osób w każdym wieku.

Pokoleniowy zakaz palenia był dyskutowany – i niemal wprowadzony – w Nowej Zelandii. Napisana przez rząd Jacindy Ardern i przyjęta w 2023 r. ustawa antynikotynowa przewidywała, że osoby urodzone po 2008 roku nie mogłyby kupować wyrobów tytoniowych do końca swojego życia (zakaz nie objął e-papierosów). Jednak prawo zostało uchylone jeszcze w tym samym roku, gdy władzę objęła prawica – rząd powoływał się na wzrost przestępczości (przemytu), ale rzeczywistym powodem była chęć zwiększenia dochodów budżetowych z akcyzy, aby sfinansować obniżki podatków.

Oddolnie taki zakaz wprowadza amerykański stan Massachusetts. Pierwsze było miasto Brookline, gdzie w 2020 roku uchwalono ustawę zakazującą kupowania tytoniu osobom urodzonym w tym stuleciu. Grupa właścicieli sklepów spożywczych zaskarżyła ustawę do sądu, argumentując, że jest ona sprzeczna z ustawą ustanawiającą wiek uprawniający do zakupu tytoniu na 21 lat i że dyskryminuje osoby urodzone po 1 stycznia 2000 roku.

W 2024 roku najwyższy sąd stanowy wydał orzeczenie na korzyść Brookline. Odtąd podobne przepisy uchwaliło 21 innych miast. Kampania antynikotynowa odnosi sukces częściowo dzięki osobliwości prawa stanu Massachusetts, gdzie samorządy lokalne mogą samodzielnie ustalać wiele polityk dotyczących zdrowia publicznego. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34431426

PŁOCK

Płock, dnia 15.04.2026 r.

OGŁOSZENIE O ZAMIARZE UDOSTĘPNIENIA NIERUCHOMOŚCI O NIEUREGULOWANYM STANIE PRAWNYM

Działając na podstawie art. 114 ust. 3 i 4 w związku z art. 124 b oraz art. 124 a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U z 2026 r. poz. 399)

PREZYDENT MIASTA PŁOCKA INFORMUJE

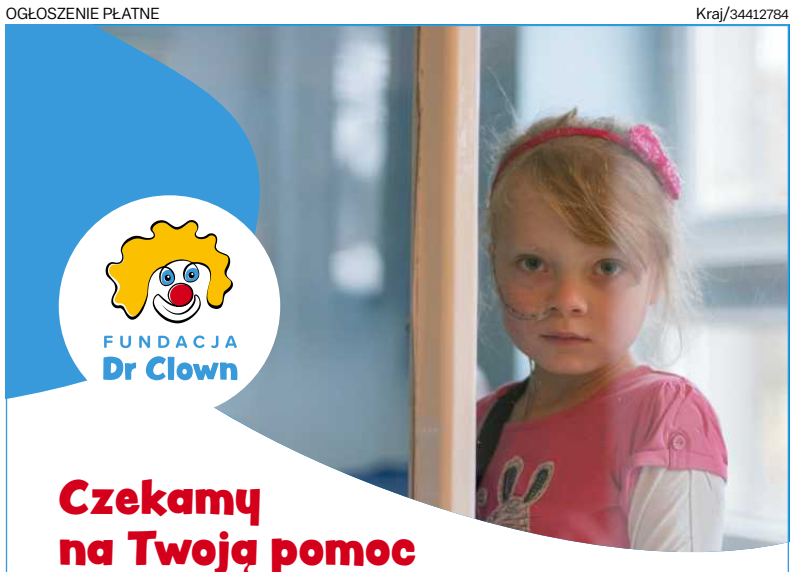
o zamiarze wszczęcia postępowania w sprawie wydania decyzji administracyjnej, w przedmiocie udostępnienia części nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym, położonej w województwie mazowieckim, powiecie Płock, gminie Płock, w miejscowości Płock, oznaczonej w rejestrze ewidencji gruntów i budynków jako działka nr 5 o pow. 2,3371 ha, obręb Nr 15 „TOKARY", dla której nie jest prowadzona księga wieczysta ani zbiór dokumentów, w celu wykonania przez ENERGA-OPERATOR S.A. czynności związanych z konserwacją i remontem napowietrznej linii elektroenergetycznej WN 110 kV relacji Podolszyce – Gąbin, obejmujących: przeprowadzenie oceny stanu technicznego konstrukcji słupów wraz z fundamentami oraz w razie potrzeby wykonanie ich renowacji, wymianę przewodów linii WN, wymianę łańcuchów izolatorowych, regulację zwisów przewodów oraz przycięcie lub usunięcie drzew i krzewów zagrażających bezpiecznemu funkcjonowaniu linii.

Zgodnie z rejestrem ewidencji gruntów i budynków jako władający przedmiotową nieruchomością wpisana jest osoba nieżyjąca – Pan Władysław Stasiak. Spadkobiercy zmarłego nie zostali ustaleni. W rozumieniu art. 113 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 399), przedmiotowa działka posiada status nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym.

W związku z powyższym wzywa się wszystkie osoby, które wykażą, że przysługują im prawa rzeczowe do w/w nieruchomości, aby w terminie dwóch miesięcy od daty ukazania się niniejszego ogłoszenia zgłosiły i udokumentowały swoje prawa, pod rygorem pominięcia ich jako strony w postępowaniu o udostępnieniu części przedmiotowej nieruchomości.

Osoby, którym przysługują prawa rzeczowe do przedmiotowej działki winny zgłosić się w w/w terminie do Referatu Mienia Skarbu Państwa w Wydziale Obrotu Nieruchomościami Gminy i Mienia Skarbu Państwa Urzędu Miasta Płocka, 09-400 Płock, ul. Stary Rynek 1, pokój D-21, w godzinach: poniedziałek-środa 07.45-15.15; czwartek 07.45-16.15; piątek 07.45-14.15 celem wykazania swoich praw rzeczowych do nieruchomości.

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34412784

FUNDACJA Dr Clown

Czekamy na Twoją pomoc

Pobyt w szpitalu to dla dzieci **ból, samotność i lęk** przed zabiegami.

Doktorzy Clowni przynoszą małym pacjentom **rozmowę, uśmiech i radość.**
450 wolontariuszy Fundacji Dr Clown odwiedza rocznie 40 000 pacjentów zmieniając smutną rzeczywistość w ponad 100 szpitalach w całej Polsce.

Od Ciebie zależy, czy dotrą do większej liczby **chorych dzieci.**

Pomóż **Przekaż 1,5% podatku**

KRS 0000024181

Korzystasz z pomocy księgowej lub doradcy podatkowego? Poproś o przekazanie 1,5% swojego podatku Fundacji Dr Clown. Jeśli rozliczenie zostało już wysłane, możesz poprosić o złożenie korekty z naszym numerem KRS w terminie do 30 maja. Rozliczasz się za pomocą platformy Twój e-PIT? Zaloguj się, kliknij „Wybierz organizacje" i wskaż Fundację Dr Clown.

drclown.pl

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34431804

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty
ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na: **wyborcza.pl/newslettery**

wyborcza.pl

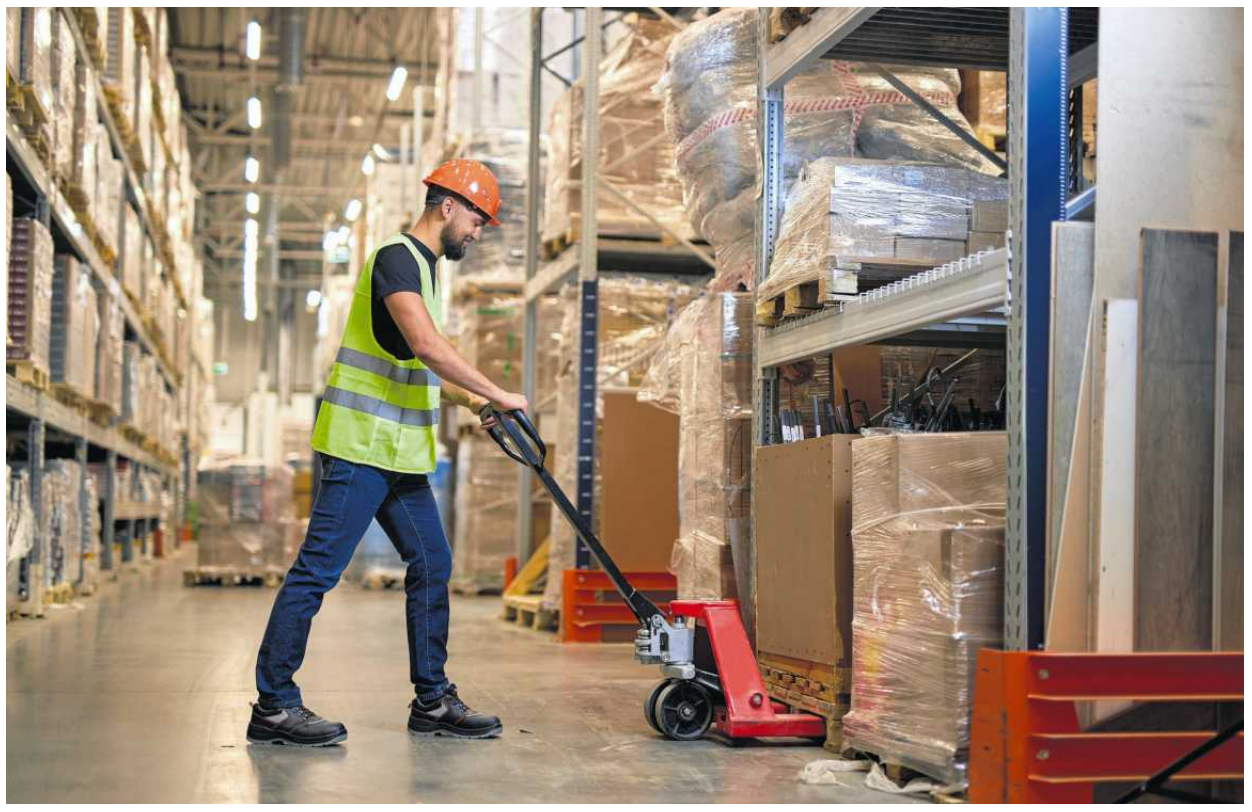

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Miliony Polaków zyskają nawet 100 tys. zł

Polacy na etacie, na umowie zlecenia, na B2B oraz inni przedsiębiorcy, co roku odkładają składki na ZUS. W czerwcu wszystkie te składki będę zwaloryzowane. Niektórzy będą mieli dopisane do konta nawet 100 tys. zł. Oto szczegóły, kto ile dostanie i o ile dzięki waloryzacji zwiększy się ich emerytura.

Leszek Kostrzewski

• **Każdy pracujący Polak odkłada co miesiąc 19,52 proc. ze swojej pensji na składkę emerytalną**
FOT. SHAKIROV ALBERT/SHUTTERSTOCK

Każdy pracujący Polak (wyjątkiem są osoby na umowach o dzieło) odkłada co miesiąc 19,52 proc. ze swojej pensji na składkę emerytalną. Pieniądze te wędrują do ZUS, gdzie każdy ma indywidualne konto. I właśnie na tych kontach są zapisywane nasze składki. Im więcej składek, tym możemy liczyć na wyższą emeryturę

W Polskim systemie emeryturę wylicza się bowiem według wzoru: sumę zebranych składek dzielimy przez przewidywaną, statystyczną liczbę miesięcy dalszego życia.

Aby jednak odkładane przez nas składki nie traciły na wartości, ZUS co roku, w czerwcu, je waloryzuje.

Wysokość waloryzacji konta zależy od inflacji oraz od przypisu składek (czyli wzrostu płac i liczby ubezpieczonych) z poprzedniego roku.

W ZUS-ie część Polaków, prócz konta emerytalnego, ma też pieniądze na tzw. subkontach.

Co to takiego? To pozostałość po OFE. Otóż w 2011 r. rząd zmniejszył składkę przekazywaną do OFE. Wynosiła ona 7,3 proc., a zmniejszono ją do 2,92 proc. Ta różnica między wcześniejszą wysokością składki do OFE a nową – zmniejszoną – nie trafia do wielkiego worka w ZUS, ale na specjalne subkonta.

I ZUS te subkonta też co roku waloryzuje. Waloryzacja subkonta to pochodna dynamiki wzrostu PKB za ostatnie 5 lat.

Ile dopiszą do naszych kont?

W ubiegłym roku do naszych kont w ZUS dopisano 566,6 mld zł (w 2024 r. było to 521 mld zł, a w 2023 r. 450 mld zł).

W wyniku waloryzacji konto każdego Polaka zwiększyło się rok temu o 14,41 proc., a subkonto o 9,49 proc.

A ile wyniesie w tym roku waloryzacja naszych kont i subkont? Na początku wyjaśnijmy, że w czerwcu 2026 roku ZUS dopisze dodatkowe składki do kont emerytalnych około 26 mln osób. Ponad 22 mln z nich, posiadających subkonto, otrzyma również dopłatę na ten dodatkowy rachunek.

Ile więc wyniesie wzrost? Grzegorz Chłopek, który prowadzi blog Atlasfinasowy.pl szacuje, że w tym roku będziemy mieli rekordową, dwucyfrową waloryzację subkonta w ZUS. Według niego wyniesie ona ok. 10,6 proc.

A wszystko z powodu wysokich wskaźników, od których waloryzacja jest uzależniona.

„Waloryzacja zależy od średniorocznego wzrostu nominalnego PKB w ciągu ostatnich pięciu lat. A te mieliśmy szczególnie wysokie w latach 2021 i 2022, gdy PKB rósł odpowiednio o 12,6 proc. i 16,5 proc.. W tym roku spadamy ze wzrostem w okolice średniej (geometrycznej) waloryzacji za lata 2010-2024, czyli 6,3 proc." – tłumaczy Chłopek w swoim wpisie w serwisie społecznościowym.

A jak to będzie wyglądać w przypadku konta w ZUS? Zdaniem dr Łukasza Wacławika z wydziału zarządzania krakowskiej AGH, tu waloryzacja może być mniejsza i wynieść ok. 10 proc.

– Ma na to wpływ niższa niż w poprzednich latach inflacja – tłumaczy ekspert.

Dzięki waloryzacji osobie, która zgromadziła na koncie w ZUS 400 tys. zł, zostanie dopisane 40 tys. zł. Natomiast jeśli ktoś dotąd zgromadził 800 tys. zł w postaci składek i kapitału początkowego, dzięki waloryzacji zwiększy stan konta o 80 tys zł. Oczywiście, im więcej mamy składek, tym więcej pieniędzy trafi na nasze konto. Taka jest zasada waloryzacji procentowej. Najbogatsi mogą więc liczyć nawet na 100 tys. zł dopisane do konta

Grzegorz Chłopek, który prowadzi blog Atlasfinasowy.pl szacuje, że w tym roku będziemy mieli rekordową, dwucyfrową waloryzację subkonta w ZUS. Według niego wyniesie ona ok. 10,6 proc.

Czerwcowa waloryzacja

566,6

MLD ZŁ

• **Tyle, do naszych kont w ZUS, dopisano w ubiegłym roku (w 2024 r. było to 521 mld zł, a w 2023 r. 450 mld zł)**

Naturalnie, pieniędzy z naszego konta emerytalnego w ZUS nie możemy wypłacić i sami nimi dysponować. Nasz system jest bowiem solidarnościowy, a to oznacza, że składki możemy odzyskać tylko w postaci emerytury.

Jeżeli bowiem ktoś od początku swojej pracy odkładał składki tylko do ZUS (to tzw. I filar), jego pieniądze nie podlegają dziedziczeniu. Po śmierci przejmie je budżet państwa, który – w uproszczeniu – sfinansuje nimi wypłaty dla innych emerytów.

Jednak niektóre osoby na tym systemie zyskują, inne tracą. Zyskują przede wszystkim te, które długo żyją i długo pobierają emeryturę. One więcej z systemu wypłacą, niż do niego włożyły. Stracą ci, którzy w wyniku śmierci nie doczekają emerytury lub będą ją pobierały krótko. To właśnie ze składek tych przedwcześnie zmarłych finansowane są świadczenia osób, które dożywają późnego wieku.

O ile wyższa emerytura?

A co ze wspomnianymi subkontami? Pieniądze, które mamy na subkoncie, gdy przejdziemy na emeryturę, dodawane są do naszego konta w I filarze i ZUS na tej podstawie oblicza emeryturę.

Ale pieniądze z subkonta, w przeciwieństwie do I filaru, podlegają dziedziczeniu. Jeśli wiec osoba mająca subkonto umrze przed przejściem na emeryturę, rodzina ma prawo domagać się wypłaty pieniędzy zmarłego męża, ojca czy matki.

Średnio każdy właściciel subkonta ma na nim ok. 40 tys. zł., ale niektórzy nawet 100-200 tys. zł.

Przy założeniu waloryzacji na poziomie 10,6 proc., osoba dysponująca kapitałem w wysokości 40 tys. zł zyska dodatkowe 4240 zł. W przypadku większych oszczędności, rzędu 200 tys. zł, stan konta powiększy się o 21 200 zł.

Dzięki dopisywaniu do naszych kont dodatkowych pieniędzy, będziemy mieli wyższe emerytury. Jak wyliczył dla nas Łukasz Wacławik, dla osoby, która zgromadziła na koncie 400 tys. zł kapitału i 100 tys. zł na subkoncie, tegoroczna waloryzacja składek na koncie i subkoncie pozwoli podwyższyć emeryturę o kilkaset złotych. O tym, ile to dokładnie to będzie, zdecyduje dokładny wiek, kiedy przejdziemy na emeryturę i przewidywalna średnia długość życia określana przez GUS.

Stan kont po przeprowadzonej waloryzacji jeszcze w czerwcu będzie widoczny dla ubezpieczonych na Platformie Usług Elektronicznych (PUE) ZUS.

Czerwcowe emerytury przeliczone

To nie koniec dobrych informacji dla emerytów.

Tysiące z nich dostało podwyżki też z innego tytułu. Chodzi o osoby, które w latach 2009-2019 przeszły na emeryturę w czerwcu i na tym sporo straciły.

Wszystko za sprawą ustawy emerytalnej, która zakłada, że każdy, kto przejdzie na świadczenie od stycznia do maja albo od lipca do grudnia, ma waloryzowane konto ze składkami emerytalnymi rocznie i kwartalnie. Dzięki temu zyskuje podwójnie. Natomiast osoba odchodząca z pracy w czerwcu ma tylko waloryzację roczną. To „dziura" w systemie, na którą od lat zwracali uwagę eksperci, a politycy nic z tym nie robili.

Nowa ustawa rządowa to zmieniła, ZUS właśnie zakończył przeliczać na nowo świadczenia osobom, które odeszły na emeryturę w czerwcu w latach 2009-2019 r.

Dzięki czemu „czerwcowi" emeryci otrzymali wyższe świadczenie, bo z dodatkową, kwartalną waloryzacją.

W efekcie przeliczenia wyższe świadczenie otrzymało 133,1 tys. osób. Średnia podwyżka wyniosła 163,36 zł miesięcznie, a łączny wzrost wypłat przekroczył 21,7 mln zł miesięcznie.

Najczęściej podwyżki mieszczą się w przedziale od 100 do 200 zł. Na ostateczną kwotę wpływają indywidualne wyliczenia, w tym wysokość składek i przebieg kariery zawodowej.

Większość świadczeniobiorców stanowiły kobiety, które odpowiadały za 72 proc. wszystkich przypadków. Najliczniejszą grupą były osoby w wieku 70-74 lata. ●

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Lidl z Biedronką biją się na ceny

Masło znowu trafiło do polityki. „Za Tuska masło jest za złotówkę, za Kaczyńskiego musiałem płacić 9 zł!”.

Piotr Miączyński

W serwisie X ostre przepychanki, jeśli chodzi o masło. Zwolennicy koalicji okładają się z jej przeciwnikami kostkami.

Tobiasz Bocheński, wiceprezes Prawa i Sprawiedliwości, atakuje: „Wrócił Tusk, zniknęła praca. 6,1 proc. bezrobocia to dopiero początek”.

Komentarze? Maślane. „Tak też uczysz swoje dzieci kłamać?! Masło też (tu określenie mocno nieparlamentarne pod adresem Bocheńskiego) drogie, co?! 0,99 gr, a za waszych rządów po 10 zł. Złodzieje (znów nieparlamentarnie)”.

Ten refren się powtarza. Zdjęcia masła po 95 groszy za kostkę. Podpis: „Wyborcy PiS płaczą, gdy to widzą. Bogucki mówi, że za Tuska drożyzna jakiej wszechświat nie widział”.

Riposta? „Drożyzna Tuska. Za PiS pomidor papryczkowy za 17 zł. Za Tuska 29,99 zł. 100 obietnic na 100 dni – «dwa razy obiecać to jak raz dać» – motto polityków Koalicji od 2014 – autor R. Sikorski”.

To jak jest z tymi cenami masła?

Za rządów premiera Mateusza Morawieckiego inflacja zwiększała wpływy budżetowe. Według Credit Agricole od stycznia 2020 roku do czerwca 2023 roku ceny żywności w Polsce wzrosły o 38,9 proc.

Masło było wtedy nad Wisłą drogie. Ale swój szczyt cenowy osiągnęło w grudniu 2024 roku (czyli już za rządów Donalda Tuska). Za kostkę trzeba było zapłacić nawet 10 zł.

Tyle że Robert Biegaj z Shopfully Poland (oferującej rozwiązania mające zwiększać ruch w sieciach) tłumaczy, że obecna sytuacja niewiele ma wspólnego z wielką polityką, a jeśli już to z polityką sieci handlowych. – Dane UCE Research i WSB Merito wskazują, że w marcu tego roku masło było tańsze rok do roku aż o 22,9 proc., co stanowi kolejny miesiąc z wyraźnymi spadkami – mówi. Patrząc szerzej na rynek, uwzględniając zarówno ceny regularne, jak i promocyjne, średnia cena masła (w przeliczeniu na kostkę 200 g) wyniosła w marcu 5,97 zł, czyli ogólnie mówiąc ceny masła oddalają się od dwucyfrowego wyniku.

Na pytanie, czy opłaca się wobec tego sprzedawać masło za złotówkę lub jeszcze taniej, odpowiada jasno: to się nie opłaca. To element, jak to Biegaj określa, agresywnej polityki promocyjnej w wykonaniu sieci dyskontowych. – Jednocześnie od początku roku wyraźnie wzrosła liczba promocji na masło. W I kwartale br. o około 20 proc. rok do roku. Pokazuje to, że walka cenowa wokół tego produktu stała się jedną z kluczowych strategii sieci handlowych – twierdzi ekspert.

• **Biedronka z Lidlem łowią klientów na masło**

FOT. WŁADYSŁAW CZULAK / AGENCJA WYBORCZA.PL

A masło to w handlu symbol. Jak cukier. Niby relatywnie tani, a jednak drogi naszemu sercu, bo spora część Polaków jeszcze ma w nogach wspomnienia, jak stało się w kolejce po cukier albo po mięso. Drogi cukier, drogie masło to oznaka, że na rynku dzieje się coś niepokojącego.

Sieci handlowe doskonale o tym wiedzą. Dlatego tanie masło to symbol: nikt nie pobije naszych cen, bo codziennie są najniższe, a tak w ogóle jesteśmy najtańszym sklepem spożywczym i basta. Dlatego sieci zbijają cenę tego produktu, jeśli trzeba, to młotkiem, czyli dokładając do tego interesu.

Sieci zbijają cenę masła, jeśli trzeba, to młotkiem, czyli dokładając do tego interesu

Poza tym duopol – Biedronka zderzająca się z Lidlem – obu sieciom się zwyczajnie opłaca. Sprawia, że tylko o nich jest głośno. A konkurencja w obliczu takich chwytów jest bezradna. Nie stać ich na to, aby wyrównać podobne oferty. Choć próby były i są – Stokrotka pod koniec marca walczyła kostką masła za... 49 groszy.

Do tego starcia musiało przystąpić również Dino. W tym tygodniu sprzedaje masło extra łowickie XXL 250g za 0,99 zł.

Po co to wszystko? Gdy ktoś przyjdzie do Biedronki czy Lidla kupić masło, to na maśle nie poprzestanie i tak wyjdzie z pełnym koszykiem. Teraz zresztą do ultra taniego masła sieci dołączyły jajka i mleko.

Mleko tańsze niż woda

Lidl ma promocję, gdzie sprzedaje – 30 jajek za 24,99 zł (normalnie za jajko płaci się ponad złotówkę), mleko UHT – 1,49 zł za karton przy zakupie sześciu, a wspomniane masło ekstra – 83 proc. za 95 groszy za kostkę.

Biedronka odpowiada maslem ekstra z Polskiej Mleczarni za 99 groszy. Mlekiem Mlekovita po 1,49 zł za karton przy zakupie, oczywiście, sześciu. Do tego jaja z chowu ściółkowego, 20 sztuk przy zakupie dwóch opakowań – 15,98 zł. A poza tym w swojej gazetce promocyjnej wrzuca produkty, które porównuje z cenami w „innej sieci” i oczywiście wychodzi z tych porównań bohatersko zwycięska.

1,49 zł nie jest przy tym rekordem. Na początku kwietnia Lidl sprzedawał mleko UHT 3,2 proc. po 99 groszy za litr. To oznacza, że generalnie taniej jest napić się mleka niż kupić butelkę wody. Podobne ceny w Polsce owszem były, ale ponad dekadę temu.

Ludzie korzystają. Masło kupowane jest na zapas i mrożone. Grupa na Facebooku (pisownia oryginalna): „Czy Wy też szalejecie z mrożeniem masła tak jak ja? Te promocje za 99 groszy mnie wykończą. Ale zdecydowanie wolę to niż cenę sprzed roku po prawie 10 złotych.”

Tomasz Krysiak, prezes Przedsiębiorstwa Produkcji Rolnej Rol-Pol na Opolszczyźnie wrzucił niedawno na Facebooka porównanie mleka za 99 groszy za litr i obornika dla działkowców za 6 zł za litr z pytaniem: czy to jest normalne?

Andrzej Minarczuk, prezes Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Kosowie Lackim w rozmowie ze specjalistycznym serwisem Polska Rolna, oceniał z kolei, że cena dobrego masła powinna się kształtować na poziomie 6-7 zł za 200 gramową kostkę. – Obecnie płacąc rolnikowi w skupie 1,70-1,80 zł za litr mleka, do każdego wyprodukowanego dziś kilograma masła dopłacamy 5-6 zł – mówił.

Mleka na rynku jest obecnie za dużo. Eksport tego towaru jest trudny. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34427424

DIGITAL DETOX NA MAZOWSZU

Cisza, która wygrywa z powiadomieniami

W czasach, gdy wszyscy jesteśmy ciągle online, prawdziwym luksusem staje się choć chwila bez telefonu. Warto czasem zrobić sobie digital detox, wyłączyć smartfona i wyruszyć za miasto — tam, gdzie asfalt ustępuje polnym drogom, a zgiełk zastępuje cisza. Mazowsze pełne jest skarbów natury i historii, które pozwolą na długie godziny zapomnieć o telefonie.

Smartfony stały się centrum codziennego dowodzenia. Za ich pośrednictwem robimy zakupy, zarządzamy finansami, kontaktujemy się w sprawach zawodowych i prywatnych. Nic więc dziwnego, że coraz częściej choć na chwilę chcemy od nich odpocząć.

Digital detox, czyli cyfrowy detoks, to nic innego, jak świadoma rezygnacja z korzystania ze smartfonu przez określony czas: godzinę, dwie, weekend. Nie chodzi o ucieczkę od technologii, tylko raczej o odzyskanie nad nią kontroli. Mazowsze jest skarbnicą miejsc, w których można wsłuchać się w szum drzew zamiast powiadomień. Wiele z nich znajduje się w bliskiej odległości od Warszawy.

Rezerwat Królewskie Źródła w Puszczy Kozienickiej (fot. archiwum UMWM, G. Gerek)

Skarb w sercu Polski

Doskonałym przykładem jest Puszcza Kampinoska, zlokalizowana bezpośrednio przy zachodniej granicy Warszawy, stanowiąca część Kampinoskiego Parku Narodowego. Aż żal nie wyłączyć telefonu, przekraczając jej granice. Szacuje się, że może tutaj występować nawet połowa fauny spotykanej w Polsce, czyli ok. 16,5 tysiąca rodzimych gatunków zwierząt. Co ciekawe, to też najbogatszy obszar wydmowy w Polsce. Znajduje się tutaj pustynia Grochalskie Piachy – robi naprawdę duże wrażenie. Puszcza była też niemym świadkiem wielu dramatycznych wydarzeń z naszej historii, wiele miejsc pamięci można napotkać po drodze. Na terenie całego Kampinoskiego Parku Narodowego znajduje się około 360 kilometrów znakowanych szlaków turystycznych. Dozwolona jest turystyka piesza, rowerowa, konna.

Zanurzyć się w przyrodę pozwala także Puszcza Kozienicka. Jest największym kompleksem leśnym w południowej części województwa mazowieckiego. Jej powierzchnia to prawie 30 tys. hektarów. W przeszłości była tradycyjnym miejscem polowań królów polskich. Równinny krajobraz polodowcowy urozmaicają malownicze pradoliny rzek Radomki i Zagożdżonki oraz wzniesienia wydmowe.

Wśród wody i lasów

Krajobrazy leśne można połączyć z odpoczywaniem nad wodą. W Otwocku, który przed wiekami nazywany był krainą sosen oraz piasku i słynął z letniskowej oferty, czeka plaża nad rzeką Świder. Można tu zażywać kąpieli i próbować sportowych aktywności.

Mazowiecki Park Krajobrazowy to idealny kierunek na spacer tuż po kąpieli. Warto wybrać się tam podziwiając potężne sosny, wydmy oraz rozległe torfowiska. W leśnych ostępach żyją między innymi bociany czarne, żółwie błotne, łosie i borsuki. To najlepszy argument za tym, by na czas wizyty w tym miejscu całkowicie wyciszyć powiadomienia i pozwolić sobie na luksus bycia offline.

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Polityczne napięcia w PiS

Na co liczy Mateusz Morawiecki?

Były premier w rządzie PiS wie, że jego droga do samodzielności byłaby wyjątkowa kręta i nie ma pewności, że wyborcy byliby gotowi nagrodzić rozłamowca. Zawarty z Jarosławem Kaczyńskim kompromis zostanie jednak wystawiony na próbę przy układaniu list wyborczych.

Agata Kondzińska

• **– Partia będzie miała dwa płuca – zapowiedział Jarosław Kaczyński po całonocnych rozmowach z Morawieckim, który podważał m.in. pozycję Przemysława Czarnka.** FOT. SŁAWOMIR KAMIŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Od tygodni wewnętrzne tarcia w PiS koncentrują uwagę mediów i wyborców. Sprawa jest na tyle poważna, że kolejne jej etapy publicznie komentuje sam Jarosław Kaczyński. Dla wyborców przygotowano pokazy jedności i siły, jak wspólne wystąpienie w partyjnej siedzibie, w którym za liderem PiS stają posłowie, a z nimi przywódcy zwaśnionych frakcji Mateusz Morawiecki i Przemysław Czarnek. Ale wszystko dzieje się w atmosferze wzajemnych oskarżeń o szkodzenie PiS, szukaniu winnych i odpowiedzialnych.

Spór dotyczy m.in. kierunku, w którym podąży PiS – czy skupi się na nawracaniu wyborców Konfederacji, by odeszli od Sławomira Mentzena i Grzegorza Brauna, czy powędruje środkiem, by w centrum szukać nowych wyborców. Scenariusz pierwszy ma realizować kandydat na premiera Czarnek, wersja druga to silny Morawiecki.

– Partia będzie miała dwa płuca – ogłosił we wtorek Jarosław Kaczyński po siedmiogodzinnej, nocnej rozmowie z Mateuszem Morawieckim, który w ostatnich dniach wybijał się na pozycję rozgrywającego. Ogłosił rejestrację stowarzyszenia Rozwój Plus, a do mediów wyciekła lista nazwisk chętnych do dołączenia i przekaz, że konieczni są koordynatorzy w regionach, bo zainteresowanie jest ogromne. Równolegle suflowana była opowieść, że nikt nie chce rozłamu, tylko poszerzenia, że w jedności siła, a lider jest jeden – Jarosław Kaczyński.

Morawiecki testował kolejne granice., ale zapewniał, że nie planuje rozłamu w partii. Były premier wie, że jego droga do samodzielności byłaby wyjątkowo kręta i nie ma pewności, że na końcu czekaliby wyborcy, gotowi nagrodzić rozłamowca. Bo Morawiecki wcale nie ma tak mocnych kart, jak suflują mu niektórzy jego ludzie.

Zaufani Morawieckiego są jego siłą, ale też słabością. Ich wiara w geniusz polityka PiS jest autentyczna, a zachwyt nieudawany. Podkreślają, że, owszem, błędy Morawieckiemu się zdarzają, ale nie brak mu determinacji, by wstać, otrzepać się i iść dalej. O przeciwnikach byłego premiera w ogóle nie chcą rozmawiać: – Doktor Jaki? – podpowiadam, używając nieformalnego zawołania na europosła PiS Patryka Jakiego. – Jaki doktor? – odpowiadają lekceważąco. Podobnie reagują na inne nazwiska „maślarzy", czyli frakcji skupionego m.in. wokół Jakiego, Bocheńskiego i Czarnka.

Wiara ludzi Morawieckiego w swojego szefa zapewne go napędza, ale może też zaślepiać. Pierwsze ostrzeżenie dały wybory prezydenckie. Zaplecze Morawieckiego uparcie prezentowało kandydaturę byłego premiera jako najlepszą opcję dla PiS, choć badania, które miał Kaczyński, pokazywały, że tym razem szyld partii będzie obciążeniem. Lider PiS postawił na Karola Nawrockiego z IPN jako „kandydata obywatelskiego".

Morawiecki to PiS i nie pomogą na to żadne zaklęcia. To Jarosław Kaczyński otworzył Morawieckiemu drzwi do dużej polityki. Były prezes banku, doradca z rady gospodarczej premiera Donalda Tuska, w 2015 r. został wicepremierem w rządzie Beaty Szydło. Zajął się w rządzie finansami i rozwojem, budując sznyt młodego, ale już doświadczonego i nowoczesnego. Partia nie witała go przyjaźnie: był banksterem, a na Nowogrodzką przychodziły anonimy, które miały skompromitować polityka.

Morawiecki cierpliwie szukał sojuszników, gospodarczą wiedzą czarował Kaczyńskiego, umiejętnie wypełniając kadrową pustkę partii w tej dziedzinie. Miał też czas dla posłów – dbał, by mieli jego wizytówkę, którą wręczał z obietnicą, że zawsze odbierze telefon, gdy potrzebują porozmawiać, a gabinet w gmachu przy al. Szucha, gdzie urzędował jest dla nich otwarty. Do rządowego kompleksu przy ul. Parkowej zapraszał na spotkania świąteczne. Gdy w 2023 roku PiS przeszedł do opozycji, Morawiecki ruszył w Polskę, by poszerzać strefę wpływów o regiony. Wszystko w ramach partyjnej działalności. Założenie stowarzyszenia Rozwój Plus pozwoliło mu policzyć i usankcjonować budowane przez lata środowisko.

Czemu nie odszedł? Bo nie ma gwarancji, że wyborcy mu uwierzą. Od 2015 roku Morawiecki był twarzą rządów zjednoczonej prawicy. To w jego gabinecie ministrem sprawiedliwości był Zbigniew Ziobro, symbol dewastacji trójpodziału władzy i upartyjnienia sądownictwa. Morawiecki był premierem, gdy partia Zbigniewa Ziobry po uważaniu wydawała pieniądze z Funduszu Sprawiedliwości, które miały chronić ofiary przestępstw. W rządzie Morawieckiego minister edukacji Przemysław Czarnek z pasją rozwijał program „willa plus", by zadowoleni byli beneficjenci orbitujący wokół PiS. Czasy Morawieckiego to afera wizowa, czy inwigilacja Pegasusem polityków opozycji, to wreszcie rządy grupy politycznych przyjaciół poza oficjalnym obiegiem na prywatnych skrzynkach mailowych. Ale także dopuszczenie do wysokich stanowisk skompromitowanego prawomocnym wyrokiem szefa MSWiA Mariusza Kamińskiego i jego kolegi z sądowej ławy Macieja Wąsika.

Dla Mateusza Morawieckiego jest jeszcze za wcześnie, by zmyć ze swojego wizerunku osiem lat rządów PiS. Jego realna siła jest nadal w partii.

To mroczne czasy zawłaszczenia trybunałów i sądów, zaostrzenia prawa aborcyjnego, budowania międzynarodówek z sojusznikami Władimira Putina, uruchomienia art. 7 Traktatu o Unii wobec Polski, blokowania pieniędzy z KPO, upartyjnienia państwowych spółek, odtajniania wojskowych dokumentów operacyjnych, bo PiS-owi akurat było to przydatne w kampanii wyborczej i milionowych kar za nieprzestrzeganie prawa, które płacimy do dziś. To czas, gdy partyjne zostało wyniesione do rangi państwowego, a politycy zatarli wszystkie między tymi sferami granice. Dziś wiele spraw badają śledczy, są zarzuty i pierwsze akty oskarżenia.

Teraz Morawiecki próbuje kreować się na polityka centrowego. Jak jednak prowadziłby kampanię po wyjściu z PiS? Atakował Kaczyńskiego za byłe rządy, których był symbolem i w których pełnił funkcję premiera? Nie, atakowałby Donalda Tuska, ale wtedy czym różniłby się od Kaczyńskiego? Nie ma tu szerokiego pola manewru, a tlen odbiera też prawicowa konkurencja.

Dla Morawieckiego jest jeszcze za wcześnie by zmyć osiem lat rządów PiS. Jego realna siła jest nadal w partii. Już zbudował pozycję, której Kaczyński nie mógł zlekceważyć, jeśli nie chciał narazić partii na rozpad. Były premier zgodził się na kompromis z liderem PiS – Rozwój Plus będzie działał w ramach partii, ale bez lokalnej ekspansji, a lista akcesyjna dla parlamentarzystów została zamknięta.

To jednak kompromis chwilowy przed największą próbą sił: układaniem list wyborczych. Przy słabnącym sondażowo PiS emocje będą ogromne, a lęki posłów o to, czy dostaną szansę na reelekcję, są uzasadnione. Wówczas wróci w PiS ryzyko rozłamu, który może dać Morawieckiemu szansę na budowę mitu założycielskiego i stworzenie wizerunku lidera, który nikogo nie porzuca.

Ale nawet jeśli „harcerze" Morawieckiego zapatrzyli się dziś na węgierski spektakularny sukces Petera Magyara z kalkulacją, że radykalna prawica przegrała z prawicą umiarkowaną, muszą pamiętać, że węgierski polityk zrobił dwie rzeczy, których Morawiecki może nie powtórzyć. Po pierwsze – nie walczył tylko o głosy centroprawicy. Tylko 11 proc. Wyborców TISZY deklaruje konserwatywne poglądy, 43 proc to liberałowie, a ponad 30 proc. mówi o poglądach lewicowych.

Po drugie, Peter Magyar wyszedł z Fideszu Viktora Orbana, ale zakwestionował szesnaście lat jego rządów, a jego siłą był twardy sprzeciw wobec byłego premiera. Jako lider TISZY zamknął partię przed skompromitowanymi politykami. To w przypadku Morawieckiego może być niewykonalne. ●

Agata Kondzińska

• **Teksty w dziale Opinie wyrażają poglądy autorów i nie muszą odzwierciedlać stanowiska redakcji**

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Jak wyglądała bezprawna deportacja do Afganistanu. Relacja naocznego świadka

Polska w ślepym zaułku deportacyjnym

Tomasz Sieniow

Autor jest doktorem prawa, prezesem Instytutu na rzecz Państwa Prawa w Lublinie, adiunktem w Katedrze Prawa Międzynarodowego Publicznego i Prawa Unii Europejskiej KUL

10 kwietnia 2026 r. polska Straż Graniczna wydaliła z Polski samolotem wojskowym trzech obywateli Afganistanu. Zrobiła to wbrew decyzjom Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który objął czasową, nadzwyczajną ochroną dziewięciu Afgańczyków – wszystkich, których zamierzała tego dnia deportować Polska. Zgodnie z treścią zabezpieczenia do 5 czerwca 2026 r. Polska miała szansę przekonać ETPCz, że deportacja jest zgodna z prawem i w niczym nie narusza naszych zobowiązań międzynarodowych.

W doręczonych Polsce przed startem z Krakowa samolotu ostatnich trzech decyzjach Trybunał zaznaczył, że niezastosowanie się do orzeczeń ETPCz stanowić będzie naruszenie art. 34 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Mimo to Polska zdecydowała się wydane zakazy wydalenia naruszyć.

Jako obserwator biorący udział w monitoringu tej deportacji spróbuję odpowiedzieć, jak i dlaczego do tego międzynarodowego skandalu doszło.

Po pierwsze, w wyniku zawieszenia dostępu do ochrony międzynarodowej od 27 marca 2025 r. w polskich ośrodkach deportacyjnych zostało zatrzymanych kilkuset obywateli państw, w których trwa wojna lub dochodzi do poważnych naruszeń praw człowieka. Mimo wysokiego prawdopodobieństwa, że osobom tym grożą prześladowania w ich krajach, SG wciąż odmawia zbadania przyczyn ich ucieczki i powodów występowania o ochronę międzynarodową w Polsce.

Po drugie, ośrodki deportacyjne są coraz bardziej przepełnione, gdyż unijna Agencja Frontex uznała, że nieprzyjmowanie wniosków azylowych przez Polskę jest sprzeczne z prawem UE. Dlatego od 4 listopada 2025 r. Frontex nie wspiera deportowania z Polski osób, którym odmawia się prawa do złożenia wniosków azylowych. W konsekwencji Polska rozpoczęła samodzielne deportacje, bez wsparcia Frontex-u, świadomego odpowiedzialności odszkodowawczej za naruszenie zasady *non-refoulement* (nie deportuje się nikogo do państwa, gdzie temu komuś grozi niebezpieczeństwo prześladowania).

Po trzecie Polska zaangażowała do przeprowadzania deportacji samoloty wojskowe i bez udziału Frontex-u przeprowadziła w 2026 r. trzy loty. W pierwszym deportowano 9 Afgańczyków, w drugim 25 Pakistańczyków. Trzecia operacja, ta z 10. kwietnia, okazała się nieudana, gdyż ETPCz nie zezwolił na deportację ani jednego z przywiezionych do Krakowa cudzoziemców. Straż Graniczna ostatnich trzech decyzji Trybunału z tego dnia nie uhonorowała.

Po czwarte, należy pamiętać, że wbrew zapewnieniom rządzących osoby deportowane nie były przestępcami. Instytut na rzecz Państwa Prawa poznał większość z decyzji powrotowych dotyczących deportowanych obywateli Afganistanu i Pakistanu. Żadna z tych osób nie została w Polsce skazana, ba, wobec żadnej z nich nie orzeczono, że stanowi zagrożenie dla polskiego porządku publicznego. W międzynarodowym prawie uchodźczym obowiązuje zasada depenalizacji niezgodnego z prawem przekroczenia granicy, jeśli osoba dokonująca tego czynu powoła się na ucieczkę przed prześladowaniem. Teoretycznie do skazania mogłoby dojść tylko po wykluczeniu, że obawa prześladowania była uzasadniona. Tymczasem Polska takiego badania nie przeprowadziła w ogóle.

Kiedy dotarłem na lotnisko w Krakowie o czasie rozpoczęcia przygotowań do lotu było już wiadomo, że wobec sześciu z dziewięciu cudzoziemców ETPCz wydał zakazy wydalenia z Polski.

W pomieszczeniach PSG w Krakowie-Balicach trwały pospieszne ustalenia, czy jest sens ponosić koszty lotu 15 funkcjonariuszy eskorty, lekarza, obserwatora i 8 członków Sił Powietrznych, aby deportować trzech ludzi, nie stanowiących zagrożenia dla polskiego porządku publicznego.

Ku naszemu wspólnemu zdziwieniu po kolejnej półgodzinie przyszły rozkazy o kontynuowaniu deportacji wobec wszystkich trzech obywateli Afganistanu. Co więcej, nakazano nam szybkie dotarcie na teren lotniska wojskowego i wyłączenie telefonów, co zdawało się zdziwić nawet doświadczonych członków eskorty, którzy dotychczas tryb samolotowy włączali dopiero w samolocie w momencie startu.

Jako przeszkolony przez służby polskie i europejskie obserwator zdaję sobie sprawę, że ciąży na mnie obowiązek domagania się przerwania operacji powrotowej naruszającej zarządzenie wydane przez ETPCz. Dlatego w trakcie godzinnego międzylądowania w gruzińskim Tbilisi zrelacjonowałem w formie e-mailowej sytuację przedstawicielom Komendy Głównej SG i Rzecznikowi Praw Obywatelskich oraz Komisarzowi ds. Praw Człowieka Rady Europy. W tamtym momencie byłem już świadomy wydania zakazu wydalenia wobec ostatniego z Afgańczyków, o czym poinformowałem dowódcę doprowadzenia.

Mimo przekonania o konieczności przerwania operacji deportacyjnej, dowódca eskorty na lotnisku w Tbilisi otrzymał w czasie rozmowy telefonicznej polecenie kontynuowania wydalenia. Nie znam osoby wydającej funkcjonariuszowi ten rozkaz, jednak wiem, że rozmowa ta miała miejsce i że wzbudziła ona zdziwienie dowódcy. Zwyciężyła jednak teoria ślepych bagnetów, zgodnie z którą żołnierz, wykonując polecenie swych przełożonych, nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie prawa.

W czasie kilkunastogodzinnego lotu z Krakowa do Taszkientu (....) przekonywałem [dowódcę eskorty], że wylot z Krakowa nie oznacza, że Polska nie sprawuje nad cudzoziemcami władzy i że zarówno na pokładzie polskiego samolotu, jak i pod kontrolą polskich funkcjonariuszy w Taszkiencie Afgańczycy wciąż będą poddani polskiej jurysdykcji.

Władze uzbeckie nie zezwoliły mi na kontynuowanie monitoringu na terenie strefy tranzytowej lotniska. Nie obserwowałem ostatnich sześciu godzin pilnowania afgańskich uchodźców przez polską SG w oczekiwaniu na lot do Kabulu. Po zakończeniu monitoringu skierowałem do polskich władz apel wstrzymania deportacji i zawrócenia cudzoziemców do Polski.

Decyzje zakazujące Polsce wydalenia wszystkich trzech deportowanych cudzoziemców były zakomunikowane dowódcy doprowadzenia przez obserwatora (w stosunku do dwóch na ok. 2 godz. przed planowanym wylotem).

Zostały one zignorowane mimo faktu, że możliwe było wstrzymanie deportacji, gdyż operacja powrotowa nie jest pociskiem, którego nie da się cofnąć. Polskie władze były w pełni świadome przez co najmniej 18 godzin o zakazie wydalenia obywateli Afganistanu podlegających polskiej jurysdykcji, lecz nakazały kontynuowanie operacji, którą łatwo było przerwać.

Upór, z jakim deportowano trzech Afgańczyków, potwierdza prawdziwość refleksji funkcjonariuszy eskorty, reagujących na wydalenie trzech ludzi w ramach operacji wartej prawdopodobnie kilkaset tysięcy złotych: „gdzie zaczynają się służby, tam kończy się logika".

Gorszące było złamanie sumień funkcjonariuszy SG świadomych, że deportacja kontynuowana jest wbrew zakazowi ETPCz. Instytut na rzecz Państwa Prawa oczekuje, że osoba odpowiedzialna za wydawanie rozkazu dowódcy doprowadzenia poniesie odpowiedzialność prawną.

Polska, zawieszając prawo dostępu do ochrony międzynarodowej na granicy polsko-białoruskiej, znalazła się w ślepym zaułku. ●

wyborcza to Wy

- **Piszcie: listy@wyborcza.pl**
- **Cały tekst na Wyborcza.pl/WyborczaToWy**

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Kraj/34431534

ZAPROJEKTOWANE POLUDZKU
WARSZAWA
MIASTO BARDZIEJ WSPÓLNE

JUTRO W „WYSOKICH OBCASACH"

Nie tylko salon. Pięć wyobrażeń o centrum Warszawy

Czytaj więcej na **Wyborcza.pl/zaprojektowanepoludzku**

ORGANIZATORZY

wyborcza.pl · wyborcza.pl WARSZAWA · wysokieobcasy

SPONSORZY

BBI Development · LIEBRECHT & WOOD A DIFFERENT VISION ON REAL ESTATE

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Wojciech Waglewski dla „Wyborczej”

MUSI BYĆ SZALEŃSTWO

– Nowa płyta Voo Voo jest szukaniem pozytywów w tym, co mi zostało – mówi artysta.

FOT. KUBA ATYS / AGENCJA WYBORCZA

• 31 stycznia 2022 r., Warszawa, Plac Defilad. Wojciech Waglewski podczas koncertu Voo Voo z okazji 30. Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy

ROZMOWA Z
WOJCIECHEM WAGLEWSKIM
liderem zespołu Voo Voo

JAREK SZUBRYCHT: Pesymista to ponoć dobrze poinformowany optymista. To o tobie? Myślisz dobrze o świecie i ludziach, ale zarazem nie kryjesz rozczarowań i złych przeczuć.
WOJCIECH WAGLEWSKI: W momencie załamania, utraty wszystkiego, co najważniejsze, próbuję szukać skrawków życia, z których da się to życie na nowo skleić. Temu poświęcona jest nowa płyta Voo Voo – jest szukaniem pozytywów w tym, co mi zostało. Optymizmem bym tego nie nazwał. To raczej spokój wynikający ze świadomości, że nic się nie da zrobić.

Spokój czy rezygnacja? „Ja już się o nic nie biję” – śpiewasz. A kiedykolwiek się biłeś?
– O względy mojej żony – całe życie. Jeśli pytasz o muzykę, przypominam o płycie pod tytułem „Świnie”. To był najbardziej wyrazisty obraz rządzących wtedy, mimo ocenzurowania. Ostatnio, kiedy graliśmy ten materiał ze Zbyszkiem Hołdysem, byłem wręcz skonfundowany, że udało nam się powiedzieć tak dużo.

Cenzury nie ma, ale jej brak nie zachęcił cię do pisania politycznie zaangażowanych tekstów.
– Można mnie nazywać muzykiem alternatywnym, raczej w sensie estetycznym niż ideowym. Oczywiście podziwiałem tych, którzy przyczynili się do odzyskania wolności, decydowali się na podziemną walkę. Jeżdżąc z Osjanem, spotykaliśmy się z ludźmi opozycji, którzy np. wyemigrowali do Francji, braliśmy z Milem [Kurtisem] i [Tomaszem] Hołujem udział w marszach protestacyjnych. Tak nam nakazywała przyzwoitość, choć nie wierzyliśmy, że uda się wyjść z ciemności egipskich. Później się okazało, że rzeczy nieprzewidywalne i niezwykłe są możliwe. Zmęczyło mnie jednak psychicznie, jak chyba większość narodu, to, w jaką stronę ewoluowała polityka w naszym kraju. Metoda walki politycznej, która polega na budzeniu nienawiści do przeciwnika wszelkimi środkami to straszne draństwo.

Granica została przekroczona?
– Myślę o czasach Kurskiego. Byłem w szoku, że można tak nisko upaść. Do tej pory nie akceptuję ludzi, którzy brali w tym udział, stając się np. twarzą zdeprawowanej telewizji. Zasłaniali się wymówką: „Mnie polityka nie interesuje”. Naprawdę? Jeśli jesteś twarzą najgorszego propagandowego potworka, to automatycznie stajesz się politycznym orężem rządzących.

W komunizmie nieposłuszeństwo wobec władzy miało wymiar egzystencjalny – jeśli ktoś wyleciał z telewizji, szukał pracy w taksówce albo warzywniaku, nie było lekko. W czasach poprzedniej władzy były to najczęściej zachowania czysto koniunkturalne. Młodzi współpracujący z tym aparatem oszczerstw wiedzieli, że grają nieczysto, ale chodziło im o kasę. Porozbijali przyjaźnie, znajomości... Ba, całe rodziny. Moja żona bardziej ode mnie się w to wkręciła. Zamartwiała się, przeżywała. Ja udawałem twardziela, że niby jestem ponad to, choć łatwo nie było. Jedną z pierwszych rzeczy, które zrobiłem po jej śmierci, było odcięcie się od telewizji informacyjnej, radia, ograniczenie internetu. Media też nie są bez winy. Nie wiem, ile razy Putin już prawie umarł, ile razy Ukraina prawie wygrała albo prawie przegrała. Codziennie ktoś straszy, że trzeba mieć 500 zł w kieszeni, bo banki pozamykają. Żyjesz tym, a potem okazuje się, że jedynym pozytywnym skutkiem tych wieści jest wzrost klikalności. Kliknięcia stają się najważniejszym kryterium, a nie prawda.

Hasło: „Mnie polityka nie interesuje” trafia na podatny grunt, bo ludzie są zmęczeni tym hałasem, sprzecznymi komunikatami, które wzmacniają poczucie zagrożenia i zarazem bezsilności. Po co się przejmować, skoro dzieją się rzeczy, na które nie mamy wpływu?
– Mamy wpływ. Bierzmy udział w głosowaniach – to jedyna sensowna rzecz. Ale jest cała masa młodych, którzy nie chodzą na wybory. Są i starsi, którzy mówią, że to i tak nic nie da. Obie postawy są dla Polski zagrożeniem. Naród z 10 mln ludzi w „Solidarności” podupadł na wierze, burząc solidarność na każdym kroku.

Na nowej płycie dajesz rady, jak mierzyć się z tą niemocą, ze wszystkim, co złe. To proste prawdy: „Bądźmy życzliwi dla siebie”, „Dbajmy o bliskich i słuchajmy ich słów”.
– Jeśli są trzy miejsca parkingowe i facet tak parkuje auto, że nikt nie stanie ani z lewej, ani z prawej strony, to jest, delikatnie mówiąc, przejaw braku życzliwości. Mam też dom na wsi i tam życzliwość jest zdecydowanie większa. Tam ludzie przynajmniej mówią sobie „dzień dobry”. Czy to rady? Kiedyś śpiewałem o tym, że nie lubię dawać rad, bo „sam się topię w swoich wadach, sam się składam z samych wad”. To raczej myśli zasłyszane, przeczytane...

Gdzie je wyczytujesz?
– Jerzyki, które życie spędzają w locie, wyczytałem kiedyś u ks. Twardowskiego. Za Witkacym powtórzyłem: „Czemu to dla mnie takie nie jest?”. Coś w tym stylu – piękna fraza. Nic specjalnie nowatorskiego, gdyż boję się jeszcze w tej żałobie. Powolutku wracam do poważniejszych rzeczy i z nich wyławiam drobiazgi.

Podobno tej płyty miało nie być. Miała być jedna piosenka, która dała jej tytuł.
– Pod koniec 2024 r. doszedłem do wniosku, że już tyle płyt nagraliśmy, że kolejna nie jest nam potrzebna. Publiczność mamy, improwizujemy na koncertach, cały czas się tym bawimy – możemy robić nieskończoną liczbę wersji już istniejących piosenek. Wielu muzyków dochodzi do podobnych wniosków. Starsze zespoły, jeśli wydają nowe płyty, to w zasadzie tylko po to, żeby odświeżyć repertuar. Sytuacja na rynku zrobiła się nieciekawa, wszystko się zdewaluowało. Muszę o wszystko walczyć – o okładkę, zdjęcia i inne pierdoły – angażować się w akcje promocyjne i jeszcze tłumaczyć, dlaczego nie chcę pójść na wywiad do tego pana czy innej pani. Trzeba się przez to wszystko przedzierać, żeby sprzedać 600 płyt zamiast 500. Zbyt leniwy już jestem. Na szczęście mam teraz dobrego menedżera, prawdziwego kumpla ze świetnym gustem. To Piotrek Bronka, który mnie przed tym wszystkim broni.

Robi to teraz, kiedy płyta już gotowa.
– Pod koniec 2024 r. słuchałem audycji poświęconej młodemu Beksińskiemu i była tam kompozycja typowa dla rocka progresywnego. Nie przepadałem za tym gatunkiem; poleciał utwór typu „Wychowany na Trójce”, chyba Steve'a Hacketta, z piękną, choć dyskretną, wyciskającą łzy solówką. Grażyna powiedziała: „Jak już chcesz się żegnać, to nagraj coś takiego. Zagraj na gitarze tak, żeby do wszystkich dotarło, że trochę umiesz”. Do tej pory miałem tylko jedną solówkę – w „Kołysance dla Misiaków” – ale wszyscy myślą, że to Nowak zagrał. Ja brnąłem w skalowe, messiaenowskie historie. Pomyślałem więc, że to dobry pomysł, nagram żenujący numer z żenującą solówką. To nie miała być piosenka Voo Voo, sądziłem, że koledzy będą się wstydzili grać coś takiego, ale o dziwo spodobało im się. Nagraliśmy. Grażyna usłyszała to w maju..., a w czerwcu zmarła. Nagle ta wdzięczność wobec ludzi, którzy zawsze byli z nami, przybrała formę requiem dla żony. Wtedy „Dźwięczność” i mi się spodobała. Zaczął się czas dużych emocji, natłoku myśli. Pojawił się entuzjastyczny wydawca. Twierdził, że jestem mistrzem świata, więc on kupi wszystko, co Voo Voo nagra. To był bodziec, by dalej pisać. Szybko powstała ta płyta, koledzy się sprężyli. Robiliśmy próby przed sesją – ustalaliśmy tempa, dzieliliśmy się uwagami.

Kontakt z publicznością jest bardzo ważny – sprawia, że unosimy się w powietrzu

W „Dźwięczności” pytasz, jak najlepiej wyrazić wdzięczność i znajdujesz na to sposób...
– Dźwiękiem. Bez słów.

Najpierw jest fantastyczna wokaliza Samitry Suwannarit...
– Samitra to cud, dla niej chcę nagrywać. Jest Tajką, filigranową kobietą przepięknej urody, która jeździ na sportowych motocyklach. Jest pełna optymizmu, choć życie ją doświadczyło. Może jest w „Dźwięczności” coś z rocka progresywnego czy symfonicznego, ale dla mnie jej śpiew ma wymiar wręcz metafizyczny, surrealistyczny, nie patetyczny, jak właśnie bywało w progresywnym. Śpiewała już z nami na koncertach z programem „MTV Unplugged”,

eprasa.pl d3dcb7cdf2

w piosence „Sobota". Chciałem, by spływała z góry, ze skrzydłami, ale okazało się, że w teatrach to ryzykowne – pojawiała się więc w loży, najbliżej sceny, w pięknej, kolorowej sukni. To była piękna pointa naszych koncertów.

Muzyka na żywo cię ukształtowała?
– Siedem lat starszy wujek zabrał mnie na Czerwone Gitary do Auditorium Maximum UW. „Gramy i śpiewamy najgłośniej w Polsce" – chwalili się. Do dziś pamiętam setlistę. Wróciłem do domu blady z wrażenia i zrobiłem sobie gitarę z płyty pilśniowej. Pomalowałem ją na czerwono, założyłem jedną strunę, stanąłem przed lustrem – i uznałem, że świetnie wyglądam. Najpierw przemówił więc do mnie element wizualny. W ogólniaku zakochałem się w kobiecie, a że przez trzy pierwsze klasy LO byłem najniższy w szkole, mogłem zaimponować, tylko grając na gitarze. Najpierw w klubie studenckim w cudzych zespołach, potem zacząłem zakładać swoje – i już byłem gość. Poznawałem ludzi, chodziłem na koncerty. By słuchać poszczególnych muzyków. Chodziłem też na castingi. Chciałem się sprawdzić.

Po śmierci Staszka Soyki przypominano różne jego wywiady; powiedział rzecz, pod którą się podpisuję. Mówił, że miał dwa pragnienia w życiu: pierwsze – by utrzymać rodzinę z muzyki, a drugie – by zasłużyć na szacunek swoich mistrzów. To sedno! Chodziłem na te przesłuchania, by zasłużyć na szacunek Niemena czy Nalepy. Późniejsze granie z takimi muzykami jak Don Cherry, Dave Douglas, Alim Qasimov, Ula Dudziak czy Tomek Stańko było spełnianiem tego marzenia. To najważniejsze nagrody w moim życiu.

Muzyką komunikujesz się z innymi ludźmi czy nawiązujesz kontakt z absolutem?
– Chodzi o komunikację. Kolegowałem się kiedyś z malarzem Markiem Sobczykiem z Grupy. Wymyślaliśmy surrealistyczne teledyski Voo Voo, które nigdy nie zostały nakręcone. Miałem wtedy kłopot z płytą „Małe Wu Wu". Wcześniej nie nagrywałem muzyki dla dzieci, ale czułem potrzebę, bo dzieci chciałem, by słuchały rocka. Ja w ich wieku słuchałem Czerwonych Gitar. Chciałem więc napisać płytę dla dzieci, ale nie wiedziałem jak. Marek mi wtedy powiedział: „Jeśli w którymkolwiek momencie zaczniesz myśleć, jak to zrobić, żeby ludziom się podobało – porzuć to". Miał rację. Nie wolno o tym myśleć.

W 1994 r. byłem na koncercie Davida Byrne'a w Kongresowej. Nagle widzę, że śpiewa, wczuwa się z zamkniętymi oczami i podnosi brew, sprawdzając, czy to, co robi, wchodzi czy nie. To był moment estradowej kalkulacji, który całkowicie mnie zmroził. Podobny przeżyłem na koncercie BB Kinga. Grał jakiegoś najbardziej wstrząsającego bluesa, piękna to była chwila – do momentu, w którym wyciągnął chusteczkę, żeby otrzeć rzekome łzy, bo tak się sam swoją grą wzruszył. Przegiął. Przestałem mu wierzyć... Wyszedłem z tego koncertu.

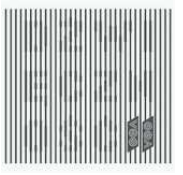
Nie jestem aż takim radykałem, czasem chcę na koncertach prawdy płynącej z trzewi, czasem daję się zachwycić starannie wyreżyserowanemu spektaklowi.
– Ja jestem out. Jestem fanem opery, kiedy przekraczam granicę austriacko-włoską, choć rozumiem też Hindusów, którzy ponoć śmiali się na koncercie Marii Callas, myśląc, że jej śpiew z przepony to zgrabna parodia. Nie rozumiem natomiast muzyków rockowych, którzy biorą się za musicale, bo to dla mnie dwa sprzeczne sposoby postrzegania rzeczywistości. Musi być szaleństwo. Gorąco wierzę w to, że Jimi Hendrix podpalał na scenie gitary w emocjach... Choć pewnie jestem w mylnym błędzie, jak mawiał Wojtek Morawski.

Właśnie dlatego zawsze lubiłem jazz – nie sprzedawał się świetnie, więc mniej było w nim kalkulacji. Oczywiście pewne rzeczy powinny być z góry założone, musi być lider czuwający nad dramaturgią, jak Miles Davis. Widząc go na koncercie, zawsze myślałem sobie: „Jezu, jakim jestem szczęśliwym człowiekiem, że nigdy nie grałem z Milesem". W najbardziej porywającym momencie potrafił rozstawiać swoich muzyków po kątach.

Nie ma takiego koncertu Swans, na którym Michael Gira nie zrugałby któregoś ze swoich muzyków.
– Najokropniejszym tego typu doświadczeniem było dla mnie oglądanie próby Pere Ubu, których ściągnięto na moją prośbę do Jarocina. Nie mogłem uwierzyć w to, co David Thomas wyczyniał na scenie, jak ochrzaniał tych swoich muzyków. Cóż, muzyka to zawsze walka intelektu z emocjami. Wojtek Karolak twierdził wręcz, że człowiek inteligentny nie może być dobrym muzykiem. Jest coś na rzeczy.

To jak to jest: muzyka służy ci do komunikacji z publicznością, czy wykorzystujesz muzykę, zespół i publiczność do nawiązywania łączności z czymś innym – z Bogiem, z nienazwanym?

Voo Voo

Dźwięczność

e-Muzyka, 2026

– Jedno i drugie. Niedawno usłyszałem, że jestem standuperem, bo czasem na koncertach wychodzi mi w zapowiedzi coś śmiesznego. Lubię ludzi i chcę się z nimi trochę pozaprzyjaźniać, zanim zaczniemy przynudzać. Z Osjanem mieliśmy na to inny sposób. Na Zachodzie grywaliśmy w pubach, a tam wiadomo: piwo, rozmowy, gwar. Siadaliśmy na scenie na słomianych matach, w półlotosie, oświetlone mieliśmy tylko ręce, lampkami kupionymi w Ikei. Koncert zaczynał się od tego, że Milo coraz głośniej uderzał w leżący przed nim talerz i wszyscy zaczynaliśmy się drzeć. Kiedy nagle zaczyna wrzeszczeć czterech dorosłych, brodatych facetów, każda publiczność jest na tyle wstrząśnięta, że już do końca koncertu się boi, że to się, broń Boże, powtórzy.

Koncerty Voo Voo zaczynamy łagodniej, czasem na śmiesznie. Nie jestem najbardziej kontaktową osobą – raczej słucham tego, co dzieje się na scenie, trochę pilnuję formy, bo ktoś musi. Na szczęście Mateo świetnie komunikuje się z ludźmi, takimi pieśniami jak „Łobi jabi". Mamy fana, który mówi, że najchętniej oglądałby Voo Voo bez publiczności, bo nienawidzi tego wspólnego śpiewania, że to mu psuje nastrój. A ja to uwielbiam, bo na samym końcu dla owej publiczności to robię. Kiedy Polska wchodziła do Unii Europejskiej, graliśmy dużo koncertów na Zachodzie, w tym pod Bramą Brandenburską w Berlinie. Pod sceną ogromny tłum, telewizja transmituje na żywo – nigdy nie zapomnę momentu, w którym kilkadziesiąt tysięcy Niemców śpiewa z nami „Łobi jabi".

Reasumując, kontakt z publicznością jest bardzo ważny – sprawia, że unosimy się w powietrzu. Kiedy jednak widzę, że ludzi już nie ma, że są w innym świecie, staram się ich sprowadzić z powrotem na ziemię. Pilnuję, żeby nie zostali w tym amoku.

Dlaczego? Nie lepiej, żeby rozeszli się z koncertu do domów naładowani tą energią?
– Jest druga strona medalu. Grywaliśmy z Osjanem koncerty, po których zostawialiśmy ludzi w totalnym stuporze. Bywały i takie – ja już w nich nie brałem udziału – po których ludzie wchodzili na scenę i całowali Ostaszewskiego i Jackowskiego po rękach. To zdarzenia z pogranicza hipnoterapii, na pewno nie muzyczne. Mieszkaliśmy kiedyś z Osjanem w squocie Bambule w Hamburgu. Na korytarzu budynku, w którym spaliśmy, zaczęli się pojawiać kolesie z bronią. Myśleliśmy, że to wspólnota ludzi o alternatywnych poglądach, a to była jakaś anarchistyczna banda, powiązana z grupą Baader–Meinhof. Później dowiedzieliśmy się, że „Bambule" to tytuł książki Ulrike Meinhof... Na dole był klub, w którym graliśmy koncert. Tłum ludzi. Doprowadziliśmy ich do stanu wrzenia tymi naszymi bębnami i wrzaskami – i nagle wyskoczył na scenę jakiś bojownik z kałasznikowem: „Idziemy! Będziemy walczyć!". Takiego wiatru w plecy dostali... Przyznam, że trochę nas to wystraszyło.

Pamiętam też koncert, który graliśmy z Osjanem w czasie strajku na Uniwersytecie Łódzkim – jeden z najważniejszych w moim życiu. Graliśmy długą formę opartą na transowym rytmie i widzę, że całe to audytorium się kołysze, że nastrój stał się tak mistyczny, że naprawdę byliśmy wszyscy, łącznie z publicznością, w jakiejś alternatywnej rzeczywistości.

Skupmy się więc na tej chwili, w której już i publiczność unosi się nad ziemią, i zespół, ale jeszcze nie rozpoczęłeś procedury lądowania. Wtedy masz muzykę tylko dla siebie?
– Nie. Dla nich jest ta muzyka. Bardzo chcę, żeby nasze koncerty dobrze się kończyły, żeby ludzie wychodzili z nich przepełnieni życzliwością. Są piosenki – jak teraz „Dźwięczność", wcześniej „Bezruch" czy „Jak gdyby nigdy nic" – które wprowadzają spokój. Pewnie to naiwne, ale chciałbym, żeby ludzie po koncercie stali się jeszcze bardziej dla siebie życzliwi.

Ja chcę, żeby chociaż na chwilę muzyka mnie oszukała, że jestem trochę lepszym człowiekiem, niż naprawdę jestem.
– To robią dla nas używki. Wmawiają ci, że jesteś lepszy, niż jesteś, ale budzisz się rano i okazuje się, że jest jeszcze gorzej, że to nie pomaga. A muzyka pomaga. ●

wyborcza.pl
• **Całość czytaj na Wyborcza.pl**

REKLAMA
Kraj/34429011

CZYTASZ W PAPIERZE? ZAJRZYJ NA KULTURALNY SKLEP.PL
WOLISZ E-BOOKI / AUDIOBOOKI? ZAPRASZAMY NA publio.pl
www.wydawnictwoagora.pl
Wydawnictwo Agora

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Witamy w Polsce

Cykl Witamy w Polsce tworzy zespół kilkudziesięciu reporterów „Wyborczej" pracujących w redakcjach w całym kraju.

PRECEDENSOWY wyrok

Nikt nie powinien stać przy siedmiolatku z bronią – mówi Monika Skawińska-Jorka. Udowodniła, że o zadośćuczynienie mogą skutecznie walczyć nie tylko niesłusznie aresztowani, ale także ich bliscy. Precedensowy wyrok zapadł w sądzie w Poznaniu.

PIOTR ŻYTNICKI

Monika stoi przy pulpicie na środku sali rozpraw, chusteczką ociera łzy: – Bałam się tak, że spałam z nożem pod poduszką. Decyzja jednej osoby wywróciła moje życie.

Tą osobą jest poznańska prokuratorka Agnieszka Nowicka. Uwierzyła w bujdy przestępcy, który dla ratowania własnej skóry pomówił o udział w narkotykowym gangu Tomasza Jorkę, właściciela myjni samochodowej w Pile na północy Wielkopolski.

Nowicka nie zweryfikowała opowieści przestępcy, mimo że to jej obowiązek. Tomasz przesiedział w areszcie pół roku. Z zarzutów oczyścił go dopiero kolejny prokurator Jacek Szymanowski, a skarb państwa zapłacił za niesłuszny areszt 250 tys. zł zadośćuczynienia.

To nie zamknęło jednak sprawy, bo proces wytoczyła też Monika Skawińska-Jorka, żona Tomasza. Choć sama nie była zatrzymana ani aresztowana, pozwała Prokuraturę Okręgową w Poznaniu, żądając zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych. Prokuratura propozycję ugody odrzuciła.

POLICJANCI GROZILI MONICE

Nasłani przez prokuratorkę policjanci najechali dom Moniki i Tomasza 13 grudnia 2016 roku. Narzeczeni za miesiąc mieli się pobrać.

Monika wraca do tych wydarzeń przed sądem: – W sypialni było duże okno tarasowe. Policjanci postanowili nim wejść – wybili wszystkie szyby. Pamiętam straszny huk i strach. Myślałam, że to włamanie. Pobiegłam do pokoju siedmioletniego syna. Nogi miałam poranione od szkła. Schowaliśmy się w szafie wnękowej. Syn powiedział: „Odwróćmy się plecami, zanim nas zastrzelą".

Szafę otworzył mężczyzna w czarnym uniformie z napisem „CBŚP" (Centralne Biuro Śledcze Policji). Trzymał karabin. Monika wyszła z pokoju, zobaczyła narzeczonego na podłodze. Na rękach miał kajdanki, na twarzy – krew.

Pamięta, że była w szoku, a policjanci zagrozili, że jeśli się nie uspokoi, wezwą do niej karetkę. Chciała zadzwonić do pracy i do matki – nie pozwolili.

Monika: – Chodzili po domu i krzyczeli. Nie wyjaśnili powodów „wizyty". Dopiero potem dali Tomkowi dokument, z którego wynikało, że jest zatrzymany. Mieli też nakaz przeszukania z informacją, że mają szukać w naszym domu biletów lotniczych, pieniędzy, broni i narkotyków. Znaleźli tylko pieniądze, które odłożyliśmy na wesele. Zabrali mój tablet, bransoletkę i kolczyki.

Policjanci spędzili w domu cztery godziny. Dopiero po trzech Monika mogła poprosić matkę o przyjazd i zabranie siedmioletniego syna.

Gdy chciała zapiąć go w foteliku, przytulić i pocieszyć, policjanci odciągnęli ją od samochodu, bo – jak usłyszała – może mataczyć z siedmiolatkiem.

TRZY ZDANIA, PÓŁ ROKU ARESZTU

Prokuratorka Nowicka uznała, że Tomasz należał do zorganizowanej grupy przestępczej o charakterze zbrojnym i przywiózł z Ukrainy co najmniej 150 litrów prekursora do produkcji amfetaminy. Nie sprawdziła, że nigdy nie był w Ukrainie i że wrabia go dłużnik, który zalegał ze spłatą 20 tys. zł. Mężczyzna wpadł z narkotykami i ratował się zmyślonymi historiami – pomówił wiele osób.

Sprawdziłem w aktach sprawy: do zatrzymania Tomasza prokuratorce wystarczyły trzy niezweryfikowane zdania. Sąd jej uwierzył i aresztował Tomasza.

Monika pozwała prokuraturę, bo to na jej polecenie działali policjanci. W pozwie pisze o brutalnym i gwałtownym zatrzymaniu narzeczonego, w którym uczestniczyła. Wspomina wulgaryzmy policjantów, które potęgowały poczucie zagrożenia i strachu.

Wytyka, że policjanci nie zapewnili jej i siedmioletniemu dziecku psychologa. Gdy zagrozili, że zabierze ją karetka, odebrała to jako zapowiedź zamknięcia w szpitalu psychiatrycznym. Policjanci oglądali ją w bieliźnie nocnej. Ubrać mogła się dopiero po kilku godzinach. Do łazienki wszedł z nią policjant.

Od policjantów usłyszała też: „Takie są konsekwencje życia z bandytą". Gdy znaleźli butelkę z domowym likierem, straszyli zarzutami za nielegalną produkcję alkoholu. Oglądali jej bieliznę, pamiątki, zdjęcia. Radzili, by narzeczony przyznał się do winy, bo dzięki temu za kilka dni wróci do domu.

PROKURATORKA: ŚLUB MOŻNA WZIĄĆ W ARESZCIE

Radca prawny Piotr Kukawski, pełnomocnik Moniki, mówi o bezprawiu: – Policjanci nie mieli prawa kierować pod adresem mojej klientki komentarzy, które godziły w jej wolność psychiczną. Nie mieli też prawa wyszydzać jej związku.

Przekonuje: – Zatrzymanie Tomasza Jorki, a następnie aresztowanie na kilka miesięcy doprowadziło do naruszenia dóbr osobistych mojej klientki takich jak cześć, wizerunek i zdrowie, a także do naruszenia nietykalności miejsca zamieszkania.

Monika opowiada o tym na rozprawie: – Mogli zapukać do drzwi albo poczekać aż Tomek otworzy garaż, bo codziennie wychodził do pracy o tej samej porze. Schowaliśmy się z synem w szafie z myślą, że włamywacze nas zabiją. To nie powinno tak wyglądać. Nikt nie powinien stać przy siedmiolatku z bronią.

Monika zadzwoniła potem do prokuratorki, ale Nowicka się rozłączyła. Rozmawiały tylko raz – przez uchylone drzwi w siedzibie prokuratury. Nowicka rzuciła: „Nie zastanowiło pani, skąd facet przed czterdziest-

eprasa.pl d3dcb7cdf2

ką ma na to wszystko pieniądze?". Dodała, że ślub mogą wziąć w areszcie.

SKUTKI DZIAŁAŃ PROKURATURY

Monika opowiada, że przez pół roku harowała na dwa etaty: w swojej pracy i w firmie narzeczonego. Zarządzała nią, gdy siedział w areszcie. W szkole uczniowie dokuczali ich synowi – mówili, że ma ojca bandytę. Siedmiolatek wymiotował, bolała go głowa, więc jeździła z nim po lekarzach. Neurolog stwierdził, że to skutek stresu.

Mec. Piotr Kukawski: – Na skutek działań prokuratury, które skutkowały zatrzymaniem i aresztowaniem jej narzeczonego, moja klientka żyła w ciągłym stresie, obarczona obowiązkami, które przekraczały jej siły.

Tomasz wrócił do domu po 162 dniach. Nie spał, izolował się, wymagał opieki. Jego aresztowanie odbiło się echem w 60-tysięcznej Pile – odwrócili się od niego klienci, znajomi, nawet rodzina.

Działania prokuratury naraziły na utratę zaufania w pracy także Monikę, która zarządzała polskim oddziałem międzynarodowej firmy.

– Utrzymałam stanowisko tylko dlatego, że pracowałam tam od lat – mówi.

Wspomina ostracyzm, który dotknął ją w Pile: – Ludzie wychodzą z założenia, że nikt bez powodu nie siedzi w areszcie. Dla nich byłam narzeczoną przestępcy z gangu o charakterze zbrojnym. Nie spałam, schudłam, traciłam sens życia. Bałam się o Tomka i dziecko. Szukałam prawników, pisałam do rzecznika praw obywatelskich.

Relację Moniki potwierdzają w pisemnych zeznaniach świadkowie.

Jej współpracowniczka: „Każdy słyszał o tej sytuacji, krążyły różne plotki i powątpiewania w niewinność partnera Moniki. Ludzie, którzy go nie znali, myśleli, że coś jest na rzeczy, a co za tym idzie, że Monika dzieli życie z przestępcą. Wyglądała strasznie. Była nerwowa, nieraz podnosiła głos na współpracowników. Miała dużo problemów, nie mogła pracować jak dotychczas, wyjeżdżać – ciągle musiała przepraszać za to szefa."

Pracownik myjni Tomasza: „Była w tragicznym stanie. Płakała. Nie wiedziała, co się dzieje. Ciągle wydawało się jej, że ktoś jest na posesji, że słyszy kroki, odgłosy. Panikowała. Nie można było jej uspokoić".

Monika i Tomasz pobrali się, a potem sprzedali dom. – Nie potrafiłam tam mieszkać. Bałam się spać w miejscu, w którym jest taras i duże okno. Teraz mamy nowy dom bez okna balkonowego w sypialni – mówi Monika. Syna, któremu dokuczali koledzy, przeniosła do innej szkoły.

PROKURATORKA NOWICKA NIE SPRAWDZIŁA

Mec. Kukawski podkreśla, że nie doszłoby do naruszenia dóbr osobistych jego klientki, gdyby nie rażąca niedbałość poznańskiej prokuratury, która nie zweryfikowała opowieści przestępcy.

Monika: – Między pomówieniem Tomka a jego zatrzymaniem minął rok. Skoro miał być takim gangsterem, to dlaczego prokuratorka tego nie sprawdziła? Wystarczyło skorzystać z narzędzi, którymi dysponuje.

Prokuratura Okręgowa w Poznaniu nie ma sobie nic do zarzucenia. Zażądała oddalenia pozwu – przed sądem reprezentują ją radczyni prawna Ewelina Mazurek.

W odpowiedzi na pozew Mazurek przyznaje, że „określone działania organów ścigania" mogły co prawda spowodować „naruszenie dobrego imienia i czci" Moniki, ale twierdzi, że nie były bezprawne. „W żadnej mierze nie sposób doszukać się zawinienia w decyzjach procesowych podejmowanych w toku postępowania" – przekonuje.

Twierdzi, że działania prokuratorki Nowickiej były zgodne z „zasadami postępowania", ale nie wyjaśnia, co ma na myśli.

Zgodnie z prawem prokuratura ma badać „wszelkie okoliczności przemawiające na korzyść i niekorzyść podejrzanego", a swoje przekonanie powinna kształtować na podstawie wszystkich dowodów. Celem śledztwa jest nie tylko wykrycie i ukaranie sprawcy przestępstwa, ale także zagwarantowanie, by osoba niewinna nie poniosła kary za przestępstwo, którego nie popełniła.

PRZESTĘPCA KŁAMAŁ

Akta śledztwa potwierdzają, że Tomasz Jorka nigdy nie powinien zostać zatrzymany. Prokuratorka mogła w prosty sposób zweryfikować pomówienia przestępcy. Po pierwsze Tomasz nigdy nie był w Ukrainie, skąd przywoził rzekomo prekursory do produkcji amfetaminy. Po drugie – mężczyźni, którym miał je potem przekazywać, siedzieli w tym czasie w więzieniach w Niemczech i w Polsce.

Dopiero kolejny prokurator Jacek Szymanowski, który przejął śledztwo, sprawdził, że przestępca kłamie, a jego opowieści nie potwierdzają żadne dowody. Umorzył postępowanie.

W odpowiedzi na pozew pełnomocniczka prokuratury idzie jednak dalej – sugeruje, że Monika sabotowała śledztwo, bo po zatrzymaniu narzeczonego zadzwoniła do pracownika jego myjni. Monika potwierdza – poprosiła, by wyprosił klientów, bo policja jedzie na przeszukanie.

Pełnomocniczka prokuratury twierdzi, że ten telefon „mógł mieć niewątpliwie wpływ na negatywny wynik przeszukania" i w konsekwencji na umorzenie śledztwa. Sugeruje w ten sposób, że w myjni mogły znajdować się przywiezione z Ukrainy narkotykowe półprodukty i tylko z winy Moniki policja ich nie znalazła. Oznaczałoby to, że pracownicy skutecznie usunęli je lub ukryli w ciągu kilkunastu minut.

Pełnomocniczka prokuratury nie wyjaśnia, na czym opiera swoje wywody. Do takich sugestii nie posunęli się ani prokuratorka Nowicka, ani prokurator Szymanowski, który oczyścił Tomasza z zarzutów, uznając opowieści przestępcy za niewiarygodne. Moniki nie oskarżono też o utrudnianie śledztwa, a do pracownika myjni miała prawo zadzwonić, bo nikt jej tego nie zakazał.

Mec. Ewelina Mazurek nie chciała rozmawiać o argumentach, którymi posłużyła się w odpowiedzi na pozew.

OFIARY PROKURATORKI AGNIESZKI NOWICKIEJ

Przyznając Tomaszowi 250 tys. zł zadośćuczynienia, sąd w Poznaniu stwierdził, że jego aresztowanie było „niewątpliwie niesłuszne". W uzasadnieniu podkreślił: „Wejście policji do domu Tomasza Jorki miało charakter traumatyczny dla niego i jego rodziny". Działania prokuratury nazwał omyłką, która doprowadziła do „traumy nie tylko Tomasza Jorki, lecz również jego rodziny".

Zdaniem sądu rodzina jeszcze długo, jeśli nie przez całe życie, będzie odczuwała skutki tej traumy.

Monika i Tomasz nie są jedynymi ofiarami prokuratorki Agnieszki Nowickiej. Skutki jej działań opisuję w „Wyborczej" od 2018 roku. Ustaliłem, że odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne aresztowania w sprawach, które prowadziła, uzyskało co najmniej sześć kolejnych osób. Skarb państwa wypłacił im 2,5 mln zł, ale bilans nie jest zamknięty, bo wciąż toczą się kolejne procesy.

Wśród ofiar Nowickiej znaleźli się m.in. pomówieni przez przestępców policjanci, strażnik więzienny, a także gwiazda MMA Michał Materla.

Wszystkie historie mają ten sam mianownik: prokuratorka ślepo wierzyła przestępcom, nie weryfikując ich opowieści. Jeden z nich Paweł Przybylski, ps. „Ramzes", był podejrzany o zgwałcenie dwóch kobiet. Nowicka umorzyła mu tę sprawę.

Nadal jest prokuratorką i nie poniosła odpowiedzialności za krzywdę niewinnych ludzi.

ZA PÓŹNO NA DYSCYPLINARKĘ

W maju 2024 roku, gdy kolejna ofiara wywalczyła zadośćuczynienie, rzecznik poznańskiej prokuratury Łukasz Wawrzyniak poinformował: „Prokurator Okręgowy w Poznaniu polecił niezwłoczne przeprowadzenie oceny prawidłowości postępowania prokurator Agnieszki Nowickiej".

Po dwóch latach pytam Wawrzyniaka, co wykazała analiza. Z jego odpowiedzi wynika, że za krzywdę ofiar odpowiada nie Nowicka, lecz sąd, który na jej wniosek aresztował podejrzanych. Wawrzyniak podkreśla, że to sądy przedłużały potem areszty i oddalały zażalenia obrońców.

Zdaniem przełożonych Nowicka jest zatem niewinna, mimo że to ona stawiała zarzuty na podstawie niezweryfikowanych pomówień, podpisywała nakazy zatrzymania, domagała się aresztów.

Rzecznik prokuratury zauważa też, że postępowanie dyscyplinarne można wszcząć jedynie w ciągu pięciu lat od przewinienia. W sprawach, które prowadziła Nowicka, ten czas już minął.

„Mając powyższe na względzie, uznać należy, iż brak jest w chwili obecnej podstaw do wdrożenia postępowania służbowego wobec prok. Agnieszki Nowickiej z uwagi na zaistnienie przesłanki negatywnej w postaci przedawnienia" – informuje Wawrzyniak.

Przedmiotem analizy miała być też „kwestia zasadności wystąpienia wobec prokuratora [Nowickiej] z powództwem regresowym". Chodziło o ewentualnie pozwanie Nowickiej o zwrot pieniędzy, które skarb państwa wypłacił jej ofiarom. Taki scenariusz od początku wydawał się mało prawdopodobny, bo choć to prokuratorka żądała aresztowania niewinnych ludzi, to o aresztach decydowali sędziowie.

Dziś rzecznik prokuratury potwierdza, że nic z tego nie wyszło: „Kwestia ewentualnego wystąpienia z powództwem regresowym rozważana była każdorazowo przez prokuratorów wydziału sądowego, którzy nie doszukali się ku temu podstaw".

MOŻNA WALCZYĆ O ZADOŚĆUCZYNIENIE

Według moich ustaleń Monika Skawińska-Jorka jest pierwszą osobą, która nie siedziała w areszcie, a mimo to pozwała prokuraturę za krzywdy spowodowane przez Agnieszkę Nowicką. Zażądała 100 tys. zł zadośćuczynienia. Prokuratura do końca procesu nie zmieniła zdania i nie chciała płacić.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wydał wyrok 10 kwietnia 2026 roku na posiedzeniu niejawnym, bez udziału publiczności i mediów. Potwierdził, że prokuratura naruszała dobra osobiste Moniki i przyznał jej za to 50 tys. zł zadośćuczynienia. Dojdą do tego odsetki, które już urosły do ponad 20 tys. zł i wciąż rosną.

Sąd sporządzi pisemne uzasadnienie wyroku, jeśli zażądają tego strony. Prokuratura może go zaskarżyć, ale nie musi. Apelacja opóźni zamknięcie sprawy i narazi skarb państwa na dalsze odsetki.

Zwycięstwo Moniki – na razie nieprawomocne – potwierdza, że o zadośćuczynienie mogą walczyć nie tylko niesłusznie aresztowani, ale także ich bliscy.

Dr Piotr Kładoczny, prawnik z Uniwersytetu Warszawskiego i wiceprezes Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, potwierdza: – Nie słyszałem, by doszło do zasądzenia zadośćuczynienia dla członka rodziny osoby niesłusznie zatrzymanej i aresztowanej. Możliwe, że to pierwszy taki przypadek.

Kładoczny zauważa, że sąd przyznaje zadośćuczynienie, jeśli działanie pozwanego – w tym przypadku prokuratury – jest bezprawne, wywołuje skutek, a pomiędzy występuje związek przyczynowo-skutkowy.
– Skoro pani Monika wygrała, to sąd musiał powiązać te elementy – wyjaśnia.

Chciałby poznać tok myślenia sądu. – Chętnie zapoznam się z uzasadnieniem wyroku, jeśli zostanie sporządzone – dodaje.

Uważa, że wyroki w takich sprawach, choć prawo to dopuszcza, nie powinny zapadać na posiedzeniach niejawnych, bez udziału publiczności i mediów. Z tego powodu nie znany dziś choćby ustnych motywów wyroku.

– W tej sprawie niewątpliwie prokuratorka nie zweryfikowała podejrzeń i wydała polecenie zatrzymania narzeczonego pani Moniki. Rację ma natomiast rzecznik prokuratury, że o aresztowaniu decydował sąd – zauważa Kładoczny.

Podkreśla, że sądy powinny podchodzić ostrożnie do wniosków o tymczasowe aresztowanie, dokładnie sprawdzać dowody, nie kierować się zaufaniem do prokuratury.

Uważa też, że prokuratorzy i sędziowie powinni ponosić odpowiedzialność za krzywdy, które wyrządzają ich decyzje.

CZY NORMALNY CZŁOWIEK BOI SIĘ POLICJI?

Monika jest zadowolona z wyroku – przede wszystkim dlatego, że sąd stanął po jej stronie. Do dziś nie doczekała się przeprosin od prokuratury.

Pytam o syna, który bał się, że domniemani włamywacze ich zastrzelą. Dziś jest prawie dorosły, uczy się w liceum, myśli o studiach. Monika mówi, że doszedł do siebie. Starają się nie wracać do wydarzeń sprzed 10 lat.

Czasem jednak się nie da. Monika opowiada o powrocie z galerii handlowej: – Tomek zatrzymał się, by przepuścić jadący na sygnale radiowóz, a ja znów się bałam. Czy normalny człowiek, gdy widzi policję, też się boi? ●

◀ **Monika Skawinska-Jorka podczas rozprawy w sądzie okręgowym w Poznaniu. 27 lutego 2024 r.**
FOT. PIOTR SKÓRNICKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

eprasa.pl d3dcb7cdf2

TYLKO ZDROWIE

NIE MIESZAJ...

dr n. med. Beata Bubała-Stachowicz*

...alergii z pocieraniem oczu

Z badań naukowców z Royal Australian and New Zealand College of Ophthalmologists wynika, że osoby regularnie i intensywnie pocierające oczy są aż pięciokrotnie bardziej narażone na rozwój stożka rogówki, czyli na postępującą chorobę oczu, w której rogówka (przezroczysta przednia część oka) stopniowo się ścieńcza i przyjmuje nieprawidłowy, stożkowaty kształt.

Stożek rogówki to choroba, której nie można lekceważyć. Jej sygnałem ostrzegawczym jest postępujące, często szybkie pogarszanie się ostrości widzenia, za którym korekcja okularowa nie nadąża. Pojawia się wówczas zamglony, rozmyty i wyraźnie zniekształcony obraz, co utrudnia funkcjonowanie.

Pomimo udowodnienia genetycznego podłoża choroby, istotnym czynnikiem ryzyka jest mechaniczne uszkadzanie oka, zwłaszcza poprzez intensywne i częste pocieranie. Taki nawyk może prowadzić do osłabienia struktury rogówki i jej deformacji.

Szczególnie narażone są osoby z chorobami alergicznymi oczu; przede wszystkim z alergicznym zapaleniem spojówek, które pojawia się w sezonie pylenia. Ale w grupie ryzyka są też pacjenci z atopowym zapaleniem spojówki lub rogówki, kontaktowym zapaleniem skóry powiek i spojówek, a także z astmą i egzemą. ● Not. **ET**

*okulistka z Centrum Okulistyki i Optometrii Okulus Plus w Katowicach

Bezpłatne badania

W pierwszy piątek każdego miesiąca w Poradni Okulistycznej na os. Polana Szaflarska 6 w Nowym Targu odbywa się „Akcja-Zaćma”. W ramach niej każdy może za darmo sprawdzić, czy ma zmętnienie soczewki. Kolejna taka możliwość już 8 maja. Więcej na: okotest.pl.

◀ FOT. ADOBE STOCK
▼ FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

Liczba

62

PROC.
• **rodziców w Polsce uważa, że dzieci mają dziś za dużo zabawek – wynika z raportu „Dzieciństwo bez baterii. Melissa & Doug 2026”**

PYTANIE DO... proktologa

Czy warto mieć w toalecie podnóżek?

dr n. med. Łukasz Gmerek

chirurg, proktolog ze Szpitala Świętego Wojciecha w Poznaniu

Kiedy siedzimy na toalecie bez podnóżka, tułów i nogi układają się pod kątem prostym. A jeśli postawimy przy toalecie podnóżek i oprzemy na nim nogi, kolana przekroczą linię bioder, co przypomina pozycję kuczną. W tej pozycji napięcie podczas wypróżniania się obniża, bo zmniejsza się kąt odbytniczo-odbytowy. Inaczej układa się wówczas droga, którą musi pokonać stolec. Dzięki temu łatwiej go wydalić. Podnóżek zwiększa więc komfort w toalecie.

To ma ogromne znaczenie dla osób, które mają kłopoty z wypróżnianiem. Jeśli ktoś cierpi na zaparcia, może dzięki podnóżkowi zmniejszyć napięcie, które towarzyszy wydalaniu. To ważne także dla osób ze zmianami chorobowymi jak hemoroidy.

Te guzki krwawnicze ma każdy, ale przez siedzący tryb życia, zaparcia, złą dietę, mogą się one powiększyć, co powoduje ból. Jeśli wypróżnianie łączy się z dużym napięciem, hemoroidy mogą się wysuwać na zewnątrz odbytu. Jest więc grupa osób, którym podnóżek przyniesie ulgę przy wyróżnianiu. Dla innych osób, może być profilaktyką.

Nie każdy potrzebuje podnóżka, żeby wypróżnić się z łatwością. Jeśli ktoś nie ma problemów zdrowotnych, ma plastyczne stolce, a do tego ma toaletę zamontowaną na wysokości, która pozwala w pełni oprzeć stopy na podłodze, to zapewne może żyć bez podnóżka. Osoby wysokie, gdy usiądą na toalecie nawet bez podnóżka mogą mieć kolana wyżej niż biodra. Jednak osobom niższym lub z toaletą zamontowaną wysoko, które nie mogą przyjąć komfortowej pozycji przy wypróżnianiu, rekomendujemy podnóżek. Gdy siedzimy na toalecie nogi nie powinny zwisać nad podłogą czy dotykać jej tylko palcami. ●

Notowała **Katarzyna Staszak**

Kaszel, który może zabić

Krztusiec wraca, bo przestaliśmy się go bać

Jeszcze kilka lat temu o krztuścu mówiło się niewiele. Więcej uwagi poświęcano grypie i COVID-19. Dziś jednak liczba zakażeń rośnie, a eksperci alarmują, że to nie jest „zwykły kaszel”.

Paulina Mozolewska

Przez lata wydawało się, że należy do przeszłości. Kojarzył się z opowieściami dziadków, czarno-białymi zdjęciami z oddziałów pediatrycznych. Tymczasem krztusiec wraca i robi to w momencie, kiedy wielu rodziców, ale też lekarzy młodszego pokolenia, przestało mieć go w ogóle w polu widzenia.

– Krztusiec to ciężka, ostra choroba zakaźna wywoływana przez bakterię: pałeczkę krztuśca. Dzisiaj wielu osobom, być może z wyjątkiem pediatrów, wydaje się, że należy już do przeszłości. I właśnie to jest jeden z problemów współczesnej medycyny i zdrowia publicznego – mówi prof. dr hab. n. med. Jerzy Konstantynowicz – specjalista pediatrii i medycyny rodzinnej z Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku.

Krztusiec, nazywany jest też kokluszem albo „czarnym kaszlem”. I nie jest bynajmniej infekcją, którą można przeczekać pod kocem z herbatą i syropem. Choć na początku bardzo łatwo pomylić go z przeziębieniem.

– Choroba zwykle zaczyna się niewinnie – katarem, osłabieniem i gorączką, może imitować zwykłe przeziębienie. To właśnie stanowi pułapkę diagnostyczną, gdyż na początku trudno odróżnić ją od innych powszechnych infekcji układu oddechowego. Istnieje oczywiście wiele chorób zakaźnych przebiegających z dokuczliwym nieustępującym kaszlem, jednak krztusiec jest szczególny i nieprzewidywalny – tłumaczy ekspert.

KRZTUŚCA ROZPOZNASZ PO NAPADOWYM KASZLU

Dopiero po kilku dniach lub tygodniach choroby pojawia się objaw najbardziej charakterystyczny dla krztuśca, czyli silny, napadowy, duszący kaszel. Chory kaszle seriami, nie może złapać oddechu. Napady mogą prowadzić do wymiotów, zaburzeń świadomości, a nawet złamań żeber.

– Pacjenci zwykle intuicyjnie czują, że to nie jest zwykłe przeziębienie. Zwłaszcza gdy napady nasilają się w nocy i nie ustępują mimo leczenia. To kaszel, który stopniowo potrafi wyczerpać organizm do granic możliwości, zaburza normalne funkcjonowanie, a nierzadko skutkuje niewydolnością oddechową – mówi ekspert.

Niektórzy lekarze wskazują, że charakterystycznego dźwięku kaszlu przy krztuścu nie sposób pomylić z czymkolwiek innym. Po serii napadów chory próbuje gwałtownie nabrać powietrza, wydając świszczący dźwięk przypominający pianie koguta (stąd pochodząca z jęz. francuskiego nazwa choroby coqueluche).

Krztusiec rozprzestrzenia się drogą kropelkową, czyli przez kaszel, kichanie i bliski kontakt.

Jest to choroba o bardzo dużej zakaźności. Jedna zakażona osoba może zarazić wiele kolejnych.

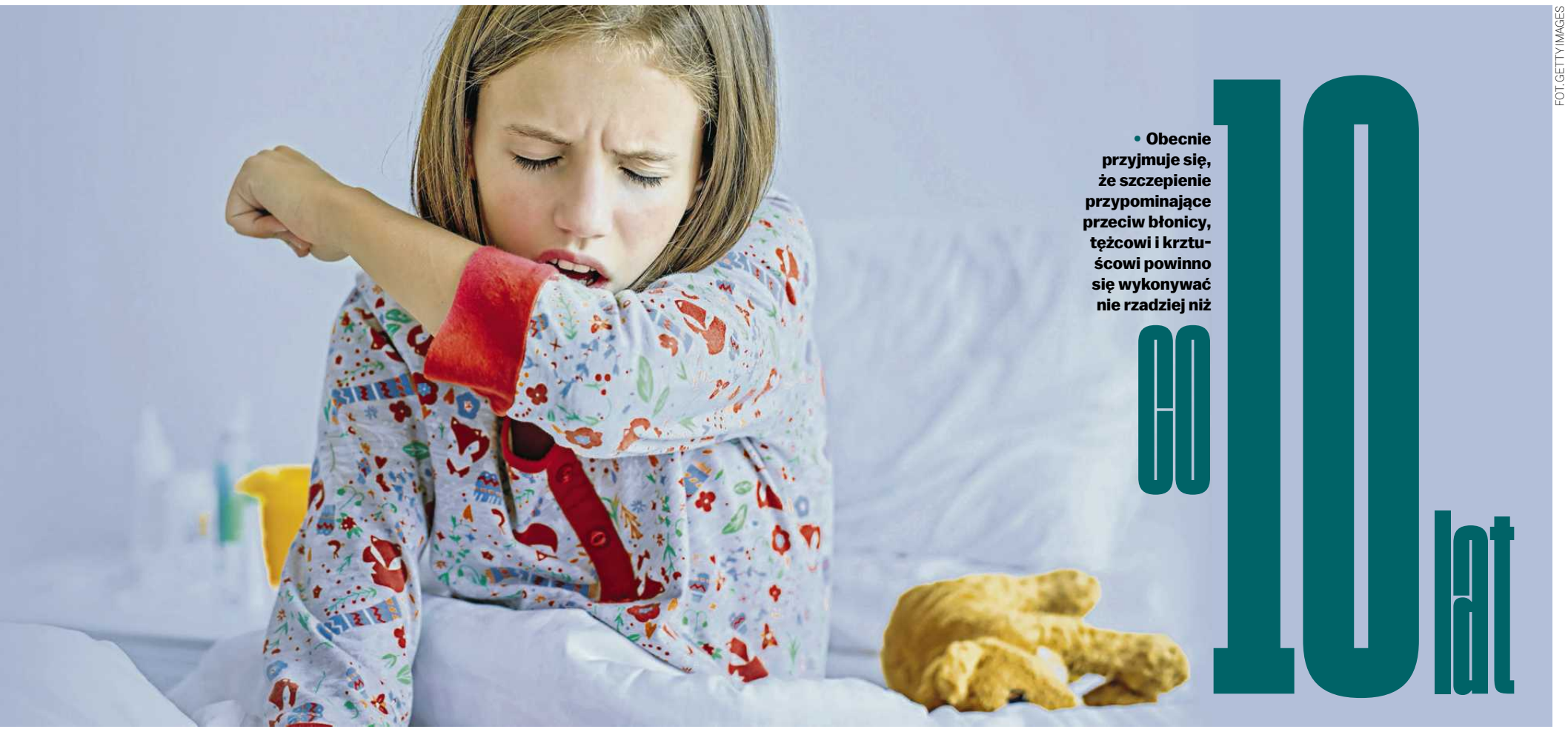
– Największa zakaźność przypada na tak zwaną fazę kataralną, kiedy obserwuje się tylko objawy przypominające przeziębienie. Człowiek chodzi wtedy do pracy, szkoły, przedszkola, odwiedza rodzinę. Nie jest świadomy, że rozsiewa bakterie i przyczynia się do transmisji choroby – podkreśla prof. Konstantynowicz.

NAJBARDZIEJ BEZBRONNA GRUPA

Najbardziej narażone na ciężkie powikłania zawiązane z chorobą są noworodki i niemowlęta. – Dziecko w pierwszych miesiącach życia nie ma jeszcze w pełni wytworzonych i sprawnych mechanizmów immunologicznych, a z powodów oczywistych nie ma również ochrony poszczepiennej, dlatego jest praktycznie bezbronne wobec tak zakaźnej choroby – mówi ekspert. 1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

TYLKO ZDROWIE

FOT. GETTY IMAGES

• Obecnie przyjmuje się, że szczepienie przypominające przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi powinno się wykonywać nie rzadziej niż co 10 lat

To właśnie najmłodsze dzieci najczęściej trafiają na oddziały szpitalne z powodu krztuśca i to w tej grupie dochodzi do najcięższych powikłań. U najmłodszych dzieci krztusiec może prowadzić do bezdechów, zapalenia płuc lub niewydolności oddechowej. Mimo ogromnego postępu w opiece pediatrycznej wciąż zdarzają się także zgony niemowląt z powodu tej choroby.

W czerwcu 2024 roku w Polsce zmarło miesięczne dziecko zakażone krztuścem. Niestety szczepienia przeciwko krztuścowi rozpoczynają się dopiero w siódmym tygodniu życia, więc niemowlę było zbyt małe, by zdążyć, przyjąć pierwszą dawkę. Jego matka także nie zaszczepiła się w czasie ciąży. Podobne przypadki odnotowano w zeszłym roku również w Wielkiej Brytanii i Niemczech. Według danych brytyjskiej agencji UKHSA niespełna roczne dziecko zmarło z powodu krztuśca i w tym przypadku matka dziecka również nie była zaszczepiona w ciąży.

– Źródłem zakażenia dla niemowląt są często osoby dorosłe: rodzice, dziadkowie, starsze rodzeństwo, taka transmisja choroby może się dokonywać zwłaszcza w rodzinach wielopokoleniowych mieszkających wspólnie – zaznacza lekarz.

Dziecko, które nie zdążyło jeszcze otrzymać pełnego cyklu szczepień, praktycznie nie ma jak się bronić. Właśnie dlatego tak ważne jest uodpornienie całej populacji, w tym również szczepienia kobiet w ciąży. Zaszczepiona matka przekazuje dziecku przeciwciała jeszcze przed porodem, co w znacznym stopniu chroni je w pierwszych tygodniach życia, kiedy jest ono najbardziej bezbronne.

– To między innymi ilustruje, na czym polega odporność populacyjna. Noworodek sam nie jest jeszcze w stanie skutecznie się bronić przed zakażeniem, więc powinien być chroniony przez zaszczepioną matkę i otoczenie – mówi prof. Konstantynowicz.

Ważna jest zatem tak zwana strategia kokonowa, czyli szczepienie zarówno dzieci, jak i dorosłych z najbliższego otoczenia dziecka.

– Skoro noworodek nie ma jeszcze zdolności do skutecznej obrony przeciwbakteryjnej, to trzeba stworzyć wokół niego swego rodzaju ochronny kokon z zaszczepionych osób. Rodzice, dziadkowie, rodzeństwo, opiekunowie – wszyscy powinni mieć aktualne szczepienia przeciw krztuścowi. W tę ideę wpisuje się zresztą światowy, racjonalny i oparty o dowody naukowe postulat powszechnych szczepień przeciwkrztuścowych u wszystkich dzieci. Skuteczna realizacja obowiązkowego programu immunoprofilaktyki ma ogromne znaczenie dla odporności i zdrowia całego społeczeństwa – tłumaczy ekspert.

Drugą grupą, dla której krztusiec może być najbardziej niebezpieczny, są seniorzy. Wyniszczający kaszel może wiązać się z zaostrzeniem innych chorób przewlekłych i prowadzić do hospitalizacji.

SZCZEPIENIE, KTÓRE NIE JEST NA CAŁE ŻYCIE

Chociaż szczepienia są obecne w kalendarzu obowiązkowym od wielu lat, rodzi się pytanie, dlaczego ludzie chorują na krztusiec pomimo przyjęcia szczepionki?

Odpowiedź jest prosta: odporność w przypadku tej choroby nie trwa całe życie.

W Polsce przez co najmniej dwie ostatnie dekady stosowano dwa rodzaje szczepionek przeciw krztuścowi. Te starsze, pełnokomórkowe i połączone razem ze szczepionkami przeciw tężcowi i błonicy, oznaczane jako DTwP. Zawierają one całe martwe komórki bakterii, dzięki czemu pobudzają układ odpornościowy bardzo silnie i gwarantują wieloletnią indywidualną ochronę zbliżoną do tej po naturalnym zakażeniu.

Krztusiec rozprzestrzenia się drogą kropelkową, czyli przez kaszel, kichanie i bliski kontakt

– Szczepionki pełnokomórkowe zawierają tysiące antygenów i wywołują odpowiedź immunologiczną bardziej przypominającą mechanizmy naturalnej infekcji. Chronią na wiele lat nie tylko przed ciężkim przebiegiem choroby, ale przede wszystkim skuteczniej ograniczają samo przenoszenie się bakterii i rozprzestrzenianie infekcji – mówi ekspert.

Miały jednak wadę – po szczepieniu częściej pojawiała się gorączka, ból lub obrzęk w miejscu wkłucia, a czasem także rozdrażnienie dziecka lub gorsze samopoczucie. To właśnie dlatego w wielu krajach zaczęto zastępować je wytwarzanymi z użyciem innych technologii szczepionkami tzw. bezkomórkowymi (acelularnymi).

Nowsze preparaty ze szczepionką bezkomórkową w składzie – oznaczane jako DTaP lub dTap – zawierają jedynie wybrane fragmenty bakterii krztuśca (zaledwie kilka antygenów), które mają stymulować układ odpornościowy. Są lepiej tolerowane, powodują mniej działań niepożądanych i właśnie dlatego stały się standardem w wielu krajach, także w Polsce.

– Problem polega jednak na tym, że ta mniejsza liczba antygenów zazwyczaj oznacza też znacznie krótszą odporność i przekłada się na słabszą ochronę całej populacji przed krztuścem. Wprawdzie szczepionki bezkomórkowe bardzo dobrze chronią przed ciężkim przebiegiem krztuśca i zgonem, ale odporność po nich może wyraźnie słabnąć już po kilku latach, w przeciwieństwie do efektów szczepionki pełnokomórkowej – tłumaczy prof. Konstantynowicz.

Coraz więcej badań pokazuje, że osoby szczepione w dzieciństwie preparatami bezkomórkowymi nadal mogą się zakażać i przekazywać bakterię innym, mimo iż same zwykle przechodzą chorobę łagodnie. To jeden z kilku istotnych powodów obserwowanego obecnie powrotu krztuśca w wielu regionach świata. Potrzeba było oczywiście czasu i wielu lat badań, aby uzmysłowić sobie ten interesujący fenomen.

Nie oznacza to, że szczepionki są nieskuteczne.

Wręcz przeciwnie, wszystkie nadal bardzo dobrze chronią przed najgroźniejszymi powikłaniami, hospitalizacją i śmiercią z powodu krztuśca. Warto też podkreślić, że zarówno szczepionka pełnokomórkowa, jak i bezkomórkowa mają podobny profil bezpieczeństwa, a przeciwwskazania do ich podania są znane i bardzo dobrze zdefiniowane. Problem polega raczej na tym, że wiele osób uważa, iż jedno szczepienie w dzieciństwie wystarcza na całe życie. Dlatego dorośli powinni pamiętać o dawkach przypominających. Tymczasem wielu z nich zakłada, że skoro byli szczepieni w dzieciństwie, temat tej groźnej choroby już ich nie dotyczy.

– Obecnie przyjmuje się, że szczepienie przypominające przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi powinno się wykonywać nie rzadziej niż co 10 lat. To zalecenie nadal obowiązuje i warto się do tej rozsądnej rekomendacji stosować – zaznacza ekspert.

To szczególnie ważne dla pracowników ochrony zdrowia, nauczycieli, opiekunów, osób pracujących z dziećmi i seniorów. Ale także dla rodzin planujących narodziny dziecka.

TA CHOROBA NADAL ISTNIEJE

Krztusiec jest niewątpliwie chorobą, która pokazuje paradoks współczesnej medycyny. Sukces szczepień sprawił, że przestaliśmy pamiętać, jak groźne są choroby zakaźne. Młodzi rodzice nie mogą pamiętać oddziałów pełnych niemowląt z zapaleniem płuc.

– Większość naszego społeczeństwa nie jest przeciwko szczepieniom, rozumie ich potrzebę i znaczenie dla zdrowia dzieci, a nade wszystko większość jest odporna na dezinformację i potrafi rozsądnie analizować fakty i wiedzę medyczną. Zasadność szczepień niemowląt przeciw krztuścowi również nie powinna budzić wątpliwości. Natomiast ludzie po prostu często nie wiedzą, że powinni się doszczepić w życiu dorosłym albo nie mają świadomości, że krztusiec nadal istnieje, niosąc duże ryzyko. Problem polega na tym, że globalny sukces szczepień sprawił, iż zapomnieliśmy, jak groźne mogą być choroby zakaźne, przed którymi szczepienia nas chronią – podsumowuje ekspert.

I właśnie dlatego lekarze dzisiaj apelują, aby – po pierwsze – nie relatywizować i nie negować zasadności szczepień. Po drugie: aby nie lekceważyć przewlekłego, nieustępującego kaszlu niezależnie od wieku. Zwłaszcza jeśli trwa on tygodniami, nasila się nocą i nie ustępuje pomimo leczenia. ●

wyborcza.pl

• Więcej czytaj na Wyborcza.pl/TylkoZdrowie

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Michał Feliks ks. Światopełk-Czetwertyński

Ambasador Jego Królewskiej Mości Króla Belgów
Oddany Polsce Pan wielkiej klasy, kultury i mądrości
Ur. 20.11 1938 r. w Warszawie zmarł 21 kwietnia 2026 r. w Brukseli

RIP

Przyjaciele w Polsce

www.nekrologi.wyborcza.pl/34431609

Z głębokim smutkiem zawiadamiamy,
że 10 kwietnia 2026 roku zmarł w wieku 90 lat

ŚP

Adam Gedliczka

nasz Kochany Mąż, Tato i Dziadzio.

Emerytowany profesor. Projektant i artysta.
Całe życie zawodowe związany z krakowską Akademią Sztuk Pięknych
jako projektant, badacz i pedagog. Jego praca była jego pasją.

Msza św. żałobna odprawiona zostanie
w środę, 20 maja 2026 roku o godzinie 13:00
w kaplicy na Cmentarzu Salwatorskim,
po czym nastąpi ceremonia złożenia urny z Prochami Zmarłego
do grobu rodzinnego,
o czym zawiadamiają pogrążeni w żalu

żona i syn z rodziną

Prosimy o nieskładanie kondolencji

www.nekrologi.wyborcza.pl/34431668

ODESZLI.pl

Dziel się wspomnieniami o bliskich

Wejdź na serwis **odeszli.pl**

Syndyk Masy Upadłości BG Trading Sp. z o.o.
z siedzibą w Białej Podlaskiej

OGŁASZA PRZETARG NA SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI
wchodzących w skład masy upadłości:

1. Prawo użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej **położonej w Białej Podlaskiej przy ulicy Stodolna 17** stanowiącej działkę ewidencyjną nr **921/2,** dla której Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej, VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr **LU1B/00008059/5,** za cenę nie niższą niż **20.000 zł netto + VAT,**
2. Prawo użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej **położonej w Białej Podlaskiej przy ulicy Stodolna 17** stanowiącej działkę ewidencyjną nr **889/4,** dla której Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej, VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr **LU1B/00029613/0,** za cenę nie niższą niż **1.590.000 zł netto + VAT,**

Wadia dla nieruchomości opisanych w punktach 1-2 wynoszą:
1 – 2.000 zł, 2 – 159.000 zł

Wadia muszą wpłynąć na rachunek bankowy w Banku Pekao SA I o/Lublin nr Bank Pekao SA I o/Lublin 07 1240 1503 1111 0011 3993 0312 do dnia 15.05.2026 r. Za datę wpływu przyjmuje się datę uznania kwoty na rachunku. Wadium wpłacone przez oferenta, którego oferta została wybrana, zostanie zaliczone na poczet ceny nabycia. W przypadku nie dojścia do zawarcia umowy sprzedaży z przyczyn leżących po stronie oferenta, którego oferta została wybrana, wpłacone przez niego wadium nie podlega zwrotowi i zostanie włączone do funduszów masy upadłości. Wadium wpłacone przez oferenta, którego oferta nie została wybrana, podlega zwrotowi.

Oferty nabycia przedmiotu należy składać z podaniem nazwy oferenta, oznaczeniem, że oferta dotyczy nieruchomości, z zaproponowaną ceną w zamkniętej, nieprzezroczystej kopercie, która winna być umieszczona również w nieprzezroczystej zamkniętej większej kopercie na adres: Kancelaria Radcy Prawnego Piotra Wyrzykowskiego ul. Budowlana 50 lok 205 „Konkurs ofert – nie otwierać IX GUp 57/22 – nieruchomości". Oferty nabycia należy składać w nieprzekraczalnym terminie **do dnia 18.05.2026 r. do godziny 10:15** Otwarcie ofert nastąpi **w dniu 18.05.2026 o godz. 11:00.** Regulamin dostępny jest na stronie internetowej www.doradcarestrukturyzacyjny.net oraz w biurze Syndyka przy ul. Budowlanej 50 lok 205, 20-469 Lublin Syndykowi zastrzega się prawo do: swobodnego wyboru oferty, unieważnienia konkursu w całości lub części bez podania przyczyny. Więcej informacji można uzyskać pod nr tel. 693 466 323 w godzinach 10-16.

Kraj/34431424

BK-GN.6840.16.2025

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU
Działając na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami

Burmistrz Miasta Czeladź
ogłasza I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości stanowiącej własność Gminy Czeladź

1. **Do sprzedaży przeznacza się** niezabudowaną nieruchomość gruntową, położoną przy ul. Gdańskiej w Czeladzi, oznaczoną numerem działki 8856 obręb Czeladź (dawny numer 127/2 arkusz mapy 25) o powierzchni 0,6258 ha, zapisaną w księdze wieczystej numer KA1B/00014673/2. Symbol użytku z ewidencji gruntów RIIIb.
   Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego – **„7U\UC"** – tereny zabudowy usługowo-produkcyjnej, w tym obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz nieprzekraczalne linie zabudowy od strony północnej i południowej – zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w Czeladzi numer XXVII/329/2020 z dnia 30 września 2020 r.
   Nieruchomość będąca przedmiotem przetargu nie jest obciążona prawami zobowiązaniowymi oraz ograniczonymi prawami rzeczowymi i nie ma przeszkód prawnych w rozporządzaniu nią.
2. **Nieruchomość została przeznaczona do sprzedaży w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.**
3. **Cena wywoławcza** została określona w wysokości: **1.700.000,00 złotych** (słownie złotych: jeden milion siedemset tysięcy 00/100),
   do ceny netto sprzedaży nieruchomości ustalonej w przetargu zostanie doliczony podatek VAT, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
4. **Kwota wadium** ustalona została w wysokości **340.000,00 złotych** (słownie złotych: trzysta czterdzieści tysięcy 00/100), płatna do dnia **18 czerwca 2026 r.**
   Postąpienie nie może wynosić mniej niż 1% ceny wywoławczej z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych.
5. **Termin i miejsce przetargu:** Urząd Miasta Czeladź, ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź**,** sala konferencyjna I piętro **w dniu 26 czerwca 2026 r. o godzinie 10^{00}**
6. **Miejsce wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:**
   Ogłoszenie o przetargu zostało opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Czeladź pod adresem www.bip.czeladz.pl oraz wywieszone zostało na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Czeladź – ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź na II piętrze.
7. **Informacje dodatkowe dotyczące przetargu można uzyskać w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Czeladź pokój 414 na II p. lub pod numerem telefonu 32 76 37 980.**

Kraj/34431194

BK-GN.6840.33.2025

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU
Działając na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami

Burmistrz Miasta Czeladź
ogłasza I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż przysługującego Gminie Czeladź prawa użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowych

1. Do sprzedaży przeznacza się:
   - prawo użytkowania wieczystego niezabudowanej nieruchomości gruntowej, będącej w użytkowaniu wieczystym Gminy Czeladź do dnia 5 grudnia 2089 roku, oznaczonej numerem działki 3533/2 obręb Czeladź (dawny nr 6/50 arkusz mapy 46) o powierzchni 0,4499 ha, położonej przy ulicy T. Kościuszki w Czeladzi, zapisanej w księdze wieczystej KA1B/00036223/3; grunt stanowi własność Skarbu Państwa, symbol użytków z ewidencji gruntów: Ba
   - oraz prawo użytkowania wieczystego niezabudowanej nieruchomości gruntowej, będącej w użytkowaniu wieczystym Gminy Czeladź do dnia 5 grudnia 2089 roku, oznaczonej numerem działki 3509 obręb Czeladź (dawny nr 6/17 arkusz mapy 46) o powierzchni 0,1476 ha, położonej przy ulicy T. Kościuszki w Czeladzi, zapisanej w księdze wieczystej KA1B/00065613/6; grunt stanowi własność Skarbu Państwa, symbol użytków z ewidencji gruntów: Ba.

   Księga wieczysta KA1B/00065613/6: w dziale III – Prawa, roszczenia i ograniczenia wykazuje wpis ograniczonego prawa rzeczowego związanego z inną nieruchomością: „NA CZAS NIEOZNACZONY ODPŁATNA SŁUŻEBNOŚĆ GRUNTOWA USTANOWIONA NA NIERUCHOMOŚCI STANOWIĄCEJ DZIAŁKĘ NUMER 6/17 OBJĘTĄ KSIĘGĄ WIECZYSTĄ NUMER KA1B/00065613/6 (…)", dział IV – hipoteki – nie wykazuje wpisów. Księga wieczysta KA1B/00036223/3: działy III i IV – nie wykazują wpisów.
2. **Nieruchomości zostały przeznaczone do sprzedaży w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.**
3. **Cena wywoławcza** łączna prawa użytkowania wieczystego wynosi: **800.000,00 złotych netto** (słownie złotych: osiemset tysięcy 00/100).
   Do ceny zostanie doliczony podatek VAT zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, na podstawie ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r. poz. 775 ze zm.).
4. **Kwota wadium** ustalona została w wysokości **160.000,00 złotych** (słownie złotych: sto sześćdziesiąt tysięcy 00/100), płatna do dnia **22 czerwca 2026 r.**
   Postąpienie nie może wynosić mniej niż 1% ceny wywoławczej z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych.
5. **Termin i miejsce przetargu:** Urząd Miasta Czeladź, ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź**,** sala konferencyjna I piętro **w dniu 29 czerwca 2026 r. o godzinie 12^{00}**.
6. **Miejsce wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:**
   Ogłoszenie o przetargu zostało opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Czeladź pod adresem www.bip.czeladz.pl oraz wywieszone zostało na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Czeladź – ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź na II piętrze.
7. **Informacje dodatkowe dotyczące przetargu można uzyskać w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Czeladź, pokój 414 na II p. lub pod numerem telefonu 32 76 37 980.**

Kraj/34431178

BK-GN.6840.34.2025

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU
Działając na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami

Burmistrz Miasta Czeladź
ogłasza I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości stanowiącej własność Gminy Czeladź

1. **Do sprzedaży przeznacza się** niezabudowaną nieruchomość gruntową, stanowiącą własność Gminy Czeladź, położoną w Czeladzi przy ulicy Handlowej, oznaczoną numerami działek: **2329 obręb Czeladź** (dawny 2/8 arkusz mapy 52) o powierzchni 0,4510 ha oraz **2337 obręb Czeladź** (dawny 2/16 arkusz mapy 52) o powierzchni 0,1437 ha, zapisaną w księdze wieczystej numer KA1B/00006499/9. Łączna powierzchnia gruntu wynosi 0,5947 ha, symbol użytku z ewidencji gruntów RIVa.
   Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego – tereny zabudowy usługowo – produkcyjnej w tym obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² – symbol planu **„3U/UC"** – zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w Czeladzi numer XXVII/329/2020 z dnia 30 września 2020 r.
   Nieruchomość będąca przedmiotem przetargu nie jest obciążona prawami zobowiązaniowymi oraz ograniczonymi prawami rzeczowymi i nie ma przeszkód prawnych w rozporządzaniu nią.
2. **Nieruchomość została przeznaczona do sprzedaży w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.**
3. **Cena wywoławcza** została określona w wysokości: **1.600.000,00 złotych** (słownie złotych: jeden milion sześćset tysięcy 00/100)
   do ceny netto sprzedaży nieruchomości ustalonej w przetargu zostanie doliczony podatek VAT, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
4. **Kwota wadium** ustalona została w wysokości **320.000,00 złotych** (słownie złotych: trzysta dwadzieścia tysięcy 00/100), płatna do dnia **23 czerwca 2026 r.**
   Postąpienie nie może wynosić mniej niż 1% ceny wywoławczej z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych.
5. **Termin i miejsce przetargu:** Urząd Miasta Czeladź, ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź**,** sala konferencyjna I piętro **w dniu 30 czerwca 2026 r. o godzinie 10^{00}**.
6. **Miejsce wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:**
   Ogłoszenie o przetargu zostało opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Czeladź pod adresem www.bip.czeladz.pl oraz wywieszone zostało na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Czeladź – ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź na II piętrze.
7. **Informacje dodatkowe dotyczące przetargu można uzyskać w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Czeladź pokój 414 na II p. lub pod numerem telefonu 32 76 37 980.**

Kraj/34431170

eprasa.pl d3dcb7cdf2

OGŁOSZENIE

Przed Sądem Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie w I Wydział Cywilny pod sygn. akt I NS 85/25, toczy się sprawa o stwierdzenie nabycia spadku po Agnieszce Stadnik, córce Jana i Marianny zmarłej w dniu 16 marca 1976 r., ostatnio zamieszkałej w Warszawie w związku z powyższym Sąd wzywa spadkobierców, zainteresowanych, aby w terminie 3 miesięcy od ukazania się niniejszego ogłoszenia stawili się w sądzie i udowodnili swe prawa do spadku pod rygorem pominięcia ich udziału w czynnościach procesowych w toczącym się postępowaniu i w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku.

Kraj/34431543

Nigdy nie zaznałam życia takiego jak moi rówieśnicy. Od urodzenia zmagam się z mózgowym porażeniem dziecięcym, które ogranicza moją sprawność i codzienne funkcjonowanie. Każdy krok to wysiłek i ból, a dłuższe dystanse pokonuję wyłącznie na wózku.
Mimo trudności nie poddaję się. Walczę o lepsze jutro i o większą samodzielność. Szansą na poprawę jest dla mnie specjalistyczna rehabilitacja, jednak jej koszt przekracza nasze możliwości.
Razem z mężem, który również zmaga się z niepełnosprawnością, staramy się żyć godnie i wspierać innych. Dziś jednak to ja potrzebuję pomocy.
Z całego serca dziękuję za każdą okazaną życzliwość.

Izabela

Możesz mnie wesprzeć wpłacając na poniższe konto:
Fundacja Dzieciom „Zdążyć z Pomocą"
Alior Bank S.A., nr rachunku: **42 2490 0005 0000 4600 7549 3994**
Tytułem: **14161 Domagalska Izabela darowizna na pomoc i ochronę zdrowia**
LUB wpłacając na moją internetową zbiórkę:
www.siepomaga.pl/izabela-domagalska

Kraj/34429323

NOWOŚĆ
Słówko Literówka Quizy Sudoku Krzyżówki

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację

POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA PREZYDENTA MIASTA ŁODZI

o ustnych przetargach nieograniczonych (licytacjach) na sprzedaż nieruchomości stanowiących własność Miasta Łodzi położonych w Łodzi przy:

- **ul. Niepołomickiej 13, oznaczonej w obrębie G-22 jako działka nr 72/2 o powierzchni 650 m², dla której prowadzona jest księga wieczysta nr LD1M/00086059/8.**
  Cena wywoławcza nieruchomości wynosi**: 290 000 zł (słownie: dwieście dziewięćdziesiąt tysięcy złotych) brutto.** Sprzedaż nieruchomości zwolniona jest z podatku VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, 894, 896, 1203, 1541 i 1811).
  Wadium wynosi: **58 000 zł (słownie: pięćdziesiąt osiem tysięcy złotych).**

- **ul. Stefana Jaracza 96, oznaczonych jako działki nr 224/3 i 224/4 w obrębie S-2, o łącznej powierzchni 491 m², dla których prowadzone są księgi wieczyste nr: LD1M/00059521/0 i LD1M/00002435/6.**
  Cena wywoławcza nieruchomości wynosi **840 000 zł (słownie: osiemset czterdzieści tysięcy złotych) brutto,** w tym podatek VAT według stawki wynikającej z przepisów (obecnie 23%).
  Wadium wynosi **84 000 zł (słownie: osiemdziesiąt cztery tysiące złotych).**

- **ul. Organizacji „Wolność i Niezawisłość" bez numeru, oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków jako działka nr 235/4 w obrębie B 47, o powierzchni 309 m², dla której prowadzona jest księga wieczysta nr LD1M/00006541/0.**
  Cena wywoławcza nieruchomości wynosi **440 000 zł (słownie: czterysta czterdzieści tysięcy złotych) brutto** w tym podatek VAT według obowiązującej stawki 23%.
  Wadium wynosi **44 000 zł (słownie: czterdzieści cztery tysiące złotych).**
  Do ceny nabycia zostanie doliczone ewentualnie wynagrodzenie z tytułu ustanowienia służebności przejazdu i przechodu w kwocie **7 500 zł brutto**, w tym podatek VAT według obowiązującej stawki 23%.

- **ul. Traktorowej 97 i ul. Duńskiej bez numeru, oznaczonych w obrębie B-32 jako działki nr 135 i 111/35 o łącznej powierzchni 1253 m², dla których prowadzone są księgi wieczyste nr LD1M/00106226/7 i LD1M/00192835/8.**
  Cena wywoławcza nieruchomości wynosi **650 000 zł (słownie: sześćset pięćdziesiąt tysięcy złotych) brutto**. Sprzedaż działki nr 135 w obrębie B-32 zwolniona jest z podatku VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 10 w związku z art. 29a ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, 894, 896, 1203, 1541 i 1811), natomiast sprzedaż działki nr 111/35 w obrębie B-32 zwolniona jest z podatku VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.
  Wadium wynosi **65 000 zł (słownie: sześćdziesiąt pięć tysięcy złotych).**

- **ul. Rokicińskiej bez numeru, oznaczonej w obrębie geodezyjnym W-39 jako działki nr: 19/4, 19/5 i 19/6 o łącznej powierzchni 5579 m², dla której prowadzona jest księga wieczysta nr LD1M/00176651/6.**
  Cena wywoławcza nieruchomości wynosi **2 050 000 zł (słownie: dwa miliony pięćdziesiąt tysięcy złotych) brutto,** w tym podatek VAT według obowiązującej stawki 23%.
  Wadium wynosi **205 000 zł (słownie: dwieście pięć tysięcy złotych).**
  Do ceny nabycia zostanie doliczone wynagrodzenie z tytułu ewentualnego ustanowienia odpłatnej służebności gruntowej przejazdu i przechodu w kwocie **17 220 zł (słownie: siedemnaście tysięcy dwieście dwadzieścia złotych) brutto.**

- **ul. Konnej bez numeru, oznaczonej jako działka nr 131/61 w obrębie G-49 o powierzchni 1 801 m², dla której prowadzona jest księga wieczysta nr LD1M/00088825/3.**
  Cena wywoławcza nieruchomości wynosi **700 000 zł (słownie: siedemset tysięcy złotych) brutto,** w tym podatek VAT według obecnie obowiązującej stawki 23%.
  Wadium wynosi **140 000 zł (słownie: sto czterdzieści tysięcy złotych).**

Przetargi odbędą się w dniu 26 czerwca 2026 r. o godz. 10.00 w siedzibie Urzędu Miasta Łodzi, Łódź, ul. Piotrkowska 104 – Duża Sala Obrad.

OGŁOSZENIE PREZYDENTA MIASTA ŁODZI O PRZETARGACH zawierające szczegółowe informacje dotyczące przetargów wywieszone jest na tablicy ogłoszeń w siedzibie Wydziału Zbywania i Nabywania Nieruchomości w Departamencie Gospodarowania Majątkiem UMŁ, w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 104 (IV p.).
Ogłoszenie publikowane jest również w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem: https://bip.uml.lodz.pl/urzad-miasta/przetargi/sprzedaz-nieruchomosci/ oraz na stronie internetowej pod adresami: https://uml.lodz.pl/dla-biznesu/nieruchomosci-na-sprzedaz/sprzedaz-nieruchomosci/, https://nieruchomosci.uml.lodz.pl. Szczegółowe informacje dotyczące przetargów dostępne są również w siedzibie Wydziału Zbywania i Nabywania Nieruchomości w Departamencie Gospodarowania Majątkiem, w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 104, (IV p., pok. 457 lub 457a) oraz pod numerami telefonów: (42) 638-43-31, 638-54-73. 638-44-14.

Kraj/34431443

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU USTNYM NIEOGRANICZONYM NA SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

ogłasza

I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości gruntowej niezabudowanej, oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków jako działki nr: 463/93 o powierzchni 2,5744 ha, 463/94 o powierzchni 3,0709 ha, 463/95 o powierzchni 0,7681 ha, 463/96 o powierzchni 0,6167 ha oraz 463/97 o powierzchni 0,5191 ha, w obrębie geodezyjnym nr 0028 Szymany, gmina Szczytno, powiat szczycieński, województwo warmińsko-mazurskie, dla której Sąd Rejonowy w Szczytnie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą OL1S/00058977/6.

Cena wywoławcza wynosi:

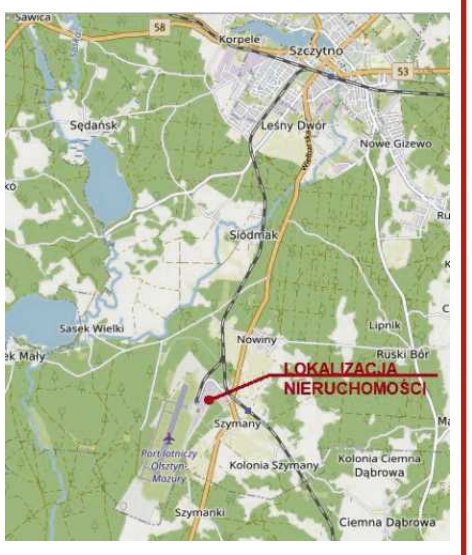
1. Dla działki nr 463/93 – **1 930 800,00 zł** brutto (słownie: jeden milion dziewięćset trzydzieści tysięcy osiemset złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.
2. Dla działki nr 463/94 – **2 303 175,00 zł** brutto (słownie: dwa miliony trzysta trzy tysiące sto siedemdziesiąt pięć złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.
3. Dla działki nr 463/95 – **652 885,00 zł** brutto (słownie: sześćset pięćdziesiąt dwa tysiące osiemset osiemdziesiąt pięć złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.
4. Dla działki nr 463/96 – **524 195,00 zł** brutto (słownie: pięćset dwadzieścia cztery tysiące sto dziewięćdziesiąt pięć złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.
5. Dla działki nr 463/97 – **441 235,00 zł** brutto (słownie: czterysta czterdzieści jeden tysięcy dwieście trzydzieści pięć złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.

Do sprzedaży nieruchomości mają zastosowanie przepisy ustawy o podatku od towarów i usług (VAT) obowiązujące w dniu zawarcia umowy sprzedaży.

Wysokość wadium wynosi:

1. Dla działki nr 463/93 – **193 080,00 zł** brutto (słownie: sto dziewięćdziesiąt trzy tysiące osiemdziesiąt złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.
2. Dla działki nr 463/94 – **230 318,00 zł** brutto (słownie: dwieście trzydzieści tysięcy trzysta osiemnaście złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.
3. Dla działki nr 463/95 – **65 289,00 zł** brutto (słownie: sześćdziesiąt pięć tysięcy dwieście osiemdziesiąt dziewięć złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.
4. Dla działki nr 463/96 – **52 420,00 zł** brutto (słownie: pięćdziesiąt dwa tysiące czterysta dwadzieścia złotych i 00/100), w tym należny podatek VAT.
5. Dla działki nr 463/97 – **44 124,00 zł** brutto (słownie: czterdzieści cztery tysiące sto dwadzieścia cztery złote i 00/100), w tym należny podatek VAT.

Wadium należy wpłacić przelewem na rachunek Urzędu Marszałkowskiego Banku Millenium S.A., nr konta 93 1160 2202 0000 0006 6090 9309, z dopiskiem „Przetarg Szymany – działka nr ……". Wpłata powinna być potwierdzona na koncie urzędu do dnia **19.06.2026 r.** włącznie. Wpłata jednego wadium upoważnia do udziału w przetargu na nabycie jednej działki, dlatego chętni do wzięcia udziału w licytacji na więcej niż jedną działkę, powinni dokonać wpłaty wadium na każdą działkę osobno, ze wskazaniem w tytule przelewu numeru działki.

Przetarg odbędzie się w dniu 26.06.2026 r. w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Departament Infrastruktury i Geodezji, przy ul. Głowackiego 17, pok. nr 210 – II piętro, o godzinie 12⁰⁰.

Okazanie nieruchomości będzie miało miejsce w dniu 08.06.2026 r. w godzinach 10⁰⁰ – 12⁰⁰ lub w innym terminie po wcześniejszym uzgodnieniu telefonicznym.

Pełna treść ogłoszenia została podana do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie, 10-562 Olsztyn, ul. Emilii Plater 1 i na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego www.warmia.mazury.pl w zakładce Gospodarka Nieruchomościami oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Szczegółowych informacji o przetargu udziela Departament Infrastruktury i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie ul. Głowackiego 17, tel. (89) 512 59 10, 512 59 27.

Kraj/34431605

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Sygnatura akt I Ns 139/25

OGŁOSZENIE

Przed Sądem Rejonowym dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie w I Wydziale Cywilnym pod sygn. akt I Ns 139/25 toczy się postępowanie wniosku Miasta Stołecznego Warszawy o stwierdzenie nabycia spadku po Michale Rymsza zmarłym w dniu 11 lipca 2018 roku w Warszawie, ostatnio stale zamieszkałym w Warszawie przy ul. Koziej 3/5 lok. 93.

Sąd wzywa, spadkobierców, aby w terminie 3 miesięcy od ukazania się niniejszego ogłoszenia stawili się w Sądzie i udowodnili swój tytuł powołania do spadku pod rygorem pominięcia ich w postanowieniu o stwierdzenie nabycia spadku.

Kraj/34431545

W I Wydziale Cywilnym Sądu Rejonowego w Giżycku zostało wszczęte postępowanie sygn. akt I Ns 202/24 na wniosek Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych o stwierdzenie nabycia spadku po Ryszardzie Paprota zmarłym dnia 13 sierpnia 2023 r. w Giżycku, ostatnio stale zamieszkałym w Giżycku ul. Dąbrowskiego 6/12B. Wzywa się wszystkich spadkobierców, aby w ciągu 3 miesięcy od daty ukazania się ogłoszenia zgłosili się i udowodnili swoje prawa do spadku, gdyż w przeci-wnym razie mogą być pominięci w posta-nowieniu o stwierdzenie nabycia spadku.

Kraj/34431486

Syndyk masy upadłości ogłasza przetarg na sprzedaż

nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem wolnostojącym jednorodzinnym, zlokalizowanej w Chmielnie, ul. Akacjowa 51, działka nr 762 o pow. 0,0585 ha (KW GD1R/00015338/9), województwo pomorskie.

Cena wywoławcza: 1.062.000 zł.

Otwarcie i rozpoznanie ofert nastąpi 18 maja 2026 r. godzina 12:00.

Regulamin przetargu, operat szacunkowy są do wglądu w biurze syndyka przy ul. Gronostajowej 4/7, 80-175 Gdańsk, tel. **58 302-39-45**, e-mail: ***biuroamicus1@gmail.com***

Sygnatura prowadzonego postępowania upadłościowego GD1G/GUp-s/998/2025.

Kraj/34431618

OGŁOSZENIE

Przed Sądem Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie w I Wydział Cywilny pod sygn. akt I NS 81/25, toczy się sprawa o stwierdzenie nabycia spadku po Marii Reginie Meleniewskiej, córce Dyonizego i Marii, zmarłej w dniu 12 maja 1970 r. ostatnio zamieszkałej w Warszawie oraz po Wandzie Leokadii Meleniewskiej, córce Dyonizego i Marii, zmarłej w dniu 15 listopada 1978 r. ostatnio zamieszkałej w Warszawie, w związku z powyższym wzywa się spadkobierców, zainteresowanych, aby w terminie 3 miesięcy od ukazania się niniejszego ogłoszenia stawili się w sądzie i udowodnili swe prawa do spadku pod rygorem pominięcia ich udziału w czynnościach procesowych w toczącym się postępowaniu i w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku.

Kraj/34431542

Słówko NOWOŚĆ
Literówka
Quizy • Sudoku
Krzyżówki
Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację
Google Play App Store

Prezydent Wrocławia

ogłasza

przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż wolnego lokalu mieszkalnego:

ul. Dworcowa 9 m. 6

Powierzchnia lokalu	-	**149,19 m²**
Cena wywoławcza w zł	-	**1 200 000,00 zł**
Wadium	-	**120 000,00 zł**

Lokal mieszkalny oglądać można w dniach: 15.06.2026 r. w godz. 9^{00} – 11^{00}, 16.06.2026 r. w godz. 11^{00} – 13^{00} oraz 17.06.2026 r. w godz. 12^{00} – 14^{00} po uprzednim ustaleniu terminu z Biurem Obsługi Klienta nr 1, ul. św. Antoniego 19, tel.: 71 798-69-74.

U W A G I:

1. **Przetarg** odbędzie się w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8 w sali nr 215, o godz. 10:00 dnia **3 lipca 2026 r.**
2. Wadium na w/w lokal uczestnik przetargu winien wpłacić **najpóźniej do dnia 26 czerwca 2026 r.** na konto Gminy Wrocław – **Bank PKO BP S.A. nr 36 1020 5226 0000 6302 0417 7655.** Datą dokonania wpłaty wadium jest data uznania rachunku bankowego Gminy.
3. Dowodem wniesienia wadium jest potwierdzenie z banku.
4. Pełną informację dotyczącą przetargu zawiera ogłoszenie wywieszone na tablicy w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia ul. G. Zapolskiej 4, I p.
   Ogłoszenia o przetargach dostępne są również w internecie pod adresem: ***http://bip.um.wroc.pl***
5. Prezydent Wrocławia może odwołać przetarg z ważnych powodów.

Szczegółowe informacje uzyskać można w Wydziale Sprzedaży Lokali Urzędu Miejskiego Wrocławia przy ul. G. Zapolskiej 4, pok. 143 tel. 71 777 78 15.

Kraj/34431435

Wojewoda Warmińsko-Mazurski

Wydział Infrastruktury i Nieruchomości

WIN-II.7841.3.3.2026 EJ
Olsztyn, 21 kwietnia 2026 r.

OBWIESZCZENIE

Na podstawie art. 10 ust. 1 w związku z art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1199) oraz z art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2025r. poz. 1691),

Wojewoda Warmińsko-Mazurski

podaje do publicznej wiadomości, że na wniosek pełnomocnika inwestora: Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. z siedzibą w Konstancinie-Jeziornej z 27.01.2026 r., uzupełnionego 24.02.2026 r., 26.02.2026 r., 4.03.2026 r. oraz 10.03.2026 r., została wydana decyzja nr Ełk/1/26 z 21.04.2026 r., znak: WIN-II.7841.3.3.2026 EJ o pozwoleniu na rozbiórkę obejmująca strategiczną inwestycję w zakresie sieci przesyłowej: **Rozbiórka stacji elektroenergetycznej 220/110kV w zakresie infrastruktury należącej do PSE S.A. w ramach zamierzenia rozbudowy stacji 400/110 kV Ełk Bis wraz z przebudową stacji 220/110 kV Ełk.**

Przedmiotowa inwestycja położona jest w województwie warmińsko-mazurskim, powiecie ełckim, w jednostce ewidencyjnej 280502_2 Gmina Ełk, na działkach ewidencyjnych o numerach i księgach wieczystych:

Lp.	Numer działki	Obręb	Gmina	Nr księgi wieczystej
1	208/4	0031 Nowa Wieś Ełcka	Ełk	OL1E/00030083/7
2	207/6	0031 Nowa Wieś Ełcka	Ełk	OL1E/00071987/3
3	206/5	0031 Nowa Wieś Ełcka	Ełk	OL1E/00071987/3
4	206/6	0031 Nowa Wieś Ełcka	Ełk	OL1E/00071987/3
5	208/7	0031 Nowa Wieś Ełcka	Ełk	OL1E/00071987/3
6	209	0031 Nowa Wieś Ełcka	Ełk	OL1E/00068631/9
7	208/6	0031 Nowa Wieś Ełcka	Ełk	OL1E/00008225/2
8	208/5	0031 Nowa Wieś Ełcka	Ełk	OL1E/00071987/3
9	207/1	0031 Nowa Wieś Ełcka	Ełk	OL1E/00066559/6
10	206/7	0031 Nowa Wieś Ełcka	Ełk	OL1E/00067763/6

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy z 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych, decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu.

Wobec powyższego informuję, że strony mogą zapoznać się z treścią decyzji oraz aktami sprawy w terminie 7 dni od daty doręczenia niniejszego zawiadomienia, w siedzibie Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, pokój 331, po wcześniejszym umówieniu terminu poprzez kontakt telefoniczny: (89) 523 22 11 (od poniedziałku do piątku w godzinach 11:00 – 14:00), a także składać w powyższej sprawie uwagi i wnioski w formie pisemnej, za pośrednictwem poczty tradycyjnej, na adres: Warmińsko – Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, Al. Marszałka J. Piłsudzkiego 7/9, 10-575 Olsztyn, lub za pośrednictwem platformy ePUAP www.epuap.gov.pl, adres skrytki /WMURZADWOJ/skrytka, poprzez platformę e-Obywatel https://obywatel.gov.pl/ ePUAP oraz na adres Urzędu na e-Doręczenia AE:PL-63617-21139-RGDWI-27.

Od niniejszej decyzji przysługuje stronom prawo wniesienia odwołania do Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego za pośrednictwem Wojewody Warmińsko – Mazurskiego w terminie 14 dni od dnia, w którym zawiadomienie o jej wydaniu w drodze obwieszczenia uważa się za dokonane.

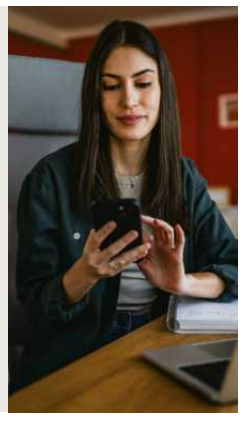
Zgodnie z art. 10 ust. 2a ustawy z 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych, zawiadomienie stron postepowania o wydaniu decyzji uważa się za dokonane po upływie 14 dni od dnia, w którym nastąpiło obwieszczenie w Warmińsko – Mazurskim Urzędzie Wojewódzkim w Olsztynie.

Kraj/34431524

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.
Zapisz się na: **wyborcza.pl/newslettery**

wyborcza.pl

OBWIESZCZENIE

Na podstawie art. 12 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. *o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu* (Dz.U.2025.1222), art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz.U.2025.1691),

WOJEWODA MAŁOPOLSKI

zawiadamia, że 20 kwietnia 2026 r. została wydana decyzja znak: WI-IV.747.1.2.2026 o ustaleniu lokalizacji inwestycji towarzyszącej inwestycji w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu dla inwestycji pod nazwą: *Opracowanie dokumentacji projektowej budowy SP Kraków ul. Petrażyckiego,* na wniosek inwestora: *Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., ul. Mszczonowska 4, 02-337 Warszawa*, działającego przez pełnomocnika.

Decyzja Wojewody Małopolskiego podlega natychmiastowemu wykonaniu z mocy prawa.

Strony lub ich pełnomocnicy, legitymujący się pełnomocnictwem sporządzonym zgodnie z art. 32 i 33 *Kodeksu postępowania administracyjnego* mogą zapoznać się z treścią decyzji osobiście w Wydziale Infrastruktury Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, pokój 18, ul. Basztowa 22, po wcześniejszym uzgodnieniu terminu drogą telefoniczną: (12 39 21 612).

Treść ww. decyzji została udostępniona 20 kwietnia 2026 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego pod linkiem: ***https://bip.malopolska.pl/muw,a,2856097,decyzja-o-ustaleniu-lokalizacji-inwestycji-towarzyszacej-inwestycjom-w-zakresie-terminalu-wydana-20-.html*** (ścieżka dostępu: Biuletyn Informacji Publicznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie/menu podmiotowe/Urząd Wojewódzki/ Wydziały/ Infrastruktury/ Repozytorium plików/ DECYZJA O USTALENIU LOKALIZACJI INWESTYC...)

Zawiadomienie uważa się za dokonane po upływie 14 dni od dnia, w którym nastąpiło obwieszczenie w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim.

Stronie postępowania przysługuje prawo złożenia odwołania od decyzji Wojewody Małopolskiego. Odwołanie wnosi się do Ministra Finansów i Gospodarki za pośrednictwem Wojewody Małopolskiego - w terminie 14 dni od dnia, w którym zawiadomienie o jej wydaniu w drodze obwieszczenia w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim uważa się za dokonane. Odwołanie od decyzji powinno zawierać zarzuty odnoszące się do decyzji, określać istotę i zakres żądania będącego przedmiotem odwołania oraz wskazywać dowody uzasadniające to żądanie.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania stronom przysługuje prawo do zrzeczenia się odwołania. Z dniem doręczenia Wojewodzie Małopolskiemu oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, niniejsza decyzja staje się ostateczna i prawomocna. Zrzeczenie się prawa do wniesienia odwołania skutkuje brakiem możliwości odwołania od decyzji oraz jej zaskarżenia do wojewódzkiego sądu administracyjnego.

Decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu wiąże właściwe organy przy sporządzaniu planów ogólnych oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu jest wiążąca dla właściwych organów w zakresie wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej oraz decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej.

Ostateczna decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu stanowi podstawę do dokonywania wpisów w księdze wieczystej i w katastrze nieruchomości. Wpisy dokonywane są na wniosek złożony przez wojewodę.

Kraj/34431436

Starosta Pyrzycki
Ul. Lipiańska 4
74-200 Pyrzyce

ZAWIADOMIENIE

Na podstawie art. 24a ust. 4 i 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - *Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2024 r. poz. 1151 ze zm.)* **Starosta Pyrzycki zawiadamia**, że w siedzibie Starostwa Powiatowego w Pyrzycach przy ul. Głowackiego 22 w dniach roboczych **od 11 maja 2026 r. do 29 maja 2026 r.** w godzinach od 9.00 do 15.00 zostanie wyłożony do wglądu osób zainteresowanych projekt operatu opisowo – kartograficznego modernizacji ewidencji gruntów i budynków dla **obrębu ewidencyjnego Mielęcin, w gminie Pyrzyce, w powiecie pyrzyckim, w województwie zachodniopomorskim.**

Dokumentacja projektu operatu opisowo - kartograficznego, opracowana została przez **Geodetę Uprawnionego inż. Lechosława Kupienia, ul. Piastów 38, 78-200 Białogard,** na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - *Prawo geodezyjne i kartograficzne* oraz przepisów *rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 27 lipca 2021 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. z 2024 r. poz. 219 ze zm.).*

W związku z powyższym informuję, że wszyscy zainteresowani mają prawo zapoznać się w podanym terminie z ww. dokumentacją oraz uzyskać niezbędne wyjaśnienia.

Ponadto każdy, czyjego interesu prawnego dotyczą dane ujawnione w projekcie operatu opisowo – kartograficznego może w okresie wyłożenia projektu do wglądu zgłaszać uwagi do tych danych. Skorzystanie z tego prawa leży w interesie zainteresowanych, aby na tym etapie postępowania związanego z modernizacją ewidencji gruntów i budynków ujawnić ewentualne błędy i nieprawidłowości. Czynności związane z wyłożeniem operatu będą dokumentowane w formie protokołu.

Po upływie terminu wyłożenia, w okresie 15 dni roboczych osoby, które zgłosiły uwagi do projektu zostaną poinformowane o przyjęciu lub odrzuceniu zgłoszonych uwag a dane zawarte w projekcie operatu opisowo-kartograficznego stają się danymi ewidencji gruntów i budynków i podlegają ujawnieniu w bazie danych ewidencji gruntów i budynków. Informację o tym Starosta Pyrzycki ogłosi w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej starostwa powiatowego.

Niestawienie się w terminie i miejscu określonych w niniejszym zawiadomieniu nie stanowi przeszkody do prowadzenia dalszych etapów postępowania i ujawnienia nowych danych w ewidencji gruntów i budynków.

Jednocześnie informuję o konieczności przedstawienia dokumentu potwierdzającego tożsamość. W imieniu osób nieobecnych mogą występować odpowiednio pełnomocnicy. W przypadku współwłaścicieli, małżeńskiej wspólności ustawowej – uczestnikami postępowania są wszystkie strony.

STAROSTA PYRZYCKI
EWA GĄSIOROWSKA-NAWÓJ
Pyrzyce, dnia 21 kwietnia 2026 r.

Kraj/34431402

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Real Madryt doczekał się nagrody pocieszenia

W chwili głębokiego kryzysu pierwszej drużyny juniorzy Realu Madryt wygrali młodzieżową Ligę Mistrzów po raz drugi w historii.

Dariusz Wołowski

• **20 kwietnia br., Szwajcaria, Lozanna. Piłkarze Realu Madryt świętują zwycięstwo w rzutach karnych w finale Ligi Młodzieżowej UEFA w meczu Club Brugge – RM**

FOT. JEAN-CHRISTOPHE BOTT/PAP/EPA

„Niech żyje matka, która cię urodziła" – wykrzyczał hiszpański komentator do Javiego Navarro.

Młody bramkarz Realu Madryt był bohaterem półfinału Ligi Młodzieżowej UEFA z PSG i finału z Club Brugge. Oba najważniejsze mecze młodzi piłkarze Królewskich rozstrzygnęli w serii rzutów karnych. W spotkaniu o tytuł Navarro obronił dwie jedenastki i po sześciu latach tytuł najlepszej klubowej drużyny do lat 19 wrócił do Madrytu.

500 min wychowanka Pitarcha

Kibice Realu doczekali się więc nagrody pocieszenia. Zaledwie pięć dni wcześniej pierwsza drużyna odpadła w ćwierćfinale Ligi Mistrzów z Bayernem. Dla giganta z Santiago Bernabeu to niemal katastrofa. W tabeli La Liga Real traci do Barcelony aż dziewięć punktów i zanosi się, że drugi kolejny sezon skończy bez trofeum – nie licząc Superpucharu Europy z 2024 roku. Na Stadionie Narodowym w Warszawie debiutował wtedy Kylian Mbappe, strzelił gola, a Real pokonał Atalantę Bergamo 2:0. Wydawało się, że to początek drogi do chwały, tymczasem wielki zespół wpadł w głęboki kryzys.

Alvaro Arbeloa to trzeci trener, który próbuje wydostać drużynę z zapaści. Zasłynął pracą z zespołem rezerw, czyli właśnie z młodzieżą Realu, co dało mu szansę zastąpienia Xabiego Alonso, zwolnionego w styczniu z pierwszej drużyny. Arbeloa wydawał się najbardziej odpowiednim trenerem, który może wprowadzić zdolnych graczy, wychowanych w akademii La Fabrica do kadry seniorów. Nawet próbuje, choć nieśmiało. Jego odkryciem jest 18-letni pomocnik Thiago Pitarch, który w tym sezonie w pierwszym zespole Realu zagrał ponad 500 minut. A jednak w decydującym meczu z Bayernem na Allanz Arena trener wpuścił go na boisko na zaledwie minutę! Gdy rywalizacja o półfinał Champions League była przegrana.

W podstawowej jedenastce Królewskich na rewanż z Bayernem nie było ani jednego Hiszpana. Wystąpił urodzony w Maladze Brahim Diaz, który jednak występuje w reprezentacji Maroka. W Madrycie wciąż pokutuje myślenie galaktyczne. W roli gwiazd w pierwszym zespole obsadzani są sprowadzani za dziesiątki milionów piłkarze z zagranicy. Hiszpanie, w tym zdolni wychowankowie Realu, odgrywają role uzupełniające albo muszą szukać szansy w innych klubach.

Są oczywiście wyjątki takie jak Dani Carvajal, prawy obrońca i kapitan drużyny, który sześć razy wygrał z Realem Ligę Mistrzów. Do niedawna w Madrycie był też inny obrońca, Nacho Fernandez, ale wyjechał do Saudi Pro League po zwycięstwie w finale Champions League na Wembley w 2024 r. Wielu fanów Realu krytykuje klub za złą politykę wobec wychowanków, zwłaszcza w sytuacjach takich jak dziś, gdy armia zaciężna zawodzi. Co z tego, że Francuz Kylian Mbappe, Brazylijczyk Vinicius Junior i Anglik Jude Bellingham mieszczą się w czołowej szóstce najwyżej wycenianych graczy świata, skoro nie potrafią zapewnić królewskiej drużynie zwycięstw i kolejnych trofeów.

Frustrację w Madrycie potęguje to, co się dzieje w Barcelonie. Tonący w długach kataloński rywal postawił na graczy ze swojej akademii. Skrzydłowy Lamine Yamal zdobył właśnie tytuł najlepszego młodego sportowca świata roku (prestiżowa nagroda Laureus World Sports Awards). Pau Cubarsi, Gavi, Fermin Lopez są dziś kluczowymi piłkarzami zespołu Hansiego Flicka. Wszystkich wychowała La Masia.

Szkółki Barcelony i Realu

Barcelona jest w jakimś stopniu przeciwieństwem Realu. Na rewanżowy mecz w ćwierćfinale Ligi Mistrzów z Atletico w Madrycie Flick wystawił aż dziewięciu graczy hiszpańskich i tylko dwóch obcokrajowców, bocznych obrońców: Portugalczyka Joao Cancelo i Francuza Julesa Kounde. Barca wygrała 2:1, ale odpadła po porażce w pierwszym meczu na Camp Nou 0:2. W lidze jest jednak o krok od obrony mistrzowskiego tytułu.

Oczywiście Barcelona też kupuje zagraniczne gwiazdy za ciężkie miliony, choćby Roberta Lewandowskiego. Od lat nie boi się jednak stawiać na Hiszpanów, przede wszystkim na wychowanków La Masii. Reprezentacja Hiszpanii, która w 2010 roku w RPA sięgnęła po tytuł mistrzów świata, była oparta na graczach Barcelony. W finale z Holandią w podstawowym składzie było ich siedmiu.

To wygląda na paradoks, bo przecież w klubie ze stolicy kraju zaufanie do graczy hiszpańskich (aktualnych mistrzów Europy) powinno być znacznie większe niż w Katalonii, gdzie co jakiś czas odżywają nastroje separatystyczne. Oczywiście w składzie Barcy dominują zawodnicy urodzeni w Katalonii i wychowani w La Masii. Media w Madrycie przekonują, że La Fabrica nie jest wcale gorsza, tylko polityka transferowa Realu blokuje dostęp wychowanków do pierwszego zespołu.

W Realu nie przebili się tacy piłkarze jak Norweg Marin Odegaard i Marokańczyk Achraf Hakimi, którzy dziś błyszczą w Arsenalu i PSG. Oni nie są jednak wychowankami Królewskich, choć trafili do klubu jako bardzo młodzi gracze i zostali odrzuceni. Pomyłki w ocenie potencjału zawodników zdarzają się w wielu klubach. W Realu problemem jest mała liczba absolwentów La Fabrica w pierwszym zespole.

Emigracja z klubu marzeń

Sześć lat temu młoda drużyna Królewskich, prowadzona przez Raula Gonzaleza, wygrała Ligę Młodzieżową UEFA pierwszy raz. Jej gwiazdami byli Miguel Gutiérrez, Sergio Arribas i Antonio Blanco. Pierwszy gra dziś we włoskim Napoli, drugi w Almerii, trzeci w Alaves. Czy młodego bramkarza Javiego Navarro i innych wyróżniających się zawodników najlepszej obecnie drużyny Europy do lat 19 czeka ten sam los, czyli emigracja z klubu marzeń? Wiele na to wskazuje.

Po poniedziałkowym sukcesie młodzieży Realu madrycki dziennik „As" zaprosił do dyskusji dwoje dziennikarzy specjalizujących się w opisywaniu dokonań drużyny rezerw i zespołów juniorskich klubu z Santiago Bernabeu. Uznali oni, że największe szanse na przebicie się do kadry pierwszego zespołu mają bramkarz Navarro oraz obrońcy Jesus Fortea i Diego Aguado. Nie próbowali ukrywać, że wymagania co do pomocników i napastników w klubie prezesa Florentino Pereza są tak ogromne, że talenty z najlepszej drużyny Europy do lat 19 mogą im nie sprostać. Być może zrobią zawodowe kariery, ale prawdopodobnie gdzie indziej.

Grzeszy optymizmem ten, kto sądzi, że sukces młodych graczy Realu przełoży się w przyszłości na pierwszy zespół. Dziś Real Madryt fetuje mistrzów Ligi Młodzieżowej UEFA, jutro zapewne roześle ich po całej Hiszpanii, a nawet Europie. Tymczasem latem Florentino Perez wyda dziesiątki lub może nawet setki milionów euro na przebudowę pierwszej drużyny. I o tym będą opowiadały madryckie media kibicom najbardziej utytułowanego klubu na świecie. ●

Czy talenty z akademii La Fabrica mają szansę na kariery w klubie, który wydaje setki milionów na transfery największych gwiazd z zagranicy?

SPORT.PL

- **Adam Korol o tym, jak uzdrowić PKOl po aferze z giełdą kryptowalut jako sponsorem**
- **Kontuzja Lemaine'a Yamala i co to znaczy dla Barcelony**
- **Piłkarzy można uratować. Przełomowe badania nad główkowaniem**

Wiadomości, wyniki, historie sportowe znajdziesz na **Sport.pl**

34429801

wyborcza

REDAKCJA
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
Telefon: 22 555 66 00 (czynny w dni powszednie w godz. 10-17);
E-mail: redakcja@wyborcza.pl
Listy do redakcji: listy@wyborcza.pl
Redakcja nie zwraca tekstów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania i skracania. Wnioski i pytania w sprawie ochrony danych osobowych: iod@wyborcza.pl
REDAKTOR NACZELNY: Adam Michnik
PIERWSZY ZASTĘPCA, REDAKTOR NACZELNY WYBORCZA.PL: Roman Imielski
ZASTĘPCY: Agata Żelazowska, Bartosz T. Wieliński
PROJEKT GRAFICZNY: Jacek Utko
KOLPORTAŻ: Michał Szałański
Problemy z dostępnością „Wyborczej" lub z właściwą mutacją lokalną: kolportaz@wyborcza.pl
Prenumerata cyfrowa: prenumerata.wyborcza.pl; pomoc@wyborcza.pl, 22 555 54 55, 519 255 455

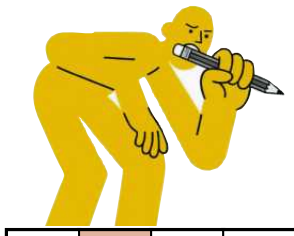
Inne formy prenumeraty: wyborcza.pl/prenumerataGW
Gazeta Wyborcza w serwisach społecznościowych: facebook.com/wyborcza, bsky.app/profile/wyborcza.pl, instagram.com/gazeta_wyborcza
LICENCJE NA TREŚCI: licencje@wyborcza.pl

WYDAWCA
Wyborcza sp. z o.o., ul. Czerska 8/10
00-732 Warszawa; NIP: 521-403-30-11
PREZESKA ZARZĄDU: Aleksandra Sobczak
REKLAMA
Dyrektor sprzedaży: Bartosz Wysocki
Biuro reklam i ogłoszeń:
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
reklama@wyborcza.pl; 22 555 55 55, faks: 22 555 54 44
DRUK: Polska Press
ISSN 0860-908X

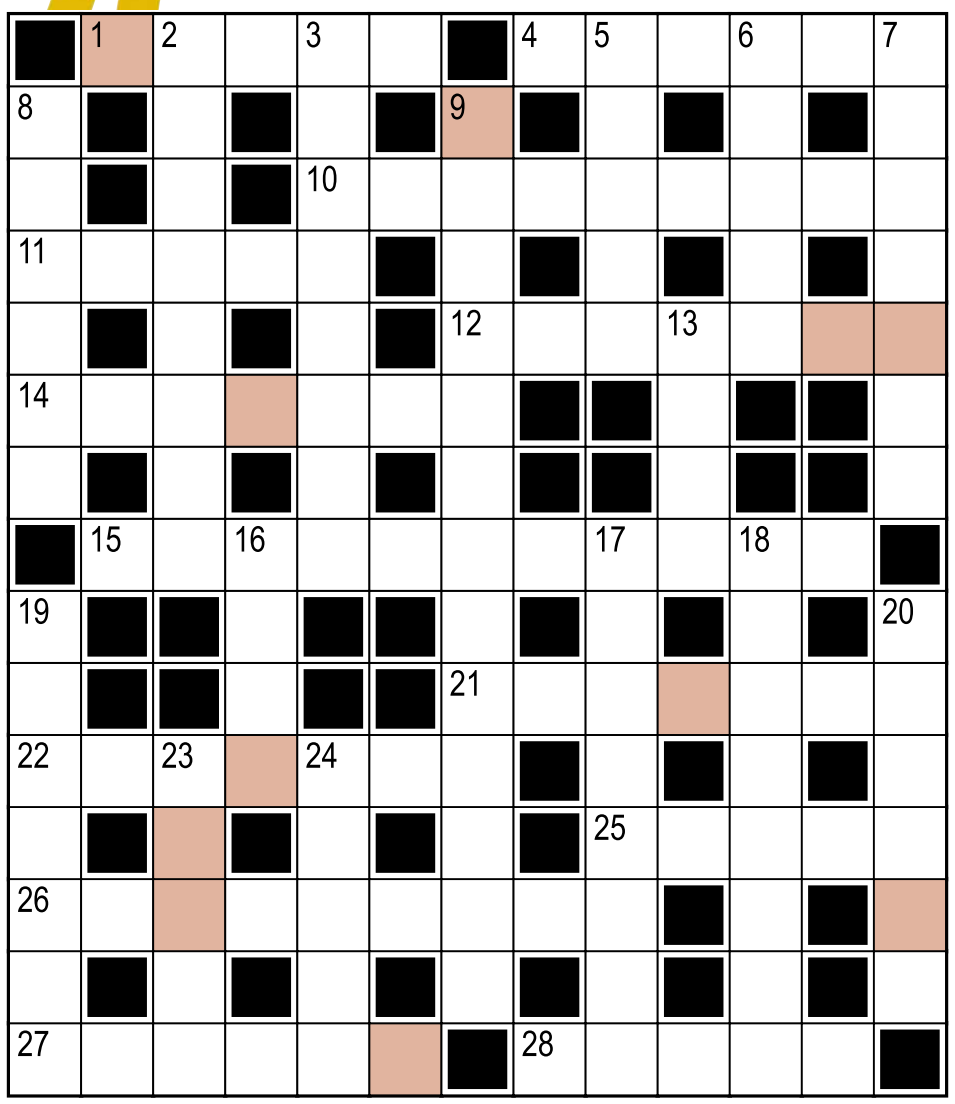
IZBA WYDAWCÓW PRASY
NAKŁAD KONTROLOWANY

Rozpowszechnianie redakcyjnych materiałów publicystycznych bez zgody wydawcy jest zabronione.

eprasa.pl d3dcb7cdf2

krzyżówka

Hasło:

Litery w kolorowych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

Poziomo:
1) najdłuższa rzeka Europy
4) krótka drzemka w ciągu dnia, zwykle po obiedzie
10) runda honorowa wokół stadionu
11) żył na niej ród Billewiczów („Potop")
12) pojazdy policji ochraniające przejazd kolumny VIP-ów
14) rozrobione drożdże dodawane do ciasta
15) zakonnicy z klasztoru na Monte Cassino
21) porucznik w prochowcu, serialowe wcielenie Petera Falka
22) więcej niż przyjemność
25) tropikalny owoc o żółtopomarańczowym miąższu
26) włoskie miasto z Galerią Uffizi
27) do telewizji naziemnej lub do radia samochodowego
28) gitarowy albo zapaśniczy

Pionowo:
2) teren niezamieszkany, z dala od cywilizacji
3) papowce i ćwieki
5) kolczaste zwierzątko leśne
6) często przytwierdzany do dzwonu
7) imię Gizy, komika i stand-upera
8) stawiają strażaków na równe nogi
9) rodacy papieża Franciszka i pisarza Borgesa
13) Fiona i Shrek
16) ... Cave, australijski piosenkarz i muzyk
17) syn Odyseusza i Penelopy
18) wartości banknotów, znaczków pocztowych
19) lokalna wspólnota wiernych w Kościele katolickim
20) pięćdziesiąt procent
23) wyraz utworzony z połączenia dwóch lub trzech innych słów, np. „wiarygodny"
24) na końcu drogi – w tytule powieści Neila Gaimana (akwen)

Rozwiązanie „krzyżówki" nr 16 z 23.04:
Poziomo: 1) małpy **4)** Fredro **10)** zjazdówki **11)** zwody **12)** czosnek **14)** wytrych **15)** uprzejmości **21)** zachęta **22)** borsuki **25)** image **26)** koniokrad **27)** nektar **28)** ramię
Pionowo: 2) autostop **3)** przybysz **5)** radio **6)** dzwon **7)** opiekun **8)** drzewo **9)** zapchajdziura **13)** Staś **16)** Rejs **17)** orchidea **18)** ciężarki **19)** Rubikon **20)** talerz **23)** rynek **24)** uroda
Hasło: Młode wilki.

sudoku

		2			1	3	4	8
3	4				9	2	1	6
	8		4	2	3	9		
		6		4				
	3	9		7	6			
	1	8	3		2			
2	6	3		9			7	1
1	9		6	3			2	
	5	4			7	6	9	3

					1		4	8
	4					2	1	
	8				3	9		
		6		4				
	3	9		7				
		8	3		2			
2				9			7	1
	9		6				2	
		4			7	6		

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34427030

Czekamy na Twoje uwagi i pomysły

ROZRYWKA @WYBORCZA.PL

zakreślanka

Zakreślaj słowa z listy na planszy. Mogą być ukryte w wierszach, kolumnach lub prowadzić wężykiem. Niewykorzystane litery czytane rzędami utworzą hasło

Ł	U	K	U	W	E	R
Y	C	Z	A	R	U	T
P	W	A	N	N	Z	Y
I	S	R	A	U	C	C
T	Z	T	A	T	L	I
E	I	K	Z	C	A	E
L	O	R	N	J	E	L
F	T	U	I	E	W	I
E	Z	R	E	I	W	Z

nauczyciel, flet, kuwertura, laczki, zwierz, pył, warsztat, turnieje

Hasło z 23.04: surfing

skojarzenia

Zamek	Meczbol	NIP	Kallisto
K.O.	Przemiana	Io	Ameryka
PESEL	Ganimedes	Mat	REGON
Proces	PKD	Ippon	Europa

Znajdź powiązania między hasłami i połącz je w cztery grupy po cztery hasła, by każdą grupę łączyło jedno wspólne skojarzenie.

Rozwiązanie z 23.04:
Taki sam, kubek w kubek: Klon, Sobowtór, Bliźniak, Dubler. **Autorzy komiksów:** Peyo, Chmiel, Christa, Goscinny. **Dekarskie to i owo:** Holenderka, Papa, Kalenica, Gąsior. **Słowa występujące w tytułach po przyimku „i":** Julia, Pantagruel, Clyde, Bestia

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34426992

Słówko
Wybierz słowo, sprawdzaj litery i kombinuj, aż skończą Ci się próby

Literówka
Kilka liter i jedno zadanie: ułożyć jak najwięcej słów

Jeszcze więcej rozrywki w Aplikacji Wyborczej
Szukaj w aplikacji

Zakreślanka

Skojarzenia

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

wyborcza

KATOWICE
TYGODNIK

Piątek, 24 kwietnia 2026 | Redaktor prowadzący **Wojciech Todur**

katowice.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: katowice@wyborcza.pl

Kulisy wyborów

Nowy szef Metropolii

Koniec z Katowicocentryzmem – przekonywał niedoszły szef Metropolii, gdy przed wyborami urządził tournée po miastach GZM.

Przemysław Jedlecki

Kampania wyborcza na szefa Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii trwała od kilku miesięcy. Zaczęła się, kiedy Kazimierz Karolczak, szef Metropolii, dał do zrozumienia samorządowcom z największych miast, że szuka nowego zajęcia. Oficjalnie Karolczak od dłuższego czasu mówił, że Metropolia wyczerpała swoje możliwości i bez zmiany ustawy niewiele może więcej.

– Jeśli nic nie zmienimy, przegramy naszą przyszłość. Musimy znaleźć pomysł, jak zachować konkurencyjność. W ciągu ostatnich 8 lat ubyło nam 200 tysięcy mieszkańców – a więc także podatników. Wielu ukrytych kosztów depopulacji wciąż nie dostrzegamy. Czas na pobudkę. Czas na działania – mówił Karolczak.

Chciał, żeby miasta współpracowały ściślej, ale wszystko rozbijało się o luki w ustawie. Dlatego zadbał o to, by prof. Tomasz Pietrzykowski i dr Roman Marchaj, prawnicy z Uniwersytetu Śląskiego, przygotowali projekt nowej ustawy metropolitalnej.

Jej kluczowe założenie polegało na stworzeniu tu organizmu, który działałby w podobny sposób do Warszawy. Ale w przypadku naszej Metropolii składowymi powinny być poszczególne miasta (nadal z prezydentami i radnymi), a nie tylko dzielnicy. Sama Metropolia miałaby też status miasta, będącego zarazem gminą i powiatem.

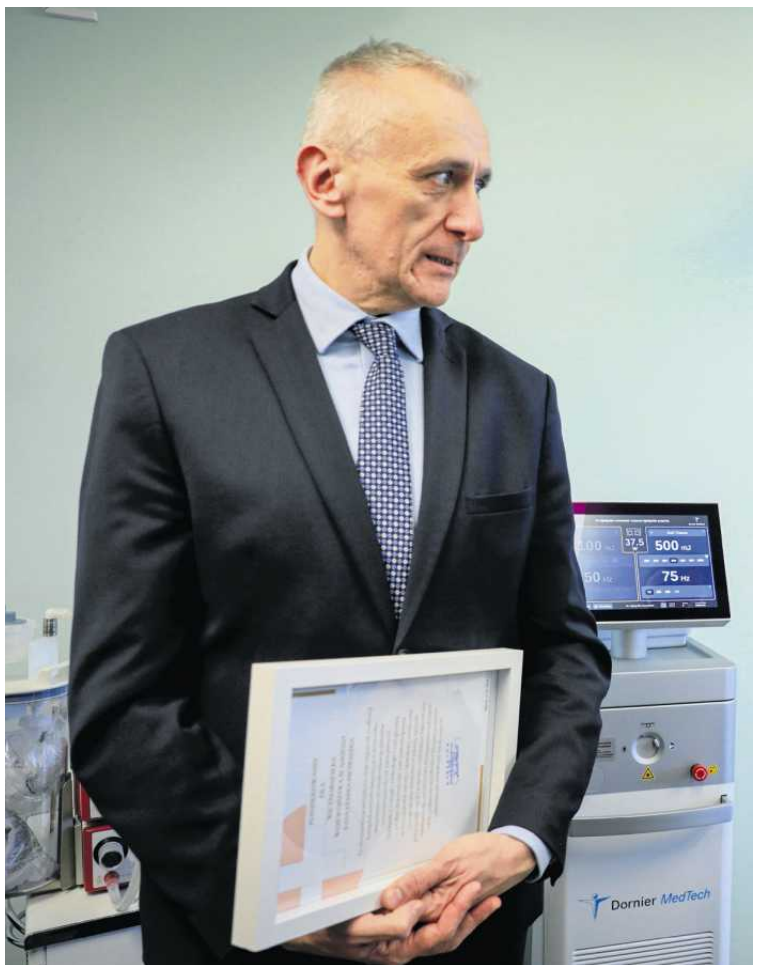
Pomysł został na papierze, ale za to udało się doprowadzić do przyjęcia przez rząd nowelizacji ustawy o metropolii, która nieco zwiększa jej kompetencje. Rząd twierdzi, że nowa ustawa wejdzie w życie 30 czerwca.

Kazimierz Karolczak odchodzi do PZU

Kazimierz Karolczak od 22 kwietnia będzie członkiem zarządu PZU. Na stanowisku szefa Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii zastąpi go właśnie wybrany Leszek Pietraszek.

To obecny wicemarszałek województwa. W latach 2020-2023 był członkiem rady nadzorczej spółki Haldex, której głównym zadaniem jest „odzysk wartościowych surowców z materiału pochodzącego z bieżącego wydobycia z kopalń oraz hałd".

Leszek Pietraszek jest członkiem Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, absolwentem politologii na Uniwersytecie Śląskim, na Uniwersytecie Warszawskim ukończył studia podyplomowe na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne, w Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej studia MBA. Jest też współzałożycielem Krajowego Centrum Prawa Karnego. Pietraszek jest majorem rezerwy, byłym funkcjonariuszem służb specjalnych (Urząd Ochrony Państwa, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego).

• **Leszek Piertaszek, nowy szef Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii**
FOT. DOMINIK GAJDA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Decyzja zapadła w poniedziałek wieczorem

Wybór Pietraszka wcale nie był oczywisty. To, że zyska większość w głosowaniu było pewne dopiero w poniedziałek 20 kwietnia późnym wieczorem, kiedy zakończyły się długie rozmowy samorządowców.

Wcześniej mówiło się o jeszcze dwóch kandydatach. Pierwszym z nich był Maciej Biskupski, były wiceprezydent Katowic i przewodniczący rady miasta w Katowicach, który karierę polityczną zaczynał za prezydentury Piotra Uszoka.

Drugim był prawnik i adwokat Tomasz Szczerba. Od 2014 roku jest burmistrzem Wojkowic, wcześniej, przez jedną kadencję był radnym. Jest też członkiem zarządu Związku Miast Polskich, działa w Stowarzyszeniu Łączy nas Samorząd, którym kieruje były prezydent Tychów Andrzej Dziuba. Zasiadał też w kilku radach nadzorczych, ostatnio Stadionu Śląskiego – do 2024 roku.

Kampania Tomasza Szczerby o strasznych Katowicach

Zarówno Biskupski, jak i Szczerba wiedzieli, że odejście Karolczaka to kwestia czasu. Nie marnowali go. Obydwaj samorządowcy objeżdżali samorządowców z GZM i szukali ewentualnego poparcia.

Szczerba prowadził kampanię, która zaskakiwała niektórych jego rozmówców. Był bowiem dobrze przygotowany. Miał ze sobą prezentację z gotowym pakietem zmian i nowych rozwiązań.

Ostrze krytyki kierował w stronę Katowic. Na jednej ze stron jego prezentacji można było bowiem przeczytać postulat „Koniec z Katowicocentryzmem", „Metropolia to suma 41 tożsamości, a głos [tu wstawiał nazwę miasta, które odwiedzał – przyp. red.], waży tyle samo, co największych ośrodków." Szczerba wzywał i obiecywał partnerstwo „zamiast dominacji" i decentralizację inwestycji na strategiczne projekty lokalne.

Kazimierz Karolczak chciał, żeby miasta współpracowały ściślej, ale wszystko rozbijało się o luki w ustawie. Dlatego zadbał o to, by prawnicy z Uniwersytetu Śląskiego przygotowali projekt nowej ustawy metropolitalnej

Miał też kartkę z hasłem „Stop drożyźnie komunikacyjnej". To nawiązanie do rosnących z roku na rok kosztów transportu publicznego. Twierdził, że Metropolia weźmie na siebie większy ciężar finansowania komunikacji, by odciążyć budżety gmin. Jednocześnie proponował przebudowę i dogęszczenie siatki połączeń.

Biskupski prezentował się jako kontynuator sposobu działania i myślenia Karolczaka, czyli dążenia do coraz większej, ale stopniowej integracji. Współpracy, ale nie rozdawnictwa pieniędzy. Przekonywał, że Katowice powinny pozostawać kluczowym i najważniejszym miastem Metropolii, bo to przede wszystkim one budują jej siłę. Musiał jednak mierzyć się z obawami, które dobrze starał się wykorzystać Szczerba i tym, że nie wszyscy samorządowcy przepadają za Katowicami i ich prezydentem Marcinem Krupą.

Trzeci kandydat

Kilka tygodni temu w kampanię wyborczą postanowił się włączyć Wojciech Saługa, marszałek województwa, który od jakiegoś czasu tworzy nieformalny tandem z prezydentem Krupą. Ich współpraca mocno zacieśniła się, gdy Katowice wraz z samorządem regionu wspólnie wykupiły od państwowego Węglokoksu akcje Górnośląskiego Towarzystwa Lotniczego, zarządu Katowice Airport.

Szybko stało się jasne, że to ustalenia Krupy i Sługi decydowały o tym, jak rozłoży się większość podczas głosowania. Saługa miał za sobą samorządowców partyjnych (choć nie wszystkich), prezydent Katowic dużą grupę bezpartyjnych (też nie wszystkich). W tej układance swoje szanse widział Tomasz Szczerba.

Tylko że był pierwszym lub drugim „bijącym się", a tym przysłowiowym trzecim, który korzysta, stał się Pietraszek. Wybrano go jednogłośnie.

Kandydatura tego ostatniego długo nie była oczywista. Marszałek Saługa z prezydentem Krupą uznali jednak, że skoro duża część samorządowców widzi w Biskupskim utrwalenie dominacji Katowic, to być może warto ustąpić, zamiast ryzykować wygraną Szczerby.

Leszek Pietraszek: Ani z Katowic, ani z KO

Za to Leszek Pietraszek z Katowicami i samym Krupą nie ma wiele wspólnego. Mieszka przecież w Mikołowie. Dodatkowo skoro bezpartyjni prezydenci nie chcą „partyjnego" szefa Metropolii, to Pietraszek też ten warunek spełnia, bo w przeciwieństwie do Karolczaka (odchodzący szef GZM kiedyś był w SLD), ten ostatni do żadnej partii nie należał i nie należy, choć na pewno będą się pojawiać głosy, że jest człowiekiem Sługi.

Pewne jest też, że Marcin Krupa w tej kadencji będzie jeszcze częściej i ściślej współpracował z marszałkiem. Politycznie oznacza to, że zakończone głosowaniem rozmowy o GZM nie były tylko rozmowami o Metropolii, ale też o kolejnych wyborach parlamentarnych i samorządowych.

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Zwierzęta

Gawron znika z miast

Potrafią planować i używać narzędzi. W miastach wywołują skargi na hałas, który robią, ale są miejsca, gdzie mają wiele gniazd.

Przemysław Jedlecki

Już Pliniusz zwrócił uwagę, że gawrony zrzucają z wysokości orzechy, by rozbić je o kamienie. Badania dostarczyły jednak kolejnych dowodów, że w małej główce mieści się potężny mózg, dla którego rozumienie tak prostych związków przyczynowo-skutkowych nie jest żadnym wyzwaniem. W laboratoryjnych testach gawrony wrzucały do szklanej rurki kamyki tak, by poziom wody podniósł do góry platformę, na której umieszczone były przysmaki. Gawrony potrafiły planować – użyły patyka (zbyt krótkiego, by sięgnąć bezpośrednio do pokarmu) w celu zdobycia dłuższych narzędzi. Z jego pomocą już bez trudu dobierały się do nagrody. Potrafiły wybrać spośród kilku najodpowiedniejsze narzędzie, a w razie potrzeby je zmodyfikować. Kiedy podsunięto im prosty drut, zagięły na nim haczyk, by wyciągnąć przysmak.

Gawrony są jednak mało lubiane w miastach, gdzie żyją. Nieraz ludzie skarżą się, że przeszkadzają swoim krakaniem i odchodami.

EKSPERCI POLICZYLI GNIAZDA GAWRONÓW

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska właśnie skończła liczyć skupiska gawronów w województwie śląskim. W sumie jest tu 2 498 zasiedlonych gniazd w 44 koloniach lęgowych. Co trzeci gawron w województwie śląskim gniazduje w Przyrowie w powiecie częstochowskim. Liczne skupiska odnotowano również w powiatach zawierciańskim, raciborskim oraz żywieckim, przy czym największe kolonie miejskie występują w Raciborzu, Krzepisach, Szczekocinach, Pyskowicach i w Kłobucku.

Na podstawie inwentaryzacji stwierdzono, że populacja lęgowa gawrona wycofała się w ostatnich 25 latach z powiatu będzińskiego, tarnogórskiego oraz Dąbrowy Górniczej i Mysłowic. Ustalono, że w niektórych koloniach doszło do gwałtownego porzucenia niektórych, jeszcze do niedawna licznych, stanowisk lęgowych. Przykładowo w kolonii Krowiarki (powiat raciborski) w 2021 gniazdowało 220 par gawronów, zaś w 2025 stwierdzono tylko 42 niezajęte gniazda. Podobna sytuacja dotyczyła Tarnowskich Gór, gdzie jeszcze w latach 2014-2017 gniazdowało do 100 par, a obecnie nie ma tu nawet pozostałości gniazd.

• **Gawrony to niezwykle inteligentne ptaki**
FOT. PAWEŁ MAŁECKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

W MIASTACH Z ROKU NA ROK ICH UBYWA

W ciągu ostatnich kilkunastu lat zniknęło w Polsce prawie 60 proc. gawronów. Tak drastyczne spadki sprawiły, że gatunek znalazł się na czerwonej liście Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków. Katastrofa pozostaje w dużym stopniu niezauważona, ponieważ gawrony widujemy głównie jesienią i zimą, kiedy przylatują do nas ptaki ze wschodu. Typowe duże stada stwarzają mylne poczucie, że gawron ma się całkiem dobrze.

– Zachowanie kolonii lęgowych jest kluczowym elementem ochrony gawrona, dlatego szczególną uwagę należy zwrócić na wszelkie zabiegi prowadzone w obrębie zasiedlonych przez niego zadrzewień – zarówno w zakresie wycinki, jak i pielęgnacji drzew. Zalecenie w tym zakresie przekazaliśmy do gmin, na których terenie inwentaryzacja wykazała obecność kolonii lęgowych – mówi Przemysław Skrzypiec, zastępca regionalnego dyrektora ochrony środowiska w Katowicach i regionalny konserwator przyrody.

Przypomina, że gawron podlega ochronie ścisłej poza obszarami administracyjnymi miast oraz częściowej w ich granicach, co oznacza m.in. zakaz niszczenia siedlisk, ostoi, gniazd oraz płoszenia ptaków w okresie lęgowym. Wszelkie prace, takie jak przycinka lub wycinka drzew, na których znajdują się gniazda gawrona, są zatem zabronione i wymagają uzyskania stosownego zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska. ●

Liczebność kolonii lęgowych gawrona w województwie śląskim
wg. miejscowości

	kolonie	gniazda		kolonie	gniazda
Racibórz	9	287	Pilica	1	33
Krzepice	1	249	Bielsko-Biała	3	31
Szczekociny	2	228	Gliwice	2	31
Pyskowice	6	171	Sosnowiec	1	14
Kłobuck	3	155	Myszków	1	2
Częstochowa	2	96	Przyrów	1	776
Zawiercie	2	62	Radziechowy-Wieprz	1	149
Żywiec	3	58	Janów	3	70
Tychy	1	43	Węgierska Górka	2	43

AUTOR: PAWEŁ LUBOWICZ

OGŁOSZENIE
Wrocław/34424939

SUPER MIASTA REGIONY
DŁUGOWIECZNI | wyborcza.pl

PLEBISCYT

Wybieramy najlepsze pomysły i praktyki, które wspierają seniorów!

Głosuj na

Wyborcza.pl/Supermiasta

REKLAMA
PARTNERZY GŁÓWNI
DOLNY ŚLĄSK
Warszawa
PARTNERZY
Mazowsze. serce Polski
WARMIA MAZURY
BB 2026 Bielsko-Biała Polska Stolica Kultury
KATOWICE dla odmiany
Kraków
PRZEBOJOWE OPOLE
Sopot
WAŁBRZYCH

1KA

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Sosnowieckie królestwo Dietla

Kadry niczym z „Ziemi obiecanej”

Rafał Siciński wpadł na pomysł przygotowania plakatu. Dariusz Jurek pomógł wskazać oraz opisać miejsca i obiekty. Robert Tarnowski wziął do ręki pędzel oraz kartkę papieru i wszystko odmalował.

Wojciech Todur

O tym, że Sosnowiec zmarnował, i w dużej mierze zniszczył, spuściznę Dietla, wie każdy, kto chociaż trochę interesuje się historią zagłębiowskiego miasta. Dawna fabryka włókiennicza przy obecnej ulicy Żeromskiego to ruina.

– Pamiętam czasy, gdy pracowały tam jeszcze maszyny włókiennicze. Mam przed oczami kadr, jak z filmu „Ziemia obiecana” – wzdycha Dariusz Jurek, prezes Forum dla Zagłębia Dąbrowskiego, które od dwóch dekad przypomina i stara się zachować to, co po Dietlu pozostało. Za sprawą Rafała Sicińskiego z Towarzystwa Przyjaciół Sosnowca oraz związanego z TPS-em, Robertem Tarnowskim, artystą grafikiem, będzie łatwiej snuć tę opowieść.

Siedem miejsc z imperium Dietla w Sosnowcu

Rafał Siciński wpadł na pomysł przygotowania plakatu „Sosnowieckie Królestwo Dietla”. Dariusz Jurek pomógł wskazać i opisać miejsca i obiekty. Robert Tarnowski wziął do ręki pędzel oraz kartkę papieru i wszystko odmalował.

Powstał plakat, który jest dla Sosnowca niczym nieodrobiona lekcja historii. – To było prawdziwe imperium, a my chcieliśmy przybliżyć to, co po nim pozostało – mówi Robert Tarnowski.

– Szczególnie ważny był dla nas walor edukacyjny. Wybraliśmy siedem obiektów. Wszystkie pięknie, wszystkie wspaniałe – mówi Rafał Siciński.

• **Dla twórców plakatu szczególnie ważny był walor edukacyjny**
FOT. MATERIAŁY PRASOWE

To kolejny plakat sygnowany przez TPS i Roberta Tarnowskiego. Pierwszy przybliżał obiekty charakterystyczne dla miasta. Wtedy trzeba było iść na kompromisy. Z części miejsc zrezygnować. Na plakacie zabrakło m.in. katedry, ale twórcy nie wykluczają, że powstanie kolejny plakat, który przybliży kolejne obiekty. – Po pierwszym plakacie padały pytania: „Kto za tym stoi oraz ile dostaliśmy za to pieniędzy?”. Nic. Robimy to z szacunku dla naszego miasta – mówi Robert Tarnowski.

– Ludzie nie dowierzają, że w obecnych czasach można zrobić coś dla przyjemności i za własne pieniądze – dodaje Rafał Siciński, który stał też za projektem przywracającym popiersie Dietla w budynku dawnej szkoły Realnej.

Plakaty dla 200 osób

Budynek szkoły rzecz jasna znalazł się na nowym plakacie. Podobnie jak pałac Dietla, kościół ewangelicki, dawny budynek dyrekcji przędzalni (dziś komisariat policji), budynek bramny, który do dziś cieszy oczy przy ul. Żeromskiego, odnowiona nie tak dawno glorieta oraz mauzoleum na cmentarzu przy ul. Smutnej.

– Plakaty rozdamy mieszkańcom, ale wcześniej trzeba się będzie nieco postarać. W czerwcu, ale niewykluczone, że jednak dopiero po wakacjach, zaproponujemy spacer śladami Dietla. Każdy chętny dostanie specjalną kartę, na której będzie zbierał pieczątki w poszczególnych lokalizacjach. Z sześcioma przyjdzie do glorietty, gdzie na pierwsze 200 osób będzie czekał plakat. O szczegółach poinformujemy z wyprzedzeniem – mówi Rafał Siciński.

Dariusz Jurek zaznacza, że każde uwiecznione na plakacie miejsce kryje ciekawą historię. – Niestety nie wszędzie można dziś wejść bez zezwolenia. Myślę chociażby o dawnej szkole Realnej, która jest dziś sądem lub komisariacie policji. Z naszą pomocą na pewno się jednak uda – zaznacza.

Sosnowiec porównywano do „małej Łodzi”

Dietel swoje imperium budował w latach 1879-1911, w jego skład – oprócz fabryki – wchodzą też domy robotnicze i pałac fabrykancki, które znajdują się po drugiej stronie ulicy Żeromskiego, zwanej niegdyś Dietlowską. Ten absolwent politechniki w Dreźnie miał kontakty z łódzkimi fabrykantami i z pewnością tam podpatrzył ideę tworzenia enklawy fabryczno-rezydencjonalnej, miasta w mieście. W zakładzie były wszystkie potrzebne obiekty – kościół ewangelicki, administracja zakładu oraz gmach Szkoły Realnej. Zdaniem fachowców ten kompleks jest najciekawszym układem urbanistycznym miasta. Znaleźliśmy nawet porównania do „małej Łodzi”. ●

REKLAMA

Katowice/34430149

1KA

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Awantura o magazyny i fotowoltaikę

Miliarderzy upodobali sobie małą śląską wieś

– Będziemy tu mieszkać jak w strefie przemysłowej. Zamiast zielonej gminy będzie fotowoltaika i magazyny – alarmuje Grzegorz Ćwik, jeden z najbogatszych Polaków.

Przemysław Jedlecki

Grzegorz Ćwik jest wiceprezesem meblarskiej firmy Agata, którą prowadzi razem z braćmi. „Forbes" umieścił braci na 51. miejscu listy 100 najbogatszych Polaków. Ich majątek szacuje się na ponad 2,2 mld zł. Grzegorz Ćwik od 2012 roku mieszka w Szałszy na terenie gminy Zbrosławice. Kupił tu neogotycką rezydencję z 1877 roku. Podkreśla, że w Zbrosławicach żyje mu się dobrze i chciałby, aby tak zostało.

– Nie toczę i nie chcę toczyć z nikim żadnej wojny, ale chcemy jako mieszkańcy gminy, żeby gmina była taka, jaką sobie wymarzyli jej mieszkańcy – mówi Grzegorz Ćwik.

Zbrosławice zmieniają właśnie kilkanaście planów miejscowych.

– Dokładnie sprawdziłem, ile może powstać u nas rozmaitych nowych obiektów przemysłowych czy zakładów pracy. Tylko w sołectwie Szałsza, według projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego mogłoby powstać 400 tys. metrów kwadratowych hal, zaś w całej gminie nawet milion! – mówi.

I dalej dodaje: – Te zmiany są planowane, chociaż nie ma u nas żadnych poważnych inwestycji, jeśli chodzi o drogi oraz o media. Władze gminy próbują nas przekonać, że generalnie nie dzieje się tu nic, co zmieniłoby jakość życia mieszkańców gminy, zaś możliwe inwestycje nie będą miały znacznego negatywnego wpływu na środowisko gminy – mówi Grzegorz Ćwik.

DO KOGO NALEŻĄ GRUNTY W ZBROSŁAWICACH?

Dodaje, że ludzie wiedzą, do kogo należą grunty, które mają być nie rolnicze, tylko usługowe, przemysłowe lub służące jako miejsce budowy magazynów. Wychodzi na to, że to tereny należące przede wszystkim do kilku rodzin lub ich firm.

Chodzi o m.in. o rolniczą firmę Zbigniewa Klimowicza oraz tereny, które należą do Tomasza Domogały lub firmy TDJ oraz Archidiecezji Katowickiej. Łącznie zmienia się przeznaczenie ponad 700 ha gruntów na terenie gminy.

Tomasz Domogała, który kontroluje TDJ, jest na 23. miejscu listy Forbesa z majątkiem szacowanym na 3,74 mld zł. Rodzina Domogałów ziemię w tej okolicy kupiła kilkanaście lat temu. Stało się to po tym jak komisja majątkowa MSWiA przekazała ziemię – m.in. na terenie Zbrosławic – kościelnemu Towarzystwu Pomocy dla Bezdomnych im. Brata Alberta. Była to rekompensata za mienie utracone w czasach PRL-u. Towarzystwo przejęło grunty i je sprzedało.

Prokuratura w Gliwicach twierdziła, że nabywając ziemię Tomasz Domogała i jego ojciec Jacek, posługiwali się fikcyjnym meldunkiem i złożyli oświadczenie, że są rolnikami indywidualnymi. CBA wskazało, że nie uprawiali roli i mieszkali gdzie indziej. Miały to potwierdzać logowania ich komórek oraz fakt, że np. w wynajętym mieszkaniu było prawie zerowe zużycie wody i gazu. W 2023 roku sąd prawomocnie uznał, że oskarżeni nie popełnili przestępstwa i zostali uniewinnieni od skazującego ich wyroku pierwszej instancji.

– Sąd uznał, że nie doszło do popełnienia przestępstwa. Tę sprawę należałoby raczej rozpatrywać pod kątem etycznym, a nie karnym – wyjaśniał sędzia Robert Kirejew, rzecznik prasowy Sądu Apelacyjnego w Katowicach.

Dodawał, że członkowie rodziny Domogałów zostali uniewinnieni, bo ich działanie nie spełniło znamion przestępstwa. W ocenie sądu nie dopuścili się oni wyłudzenia poświadczenia nieprawdy, bo urzędniczki zajmujące się meldunkiem przyznały, że nie weryfikowały składanych oświadczeń, a tylko tytuł prawny do zajmowania danego mieszkania czy domu. Tym samym zachowanie oskarżonych nie było więc „podstępne", a to jeden z warunków uznania, iż doszło do przestępstwa.

„ŚWIETNE MIEJSCE DO ŻYCIA"

Grzegorz Ćwik mówi, że gdy mieszkańcy dowiedzieli się, jak może się zmienić gmina, zaczęli protestować. – Na spotkaniu w tej sprawie w sołectwie Szałsza było prawie sto osób. I znakomita większość uczestników spotkania była przeciw – podkreśla Grzegorz Ćwik.

Dodaje, że zabudowanie gminy magazynami będzie katastrofą. – Korki, brak dróg, chodników, mediów, właściwej infrastruktury do odwodnienia terenu chroniącego przed zalaniami czy powodziami. Będziemy tu mieszkać jak w strefie przemysłowej. Zamiast zielonej gminy będzie fotowoltaika i magazyny. Pytanie, gdzie jest w tym wszystkim interes mieszkańców? Mam nadzieję, że o tym, co się tu planuje, dowie się, jak najwięcej osób. Dziś bowiem jest tak, że poszczególne 12 planów proceduje się dla poszczególnych 12 sołectw, a nie dla całej gminy Zbrosławice. Powoduje to brak przejrzystości, bo czytając każdy projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osobno, w pierwszej chwili można nie uchwycić ogromnej skali zmian wpływającej na całą gminę. Wszystko się zmienia, gdy czyta się łącznie 12 projektów i gdy wszystko połączy się w całość – mówi Grzegorz Ćwik i powtarza: – Gmina ma być przede wszystkim dla mieszkańców, a nie dla inwestorów.

– Ja i mieszkańcy gminy rozmawiamy z radnymi na temat tych planów i chcemy by radni wnikliwie zapoznali się z projektami i by nie godzili się na te zmiany. Zbrosławice to świetne miejsce do życia, chcę, żeby tak pozostało, nie można kierować się interesem tylko kilku rodzin i ich firm, kosztem jakości codziennego życia mieszkańców – mówi.

EKSPERCI O ZMIANACH

Dodaje, że zwrócił się do ekspertów z Politechniki Krakowskiej o sporządzenie opinii wpływu planów na całą Gminę Zbrosławice.

Napisali ją w styczniu tego roku prof. Rafał Blazy oraz prof. Anna Ziobro. Całość liczy ponad 30 stron. O planach gminy naukowcy napisali tak: „Wprowadzanie tak rozległych obszarów o funkcji przemysłowej, bez niezależnej obsługi komunikacyjnej, bez zieleni izolacyjnej, jest dewastacją przestrzeni. Spowoduje liczne konflikty funkcjonalno-przestrzenne z istniejącą drobną strukturą mieszkaniową jednorodzinną. Wygeneruje duży ruch powodujący hałas, drgania i spaliny odczuwalne wzdłuż dróg"

Autorzy ekspertyzy piszą jednak nie tylko o zniszczeniu krajobrazu gminy. Przekonują, że wprowadzane zmiany, będą niekorzystne finansowo dla Zbrosławic. Wyjaśniają, że chodzi o utratę wartości nieruchomości mieszkalnych, czy koszty wydatków na remonty i budowę dróg.

WÓJT O PROJEKTACH

Katarzyna Zyga, wójt Zbrosławic, potwierdza, że trwa przygotowanie dwunastu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

– To, co pokazuje jeden z mieszkańców to na razie projekty planów. „Surówka", na której pracujemy z mieszkańcami, z radnymi. Każdy ma prawo składać uwagi. W Szałszy, w okolicy planowanych zmian, jest kilkanaście domów jednorodzinnych i wiem, że ich mieszkańcy nie mają problemu z tym, że w pobliżu będą mogły być wybudowane magazyny, ponieważ będą oddzielały je ekrany akustyczne oraz pas wysokiej roślinności. Takie zapisy wprowadzimy do planu – mówi Katarzyna Zyga, która wójtem jest od 2024 roku.

To istotne, ponieważ podkreśla, że zapisy w projektach planów są przeniesione ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, który został przyjęty już w 2018 roku. – To studium dało zielone światło do projektowanych teraz zmian – mówi.

Nie zgadza się też z zarzutami, że gmina zostanie rozjechana przez samochody ciężarowe czy dostawcze. – Na terenie gminy są przecież dwa zjazdy z autostrady. Komunikują tereny, które będą miały przemysłowy czy usługowy charakter – wyjaśnia. Wójt zabiega też o przebudowę ulicy Ziemięcickiej, która przecina gminę z południa na północ. – To droga powiatowa, ale chcę, by inwestorzy w całości pokryli koszty jej przebudowy – podkreśla Katarzyna Zyga.

Dodaje też, że tam gdzie jest zabudowa mieszkaniowa, wprowadzać przemysłu nie zamierza.

– Wiem, że jest grupa mieszkańców, która chce, żeby dookoła ich domów były tylko pola, ale ci sami mieszkańcy pytają mnie o asfalt na drodze gruntowej, z której korzystają, chcą mieć kanalizację, oświetlenie, place zabaw. Na to potrzebne są pieniądze, a pieniądze gmina ma z podatków od inwestycji. Z podatków od domów nie da się spełnić tych życzeń. Wiem, że większość mieszkańców to rozumie, a ja chcę kompromisu, choć trudno się czasem rozmawia. Mieszkaniec patrzy na swój interes, chce, żeby pałac był wśród pól. Inni mieszkańcy doczekali się zmiany planów, by swoje pola mogli sprzedać pod budowlankę, dorobili się na tym, ale nie podoba im się, by na drugim końcu gminy powstała strefa przemysłowo-usługowa – podkreśla.

Odrzuca też zarzuty, że ktokolwiek utrudnia mieszkańcom zorientowanie się w tym, co zapisano w projektach planów.

– Wszystko pokazujemy, o wszystkim jestem gotowa rozmawiać. Jak można nam zarzucać, że jesteśmy dogadani z inwestorem!!! Dla mnie nie jest ważne, kto jest właścicielem nieruchomości. Dla mnie istotne są korzyści dla wszystkich mieszkańców. Dlatego będę mocno walczyć, by część terenów z projektów planów, oczywiście, że nie wszystkie, miała charakter usługowo-przemysłowy. Obliczyłam, że na podatkach zyskamy wtedy 15-20 mln zł rocznie. To dużo, bo dziś na inwestycje wydajemy rocznie tylko ok. 10 mln zł rocznie – mówi.

– Usłyszałam od jednej z mieszkanek, że mam wszystko ukartowane z inwestorem. Powiedziałam, że jeszcze raz usłyszę tego typu insynuacje, to autorka tych słów będzie miała okazję wyjaśnić prokuratorowi, co miała na myśli. To ucięło temat – dodaje Katarzyna Zyga.

• **Grzegorz Ćwik: Zbrosławice to świetne miejsce do życia**
FOT. UG ZBROSŁAWICE

1 KA

eprasa.pl d3dcb7cdf2

„OBIECALIŚMY LUDZIOM ZIELONĄ GMINĘ”

Zbigniew Szaszkowski, przewodniczący rady gminy, plany ocenia sceptycznie. Podkreśla jednak, że wypowiada się wyłącznie w swoim imieniu, nie całej rady.

– Obiecaliśmy wyborcom, że zachowamy zielony charakter gminy i uważam, że słowa trzeba dotrzymać. Dlatego wygraliśmy wybory – podkreśla.

Dodaje, że już wcześniej na terenie gminy zaplanowano sporo terenów przemysłowych i wciąż nie zostały one przez inwestorów wykorzystane. Przyznaje, że sam również ma obawy o większy ruch samochodowy na terenie gminy.

– Zgadzam się, że Zbrosławice potrzebują dochodów. Ale oprócz wolnych terenów przemysłowych, jest jeszcze hałda, która ma 164 ha i należy do gminy. Tutaj można by stworzyć gminną strefę przemysłową, która dałaby nam zysk – ocenia.

Zbigniew Klimowicz, prezes Grupy Producentów Owoców i Warzyw Klimowicz, w odpowiedzi na nasze pytania o zmiany planów miejscowych w Zbrosławicach odpisał nam, że dziś „rolnicy coraz częściej zmuszeni są do dywersyfikacji swojej działalności. Oprócz produkcji rolnej powinni mieć możliwość rozwijania innych obszarów działalności, np. w zakresie odnawialnych źródeł energii”. Dodaje też, że rolnictwo może współistnieć zarówno z zabudową mieszkaniową, jak i z rozwojem zielonej energii.

„W planach inwestycyjnych firm Grupy Klimowicz znajduje się dalszy rozwój hodowli, rozwój odnawialnych źródeł energii, inwestowanie w nowe technologie oraz tworzenie nowych miejsc pracy dla mieszkańców gminy Zbrosławice. Gmina może zachować swój zielony charakter w obszarach wskazanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie konieczne jest wyznaczenie terenów przeznaczonych pod rozwój rolnictwa oraz odnawialnych źródeł energii, aby zapewnić zrównoważony rozwój lokalnej gospodarki” – dodał prezes Zbigniew Klimowicz.

Do chwili publikacji tekstu firma TDJ nie odpowiedziała na przesłane w piątek 14 marca pytania, oświadczenie firmy otrzymaliśmy 20 marca.

OŚWIADCZENIE TDJ ESTATE

„Plany zagospodarowania gminy Zbrosławice nie są tematem nowym, niemniej ostatni artykuł autorstwa red. Przemysława Jedleckiego przypomniał o jego dyskusyjnych aspektach. Będąc właścicielem gruntów zlokalizowanych w różnych częściach gminy doskonale znamy te uwarunkowania i od wielu lat pracujemy nad tym, aby w sposób przemyślany i odpowiedzialny zaprojektować ich funkcje w odniesieniu do całościzagospodarowania terenu. Jako aktywny uczestnik procesu planowania przestrzennego i towarzyszącej mu debaty nad rozwojem okolicznych miejscowości, czujemy się w obowiązku zabrać głos na temat poruszanych w artykule zagadnień.

Zbrosławice zmieniają właśnie kilkanaście planów miejscowych

Dysponując gruntami w gminie Zbrosławice od niemal 30 lat zdążyliśmy poznać lokalne uwarunkowania i mieliśmy możliwość rzetelnie zaprojektować funkcje każdego z nich. Jednym z najważniejszych drogowskazów było dla nas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Zbrosławice z 2018 roku, do którego dostosowaliśmy naszą strategię przestrzenną. Niezależnie, od samego początku procesu planowania, transparentnie przedstawialiśmy naszą wizję rozwoju tych obszarów. Została ona wypracowana na podstawie warsztatów zorganizowanych w 2020 roku przy udziale pracowni Mycielski Architecture & Urbanism. Pozwoliły one właściwie określić kontekst dalszego rozwoju posiadanych terenów, zidentyfikować cele i bariery, które przed nami stoją, by na końcu wskazać kierunki działań w oparciu o zasady zrównoważonej urbanistyki. To konkretny plan dotyczący przyszłości naszych terenów, który nie pozostawia przestrzeni na budzące wątpliwości praktyki. Otwarta komunikacja zamierzeń inwestycyjnych, jak i realne działania na rzecz rozwoju naszego sąsiedztwa to niezmienne zasady działalności grupy TDJ. Oczywistym było dla nas, że projektując sieć gazową dla naszych terenów pod zabudowę mieszkaniową zapewniliśmy dostęp do niej również innym obszarom zlokalizowanym na południu gminy Zbrosławice. Partycypowaliśmy w projektach budowy dróg, każdorazowo i nieodpłatnie udostępnialiśmy grunty pod sieć kanalizacyjną czy teleinformatyczną, bo zawsze przyjmujemy szerszą perspektywę rozwoju. Nasze grunty wewnątrz poszczególnych miejscowości od kilkunastu lat pozostają w użytkowaniu rolniczym lub pełnią funkcję terenów zielonych. Dość powiedzieć, że na tych drugich posadziliśmy 200 tys. drzew, co pozwoliło zalesić aż 30 hektarów gruntów. I na większości należących do TDJ terenów (ok. 80 proc.) taką funkcję planujemy utrzymać, zatem nie ma powodów do obaw o zmiany wpływające na jakość życia mieszkańców.

Wątpliwości wyrażone w artykule odnoszą się jednak do terenów przeznaczonych pod działalność usługową i przemysłową. Taką funkcję przewidzieliśmy dla niewielkiej części naszych działek, stanowiących de facto zaledwie 1,23 proc. powierzchni gminy Zbrosławice. Zgodnie z logiką planowania są to działki peryferyjne, w pobliżu węzłów autostradowych czy tras tranzytowych, co w praktyce ułatwia obsługę komunikacyjną przyszłych inwestycji, a z drugiej strony wyklucza konieczność korzystania z dróg gminnych przez ciężki transport.

O efektywnej obsłudze komunikacyjnej przyszłych inwestycji myślimy z wyprzedzeniem, czego dowodem są chociażby negocjacje ze starostą w sprawie współfinansowania modernizacji drogi powiatowej przy terenach logistycznych w Szałszy, które właśnie prowadzimy. Tereny przeznaczone pod działalność usługową i przemysłową to zatem niewielki, ale istotny element naszej strategii planistycznej. Dzięki tym inwestycjom gmina zyska dodatkowe źródło dochodu, które będzie mogła przeznaczyć na poprawę infrastruktury, rozwój usług publicznych czy realizację innych potrzebnych projektów dla mieszkańców. Jak szacuje wójt Katarzyna Zyga, tylko z tytułu z podatków z działalności na terenach inwestycyjnych do gminy trafiać będzie dodatkowo 15 – 20 mln rocznie. Inwestycje te są więc jednym z kluczowych elementów, które pozwalają łączyć rozwój gospodarczy z troską o dobro wspólne społeczności całej gminy”. ●

REKLAMA

Katowice/34431195

BK-GN.6840.7.2025

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU
Działając na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami

Burmistrz Miasta Czeladź
ogłasza V przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości stanowiących własność Gminy Czeladź

1. Do sprzedaży przeznacza się nieruchomości gruntowe stanowiące własność Gminy Czeladź, położone w Czeladzi, przy ul. Malinowej, obejmujące działki: nr 12993 obręb Czeladź (dawny nr 380 arkusz mapy 13) o powierzchni 0,0643 ha, rodzaj użytków B, księga wieczysta KA1B/00006264/3, nr 12424 obręb Czeladź (dawny nr 55/13 arkusz mapy 13) o powierzchni 0,0172 ha, rodzaj użytków B oraz nr 12425 obręb Czeladź (dawny nr 55/14 arkusz mapy 13) o powierzchni 0,0043 ha, rodzaj użytków B, księga wieczysta KA1B/00018593/5; łączna powierzchnia działek wynosi 0,0858 ha.
   Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – symbol planu 1MN, zgodnie z Uchwałą Nr XX/247/2020 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 26 lutego 2020 r.
   Działy III – Prawa, roszczenia i ograniczenia oraz dział IV – Hipoteki – ksiąg wieczystych nie wykazują wpisów. Nieruchomości będące przedmiotem zbycia nie są obciążone ograniczonymi prawami rzeczowymi, prawami zobowiązaniowymi i nie ma przeszkód prawnych w rozporządzaniu nimi.
2. **Nieruchomości zostały przeznaczone do sprzedaży w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.**
3. **Cena wywoławcza** łączna została określona w wysokości:
   250.000,00 złotych (słownie złotych: dwieście pięćdziesiąt tysięcy 00/100),
   Do ceny zostanie doliczony podatek VAT, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, na podstawie ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r. poz. 775 ze zm.).
   Dla nieruchomości zostanie ustanowiona służebność gruntowa prawa przechodu i przejazdu po działkach nr 12461, nr 12440, nr 12404 oraz nr 12409 obręb Czeladź – księga wieczysta KA1B/00059754/1 oraz nr 12395 obręb Czeladź, księga SO1C/0000464/3, powierzchnia łączna służebności 0,1169 ha. Ww. służebność zostanie ustanowiona za jednorazową odpłatnością w wysokości 5.000,00 złotych netto (słownie złotych: pięć tysięcy 00/100). Kwota ta, wraz z obowiązującą stawką podatku VAT, zostanie doliczona do ceny zbycia działek nr 12993, 12424 i 12425.
4. **Kwota wadium** ustalona została w wysokości:
   50.000,00 złotych (słownie złotych: pięćdziesiąt tysięcy 00/100), płatna do dnia **20 maja 2026 r.**
5. **Termin i miejsce V przetargu:** Urząd Miasta Czeladź, ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź**,** sala konferencyjna I piętro:
   w dniu 28 maja 2026 r. o godzinie 12^{00}.
   Termin I przetargu: 5 czerwca 2025 r., II przetargu: 6 sierpnia 2025 r., III przetargu: 30 września 2025 r., IV przetargu: 26 marca 2026 r.
6. **Miejsce wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:**
   Ogłoszenie o przetargu zostało opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Czeladź pod adresem www.bip.czeladz.pl oraz wywieszone zostało na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Czeladź – ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź na II piętrze.
7. **Informacje dodatkowe dotyczące przetargu można uzyskać w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Czeladź,** pokój 414 na II p. lub pod numerem telefonu **32 76 37 980.**

Katowice/34431324

Prezydent Miasta Mysłowice
informuje:

Na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Mysłowice,
na II piętrze oraz na stronie internetowej www.myslowice.pl, BIP

podano do publicznej wiadomości szczegółowe wykazy nieruchomości stanowiących własność Gminy Mysłowice przeznaczonych do:

sprzedaży w drodze ustnego przetargu nieograniczonego:
- lokal użytkowy nr 6 znajdujący się w budynku nr 9 przy ulicy Robotniczej w Mysłowicach, stanowiący własność Gminy Mysłowice, wyznaczony do sprzedaży w drodze ustnego przetargu nieograniczonego wraz z przynależną piwnicą, udziałem w nieruchomości wspólnej oraz sprzedażą ułamkowej części gruntu, zarządzenie 197.
  Osoby, którym na podstawie art. 34 ust. 1 pkt. 1 i pkt. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. Z 2026 r. poz. 399), przysługuje pierwszeństwo w nabyciu wyżej opisanej nieruchomości Gminy Mysłowice, mogą w terminie 6 tygodni, licząc od dnia wywieszenia niniejszego wykazu, złożyć wniosek o jej nabycie.
  termin wywieszenia: 24.04.2026r. do 05.06.2026r.

sprzedaży w drodze bezprzetargowej:
- nieruchomości niezabudowanej stanowiącej własność Gminy Mysłowice, położonej w Mysłowicach przy ul. Mieszka I, obejmującej działkę nr 9570/292 oraz działkę nr 9568/292, przeznaczonej do sprzedaży w drodze bezprzetargowej na podstawie art. 37 ust. 2 pkt 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami, w celu poprawienia warunków zagospodarowania nieruchomości przyległej, obejmującej działkę nr 9302/255, zarządzenie 195.
  Osoby, którym na podstawie art. 34 ust. 1 pkt. 1 i pkt. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. Z 2026 r. poz. 399), przysługuje pierwszeństwo w nabyciu wyżej opisanej nieruchomości Gminy Mysłowice, mogą w terminie 6 tygodni, licząc od dnia wywieszenia niniejszego wykazu, złożyć wniosek o jej nabycie.
  termin wywieszenia: 24.04.2026r. do 05.06.2026r.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

34431710

1KA

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Będzin

Miasto o dobrej skali

– W Będzinie drzemie bardzo duży potencjał. Trzeba go wyłuskać, znaleźć rytm miasta! – przekonuje Aleksandra Grabowska, Będzinianka, muzealniczka pracująca w Warszawie.

• **Aleksandra Grabowska w pobliżu Wzgórza Dorotka w Będzinie** FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

ROZMOWA Z
ALEKSANDRĄ GRABOWSKĄ
muzealniczką pochodzącą z Będzina.

ANNA MALINOWSKA: Będzin ma takie atuty jak rzekę, zamek czy teatr, a mimo to ma opinię miasto co najmniej mało interesującego. Dlaczego?
ALEKSANDRA GRABOWSKA: Moje miasto ma wiele atutów jak chociażby te związane ze swoją historią, jest ośrodkiem świetnie skomunikowanym z całą konurbacją. Do tych elementów infrastruktury, które wymieniłaś jak rzeka, zamek czy teatr, dodałabym jeszcze dziedzictwo postindustrialne czy tereny zielone. Na miejscu jest praktycznie cały pakiet krajobrazu, który trzeba tylko umiejętnie wykorzystać.

Trzeba myśleć o salonie miasta, którym jest starówka, w dużej mierze wyburzona w czasie, gdy budowano hutę Katowice i w miejsce rynku, starych kamienic wybudowano czteropasmową drogę. Wykorzystanie tej rany jest też czymś do ogarnięcia, bo przecież w miarę upływu czasu zmieniały się cele urbanistyczne i trzeba umieć sobie z tym radzić. Centrum miasta jest miejscem, do którego najczęściej ktoś przyjeżdża, również z dalekich stron jak na przykład do miejsc prowadzonych przez fundację Brama Cukermana. Nie widzi jednak pięknego i zabytkowego miasta, które tętni życiem i kulturą niekoniecznie pojmowaną w sensie wielkomiejskim. Trzeba to zmienić, trzeba w tym miejscu zbudować własną tożsamość. Wtedy Będzin będzie mógł się rozstać z taką opinią.

Jesteś Będzinianką, ale na co dzień pracujesz w Warszawie. Nie lepiej byłoby się przeprowadzić?
Pracowałam wcześniej we Wrocławiu, w Krakowie, ale nigdy się nie przeprowadzałam. Zawsze mieszkałam w Będzinie. Jestem dumna, że jestem będzinianką.

Nawet wtedy, gdy musisz odebrać kogoś ze znajomych na dworcu, który znajduje się w zaniedbanym centrum?
Powiem tak: widzę, że w tym mieście nie brakuje pozytywnych ludzi, którym zależy na Będzinie. Część z moich znajomych Będzinian również pracuje w Warszawie. Mogliby stąd wyjechać, urządzić się gdzie indziej, a mimo to zostali. Brakuje platformy, pewnego podłoża, na którym takie osoby mogłyby się poznać, zacząć ze sobą współpracować i wspólnie pilnować, naciskać, by to miasto się zmieniało. Żeby nie odpuszczali – coś jest złe, fatalne i trzeba to zmienić! Oczywiście centrum wygląda źle, ale nie chcę już tylko ciągle narzekać. Wierzę, że taki stan rzeczy można zmienić.

Dlatego przystąpiłaś do komitetu, który ma się zająć rewitalizacją miasta?
Zależy mi na Będzinie i myślę, że mam doświadczenie, którym mogę się podzielić. Zdaję sobie sprawę, że zmiany wiążą się z budżetem miasta, ale to jest tylko jedna strona tego zagadnienia. Ważna jest wizja, co chcemy zrobić, jak to ma wyglądać. Obserwuję, że miasta przywracają rusz pieszych na powierzchni, rezygnują z przejść podziemnych. Uważam, że to dobry kierunek. W Będzinie powinien być przywrócony ruch pieszo-rowerowy. Zamek powinien zostać połączony z resztą miasta. Oba miejsca odgradza droga wojewódzka, ale przecież nie jest ona murem nie do przebycia.

Miasto powinno skorzystać też z programów innych miast, które poradziły sobie z renowacją własnych budynków, kamienic. Centrum miasta potrzebuje też zazielenienia, nowych nasadzeń. Trzeba pamiętać, że jesteśmy blisko Katowic, które prężnie się rozwijają. Takie sąsiedztwo to też atut, bo Będzin mógłby się stać alternatywą dla niektórych katowickich dzielnic. Nie stanie się tak jednak, jeśli nie zaczniemy tu na miejscu przywracać myślenia o własnej lokalności, tożsamości.

Masz w Będzinie ulubione miejsca?
Uwielbiam Wzgórze Dorotki. Wchodzę na górę i z jednej strony widzę całą konurbację z jej charakterystycznymi budowlami, przechodzę na drugą i patrzę na pola i wzniesienia. To miejsce jest granicą między pośpiechem miasta a naturą. Ks. Pilśniak dba o tamtejszy kościółek, widzę, że pojawiło się też nowe oświetlenie. To miejsce powinno pozostać ostoją spokoju, ale z wykorzystaniem elementów nowoczesnej architektury, których na razie brakuje. Pytasz o miejsca, ale powiem ogólnie, że chwalę sobie to, że Będzin jest miastem o dobrej skali. Nie jest zbyt duże, w którym można się zatracić, i nie jest za małe, w którym nie ma perspektyw.

W Będzinie powinien być przywrócony ruch pieszo-rowerowy. Zamek powinien zostać połączony z resztą miasta. Oba miejsca odgradza droga wojewódzka, ale przecież nie jest ona murem nie do przebycia

ALEKSANDRA GRABOWSKA

Powiem też o miejscu, którego żałuję, że już nie ma. To kino Nowość. Cenię sobie kina studyjne i często w nich bywam. Na przykład w Katowicach. Szkoda, że nie we własnym mieście. A tyle mówi się o znaczeniu infrastruktury kultury. Gospodarka już widzi kulturę! Jest przez nią wzmacniana. Dobrze zarządzana kultura powinna na siebie zarobić, ale żeby ją rozkręcić do takiego stanu, konieczne jest zainwestowanie. Wspominałaś o rzece. Miasta dziś wracają do rzek. Owszem w Będzie w jednym miejscu powstały bulwary, ale brakuje całego master planu dla Przemszy. Problemem w Będzinie jest to, że myśli się i robi coś punktowo.

Przykładowo wyremontowano budynek dworca PKP i zakładałam, że będzie to impuls do zmian. Tak się jednak nie zadziało. Zrobiono jeden budynek, a on nie wzbudził, nie zrodził kolejnych zmian obok. Sto metrów dalej...

Podobnie było ze Wzgórzem Zamkowym, na którego renowację poszły duże pieniądze, ale za tym krokiem nie zrobiono już czegoś kolejnego. A każde takie miejsce wymaga master planu, patrzenia dalekowzrocznego.

Część mieszkańców narzeka, że w mieście jest po prostu brudno.
Zgadzam się. Moja babcia zwykła mówić: „Może być skromnie, ale musi być czysto, porządnie". To jest podstawa. No cóż, godzinami mogłabym mówić o tym jak na terenie miasta nasadzać drzewa. To jest zagadnienie. Nie można się rozwodzić na temat czystości, to poza dyskusją. Albo ona jest, albo jej nie ma. W Będzinie zachodzi ta druga sytuacja.

Kiedy przyjeżdżają do Ciebie goście, oprowadzasz ich po swoim mieście?
Zabieram ich na Dorotkę, na Parcinę. Poza tym pokazuje Będzin, gdy razem jedziemy samochodem, co jest drastyczne i bardzo bolesne. A chciałabym ich zabrać na beztroski spacer po centrum, lody i kawę do centrum miasta. Wiem, że nie jestem jedyną mieszkanką, która ma podobne marzenia. Chciałabym w sobotę iść z dziećmi do będzińskiego kina, zamiast jechać z nimi do Katowic.

Coraz częściej jeździmy po Europie, zwiedzamy różne miejsca. Nie wszędzie widzimy świeżo wyremontowane kamienice, zdarzają się te z odpadającym tynkiem, co nie oznacza, że są one tragicznie zaniedbane. Chodzi mi o to, że nie wszędzie wszystko musi być odpicowane na błysk. Ale jeśli nawet ten tynk już odpada, to widzimy, że jest czysto, i jest na nie jakiś pomysł. Centrum Będzina aż prosi się o to, żeby być enklawą małych lokali, rękodzieła, małych galerii autorskich. Nie z jedną restauracją, bo ona samotnie się nie utrzyma, ale które ze sobą współpracują, wzajemnie się wzmacniają.

To realna wizja czy mrzonki?
Ciągle mówi się o Będzinie w kategorii klęski i właściwie trochę trudno się temu dziwić. Ale jeśli nie będziemy stawiać na pozytywne rozwiązania, pozostaniemy w tym marazmie. Muszę powtórzyć to, o czym mówiłam wcześniej: interesujących, pozytywnych ludzi w mieście nie brakuje. Pora, by się zjednoczyć. Pora, by wspólnie pokazali, że zależy im na kulturze. Tworzenie nowych instytucji kreatywnych czy tematycznych napędza gospodarkę. Mamy zaplecze sportowe w Będzinie. Pora na zwiększenie działań kulturalnych w mieście – różnorodnych, niestandardowych, innowacyjnych. Niech będzie to koło zamachowe. Ale musimy wywierać presję, działać oddolnie.

W tym mieście drzemie bardzo duży potencjał. Trzeba go wyłuskać, znaleźć rytm miasta! Jedno działanie może przekładać się na kolejne, na reakcję łańcuchową. Można to sprawić i wówczas pójdę do restauracji w centrum. Ja naprawdę chcę wydawać pieniądze w moim mieście! By tak się stało, muszę mieć miejsca, w których będę mogła to zrobić. ●

Rozmawiała Anna Malinowska

Aleksandra Grabowska jest ekspertką do spraw integracji potrzeb użytkowników z funkcjami infrastruktury kulturalnej oraz projektowania ścieżek doświadczeń odbiorców w przestrzeniach wystawienniczych i instytucjach kultury. Od ponad 20 lat koordynuje projekty wystawiennicze, w tym realizacje wielkopowierzchniowe i międzynarodowe, prowadzone w instytucjach publicznych i prywatnych. Współpracowała z Muzeami w Krakowie, Warszawie, Katowicach, Wrocławiu, Dreznie. Od 2021 roku związana jest z Muzeum Historii Polski w Warszawie, gdzie pełni funkcję Kierowniczki Budowy Wystawy Stałej (największej narracyjnej wystawy w Polsce – o powierzchni 8 000 m). W swoim dorobku ma ponad 87 zrealizowanych wystaw, w tym 14 wielkopowierzchniowych oraz 10 projektów międzynarodowych.

1 KA

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Marta Odziomek-Pawlikowska

• **Elżbieta Łapczyńska - laureatka Nagrody Literackiej Gdynia 2025 za „Mowę chleba”** FOT. ADRIANNA BOCHENEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Nowy festiwal w Bibliotece Śląskiej

Świat w kawałkach

Biblioteka Śląska pokaże, że detal to nowa całość.

Żyjemy w epoce „scrollowania” rzeczywistości. Codzienność dociera do nas w formie szybkich powiadomień, kilkunastosekundowych nagrań i krzykliwych nagłówków, które błyskawicznie zastępowane są kolejnymi.

Ten proces fragmentaryczności świata nie omija literatury, zmieniając sposób, w jaki czytamy i rozumiemy teksty. Czy w tym szumie informacyjnym potrafimy jeszcze dostrzec w detalu zapowiedź szerszego kontekstu? Czy „krócej” zawsze musi oznaczać „płycej”? I czy sfragmentaryzowana forma może stać się płaszczyzną porozumienia tam, gdzie pozornie dzielą nas różnice nie do pogodzenia?

Być może na te i inne pytania odpowiedź znajdziemy podczas nowego festiwalu „Nie tylko fragment”, który odbędzie się między 8 a 15 maja w Bibliotece Śląskiej i którego celem jest odczarowanie pojęcia „fragmentu”.

Program wydarzenia zapowiada się dość intensywnie – przez osiem dni biblioteka będzie gościć poetów i prozaików odsłaniających kulisy pracy nad kondensacją słowa, reporterów składających prawdę o świecie z okruchów ludzkich losów, a także naukowców i teologów analizujących duchowy i społeczny wymiar fragmentaryczności.

Zgodnie z naturą samej krótkiej formy, cykl festiwalowy będzie skondensowany, konkretny i uderzający w sedno. Jego adresatami mogą się czuć zarówno ci, którzy nie mają problemu z czytaniem opasłych tomów, jak i ci, dla których lektura oznacza poranną prasówkę. Ważne, aby czuli się zaproszeni i wzięli ze sobą własny „fragment” doświadczenia, bez którego obraz całości festiwalu pozostałby niekompletny. „Zatrzymaj się na chwilę – zostań na całość!” – zaprasza Biblioteka Śląska.

ROZKŁAD JAZDY FESTIWALU

Anatomia detalu – „Jak działa fragment?” Panel dyskusyjny i czytanie performatywne
Czy w świecie zdominowanym przez pośpiech potrafimy jeszcze dostrzec siłę tkwiącą w szczególe, czy jedynie ślizgamy się po powierzchni skrótów? Cykl spotkań zainaugurują uznani twórcy: Elżbieta Łapczyńska (laureatka Nagrody Literackiej Gdynia 2025 za „Mowę chleba”), poeta Tomasz Pietrzak (jego najnowsza książka to „Bery z dzielni”) oraz Maciej Wnuk (uhonorowany II nagrodą im. W. Gombrowicza za „Miejsca odległe”). Spróbują dowieść, że krótka forma bywa bardziej pojemna niż wielotomowe sagi. Autorzy opowiedzą o swoim warsztacie i o tym, jak sfragmentaryzowana rzeczywistość wpływa na ich proces twórczy. Zastanowią się wspólnie, gdzie przebiega granica między uproszczeniem a literacką esencją. To spotkanie to zaproszenie do wspólnej podróży, w której z literackich okruchów złożymy nową całość. Poprowadzi je Anna Cieplak (8 maja, godz. 18).

SŁOWO NAD PODZIAŁAMI

Gdy dialog wydaje się niemożliwy, ratunkiem staje się tekst. Prof. Ryszard Koziołek oraz o. Roman Bielecki OP udowodnią, że konkretny fragment literacki może stać się pomostem między światem nauki a sferą ducha. Podczas spotkania, które uświetni premiera ich wspólnej książki „Wierz i czytaj. Rozmowy o literaturze i wierze”, goście pokażą, jak za pomocą literatury poruszać najtrudniejsze tematy egzystencjalne i teologiczne. Organizatorzy zachęcają uczestników do przyniesienia własnych, ważnych dla nich cytatów – niech staną się one zarzewiem wspólnej dyskusji. Moderacją zajmie się Artur Madaliński, dyrektor Biblioteki Śląskiej (11 maja, godz. 18).

Uważność w chaosie – „Fragmenty dnia” Panel dyskusyjny i czytanie performatywne
W jaki sposób wyłowić sens z szumu informacyjnego i chaotycznej codzienności? Marta Podgórnik i Krzysztof Siwczyk, poeci od lat wyczuleni na najdrobniejsze drgnienia rzeczywistości, odsłonią przed Bartłomiejem Majzlem kulisy swojej pracy nad słowem. Będzie to wieczór poświęcony „rzeczom najmniejszym” – ulotnym chwilom i powszednim przedmiotom, które w rękach mistrzów stają się bramami do głębszego przeżywania świata. Zamiast gonić za najświeższymi newsami, warto na chwilę przystanąć i wsłuchać się w precyzyjnie dobrane frazy (12 maja, godz. 18).

Tworzenie biografii – „Fragment życiorysu” Spotkanie autorskie
Michael Krüger, jeden z najważniejszych wydawców i poetów języka niemieckiego, odwiedzi Bibliotekę Śląską, by zdradzić tajniki swojej pracy redaktorskiej nad dziennikami Horsta Bienka pt. „Workuta”. To okazja, by przyjrzeć się procesowi redakcyjnemu od kulis – jak z tysięcy zapisków wybrać te, które zbudują spójny obraz człowieka? Taka rozmowa to rzadkość, której nie wolno przegapić (13 maja, godz. 18).

Zgodnie z naturą samej krótkiej formy, cykl festiwalowy będzie skondensowany, konkretny i uderzający w sedno

Reporterska mozaika – „Fragment po fragmencie” Spotkanie autorskie
Czy da się opisać wielką historię, bazując jedynie na strzępach relacji świadków? Wojciech Tochman, jeden z najważniejszych polskich reporterów, współzałożyciel Instytutu Reportażu, opowie o rzemiośle dokumentalisty i odpowiedzialności za cudze słowa. Wieczór będzie miał charakter szczególny – w planach jest prapremiera jego najnowszej książki „Delfiny i Belzebub”, będącej próbą uchwycenia dramatu współczesnej Ukrainy poprzez jednostkowe opowieści. Zanim tytuł trafi na półki księgarń, uczestnicy spotkania będą mogli nabyć go na miejscu i porozmawiać z autorem o tym, czy suma fragmentów może w ogóle stworzyć pełny obraz prawdy (14 maja, godz. 18).
Laboratorium słowa – „Moc fragmentu” Warsztaty edukacyjne i literackie
Jak pisać, by zostać zapamiętanym? Młodzież z II Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Konopnickiej w Katowicach weźmie udział w dwuczęściowych warsztatach poświęconych sile literackiego fragmentu. Karolina Pospiszil przybliży teoretyczne aspekty fragmentaryczności, natomiast Krzysztof Muszyński przełoży te koncepcje na konkretne ćwiczenia pisarskie. Wspólnie z uczniami spróbujemy odpowiedzieć na pytanie, dlaczego niektóre historie zostają z nami na lata, a inne ulatują tuż po lekturze (15 maja).

Ograniczenie czy wyzwolenie – „Więźniowie fragmentu?” Panel dyskusyjny
Festiwal zakończy się wielogłosem o naturze naszej współczesności. Czy życie w świecie „w kawałkach” to przekleństwo, czy może szansa na autentyczność? W interdyscyplinarnej debacie spotkają się różne perspektywy: Michał Cierzniak (autor debiutanckiej powieść „Klatka”) opowie o literackich obrazach izolacji, socjolog prof. Marek Krajewski zanalizuje nasze codzienne nawyki, a Łukasz Orbitowski – autor cenionych opowiadań i powieści, laureat Paszportu Polityki 2016 – podzieli się doświadczeniami z pracy twórczej, w tym z warsztatów prowadzonych w ośrodkach zamkniętych. To podsumowująca próba odpowiedzi na pytanie: czy fragment to bariera w komunikacji, czy jedyny sposób, w jaki potrafimy jeszcze o sobie opowiadać? (15 maja, godz. 18).

REKLAMA

Katowice/34431630

Biblioteka Śląska

NIE TYLKO FRAGMENT
zatrzymaj się na chwilę
zostań na całość!

o. Roman Bielecki OP | Anna Cieplak | Michał Cierzniak | Ryszard Koziołek | Marek Krajewski | Michael Krüger | Elżbieta Łapczyńska | Artur Madaliński | Bartłomiej Majzel | Paweł Marcinkiewicz | Krzysztof Muszyński | Łukasz Orbitowski | Daniel Pietrek | Tomasz Pietrzak | Marta Podgórnik | Karolina Pospiszil | Krzysztof Siwczyk | Anita Skwara | Wojciech Tochman | Maciej Wnuk

8–15 maja 2026
Plac Rady Europy 1 | Katowice

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego

Województwo Śląskie
Biblioteka Śląska
Instytucja kultury Samorządu Województwa Śląskiego

1 KA

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Międzybrodzie Bialskie

Ksiądz w publicznym rejestrze pedofilów

Państwowa komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15. wydała postanowienie o wpisie do rejestru pedofilów danych byłego proboszcza z Międzybrodzia Bialskiego. Teraz każdy może poznać jego nazwisko.

• **Protest przeciwko tuszowaniu przypadków pedofilii w Kościele** FOT. MACIEK JAŹWIECKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Ewa Furtak

Przypomnijmy: 16 listopada 2013 r. Roman Pindel został mianowany przez papieża Franciszka biskupem bielsko-żywieckim. Po kilku miesiącach usunął ze stanowiska proboszcza parafii św. Marii Magdaleny w Międzybrodziu Bialskim ze skutkiem natychmiastowym. Ksiądz Jan był międzybrodzkim proboszczem przez lata, dostał od biskupa kilka godzin na to, by się spakować.

Nie wszyscy go żałowali. Już od kilku lat pod artykułami o pedofilii w Kościele pojawiały się wpisy internautów, którzy domagali się rozliczenia księdza Jana: „Niech biskupi zapłacą ofiarom byłego proboszcza z Międzybrodzia Bialskiego. Zwyrodnialec przez ponad 40 lat gwałcił i molestował chłopców. Co najmniej dwóch biskupów było powiadamianych o tym przez parafian."

NIE UDAŁO SIĘ DOPROWADZIĆ DO UKARANIA KSIĘDZA

Historię księdza Jana z Międzybrodzia Bialskiego nagłośnił Janusz Szymik, jeden z mieszkańców. Po latach skrzywdzony mężczyzna zaczął domagać się sprawiedliwości.

– Ksiądz Jan gwałcił mnie, a potem podczas spowiedzi wypytywał, czy się onanizuję. Byłem dzieckiem, nie mogłem tego zrozumieć. To on chrzcił moją córkę – opowiadał Janusz Szymik „Wyborczej".

Kuria informowała, że gdy tylko biskup otrzymał informację od pana Janusza, natychmiast podjął wszystkie kroki przewidziane prawem kościelnym, rozpoczynając postępowanie wstępne oraz pozbawiając oskarżonego księdza wszystkich pełnionych urzędów. W 2015 roku Kongregacja Nauki Wiary skazała księdza Jana na 10 lat kar kanonicznych. Odwołał się, zmieniono mu wyrok na pięć lat.

Mieszkańcy Międzybrodzia Bialskiego opowiadają, że mimo sankcji nałożonych na duchownego widywali go we wsi np. na pogrzebach. W 2021 roku ksiądz był widziany w jednym ze sklepów w Bielsku-Białej z młodym mężczyzną. Doniesienia te potwierdzała kuria diecezji bielsko-żywieckiej.

– Ksiądz Jan złamał zasady jednorazowej zgody na wyjazd poza miejsce aktualnego przebywania. W związku z naruszeniem tych zasad zostaną wobec księdza wyciągnięte przewidziane prawem konsekwencje kanoniczne i poinformowana zostanie Kongregacja Nauki Wiary. Według uzyskanych informacji osoba, z którą był widziany ksiądz Jan jest pełnoletnia – informowało Centrum Informacyjno-Medialne Diecezji Bielsko-Żywieckiej w specjalnym oświadczeniu.

NA SANKCJE KARNE BYŁO JUŻ ZA PÓŹNO

W marcu 1992 r. papież Jan Paweł II bullą Totus Tuus Poloniae Populus z wydzielonego terenu archidiecezji krakowskiej stworzył diecezję bielsko-żywiecką. Ordynariuszem diecezji mianował biskupa Tadeusza Rakoczego, swojego współpracownika z Watykanu. Rok później Janusz Szymik opowiedział nowemu biskupowi o tym, co mu zrobił ksiądz Jan.

– Będę się za pana modlił – usłyszał od biskupa.

Szymik postanowił więc złożyć zawiadomienie w prokuraturze, ale wycofał zeznania. – Odwiedził mnie mój szef, który był zaprzyjaźniony z księdzem Janem. Zażądał, żebym się wycofał. Bałem się utraty pracy, zrobiłem to – opowiadał „Wyborczej" Szymik.

Po latach sprawą po raz kolejny zajęła się prokuratura, ale to już było zbyt późno. 5 maja 2021 r. prawomocnie odmówiono wszczęcia śledztwa wobec przedawnienia karalności czynów. Akta sprawy przekazano Państwowej komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15.

Komisja ustaliła, że w okresie od marca 1984 r. do 19 lutego 1987 w Międzybrodziu Bialskim, ale także m.in. w Zielonce i innych miejscach, ksiądz Jan wielokrotnie „doprowadził małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego polegającego na odbywaniu z nim stosunków analnych i oralnych, a także do poddania się i wykonywania innych czynności seksualnych polegających m.in. na obejmowaniu, przytulaniu, całowaniu po twarzy (szyi, uszach) i ustach i dotykaniu ręką po kroczu".

Komisja zdecydowała o wpisaniu księdza Jana do rejestru pedofilów. To oznacza ujawnienie jego danych oraz miejsca przebywania. Jest w Bieniszewie, w klasztorze. Wpis do rejestru to najdotkliwsza sankcja, jaka spotkała duchownego.

Janusz Szymik pozwał diecezję bielsko-żywiecką domagając się odszkodowania. W styczniu 2025 roku Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej zdecydował, że kuria bielsko-żywiecka musi zapłacić Szymikowi 400 tys. zł. Pan Janusz nie był zadowolony z wyroku. Pod koniec 2025 roku złożył pozew o odszkodowanie przeciwko Archidiecezji Krakowskiej.

PODEJRZENIA O WSPÓŁPRACĘ Z SB

Możliwe, że ksiądz Jan ma na sumieniu także inne rzeczy. Zrobiło się o nim głośno w 2007 r., gdy wyszła książka księdza Tadeusza Isakowicza-Zaleskiego „Księża wobec bezpieki". Według zawartych tam informacji ksiądz Jan jako TW „Janek" aż 15 razy miał się spotykać z oficerem bezpieki i przekazywać mu informacje na temat dekanatu.

Ksiądz Jan kategorycznie zaprzeczał. Mówił, że przypomina sobie tylko jedno spotkanie z oficerem SB, który w 1986 r. przyjechał do niego pod pretekstem zaoferowania pomocy w gazyfikacji wsi.

– Wiedziałem, kto to jest, dlatego podziękowałem za propozycję – mówił wtedy „Wyborczej" ksiądz Jan. Zapewniał, że o sprawie od razu powiadomił swojego przełożonego.

Dlaczego w aktach napisano, że spotkał się z esbekiem aż kilkanaście razy? – Podejrzewam, że temu oficerowi mogło zależeć na podwyżce albo awansie, więc chciał się wykazać. Te akta nie są prawdziwe, zawsze unikałem esbeków bardziej niż diabeł święconej wody – przekonywał nas ksiądz Jan, gdy z nim wtedy rozmawialiśmy.

– Zresztą jakież to ważne informacje mógłby przekazywać proboszcz wiejskiej parafii? Na przełomie lat 70. i 80. byłem sekretarzem Franciszka Macharskiego, ówczesnego metropolity krakowskiego. Logicznie myśląc, dla SB byłbym wtedy o wiele ważniejszym źródłem informacji niż jako proboszcz w Międzybrodziu Bialskim – dodał.

Przekonywał, że w książce Isakowicza-Zaleskiego zgadza się tylko jedno: nigdy nie pobierał wynagrodzenia ani nie przyjmował prezentów. To on obdarował esbeka. Podczas tego jedynego spotkania mężczyzna prosił o modlitewnik i różaniec, bo jego dziecko przygotowywało się do pierwszej komunii. Ksiądz mówił, że pojechał do niego do domu, gdy był pewien, że zastanie tam tylko żonę. Przekazał jej różaniec i modlitewnik. Na tym ich kontakty miały się zakończyć. ●

REKLAMA Katowice/34430196

Bytom
– tu transformacja tworzy przyszłość
Sprawdź, jak zmienia się miasto,
w którym kiedyś działało 7 kopalń i 2 huty
www.bytom.pl

1 KA

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Wyjątkowy rynek perłą Tarnowskich Gór

Co krok, to ciekawsza historia

Rynek w Tarnowskich Górach to miejsce z niezwykle bogatą historią. To tu otwarto pierwszą aptekę w mieście, a winem raczył słynny Sedlaczek.

Przemysław Jedlecki

• **Rynek w Tarnowskich Górach to świetne miejsce na spacer** FOT. UM TARNOWSKIE GÓRY

Tarnowskie Góry powstały dzięki srebru, które według legendy odnaleziono tu po raz pierwszy około 1490 roku.

Z czasem Jan II, książę opolsko-raciborski, i Jerzy Hohenzollern nadali swoim ziemiom tzw. akt wolności górniczej. Było to w 1526 roku. Dwa lata później zaczęły się tu formować pierwsze urzędy, z górniczym na czele. Miasto początkowo rozbudowywało się dość chaotycznie. Wyjątkiem był rynek, który rozplanowano jako targ miejski.

To ważne dla Tarnowskich Gór miejsce ma dziś 108 metrów długości. Szerokość części zachodniej to 75 metrów, a wschodniej – 52 metry. Najważniejszy plac miasta zacznijmy oglądać od kamienicy znajdującej się pod numerem 5.

NAJSTARSZA APTEKA W MIEŚCIE

Działa tu najstarsza w Tarnowskich Górach apteka. Założył ją pod koniec XVIII wieku burmistrz Johann Friedrich Cochler. Budynek w XIX wieku służył też jako pierwsza szkoła górnicza w mieście. W aptece do dziś zachowały się wyjątkowej urody sklepienia krzyżowe.

Oko turysty o wiele bardziej przykuwa jednak siedziba władz miasta. Takiego budynku magistratu można Tarnowskim Górom tylko pozazdrościć. Ratusz, znajdujący się pod numerem 4, jest ozdobą rynku. Najpierw jednak – jeszcze w XVI wieku – stał w tym miejscu gmach urzędu górniczego, a potem sądu. Wyburzono go jednak i w 1896 roku zaczęto budowę obecnego ratusza.

Neorenesansowy budynek z elementami neogotyku był gotowy w 1898 roku. Nie zawsze służył wyłącznie urzędnikom. Pierwotnie na parterze był m.in. sklep, biura zaś ulokowano na pierwszym piętrze. Z kolei na następnej kondygnacji znalazło się miejsce na mieszkanie burmistrza i salę obrad miejskich rajców.

Zanim wejdziemy do środka, spójrzmy na fasadę i dach. Wieńczy go drewniana wieżyczka, której szczyt od płyty rynku dzieli 40 metrów. Elewację ozdobiono herbami: rodu Henckel von Donnersmarck, Królestwa Pruskiego, Tarnowskich Gór oraz Cesarstwa Niemieckiego i Śląska. Kiedyś w niszy budynku stał też posąg Jerzego Hohenzollerna, współzałożyciela miasta. Na fali nacjonalizmu i niechęci do Niemców zlikwidowano go w latach 30. XX wieku. W czasie wojny Niemcy postarali się o jego kopię, która przetrwała niemal do końca lat 50. Wtedy Hohenzollerna znowu usunięto, a w jego miejsce wstawiono figurę gwarka.

W środku ratusza warto przede wszystkim zwrócić uwagę na bogato zdobioną drewnem salę sesyjną rady.

Pod numerem 1 stoi kolejny budynek, który również jest jedną z ikon Tarnowskich Gór. To słynny Sedlaczek. Ten pomalowany na charakterystyczny zielony kolor i przykryty gontem budynek powstał około połowy XVI wieku.

Długo, bo aż do XIX wieku, był siedzibą starostwa bytomskiego. Z XVIII wieku pochodzi stiukowa dekoracja nad głównym wejściem do budynku. Z kolei w jego narożu jest głowa z pióropuszem. Muzealnik Tadeusz Hadaś uważa, że to pamiątka po wizycie w mieście Jana III Sobieskiego, który przybył tu w sierpniu 1683 roku w drodze pod Wiedeń. – Tarnogórzanom zaimponowała husaria i waleczny król, stąd taka pamiątka – mówi. Sobieski miał też spać w tym domu, ale dziś wiadomo, że zdecydował się jednak na swój własny namiot. Sedlaczek gościł także króla Augusta II Mocnego i Augusta III oraz Johanna Wolfganga Goethego i Juliana Ursyna Niemcewicza. Odwiedzili miasto przy okazji podziwiania XVIII-wiecznego cuda techniki, czyli maszyny parowej zamontowanej w szybie pobliskiej kopalni srebra Fryderyk – dodaje Hadaś. W 1786 roku założył tu winiarnię wspomniany już Johann Sedlaczek, który w 1805 roku odkupił budynek od powiatu.

KOŚCIÓŁ Z 1780 ROKU

Nadal zostajemy na rynku, by przyjrzeć się kolejnym ciekawym kamienicom i kościołowi ewangelicko-augsburskiemu.

Kościół wybudowano w 1780 roku. Świątynię przebudowano w 1900 roku, nadając jej styl neoromański. Hadaś przypomina, że aby zwiedzić wnętrze świątyni z charakterystycznymi emporami i ołtarzem, który jest jednocześnie amboną, trzeba się wcześniej telefonicznie umówić z proboszczem.

Zanim opuścimy rynek, przypatrzmy się jeszcze tzw. domowi Petrascha (Rynek 2). Nazwę zawdzięcza swojemu właścicielowi z początku XVIII wieku. Ferdynand Petrasch był mistrzem pocztowym, ale dziś pamięta się go z tego, że w tym budynku założył na początku XVIII stulecia pierwszą w mieście księgarnię. Najbliższe działały w Raciborzu i Krakowie.

Ciekawy jest też tzw. dom Bernharda (Rynek 13). Warto wiedzieć, że to właśnie tu od ok. 1562 do 1608 roku znajdowała się siedziba tarnogórskiego magistratu. Dopiero potem kupił go Piotr Bernhard, klucznik na zamku w Świerklańcu. Przez wiele lat działały tu wyszynk i browar, a później gospoda Pod Lipami.

Charakterystyczny jest też dom Szymkowicza (Rynek 14) z wieżyczką na rogu. Do 1608 roku należał do burmistrza Stanisława Szymkowicza, ale odkupili go mieszczanie i urządzono tu kolejną siedzibę magistratu. W 1908 roku budynek przebudowano.

Zatrzymajmy się przy replice jednej z dwóch studni. Stoi ona na rynku od lat 50. XX wieku. Drewniany kołowrót chroniony jest przed kaprysami aury przez kryty gontem daszek. Obok, naprzeciwko Sedlaczka, stoi fontanna-rzeźba według projektu Wernera Lubosa z 1977 roku. Jej kształt nawiązuje do zwaliska skalnego, zdobi ją fragment poematu Walentego Roździeńskiego „Officina Ferraria". ●

Test Wiedzy o Tarnowskich Górach

• Z okazji obchodów 500. rocznicy nadania praw miejskich Tarnowskim Górom zapraszamy uczniów tarnogórskich szkół ponadpodstawowych do udziału w wyjątkowym wydarzeniu edukacyjnym – „Teście Wiedzy o Tarnowskich Górach".
• Konkurs ma na celu popularyzację historii miasta, jego dziedzictwa górniczego, kultury oraz najważniejszych wydarzeń i postaci związanych z jego rozwojem. Partnerem wydarzenia jest Gmina Tarnowskie Góry.
• Test odbędzie się 21 maja w Zabytkowej Kopalni Srebra o godz. 11 i będzie okazją do sprawdzenia wiedzy 100 uczniów szkół ponadpodstawowych, rozwijania zainteresowań regionalnych oraz budowania lokalnej tożsamości. Uczestnicy zmierzą się z 40 pytaniami dotyczącymi m.in. historii miasta, tradycji górniczych, zabytków, ważnych miejsc oraz współczesnego życia Tarnowskich Gór". Czekają nagrody:
• I miejsce – 2000 zł, • II miejsce – 1000 zł, • III miejsce – 500 zł.
• Test znajdziecie na stronie: wyborcza.pl/tarnowskiegory

OGŁOSZENIE Katowice/34430255

Test wiedzy o Tarnowskich Górach

ORGANIZATOR wyborcza.pl

REKLAMA
PARTNER 500-lecie Miasta Tarnowskie Góry

eprasa.pl d3dcb7cdf2

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

W SPRZEDAŻY

wysokieobcasy extra

TEMAT NUMERU:
ZWIERZĘTA, JAK JE KOCHAĆ MĄDRZE

Anne Hathaway: Wygląda, jakby przez dwadzieścia lat, które minęły od premiery filmu „Diabeł ubiera się u Prady", nic się nie zmieniło. A przecież zmieniło się wszystko

Psychologia: Nadmiar terapii szkodzi

Matki i córki - da się je pogodzić

Kuchnia: Przepisy na dania bogate w kolagen

Numer dostępny z prezentem:
szampon lub serum
do włosów ARTISHOQ

eprasa.pl d3dcb7cdf2

BK-GN.6840.37.2025

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

Działając na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami

Burmistrz Miasta Czeladź

ogłasza I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości stanowiącej własność Gminy Czeladź

1. **Do sprzedaży przeznacza się** niezabudowaną nieruchomość gruntową, położoną przy ul. Szybikowej w Czeladzi, oznaczoną numerem działki 4453 obręb Czeladź (dawny numer 101/2 arkusz mapy 42) o powierzchni 0,1750 ha, rodzaj użytków: RIVa, księga wieczysta KA1B/00023341/2.
   Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego – tereny obiektów produkcyjnych – symbol planu „2P", tereny zieleni nieurządzonej – symbol planu „9Z" oraz w minimalnej części od strony południowej tereny dróg publicznych – drogi dojazdowe – symbol planu „7KDD", zgodnie z Uchwałą LXI/1022/2009 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 29 grudnia 2009 r.
   Nieruchomość będąca przedmiotem przetargu nie jest obciążona prawami zobowiązaniowymi oraz ograniczonymi prawami rzeczowymi i nie ma przeszkód prawnych w rozporządzaniu nią.
2. **Nieruchomość została przeznaczona do sprzedaży w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.**
3. **Cena wywoławcza** została określona w wysokości: **125.000,00 złotych netto** (słownie złotych: sto dwadzieścia pięć tysięcy 00/100)
   do ceny netto sprzedaży nieruchomości ustalonej w przetargu zostanie doliczony podatek VAT, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
4. **Kwota wadium** ustalona została w wysokości **25.000,00 złotych** (słownie złotych: dwadzieścia pięć tysięcy 00/100), płatna do dnia **20 maja 2026 r.**
   Postąpienie nie może wynosić mniej niż 1% ceny wywoławczej z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych.
5. **Termin i miejsce przetargu:** Urząd Miasta Czeladź, ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź**,** sala konferencyjna I piętro **w dniu 28 maja 2026 r. o godzinie 10^{00}**
6. **Miejsce wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:**
   Ogłoszenie o przetargu zostało opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Czeladź pod adresem www.bip.czeladz.pl oraz wywieszone zostało na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Czeladź – ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź na II piętrze.
7. **Informacje dodatkowe dotyczące przetargu można uzyskać w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Czeladź pokój 414 na II p. lub pod numerem telefonu 32 76 37 980.**

Katowice/34431193

BK-GN.6840.17.2026

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

Działając na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami

Burmistrz Miasta Czeladź

ogłasza I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości stanowiących własność Gminy Czeladź

1. Do sprzedaży przeznacza się niezabudowane nieruchomości gruntowe stanowiące własność Gminy Czeladź, położone w Czeladzi przy ulicy Przełajskiej oznaczone numerami działek: 11527 obręb Czeladź (dawny numer 116 arkusz mapy 15) o powierzchni 0,0700 ha, księga wieczysta KA1B/00018597/3 oraz **udział ułamkowy 1/13** w prawie własności działki numer 11540 obręb Czeladź (dawny numer 129 arkusz mapy 15) o powierzchni 0,3550 ha, stanowiącej wewnętrzną nieurządzoną drogę dojazdową, zapisanej w księdze wieczystej SO1C/00000120/0. Symbol użytków z ewidencji gruntów: RIVb.
   Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego **„4MNz"** – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zorganizowanej oraz **„1UO+z"** – tereny zabudowy usług oświaty i zieleni – w minimalnej części działki nr 11540, zgodnie z Uchwałą Nr LXI/1024/2009 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 29 grudnia 2009 r.
   Dział III – Prawa, roszczenia i ograniczenia oraz dział IV – Hipoteki – księgi wieczystej KA1B/00018597/3 nie wykazują wpisów. W dziale III – Prawa, roszczenia i ograniczenia księgi wieczystej SO1C/00000120/0 widnieje wpis służebności przesyłu na rzecz Tauron Dystrybucja S.A., dział IV – Hipoteki wolny od wpisów. Nieruchomości będące przedmiotem zbycia nie są obciążone ograniczonymi prawami rzeczowymi poza uwidocznioną służebnością przesyłu w KW SO1C/00000120/0, prawami zobowiązaniowymi i nie ma przeszkód prawnych w rozporządzaniu nimi.
2. **Nieruchomości zostały przeznaczone do sprzedaży w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.**
3. **Cena wywoławcza** łączna została określona w wysokości: **180.000,00 złotych netto** (słownie złotych: sto osiemdziesiąt tysięcy 00/100), do ceny netto sprzedaży nieruchomości ustalonej w przetargu zostanie doliczony podatek VAT, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
4. **Kwota wadium** ustalona została w wysokości **35.000,00 złotych** (słownie złotych: trzydzieści pięć tysięcy 00/100), płatne do dnia **22 maja 2026 r.**
   Postąpienie nie może wynosić mniej niż 1% ceny wywoławczej z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych.
5. **Termin i miejsce przetargu:** Urząd Miasta Czeladź, ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź**,** sala konferencyjna I piętro **w dniu 29 maja 2026 r. o godzinie 10^{00}**.
6. **Miejsce wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:**
   Ogłoszenie o przetargu zostało opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Czeladź pod adresem www.bip.czeladz.pl oraz wywieszone zostało na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Czeladź – ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź na II piętrze.
7. **Informacje dodatkowe dotyczące przetargu można uzyskać w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Czeladź pokój 414 na II p. lub pod numerem telefonu 32 76 37 980.**

Katowice/34431176

Rybnik

PREZYDENT MIASTA RYBNIKA

informuje o wywieszeniu od dzisiaj na okres 21 dni w siedzibie Urzędu Miasta Rybnika przy ul. Bolesława Chrobrego 2 oraz zamieszczeniu na stronie internetowej www.rybnik.eu wykazu nieruchomości gminnych przeznaczonych do zbycia

RYBNIK.EU

Katowice/34431521

KATOWICKIE CMENTARZE KOMUNALNE

POMOC W ORGANIZOWANIU POGRZEBÓW

ul. Murckowska 9
40-266 Katowice

CAŁODOBOWE USŁUGI
tel.: 32 255 21 32,
32 255 15 51, 607 399 321

mail: kck@kck.katowice.pl

Katowice/34414054

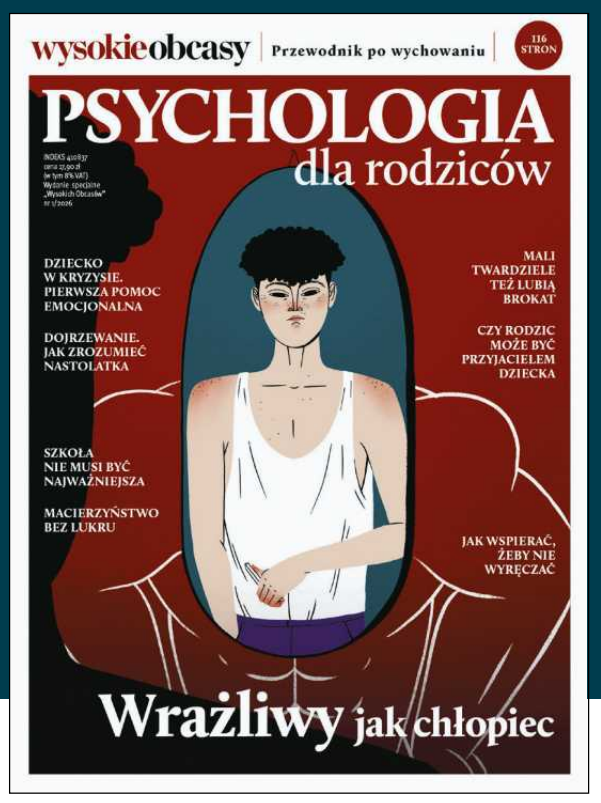
NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty
ponad **40** różnych newsletterów.
Zapisz się na:

wyborcza.pl/newslettery

wyborcza.pl

W sprzedaży!

TEMAT NUMERU:
WRAŻLIWY JAK CHŁOPIEC

oraz:
- **Jak pomóc dziecku w kryzysie**
- **Dojrzewanie. Jak zrozumieć nastolatka**
- **Szkoła nie musi być najważniejsza**
- **Rodzic przyjacielem**

żyć lepiej
psychologia codziennie

Więcej o psychologii czytaj na **wysokieobcasy.pl/zyclepiej**

1 KAL

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Redaktor prowadzący **Wojciech Todur**

Walka z betonozą w Częstochowie

Plac Biegańskiego powróci w zielonej odsłonie

Betonowa przestrzeń w centrum Częstochowy ma się zazielenić. Miasto otrzymało 25 mln złotych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na rewitalizację Placu Biegańskiego. Efekty poznamy do końca 2028 roku.

Michał Hyra

• **Inwestycja będzie realizowana w formule „zaprojektuj i wybuduj", a jej ostateczny kształt zostanie opracowany na podstawie wybranej już przez mieszkańców koncepcji**

FOT. OPRAC. GRUPA VERSO

W 2011 roku zaczął się generalny remont Placu Biegańskiego. Wcześniej plac był w rzeczywistości jezdnią z kilkoma pasami ruchu w obu stronach. Po rewitalizacji miał się stać miejscem tętniącym życiem i centralnym punktem miasta.

Ówczesne władze Częstochowy zdecydowały, że projekt przyszłego placu oraz I i II Alei Najświętszej Maryi Panny powinny zostać wybrane w konkursie architektonicznym. Jako najlepszą pracę wskazano tę, którą przedstawiła częstochowska pracownia Forma.

Pomysł był bardzo ambitny i zakładał, że pod płytą placu będzie centrum handlowe, a jeszcze pod nim parking. Sklepy miały przyciągać ludzi, którzy dostawaliby się do nich poprowadzonymi z placu pochylniami.

Ten pomysł nigdy nie został jednak zrealizowany, bo miasta nie było stać na tak dużą inwestycję. W efekcie powstała kamienna pustynia, świecąca na co dzień pustkami. Plac ożywał sporadycznie, głównie przy okazji miejskich imprez.

Sytuację trochę zmieniły letnie kawiarenki, w ostatnich latach na placu były trzy takie i mieszkańcy chętnie z nich korzystali.

Przełom nastąpił w 2021 roku. Wówczas władze miasta zaczęły mówić o odbetonowaniu przestrzeni publicznej. Zmiany rozpoczęto od placu Pamięci Narodowej, który był granitową przestrzenią z pomnikiem w jednym z narożników i wąskich pasach zieleni na dwóch bokach. W ramach prac 900 m kw. placu zostało obsadzonych zielenią, a wzdłuż ul. Śląskiej powstał szpaler z platanów.

DRZEWA STALOWE CZY PRAWDZIWE?

O ile prace na Placu Pamięci Narodowej nie budziły kontrowersji, tak z Placem Biegańskiego tak łatwo już nie było.

Pomysł zmian został ciepło przyjęty. Opór budziła koncepcja, którą wybrało miasto. Samorządowcy chcieli bowiem, żeby opracowywanie koncepcji odbyło się z udziałem samych mieszkańców. Głośno zaprotestował częstochowski oddział SARP-u, który stał na stanowisku, że wygląd przyszłego placu powinien być wynikiem konkursu architektonicznego.

Kiedy miasto zaprezentowało koncepcję opracowaną przez częstochowską Grupę Verso, w Częstochowie zawrzało. Architekci zaproponowali bowiem wielkie instalacje, na których rosłyby pnącza.

– W czasie rozmów o zieleni na placu zrodziła się myśl, że skoro chcemy skalować tę wielką przestrzeń, to najlepiej, żeby wizualne „bariery" były po prawej i lewej stronie, ale także nad głową. Niestety nie ma mowy, żebyśmy doświadczyli bardzo wysokiej zieleni za naszego życia – tłumaczył wówczas Kamil Cierpioł z Grupy Verso. Do tego autorzy dodawali, że pod płytą placu jest gruba warstwa betonu i posadzenie roślin byłoby bardzo trudne.

Miasto długo broniło propozycji, ale w końcu zdecydowano poddać je pod osąd mieszkańców. Częstochowianie zdecydowali, że na placu powinno się posadzić prawdziwe drzewa. Poza tym koncepcja zakładała budowę fontann, a także całorocznej kawiarenki oraz odwachu (dawna nazwa aresztu i wartowni) bis po lewej stronie ratusza.

Po konsultacjach magistrat przystąpił do prac nad programem funkcjonalno-użytkowym. Na podstawie tego dokumentu Częstochowa zaczęła się ubiegać o środki na rewitalizację placu.

Miasto długo broniło propozycji, ale w końcu zdecydowano poddać je pod osąd mieszkańców. Częstochowianie zdecydowali, że na placu powinno się posadzić prawdziwe drzewa

REWITALIZACJA I ZMIANY KLIMATU

Częstochowa zgłosiła wniosek do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który rozdziela unijne środki w ramach działania „Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu".

Jak podkreślają przedstawiciele urzędu miasta, rewitalizacja placu to odpowiedź na coraz częstsze i bardziej dotkliwe zjawiska pogodowe, takie jak fale upałów, intensywne opady czy okresy suszy.

– Kluczowym założeniem inwestycji jest odejście od silnie utwardzonej, „betonowej" przestrzeni na rzecz zielono-niebieskiej infrastruktury, która poprawi mikroklimat i zwiększy komfort odwiedzających plac – zapewniają w magistracie.

Jak podkreśla miasto, szczególny nacisk położono na retencję wód opadowych. Planowane rozwiązania pozwolą na zatrzymywanie deszczówki w miejscu jej opadu, ograniczenie spływu powierzchniowego oraz wykorzystanie zgromadzonej wody do nawadniania zieleni. To nie tylko bardziej efektywne gospodarowanie zasobami wodnymi, ale także realne wsparcie dla nowych nasadzeń i sposób na przeciwdziałanie skutkom suszy w śródmieściu.

NOWY PLAC W 2028 ROKU

NFOŚiGW przekaże miastu 25 mln zł. Całość inwestycji wstępnie wyceniono na 37,6 mln zł. Zakres prac obejmuje rozszczelnienie nawierzchni placu, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej oraz szerokie zazielenienie terenu. Pojawią się nowe drzewa, zieleńce i nasadzenia roślinności niskiej i wysokiej, szczególnie w północnej i południowej części placu.

Inwestycja będzie realizowana w formule „zaprojektuj i wybuduj", a jej ostateczny kształt zostanie opracowany na podstawie wybranej już przez mieszkańców koncepcji. Jak zapowiada miasto, integralną częścią przedsięwzięcia będą również działania edukacyjne i informacyjne, promujące wiedzę o zmianach klimatu, roli zielono-niebieskiej infrastruktury oraz odpowiedzialnym gospodarowaniu wodami opadowymi. Zakończenie przebudowy planowane jest do końca 2028 roku. ●

Kolumnę dofinansowano ze środków

Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Za treści zawarte w publikacji dofinansowanej ze środków WFOŚiGW w Katowicach odpowiedzialność ponosi Redakcja

eprasa.pl d3dcb7cdf2

wyborcza
KRAKÓW
TYGODNIK

Piątek, 24 kwietnia 2026 | Redaktorka prowadząca **Małgorzata Skowrońska** krakow.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: krakow@wyborcza.pl

To symbol patodeweloperki w Krakowie

Rozbiórka po latach kpin

„Najsłynniejsza samowola budowlana w Polsce" i „Januszerka z Centralnej" – tak internauci nazywają nielegalne bloki przy ul. Centralnej w Krakowie. Ich właściciel od lat wynajmuje tam mieszkania i na nich zarabia. Przyszłość jednego z budynków jest już przesądzona: wkrótce zacznie się rozbiórka.

Milena Kuchnia

• **Samowola budowlana przy ul. Centralnej 57**
FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

O krakowskiej Centralnej zrobiło się głośno, gdy internet obiegły zdjęcia warsztatu samochodowego, na którym wyrósł kilkupiętrowy blok. Mały domek został dosłownie obudowany apartamentowcem.

Jak się szybko okazało, jego właściciel nie miał na to pozwolenia. Ignorował wezwania miasta do zaprzestania budowy i odwoływał się od wydawanych decyzji. Sprawa trafiała od urzędu do urzędu, a inwestor wykończył w tym czasie blok i zaczął wynajmować w nim mieszkania – w sumie 81. Najem trwa do dziś.

Kolejne samowole znajdują się tuż obok. Jak nieoficjalnie ustaliliśmy, wszystkie należą do tego samego właściciela. Warsztat-apartamentowiec to ul. Centralna 57. Na jego tyłach stoi drugi nielegalny budynek (57A), a kilkadziesiąt metrów dalej – kolejne dwa: pod numerami 73A i 73B. Tam również wynajmowane są mieszkania.

ROZBIÓRKA W MAJU

W bloku pod numerem 73B schemat jest podobny: na istniejącym już parterowym budynku inwestor bez pozwolenia wzniósł aż pięć kondygnacji.

Pierwszy nakaz rozbiórki dostał od Powiatowego Inspektoratu Budowlanego już w 2009 roku. Ostateczna, prawomocna decyzja w tej sprawie zapadła dopiero 17 lat później – 24 marca 2026 roku.

„Rozbiórka jednego z najsłynniejszych symboli patodeweloperki w naszym mieście wkrótce się rozpocznie" – poinformował Urząd Miasta Krakowa.

Jak to możliwe, że przez kilkanaście lat nikt w mieście nie zatrzymał samowoli? Inwestor skutecznie przedłużał sprawę. Odwoływał się od wydanych decyzji, składał skargi, zażalenia, by tylko odsunąć w czasie rozbiórki.

Kiedy nie zastosował się do nakazu z 2009 roku, miasto próbowało wymusić na nim rozbiórkę. Mężczyznę obarczono maksymalną możliwą grzywną. Pieniądze co prawda zostały wyegzekwowane, ale na Centralnej na próżno było szukać ciężkiego sprzętu. PINB sięgnął więc po kolejne narzędzie. Wydano postanowienie o zastosowaniu tzw. „wykonania zastępczego". To oznacza, że urząd sam rozbierze budynek, ale na koszt jego właściciela. 24 marca Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego utrzymał to postanowienie w mocy.

„W sumie pięć postanowień wydanych pod koniec marca tego roku utrzymało w mocy decyzje dotyczące m.in. nałożenia kary pieniężnej za brak współpracy z organem egzekucyjnym, odmowy zawieszenia oraz wstrzymania postępowania, a także samego zastosowania wykonania zastępczego" – wymienia magistrat.

Rozbiórkę zaplanowano na przełom kwietnia i maja.

To dopiero pierwszy z czterech budynków, który – jeśli wszystko pójdzie zgodnie z planem – zostanie rozebrany. W sprawie pozostałych trzech wciąż trwają postępowania. Nawet wydanie ostatecznych i prawomocnych decyzji nie motywuje jednak właściciela do rozbiórek. Taka zapadła już w sprawie ul. Centralnej 57A. Mimo to inwestor ją ignorował, nie pomogły wezwania ani grzywna. Złożył zażalenie, które rozpatruje właśnie druga instancja, czyli Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego. W tym samym urzędzie analizowane jest także jego odwołanie od decyzji, dotyczącej budynku pod numerem 73A.

KPINY Z PRAWA

Najbardziej skomplikowana sprawa dotyczy wspomnianego już warsztatu-apartamentowca, czyli ul. Centralnej 57. Wniosek o pozwolenie na budowę trafił do miasta w 2012 roku. Na dodatkowych piętrach miały mieścić się biura, magazyny czy pomieszczenia socjalne dla pracowników. Miasto się nie zgodziło. Mimo to budynek zaczął rosnąć, a internet obiegły kuriozalne zdjęcia małego domku, obudowanego blokiem.

Sprawą zajął się wtedy Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego. W 2017 r. inwestor otrzymał od urzędników kilka nakazów rozbiórki, osobno do każdej części budynku. Odwołał się. Trzy lata później wybuchła pandemia. Choć może lepiej byłoby napisać, że inwestorowi jakby spadła ona z nieba. Wedle ustawy covidowej, między 8 marca a 5 września 2020 roku można było składać wnioski budowlane i niezwłocznie przystępować do realizacji inwestycji – pod warunkiem że obiekt przyczyni się do zwalczania epidemii. Jak opisywaliśmy w „Wyborczej", inwestor skorzystał z tej opcji – zaznaczając, że w budynku będzie magazyn, w którym można przechowywać materiały i środki ochrony. Budowane z kolei mieszkania miały posłużyć jako izolatoria dla chorych.

Nawet wydanie prawomocnych decyzji nie motywuje właściciela do rozbiórek

Na Centralnej wznowiono prace. Pojawiły się okna, a nawet balkony. W 2022 r. PINB potwierdził w rozmowie z „Wyborczą", że wciąż czeka, aż inwestor rozbierze budynek. Dziś – 14 lat po wydaniu pierwszej decyzji odmownej w sprawie nadbudowy – blok tętni życiem i wynajmowane są w nim mieszkania. Podłączono tu prąd, wodę, a nawet system monitoringu. Całość wygląda jak gotowa, deweloperska inwestycja.

„Sprawa ciągnie się już od wielu lat ze względu na to, że inwestor wykorzystuje wszystkie możliwości prawne, aby nie dopuścić do niekorzystnych dla siebie rozstrzygnięć" – tłumaczy magistrat.

Wojewódzki Inspektorat Nadzoru Budowlanego rozpatrywał skargę właściciela budynków aż sześć lat. Decyzja zapadła w ubiegłym roku i – ku zaskoczeniu miasta – była pozytywna dla inwestora. WINB przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia przed organem pierwszej instancji. Powód? „Organ odwoławczy wskazał m.in. na zmianę trybu postępowania i procedowanie w okolicznościach samowoli budowlanej (art. 48 p.b.) uznając, że w wyniku niezastosowania się do wstrzymania robót przez PINB, inwestor wybudował całkowicie nowy obiekt budowlany".

To oznacza, że po trzynastu latach od wydania pierwszych decyzji odmownych w sprawie nadbudowy, sprawa zatoczyła koło i wróciła do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego. Postępowanie trwa.

PRZECIĄGAĆ JAK NAJDŁUŻEJ

– Jeżeli właściciel pociągnie sprawę jeszcze kilka lat, to może się okazać, że może nie był to interes życia, bo ostatecznie doszło do rozbiórki, ale na pewno nie było to takie straszne, jakby się wydawało – komentuje sprawę Jan Hoffman, prawnik i przewodniczący Rady i Zarządu Dzielnicy I Stare Miasto.

Jak mówi, przed rozbiórką łatwo się bronić, odwoływać od decyzji i składać kolejne skargi. – Najpierw mamy etap rozstrzygnięcia merytorycznego, czyli wydanie nakazu rozbiórki. Inwestor może złożyć skargę do Wojewódzkiego, a później Najwyższego Sądu Administracyjnego, w którym sprawa utyka zazwyczaj na kilka lat. Kiedy mamy już ostateczne orzeczenie NSA o tym, że ma dojść do rozbiórki, zaczyna się kolejna zabawa, czyli postępowanie egzekucyjne. Na tym etapie również można wnosić różnorakie zarzuty: składać skargi na czynności, kwestionować postępowanie. Wszystko, co się da, byleby grać na czas – tłumaczy.

Prezydent Krakowa Aleksander Miszalski podkreśla, że sprawa Centralnej to prawna łamigłówka. Zapewnia, że miasto jest jednak zdeterminowane, żeby doprowadzić do pierwszej rozbiórki i „zapoczątkować proces porządkowania rejonu, który stał się symbolem działań o charakterze patodeweloperskim". ●

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Będą nowe Bulwary Wiślane i zielony plac pod Wawelem

Kraków idzie na wojnę z betonozą

Brak zielonych miejsc do odpoczynku, niezagospodarowane bulwary i betonoza – to zarzuty, które powtarzają się w dyskusjach o przestrzeniach publicznych Krakowa. Władze miasta ogłosiły kilka projektów, które mają to zmienić.

Milena Kuchnia

• **Plac Wielkiej Armii Napoleona w Krakowie**
FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

– Liczę na to, że przy okazji zniknie strasząca pod Wawelem Aleja Gwiazd. To, że znajduje się u stóp jednego z najważniejszych polskich zabytków, jeszcze na tym nierównym asfalcie, jest żenujące – komentuje architekt i historyk sztuki dr Michał Wiśniewski.

Na tapet wzięto m.in. Plac Wielkiej Armii Napoleona pod Wawelem, czy Bulwary Wiślane. Trwają konsultacje społeczne dotyczące tego, jak ma wyglądać Plac św. Marii Magdaleny (w połowie ul. Grodzkiej), a prace, które mają zamienić miejsca parkingowe dla urzędników w ogólnodostępny park, już rozpoczęły się na placu przed Urzędem Miasta.

WIELKI REMONT BULWARÓW WIŚLANYCH

Pod koniec marca władze Krakowa ogłosiły, że po ośmiu latach zdobyły wreszcie komplet pozwoleń na rewitalizację bulwarów. Plany są ambitne – dużo zieleni, ławek, miejsc do rekreacji, a przede wszystkim wyraźne oddzielenie ruchu pieszego od rowerowego. To dziś duży problem.

– Ruch będzie rozdzielony tak, żeby te dwie grupy sobie wzajemnie nie przeszkadzały. Będzie więcej ławek, zieleni, drzew. Wisła będzie również bardziej dostępna. Wyremontujemy schody, zorganizujemy lepiej podjazdy dla rodziców z wózkami czy dla osób z niepełnosprawnościami, tak, żeby mogły bezpiecznie dostać się nad Wisłę – tłumaczy prezydent Krakowa Aleksander Miszalski.

Jeszcze w tym roku miasto ogłosi przetarg na roboty budowlane. Prace podzielono na cztery etapy. Na pierwszy rzut pójdzie Bulwar Rodła (od ujścia rzeki Rudawy do Mostu Dębnickiego). Drugi etap to Bulwar Czerwieński. Następnie roboty rozpoczną się na Bulwarze Inflanckim. Całość projektu zamknie remont Bulwaru Kurlandzkiego.

Pierwszy etap ma być gotowy już z końcem przyszłego roku. W budżecie miasta zarezerwowano na niego 20,5 mln zł. Całość projektu przewidywana jest na cztery-pięć lat.

– Widzimy trend ogólnoeuropejski, który polega na tym, że rzeki, tak ważne części składowe naszej przestrzeni, są oddawane mieszkańcom. Kraków idzie z duchem czasu oraz wychodzi naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców i również zwraca się ku rzece. To nie jest jednak zwykły remont, to zmiana myślenia o Wiśle. Poprzez rewitalizację sprawimy, że będzie ona bardziej przystępna, będzie zapraszała mieszkańców, stanie się miejscem spotkań – podkreśla Aleksander Miszalski.

Trendem „odwracania miasta do rzek" zajmuje się od lat Paweł Hałat, prezes krakowskiego Stowarzyszenia Przestrzeń-Ludzie-Miasto. Na projekt reaguje pozytywnie, choć jego zdaniem porządnego planu potrzebuje przede wszystkim przeciwna strona Wisły. – Bulwary w okolicach Forum i koła młyńskiego to wstyd. W znacznej mierze są prywatne, a to duży problem. Jeśli projekt miasta zostanie zrealizowany, to będzie to szczególny kontrast z tym, co znajduje się naprzeciwko. Bulwary po stronie Podgórza powstały ponad 100 lat temu, a wciąż nie można się po nich bezpiecznie przejść. Ten brzeg Wisły potrzebuje ciągu spacerowego – mówi.

PLAC MIEJSCEM ODPOCZYNKU

Tuż przy bulwarach rozpocznie się kolejna zielona zmiana w mieście. Chodzi o Plac Wielkiej Armii Napoleona, który jest dziś betonową płytą. Stoi tam nieczynny budynek obsługi turystycznej, a beton stał się parkingiem dla autobusów oraz samozwańczym skateparkiem.

Już jakiś czas temu pod placem zaplanowano budowę zbiornika retencyjnego, który będzie zatrzymywał nadmiar deszczówki. W związku z tym miasto zaplanowało też zupełną przebudowę tego, co na powierzchni. Nowy plac miałby być przedłużeniem zielonych bulwarów i miejscem, w którym ludzie chcą odpoczywać. Na wizualizacji widać zielone skwery, ławeczki, a nawet oczka wodne. Podczas konsultacji społecznych setki osób prosiły o to, by nie wyrzucać z placu tych, którzy uprawiają tam sporty miejskie.

„Ich aktywność i zaangażowanie uczyniły nieciekawy dla wielu mieszkańców plac miejscem żywym, a przez to atrakcyjniejszym i bezpieczniejszym również dla osób postronnych. Miejsce to ma obecnie status ikonicznego i jest szeroko rozpoznawalne w świecie sportów miejskich, dzięki czemu sprzyja spotkaniom i integracji całego środowiska. Na placu narodziła się niejedna przyjaźń, a wiele osób łączy z nim niezapomniane wspomnienia. Plac ten jest niezwykłym przykładem tego, jak przestrzeń publiczna może zostać zagospodarowana oddolnie przez użytkowników i zyskać funkcje nieprzewidziane w projektach i politykach miejskich. Historia ta zasługuje na uszanowanie i kontynuację, również po przebudowie placu" – piszą mieszkańcy.

Władze uwzględniły te prośby i zaplanowały na placu część sportową. Z kolei w nieczynnej siedzibie Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego zaplanowano Muzeum Rzek Krakowskich. Będzie można posłuchać w nim o znaczeniu Wisły dla miasta, a także o tradycjach i legendach związanych z krakowskimi rzekami.

Przed miastem jeszcze drugi etap konsultacji społecznych. Do 15 maja Krakowianie mogą przekazać swoje uwagi do projektu. Na metamorfozę placu miasto daje sobie trzy lata.

Najbliższe dni to ostatnia szansa udziału w konsultacjach społecznych w sprawie tego, jak ma wyglądać Plac Św. Marii Magdaleny. Choć otaczają go piękne, zabytkowe kamienice i Kościół św. Piotra i Pawła, to sam plac jest kolejną betonową płytą w centrum miasta. Magistrat nie chce ingerować w historyczność tego miejsca, ale zrewitalizować je tak, by było bardziej zielone i przyjemne.

Kolejnym placem, który zamieni się w tereny zielone, jest ten pod samym magistratem. Parking dla urzędników ma zamienić się w ogólnodostępny park. Pierwsze prace już się rozpoczęły. W ten sposób magistrat ma stać się „przykładem zmian na lepsze".

ARCHITEKCI KOMENTUJĄ

– Remontowane są głównie miejsca turystyczne. Dla samych Krakowian natomiast kluczowe są ciągi uliczne. Zaplanowano już jednokierunkową i zieloną Starowiślną, ale wiele środowisk blokuje ten projekt. Na remonty wciąż czekają też miejsca, które są nieruszone od lat, na przykład Rynek Krowoderski – komentuje Paweł Hałat.

Architekt Michał Wiśniewski dodaje, że prawdziwą zmianą dla Krakowian byłaby zupełna przebudowa otoczenia Ronda Mogilskiego. – Bardzo się cieszę, że miasto chce coś robić, ale byłoby fantastycznie, gdyby szła za tym całościowa koncepcja zieleni dla miasta. Jak na razie to nie są systemowe rozwiązania, to jest biżuteria dla pojedynczych miejsc. Jesteśmy dużym miastem i stać nas na wiele więcej – podsumowuje. ●

OGŁOSZENIE
Wrocław/34424939

SUPER MIASTA REGIONY
DŁUGOWIECZNI | wyborcza.pl

PLEBISCYT

Wybieramy najlepsze pomysły i praktyki, które wspierają seniorów!

Głosuj na

Wyborcza.pl/Supermiasta

REKLAMA

PARTNERZY GŁÓWNI

DOLNY ŚLĄSK
Warszawa

PARTNERZY

Mazowsze. serce Polski
WARMIA MAZURY
BB 2026 Bielsko-Biała Polska Stolica Kultury
KATOWICE dla odmiany
Kraków
PRZEBOJOWE OPOLE
Sopot
WAŁBRZYCH

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Kraków

KMPO

ODDAJ UBRANIA

JAK POSTĘPOWAĆ Z NIEPOTRZEBNĄ ODZIEŻĄ?

Zamów bezpłatny odbiór odzieży nadającej się do ponownego użycia tel. **801 084 084** lub **12 646 22 22**

formularz zgłoszeniowy

lub w aplikacji mKraków

Dziurawa skarpetka? Brudna szmatka? Wyrzuć je do odpadów zmieszanych!

Oddaj w workach, **przy zbiórce odpadów wielkogabarytowych,** te ubrania, które nie nadają się już do noszenia

pobierz harmonogram

Oddaj w PSZOK do kontenera na ubrania **ul. Nowohucka 1D** „Lamusownia” lub **ul. Krzemieniecka 40** „Barycz”

krakow.pl

Kraków/34429463

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Ta szkoła ocaliła styl zakopiański

Ostatnie takie miejsce. Te meble przeżyją pokolenia

Tu wiedza nie kończy się na podręcznikach. Każda sala to zbiór mebli wykonanych przez uczniów i mistrzów, a nauka polega na pracy rękami – od surowego materiału po gotowy detal. Absolwenci tej zakopiańskiej szkoły budują domy, schroniska, pensjonaty nie tylko na Podhalu, ale w całej Polsce.

• **Zespół Szkół Budowlanych w Zakopanem** FOT. MAREK PODMOKŁY / AGENCJA WYBORCZA.PL

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34431074

Literówka
Quizy
Sudoku
Krzyżówki

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

• **W tym roku szkoła świętuje jubileusz 150-lecia istnienia**

FOT. MAREK PODMOKŁY / AGENCJA WYBORCZA.PL

Marek Podmokły

Choć programy nauczania zmieniały się przez dekady, jedno pozostało niezmienne – silny związek ze stylem zakopiańskim i kulturą Podhala.

– To jedyna szkoła budowlana w kraju, która uczy tradycyjnych zawodów, takich jak stolarz, snycerz czy cieśla, łącząc nowoczesność z regionalnym dziedzictwem – podkreśla Małgorzata Mierczak, dyrektor Zespołu Szkół Budowlanych im. dra Władysława Matlakowskiego w Zakopanem.

ABSOLWENCI BUDUJĄ DOMY, SCHRONISKA, PENSJONATY

– W ofercie kierunków kształcenia znajdują się także popularne kierunki, jak technik budownictwa, architektura krajobrazu czy odnawialne źródła energii. Ale to właśnie rzemiosło zakorzenione w kulturze Podhala stanowi o jej wyjątkowości. Uczniowie uczą się m.in. wzorów inspirowanych twórczością patrona szkoły, Władysława Matlakowskiego, przenosząc je na drewniane wyroby i meble – dodaje dyrektor szkoły.

Absolwenci tej placówki budują domy, schroniska, pensjonaty – nie tylko na Podhalu, ale w całej Polsce.

– Tu na stolarza i snycerza uczył się mój dziadek, tata i wujek, teraz na mnie kolej – mówi uczeń Andrzej. – To już ostatnia szkoła w Polsce, gdzie stolarze fachu uczą się na prawdziwym litym drewnie, a nie z płyty. Te meble z litego drewna nas przeżyją – dopowiada inny, Tomasz.

To nie tylko placówka edukacyjna, ale ważne centrum życia lokalnej społeczności. Uczy zawodu, ale też przekazuje wartości – przywiązanie do tradycji, szacunek dla pracy i dumę z podhalańskiej tożsamości.

– Nasz drewniany budynek przy Krupówkach, wzniesiony w 1883 roku według projektu Antoniego Łuszczkiewicza, jest sercem tej historii. Poza jedną przybudówką, od niemal 150 lat nie zmienił swojego wyglądu – podkreśla dyrektor Mierczak. – To nie jest zwykła szkoła. To trochę jak żywe muzeum – zaznacza.

Każda sala wyposażona jest w unikatowe meble, wykonane przez uczniów i mistrzów.

Przywiązanie do lokalnej tradycji wyraża się także w czymś innym. – To chyba jedyna szkoła, w której na co dzień słychać gwarę góralską – mówi dyrektor. – Nie zabraniamy jej używania, szczególnie podczas zajęć praktycznych. Wyjątkiem jest język polski, na którym wymagamy pięknej polskiej mowy.

Przy szkole od 1969 roku działa Szkolny Zespół Regionalny „Budorze”, który przez dziesiątki lat występował na wielu festiwalach i scenach świata, promując kulturę skalnego Podhala. Do zespołu regionalnego należy ok. 90 osób, czyli co piąty uczeń szkoły.

STYL ZAKOPIAŃSKI ZAMIAST WZORCÓW TYROLSKICH I SZWAJCARSKICH

Przez dziesięciolecia szkoła wykształciła tysiące specjalistów, pracujących przy największych inwestycjach, nie tylko w Polsce.

Jej historia zaczęła się w XIX wieku, gdy Tytus Chałubiński dostrzegł potrzebę edukacji góralskiej młodzieży. Dzięki jego inicjatywie i wsparciu Towarzystwa Tatrzańskiego w 1876 roku powstała szkoła zawodowa, która miała podnieść poziom życia mieszkańców Podhala.

W 1878 roku, już jako Cesarsko-Królewska Szkoła Zawodowa Przemysłu Drzewnego, stała się areną ideologicznego sporu. Mianowani przez Wiedeń dyrektorzy próbowali narzucić góralom wzorce tyrolskie i szwajcarskie. Temu przeciwstawił się Stanisław Witkiewicz, promując „styl zakopiański”, i tym samym wykuwając tożsamość dzisiejszej „Budowlanki”.

Przez dziesięciolecia szkoła wykształciła tysiące specjalistów, pracujących przy największych inwestycjach, nie tylko w Polsce

Odrodzona Polska przemianowała ją w 1918 na Państwową Szkołę Przemysłu Drzewnego w Zakopanem. Dwa lata później nastąpiła reorganizacja nauczania. Wprowadzono czteroletnią szkołę ciesielstwa, stolarstwa i rzeźby.

W 1923 dyrektor Stanisław Barabasz ustąpił ze stanowiska, a kierownictwo szkoły objął architekt Karol Stryjeński. W tych latach szkołę kończył m.in. Bronisław Czech, znany sportowiec, olimpijczyk, taternik.

NA RATUNEK KSIĄŻKOM

Podczas II wojny światowej szkoła w zamyśle niemieckiego okupanta miała być dostawcą taniej, wykwalifikowanej siły roboczej. Ale stała się miejscem „cichego oporu”. Nauczyciele ratowali ludzi, organizowali tajne nauczanie.

Ratowali także polskie książki. – Pod koniec roku 1940 zaszła obawa, że Niemcy zniszczą bibliotekę Liceum Ogólnokształcącego w Zakopanem. Sekretarka szkoły wraz z inżynierem Kopkowiczem podsunęli dyrektorowi Śliwce projekt uratowania księgozbioru przez wystosowanie do dyrekcji ówczesnej Oberschule, która mieściła się w Liceum Ogólnokształcącym, pisma z prośbą o wydanie kilku potrzebnych książek z biblioteki gimnazjalnej. Po uzyskaniu zgody władz niemieckich, w ciągu jednego popołudnia pracownicy Szkoły Zawodowej przewieźli do internatu cztery wozy jakże wówczas cennych książek – przypomina ten wojenny epizod zakopiańska szkoła.

Od 1942 roku nauczyciele zlikwidowanego Liceum Ogólnokształcącego organizowali pod kierunkiem Boberowej kursy tajnego nauczania. Ze Szkoły Zawodowej brali w nich udział nauczyciele: Oleksik, Małaszyński, Szablowski. Sekretariat szkoły chronił też wiele osób poszukiwanych przez gestapo, dostarczając im fałszywych dokumentów.

Po wojnie szkoła wróciła do swojej misji, kształcąc kolejne pokolenia budowniczych i rzemieślników. W tym roku świętuje jubileusz 150-lecia istnienia. W programie m.in. spotkania, wystawy, bal. Z harmonogramem jubileuszu można zapoznać się na stronie Zespołu Szkół Budowlanych.

REKLAMA

Kraków/34427038

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Dwa sprzeczne projekty ustawy o ochronie przyrody

Rezerwaty kontra polityka i interesy

Rządowy projekt nowelizacji ustawy o ochronie przyrody zaostrza zasady prowadzenia inwestycji w parkach narodowych i ich otulinach. Inny pomysł mają posłowie PSL i Polski 2050 – chcą, by to rady gmin decydowały o powstawaniu nowych rezerwatów.

Bartłomiej Kuraś

• **Rezerwat przyrody Las Bielański**
FOT. ALBERT ZAWADA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Ministerstwo Klimatu i Środowiska przygotowało projekt nowelizacji ustawy o ochronie przyrody. W uzasadnieniu resort przekonuje, że „celem zmian jest usprawnienie zarządzania ochroną przyrody w Polsce oraz wzmocnienie reakcji administracji w przypadku naruszeń przepisów na obszarach chronionych". Projekt przewiduje m.in. zaostrzenie zasad realizacji inwestycji na terenach objętych ochroną, w tym w parkach narodowych i ich otulinach. To jednak nie podoba się samorządom, które w połowie kwietnia zajęły się dokumentem w ramach konsultacji.

Inny projekt równolegle przygotowali posłowie PSL i Polski 2050. Chcą, by tworzenie rezerwatów wymagało zgody samorządów, co w praktyce może spowodować, że nie powstanie już w Polsce żaden taki nowy obszar chroniony.

Założenia dokumentu w Sejmie przedstawili już Krzysztof Paszyk i Urszula Pasławska z PSL oraz posłowie Polski 2050: Bartosz Romowicz i Paweł Śliz. Według parlamentarzystów proponowane rozwiązania mają „wzmocnić głos lokalnych społeczności oraz zapewnić równowagę między ochroną przyrody a rozwojem lokalnym."

PROTEST SAMORZĄDÓW Z PODHALA

Włodarze gmin tatrzańskich sprzeciwiają się proponowanym przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska zmianom przepisów ustawy dotyczących inwestycji na terenach chronionych, w tym w parkach narodowych. Podczas Konwentu Powiatu Tatrzańskiego w Poroninie samorządowcy ocenili, że projekt nowelizacji ustawy wprowadza „zbyt daleko idące ograniczenia dla inwestycji". I wyrazili zaniepokojenie szybkim tempem prac nad ustawą. Burmistrz Zakopanego oświadczył, że „samorządy nie sprzeciwiają się ochronie przyrody, ale postulują racjonalne podejście do inwestycji".

– Już mamy problemy z inwestycjami, jeżeli chodzi o infrastrukturę sportową na terenie parku narodowego czy jego otuliny. Obawiamy się, że nowe przepisy uniemożliwią nam to jeszcze bardziej i będzie to przysłowiowy gwóźdź do trumny rozwoju narciarstwa, rozwoju sportu – stwierdził burmistrz Zakopanego Łukasz Filipowicz.

Projekt nowelizacji przewiduje m.in. zaostrzenie zasad realizacji inwestycji na obszarach objętych ochroną przyrody, związanych m.in. z turystyką i kultem religijnym. Zdaniem samorządowców może to znacząco ograniczyć możliwości rozwoju infrastruktury turystycznej i sportowej w regionach górskich.

Jako przykład podają brak możliwości rozwoju infrastruktury narciarskiej w rejonie Kasprowego Wierchu. Gdyby proponowane przepisy już obowiązywały, trudno byłoby im też wnioskować o oświetlenie krzyża na Giewoncie. Zgodnie z projektem, każda zmiana zagospodarowania terenu na takich obszarach – w tym w parkach narodowych i ich otulinach – będzie wymagała uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

REZERWATOWE LIBERUM VETO

Samorządowcy nie protestują przeciwko innemu projektowi nowelizacji ustawy o ochronie przyrody, przygotowanemu przez parlamentarzystów PSL i Polski 2050.

– Proponujemy, by do powołania rezerwatu potrzebna była zgoda rady gminy. To oznacza koniec władzy urzędników przy tworzeniu rezerwatów, decydowałyby lokalne społeczności, czyli gminy – przedstawia główne założenie projektu Urszula Pasławska z PSL. Obecnie, by utworzyć rezerwat, wystarczy przeprowadzić konsultacje. A zgoda samorządu jest wymagana w przypadku powołania bądź poszerzenia parku narodowego.

Organizacje przyrodnicze oceniają projekt krytycznie. Ich zdaniem proponowane przepisy wprowadzą mechanizm podobny do tzw. „weta samorządowego", które od 2001 roku uniemożliwia tworzenie nowych parków narodowych w Polsce.

– Zamiast walorów przyrodniczych, które powinny decydować o formie ochrony, tworzenie rezerwatów będzie zablokowane przez politykę i interesy. Możemy się zgodzić, by o tworzeniu rezerwatów decydowały rady gmin, tylko jeśli wszyscy ich członkowie będą mieli wykształcenie i doświadczenie przyrodnicze – mówi Radosław Ślusarczyk z Państwowej Rady Ochrony Przyrody i działacz Pracowni na rzecz Wszystkich Istot.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, rezerwaty są formą ochrony, dotyczącą wyłącznie obszarów o wyjątkowych wartościach przyrodniczych. Obecnie decyzje o ich ustanowieniu są efektem pracy specjalistów i analiz przyrodniczych, a ostateczną decyzję podejmuje wyspecjalizowany organ, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, po zasięgnięciu opinii Regionalnej Rady Ochrony Przyrody.

– Przyroda nie jest własnością samorządów, a wszystkich Polek i Polaków. Decyzja o powołaniu rezerwatu ma charakter państwowy i strategiczny, nie może zależeć od lokalnych układów, wpływu myśliwych i leśników. W przypadku oddania decyzji radom gminy o tworzeniu rezerwatów, będzie dochodzić do politycznych sporów, a kwestie przyrodnicze zostaną zmarginalizowane – uważa Ślusarczyk.

Wtórują mu ekolodzy z Greenpeace Polska.

– Obecny rząd został utworzony m.in dzięki głosom ludzi, którzy mieli dość niszczenia rodzimej przyrody przez Prawo i Sprawiedliwość. Teraz posłowie koalicji rządzącej chcą wprowadzić przepisy, przy których destrukcja z czasów PiS to pikuś. Wiemy dokładnie, jaki będzie tego efekt. Liberum veto zablokowało tworzenie parków narodowych, i to mimo że zdecydowana większość Polek i Polaków chce nowych parków. Zamiast obiecanych przez Donalda Tuska 20 proc. lasów wolnych od wycinek, posłowie koalicji rządowej proponują nam dalszą rzeź najcenniejszych przyrodniczo zakątków naszego kraju – twierdzi Krzysztof Cibor z Greenpeace Polska.

– Z punktu widzenia lokalnych polityków może być warto zniszczyć kawałek cennej przyrody, by wybudować drogę, osiedle deweloperskie czy ochronić źle pojęty interes Lasów Państwowych. Pamiętajmy, że w radach gmin często zasiadają leśnicy i myśliwi, którzy bywają uprzedzeni do rezerwatów. Natomiast jako społeczeństwo jesteśmy wyjątkowo zgodni w tym, że polska przyroda zasługuje na lepszą ochronę. Jeśli te przepisy wejdą w życie, nasz wspólny interes społeczny będzie coraz częściej przegrywał z interesem wąskich, ale wpływowych sił, wielkiego biznesu, leśników czy myśliwych – dodaje Marek Józefiak z Greenpeace Polska.

Projekt Ministerstwa Klimatu i Środowiska jest na etapie społecznych konsultacji. Parlamentarzyści PSL i Polski 2050 zapowiedzieli w Sejmie złożenie własnego projektu nowelizacji ustawy o ochronie przyrody, który ma być procedowany w najbliższych tygodniach. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE 34426272

KLEPSYDRA

CMENTARZ KOMUNALNY I KREMATORIUM

INFOLINIA: 12 352 44 44
CMENTARZ: +48 502 930 185
KREMATORIUM: +48 502 930 170

| Nowy zielony cmentarz
| Pierwsza kwatera ekologiczna
| Kolumbaria na urny
| Kamieniarstwo i opieka nad grobami

www.cmentarzkrakow.pl | Kraków, ul. Wielogórska 16

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34431503

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Całodobowe wsparcie i doradztwo

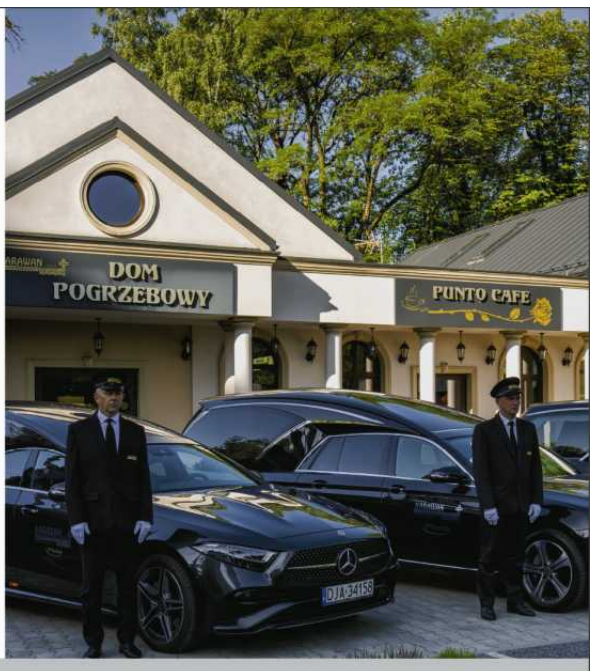
Dbamy o godne pożegnanie w każdej cenie

- Kompleksowe usługi pogrzebowe
- Rozliczenia bezgotówkowe
- Transport krajowy i międzynarodowy
- Własne krematorium
- Organizacja stypy i pożegnań

KARAWAN GRUPA FIRM POGRZEBOWYCH
TRADYCJE OD 1981 ROKU

Punkty Obsługi Klienta
10 lokalizacji w Krakowie

- ul.Rakowicka 26A 12 222 00 30
- ul. Sieroszewskiego 5B 12 686 61 45
- ul. Bieżanowska 24 12 656 21 11
- ul. Reduta 3B 12 222 50 49
- ul. Rakowicka 33A 12 421 89 83
- ul. Dolnych Młynów 3 12 632 11 22
- ul. Wrocławska 8 12 631 77 95
- ul. Ćwiklińskiej 10 606 793 279
- Cm.Batowice 12 413 63 46
- Cm.Grębałów 12 645 14 35
- Krakowskie Krematorium
- ul. Wielogórska 12 413 33 33

KRAKOWSKIE KREMATORIUM
tel. 12 413-33-33
biuro@kremacja-krakow.pl

30-398 Kraków, ul. Wielogórska 20
Gwarantujemy:
bezpieczeństwo i profesjonalizm | duży wybór urn | możliwość przechowania po kremacji

Zapraszamy do współpracy firmy pogrzebowe

Kraków/34426245

nekrologi.wyborcza.pl

ODESZLI.pl

Zamieść:

nekrolog
kondolencje
wspomnienie

nekrologi@wyborcza.pl
pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383,
22 55 55 399,
22 55 55 555

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

OGŁOSZENIE z dnia 24 kwietnia 2026 r.

o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Rejon ulic Górka Narodowa i Banacha" wraz z niezbędną dokumentacją

Na podstawie art. 17 pkt 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.) , art. 67 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688 ze zm.) i art. 54 ust. 2 w zw. z art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.), a także w związku z uchwałą nr XCII/2505/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 6 lipca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Górka Narodowa – rejon ul. Banacha I, II, III, IV, V", zmienioną uchwałą nr XXXV/719/25 z dnia 27 sierpnia 2025 r.

zawiadamiam

o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru **„Rejon ulic Górka Narodowa i Banacha"** wraz z niezbędną dokumentacją. W związku z uzyskanym uzgodnieniem odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, prognoza oddziaływania na środowisko nie była sporządzana. Granice obszaru objętego planem szczegółowo określa załącznik graficzny.

Projekt planu wraz z niezbędną dokumentacją udostępniony zostanie do publicznego wglądu w dniach **od 4 maja do 1 czerwca 2026 r.** poprzez:
- bezpośredni kontakt i obsługę obywateli w Wydziale Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Krakowa, ul. Mogilska 41, w godz. 8.00-15.00 (z wyjątkiem sobót i niedziel), **wizytę można również umówić na konkretną godzinę** – mailowo pod adresem: *bp.umk@um.krakow.pl* lub telefonicznie pod numerami: 12 616-8526, – 8542;
- zamieszczenie projektu planu **„Rejon ulic Górka Narodowa i Banacha"** na stronie internetowej: *www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne* (w zakładce *PLANY SPORZĄDZANE).*

Dyskusja publiczna nad rozwiązaniami przyjętymi w projekcie planu miejscowego obszaru **„Rejon ulic Górka Narodowa i Banacha"** zostanie przeprowadzona w dniu **12 maja 2026 r.**, w Urzędzie Miasta Krakowa, pl. Wszystkich Świętych 3-4, **sala Obrad**, początek o **godz. 15:30**.

Będzie możliwość uczestnictwa w dyskusji publicznej *online,* tj. za pomocą środków porozumiewania na odległość. Link do połączenia z platformą zostanie wygenerowany i umieszczony na stronie planu. Szczegółowe informacje są publikowane w zakładce *ZAPROSZENIA* pod adresem: *www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne*

Dodatkowe spotkanie otwarte na temat wykładanego do publicznego wglądu projektu miejscowego planu odbędzie się w Dzielnicy IV Prądnik Biały **w dniu 5 maja 2026 r. w** Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 12, przy ul. Ks. Józefa Meiera 16 d**,** o **godzinie 18:00.**

Każdy ma prawo złożenia uwag do projektu planu miejscowego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Uwagi należy składać w nieprzekraczalnym terminie **do dnia 15 czerwca 2026 r.** – z podaniem oznaczenia nieruchomości, której uwaga dotyczy, a także imienia i nazwiska albo nazwy oraz adresu zamieszkania albo siedziby.
Uwagi można wnosić w formie papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poprzez e-doręczenia, pocztę elektroniczną lub formularz zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej: www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne (w zakładce WZORY). Formularz dostępny jest również w formie elektronicznej – można go przesłać online.
LINK: *Formularz pismo dotyczące aktu planowania przestrzennego – Krakowski Portal Usług Miejskich*
W przypadku poczty elektronicznej – maile należy kierować na adres: uwagi-bp@um.krakow.pl.

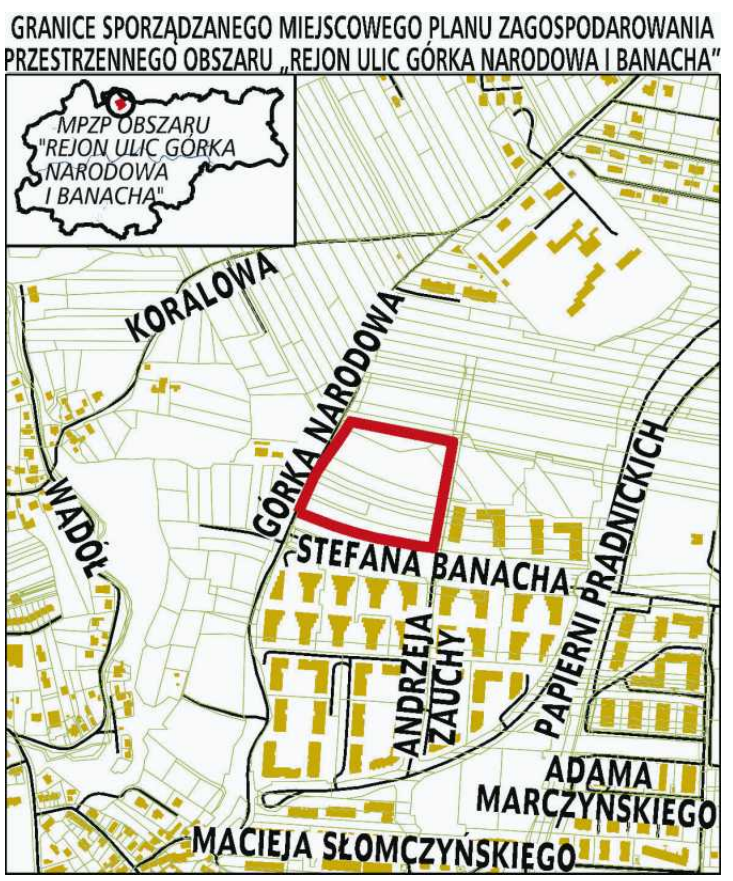
Forma papierowa obejmuje:
- złożenie pisma z uwagą/ formularza na dziennikach podawczych zlokalizowanych w budynkach Urzędu Miasta Krakowa lub – w przypadku ograniczeń w bezpośredniej obsłudze klienta – wrzucenie do odpowiedniego pojemnika umieszczonego w pobliżu wejścia do budynku UMK,
- wysłanie drogą pocztową na adres: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Planowania Przestrzennego, ul. Mogilska 41, 31-545 Kraków,
- przekazanie wypełnionego formularza w czasie prowadzonej dyskusji publicznej.

UWAGA: Liczy się data wpływu do tut. urzędu, a pisma niespełniające powyżej wskazanych warunków pozostawi się bez rozpoznania.

Informuję, że:
1. Złożenie uwagi stanowić będzie odpowiedź na niniejsze Ogłoszenie.
2. Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 unijnego ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (tzw. RODO) administratorem danych osobowych jest Prezydent Miasta Krakowa z siedzibą Pl. Wszystkich Świętych 3-4, 31-004 Kraków. Z administratorem możesz się skontaktować listownie (adres jw.) lub drogą elektroniczną – adres e-mail: bp.umk@um.krakow.pl.
3. Składający uwagę ma prawo do żądania od administratora dostępu do podanych danych osobowych, ich sprostowania, ograniczenia przetwarzania.
4. Podane dane osobowe będą przetwarzane do czasu załatwienia sprawy, dla potrzeb której zostały zebrane, a następnie będą przechowywane przez 25 lat, po czym zostaną przekazane do Archiwum Narodowego w Krakowie.
5. Składający uwagę ma prawo do wniesienia skargi do organu nadzorczego, którym jest Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych.
6. Podanie danych osobowych jest wymogiem ustawowym i ma charakter obowiązkowy. Konsekwencją niepodania danych osobowych jest pozostawienie uwagi bez rozpoznania.
7. Podstawę prawną przetwarzania danych osobowych stanowią przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
8. Dane kontaktowe inspektora ochrony danych – adres pocztowy – jw., e-mail: iod@um.krakow.pl

Uwagi są rozpatrywane przez Prezydenta Miasta Krakowa w terminie 21 dni od dnia upływu terminu ich składania. Rozpatrzenie następuje w formie Zarządzenia Prezydenta Miasta Krakowa publikowanego w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Krakowa na stronie internetowej *www.bip.krakow.pl/planowanieprzestrzenne*

GRANICE SPORZĄDZANEGO MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBSZARU „REJON ULIC GÓRKA NARODOWA I BANACHA"

Kraków/34430874

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Zielona Planeta Kraków

Nagroda za zmianę myślenia

Ekologia w Krakowie to dziś coś więcej niż ochrona środowiska. To sposób myślenia o mieście, relacjach i przyszłości. Nagroda Zielona Planeta Kraków oddaje głos tym, którzy na co dzień – często po cichu – zmieniają swoje otoczenie. Pierwszy laureat? Zdecydują Czytelnicy „Wyborczej".

• **Planty** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Małgorzata Skowrońska

Kraków od lat funkcjonuje na styku dwóch porządków. Z jednej strony jest miastem głęboko zakorzenionym w historii, opartym na rozpoznawalnym na całym świecie dziedzictwie kulturowym. Z drugiej – coraz śmielej rozwija nowe technologie, usługi i nowoczesne przedsięwzięcia. Ten dialog między przeszłością a przyszłością coraz częściej spina jedno pojęcie: odpowiedzialność.

To ona staje się osią nowej inicjatywy „Gazety Wyborczej" w Krakowie. „Zielona Planeta Kraków" to nagroda, która ma wyróżniać osoby, firmy i projekty działające na rzecz zrównoważonego rozwoju – takie, które potrafią łączyć innowacyjność z troską o wspólne dobro. I robią to tu, na miejscu.

Nagroda Zielona Planeta Kraków wychodzi jednak poza wąskie, intuicyjne rozumienie ekologii. Nie chodzi wyłącznie o ochronę środowiska. To projekt, który traktuje ekologię jako sposób myślenia o relacjach: między mieszkańcami a miastem, gospodarką a kulturą. Jako próbę znalezienia równowagi między rozwojem a odpowiedzialnością za jego konsekwencje.

NAGRODA CZYTELNIKÓW „WYBORCZEJ"

Nagroda będzie przyznawana w pięciu kategoriach, z których każda pokazuje inny wymiar tej zmiany. Zaczynamy od kategorii szczególnej – Nagrody Czytelników „Wyborczej", przyznawanej w plebiscycie.

Jej laureatkę lub laureata wybiorą sami mieszkańcy w internetowym głosowaniu. Chcemy w ten sposób oddać głos tym, którzy na co dzień współtworzą Kraków i najlepiej widzą, gdzie zachodzi realna, odczuwalna zmiana.

Idea jest prosta: pokazać siłę oddolnych inicjatyw. Bo w Krakowie wiele ważnych działań nie zaczyna się w instytucjach, lecz lokalnie – między sąsiadami, na osiedlach, w parkach. Są to często przedsięwzięcia niewielkie, ale konsekwentne i mocno zakorzenione w codziennym doświadczeniu.

To właśnie w takich działaniach najpełniej widać, że ekologia nie jest abstrakcyjnym hasłem, lecz praktyką codziennego życia i relacji między ludźmi.

ZACZYNAMY GŁOSOWANIE

Prezentujemy pięć kandydatur zgłoszonych przez Czytelników „Wyborczej".

Czysta Dłubnia – wspólna troska o rzekę. Oddolna inicjatywa Fundacji EcoTravel, która od 10 lat angażuje mieszkańców w sprzątanie rzeki Dłubni i jej okolic. To nie tylko akcja ekologiczna, ale także sposób na budowanie relacji i odpowiedzialności za wspólną przestrzeń. Z małego działania powstał trwały ruch społeczny.

Beata Śpiewak-Siwulska – Szpital dla Roślin. Twórczyni miejsca, w którym zaniedbane rośliny dostają drugie życie, a mieszkańcy uczą się, jak o nie dbać. Projekt łączy edukację z praktyką i buduje wspólnotę wokół codziennej troski o naturę. Pokazuje, że ekologia zaczyna się od prostych działań.

Zbigniew Janowski – zielony sąsiad z Białego Prądnika. Od lat własnymi siłami i środkami zazielenia okolicę ulic Narutowicza, Jazowej i Białoprądnickiej. Tworzy rabaty, ratuje rośliny i zamienia zaniedbane miejsca w kwitnące przestrzenie. Swoją pasją zaraża sąsiadów – wspólnie sadzą, podlewają i budują lokalną wspólnotę wokół zieleni.

Izabella Chyłek – dla przyjaznego miasta. Radna dzielnicowa, która konsekwentnie działa na rzecz Krakowa bardziej przyjaznego mieszkańcom i środowisku. W swoich inicjatywach łączy kwestie jakości życia, przestrzeni miejskiej i odpowiedzialności za otoczenie.

Krzysztof Kwarciak – obrońca drzew i zieleni Krakowa. Od kilkunastu lat działa społecznie na rzecz ochrony terenów zielonych i zwierząt. Dzięki jego inicjatywom udało się uratować wiele drzew, powstrzymać zabudowę cennych przyrodniczo miejsc i rozpoczęć projekty nowych nasadzeń. To przykład konsekwentnego działania na rzecz miasta i jego mieszkańców.

Zielona Planeta Kraków to próba opowiedzenia o mieście w inny sposób – przez ludzi, ich działania i pomysły

Jak zagłosować w plebiscycie? Wystarczy wejść na stronę krakow.wyborcza.pl. Tu znajdziecie link do rozpoczętego dziś głosowania – będzie dostępne do północy 3 maja.

KATEGORIE NAGRODY

Pierwszą, czytelniczą, już znacie. W kolejnych czterech kategoriach zwycięzców wybierze jury.

„Zielona Przestrzeń" obejmuje działania najbardziej widoczne – związane z jakością powietrza, terenami zielonymi, ochroną rzek czy tworzeniem przestrzeni przyjaznych mieszkańcom. To inicjatywy, które realnie zmieniają miejską tkankę.

„Zielony Umysł" skupia się na tym, co mniej uchwytne, ale równie istotne – edukacji i budowaniu świadomości ekologicznej. To działania obecne w szkołach, kulturze, mediach i internecie, które kształtują sposób myślenia o świecie.

„EKO-Twórca Biznesu" pokazuje, że przedsiębiorczość i odpowiedzialność środowiskowa mogą iść w parze. To przestrzeń dla firm i startupów wdrażających rozwiązania oparte na zrównoważonym rozwoju – od gospodarki cyrkularnej po nowe technologie.

„Generacja EKO" oddaje głos młodym – tym, którzy dopiero zaczynają dorosłe życie, ale już dziś wpływają na rzeczywistość. Łączą aktywizm z kreatywnością i nowymi narzędziami, często działając poza utartymi schematami.

WIĘCEJ NIŻ KONKURS

Zielona Planeta Kraków nie jest kolejnym rankingiem ani plebiscytem opartym wyłącznie na liczbach. To próba opowiedzenia o mieście w inny sposób – przez ludzi, ich działania i pomysły.

Zwycięzcy otrzymają statuetki, a także możliwość zaprezentowania swoich działań na łamach „Wyborczej". W kategorii „Generacja EKO" przewidziano również wsparcie finansowe na rozwój projektu.

Finał odbędzie się 28 maja w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha – miejscu symbolicznym, łączącym kulturę, technologię i wrażliwość społeczną.

W kolejnych tygodniach będziemy przedstawiać wszystkich kandydatów i ich historie. Bo „Zielona Planeta Kraków" to nie jednorazowe wydarzenie, lecz początek opowieści o mieście, które uczy się myśleć o przyszłości odpowiedzialnie. ●

OGŁOSZENIE Kraków/34420178

ZIELONA PLANETA KRAKÓW

REKLAMA

PARTNER GŁÓWNY Kraków

PARTNERZY

WODOCIĄGI Miasta Krakowa
125 lat! Jesteśmy z Wami. Każdego dnia.

Łukasiewicz Instytut Ceramiki i Materiałów Budowlanych

wfosigw wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej w krakowie

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Kraków/34429699

1 KRL

eprasa.pl d3dcb7cdf2

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

W sprzedaży!

żyć lepiej
psychologia codziennie

Więcej o psychologii czytaj na **wysokieobcasy.pl/zyclepiej**

eprasa.pl d3dcb7cdf2

ODESZLI.pl

Dziel się wspomnieniami o bliskich

Żyją w naszej pamięci

Wejdź na serwis odeszli.pl

„Odszedłeś, lecz w sercach naszych pozostaniesz na zawsze”

Z głębokim żalem i smutkiem zawiadamiamy,
że w dniu 22 marca 2026 r. przeżywszy lat 78,
odszedł niespodziewanie w miejscowości Zinal (kanon Valais)
w Konfederacji Szwajcarskiej

ŚP

Jan Maria Chojnacki

Najdroższy i Najukochańszy Mąż, Tata, Dziadek, Brat, Szwagier i Wuj

Inżynier budownictwa wodnego, doktor nauk technicznych Politechniki Krakowskiej

Były pracownik naukowy Zakładu Systemów Wodnogospodarczych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Krakowie.
Autor wielu prac studialnych i szeregu publikacji w zakresie zagrożeń powodziowych.
Odznaczony medalami za zasługi w zwalczaniu powodzi
oraz 85-lecia Polskiej Państwowej Służby Hydrologiczno-Meteorologicznej.
Działacz Komisji Zakładowej NSZZ „ Solidarność" w IMGW Kraków,
wyróżniony medalem za wierność ideałom NSZZ „Solidarność" w 25-lecie Związku.
W latach 1991-2018 zaangażowany w pracę w rodzinnej firmie Hotel Pollera.
Miłośnik turystyki, górskich wędrówek, kolarstwa, narciarstwa i motoryzacji.

Msza święta żałobna odprawiona zostanie
we wtorek, dnia 28 kwietnia 2026 roku o godzinie 13.00
w kaplicy na cmentarzu Rakowickim w Krakowie,
po czym nastąpi odprowadzenie urny z prochami Zmarłego
na miejsce wiecznego spoczynku.

Żona, Syn, Synowa, Wnuki i Rodzina

Prosimy o nieskładanie kondolencji.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34431304

ŚP

mgr inż.
Anna Sroczyńska

Ukochana Żona, Mama i Babcia

przeżywszy 75 lat
zmarła 18.04.2026 r.

Uroczystość pogrzebowa odprawiona zostanie
w poniedziałek, dnia 27 kwietnia 2026 roku o godzinie 14:00
w Kaplicy na Cmentarzu w Podgórkach Tynieckich, przy ulicy Wielogórskiej 16.
Po czym nastąpi odprowadzenie Zmarłej na miejsce wiecznego spoczynku.

O czym zawiadamia pogrążona w smutku

Rodzina

www.nekrologi.wyborcza.pl/34431509

MG-M.6840.15.2025 Skawina, dnia 21.03.2026 r.

INFORMACJA

Burmistrz Miasta i Gminy w Skawinie informuje,

że wykaz dot. sprzedaży nieruchomości oznaczonej jako działka nr 176/6 o pow. 0,0805 ha, poł. w Zelczynie został wywieszony w terminie od 21 kwietnia 2026 r. do dnia 11 maja 2026 r. na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie, Rynek 3 oraz zamieszczony w Internecie (na stronie internetowej www.gminaskawina.pl w zakładce Urząd i Rada – ogłoszenia urzędowe oraz w Biuletynie Informacji Publicznej) a także wywieszony na terenie miasta Skawiny.

Szczegółowe informacje zamieszczono w wykazie.

Informacji udziela Wydział Mienia i Geodezji, Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie, Rynek 3, pok. nr 5, tel. (12) 277-01-55.

Kraków/34431349

WÓJT GMINY MOGILANY

informuje

o wywieszeniu w dniach od 24 kwietnia do 15 maja 2026 r. (włącznie) w siedzibie Urzędu Gminy Mogilany, Rynek 2 wykazu nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży, celem podania do publicznej wiadomości. Wykaz obejmuje działkę nr 239/14 położoną w Lusinie. Szczegółowe informacje dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Mogilany oraz w referacie GRO (pokój 7A i 8A lub pod nr tel. 12 270 10 13 wew. 244, 251).

Kraków/34431358

NOWOŚĆ
Słówko
Literówka
Quizy, Sudoku
Krzyżówki
Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację

POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

OGŁOSZENIE BURMISTRZA MIASTA I GMINY SKAWINA z dnia 24 kwietnia 2026 r.

o konsultacjach społecznych dotyczących projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Skawina w jego granicach administracyjnych dla terenu usług sportu i rekreacji A4US

Na podstawie art. 17 pkt 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130, z późn. zm.), art. 67 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1688 ze zm.), a także w związku z uchwałą nr XII/151/25 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 26 marca 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Skawina w jego granicach administracyjnych dla terenu usług sportu i rekreacji A4US,

zawiadamiam
o rozpoczęciu w dniu 27 kwietnia 2026 r. konsultacji społecznych

dotyczących projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Skawina w jego granicach administracyjnych dla terenu usług sportu i rekreacji A4US wraz z niezbędną dokumentacją, **które odbywać będą się do 26 maja 2026 r.**

Zmiana planu obejmuje sporządzenie ustaleń planistycznych obejmujących część tekstową i część graficzną, dla terenu sportu i rekreacji zlokalizowanego przy ul. Skawińskiej, oznaczonego w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Miasta Skawina w jego granicach administracyjnych symbolem A4US.

W ramach konsultacji społecznych:

1) **zbierane będą uwagi w terminie od 27 kwietnia 2026 r. do 26 maja 2026 r.**; uwagi należy składać na urzędowym FORMULARZU, udostępnionym wraz z projektem zmiany planu miejscowego w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie internetowej Gminy, z podaniem oznaczenia nieruchomości, której uwaga dotyczy, a także imienia i nazwiska albo nazwy oraz adresu zamieszkania albo siedziby.

   Formularz z uwagą można wnieść w formie papierowej lub elektronicznej:
   - formę papierową należy złożyć na Dzienniku Podawczym, Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie, Rynek 14, pokój 1 lub wysłać drogą pocztową na adres: Urząd Miasta i Gminy w Skawinie, 32-050 Skawina, Rynek 1,
   - formę elektroniczną należy przesłać za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej na adres: urzad@gminaskawina.pl oraz na adres e-Doręczeń: AE:PL-90745-70998-FGUJT-25.

   Pisma niespełniające powyżej wskazanych warunków pozostawione będą bez rozpatrzenia. Uwagi zostaną rozpatrzone w drodze zarządzenia Burmistrza Miasta i Gminy Skawina, publikowanego w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy Skawina;
2) **w dniu 11 maja 2026 r. o godzinie 17.00 odbędzie się spotkanie otwarte** poprzedzone prezentacją projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego; spotkanie odbędzie się w sali konferencyjnej w siedzibie Rady Miejskiej w Skawinie, 32-050 Skawina, Rynek 2 pok. 2 (sala konferencyjna);
3) **projektant będzie pełni dyżur stacjonarny w dniu 11 maja 2026 r. w godz. 16.00-17.00** w siedzibie Rady Miejskiej w Skawinie, 32-050 Skawina, Rynek 2 pok. 2 (sala konferencyjna).

Projekt zmiany planu wraz z niezbędną dokumentacją udostępniony będzie do konsultacji społecznych:
- w dniach od **27 kwietnia 2026 r. do 26 maja 2026** r. (z wyjątkiem sobót, niedziel i 1 maja) w budynku Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie, Rynek 3, I piętro, pokój nr 14 w godzinach pracy Urzędu.
- na stronie internetowej: www.gminaskawina.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej: www.bip.malopolska.pl/umigskawina

Informuję w związku z Rozporządzeniem o Ochronie Danych Osobowych (RODO), że:
1) dane osobowe są podawane w celu składania uwag do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i będą przetwarzane do momentu zakończenia sprawy,
2) podanie danych osobowych jest wymogiem ustawowym i ma charakter obowiązkowy, nie podanie danych osobowych jest związane z pozostawieniem uwagi bez rozpatrzenia,
3) administratorem podanych w uwadze danych osobowych jest Burmistrz Miejska w Skawinie z siedzibą: 32-050 Skawina, Rynek 1,
4) składający uwagę ma prawo do żądania od administratora dostępu do podanych danych osobowych, ich sprostowania, ograniczenia przetwarzania, a także prawo do przenoszenia danych,
5) składający uwagę ma prawo do wniesienia skargi do organu nadzoru, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (00-193 Warszawa, ul. Stawki 2), jeżeli uzna, że przetwarzanie jego danych osobowych w związku ze złożeniem uwagi do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego narusza przepisy prawa,
6) podstawę prawną przetwarzania podanych danych stanowi art. 8c i art. 17 pkt 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późn. zm.) oraz § 11 pkt 14 w związku z załącznikiem nr 6 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. z 2021 r. poz. 2404),
7) składający uwagę ma prawo w dowolnym momencie wnieść sprzeciw wobec przetwarzania podanych danych osobowych z przyczyn związanych ze szczególną sytuacją składającego wniosek,
8) Administrator powołał inspektora ochrony danych osobowych w Urzędzie Miasta i Gminy w Skawinie, z którym można skontaktować się w formie; e-mail: iodo@gminaskawina.pl; telefonicznie pod numerem: 12 2770 175 lub tradycyjnie, wysyłając pismo na adres administratora z dopiskiem Inspektor Ochrony Danych Osobowych.

Burmistrz Miasta i Gminy Skawina

Kraków/34431255

eprasa.pl d3dcb7cdf2

CO JEST GRANE

22. Wiosna Jazzowa w Zakopanem

Możdżer gra Chopina

Piosenki „za jeden uśmiech", czyli muzyczny hołd dla Jerzego „Dudusia" Matuszkiewicza, Chopin, Krzysztof Komeda i Jan „Ptaszyn" Wróblewski w wykonaniu Leszka Możdżera i wieczór z SBB. Tak zapowiada się 22. Wiosna Jazzowa w Zakopanem.

Marta Gruszecka

• **Drugi dzień festiwalu zwieńczy spotkanie z Grażyną Łobaszewską**

FOT. ROMAN BOSIACKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Trzy dni koncertów, które można połączyć z górską wędrówką? Dzień na szlaku lub w dolinie, zaś wieczór na koncercie znakomitych artystów polskiej sceny jazzowej? Tylko Zakopane może pochwalić się festiwalem o takich możliwościach i tak niepowtarzalnej (co wiem z własnego doświadczenia) atmosferze. Wiosna Jazzowa odbędzie się już po raz 22.

– Wiosna Jazzowa nada rytm majówce w Zakopanem. Niepowtarzalne, cudne plenery oraz doskonała muzyka, to po prostu niezapomniane emocje. A zatem jeśli jazz na szczytach, to tylko w Zakopanem – zaprasza Maciej Szostak, dyrektor Zakopiańskiego Centrum Kultury. Podkreśla, że festiwal jest prestiżową imprezą muzyczną nie tylko na mapie miasta.

1 maja tradycyjnie zainauguruje go w samo południe na Krupówkach parada jazzowa z udziałem zabytkowych samochodów. Wieczorem odbędą się pierwsze koncerty – na początek wystąpią laureaci Konkursu Jazzowych Talentów. Następnie muzyczny hołd wybitnemu twórcy Jerzemu „Dudusiowi" Matuszkiewiczowi, złożą wspaniali muzycy: Kwartet Andrzeja Jagodzińskiego oraz wokalistka Agnieszka Wilczyńska. – Znane piosenki, tematy filmowe i serialowe, pozwolą nam odbyć podróż. Kto wie, może „za jeden uśmiech" – zapowiadają organizatorzy. W finale wieczoru pojawi się wybitny pianista Leszek Możdżer. Zaprezentuje program złożony z utworów ekstraklasy polskich kompozytorów – Chopina, Komedy, Ptaszyna Wróblewskiego, Namysłowskiego, Urbaniaka i wielu innych.

2 maja będzie międzynarodowy. Rozpocznie go słowackie kobiece trio Paper Moon Trio, grające swing, znane melodie oraz klasykę jazzu. W programie również występ amerykańskiej wokalistki Siggy Davis, soulowej divy balansującej między jazzem, bluesem, swingiem i musicalem. Wieczór zwieńczy spotkanie z damą polskiej piosenki – Grażyną Łobaszewską.

Ostatniego dnia, 3 maja, wystąpią goście z Czech – fortepianowe trio Martina Brunnera, jeden z najbardziej znanych polskich saksofonistów Maciej Sikała oraz legendarny, obecny na scenie od ponad 50 lat zespół SBB.

Bilety na zakopane-sklep.pl, a program festiwalu na zakopane.pl.

Barokowa opera studetów AMKP

Dydona i Eneasz

Jak opowiedzieć tragiczną historię mitycznej Dydony i Eneasza muzyką i tańcem? Wyzwania podejmą się studenci Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie oraz tancerze Niepublicznej Krakowskiej Szkoły Sztuki Tańca L'Art de la Danse.

„Dydona i Eneasz" Henry'ego Purcella jest jednym z najsłynniejszych dzieł baroku i pierwszą w pełni śpiewaną operą. Jedyne udokumentowane wykonanie za życia kompozytora odbyło się w Szkole dla Młodych Dam Josiasa Priesta w Chelsea w Londynie – wiosną 1689 roku.

Fabuła trzyaktowego dzieła, zaczerpniętego z „Eneidy" Wergiliusza, opowiada historię miłości trojańskiego księcia Eneasza i królowej Kartaginy, Dydony. – W libretcie Nahuma Tate'a można doszukiwać się analogii podróży Eneasza i Wilhelma Orańskiego, który 11 kwietnia 1689 roku przybywszy z Holandii wstąpił na brytyjski tron, by dać początek nowej dynastii – komentuje Błażej Peszek, reżyser spektaklu operowego „Dydona i Eneasz". Prof. dr hab. Jacek Ozimkowski z Akademii Muzycznej, koordynator przedsięwzięcia, dodaje, że „Dydona i Eneasz" jest kompozycją stosunkowo krótką i trwa około godziny.

Wystąpią studenci Wydziału Wokalno-Aktorskiego AMKP, Orkiestra Barokowa AMKP oraz balet Niepublicznej Krakowskiej Szkoły Sztuki Tańca L'Art de la Danse. Kierownikiem muzycznym i dyrygentem jest Tomasz Tokarczyk, artystów przygotowały wokalnie Katarzyna Starzycka i Olga Tsymbaluk, za choreografię i ruch sceniczny odpowiada Monika Myśliwiec (przy asyście Łukasza Zięby), scenografię i kostiumy zaprojektowała Katarzyna Pawelec, a światło Dariusz Pawelec. ●

Marta Gruszecka

Spektakl „Dydona i Eneasz" w wykonaniu studentów Wydziału Wokalno-Aktorskiego oraz Orkiestry Barokowej AMKP zobaczymy 29 i 30 kwietnia o godz. 19 w Teatrze Łaźnia Nowa (os. Szkolne 25). Bilety (30/40 zł) w kasach i przez stronę Teatru Łaźnia Nowa.

REKLAMA Kraków/34431497

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

CO JEST GRANE

Wiosna w Ogrodzie Doświadczeń im. Stanisława Lema

Czy piłka może lewitować?

Lewitująca piłka, która zaprzecza prawom fizyki, odlotowy plac zabaw z 6-metrową rakietą i ponad sto innych interaktywnych urządzeń, które łączą naukę z zabawą. Po zimowej przerwie sezon rozpoczął Ogród Doświadczeń im. Stanisława Lema, oddział Muzeum Inżynierii i Techniki.

Marta Gruszecka

Otwarcie Ogrodu Doświadczeń im. Stanisława Lema, raju dla miłośników nauki poprzez zabawę, może oznaczać tylko jedno – do Krakowa przyszła wiosna. O tym, że warto spędzać teraz czas na świeżym powietrzu, nie trzeba chyba nikogo przekonywać. Można za to podpowiedzieć, gdzie warto się wybrać. Wycieczką, która na pewno zapadnie w pamięć całej rodzinie, będzie wyprawa do plenerowego oddziału Muzeum Inżynierii i Techniki.

– Ogród Doświadczeń im. Stanisława Lema to ponad 6 hektarów zielonej przestrzeni, gdzie zamiast nudnych wykładów czekają na Ciebie interaktywne wyzwania, udowadniające, że fizyka, mechanika i optyka to czysta przyjemność dla odkrywców w każdym wieku – zaprasza Edyta Gajewska z MIT.

LEKCJA O RÓWNOWADZE SIŁ

Do znajdujących się na terenie Ogrodu ponad 110 interaktywnych urządzeń dołączyły w tym roku dwa nowe.

– „Równia za równią" to stanowisko, które pozwoli każdemu poczuć siłę grawitacji w praktyce. Zadaniem zwiedzających jest przeprowadzenie piłki przez system równi o zmiennym nachyleniu. To idealna okazja, by zaobserwować, jak zmiana kąta wpływa na przyspieszenie i energię toczącego się obiektu – zachęca Edyta Gajewska.

Drugą nowością jest „Lewitująca piłka", która przeczy prawom fizyki. Jak działa urządzenie? Dzięki napędzanej korbą turbinie powstaje strumień powietrza, w którym piłka dosłownie „wisi" w powietrzu. – To fascynująca lekcja o równowadze sił oraz prawie Bernoulliego, wyjaśniająca, dlaczego piłka pozostaje wewnątrz strugi powietrza i nie wypada na bok – opowiada rzeczniczka.

• **Ogród Doświadczeń to raj dla miłośników nauki poprzez zabawę**
FOT. ADRIANNA BOCHENEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Dzieci, młodzież, dorośli i seniorzy, którzy wybiorą się do Ogrodu, będą mogli zatrzymać się również przy innych ciekawych urządzeniach. W ubiegłym roku zadebiutowało stanowisko „Plamy na Słońcu", gdzie można przyjrzeć się powierzchni Słońca i odkrywać tajemnice plam słonecznych. „Wyrzutnia" pozwala sprawdzić się w manipulacji sprężonym powietrzem, miłośnicy zagadek powinni wybrać się do strefy Optyki, a dźwięku do strefy Akustyki, gdzie czekają m.in. rury głosowe i wietrzne gongi. Najmłodszych ucieszy zapewne „Odlotowy plac zabaw" z 6-metrową rakietą i kilkoma zjeżdżalniami oraz „Piaskowa Planeta" z olbrzymią piaskownicą.

NA PIKNIK DO STREFY OPTYKI

Tradycją Ogrodu Doświadczeń są wiosenno-letnie pikniki tematyczne. Pierwszy z nich 10 maja – goście będą mogli odkryć sekrety strefy Magnetyzmu, poznać działanie prądów wirowych i dowiedzieć się, jak powstaje pole magnetyczne. Kolejne pikniki będą odbywały się w niedziele: 31 maja („Daj się oszukać własnym oczom w strefie Optyki"), 5 lipca („Aromatyczna podróż przez strefę Zapachowo), 2 sierpnia („Przetestuj stalowe mięśnie w Naukowej Siłowni) i 13 września („Symfonia fizyki w strefie Akustyki"). ●

Ogród Doświadczeń im. Stanisława Lema (al. Pokoju 68), oddział Muzeum Inżynierii i Techniki, będzie czynny do 11 października. Szczegółowe informacje o atrakcjach oraz godziny otwarcia i bilety na stronie mit.krakow.pl.

REKLAMA

Kraków/34431039

1 KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

CO JEST GRANE

Galeria Bunkier Sztuki

Koreańska artystka recyklinguje Polskę

– Wydało mi się to fascynujące, że Si On przetwarza i recyklinguje nasz kraj, ale wyłącznie przez jego wizualność, w abstrakcji od języka i znaczeń. **Od początku więc moim celem było danie Si On właśnie języka.**

• **Si On, Big Girl, 2024** FOT. RAFAŁ SOSIN

Si On pochodzi z rodziny z tradycjami szamańskimi. Często o tym wspomina i mam wrażenie, że sama czaruje, malując i tworząc. Komponując różne wizerunki i symbole, zaklina rzeczywistość. Również świat przedstawiony jej prac jest mocno magiczny, baśniowy. Jego bohaterami bywają różne stwory – od mrocznych demonów i demonek, po czające się wszędzie jakieś duszki, kreskówkowe twarzyczki, złośliwe emotki

ROZMOWA Z
DOROTĄ MASŁOWSKĄ
pisarką, kuratorką wystawy
„Si On. Czarodziejska kobieta i inne opowieści"
w Galerii Bunkier Sztuki

MARTA GRUSZECKA: W jakich okolicznościach trafiła pani na twórczość Si On?
DOROTA MASŁOWSKA: – Natrafiłam na nią dawno temu w internecie i jej prace oszołomiły mnie. Poczułam takie irracjonalne artystyczne fomo, dlaczego nie ja to wszystko maluję? I dlaczego się nie znamy? Musiałam wysłać wtedy jakiś sygnał do wszechświata, bo w zeszłym roku odezwał się do mnie Kuba Ziółkowski, mąż Si On, z pomysłem, bym została kuratorką jej wystawy.

Polskie Czytelniczki i polscy Czytelnicy dobrze znają pani książki i wspaniały, czujny, łebski język, którym opowiada pani historie. Czy Si On, Koreanka, wiedziała, z kim zaczyna współpracę? Znała wcześniej bohaterów pani książek?
– Oczywiście nie. Wszystko bazowało na intuicji Kuby, że jestem właściwą osobą, by stworzyć opowieść do jej prac i dać język jej artystycznej wrażliwości. Potem Si On przyjechała do mnie do Warszawy na rozpoznanie. Mam wrażenie, że dużo dla niej znaczą przeczucia i intuicje. I chyba było okej, bo zaakceptowała mnie jako kandydatkę do tej roli.

Tytuł wystawy to „Si On. Czarodziejska kobieta i inne opowieści". Co prace Si On mają wspólnego z magią?
– Bardzo dużo. Si On pochodzi z rodziny z tradycjami szamańskimi. Często o tym wspomina i mam wrażenie, że sama czaruje, malując i tworząc. Komponując różne wizerunki i symbole, zaklina rzeczywistość.

Również świat przedstawiony jej prac jest mocno magiczny, baśniowy. Jego bohaterami bywają różne stwory – od mrocznych demonów i demonek, po czające się wszędzie jakieś duszki, kreskówkowe twarzyczki, złośliwe emotki. A ponieważ sztuka Si On opowiada też mocno o byciu kobietą, namówiłam ją na taki tytuł.

Jak pisarka czuje się w roli kuratorki wystawy sztuki?
– Nie jestem jakoś bardzo przywiązana do tego tytułu, bardziej cieszę się, że mogłam stworzyć dla Si On warstwę słowną do jej sztuki. Ona mieszka i tworzy w Polsce, to jest coraz bardziej widoczne w jej pracach, wpływa na ich aurę, kolorystykę, symbolikę. Wydało mi się to fascynujące, że przetwarza i recyklinguje nasz kraj, ale wyłącznie przez jego wizualność, w abstrakcji od języka i znaczeń. Od początku więc moim celem było danie Si On właśnie języka: po pierwsze rozpracowanie i rozczytanie jego kluczem tych prac, ale też namówiłam ją na pokazanie poematów, które kiedyś napisała. Przetłumaczyliśmy je i powstała z nich instalacja dźwiękowa, którą stworzył Wacław Zimpel, piękna i tajemnicza. Dzięki temu Si On przemówiła; na tym mi zależało. ●

Z tekstu kuratorskiego Doroty Masłowskiej
Nierówne starcie z obiektem przytłaczająco większym

„Nie sposób nie zauważyć, że bohaterki tych obrazów to SiOnoidy. Zaludniają ten świat pod różnymi pozorami, jakby artystka wysyłała legiony walecznych, niezłomnych siebie na wielką wojnę. Możemy sobie wyobrazić, że ta zaczyna się już w momencie, gdy malarka o posturze Calineczki staje przed gigantycznym, przeskalowanym płótnem. Sam proces twórczy to w tym wypadku nierówne fizyczne starcie z obiektem przytłaczająco większym, wymagające [...] przekroczenia siebie i ograniczeń niewielkiego kobiecego ciała. W efekcie wytacza ono z siebie mocne, bezwzględne, pełne zaczepnej energii własne wizerunki, niejako próbując się przez nie rozrosnąć, rozmnożyć siebie; przydać sobie kłów i pazurów. Poprzez sztukę jak przez magiczne zaklęcie stać się olbrzymką, potworzycą, ogrką, smoczycą, kariatydą, Chrystuską ze Świebodzina".

„Cielesność w nieunikniony sposób determinuje los kobiety [...] paradoksalnie to stawanie się większą jest niepożądane, a zmniejszanie się uznawane jest za sukces, za zwycięstwo nad niefortunną, słabą kobiecą fizycznością. Triumf w bezustannej walce o bycie adorowaną [...]. Odwrotnie do tej tendencji, Si On rośnie na swoich obrazach, przeżywając swoje alternatywne fizyczne istnienia jako wszechmocnej, walecznej olbrzymki: wojowniczki-bulimiczki (Big Girl), matki-opiekunki (Nursing) czy polskiej królo-księżniczki (Kill Kill Kill)". ●

Wystawę „Si On. Czarodziejska kobieta i inne opowieści" można oglądać do 31 sierpnia w Galerii Bunkier Sztuki (plac Szczepański 3a). Galeria jest czynna od wtorku do niedzieli w godz. 11-19. Ostatnie wejście na wystawę możliwe jest 30 minut przed zamknięciem. Szczegółowe informacje o ekspozycji na stronie bunkier.art.pl.

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Kraków/34430265

1 KRL

eprasa.pl d3dcb7cdf2

CO JEST GRANE

Narodowy Stary Teatr w Krakowie

„Requiem dla snu", czyli wszyscy coś ćpamy

– Jesteśmy samotnymi istotami, które przez większość swojego życia cierpią na niezrozumienie, lęk i wykluczenie – powtarza za amerykańskim pisarzem, Hubertem Selby'm Jr., dyrektor Narodowego Starego Teatru w Krakowie, Jakub Skrzywanek. I zaprasza na krakowską odsłonę „Requiem dla snu".

Marta Gruszecka

• **Środowa próba spektaklu „Requiem dla snu"**
FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie wyprodukował spektakl we współpracy z Teatrem STUDIO w Warszawie. To pierwsza koprodukcja obu instytucji i, jak – mówią pierwsze recenzje – bo warszawska premiera już za twórcami, udana.

OBSESJA ODCHUDZANIA

Spektakl nawiązuje do słynnej powieści Huberta Selby'ego Jr. wydanej w 1978 roku. 22 lata później, w 2000 roku, na jej podstawie nakręcono film z nominowaną do Oscara za rolę Sary Goldfarb Ellen Burstyn, a także Jaredem Leto (Harry Goldfarb) i Jennifer Connelly (jako Marion Silver). Troje wymienionych bohaterów uzależnia się od narkotyków – Sara wpada w obsesję odchudzania i łyka tabletki na spadek wagi, zaś jej syn, Harry, handluje narkotykami i szybko staje się niewolnikiem heroiny. Tak jak jego dziewczyna, pochodząca z bogatego domu, żyjąca marzeniami o własnym butiku Marion. Jest jeszcze Tyrone (w tej roli Marlon Wayans), przyjaciel Harry'ego, który również sprzedaje narkotyki, w wyniku czego trafia do więzienia. Bohaterowie Selby'ego kończą źle.

Jak opowie tę historię Narodowy Stary Teatr w Krakowie?

– Jesteśmy samotnymi istotami, które przez większość swojego życia cierpią na nierozumienie, lęk, wykluczenie. Możemy szukać bliskości i relacji, które na końcu pokażą nam, jak skrajnie nieszczęśliwi jesteśmy. Możemy się łudzić, że odwaga, złość czy walka pomogą nam się z tego wyrwać. Smutna prawda jest taka, że jedyne co naprawdę może nas ocalić to praca, seks, dragi, nasze piękne doskonałe ciała i zachwyt nad tym, jacy jesteśmy – powtarza za autorem powieści Jakub Skrzywanek, dyrektor Narodowego Starego Teatru w Krakowie i reżyser spektaklu.

To brutalna opowieść o współczesności, ciągłym pędzie do przyjemności, o przesuwaniu granic i nieludzkim przyspieszeniu w pogoni za fantazjami

OPOWIEŚĆ O UTRACONYCH MARZENIACH

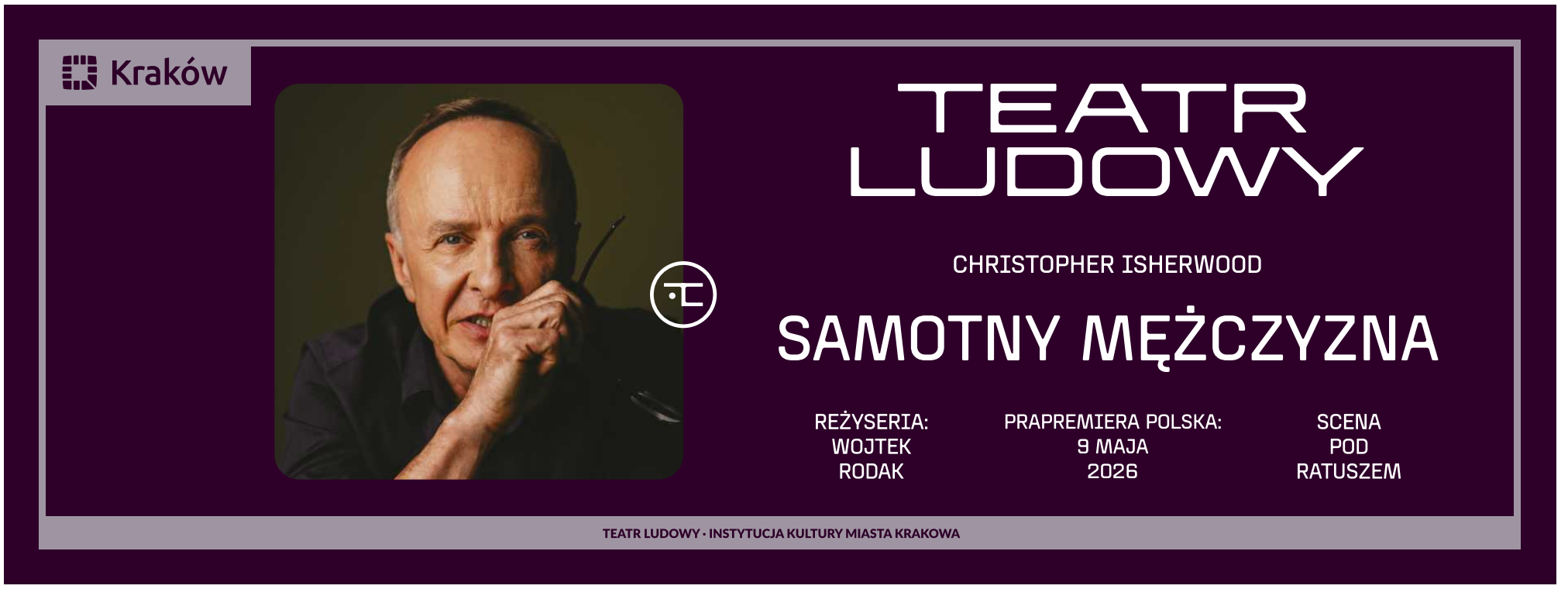
Jan Czapliński, dramaturg spektaklu oraz współautor scenariusza i adaptacji, komentuje: – Wszyscy coś ćpamy, o tym jest dzisiejsze „Requiem dla snu". To żałobna pieśń, nie tyle o snach, ile o utraconych marzeniach. Po tym, jak ulatuje zdolność do marzeń zabijana uzależnieniową, dopaminową, nienasyconą, doomscrollingową strukturą współczesnej rzeczywistości.

Twórcy podsumowują, że to brutalna opowieść o współczesności, ciągłym pędzie do przyjemności, o przesuwaniu granic i nieludzkim przyspieszeniu w pogoni za fantazjami. – To opowieść o ciele, które trzeba pobudzić, a gdy wciąż będzie mało, trzeba będzie nim za to wszystko zapłacić. To pieśń żałobna dla naszych marzeń napędzanych dopaminą – mówi dyrektor.

W rolach głównych: Daniel Dobosz (gościnnie), Magda Grąziowska, Adam Nawojczyk, Anna Radwan, Rob Wasiewicz (gościnnie), Krzysztof Zawadzki, Marta Zięba i Ewelina Żak (gościnnie). Autorem scenografii jest Grzegorz Layer, kostiumów Lila Dziedzic, światła Jacquelin Sobiszewski, a wideo Natan Berkowicz. Autorką choreografii jest Karolina Kraczkowska, a przekładu Elżbieta Gałązka-Salamon. Muzykę na żywo zagra podczas premiery spektaklu Marcin Masecki, operatorką kamery będzie Ewa Kałat, techno asystentem Tomasz Popowski, suflerem Tomasz Dzierwa, a inspicjentką Hanna Nowak. O koordynację scen intymnych zadbał Wojciech Jaworski. Reżyserowi asystowały Iga Czarny i Zuzanna Pajowska (AST). ●

Krakowska premiera spektaklu „Requiem dla snu" w reżyserii Jakuba Skrzywanka w sobotę, 25 kwietnia o godz. 18 na Scenie Kameralnej Narodowego Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie (Starowiślna 21). Kolejne pokazy 26 i 28 kwietnia, 2-3, 5 maja oraz 23 czerwca. Bilety na stronie stary.pl.

REKLAMA Kraków/34431494

MPK S.A. w Krakowie · Mecenas Teatralnego Instytutu Młodych – ZUE S.A. · GRUPA ZUE · Partner Teatru Ludowego · KIA WADOWSCY · Partner premier Teatru Ludowego · mpec kraków · KRAKÓW AIRPORT im. Jana Pawła II · Patron medialny · pap POLSKA AGENCJA PRASOWA · RADIO KRAKÓW · Kraków Culture KARNET

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

wyborcza

WROCŁAW TYGODNIK

Piątek, 24 kwietnia 2026 | Redaktor prowadzący **Leszek Frelich**

wroclaw.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: wroclaw@wyborcza.pl

FOT. JAKUB WENCEK

Zuzanna Pestka, ornitolożka z Doliny Baryczy

O etyce obserwacji ptaków

▶ 4-5

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Media

Cenzura w TVP Wrocław. Dlaczego nie poleciały za to jeszcze głowy?

Fr. Pelich

Paradoksalnie decyzja szefostwa TVP Wrocław o zablokowaniu materiału nt. aktu oskarżenia Sutryka spowodowała, że stał się głośny w całej Polsce. Publicznemu medium bynajmniej chwały to nie przynosi, a jedynie kompromitację.

Kilka dni temu opisaliśmy w „Wyborczej", jak w TVP Wrocław nie dopuszczono do emisji materiału Roberta Jałochy o szczegółach z aktu oskarżenia Jacka Sutryka. Autor jako pierwszy polski dziennikarz dostał zgodę na przejrzenie akt śledztwa afery Collegium Humanum. Na ich podstawie przygotował informacyjny materiał, w którym przedstawił wiele nieznanych dotąd ustaleń prokuratury, jak również wyjaśnień oskarżonego.

W normalnej redakcji taki ekskluzywny materiał zostałby potraktowany priorytetowo, ale nie we wrocławskiej telewizji publicznej. Tam najpierw głowili się tygodniami, co z nim począć, a potem wymyślili, że go nie puszczą. Podając absurdalny argument, że „telewizja nie może pokazać widzowi czegoś, co wprowadza go w błąd, w tym przypadku poprzez stawianie znaku równości między zarzutami z aktu oskarżenia".

Z materiałem Roberta Jałochy zapoznaliśmy się w naszej redakcji. Był wyważony, stricte informacyjny i nie pozostawiający wątpliwości, że akt oskarżenia nie jest wyrokiem. Swoją drogą wśród komentujących nasz tekst o zablokowaniu materiału w TVP Wrocław, były też głosy, że w telewizji publicznej najwyraźniej mają swych widzów za idiotów, którzy nie potrafią odróżnić wyroku od aktu oskarżenia....

Co zabawniejsze kierowniczka „Faktów" Elżbieta Sobala napisała jeszcze dopytującym o powody zablokowania materiału, że w śledztwie zarzuty często opierają się na niewystarczających lub wątpliwych dowodach i „Niech oceni to sąd, nie dziennikarze". Na pewno takie stanowisko zyskało uznanie Jacka Sutryka, który to zdanie powtarza, odkąd postawiono mu zarzuty.

Rozumiem, że od teraz dziennikarze TVP Wrocław nie zrobią już żadnego materiału o jakimkolwiek akcie oskarżenia, ani nie przeprowadzą żadnej relacji z jakiegokolwiek procesu w sądzie, dopóki nie zapadnie wyrok.

Co oczywiste nie przedstawią też np. przesłuchania Sutryka w sądzie ani opowiadających o nim świadkach. I widzowie TVP dowiedzą się o tym, co się dzieje w tej sprawie, dopiero gdy zapadnie wyrok. Podpowiedziałbym nawet, by zaczekać do wyroku prawomocnego, bo przecież nieprawomocny o niczym jeszcze nie przesądza, a „telewizja nie może pokazać widzowi czegoś, co wprowadza go w błąd".

Gdyby to wszystko działo się w jakimś prywatnym medium, nie byłoby problemu. Miałoby ono pełne prawo się kompromitować. Ale to się dzieje w telewizji publicznej, utrzymywanej z naszych wspólnych pieniędzy

Paradoksalnie decyzja szefostwa TVP Wrocław spowodowała, że zablokowany materiał Roberta Jałochy stał się głośny w całej Polsce. Krąży po sieci, nie ma prawie medium, które by nie poinformowało, o tym, co jest w akcie oskarżenia Sutryka, powołując się na materiał, który miał pójść w niebyt.

Gdyby to wszystko działo się w jakimś prywatnym medium, nie byłoby problemu. Miałoby ono pełne prawo się kompromitować. Ale, niestety, to się dzieje w telewizji publicznej, utrzymywanej z naszych wspólnych pieniędzy.

Pięcioro wydawców TVP Wrocław słusznie zapytało w e-mailu do swych szefów: „(...) dlaczego, tego nie puszczamy, dlaczego chronimy pana prezydenta. (....) Autocenzura wyłącza podstawową powinność, jaką mamy, czyli patrzenie politykom na ręce".

I dlatego nie pojmuję, dlaczego, choć o sprawie jest już głośno od wielu dni, w TVP Wrocław nie poleciała jeszcze żadna głowa. Za cenzurowanie dziennikarzy, którego miało już nigdy więcej w publicznym medium nie być. ●

www.nekrologi.wyborcza.pl/34431311

Z głębokim smutkiem i żalem zawiadamiamy,
że w dniu 16 kwietnia 2026 roku odeszła od nas

Dr Teresa Lange

Nasza ukochana
Mama, Babcia i wybitna Lekarka.

Była osobą o wielkim sercu, której życie stanowiło
świadectwo oddania rodzinie oraz najwyższych wartości etyki lekarskiej.
Jej pasja, wiedza i empatia pozostaną w pamięci
rodziny, przyjaciół, pacjentów oraz współpracowników.

Przez wiele lat pełniła funkcję Ordynatora Oddziału Okulistycznego
w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym we Wrocławiu,
gdzie z determinacją walczyła o zdrowie swoich podopiecznych.
Jako wieloletni dyrektor medyczny tej placówki, z mądrością i
zaangażowaniem współtworzyła historię dolnośląskiej medycyny.

Dla nas była przede wszystkim niezwykłą Matką i wspaniałą Babcią
– fundamentem naszej rodziny, źródłem nieustającej miłości i życiowej mądrości.

Uroczystości pogrzebowe odbędą się
30 kwietnia 2026 roku o godzinie 12.00
na Cmentarzu Osobowickim we Wrocławiu

Pogrążona w smutku
rodzina.

OGŁOSZENIE PŁATNE Wrocław/34431636

Jelenia Góra, 21.04.2026 r.

OBWIESZCZENIE STAROSTY KARKONOSKIEGO O WSZCZĘCIU POSTĘPOWANIA O WYDANIE DECYZJI O ZEZWOLENIU NA REALIZACJĘ INWESTYCJI DROGOWEJ

Działając na podstawie art. 11d ust. 5 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 311 t.j.) oraz art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r., poz. 1691 t.j.)

zawiadamia się, że

na wniosek z dnia 03.04.2026 r. Wójta Gminy Jeżów Sudecki, zostało wszczęte postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej określonej jako: „Rozbudowa ulicy Bocznej i Dworcowej w Jeżowe Sudeckim".

1. **Wykaz nieruchomości objętych wnioskiem o wydanie decyzji przeznaczonych na pas drogowy (tzw. trwałe zajęcie):**
Obręb Jeżów Sudecki 0005 – dz. nr **209, 216, 211 (211/1*,** 211/2**), 213/1 (213/21*,** 213/22**), 213/11 (213/19*,** 213/20**), 244/4 (244/14*,** 244/15**), 244/5 (244/12*,** 244/13**), 213/9 (213/17*,** 213/18**), 213/10 (213/15*,** 213/16**), 753 (753/1*,** 753/2**), 221/10, 221/8 (221/30*,** 221/31**), 214, 221/11 (221/28*,** 221/29**), 221/12, 222, 224/4 (224/25*,** 224/26**), 224/3, 214, 213/12, 215 (215/1*,** 215/2**), 218 (218/1*,** 218/2**), 204**
2. **Wykaz nieruchomości objętych wnioskiem o wydanie decyzji przeznaczonych na teren niezbędny dla obiektów i robót budowlanych (tzw. czasowe zajęcie):**
Obręb Jeżów Sudecki 0005 – dz. 211/2 (**211**), 244/15 (**244/4**), **679, 213/14, 681, 680/2,** 213/22 (**213/1**), 244/15 (**244/4**), **210, 95**

Zgodnie z art. 49 Kodeksu postępowania administracyjnego zawiadomienie przez obwieszczenie uważa się za dokonane po upływie 14 dni od dnia publicznego ogłoszenia.

Jednocześnie zawiadamia się, że strony postępowania mogą, w Wydziale Architektury, Budownictwa i Gospodarki Przestrzennej Starostwa Powiatowego w Jeleniej Górze ul. Podchorążych 15 (pokój 126) zapoznać się z aktami sprawy.

Zgodnie z art. 11d ust. 9 i 10 ww. ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, z dniem niniejszego zawiadomienia nieruchomości stanowiące własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, objęte wnioskiem o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, nie mogą być przedmiotem obrotu w rozumieniu przepisów o gospodarce nieruchomościami. Czynność prawna dokonana z naruszeniem powyższego zakazu jest nieważna.

www.infopublikator.pl

REKLAMA Wrocław/34431069

OGŁOSZENIE PŁATNE Wrocław/34416497

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Kolej

Nowe połączenie – Wrocławia z Berlinem

Pociąg Kolei Dolnośląskich połączy Legnicę z niemieckim Chociebużem. Dzięki temu możliwe będzie dojechanie z dwoma przesiadkami z Wrocławia do Berlina pociągami regionalnymi.

Mateusz Kokoszkiewicz

Do tej pory z Dolnego Śląska do Berlina jeździły pociągi PKP Intercity. Przez lata liczba połączeń rosła, aż do czterech: trzech dziennych przez Lubin, Głogów i Zieloną Górę oraz jednego nocnego przez Poznań. Do ubiegłego roku, w weekendy, kursował również specjalny „Pociąg do kultury" z Wrocławia do Berlina.

• **Pociąg Kolei Dolnośląskich na dworcu we Wrocławiu**

FOT. TOMASZ PIETRZYK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Z Wrocławia przez Chociebuż do Berlina

Od grudnia 2026 r. pasażerowie z Wrocławia mają zyskać nowe połączenie z niemiecką stolicą, z dwoma przesiadkami.

Kolejarze połączą bowiem dotychczasowe pociągi kursujące między Żaganiem a niemieckim Chociebużem (Cottbus) i między Żaganiem a Legnicą. Między Chociebużem a Legnicą pojedzie siedem par pociągów Kolei Dolnośląskich. Dwa dodatkowe pojawią się na torach między Legnicą a Żarami. W Chociebużu możliwa będzie przesiadka na elektryczne pociągi Deutsche Bahn w stronę Berlina, które kursują tam co pół godziny. Sporo połączeń istnieje też między Wrocławiem a Legnicą, dzięki czemu pasażerowie nie powinni czekać długo na przesiadkę.

Do tej pory z Dolnego Śląska do Berlina jeździły pociągi PKP Intercity

– Od grudnia 2026, dzięki działaniom samorządów, ze stolicy Dolnego Śląska do stolicy Niemiec będzie siedem dodatkowych połączeń. Nawet z przesiadkami czas przejazdu będzie podobny do połączeń PKP Intercity – zapowiada Paweł Gancarz, marszałek województwa dolnośląskiego.

Na nowym połączeniu zyskają również lubuskie miasta Żary i Żagań.

– Przywracamy historyczny korytarz kolejowy przez Żagań i Żary, pomiędzy Wrocławiem a Berlinem. Województwo lubuskie, województwo dolnośląskie i kraj związkowy Brandenburgia trójstronnie chcą zapewnić swoim mieszkańcom przewidywalny i sprawny ruch transgraniczny – mówi Sebastian Ciemnoczołowski, marszałek województwa lubuskiego.

Ile czasu pojedzie pociąg i za ile?

Zgodnie z projektem rozkładu jazdy, pociąg z Legnicy odjedzie o godz. 6.05, 8.33, 10.30, 12.30, 14.30, 16.30 i 18.30.

Odjazdy z Chociebuża zaplanowano na godz. 6.05, 9.05, 11.05, 13.05, 15.05, 17.05 i 19.05.

Podróż do Berlina będzie trwała ok. pięć godzin, licząc czas potrzebny na przesiadki. Na razie nie wiadomo, ile dokładnie kosztować będą bilety, ale możliwe jest, że powstanie specjalna promocja taryfowa. Obecnie bowiem trzeba kupować dwa bilety: polski i niemiecki.

W przyszłości podróż mogłaby być szybsza, gdyż linia kolejowa, po której jeździ się dziś ok. 90-100 km/godz., ma możliwość przystosowania do prędkości rzędu 160-200 km/godz. Na razie jednak w planach spółki PKP Linie Kolejowe nie ma takiej inwestycji.

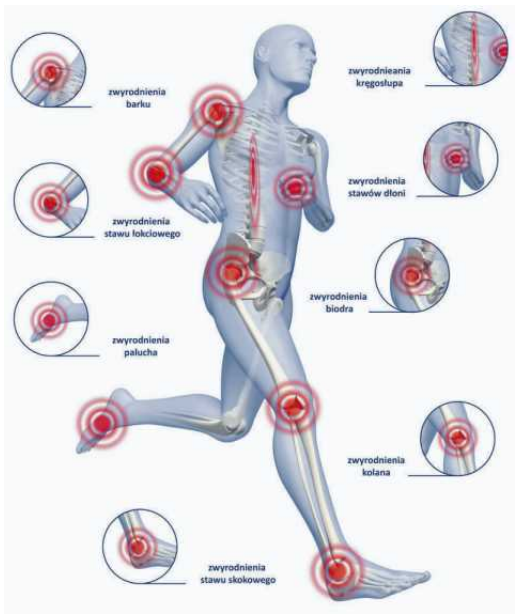
Na trasie pojawią się niemieckie spalinowe pociągi VT646, znane już z połączeń „Pociągu do kultury" oraz połączeń między Żaganiem a Chociebużem. Możliwe jest również, że niektóre składy pojawią się na innych dolnośląskich trasach, gdyż Koleje Dolnośląskie cierpią na niedobór pociągów spalinowych – do obsługi połączenia transgranicznego potrzeba bowiem trzech z sześciu wydzierżawionych pojazdów.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34431730

NOWOŚĆ
Słówko
Literówka
Quizy, Sudoku
Krzyżówki
Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację
POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

REKLAMA Wrocław/34428376

FENOMEN OSOCZA i FIBRYNY

Jedyne przyczynowe leczenie bólu - REGENERACJA KRĘGOSŁUPA, STAWÓW, MIĘŚNI I TKANEK

Dr Jawny System® Centrum Terapii Kręgosłupa

Jesteśmy w Centrum Terapii Kręgosłupa (SPONDLO-CLINIC group) prowadzone przez dra Jarosława Jawnego- (uznany ekspert w dziedzinie spondyliatrii i znany terapeuta manualny) – który pracuje ponad 30 lat z tkanką łączną a jego zespół to uznani specjaliści w swoich dziedzinach. **Centrum słynie z nowoczesnych i skutecznych metod leczenia kręgosłupa, stawów i mięśni.**

Z jakimi schorzeniami najczęściej trafiają do nas pacjenci?
Z bólami i uszkodzeniami kręgosłupa, kolana, biodra czy też barku (cały aparat ruchu) – uszkodzenie po urazie, przeciążenie, wiek i zwyrodnienie. Tam gdzie inni lekarze nie potrafili pomóc lub chcieli tylko operować. A **dysfunkcje i ból należy leczyć zawsze** i za wszelką cenę. Im wcześniej podejmiemy leczenie tym szybciej i taniej dojdziemy do zdrowia.

Co to jest proloterapia?
Proloterapia to najnowocześniejsza na świecie metoda leczenia i regeneracji kręgosłupa, więzadeł, stawów i mięśni. Podajemy preparat w miejsce uszkodzenia i w punkty sterujące. Likwidujemy ból poprzez **naprawę uszkodzonej** tkanki. Dużą skuteczność osiąga się podając gotowy **kolagen MD. PRP to osocze bogato-płytkowe a i-PRF to fibryna** które uzyskuje się po odwirowaniu z krwi własnej pacjenta. **PRP** to skoncentrowana objętość **płytek krwi** i **czynników wzrostu stymulujące** przebudowę naprawczą. **I-PRF** to najwyższe osiągnięcie medycyny regeneracyjnej, jest świetnie **usieciowana (struktura 3D) i zawiera dodatkowo znaczną ilość komórek macierzystych** (nazywana **jest osoczem III generacji**). Z HBOT (**komora tlenowa** hyperbayczna) działa rewelacyjnie. **Odrasta zwykła, zdrowa tkanka.**

Metody u nas stosowane są uznawane za najlepsze na całym świecie
Dodatkowo aby przyspieszyć proces regeneracji stosujemy proloterapię, terapię manualną, igło-terapię, masaże, trening indywidualny kręgosłupa, kinezyterapię, dietę, ale też fizykoterapię - najnowsze technologie XXI wieku. Dzięki temu uzyskujemy **najwyższą skuteczność.**

Czemu kolagen jest aż tak ważny?
Kolagen a szczególnie fibrynogen jest odpowiedzialny za to, że nasze tkanki są elastyczne i mocne. Jego brak sprzyja uszkodzeniom wielu struktur (kolana, biodra, ale też dyskopatie czy przepukliny).

Czy starszym ludziom można pomóc?
Tak, dostarczamy kolagen w ten sposób, żeby w uszkodzonym miejscu następowała regeneracja. Do **pobudzenia regeneracji** należy podać **czynniki wzrostu(PRP), komórki macierzyste, tlen** i zapewnić nowoczesną rehabilitację. **Zaczynają być sprawni i bez bólu.**

A co z ludźmi po wypadkach lub urazach sportowych?
Ważne jest prawidłowe i szybkie rozpoczęcie leczenia. Zastosowanie **proloterapii z kolagenem, PRP lub i-PRF i właściwej rehabilitacji oraz fizykoterapii na najnowocześniejszym sprzęcie** znacznie skraca czas leczenia i całkowitego wyzdrowienia. Tutaj **HBOT** (hyperbaria tlenowa) czyni wręcz cuda. Mówimy o prawdziwej **rewolucji w regeneracji. Uważa się, że leczenie PRP, i-PRF i kolagenem jest lepsze od innych metod.** Około **90% ludzi po leczeniu u nas** funkcjonuje bez bólu. Nawet u pacjentów ze skierowaniem na operację mamy podobne wyniki.

Czy warto polecić leczenie tlenem pod ciśnieniem (HBOT)?
Tak. Leczenie **tlenem pod wyższym ciśnieniem** to nie moda ale **nowoczesna i bardzo skuteczna** metoda wspomagania terapii w bardzo wielu schorzeniach. Także **znacznie skraca czas leczenia i regeneracji**. Po kilku zabiegach w komorze tlenowej poziom **komórek macierzystych** zwiększa się nawet **7-8 krotnie**. To także skuteczna profilaktyka (**idealna w czasach COVID-19**) oraz najdoskonalszy **doping sportowy i intelektualny**.
Do naszej oferty wprowadziliśmy również INHALACJE WODOROWE, do których stosujemy jedno z najbardziej wydajnych i technologicznie zaawansowanych urządzeń na rynku (HIM-19). Inhalacje te stanowią uzupełnienie prowadzonej terapii - zwiększają odporność organizmu, działają antyoksydacyjnie oraz wspomagająco przy leczeniu wielu chorób (cukrzyca, nadciśnienie, astma, reumatyzm, alergie) oraz stanów zapalnych mięśni i uszkodzeń tkanek miękkich.

WARTO WIEDZIEĆ: Schorzenia, w leczeniu których się specjalizujemy to:
bóle kręgosłupa, dyskopatie (przepukliny), rwa kulszowa, bóle i zawroty głowy, migreny, bóle kończyn, barku, bóle kolan i bioder, łokieć tenisisty, wady postawy i skoliozy, bóle menstruacyjne, nerwobóle oraz wszelkie urazy sportowe i po wypadkach komunikacyjnych. Nasze metody (przy współpracy ze specjalistą stomatologii) są bardzo skuteczne przy **regeneracji stawu skroniowo-żuchwowego oraz przy leczeniu BRUKSIZMU (o ile wiadomo jesteśmy pierwsi)**
Dr Jarosław Jawny prowadzi szkolenia z praktycznego stosowania osocza i fibryny dla lekarzy z całej Polski propagując nowe metody.

**ZAPRASZAMY
DO CENTRUM TERAPII KRĘGOSŁUPA,
Wrocław, ul. Wyszyńskiego 116/2,
tel. 71 726-11-71, 503-183-095,
www.ctkregoslupa.pl**

1 WR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Ornitolożka z Doliny Baryczy

Pogoń za obserwowaniem p

Kluczowa w środowiskach przyrodników jest dyskusja o etyce obserwacji i fotografii. Bo cały czas się zdarzają tragiczne w skutkach przypadki doprowadzenia do śmierci wrażliwych ptaków.

ROZMOWA Z
ZUZANNĄ PESTKĄ
ornitolożką, oprowadzającą turystów po Dolinie Baryczy

MAGDALENA WOJCIECHOWSKA: – Czujemy już wiosnę. Kiedy i kto przylatuje teraz z ciepłych krajów?
ZUZANNA PESTKA: – Dużo się pozmieniało przez globalne zmiany klimatu i łagodniejsze zimy. Tegoroczna zima była wyjątkowa na tle kilku wcześniejszych lat: zimno, śnieg, mróz, czego wcześniej długo nie było.

Wiele ptaków skróciło dystans wędrówki. Gęsi, żurawie, rudziki, zięby, kosy kiedyś odlatywały na południowy zachód Europy, a teraz coraz częściej zostają. Od 15–20 lat nie muszą już migrować tak daleko. Migranci z dalekiej północy kiedyś tylko zatrzymywali się u nas żeby odpocząć przed dalszą wędrówką. A teraz coraz więcej z nich nie leci już dalej na południe, zostając w Polsce, efektem jest to, że zimą mamy więcej ptaków.

Ale wracając do wiosny; pierwszymi ptakami, które wróciły do nas, są żurawie (już pod koniec stycznia), a także skowronki, szpaki i czajki (pod koniec lutego). To znani i wyczekiwani zwiastuni wiosny. Słychać już też wiosenny klangor żurawi w terytoriach lęgowych.

Żurawie krzyczą?
– Tak. To zwykle ten pierwszy krzyk ptaków, które właśnie wróciły do nas na wiosnę, nieodmiennie kojarzy się z jej nadejściem. Żurawie odzywają się synchronicznie – samiec i samica – jakby wspólnie oznajmiały powrót na swoje terytorium i oraz celebrowały swoją relację.

Mają też przepiękne tańce godowe. Stają naprzeciwko siebie, rozkładają skrzydła, podskakują, wyrywają dziobem trawę i podrzucają ją do góry. Te gody są niezwykle widowiskowe, ale wcale niełatwe do zaobserwowania, bo to bardzo płochliwe ptaki. Trzeba o świcie, po cichu, zakraść się i przyczaić, by móc je obserwować z bliska. Czasem jednak udaje się zobaczyć ich taniec także z większej odległości.

Podobnie jak wielu ornitologów i fotografów przyrody, ja również uwielbiam żurawie. To moje ukochane ptaki...

Czy ten sam bocian, czy żuraw wraca w to samo miejsce, do tego samego gniazda, które wcześniej zajmował?
– Różne gatunki mają różny stopień tzw. filopatrii, czyli przywiązania do miejsca gniazdowania. Jeśli ptakowi dobrze żyło się w danym miejscu w był w nim w stanie wychować wiele piskląt w dobrej kondycji, to będzie wracał.

Bociany białe i czarne rokrocznie wracają dokładnie do tego samego gniazda. Czasem jednak nie są w stanie obronić go przed konkurentami i tracą je na rzecz silniejszej pary, ale na ogół starają się pozostać w tej samej okolicy. Żurawie natomiast wracają w ten sam płat trzcinowiska czy kawałek podmokłego lasu i budują nowe gniazdo, bo ich naziemne gniazdo zwykle niszczeje w trakcie jesieni i zimy.

Czy ptaki potrafią się „zakochać"? Czy to tylko dziecięce opowieści z bajek?
– To temat pełen sporów. Na pewno się boją, strach u zwierząt jest potwierdzony naukowo, ale to silny instynkt, a nie emocja w ludzkim rozumieniu. Jednak wiele wskazuje na to, że mają szerszą gamę uczuć.

Są gatunki, które łączą się na całe życie jak łabędzie, gęsi, kruki lub na wiele lat jak żurawie, bociany, bieliki. U nich więzi są niezwykle silne do tego stopnia, że po stracie partnera potrafią przeżywać żałobę. Zdarza się, że latają samotnie nawet przez kilka lat, nie jedzą, nie dołączają do innego stada.

Znany niemiecki naukowiec Konrad Lorenz przez dziesiątki lat badał jedną z niemieckich populacji gęsi gęgawy. Wszystkie osobniki były oznakowane obrączkami ornitologicznymi, więc był w stanie rozpoznawać je indywidualnie. Zauważył, że gęś po stracie partnera potrafi przez wiele lat nie znaleźć żadnego innego, a część ptaków umierała z tęsknoty rok lub dwa po takim wydarzeniu.

Też obserwowałam kiedyś gęś, która straciła swojego partnera. Była smutna i wycofana, mało jadła, siedziała w odosobnieniu, nie dołączała do stada. To wyglądało jak ewidentna żałoba.

U gęsi i łabędzi silne są też więzi rodzinne. Młode gęsi trzymają się rodziców nawet dwa lata, łabędzie – trzy. Osiedlają się później blisko siebie, lecą na zimowiska całymi rodzinami: z nowymi partnerami, rodzicami, rodzeństwem. I świetnie orientują się, kto jest kim.

Jak wyglądają ptasie zaloty?
– Bardzo różnie, zależnie od gatunku, ale zwykle są bardzo widowiskowe. Mogą to być tańce samców przed samicą, tańce pary ptaków, loty godowe samców, prezentowanie kolorowego upierzenia przez samce, czy śpiewy grupowe samców.

Ciekawe zaloty mają perkozy, a najłatwiej obserwować je u pospolitych perkozów dwuczubych. Ptaki te zaczęły swoje gody już na początku marca, bo było wyjątkowo słonecznie. Dokładnie 8 marca, w Dzień Kobiet, widziałam na Stawach Milickich pierwsze pary – panów tańczących z paniami.

Ten gatunek nie ma wyraźnego dymorfizmu płciowego (płcie niewiele się od siebie różnią) – samiec jest zwykle nieco większy, ma dłuższy czub i bardziej okazałą kryzę, którą efektownie stroszy, wydaje się przez to bardziej kolorowy. Wystarczy w słoneczny dzień pójść nad staw, by zobaczyć perkozy tańczące na wodzie. Stają naprzeciwko siebie, wyciągają szyje, kręcą głowami w prawo i w lewo, powtarzając te ruchy niemal synchronicznie.

• **Zimorodek zaobserwowany w Dolinie Baryczy**
FOT. JAKUB WENCEK

Czasami skłaniają głowy, a bywa i tak, że samiec nurkuje i wypływa z kępą wodorostów w dziobie, która wygląda jak bukiet. Trzepie tymi wodorostami przed dziobem partnerki, czasami ona je przejmuje, a czasem on w uniesieniu po prostu rozrzuca je na boki. Dość podobnie wyglądają zaloty rzadkich perkozów rdzawoszyich, które dodatkowo podczas tańca głośno się odzywają (szorstkim, kwiczącym głosem). Wygląda to niezwykle efektownie.

Czy ptaki po tylu latach potrafią panią jeszcze zaskoczyć?
– Oczywiście, że tak. Obserwuję je profesjonalnie od 15 lat i wciąż mnie zadziwiają. Zmienia się klimat, zmieniają się zachowania, pojawiają nowe gatunki, przesuwają się zasięgi. W Polsce mamy prawie 480 gatunków, a każde środowisko – góry, morze, lasy, mokradła – oferuje coś innego. Odwiedziłam może jedną dziesiątą miejsc w kraju, które bym chciała. A im dłużej się ptaki obserwuje, tym więcej szczegółów się dostrzega.

Moje „własne", ogrodowe ptaki, które dokarmiam zimą, bardzo mnie zaskakują. Od pięciu lat mieszkam w Dolinie Baryczy, mam ogród, las, łąki w pobliżu. Ptaki regularnie przylatują zimą do karmnika. Gdy skończy się jedzenie, przylatują pod okno, z którego wychodzę i pukają w szybę. To nie przypadek, ale intencjonalne domaganie się jedzenia, obserwowałam to wielokrotnie. I awanturuje się nie jedna sikorka, ale kilka jednocześnie!

Te same ptaki wracają co zimę i już od października pukają w szybę, zanim jeszcze zacznę je regularnie dokarmiać.

A czy są jakieś ptaki na naszym terenie, których pani jeszcze nie widziała, a bardzo chciałaby zobaczyć?
– Oczywiście, że są takie. Jest sporo gatunków, które są skrajnie rzadkie. Nigdy nie widziałam głuszca, a bardzo bym chciała. Kiedyś był gatunkiem łownym, ale niestety polowania przyczyniły się do tego, że jest to gatunek na granicy wyginięcia. A gdy doda się do tego zmiany klimatu, zanik preferowanych siedlisk, czy presję człowieka, to okaże się, że są takie gatunki, których już po prostu nie damy rady uratować. Głuszec, cietrzew czy kraska są jednymi z nich.

Głuszec to duży, przepiękny i bardzo skryty ptak, mniej więcej wielkości indyka. Żeby go zobaczyć, trzeba wybrać się w bardzo konkretne miejsca. Głuszec jest na mojej liście marzeń, ale nie mam wewnętrznego przymusu, żeby za wszelką cenę go odnaleźć. Jeśli kiedyś go spotkam to wspaniale, ale nie będę chodzić i tropić go tylko po to, żeby „odhaczyć" ten gatunek na mojej liście, bo staram się etycznie podchodzić do obserwacji ptaków. Przy rzadkich gatunkach trzeba naprawdę uważać, żeby ich nie płoszyć.

A jeśli się je spłoszy, to jakie mogą być tego skutki?
– To może być ta przysłowiowa kropla, która przeleje czarę. Płoszenie ingeruje w życie ptaków, przeszkadza im w zdobywaniu pożywienia, odpoczynku czy opiece nad pisklętami. Stresują się i muszą tracić energię na ucieczkę, czasami pozostawiając swoje pisklęta bez opieki.

Rzadkie gatunki są wyjątkowo skryte i wyjątkowo wrażliwe. A niestety jest na nie wielu chętnych: obserwatorów i fotografów przyrody, a niektórzy z nich zrobią bardzo dużo, żeby mieć dobre zdjęcie. Dlatego kluczowa w środowiskach przyrodników jest dyskusja o etyce obserwacji i fotografii, która na szczęście jest coraz głośniejsza w ostatnim czasie.

Jeśli presja człowieka występuje bez przerwy i jest długotrwała, to można konkretne osobniki tak osłabić, że to przyczyni się bezpośrednio do ich śmierci. Są to sytuacje nie do przyjęcia, a niestety cały czas się zdarzają.

Była nawet taka sytuacja właśnie z samcem głuszca w zeszłym roku. W Beskidach został wypatrzony blisko szlaku tokujący samiec (prezentujący się przed samicą w swoim terytorium i broniący tego terenu). Ludzie przyjeżdżali tłumnie, robili zdjęcia i nagrywali filmiki. Ten ptak był te-

eprasa.pl d3dcb7cdf2

taków bywa tragiczna

rytorialnym samcem, cały czas odstraszającym potencjalnych „rywali", był w ciągłym stresie i ciągłej aktywności. A ludzie byli tam bez przerwy. Ostatecznie po kilku dniach ptak umarł.

Czy był jakiś gatunek, o którym pani marzyła i udało się go zobaczyć?
– Tak, oczywiście, i to kilka. Jednym z nich był cietrzew. To również ptak z rodziny kuraków, bardzo zagrożony, w podobnej sytuacji do głuszca. Swego czasu mieszkałam trzy lata nad Biebrzą i brałam udział w monitoringu tego gatunku dla Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Udało mi się zobaczyć tokującego samca oraz samice siedzące na brzozie i skubiące jej pączki. Oczywiście z daleka, czyli tak jak lubię, bez ingerencji w naturalną aktywność ptaków.

Kilkakrotnie obserwowałam też puszczyka uralskiego, przepiękną, dużą sowę o aktywności również dziennej. Widziałam ten gatunek w Bieszczadach oraz Beskidzie Niskim. To stosunkowo rzadka sowa górska, która występuje także w Puszczy Niepołomickiej. Trafiłam na tego ptaka zupełnie przypadkiem: szłam szlakiem, a on siedział na drzewie i na mnie patrzył.

Puszczyki uralskie potrafią siedzieć kilkanaście metrów od szlaku, doskonale się maskują i często trudno je zauważyć. Ten nawet się nie spłoszył, siedział i patrzył na mnie spokojnie. Cudowne doświadczenie.

Czy w Dolinie Baryczy też można zobaczyć unikatowe gatunki?
– Jak najbardziej, wiele. Najrzadszym gatunkiem tu występującym jest dość niepozorna kaczka-podgorzałka. Niewielka, skryta i przepiękna – czekoladowo-brązowa z białymi plamami przy kuprze i białym okiem (samiec). Podgorzałka jeszcze ok. 60 lat temu była jedną z najliczniejszych kaczek, a teraz mamy w trzech miejscach w Polsce niecałe 100 par lęgowych – to oznacza, że prawie wyginęła. To gatunek wymierający, który na szczęście od kilku lat jest objęty na Stawach Milickich projektem zasilania populacji osobnikami z innych krajów europejskich.

Corocznie na wolność wypuszczanych jest kilkadziesiąt podgorzałek odchowanych w ZOO Wrocław, zajmują się tym naukowcy z Uniwersytetu Wrocławskiego i wygląda na to, że dzięki temu populacja tych ekstremalnie rzadkich i zagrożonych kaczek wzrasta.

W Dolinie Baryczy spełniłam moje marzenie o obserwacji łabędzi krzykliwych. To rzadkie łabędzie, które gniazdują w Polsce dopiero od lat 80., ale z roku na rok jest ich coraz więcej. Dopiero w Dolinie Baryczy zobaczyłam łabędzia krzykliwego przy gnieździe oraz parę z pisklętami. Wcześniej obserwowałam tylko osobniki zimujące w Polsce, które dość licznie przylatują do nas właśnie na zimę z północnych krańców Europy.

Czym się różni od tego łabędzia, którego znamy?
– To łabędź arktyczny, tundrowy, z północnej Europy. Bardziej skryty niż łabędź niemy, czyli ten pospolity u nas. Łabędź krzykliwy ma żółto-czarny dziób, o płaskim, ściętym profilu i donośny, trąbiący głos. On jest naprawdę krzykliwy. Wybiera niewielkie, ukryte w lesie zbiorniki wodne. W Dolinie Baryczy stworzył liczną populację. Bardzo upodobał sobie małe, zarośnięte stawy rybne otoczone szuwarami. W Dolinie Baryczy na znacznej większości wycieczek obserwujemy te wspaniałe łabędzie. One są tu przez cały rok, w trakcie lęgów, migracji oraz zimą.

Czasem ludzie myślą, że łabędzie to łagodne ptaki. W rzeczywistości jednak potrafią one być bardzo agresywne, ale tylko w konkretnych sytuacjach. Łabędzie pilnują swoich terytoriów i zaciekle bronią ich przed konkurentami. Nieraz obserwowałam, jak łabędź krzykliwy i łabędź niemy rywalizują o to samo miejsce.

Kilka lat temu miałam okazję przyglądać się takiej walce, która trwała co najmniej półtorej godziny. Łabędź niemy przyjmował postawę agresora, stroszył pióra, unosił skrzydła, wyginał szyję do tyłu, co jest wyraźnym sygnałem zdenerwowania. Ludzie czasem myślą, że się popisuje, a on w ten sposób ostrzega rywala, że będzie bronił swojego terenu.

Łabędź krzykliwy zachowuje się inaczej. Pływa jakby nigdy nic, zachowuje się bardzo spokojnie, nie widać żadnego zdenerwowania, a na nagle wykonuje zwrot i atakuje. Widziałam, jak łabędź niemy uciekał, a krzykliwy go doganiał, chwytał dziobem za pióra albo za głowę i szarpał. Kiedy niememu udawało się uwolnić, to uciekał. Na chwilę ptaki się uspokajały, po czym zaczynały od nowa. To wyglądało jak walka bokserska z krótkimi przerwami.

Co jest takiego wyjątkowego w Dolinie Baryczy, że warto tam przyjechać?
– Dolina Baryczy jest naprawdę unikalnym miejscem. Sama nie wiedziałam, że aż tak unikalnym, dopóki tu nie zamieszkałam. To najstarszy i największy w Europie kompleks stawów rybnych – ponad 300 stawów. Bardzo starych, bo zakładanych już w XI–XII wieku. I do dziś prowadzi się tu gospodarkę rybacką tradycyjną, mało intensywną, z dużym poszanowaniem przyrody.

To są stawy, które łączą funkcję hodowlaną z ochroną przyrody. Od 1963 roku większość z nich jest objęta ochroną rezerwatową jako rezerwat Stawy Milickie. Dolina Baryczy jest także chroniona prawem europejskim (obszary Natura 200) oraz światowym (konwencja ramsarska, Living Lakes) – jest to bardzo ważny globalnie teren dla wędrujących ptaków wodno-błotnych. Jest to również jedno z trzech najlepszych do obserwacji ptaków miejsc w Polsce, obok bagien Biebrzańskich i Ujścia Warty. Stwierdzono tu w sumie blisko 310 gatunków ptaków.

Dolina Baryczy ma także swój unikalny, bardzo urozmaicony, przepiękny krajobraz. Rzeka Barycz, stawy rybne z alejami starych dębów na groblach, rozległe różnorodne lasy, mozaika pól i łąk. Wszystko razem tworzy wyjątkowy teren, idealny do aktywnego spędzania czasu i relaksu wśród przyrody. ●

Rozmawiała Magdalena Wojciechowska

OGŁOSZENIE

Wrocław/34424939

SUPER MIASTA REGIONY
DŁUGOWIECZNI | wyborcza.pl

PLEBISCYT

Wybieramy najlepsze pomysły i praktyki, które wspierają seniorów!

Głosuj na

Wyborcza.pl/Supermiasta

REKLAMA

PARTNERZY GŁÓWNI

DOLNY ŚLĄSK
Warszawa

PARTNERZY

Mazowsze. serce Polski
WARMIA MAZURY
Bielsko-Biała Polska Stolica Kultury 2026
KATOWICE dla odmiany
Kraków
PRZEBOJOWE OPOLE
Sopot
WAŁBRZYCH

1 WR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Ofiara SB czy złodziei?

Nowe fakty z życia zamordowanego ks. Zenona Kilana

O tajemniczą śmierć ks. Zenona Kilana, którego szczątki zostały niedawno ekshumowane, środowisko kościelne obwiniło byłą SB. „Wyborcza" dotarła do nieujawnionej dotąd teczki TW „Zbigniew", która rzuca nowe światło na jego historię.

Agnieszka Dobkiewicz

Proboszcza znaleziono martwego na parafii koło kościoła 22 stycznia 1995 roku. Miał wówczas 63 lata. To był okres kolędy, a na stole leżały rozliczenia i pieniądze, w tym spora ilość dolarów. Policja od razu odrzuciła więc wątek rabunkowy, bo z mieszkania nie zginęły kosztowności.

Do dziś morderców ks. Zenona Kilana nie udało się znaleźć. Na jaw wychodzą jednak nowe fakty z jego życia. Na łamach „Wyborczej" prowadzący śledztwo w latach 90. XX w. Janusz Bartkiewicz ujawnił, że ksiądz miał nieślubne dzieci. I to właśnie na wniosek dorosłych już dziś jego córek dokonano niedawno ekshumacji zwłok księdza w związku ze śledztwem, które wznowił pion śledczy Prokuratury Okręgowej w Świdnicy.

Jak dotąd bezskutecznie próbuje on rozwikłać zagadkę tajemniczej śmierci proboszcza z Ludwikowic Kłodzkich.

MAJOR SB MÓWI O KSIĘDZU KILANIE

Dokumenty, które rzucają nowe światło na to, czy kapłan rzeczywiście mógł paść ofiarą komunistycznej bezpieki, odnaleźliśmy w IPN. To nieujawnione do tej pory publicznie akta o kryptonimie „Zbigniew". Taki pseudonim przyjął ksiądz Kilan, gdy rozpoczął kilkuletnią współpracę ze Służbą Bezpieczeństwa w latach 60. XX wieku.

Historia jego współpracy zaczyna się od majora Stanisława Paska, zastępcy komendanta MO w Świdnicy ds. bezpieczeństwa, który zgłosił swojemu przełożonemu, że pewien 34-letni ksiądz przyjechał właśnie z RFN, gdzie był u innego księdza, swojego dobrego znajomego Fryderyka Łukowskiego, mieszkającego tam na stałe.

Major Pasek i ksiądz Kilan prawdopodobnie się znali. Ten pierwszy rok wcześniej przyjechał do Świdnicy, ale wcześniej pracował w Bolesławcu, godzinę drogi od parafii w Bogatyni, gdzie był posługiwał wtedy ks. Kilan.

Pasek zaprosił Kilana 31 października 1966 roku do restauracji Monopol we Wrocławiu. Na spotkaniu pojawił się także kapitan SB Waldemar Budziło. W tamtym czasie był to kierownik wydziału IV KW MO we Wrocławiu, który zajmował się rozpracowywaniem Kościołów i związków wyznaniowych oraz ewidencjonowaniem i dokumentowaniem m.in. działalności kleru katolickiego i innych wyznań. SB uznało, że 34-letni ksiądz może być ważnym kontaktem do rozpracowywania księży diecezji wrocławskiej.

Kilan urodził się na Opolszczyźnie w 1934 roku i jako autochton świetnie władał językiem niemieckim. Jego późniejsze rozmowy z Budziło pokazują, że nie czuł się dobrze w środowisku dolnośląskich księży, wywodzących się w dużej mierze spośród repatriantów z Kresów.

– W trakcie rozmowy wypito jedną flaszkę koniaku – pisał esbek po pierwszym spotkaniu w tajnej notatce. – W końcowej rozmowie ks. „K" poczuł jeszcze większą sympatię i oświadczył, że chętnie i bez żadnych skrupułów pragnąłby się ze mną spotykać. Jest gotów przyjechać od czasu do czasu do Wrocławia. Podstawę posiada, ponieważ proboszcz i inni księża z Bogatyni są poinformowani o tym, że posiada bliską rodzinę we Wrocławiu, stąd często ich odwiedza.

Analizując akta dawnej SB można wywnioskować, że współpraca Kilana była na rękę obu stronom.

Panowie już na tym pierwszym spotkaniu obiecali sobie jak najdalej idącą konspirację i umówili się w Monopolu tuż przed Świętami Bożego Narodzenia.

NA DYWANIKU U ARCYBISKUPA KOMINKA

Wizytą księdza Kilana w RFN interesowało się nie tylko SB, ale i władze kościelne. Były to lata 60. XX wieku i szczyt zimnej wojny. Wyjazdy za granicę wymagały zgody władz komunistycznych.

Na rozmowę do siebie zaprasza więc księdza z małej Bogatyni metropolita wrocławski, arcybiskup Kominek. Sam był Górnoślązakiem, biegle władającym językiem polskim i niemieckim. Swoją drogę kapłańską na tzw. Ziemiach Odzyskanych po II wojnie zaczynał na Opolszczyźnie i prawdopodobnie tu poznał też Kilana, który księdzem został w 1959 roku.

– Arcybiskup Kominek podczas rozmowy był bardzo spokojny i uprzejmy, pytając na samym wstępie, że według posiadanych przez niego informacji miał ksiądz „K" przebywać w Niemczech Zachodnich i dlatego też chciałby szczegółowo wiedzieć, gdzie przebywał i co zwiedzał – pisał w notatce służbowej po spotkaniu kapitan Budziło, oznaczając ją „tajne, specjalnego przeznaczenia".

Kilan opowiedział bezpiece o swoim przyjacielu księdzu Łukowskim, na którego zaproszenie pojechał. Znacznie od niego starszy kapłan urodził się w Gdańsku przez wojną, a w 1965 roku opuścił Polskę na stałe. Poznali się na parafii w Bogatyni, gdzie Kilan pomagał mu materialnie. Zaproszenie do Monachium i Fryburga było formą podziękowania.

– Arcybiskup Kominek wprost pyta księdza „K", jakie posiadał trudności przy otrzymaniu paszportu i czy takie były – pisał kpt. Budziło. – Ksiądz „K" oświadczył, że na paszport czekał prawie 6 miesięcy, że pierwszy raz władze mu odmówiły, dopiero otrzymał za drugim razem. To go kosztowało dużo nerwów. Na zakończenie rozmowy arcybiskup Kominek życzył księdzu „K", żeby w dalszym ciągu był dobrym i wiernym kapłanem.

KSIĘŻA GRAJĄ CAŁE NOCE W KARTY NA PIENIĄDZE

Kolejne spotkanie z kpt. Budziło odbyło się w Świdnicy w lutym 1967 roku. Spotkali się w „Piaście", najlepszym wtedy lokalu w mieście. Ksiądz czuł się już zupełnie swobodnie w towarzystwie esbeka, którego rolą było rozpracowywania duchowieństwa. A był to czas, gdy Zofia Kossak-Szczucka odmówiła przyjęcia Nagrody Państwowej I stopnia, najwyższego wówczas wyróżnienia kulturalnego w Polsce, co było sprzeciwem wobec wrogiej postawy władz komunistycznych w stosunku do Kościoła.

– Na zakończenie rozmowy ksiądz oświadczył, że od dłuższego czasu księża: Solecki (Sulików), Synówka (Unikosz), Pieczątka (Bogatynia) oraz Bulec (Siekierczyn) permanentnie dwa razy w tygodniu przez całe noce grają w karty na pieniądze – pisał m.in. w raporcie po spotkaniu kpt. Budziło. – Ostatnio ks. Pieczątka przegrał ponad 10 tysięcy złotych przez całą noc.

Podczas kolejnego spotkania, w kwietniu ks. Kilan przyjął już oficjalnie pseudonim operacyjny „Zbigniew". Na jego teczce napisano: „Rozpracowanie wrogiego kleru na terenie miasta Wrocławia oraz powiatu zgorzeleckiego".

Spotkania Budziły ze „Zbigniewem" odbywały się mniej więcej raz w miesiącu. Na początku maja 1967 r. Kilan sam pisze do niego i prosi go o pomoc w załatwieniu paszportu, ponieważ chce ponownie wyjechać, tym razem do Stanów. Ostatecznie w lipcu na zaproszenie kuzyna wypływa Batorym do USA na 3 miesiące.

DYSCYPLINARKA I PRZENIESIENIE DO JELENIEJ GÓRY

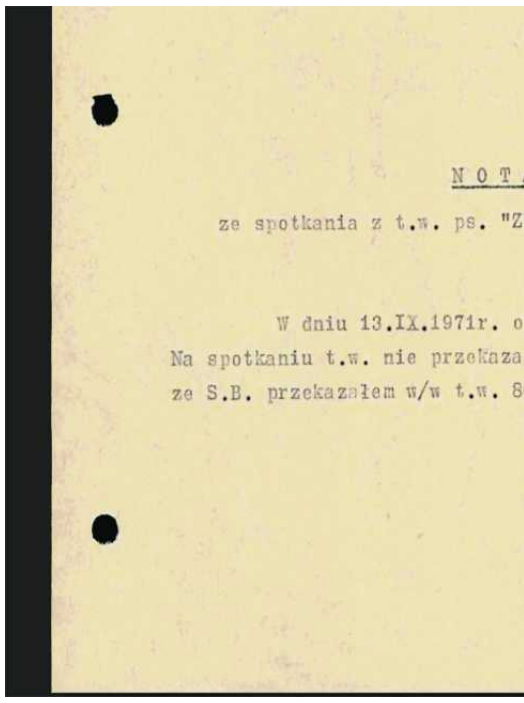
Ks. Kilan wraca jednak dopiero w grudniu 1967 roku, a więc 3 miesiące po czasie. Od razu spotyka się z kapitanem Budziło. Musi być ono ważne, bo podczas rozmowy obecny jest ppłk. Zbigniew Sikora z UBP we Wrocławiu. Z akt można się dowiedzieć tylko, że Kilan jest zdenerwowany, bo został wezwany do kurii i wie, że będzie miał problemy.

Żali się esbekowi: „Nie wiem, jak zżyję się z nowym otoczeniem". Prosi o pomoc w przewiezieniu rzeczy, które zostały w Zgorzelcu. Chodzi głównie o jakieś obrazki, na których bardzo mu zależy, a które miał przywieźć z zagranicy. Temat powraca kilka razy w korespondencji między nimi, ale ostatecznie wątek się urywa. Widać jednak, że Kilanowi bardzo na tych „obrazkach" zależy, co w kontekście jego późniejszego morderstwa jest intrygujące, bo być może już wtedy ksiądz przewoził jakieś zabytki za granicę.

Kilan prosi też esbeka o zawieszenie spotkań na pewien czas, by mógł zdobyć zaufanie nowego dziekana Piotr Rybickiego, który jest wg niego bardzo podejrzliwy. Niewykluczone, że ta podejrzliwość wynika z ostrzeżenia, jakie dostał z kurii.

„WTEDY MOGĘ SOBIE NA WIĘCEJ POZWOLIĆ"

Spotkania wznawiają wiosną. W Świdnicy „Zbigniew" opowiada kapitanowi SB o swoim dziekanie Rybickim, który jest „skryty, małomówny i słucha Wolnej Europy". Opowiada o jego konflikcie na parafii z księdzem Zalewskim, tym, że dziekana wspiera „zaufany aktyw różańcowy" i „propagandystka dziekana, pracownica

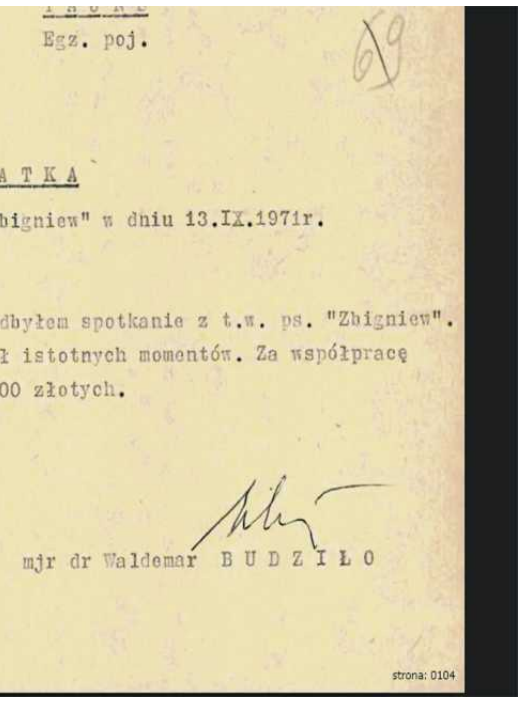

N O T

ze spotkania z t.w. ps. "Z

W dniu 13.IX.1971r. o
Na spotkaniu t.w. nie przekaza
ze S.B. przekazałem w/w t.w. 8

• **Jedyny dowód przyjęcia pieniędzy przez TW „Zbigniew", czyli księdza Kilana** FOT. ARCHIWUM

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Egz. poj.

69

A T K A

bigniew" w dniu 13.IX.1971r.

dbyłem spotkanie z t.w. ps. "Zbigniew".
istotnych momentów. Za współpracę
00 złotych.

mjr dr Waldemar B U D Z I Ł O

strona: 0104

• **Ks. Zenon Kilan** FOT. MATERIAŁY OPERACYJNE

miejscowej poczty". Tym konfliktem żyje według niego cała parafia.

Kilan mówi też o nastrojach wśród swoich kolegów – księży. Po tym spotkaniu jednak kontakty operacyjne się znowu wyraźnie rozluźniają. Kilan skupia się na maturze, którą zdaje eksternistycznie, a później na załatwieniu sobie przeniesienia, bo w Jeleniej Górze nie umie się odnaleźć. Trafia na rok do Kożuchowa w województwie lubuskim, a później ma obiecaną parafię na Dolnym Śląsku. Entuzjastycznie relacjonuje to esbekowi: – Gdy będę sam, wtedy mogę sobie na więcej pozwolić – pisze.

W listopadzie 1968 r. sam inicjuje ponowny kontakt: – Nie dajesz znaku o sobie – pisze do kapitana. – Na miejscu mam takiego kolegę, z którym mógłbym po przyjacielsku porozmawiać.

Spotykają się w grudniu i Kilan informuje esbeka, że na Dolny Śląsk wróci na pewno w połowie 1969 roku.

W czerwcu faktycznie Budziło pisze do swoich przełożonych, że odwiesza kontakty ze „Zbigniewem", bo został proboszczem w Ludwikowicach Kłodzkich i od września będą się operacyjnie spotykali raz w miesiącu. Widzą się już jednak w sierpniu i ksiądz szeroko opowiada kapitanowi o nastrojach w kurii, gdzie pozycję tracą księża ze wschodu na rzecz nowych wychowanków Wyższego Seminarium Duchownego we Wrocławiu. Nieco później zaczyna donosić na duchownych noworudzkich i nowym dziekanie księdzu Zbigniewie Ostapniku.

OSTATNIE DONOSY „ZBIGNIEWA"

Już we wrześniu 1969 r. Kilan donosi na siostrę Wrzecionową, która mieszka w Ludwikowicach i jest sekretarzem Caritasu. Niedawno wróciła z Niemiec i ma opowiadać, jak dobrze żyje się w NRD. To skutkuje korespondencją między Komendą Wojewódzką we Wrocławiu, a Komenda Powiatową w Nowej Rudzie na temat zakonnicy, którą należy obserwować.

O dziekanie Ostapniku ks. Kilan opowiada, że „ma nie interesować się sprawami parafialnymi, lekceważyć obowiązki i często wyjeżdża poza parafię".

W lutym 1969 roku podczas spotkania „Zbigniew" mówi, że dziekan się bardzo zmienił i zachowuje się „jakby się czegoś bał i był zastraszony". W notatce po spotkaniu Budziło pisze do przełożonych: – Dziekan Ostapiuk jest kandydatem na TW, w związku z czym zostaje aktualnie opracowany. TW Zbigniew jest bardzo przywiązany do współpracy z SB. Obecnie posiada bardzo dobrą parafię, dokonując zmian remontowych, która była za czasów panowania ks. Pyzika zupełnie zdewastowana".

Nikt nie pyta, skąd ksiądz bierze na to pieniądze.

Kilka miesięcy później TW „Zbigniew" donosi SB o tym, że w powiecie noworudzkim huczy, że dziekan Ostapiuk „posiada swoich ludzi w Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, gdzie informują go o stosowanej polityce przez państwo w stosunku do kleru". Budziło dopisuje pod notatką służbową: – O zaistniałym fakcie odnośnie przenikania pewnych spraw z PPRN w Nowej Rudzie powiadomić dowódcę Cieślaka ustnie".

W październiku Budziło, który jest już majorem, nieco zawiedziony przekazywanymi przez tajnego współpracownika informacjami, proponuje mu, by kontynuował współpracę z miejscowym SB.

Ksiądz Kilan reaguje gwałtownie i odmawia. Przez kolejne miesiące w latach 1969-71 opowiada o nastrojach wśród mieszkańców Ludwikowic, choćby o tym, że zaskoczyły ich podwyżki cen mięsa i komentują to negatywnie. Opisuje też konferencje księży, w których bierze udział. Dzieli się plotkami z kurii i zawiłymi stosunkami personalnymi, wśród których pojawiają się nazwiska Kominek, Rybak, Pazdur, Seremak, Czajkowski czy Marek.

We wrześniu 1971 roku w aktach TW „Zbyszek" pojawia się jedyna informacja, że za współpracę Kilan dostał 800 złotych. Miesiąc później Budziło wręcza mu prezenty na święta. W maju 1972 roku „Zbigniew" wyjeżdża na kilka miesięcy do USA. Ma wrócić jesienią.

Ostatni zapisek w teczce operacyjnej pochodzi z września tego roku. Mjr. Budziło w notatce służbowej informuje, że Kilan chce się znowu spotkać. Wygląda to tak, jakby istniały dalsze tomy akt sprawy „Zbigniew", ale się nie zachowały. Nie wiadomo więc kiedy współpracę z TW „Zbigniew" zakończono. W 1973 roku Budziło ze stopnia majora po trzech latach został awansowany na podpułkownika. W SB pracował do 1976 roku. ●

• **Cały tekst czytaj na: Wyborcza.pl**

REKLAMA

Wrocław/34430992

1 WR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Dotarliśmy do materiału Roberta Jałochy

Zeznania w aferze Collegium Humanum

Przesłuchiwany przez prokuratora Jacek Sutryk jako dowód studiowania na Collegium Humanum przedstawił materiały poświadczające, że wypełnił „dwa quizy”. Ustalił to dziennikarz Robert Jałocha, którego materiał na ten temat został przez TVP zablokowany.

Marcin Rybak

Dziennikarz TVP jako pierwszy przeczytał akt oskarżenia 29 osób z afery Collegium Humanum, w tym Jacka Sutryka. Do tej pory wiadomo było, że prokuratura oskarżyła prezydenta Wrocławia, że zdobył dyplom MBA za łapówkę, w ogóle nie studiując. W zamian ówczesny rektor tej prywatnej uczelni dostał fikcyjny kontrakt w miejskiej spółce Wrocławski Park Technologiczny. A Sutryk – dzięki lewemu dyplomowi – bezprawnie zasiadał w radach nadzorczych trzech firm komunalnych, zarabiając w nich przeszło 490 tys zł.

Robert Jałocha przygotował materiał o akcie oskarżenia Sutryka, w którym przedstawił nieznane dotąd informacje. Szefostwo TVP Wrocław nie zgodziło się jednak na jego emisję. Dotarliśmy do tego materiału. Oto co się w nim znajduje.

CO USTALIŁ ROBERT JAŁOCHA

Wiadomo już było, że oskarżenie opiera się w sporej części na informacjach Pawła Cz., byłego rektora Collegium Humanum, dziś współpracującego z prokuraturą. Jałocha ustalił dwa ważne szczegóły. Po pierwsze Paweł Cz. powiedział prokuratorowi konkretnie, że dogadał się z Sutrykiem, że ten zdobędzie dyplom MBA bez konieczności studiowania i zdawania egzaminu.

Po drugie, co do swojego kontraktu z miejską spółką Wrocławski Park Technologiczny, Paweł Cz. zeznał: „Nie wykonywałem żadnych prac opisanych w temacie umowy zlecenia”. Prokurator oskarżył Sutryka, że fikcyjne zatrudnienie w miejskiej spółce Pawła Cz. było łapówką za dyplom MBA. Jałocha ustalił, że były rektor powiedział o tym śledczym wprost.

Z aktu oskarżenia Jałocha dowiedział się też, że umowa pomiędzy Collegium Humanum a Jackiem Sutrykiem, datowana na październik 2019, w rzeczywistości powstała – według prokuratury – pół roku później. Dowodem mają być analizy, kiedy tekst umowy został wygenerowany w systemie komputerowym uczelni. A ostateczna jej wersja – z datą z jesieni 2019 – miała powstać 21 kwietnia 2020. Według prokuratury tego samego dnia Sutryk spotkał się osobiście z rektorem, następnego dnia wpłacił czesne – 9,5 tys. zł za dwa semestry nauki, a po 43 dniach od 21 kwietnia 2020 odebrał już dyplom.

Wreszcie – podczas jednego z przesłuchań – Sutryk był pytany, co jest na rewersie dyplomu MBA. Nie wiedział tego – przekonuje prokuratura. Dziennikarz dopytał innych absolwentów z rocznika akademickiego 2019/20, którego Sutryk miał być też studentem. Dowiedział się, że na rewersie są informacje o przedmiotach, a także zaliczonych zajęciach praktycznych. Sutryk nie wiedział też nic o owych zajęciach praktycznych.

W swoim materiale Robert Jałocha relacjonuje też, jak wg aktu oskarżenia tłumaczył się śledczym Sutryk. Warto przypomnieć, że opinia publiczna nie usłyszała dotąd od prezydenta Wrocławia ani słowa wyjaśnienia. Cały czas mówił, że będzie się tłumaczył w sądzie, że tam ujawni, jak studiował. Stwierdził nawet, że jest niewinny i przed sądem niewinność ową zamierza udowodnić – te wypowiedzi przytaczane są w reportażu.

Autor cytuje słowa Sutryka z aktu oskarżenia. Przede wszystkim, że miał indywidualny tok nauczania, dlatego nie bywał na zajęciach. Ten wątek Jałocha próbował zweryfikować. Zadał prezydentowi Wrocławia pytanie, na które nie dostał odpowiedzi, o to, czy złożył formalny wniosek o Indywidualną Organizację Studiów.

• **Jacek Sutryk usłyszał zarzut dotyczący wręczenia korzyści majątkowej b. rektorowi Collegium Humanum za uzyskanie dyplomu tej uczelni**

FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Jałocha przytacza też słowa Sutryka, że studiował naprawdę dwa semestry, że dostał materiał dydaktyczny, którym był „gruby zestaw slajdów”. I że rektor miał mu oznajmić, iż jeśli nauczy się tego, co jest na slajdach i zda, to dostanie dyplom MBA.

Co prawda – według prokuratury – prezydent nie zdał żadnego egzaminu, ale na przesłuchanie prezydent przyniósł materiały poświadczające, że wypełnił „dwa quizy”. Autor reportażu określa je mianem „quizów pomocniczych”.

Pierwszy zawierał sześć pytań jednokrotnego wyboru z public relations, mediów społecznościowych i „brand managementu”. Sutryk wypełnił go bezbłędnie. Drugi dotyczył ładu korporacyjnego. Na 10 pytań jednokrotnego wyboru, Sutryk odpowiedział na 8. Test – jak wynika z ustaleń prokuratury – wypełniał pięć razy.

I o ten wątek prezydent Wrocławia został zapytany przez autora reportażu. Jak również o to, czy dostarczył prokuraturze jeszcze inne materiały wskazujące, że uczestniczył w zajęciach i zaliczał różne przedmioty.

„Wszystkie informacje w tym temacie zostały już wyjaśnione miesiące temu. Nie będzie możliwości rozmowy z Panem Prezydentem” – to odpowiedź Agaty Dzikowskiej z Urzędu Miasta na siedem pytań dziennikarza TVP.

Wreszcie Jałocha przedstawia – w ślad za uzasadnieniem aktu oskarżenia – wypowiedź prezydenta z jednego z przesłuchań: „Obecność na zajęciach jest zawsze po stronie prowadzącego zajęcia”. Jacek Sutryk wyjaśnił, że nie kontaktował się z wykładowcami, bo to leżało po stronie uczelni. Bo gdyby coś mu brakowało do uzyskania dyplomu, to byłby do tego przywoływany. A skoro otrzymał dyplom, to znaczy, że spełniał kryteria. „Uczniowie w klasie nie chodzą i nie upominają się o kartkówkę, zakładają, że nauczyciel wie, co robi – powiedział prokuratorowi Sutryk”.

CZY MATERIAŁ WPROWADZA W BŁĄD?

Historię zablokowania reportażu Roberta Jałochy, opisaliśmy na: wyborcza.pl w poniedziałek 20, kwietnia. TVP nie odpowiedziała na naszą prośbę o pokazanie nam spornego materiału. Ale krąży on wśród wrocławskich dziennikarzy i widzieliśmy go.

TVP twierdzi, że nie został dopuszczony do emisji, bo wprowadzałby widzów w błąd, bo „stawiał znak równości między zarzutami z aktu oskarżenia, a wyrokiem sądowym.” Autor proszony, żeby go poprawił, nie zrobił tego.

Twierdzenie o „stawianiu znaku równości” pomiędzy oskarżeniem i wyrokiem jest nieprawdziwe. Zarzuty wobec prezydenta autor przedstawia wyłącznie jako wersję oskarżenia, nie jako obiektywną prawdę i udowodnione fakty. Niemal tyle samo miejsca co informacjom o tezach oskarżenia Robert Jałocha poświęca na przedstawienie, jak Jacek Sutryk na zarzuty odpowiada.

Cały reportaż trwa 6 minut i 22 sekundy. Na informacje o oskarżeniu i ustaleniach prokuratury przeznaczono 2 minuty i 24 sekundy. Na tezy obrony 2 minuty i 5 sekund. Do tego 24 sekundy na informacje o tym, że autor zadał prezydentowi pytania, bezskutecznie namawiał go na rozmowę.

Przeszło minutę zajmują informacje dla Sutryka neutralne – odpowiedź rzeczniczki warszawskiego sądu na pytanie, ile może potrwać proces i informacje o siedmiu z 29 oskarżonych w aferze Collegium Humanum, którzy przyznali się do winy i uzgodnili z prokuraturą wyroki bez procesu.

Autor cytuje dwie dłuższe wypowiedzi Jacka Sutryka z konferencji prasowej, na której wystąpił po ogłoszeniu przez prokuraturę, że skierowała akt oskarżenia. Kilka razy materiał ilustrowany jest krótkimi kilkusekundowymi przebitkami z tej samej konferencji.

JAŁOCHA ODCHODZI Z TELEWIZJI I SZYKUJE POZEW

Sprawa reportażu o Jacku Sutryku ciągnęła się we wrocławskim ośrodku TVP przez miesiąc. Najpierw dziennikarz usłyszał, że warunkiem opublikowania materiału jest zgoda Sutryka na ekskluzywny wywiad przed kamerą, co było niewykonalne. Potem dostał informację, że jednak może przygotować. Napisał więc tekst, zmontował reportaż. Nie został jednak opublikowany. Pod koniec marca dziennikarz zrezygnował z pracy dla TVP. Na początku kwietnia o zablokowaniu materiału poinformował Press, podając wyjaśniania TVP, że reportaż był nierzetelny, że dziennikarz nie poprawił go, pomimo próśb. Identyczne informacje telewizja przesłała „Wyborczej”. W odpowiedzi Robert Jałocha zagroził telewizji procesem. Wystąpił do sądu o formalny zakaz publikowania zniesławiających go informacji, na czas przygotowywania pozwu o ochronę dóbr osobistych. ●

1 WR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Dolny Śląsk wspiera przedsiębiorców

Biznes w zagranicznych misjach gospodarczych

Jak znaleźć kontrahentów i partnerów biznesowych w krajach Europy Zachodniej, USA czy Japonii? Na Dolnym Śląsku jest niemała grupa przedsiębiorców, którzy szukają dróg na zagraniczne rynki, najlepiej te największe i z największym potencjałem.

Sławomir Szymański

Ma to ułatwiać program Going Global, czyli zagraniczne misje gospodarcze z udziałem firm z regionu. Na czym konkretnie polega ten program? Chodzi o to, żeby przedsiębiorcy z Dolnego Śląsk mogli zaprezentować swoje produkty, usługi czy technologie na najważniejszych światowych targach lub wydarzeniach branżowych.

PROMOCJA NASZYCH PRZEDSIĘBIORCÓW

To dla nich okazja, by nawiązać kontakty biznesowe z kontrahentami działającymi w różnych krajach i rynkach. Przy okazji swoją markę – jako regionu z rozwijającym się biznesem – buduje też Dolny Śląsk.

Takie misje gospodarcze są organizowane przez urząd marszałkowski województwa dolnośląskiego już od 9 lat.

– Na każdych takich targach jest stoisko Dolnego Śląska, na którym nasi przedsiębiorcy promują swoje produkty i usługi. Oprócz brandu regionu widać nazwy i logotypy wszystkich prezentujących się firm. Jest to zatem organizm połączony, bo mimo że promują się przedsiębiorcy, to robią to pod szyldem Dolnego Śląska – mówi Michał Rado, wicemarszałek województwa dolnośląskiego.

I dodaje: – Nieskromnie powiem, że nasze stoiska naprawdę bardzo ładnie się prezentują i robią ogromne wrażenie. Niejednokrotnie słyszeliśmy od innych wystawców lub uczestników targów, że zwracają i przyciągają uwagę, z czego jesteśmy dumni, ale jest to też nasz cel. Po to wystawiamy te stoiska na targach, by przyciągnąć naszym firmom nowych klientów, kontrahentów, inwestorów. Nasze stoiska są multimedialne, przyciągające uwagę kolorystyką, staramy się też często zorganizować strefę z miejscem do siedzenie, by przedsiębiorcy mogli spokojnie porozmawiać, to wszystko sprawia, że nasza przestrzeń naprawdę jest atrakcyjna i widoczna – opowiada.

JEŻDŻĄ PO CAŁYM ŚWIECIE

Przez ostatnie dwa lata trwała druga edycja Going Global. W tym czasie zorganizowano w sumie 28 zagranicznych misji gospodarczych. Wzięli w nich udział przedstawiciele 134 firm z Dolnego Śląska. Prezentowali się m.in. w Tokio i Osace, w Paryżu, Berlinie, Amsterdamie, Madrycie, Lizbonie czy Bremie, w Toronto, Vancouver i San Francisco, a także w Dubaju.

Co stamtąd przywieźli? Jeśli chodzi o wymierne efekty, to – według informacji UMWD – firmy z Dolnego Śląska podpisały ponad 200 kontraktów o łącznej wartości prawie 28 mln zł. Co ważne, 7 na 10 przedsiębiorców biorących udział w tych misjach deklaruje, że cały czas podtrzymuje kontakty biznesowe nawiązane podczas międzynarodowych targów i wydarzeń. Może się to przełożyć na konkretną współpracę i następne umowy. Szacunkowo, w grę wchodzą kontrakty o wartości nawet ponad 113 milionów zł.

Rado: – W poprzedniej edycji cały program to był koszt 21 mln zł, z czego ponad 15 mln zł to dofinansowanie ze środków europejskich, a przedsiębiorcy deklarują na ten moment, że podpisali kontrakty warte łącznie blisko 28 mln zł. Widzimy więc, że realnie ta formuła się sprawdza i liczby tego dowodzą. Pamiętajmy, że kwoty mogą cały czas rosnąć, bo ciągle dostajemy sygnały od kolejnych firm, że dzięki udziałowi w naszym programie podpisali następną umowę.

Zaznacza, że w mediach ukazało się też ponad 1020 publikacji dotyczących dolnośląskich firm uczestniczących w projekcie. Materiały dotarły do ponad 9,3 mln odbiorców, a ekwiwalent wartości reklamowej publikacji oszacowano na ponad 4,3 mln zł.

– Rozmawiamy z naszymi przedsiębiorcami i dla nich ten program naprawdę wiele daje. Nie tylko możliwość promocji swojego biznesu i zdobycie nowych klientów, ale otwarcie się na nowe rynki zbytu, pozyskanie kontrahentów, zdobycie nowych kontaktów biznesowych. Mają też możliwość poznania siebie nawzajem i podjęcia współpracy między sobą. Sami opowiadali, że nie mieli świadomości ile firm, z którymi mogliby współpracować, jest na Dolnym Śląsku, i dzięki nam je poznali – zaznacza wicemarszałek.

• **Dzięki Going Global dolnośląscy przedsiębiorcy mają okazję zaprezentować swoje produkty zagranicą** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

• **Delegacja Dolnego Śląska na Madrid Tech Show** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Michał Rado podkreśla, że województwo wspiera przedsiębiorców w całym procesie, zapewniając pomoc nie tylko organizacyjną, czyli przeloty, nocleg, wyżywienie, wejście na targi, udział w spotkaniach branżowych i stoisko, na którym promują swoje produkty. – To wszystko przedsiębiorcy mają zapewnione, ale także wsparcie merytoryczne pod kątem informacji o danej tradycji biznesowej, sposobu zachowań i prezentacji – mówi.

REKLAMA

PARTNER AKCJI Wrocław/34431679

DOLNY ŚLĄSK

Na każdych takich targach jest stoisko Dolnego Śląska, na którym nasi przedsiębiorcy promują swoje produkty i usługi

MICHAŁ RADO

CO NA TO PRZEDSIĘBIORCY

– Udział w Going Global traktujemy jako sensowne wzmocnienie działań, które i tak prowadzimy w obszarze ekspansji. Program dobrze porządkuje proces wejścia na nowe rynki i daje dostęp do kontaktów oraz kontekstu, który normalnie buduje się znacznie dłużej – mówi Mikołaj Podgórski, COO w firmie Scanway, działającej w branży kosmicznej. – To świetne narzędzie, które przyspiesza i ułatwia kolejne kroki – szczególnie na etapie weryfikacji założeń i pierwszych rozmów z partnerami. Z naszej perspektywy taka formuła ma sens biznesowy, jeśli podchodzi się do niej zadaniowo i z jasno określonym celem – podkreśla.

Michał Broniewicz, CKO w BangProof: – Udział w projekcie Going Global był dla nas realnym wsparciem w przygotowaniu ekspansji zagranicznej. Dzięki programowi mogliśmy uporządkować strategię wejścia na wybrane rynki, wzmocnić działania promocyjne oraz nawiązać konkretne relacje biznesowe z partnerami zagranicznymi – opowiada.

Dodaje, że taka formuła się sprawdza: – Szczególnie dla firm rozwijających innowacyjne produkty, które mają potencjał międzynarodowy, ale potrzebują narzędzi i zasobów, by skutecznie rozpocząć sprzedaż poza Polską. Program pozwala przyspieszyć proces internacjonalizacji i ograniczyć ryzyko związane z wejściem na nowe rynki – stwierdza.

Spółka Bartek Candles brała udział w dwóch wydarzeniach związanych z Going Global w 2025 roku. Prezentowała produkty pod swoją marką, głównie świece zapachowe w szkle oraz dyfuzory zapachowe.

– Podczas wystawy, szczególnie tej w Singapurze nawiązaliśmy wartościowe kontakty z dystrybutorami produktów zapachowych z całego regionu Dalekiego Wschodu. Nie bylibyśmy w stanie osiągnąć tego pracując w Polsce – mówi Bartosz Bryłkowski.

DOKĄD TERAZ?

W marcu tego roku wystartowała następna edycja programu Going Global. Co jest w planach? 13 misji gospodarczych. Tym razem ma w nich uczestniczyć 157 dolnośląskich firm.

Organizatorzy zapowiadają uproszczenie procedur rekrutacyjnych dla przedsiębiorców.

– Zależy nam na tym, by możliwość zgłoszenia się do programu, była jak najprostsza, ponieważ dobrze wiemy, że nikt nie lubi biurokracji. Kryteria jednak nadal trzeba spełnić te same, to znaczy: być firmą z Dolnego Śląska, reprezentować branżę wpisującą się w jedną z naszych inteligentnych specjalizacji i wpisywać się w tematykę danych targów – wyjaśnia Michał Rado.

Jak mówi, program rozwija się pod tym względem, że cały czas dochodzą nowe miejsca i nowe targi, na które zabieramy przedsiębiorców: – Wynika to przede wszystkim z rozmów z firmami, które w ankietach wpisują jakie targi są dla nich najciekawsze pod kątem biznesowym. Oczywiście jest wiele miejsc, które się powtarza jak m.in. Brema, Lizbona, Dubaj czy Berlin. Z tego względu, że te targi zrobiły na przedsiębiorcach największe wrażenie i chcą tam wracać, ale jest wiele nowych miejsc, które chcieliby odkryć i poznać tamtejsze rynki, więc je również uwzględniliśmy, np. Szanghaj, Nowy York czy Bangkok – podsumowuje.

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Energia odnawialna

Spółdzielnie energetyczne rosn

Spółdzielnie energetyczne zyskują na znaczeniu w całej Polsce. Pozwalają produkować własną energię z odnawialnych źródeł i ograniczać koszty, a ich liczba szybko rośnie.

Mateusz Kokoszkiewicz

• **Widok na wiatraki w poblizu Bogatyni z lotu ptaka** FOT. KRZYSZTOF ĆWIK / AGENCJA WYBORCZA.PL

W obliczu stale rosnących kosztów energii coraz więcej lokalnych społeczności w Polsce stawia na tworzenie spółdzielni energetycznych.

Niedługo będzie tysiąc spółdzielni?

Spółdzielnie energetyczne stają się niezwykle istotnym narzędziem, które pozwala gminom, mieszkańcom i przedsiębiorcom nie tylko obniżyć rachunki za prąd, ale także zyskać niezależność energetyczną dzięki odnawialnym źródłom energii. Spółdzielnie to inicjatywy oddolne, których głównym celem jest wytwarzanie energii na własne potrzeby.

Na początku mogły powstawać tylko na terenach wiejskich i małomiasteczkowych. W lutym 2026 roku zarejestrowano już pięćsetną polską spółdzielnię energetyczną, a teraz jest ich już siedemset.

– Dzięki spółdzielniom energetycznym istnieją realne możliwości obniżenia kosztów pozyskiwania energii. Jest to istotne zarówno dla jednostek samorządu terytorialnego, jak i mieszkańców obszarów wiejskich. Jeżeli dynamika zakładania spółdzielni utrzyma się na obecnym poziomie, Wkrótce będziemy świętować rejestrację tysięcznej spółdzielni energetycznej. – mówił podczas uroczystości dyrektor Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Henryk Smolarz.

JAKIE KORZYŚCI DAJĄ SPÓŁDZIELNIE

Najważniejszą korzyścią dla członków jest atrakcyjny system rozliczeń. Pozwala on na magazynowanie nadwyżek energii elektrycznej w sieci i pobieranie tej energii w okresie, w którym źródła energii nie będą jej produkowały.

Z wirtualnego magazynu będziemy mogli pobrać tylko 60 proc. zmagazynowanej wcześniej energii. Dlatego niezwykle istotne jest odpowiednie zbilansowanie produkcji i zużycia energii w spółdzielni.

Kolejną niezwykle ważną korzyścią jest to, że energia, która jest wytwarzana i zużywana wewnątrz spółdzielni, jest zwolniona z niektórych opłat zmiennych, w tym przede wszystkim opłaty dystrybucyjnej.

SPÓŁDZIELNIE NA DOLNYM ŚLĄSKU

Spółdzielnie oczywiście powstają również na Dolnym Śląsku. Jednym z przykładów jest spółdzielnia Sudecka Energia w Kamiennej Górze.

– Zależy nam na tym, aby spółdzielnia opierała się na miksie źródeł, a nie tylko na fotowoltaice, która jest niestabilna i pracuje głównie w dzień, w okresie letnim. Tymczasem my potrzebujemy energii przez cały rok, także zimą i w nocy. Dlatego planujemy inwestycje zarówno w magazyny energii, jak i w inne źródła, takie jak turbiny wiatrowe i biogazownie – podkreśla Krzysztof Solarz z Sudeckiej Energii.

Jedną z pierwszych kooperatyw w kraju była Lądecka Spółdzielnia Energetyczna.

Farma fotowoltaiczna, należąca do spółdzielni, produkuje rocznie około 1050 megawatogodzin energii, a zużywa około 770.

Oznacza to, że powstają spore nadwyżki, zwłaszcza latem. Dlatego część energii oddawana jest do operatora.

– Tworzenie takiej spółdzielni to nie jest bułka z masłem. Trzeba brać pod uwagę nie tylko koszty jej działania, ale też skalę, na jaką ma pracować. Nie opłaca się tworzyć spółdzielni energetycznej, jeśli nie mamy większego źródła energii czy większych źródeł, które pozwolą nam pokryć zapotrzebowanie – zastrzegał Daniel Raczkiewicz, prezes Lądeckiej Spółdzielni Energetycznej.

Tylko w 2024 roku jej działalność pozwoliła oszczędzić gminie 660 tys. zł.

– Gmina przekazała farmę w dzierżawę Lądeckiej Spółdzielni Energetycznej. Spółdzielnia ma oczywiście pewne koszty funkcjonowania, więc je przeliczamy i dzielimy na ilość energii, którą zużywają członkowie. Tak wychodzi nam cena energii elektrycznej wewnętrznej, czyli czynnej, na poziomie około 34 groszy za kilowatogodzinę – dodawał Raczkiewicz.

Najważniejszą korzyścią dla członków jest atrakcyjny system rozliczeń. Pozwala on na magazynowanie nadwyżek energii elektrycznej w sieci i pobieranie jej w okresie, w którym źródła energii nie będą jej produkowały

SZLAK TORUJE GÓRNY ŚLĄSK

Dopiero od listopada 2025 r. spółdzielnie mogą funkcjonować. Jak na razie na Dolnym Śląsku żadne z miast na prawach powiatu nie planuje ich utworzenia. Nie jest to możliwe, gdyż czekamy na notyfikację Komisji Europejskiej.

Szlak toruje Górny Śląsk, gdzie utworzenie kooperatywy planuje Jastrzębie-Zdrój. Rada miasta już przyznała środki finansowe na ten cel, a do nowej spółdzielni wstąpią przede wszystkim spółki i instytucje miejskie.

– Spółdzielnia będzie działać w oparciu o ustawę o odnawialnych źródłach energii oraz prawo spółdzielcze – zapowiada wiceprezydent Jastrzębia, Grzegorz Dulemba. – Jej zadaniem będzie nie tylko produkcja energii w istniejących instalacjach, ale także rozwój nowych projektów, przede wszystkim fotowoltaicznych. Obecnie na miejskich obiektach, takich jak szkoły, przedszkola, żłobki, obiekty MOSiR czy biblioteki, funkcjonują 54 instalacje o łącznej mocy blisko 1,4 MW. Planujemy również budowę biogazowni z silnikami kogeneracyjnymi, Planujemy również budowę biogazowni z silnikami kogeneracyjnymi, które m.in. zasilą przyszły park wodny w energię elektryczną i ciepło – zaznacza.

PUBLIKACJA DOFINANSOWANA ZE ŚRODKÓW
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU.

Poglądy autorów i treści zawarte w materiale nie zawsze odzwierciedlają stanowisko WFOŚiGW we Wrocławiu

eprasa.pl d3dcb7cdf2

ą w siłę

JAK ZAŁOŻYĆ SPÓŁDZIELNIĘ?

Każda spółdzielnia musi najpierw zarejestrować się w Krajowym Rejestrze Sądowym, a potem wpisać do wykazu. Wykaz spółdzielni energetycznych na terenach wiejskich i miejsko-wiejskich prowadzi KOWR, a w miastach – Urząd Regulacji Energetyki.

Zarejestrowana jednostka może prowadzić działalność na obszarze nie więcej niż trzech gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą.

Jeśli chce wytwarzać prąd, łączna moc zainstalowana elektryczna wszystkich instalacji OZE nie może przekraczać 10 megawatów. Do tego, sprawność wytwarzania energii elektrycznej musi umożliwić pokrycie w ciągu roku nie mniej niż 70 proc. potrzeb własnych spółdzielni energetycznej i jej członków.

W przypadku ciepła, łączna moc nie może przekraczać 30 megawatów, w przypadku biogazu, roczna wydajność wszystkich instalacji nie przekracza 40 mln metrów sześciennych, a biometanu – połowę tego.

Ważne jest również, aby statut spółdzielni zawierał co najmniej ogólne zapisy dotyczące m.in. wzajemnego rozliczania się spółdzielni energetycznej i jej członków z wytworzonej i zużytej energii, a także zasady rozliczania zakupionej energii w przypadku jej niedoboru z własnej produkcji.

Spółdzielnia energetyczna może funkcjonować wyłącznie na obszarze działania jednego operatora elektroenergetycznego systemu dystrybucyjnego (np. Tauron Dystrybucja), jednej sieci dystrybucyjnej gazowej (w tym przypadku w całym kraju jest to Polska Spółka Gazownictwa) lub ciepłowniczej (np. wrocławskie Fortum).

PILOTAŻOWY PROGRAM

Spółdzielnie energetyczne z Dolnego Śląska zyskały specjalny, pierwszy w kraju program wsparcia, stworzony przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

– To forma transformacji energetycznej, która jest modelowo przygotowana dla konkretnych społeczności, nastawiona na autokonsumpcję i efektywne wykorzystywanie energii, ale przede wszystkim mały, tańszy obieg energii – podkreślała Paulina Hennig-Kloska, minister Klimatu i Środowiska.

Program ma budżet 5 mln zł, a pojedynczy projekt może otrzymać do 1,25 mln zł wsparcia.

– Spółdzielnie energetyczne to przykład nowoczesnej, obywatelskiej energetyki, opartej na współpracy i lokalnej odpowiedzialności. Dzięki pilotażowi chcemy pokazać, że energetyka odnawialna może być opłacalna, bezpieczna i dostępna dla wszystkich. Naszym celem jest stworzenie gotowych modeli spółdzielni, które inne regiony będą mogły łatwo powielać – tłumaczył Paweł Łapacz, prezes Funduszu.

Nabór w pierwszej edycji zakończył się 31 stycznia. ●

Zielona energia

Kluczowe staje się magazynowanie

Energia z wiatru i słońca staje się coraz ważniejsza, jednak jej zmienność wymusza nowe inwestycje. Kluczową rolę zaczynają odgrywać magazyny energii.

Mateusz Kokoszkiewicz

• **Zakopane. Farma fotowoltaiczna z magazynem energii**
FOT. MAREK PODMOKŁY / AGENCJA WYBORCZA.PL

Odnawialne źródła energii mają kluczowe znaczenie dla transformacji energetycznej. Ich rozwój i wykorzystanie wpisują się w nową strategię rozwoju Unii Europejskiej oraz w założenia Europejskiego Zielonego Ładu. Wraz z rosnącym znaczeniem tych źródeł w produkcji energii elektrycznej, w szczególności energii wiatrowej i słonecznej, coraz bardziej odczuwalny staje się jednak problem niestabilności energetycznej.

– Magazynowanie energii jest bardzo ważnym wyzwaniem w dobie zwiększającego się wykorzystania odnawialnych, mniej stabilnych źródeł energii – mówi prof. Przemysław Moczko z Politechniki Wrocławskiej.

Dynamiczny rozwój magazynów

Do tej pory system stabilizowany był przede wszystkim przez elektrownie szczytowo-pompowe, jak ta, którą zaplanowano w Młotach pod Bystrzycą Kłodzką. Ich budowa jest jednak kosztowna i długotrwała. Do tego nie ma ich obecnie tyle, by mogły pełnić tą funkcję.

Dlatego zdaniem ekspertów Polskiego Instytutu Ekonomicznego, do końca dekady będziemy świadkami dynamicznego rozwoju bateryjnych magazynów energii w Polsce. Magazyny pozwalają na krótkoterminowe przechowywanie energii.

– W utrzymaniu stabilności mogą pomóc magazyny bateryjne gromadzące energię z OZE do wykorzystania w okresach największego zapotrzebowania. W trzech dotychczasowych aukcjach rynku mocy, w których startowały takie instalacje, zakontraktowano 4,3 gigawata ich mocy, które planuje się oddać do eksploatacji w latach 2027-2029 – wyliczają ekonomiści.

Dlatego też magazyn energii stał się nieodłączną częścią instalacji odnawialnych źródeł energii. Na przykład Świdnica, która planuje wybudować panele fotowoltaiczne i niewielkie wiatraki na swojej zajezdni autobusowej, uwzględniła również budowę magazynu.

Na magazyny stawiają także giganci energetyki, jak Tauron, który na Dolnym Śląsku chce wybudować dwie takie instalacje: w Twardogórze na 179 megawatogodzin i w Dąbrówce Środkowej pod Ścinawą, na 192 megawatogodziny.

Zasobnik energii, który powstał w Garbcach, w gminie Żmigród (50 km od Wrocławia) – może jednorazowo zasilić przejazd pociągu poruszającego się z prędkością 160 km na godzinę. Umożliwiają to cztery kontenery bateryjne zawierające łącznie 4240 nowoczesnych ogniw litowo-jonowych

„Lex Magazyn" problemem

Mniejsze magazyny powstają jednak również w przydomowych instalacjach.

Branża alarmuje, że projekt nowego rozporządzenia w sprawie warunków technicznych budynków w obecnym brzmieniu doprowadzi do paraliżu polskiego rynku magazynowania energii, zakazując ich instalowania w budynkach wielorodzinnych.

Projekt nakłada na przedsiębiorców obowiązek montażu zaawansowanych systemów detekcji gazów palnych i oparów cieczy, co przy małej i średniej skali inwestycji generuje dodatkowy koszt rzędu, nawet kilkunastu tysięcy złotych na jedną instalację.

Nowe prawo de facto wprowadzi zakaz instalowania magazynów energii w lokalach mieszkalnych. Poprzez narzucenie wymogów budowy specjalistycznych, ognioodpornych pomieszczeń, mieszkańcy budownictwa wielorodzinnego zostaną odcięci od możliwości stabilizacji rachunków i niezależności energetycznej.

– Zderzamy się z legislacyjnym absurdem. Prawo pozwala parkować w garażu wewnątrz budynku samochód elektryczny z baterią 80 kilowatogodzin bez żadnych dodatkowych obostrzeń. Tymczasem stacjonarny, atestowany magazyn energii o mocy zaledwie kilku kilowatów ma być obwarowany rygorami właściwymi dla składów materiałów wybuchowych – podkreśla Maciej Borowiak, prezes Stowarzyszenia Branży Fotowoltaicznej i Magazynowania.

W samochodach elektrycznych stosuje się liczne zabezpieczenia, a mimo to coraz częściej ogranicza się ich wjazd do parkingów podziemnych, podobnie jak wcześniej w przypadku instalacji LPG. To pokazuje, że część ograniczeń będzie powstawać „organicznie", poprzez wycenę ryzyka przez ubezpieczycieli.

Podobny mechanizm już znamy z okresowych pomiarów instalacji elektrycznych: formalnie są wymagane, ale w praktyce wiele osób ich nie wykonuje. Problem pojawia się dopiero przy szkodzie, gdy ubezpieczyciel odmawia wypłaty odszkodowania.

W przypadku braku tych przepisów – tak samo będzie z magazynami energii: brak jasnych, proporcjonalnych zasad oznacza, że realne reguły ustalą ubezpieczyciele, a konsekwencje i ryzyko, często ujawniające się dopiero po zdarzeniu, zostaną przerzucone na obywateli.

Zdaniem ekspertów Polskiego Instytutu Ekonomicznego, do końca dekady będziemy świadkami dynamicznego rozwoju bateryjnych magazynów energii w Polsce. Magazyny pozwalają na krótkoterminowe przechowywanie energii

Innowacje z Wrocławia

Naukowcy już myślą o rozwiązaniach na magazyny nowego typu. Badacze z Politechniki Wrocławskiej pod hasłem „GrEnMine" koordynują badania nad innowacyjnym systemem magazynowania energii opartym na sile grawitacji. Ma wspierać system elektroenergetyczny, wykorzystujący OZE, a pierwszy przykład technologii powstanie w Kopalni Węgla Brunatnego Turów.

Grawitacyjne magazyny energii to urządzenia wykorzystujące energię potencjalną dużych mas, zmieniających swoje położenie względem wysokości. Gdy do sieci elektrycznej wpływa nadmiar energii, masa jest unoszona, czyli magazynuje energię, a gdy energia ma zostać oddana do sieci, to ta masa jest opuszczana.

– GrEnMine to nie tylko projekt badawczy, ale też potencjalny model wdrożenia nowej klasy magazynów energii w regionach, które najbardziej potrzebują technologicznego impulsu do transformacji – podkreśla prof. Moczko. ●

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Maj z kulturą

Gitary, książki i Japonia

Kulturalnie maj we Wrocławiu tradycyjnie zaczyna Gitarowy Rekord Świata. Oczywiście to nie jedyna ciekawa propozycja na ten miesiąc.

Rafał Zieliński

Nowe wystawy, w tym ta o kulinariach dawnego Wrocławia, festiwal kultury Japońskiej, święto fanów muzyki współczesnej i 15. już Targi Książki Regionalnej Silesiana – to tylko niektóre ciekawe kulturalne wydarzenia w maju.

• **Gitarowy Rekord Świata** FOT. KRZYSZTOF ĆWIK / AGENCJA WYBORCZA.PL

• **Wystawa "Pieśń o roladzie, czyli Wrocław od kuchni"** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

GITAROWY REKORD ŚWIATA

1 maja wrocławski Rynek ponownie stanie się gitarowym centrum świata. Wśród zaproszonych artystów znalazł się Al Anderson – legendarny gitarzysta zespołu Bob Marley & The Wailers, który we Wrocławiu dołączy do wspólnego wykonania utworu „One Love" i zagra podczas specjalnego koncertu Tribute to Bob Marley z Chetem Samuelem. Kolejną z gwiazd będzie Amerykanin Neil Zaza, wirtuoz, które granie wywarło wpływ na całe pokolenia gitarzystów na świecie. Wystąpi też Clearwater Creedence Revival, amerykańska grupa rockowa nawiązująca do tradycji klasycznego rock and rolla, zagrają razem z publicznością ich hit „Proud Mary".

Rekord odbywa się pod hasłem „Polski Classic Rock na gitarowym rekordzie". Uczestnicy zagrają fragmenty utworów zespołów, które od dekad kształtują brzmienie polskiej sceny, to m.in. Perfect, IRA i Turbo. Na scenie pojawią się muzycy związani z tymi formacjami, a nowością jest Poranek Rekordzisty, krótki format informacyjny skierowany do gitarowej społeczności.

Udział w GRŚ można wziąć dzięki aplikacji. Przez nią można zarejestrować się w kilka sekund, pobrać unikalny kod QR i potwierdzić swój udział bez kolejek i formalności. Aplikacja zawiera ważne informacje, w tym program, mapę atrakcji na rynku, opisy koncertów i innych inicjatyw. Będą tam też informacje o Zlocie Workshopowców organizowanym z okazji 35-lecia podręcznika „Blues-Rock Guitar Workshop" Leszka Cichońskiego, szczegóły Rekordu i dostęp do społeczności Gitarzyści – Rekordziści. Aplikację można pobrać ze strony gitarowyrekord.pl.

CIAŁO TO POLE PRACY

Ala Savashevich to wrocławska artystka białoruskiego pochodzenia, tworzy rzeźby, instalacje i prace wideo. Studiowała w Białoruskiej Państwowej Akademii Sztuki w Mińsku i na ASP we Wrocławiu, jest doktorantką krakowskiej ASP. W swojej sztuce podejmuje tematy pamięci zbiorowej i formowania tożsamości w społeczeństwach z doświadczeniem autorytaryzmu i patriarchatu. Szczególnie interesują ją mechanizmy socjalizacji do roli kobiety w systemach rodzinnych, edukacyjnych czy przez płciowy podział pracy. Przepracowując historię wyzysku i przemocy, wizualizuje też perspektywy odzyskania sprawczości, wolności i solidarności.

Od 16 maja w Muzeum Etnograficznym będzie można jej wystawę „Twoje ciało to pole pracy". Artystka analizuje temat pracy kobiet, jej aspektów wizualnych, symbolicznych i związanych z nią reprezentacji. Odwołując się do historii i swoich doświadczeń prowadzi dialog z własną twórczością i z muzealnymi obiektami ukazującymi kobiety przy pracy. Próbuje m.in. odpowiedzieć na pytania, jak procesy polityczne i społeczno-kulturowe wpływają na to, jak wygląda i przedstawiana jest praca kobiet, jak zmienia się ich wizerunek w sztuce i sposób jego prezentacji. Wystawa jest czynna do 16 sierpnia. Traugutta 111.

TARGI KSIĄŻKI REGIONALNEJ

15. Targi Książki Regionalnej Silesiana odbędą się od 7 do 10 maja na placu Solnym. Spotkamy 30. wydawców związanych głównie z Dolnym Śląskiem – osią targów są publikacje małych, niezależnych wydawnictw i autorzy związani z regionem. To okazja, by poznać ich twórczość i zobaczyć, jak lokalność przekłada się na uniwersalne historie. Ważnym elementem imprezy są konkursy literackie dla różnych grup wiekowych: od wspomnieniowych opowieści seniorów, przez młodzieżową fantastykę, po poezję. W programie są m.in. spotkania z Joanną Lamparską, Łukaszem Orlickim i Krzysztofem Krzyżanowskim, Filipem Springerem, Nadią Szagdaj i poetką Magdaleną Szpunar. Zaplanowano literackie wycieczki rowerowe, spacery dla dzieci i dorosłych, prelekcję „Opowiadania i legendy Złotego Stoku" oraz grę terenową. Spotkania i ekspozycje odbywać się będą w Dolnośląskiej Bibliotece Publicznej na rynku. Namiot na placu Solnym będzie czynny 7 maja (czwartek) w godz. 12-19, 8 i 9 maja (piątek, sobota) w godz. 10-19 i 10 maja (niedziela) w godz. 10-17. Wstęp wolny.

PIEŚŃ O ROLADZIE, CZYLI WROCŁAW OD KUCHNI

Nowa wystawa w Muzeum Archeologicznym to podróż przez smaki, zapachy i zwyczaje kulinarne dawnego Wrocławia. Prezentowane są tu kulinarne tradycje, od średniowiecza po czasy nowożytne. Wystawa przypomina potrawy, które jadano tu od stuleci, naczynia i przybory używane w kuchni, a także sposoby przygotowywania posiłków i miejsca, w których jedzono. Zabytki pochodzące z badań archeologicznych prowadzonych na terenie miasta zestawiono z ikonografią, źródłami pisanymi i rekonstrukcjami. W dawnej kuchni zrekonstruowana jest przestrzeń do przygotowywania jedzenia, dobór używanych sprzętów i technik przyrządzania posiłków. Ważną częścią ekspozycji stanowi fragment ukazujący różnicę między głodem a dostatkiem. Nieodłącznym elementem kulinarnego krajobrazu Wrocławia było od stuleci piwo, dlatego na ekspozycji nie brakuje historii lokalnego piwowarstwa, ale także karczm i innych wyszynków. Na wystawie poruszona jest także kwesta religii – czy miała ona wpływ na dietę mieszkańców i mieszkanek Wrocławia, którym rytm życia wyznaczały święta i związane z nimi okresy postu. Są tu też dawne receptury kulinarne oraz ich współczesne interpretacje, możliwe do wykonania w domu. Wystawa czynna jest do grudnia.
Cieszyńskiego 9, więcej na www.mmw.pl

MUSICA POLONICA NOVA

35. edycja festiwalu Musica Polonica Nova odbędzie się w dniach 14–17 maja pod hasłem „Zmysły". – Pokażemy najświeższe tendencje polskiej muzyki współczesnej. Skoncentrujemy się na pytaniu o to, jak dzisiaj odbiorcy słuchają muzyki i jak muzyka może wykroczyć poza tradycyjne ramy percepcji – mówi Paweł Hendrich, dyrektor artystyczny festiwalu. Organizatorzy MPN chcą zbadać współczesną twórczość polską w perspektywie jej wielozmysłowego odbioru. „Prezentowane projekty poszerzają pole doświadczania dźwięku, zapraszając do zaangażowania wzroku, dotyku, ruchu oraz przestrzenności. To muzyka, która nie tylko brzmi – ona oddziałuje" – tak piszą o festiwalu. Centralnym wątkiem będzie synteza sztuk – współczesny sposób myślenia o integracji muzyki z innymi rodzajami twórczości. Festiwal podejmie też twórczy dyskurs dotyczący odmiennych modeli odbioru muzyki, czyli percepcji w warunkach ograniczeń sensorycznych i zmysłowej kompensacji.
Więcej na www.nfm.wroclaw.pl

JAN GARBAREK W SALI WCK

Jedna z gwiazd jazzowego saksofonu, czyli Jan Garbarek, wystąpi 15 maja we Wrocławskim Centrum Kongresowym. Jego brzmienie stało się jego niewątpliwym znakiem firmowym, które od pewnego już czasu przybiera inny wymiar, niż to, co jest powszechnie rozumiane jako jazz. Za sprawą niezliczonych nagrań, koncertów w najważniejszych salach na całym świecie, wieloletniej współpracy z Keithem Jarrettem i bezprecedensowej współpracy z Hilliard Ensemble popularność tego wyjątkowego saksofonisty przekracza granice gatunków muzycznych. We Wrocławiu ten norweski muzyk zagra wraz ze swoją supergrupą oraz jednym z najlepszych perkusistów świata Trilokiem Gurtu.
Wystawowa 1, bilety od 232 zł.

FESTIWAL SAKURA

We Wrocławiu trwa Festiwal Sakura, czyli V Wrocławskie Dni Japońskich Inspiracji „Pomiędzy chryzantemą i mieczem". To przestrzeń spotkania z kulturą Japonii, program wydarzenia łączy klasyczne formy japońskich sztuk performatywnych z teatrem współczesnym, muzyką, sztukami wizualnymi oraz przeglądem kina japońskiego. Całość uzupełniają warsztaty, spotkania i działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży. Część wydarzeń ma charakter pozajęzykowy: oparty na ruchu, obrazie i obecności. Przed nami jeszcze m.in. warsztaty tańca buto, spektakle teatralne i taneczne oraz trening aikido dla początkujących. Festiwal potrwa do końca maja.
Więcej na www.festiwalsakura.pl

NOC MUZEÓW

Ta jedna z najpopularniejszych kulturalnych imprez w mieście odbędzie się 16 maja. Noc Muzeów polega na udostępnianiu muzeów, galerii, instytucji kulturalnych i zabytkowych obiektów właśnie w godzinach nocnych. Dla odwiedzających organizatorzy przygotowują różne atrakcje, m.in. zwiedzanie niedostępnych zazwyczaj miejsc, koncerty, warsztaty i zajęcia dla dzieci. W ubiegłym roku we wrocławskiej edycji Nocy Muzeów wzięło udział 91 instytucji, które przygotowały ponad 150 wydarzeń. Program tegorocznej odsłony jeszcze się tworzy. ●

• **Więcej informacji o kulturalnych wydarzeniach w maju na www.wroclaw.wyborcza.pl**

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Rynek 58
DOLNOŚLĄSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
DOLNY ŚLĄSK
INSTYTUCJA KULTURY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
SILESIANA
Dolnośląski Salon Wydawniczy

organizatorka: Dolnośląska Biblioteka Publiczna, Rynek 58

15. TARGI KSIĄŻKI REGIONALNEJ

SILESIANA

7-10 MAJA 2026

PLAC SOLNY I RYNEK 58 WE WROCŁAWIU

PROGRAM:

WWW.RYNEK58.PL

PATRONAT HONOROWY: DOLNY ŚLĄSK — PATRONAT HONOROWY MARSZAŁKA WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO PAWŁA GANCARZA
PATRONAT HONOROWY: POLSKA IZBA KSIĄŻKI
PATRONAT HONOROWY: 75 NARODOWE CENTRUM KULTURY
PARTNERZY: INSTYTUT DOLNOŚLĄSKI, PRZYSTANEK DOLNY ŚLĄSK, Lustro Biblioteki, FANTASTYCZNY DOLNY ŚLĄSK
PARTRONAT MEDIALNY: 80 LAT RADIO WROCŁAW, wyborcza.pl WROCŁAW, TVP3 WROCŁAW

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Koleje Dolnośląskie

Nasza atrakcja turystyczna

Trzeba rozwijać siatkę połączeń, zwłaszcza na południe regionu, w nasze piękne góry. Takie połączenia byłyby dodatkowym impulsem rozwojowym dla kurortów – mówi Damian Stawikowski, prezes KD.

Sławomir Szymański

• **Spalinowe zespoły trakcyjne Kolei Dolnośląskich na stacji Świdnica Miasto**
FOT. MATERIAŁY PRASOWE

ROZMOWA Z
DAMIANEM STAWIKOWSKIM,
prezesem Kolei Dolnośląskich

SŁAWOMIR SZYMAŃSKI: Dlaczego do obsługi połączenia do Chociebuża musicie dzierżawić niemieckie pociągi?
DAMIAN STAWIKOWSKI: Ponieważ nasze pojazdy nie mają niemieckiej homologacji i nie mogą jeździć po tamtejszych torach. A te pociągi, które kursowały jako Kulturzug, są dopuszczone do ruchu po obu stronach granicy.

Właściwie dlaczego nie będzie bezpośredniego połączenia z Wrocławia do Chociebuża, a tylko z przesiadką w Legnicy?
– Przyczyna jest prosta: od Legnicy do Chociebuża linia nie jest zelektryfikowana. Pociągi, które dzierżawimy, mają napęd spalinowy.

A czy możecie wjeżdżać do Czech? Były plany uruchomienia połączenia do Hradca Kralove. Czy to w ogóle aktualny pomysł?
– Mamy dopuszczenia dla elektrycznych Impulsów do wjazdu na stację Lichkov, ale te pojazdy spalinowe Pesy, które zamawiamy, będą miały homologację na całe Czechy. To dlatego, że České dráhy zamówiły ponad 100 sztuk takich pociągów. To będą bliźniacze pojazdy.

Rozmowy w sprawie Hradca Kralove trwają i mam nadzieję, że zakończą się sukcesem, ale my nie mamy planów wielkiej ekspansji zagranicznej. Uważam, że powinniśmy się skupić na powiększaniu siatki połączeń na Dolnym Śląsku i na komforcie pasażerów.

Co tu jest najważniejsze?
– Chodzi o to, żeby pociągi z Wrocławia docierały bezpośrednio, bez przesiadek, do każdej końcówki linii, czyli do Karpacza, Świeradowa-Zdroju, na Polanę Jakuszycką, do Stronia Śląskiego czy do Kudowy-Zdroju. Chcemy też być konkurencyjni wobec samochodów. Jeśli zostaną zrealizowane plany ministerstwa, by nieco przyspieszyć przejazd przez Wałbrzych, to np. na trasie Wrocław – Karpacz pociąg wygra z samochodem. Zresztą już tak się stało na trasie Lubin – Wrocław. Pociągiem można dziś przejechać między tymi miastami w godzinę. Samochodem w dzień roboczy jest to nieosiągalne.

Dodam, że jesteśmy jedną z niewielu spółek, w których ponad połowa pasażerów kupuje bilety jednorazowe. To nie są podróżni dojeżdżający do pracy, na uczelnię czy do szkoły. Duża część z takich jednorazowych przejazdów to podróże turystyczne.

Dlatego trzeba rozwijać siatkę połączeń, zwłaszcza na południe regionu, w nasze piękne góry. Takie połączenia byłyby dodatkowym impulsem rozwojowym dla kurortów. Pokazała to linia do Karpacza, która okazała się strzałem w dziesiątkę. Widać, że pociągi same w sobie stają się atrakcją turystyczną. Inne miejscowości turystyczne z Dolnego Śląska chcą powtarzać pomysł na promocję z wykorzystaniem kolei.

REKLAMA
PARTNER AKCJI
Wrocław/34428666
DOLNY ŚLĄSK
Koleje Dolnośląskie

Pewien problem polega jednak na tym, że wszystkie linie zrewitalizowane lub obecnie rewitalizowane przez samorząd województwa są niezelektryfikowane. Województwo chce co prawda zelektryfikować linię do Trzebnicy zarządzaną przez DSDiK, ale są tam problemy z podłączeniem do sieci elektroenergetycznej. Jeśli to się jednak uda, to i tak pozostanie wyjątkiem. Reszta takich linii będzie bez prądu.

Dlaczego to problem?
– Do ich obsługi potrzebne są pojazdy spalinowe, a te są bardzo drogie przez brak dotacji unijnych. Po prostu nie ma dotacji na pociągi z takim napędem. Musimy kupować takie pojazdy całkowicie z własnych środków.

To duża różnica?
– Podam przykład: jeden dwuczłonowy pojazd spalinowy kosztuje nas obecnie 30 milionów zł. A za pięcioczłonowy elektryczny zespół trakcyjny zapłacimy 15 milionów zł, czyli o połowę mniej! To dlatego, że na ten drugi pojazd, kosztujący 45 milionów zł, otrzymaliśmy dotację z KPO.

Jeśli „spalinówki" są tak drogie, to możemy ich kupić mniej. Efekt jest taki, że na takiej zrewitalizowanej linii nie puścimy dwunastu par pociągów, tylko sześć lub osiem, ponieważ będziemy mieli za mało taboru. Więcej ludzi będzie jeździć samochodami, bo nie będą mieli odpowiedniej oferty kolejowej.

Paradoks polega więc na tym, że pieniądze unijne, za które rewitalizuje się te linie, częściowo będą zmarnowane. Dlatego apelujemy, żeby z transportu publicznego ściągnąć ograniczenia wynikające z Zielonego Ładu. Dziś działa dla nas jak hamulec. Dodam, że te nowe pociągi spalinowe mają bardzo niską emisję, to coś zupełnie innego niż stare diesle.

Jeszcze jedna ważna sprawa: wojna za naszą wschodnią granicą pokazała, że potrzebna jest alternatywa dla elektryfikacji. W przypadku konfliktu zbrojnego, którego mam nadzieję nigdy u nas nie będzie, elektrownie będą zagrożone i musimy się liczyć z problemami z zasilaniem. Mamy mieć unieruchomiony cały tabor w takiej sytuacji?

Pociągi spalinowe mogą jeździć bez prądu, dlatego powinny być traktowane jako pojazdy podwójnego zastosowania. Apelujemy więc również do polskiego rządu, żeby dofinansowywał zakup takich pociągów z innych źródeł, jeśli z KPO się nie da.

Kilka lat temu kupiliście pociągi hybrydowe, z pantografem i silnikiem spalinowym. Nie można ich kupić więcej?
– Świetnie się sprawdzają na takich mieszanych trasach, np. ze Świdnicy przez Sobótkę i Wrocław do Trzebnicy. Ale one też mają jednak napęd spalinowy i na nie też dotacji nie dostaniemy.

Mamy inny pomysł na rozwiązanie tego problemu. Uruchomiliśmy postępowanie na pojazdy alternatywne, które w przyszłości być może zastąpią pociągi spalinowe.

W zeszłym roku przez siedem miesięcy robiliśmy konsultacje rynkowe. Wyszło nam z tych analiz, że najlepiej mieć pojazd z pantografem i napędem bateryjnym, a także możliwością doładowania baterii z ogniwa wodorowego, jeśli ten odcinek niezelektryfikowany jest relatywnie długi, jak np. do Kudowy-Zdroju. Chcemy zamówić nawet do 18 takich pojazdów, ale jesteśmy dopiero na początku tej drogi.

Musimy też myśleć o rozwoju naszej bazy serwisowej.

Macie przecież nowoczesną halę w Legnicy.
– Właśnie zaprezentowaliśmy nasz 98 pojazd, za cztery miesiące będziemy mieli już 108 pociągów, a to nie koniec – w przyszłym roku przyjedzie następnych 10 pojazdów, właśnie tych spalinowych bez dotacji.

Tak szybki rozwój floty powoduje, że będziemy potrzebowali dodatkowej bazy serwisowej. Prowadzimy rozmowy z PKP o przejęciu dawnej bazy PKP Cargo w Legnicy. Chcemy ją wyremontować i tam prowadzić przeglądy. Chcemy być pod tym względem samodzielni, ponieważ zlecanie przeglądów firmom zewnętrznym robi się kosmicznie drogie. Ograniczamy outsourcing jak się da, bo w ten sposób jesteśmy w stanie obniżać koszty.

Wróćmy jeszcze do taboru. Nie macie pociągów typowo aglomeracyjnych, czyli bardzo pojemnych, a przydałyby się do obsługi niektórych połączeń do Wrocławia.
– Zadaniem własnym marszałka województwa i spółki kolejowej powołanej przez samorząd wojewódzki nie jest obsługa połączeń aglomeracyjnych, lecz regionalnych. Oczywiście, sprawne połączenia regionalne pozwalają też ograniczać korki we Wrocławiu. Ale dla nas nie tylko to jest ważne. Mamy połączyć całe województwo ze stolicą Dolnego Śląska również i po to, żeby ograniczać depopulację. Jeśli mieszkańcy Legnicy, Lubina, Wałbrzycha, Bolesławca czy Świdnicy szybko dojadą do Wrocławia, pozostaną w tych miastach. Chcemy przyczyniać się do równomiernego rozwoju Dolnego Śląska. Takie zadanie wynika z ustawy o samorządzie wojewódzkim.

Natomiast myślimy o pociągach piętrowych, które rzeczywiście przydałyby się na tych najpopularniejszych liniach lub do obsługi większych wydarzeń w regionie. Planujemy kupić takie pociągi wspólnie z innymi przewoźnikami, ponieważ duże zamówienie sprawi, że będą tańsze w przeliczeniu na sztukę. ● 1 WR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI
IF-AB.**7820.32**.2025.ES2

Wrocław, dnia 20 kwietnia 2026 r.

OBWIESZCZENIE O WYDANIU DECYZJI O ZEZWOLENIU NA REALIZACJĘ INWESTYCJI DROGOWEJ

Na podstawie art. 11a ust. 1, art. 11f ust. 3 i ust. 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. *o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych* (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 311), art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r., poz. 1691)

zawiadamiam,

że Wojewoda Dolnośląski, decyzją Nr 5/2026 z dnia 13 kwietnia 2026 r. udzielił zezwolenia Inwestorowi – Zarządowi Województwa Dolnośląskiego, wykonującemu swoje zadania przy pomocy jednostki organizacyjnej, będącej zarządem drogi tj. Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei we Wrocławiu, ul. Krakowska 28, 50-425 Wrocław, działającemu za pośrednictwem pełnomocnika Pana Adama Biegańskiego, na realizację inwestycji drogowej polegającej na rozbudowie i przebudowie drogi wojewódzkiej nr 369 w m. Miszkowice, gm. Lubawka w ramach zadania nazwanego przez Inwestora: „Budowa chodnika wraz z przebudową zatoki autobusowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 369 w miejscowości Miszkowice (etap II) w km od 8+948 do 9+410".

Wnioskowana inwestycja realizowana będzie na działkach o niżej wymienionych numerach ewidencyjnych gruntów:

Tabela nr 1
Nieruchomości zajęte dla celów rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 369:

L.p.	Obręb	Nr działki		Powierzchnia zajęcia stałego działki przeznaczonej pod inwestycję [ha]
		Przed podziałem	Po podziale pod inwestycję	
1	0006 Miszkowice	195/10	195/14	0,0148
2	0006 Miszkowice	203	203/1	0,0012
3	0006 Miszkowice	209/2	209/3	0,0035
4	0006 Miszkowice	208/3	208/4	0,0010
5	0006 Miszkowice	205/1	205/3	0,0081
6	0006 Miszkowice	207	207/1	0,0013
7	0006 Miszkowice	206	206/1	0,0036
8	0006 Miszkowice	204	-	0,02
9	0006 Miszkowice	205/2	-	0,0128

Tabela nr 2
Nieruchomość stanowiąca istniejący pas drogowy drogi wojewódzkiej nr 369:

L.p.	Obręb	Nr działki		Pow. zajęcia działki pod inwestycję [ha]
		Przed podziałem	Po podziale pod inwestycję	
1	0006 Miszkowice	719/1	719/5	0,4440

Tabela nr 3
Nieruchomości zajęte dla celów obowiązku rozbiórki istniejącego obiektu budowlanego nieprzewidzianego do dalszego użytkowania, budowy i przebudowy sieci uzbrojenia terenu, przebudowy zjazdów, ograniczenie w korzystaniu z tych nieruchomości dla realizacji wymienionych wyżej obowiązków oraz zezwolenie na ich wykonanie – zgodnie z art. 11f ust. 1 pkt 8 lit. c, lit. e, lit. h, lit. i oraz lit. j – ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych:

L.p.	Obręb	Nr działki		Pow. zajęcia ha	Cel zajęcia	Ograniczenie w korzystaniu z nieruchomości		Zezwolenie na wykonanie budowy i przebudowy
		Przed podziałem	Po podziale			Na czas budowy/przebudowy na rzecz inwestora	Na rzecz każdoczesnego właściciela	
1	0006 Miszkowice	197/3	-	0,0005	Przebudowa zjazdu nr 3 – zjazd indywidualny	TAK	NIE	TAK
2	0006 Miszkowice	816/1	-	0,0034	Przebudowa zjazdu nr 4 – zjazd indywidualny	TAK	NIE	TAK
3	0006 Miszkowice	816/1	-	0,0002	Zajęcie z uwagi na przebudowę zjazdu nr 5 – zjazd publiczny obsługujący działkę nr 199/2	TAK	TAK	TAK
4	0006 Miszkowice	199/2	-	0,0018	Przebudowa zjazdu nr 5 – zjazd publiczny	TAK	NIE	TAK
5	0006 Miszkowice	199/1	-	0,0002	Zajęcie z uwagi na przebudowę zjazdu nr 5 – zjazd publiczny obsługujący działkę nr 199/2	TAK	TAK	TAK
6	0006 Miszkowice	199/1	-	0,0001	Przebudowa zjazdu nr 6 – zjazd indywidualny	TAK	NIE	TAK
7	0006 Miszkowice	203	203/2	0,0003	Przebudowa zjazdu nr 9 – zjazd indywidualny	TAK	NIE	TAK
8	0006 Miszkowice	209/2	209/4	0,0004	Przebudowa zjazdu nr 10 – zjazd indywidualny	TAK	NIE	TAK
9	0006 Miszkowice	208/3	208/5	0,0007	Przebudowa zjazdu nr 11 – zjazd indywidualny	TAK	NIE	TAK
10	0006 Miszkowice	205/1	205/4	0,0004	Przebudowa zjazdu nr 12 – zjazd indywidualny	TAK	NIE	TAK
11	0006 Miszkowice	816/1	-	0,0010	Budowa sieci elektroenergetycznej nN	TAK	TAK	TAK
12	0006 Miszkowice	199/1	-	0,0008	Budowa sieci elektroenergetycznej nN	TAK	TAK	TAK
13	0006 Miszkowice	199/2	-	0,0007	Budowa sieci elektroenergetycznej nN	TAK	NIE	TAK
14	0006 Miszkowice	200	-	0,0007	Rozbiórka słupa masztu oświetleniowego	TAK	NIE	TAK
15	0006 Miszkowice	200	-	0,0002	Budowa sieci elektroenergetycznej nN	TAK	TAK	TAK
16	0006 Miszkowice	209/2	209/4	0,0002	Budowa podziemnej sieci teletechnicznej	TAK	TAK	TAK
17	0006 Miszkowice	207	207/2	0,0037	Przebudowa sieci teletechnicznej napowietrznej	TAK	TAK	TAK
18	0006 Miszkowice	206	206/2	0,0056	Przebudowa sieci teletechnicznej napowietrznej	TAK	TAK	TAK

Wojewoda Dolnośląski decyzją zatwierdził podział nieruchomości w następujący sposób:

Tabela nr 4

L.p.	Obręb AM	Stan przed podziałem		Stan po podziale	
		Nr działki	Powierzchnia działki [ha]	Nr działki projektowanej	Powierzchnia działki [ha]
1	0006, Miszkowice	195/10	0,0814	195/14	0,0148
				195/15	0,0666
2	0006, Miszkowice	203	0,0213	203/1	0,0012
				203/2	0,0201
3	0006, Miszkowice	209/2	0,2063	209/3	0,0035
				209/4	0,2028
4	0006, Miszkowice	208/3	0,0082	208/4	0,0010
				208/5	0,0072
5	0006, Miszkowice	205/1	0,0751	205/3	0,0081
				205/4	0,0670
6	0006, Miszkowice	206	0,0540	206/1	0,0036
				206/2	0,0504
7	0006, Miszkowice	207	1,80	207/1	0,0013
				207/2	1,80
8	0006 Miszkowice	719/1	1,6836	719/4	0,9348
				719/5	0,4440
				719/6	0,3048

Niżej wymienione nieruchomości (tabela nr 5), oznaczone wg katastru nieruchomości, przejdą z mocy prawa na własność Województwa Dolnośląskiego w trwały zarząd Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei we Wrocławiu z dniem, w którym decyzja stanie się ostateczna, za odszkodowaniem ustalonym w odrębnym postępowaniu (art. 12 ust. 4 pkt 2 i ust. 4a cyt. ustawy):

Tabela nr 5

L.p.	Obręb	Nr działki		Powierzchnia zajęcia stałego działki przeznaczonej pod inwestycję [ha]
		Przed podziałem	Po podziale pod inwestycję	
1	0006 Miszkowice	195/10	195/14	0,0148
2	0006 Miszkowice	203	203/1	0,0012
3	0006 Miszkowice	209/2	209/3	0,0035
4	0006 Miszkowice	208/3	208/4	0,0010
5	0006 Miszkowice	205/1	205/3	0,0081
6	0006 Miszkowice	207	207/1	0,0013
7	0006 Miszkowice	206	206/1	0,0036
8	0006 Miszkowice	204	-	0,02
9	0006 Miszkowice	205/2	-	0,0128
10	0006 Miszkowice	719/1	719/5	0,4440

Z treścią decyzji Wojewody Dolnośląskiego Nr 5/2026 z dnia 13 kwietnia 2026 r. zapoznać się można w siedzibie Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu – plac Powstańców Warszawy 1, pok. 2103 (kancelaria). Strony postępowania będą przyjmowane po uprzednim umówieniu terminu wizyty telefonicznie pod numerem (71) 340-64-93 lub e-mailowo: e.slawik@duw.pl.

Zgodnie z art. 49 *Kodeksu postępowania administracyjnego*, wskazuję dzień 23 kwietnia 2026 r. – data ukazania się obwieszczenia na tablicy ogłoszeń Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego, Urzędu Miasta i Gminy Lubawka, w urzędowych publikatorach teleinformatycznych – Biuletynie Informacji Publicznej tych urzędów oraz w prasie lokalnej, jako ten w którym nastąpiło publiczne obwieszczenie. Zawiadomienie niniejsze po upływie czternastu dni od wskazanego powyżej terminu uważa się za dokonane ze skutkiem prawnym na dzień 7 maja 2026 r.

Wrocław/34431568

OBWIESZCZENIE
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 kwietnia 2026 r., znak: WOOŚ.420.29.2023.WM.46

Na podstawie art. 85 ust. 3 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.)*, zwanej dalej *ustawą ooś,*

podaję do publicznej wiadomości, co następuje:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniu 21 kwietnia 2026 r. wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, znak: WOOŚ.420.29.2023.WM.44, dla przedsięwzięcia pn.: **„Budowa farmy wiatrowej „Udanin" w gminie Udanin wraz z infrastrukturą towarzyszącą"**.
- Postępowanie prowadzone było na wniosek YVS Udanin Farma Wiatrowa Sp. z o. o. z dnia 31 maja 2023 r.
- Stosownie do dyspozycji ustawowej art. 75 ust. 1 pkt 1 lit. r *ustawy ooś* organem właściwym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu.
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Środzie Śląskiej w postanowieniu z dnia 12 stycznia 2024 r. (data wpływu: 12 stycznia 2024 r.), znak: ZNS.9022.5.01.2024.BJZ, wyraził opinię, iż nie ma potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko ww. przedsięwzięcia.
- Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w opinii z dnia 22 stycznia 2024 r., znak: WR.ZZŚ.5.4901.350.2023.DKS, stwierdził, iż nie istnieje konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania ww. przedsięwzięcia na środowisko, wskazując jednocześnie na konieczność uwzględnienia w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach określonych wymagań.
- Postanowieniem z dnia 15 maja 2024 r., znak: WOOŚ.420.29.2023.AS.16, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu stwierdził obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania ww. przedsięwzięcia na środowisko i określił zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.
- W trybie art. 21 *ustawy ooś*, dane o wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, postanowieniu o konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko zostały zamieszczone w publicznie dostępnym wykazie danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (www.ekoportal.gov.pl) kolejno pod numerami: 147/2023, 217/2024 oraz (https://system.sios.pl/) pod numerem: 76/2026, natomiast informacja o decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach znajduje się w wykazie (system.sios.pl) pod numerem: 109/2026.
- Treść decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego przedsięwzięcia udostępnia się w dniu 21 kwietnia 2026 r. na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (https://www.gov.pl/web/rdos-wroclaw/obwieszczenia-i-zawiadomienia) na okres 14 dni.
- Z treścią ww. decyzji oraz dokumentacją sprawy można zapoznać się w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, ul. Jana Długosza 68, 51-162 Wrocław. Zainteresowani chcący uzyskać wgląd do akt sprawy proszeni są o wcześniejsze zgłoszenie takiego zamiaru telefonicznie na numer 71 747 93 00 ze wskazaniem proponowanej daty i godziny przeglądania akt (od poniedziałku do piątku w godzinach 8^{00} – 14^{00}).

Wrocław/34431403

OGŁOSZENIE

BURMISTRZA MIĘKINI

o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Krępice-Mrozów aktywność gospodarcza" w gminie Miękinia

Na podstawie art. 17 pkt 9 i 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.) w związku z art. 67 ust. 3 pkt 1 i 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 r.poz. 1688) oraz art. 39 ust. 1 pkt 2 art. 46 pkt 1 i art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) oraz w związku z uchwałą Nr XI/121/19 Rady Gminy Miękinia z dnia 30 sierpnia 2019r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Krępice-Mrozów aktywność gospodarcza" w gminie Miękinia, zawiadamiam o ponownym wyłożeniu do publicznego wglądu wyżej wymienionego projektu planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i uzasadnieniem, w dniach **od 04.05.2026r. do 25.05.2026r.** w siedzibie Urzędu Miejskiego w Miękini, ul. Kościuszki 41, 55-330 Miękinia w godzinach pracy urzędu w Biurze Obsługi Klienta, na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Miękini w zakładce Komunikaty oraz w Biuletynie Informacji Publicznej w zakładce https://bip.miekinia.pl/m,13896,wylozeniakonsultacje-spoleczne.html.

Dyskusja publiczna nad przyjętymi w projekcie rozwiązaniami odbędzie się w **dniu 15.05.2026 r.** w siedzibie Urzędu Miejskiego w Miękini w sali nr 108, o godz. 14^{00}.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy, każdy, kto kwestionuje ustalenia przyjęte w projekcie planu miejscowego, może wnieść uwagi.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 2, art. 46 pkt 1 i art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020r. poz. 2081 z późn. zm.) wymieniony wyżej projekt planu podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, w tym z zapewnieniem możliwości udziału społeczeństwa – w okresie wyłożenia do publicznego wglądu, o którym mowa wcześniej.

Uwagi do projektu planu oraz wnioski i uwagi w związku ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko do ww. projektu należy składać na piśmie do Burmistrza Miękini na adres: Urzędu Miejskiego w Miękini, ul. Kościuszki 41, 55-330 Miękinia, z podaniem imienia i nazwiska lub nazwy jednostki organizacyjnej i adresu, oznaczenia nieruchomości, której uwaga dotyczy, w nieprzekraczalnym terminie **do dnia 08.06.2026r.** Uwagi mogą być wnoszone w formie papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej (bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym), w szczególności poczty elektronicznej na adres: e-mail: urzad@miekinia.pl, opatrzone tematem „uwaga – mpzp Krępice-Mrozów".

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków jest Burmistrz Miękini.

Uwagi należy składać na dedykowanym formularzu stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 13 listopada 2023 r. w sprawie wzoru formularza pisma dotyczącego aktu planowania przestrzennego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2509), dostępnym pod adresem: https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/formularz-pisma-dotyczacego-aktu-planowania-przestrzennego lub w siedzibie Urzędu.

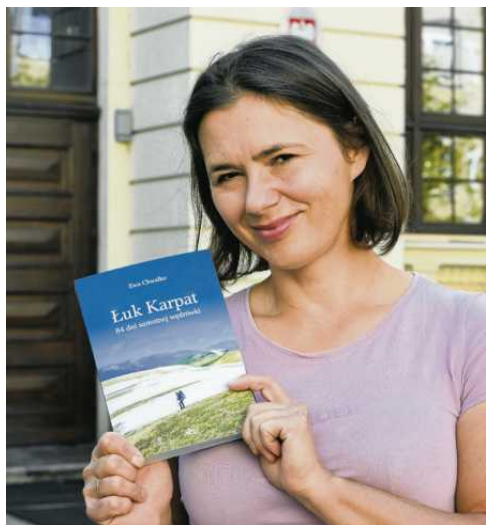
Burmistrz Miękini informuje, że przetwarzanie Państwa danych osobowych odbywa się zgodnie z przepisami ogólnego rozporządzenia o ochronie danych – RODO (Dz.U.UE. L z 2016r. Nr 119, str.1). Szczegółowe informacje o zasadach przetwarzania Państwa danych osobowych oraz o przysługujących Państwu prawach z tym związanych znajdują się na naszej stronie Biuletynu Informacji Publicznej pod adresem: bip.miekinia.pl w zakładce „Ochrona danych osobowych".

Wrocław/34431348

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Plebiscyt na Człowieka Roku Czytelników „Gazety Wyborczej”

Czwórka z Dolnego Śląska

• **Ewa Chwałko**
FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

• **Anna Wichlińska**
FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

• **Gizela Jagielska**
FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

• **Michał Zadara**
FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

O tym, kto zostanie Człowiekiem Roku Czytelników „Wyborczej”, zdecydujmy wspólnie w naszym plebiscycie. Wśród nominowanych są cztery kandydatury z Dolnego Śląska.

Redakcja „Wyborczej”

Głosowanie w naszym plebiscycie trwa do końca kwietnia na stronie wyborcza.pl. Nazwisko laureatki lub laureata ogłosimy w maju, na naszej urodzinowej gali. W gronie nominowanych są:

EWA CHWAŁKO
i marzenie o górach

„Od czasu do czasu zrób coś pierwszy raz w życiu” – pisze Ewa Chwałko na swojej stronie internetowej. Ta dewiza towarzyszy jej nieustannie. Jako pierwsza Europejka samotnie przeszła Łuk Karpat, potem samotnie przeszła Półwysep Skandynawski, a następnie przemierzyła Góry Pontyjskie, czego wcześniej nie dokonał nikt.

– Przekazuję bardzo kobiecą energię i zachętę, by wyjść z własnej strefy komfortu, która nas rozleniwia, usypia i zatrzymuje w miejscu – mówiła Ewa Chwałko po tym, jak przeszła Karpaty.

Przyznaje, że tą największą pasją jest wędrowanie po górach. „Góry dają mi siłę, są moim azylem, radosnym znojem... kształtują mój charakter i moją wrażliwość. Są częściowo odpowiedzialne za to, kim jestem” – pisze podróżniczka.

W maju 2025 roku została uhonorowana kolejną nagrodą. Została Podróżnikiem Roku Magazynu Literackiego KSIĄŻKI i odebrała Nagrodę Magellana. W tym samym roku pokonała Góry Pontyjskie. Wędrówkę zaczęła w Stambule i ruszyła na wschód, aż do miasta Kemalpasza, niedaleko granicy z Gruzją. Pokonała 2200 km. I znów była to wyprawa samotna, choć tym razem podróżniczka niemal codziennie spotykała pasterzy lub natrafiała na górskie wioski.

Umiejętne łączenie pracy zawodowej na uczelni wyższej z wielomiesięcznymi podróżami i pisaniem znakomitych książek to jedno, a osobiste wyczyny i propagowanie odwagi w działaniu to drugie – i kto wie, czy nie ważniejsze – z dokonań Ewy Chwałko. Za tę odwagę podróżniczka, pisarka i naukowczyni została nominowana w plebiscycie Człowiek Roku „Gazety Wyborczej”.

ANNA WICHLIŃSKA
po powodzi stworzyła Lądownik

Po powodzi straty ponieśliśmy wszyscy i mamy prawo źle się czuć, być smutni. Tylko trzeba wiedzieć, że z tym można sobie poradzić – uważa Anna Wichlińska. Pomaga wrócić do normalnego życia za pomocą założonej przez siebie świetlicy Lądownik.

– Twórcza, pomysłowa, uparta, ale potrafi odpuścić, kiedy trzeba – mówią ludzie, którzy znają Annę Wichlińską w Lądku-Zdroju.

Po powodzi z 2024 r. zaczęła organizować spotkania w świetlicy dla dorosłych. Pierwsze już dwa tygodnie po potopie. – Najpierw zorganizowaliśmy spotkanie mieszkańców z radnymi, żeby dowiedzieć się o stanie gminy po powodzi. Zaczęliśmy rozmawiać i tydzień później postanowiliśmy się spotkać. I tak przychodzimy od roku – mówiła Anna Wichlińska w październiku 2025.

Pierwsze spotkania poświęcone były na naukę radzenia sobie z traumą. Ale bez rozmów o powodzi, o polityce i o chorobach. Wspominało się dobre rzeczy – na przykład pierwsze miłości, zajmowało się głowę rękodziełem, myślało się o przyszłości. Było na przykład spotkanie z terapeutką, która prowadziła wykład „Żal po stracie”.

– Świetlica dla dorosłych po powodzi to był strzał w dziesiątkę. Po wielkiej wodzie ludzie byli zdołowani, bardzo smutni, zawiedzeni. To była trauma – mówiła Monika Kardynał-Makselan, sołtyska Bolesławowa i Nowej Morawy, która również przychodzi na spotkania.

Spotkania odbywają się co tydzień, jest na nich coraz więcej osób. Anna Wichlińska sprawiła, że starsi ludzie z Lądka i okolic znaleźli swoje miejsce, możliwość wytchnienia i poradzenia sobie z traumami po powodzi.

Anna Wichlińska została laureatką nagrody „Super Głos”, przyznawanej w ramach akcji Masz Głos Fundacji Batorego. Wyróżniła ją też „Wyborcza” w ramach programu „Zaprojektowane po Ludzku”.

GIZELA JAGIELSKA,
odważna lekarka

Gizela Jagielska jest jedyną ginekolożką w Polsce, która pomaga kobietom potrzebującym legalnej aborcji i nie boi się o tym mówić. Za swoją odwagę i śmiałość zapłaciła jednak wysoką cenę. Najpierw przed oleśnickim szpitalem, w którym pełniła funkcję wicedyrektorki i przyjmowała pacjentki, nieustannie formowały się agresywne manifestacje „prolajferów”.

Nasiliły się, gdy Gizela Jagielska odważyła się opowiedzieć „Wyborczej” o aborcji pani Anity, kobiety, której ciąża z późno stwierdzonymi ciężkimi wadami płodu zagrażała zdrowiu lub życiu. Lekarka pomogła pacjentce, za co spadła na nią fala hejtu, gróźb i fałszywych oskarżeń. Sytuacja wymknęła się spod kontroli, gdy ktoś ujawnił prywatny adres Jagielskiej. Przykład „prolajferom” dał skrajnie prawicowy europoseł Grzegorz Braun, który po publikacji „Wyborczej” wtargnął do szpitala w Oleśnicy i osaczył lekarkę. Hejt nakręcał też popularny i chętnie wówczas oglądany youtubowy Kanał Zero Krzysztofa Stanowskiego.

Sprawy te do dziś rozstrzyga prokuratura (chce postawić zarzuty Braunowi, ale europosłowi wciąż udaje się grać na zwłokę). W styczniowej rozmowie z „Wyborczą” lekarka mówiła, że ze względu na nieprawdopodobną skalę zjawiska wszystkich naruszeń nie sposób zgłaszać.

Od grudnia 2025 r. Jagielska przyjmowała pacjentki tylko w swoim prywatnym gabinecie. Została zmuszona, by szukać pracy w innym szpitalu, bo ten w Oleśnicy, w którym przez ostatnią dekadę współtworzyła oddział ginekologiczny, nie zdecydował się przedłużyć kontraktów jej ani jej mężowi, także lekarzowi. Powód? – Najprawdopodobniej polityczny – mówiła w rozmowie z „Wyborczą”. Tłumaczyła: – Ginekologia stała się najbardziej polityczną dziedziną medycyny. Nikt nie chce mieć pod oknami protestów. To „prolajferzy” dyktują warunki, a politycy się ich boją. A ja szłam na medycynę, nie politologię.

„Obrońcy życia” nie dawali Jagielskiej żyć. Ruszyli w trasę po Polsce i blokowali placówki, które prowadziły z Jagielską rozmowy – parkowali pod nimi ciężarówki oklejone zdjęciami martwych płodów i emitowali drastyczne dźwięki imitujące płacz dziecka. Utrudniali tym samym pracę lekarzy i uprzykrzali życie pacjentkom porodówek.

Ostatecznie jednak ginekolożka wstała, otrzepała się i wróciła do pracy. Znalazła zatrudnienie w lubańskim szpitalu (woj. dolnośląskie), gdzie protestów się nie boją – pierwszy już miał miejsce i z pewnością nie był ostatnim.

MICHAŁ ZADARA
walczy o Odrę i Teatr Polski

Odważny, błyskotliwy, nieoczywisty, czasem irytujący. Reżyser, a od niedawna także dyrektor, Michał Zadara to jedna z najważniejszych postaci polskiego teatru.

W Instytucie Prawa Performatywnego i Fundacji Centralnej prowadzi działania z pogranicza aktywizmu i sztuki. We Wrocławiu próbuje odbudować zniszczony przez polityków Teatr Polski. Potrafi zrobić odważną artystyczną interwencję z politykami w rolach głównych – albo wystawić Mickiewicza z takim rozmachem jak nikt przed nim.

Gdy doszło do gigantycznej katastrofy ekologicznej na Odrze, Mateusz Morawiecki ogłosił nagrodę za wskazanie odpowiedzialnych za nią. Współtworzona przez Zadarę Fundacja Centralna wskazała... Mateusza Morawieckiego. I szczegółowo wywiodła, że to premier nadzoruje służby mające stać na straży bezpieczeństwa i przyrody – i spółki, które Odrę truły.

Ktoś poprzestałby na efektownej puencie w spektaklu czy memie w internecie, ale Zadara z ekipą poszli po prostu do sądu i wygrali milion. Teraz próbują go wyegzekwować. Zrobili o tym spektakl, w którym aktorka Barbara Wysocka wygłasza oskarżycielski monolog rzeki.

Zadara to też jeden z nielicznych artystów w Polsce, który na poważnie wziął przerażające zdarzenia na granicy polsko-białoruskiej. W jego powstałej już po zmianie władzy „Sytuacji granicznej” – dramacie sądowym, gdzie przed sądem staje Polska, dostawało się Kaczyńskiemu czy Mariuszowi Kamińskiemu, i Tuskowi czy Bartłomiejowi Sienkiewiczowi. Grany gościnnie w Muzeum Sztuki Nowoczesnej, był oparty na bardzo solidnej dokumentacji i badaniach, powstawał we współpracy z prawnikami i aktywistami.

Niemal dekadę po załamaniu Teatru Polskiego Michał Zadara podjął próbę przywrócenia tej scenie świetności. Stanowisko dyrektora objął z nominacji, bez konkursu – po tym, jak rozpisany wcześniej konkurs pozostał nierozstrzygnięty, a na temat przyszłości instytucji trwały długie spekulacje.

Na razie Teatr Polski chwali się, że wracają widzowie – według danych teatru, w styczniu i lutym 2026 r. przychody ze sprzedaży biletów wzrosły o niemal 60 proc., a sama sprzedaż biletów zwiększyła się o jedną trzecią.

eprasa.pl d3dcb7cdf2

wyborcza

KRAKÓW
30 LAT WIELKICH INWESTYCJI

Piątek, 24 kwietnia 2026 | Redaktorka prowadząca **Małgorzata Skowrońska**

wyborcza.pl

30-LAT BIZNESU W KRAKOWIE

Gdy trzeba było dogonić świat

W połowie lat 90. w Krakowie wszystko było „w budowie" – instytucje, firmy, zaufanie do nowych reguł gry. W tej rzeczywistości zaczęły powstawać i rozwijać się podmioty, które z dzisiejszej perspektywy wyglądają jak oczywiste elementy miejskiego krajobrazu gospodarczego, ale wtedy były raczej eksperymentem niż pewnikiem.

Małgorzata Skowrońska

• **Krakowski Rynek w latach 90. XX wieku** FOT. WALDEMAR KOMPAŁA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Rozpoczynamy cykl, w którym wracamy do tamtego momentu – połowy lat 90. – by przyjrzeć się firmom, które powstawały lub rozwijały się w Krakowie w czasach największej niepewności, a dziś należą do trwałych elementów miejskiej gospodarki. Będziemy opowiadać ich historie krok po kroku: od pierwszych decyzji, często podejmowanych w warunkach ograniczonego kapitału i braku doświadczenia, po budowę silnych marek i pozycji na rynku. To także opowieść o ludziach – przedsiębiorcach, menedżerach, samorządowcach – którzy w nowej rzeczywistości potrafili dostrzec szansę i z niej skorzystać.

Ten dodatek jest próbą powrotu do 1996 roku. 30 lat temu firmy, o których opowiadamy, raczkowały. Dziś wciąż są obecne i stabilizują rynek pracy. Z tej okazji przypominamy pierwsze teksty, które powstały na ich temat w krakowskiej „Wyborczej" (strony 2 i 4). Zwróć uwagę, Szanowni Czytelniku i Czytelniczko, że wracamy do wspomnień nie tylko artykułami, ale także szatą graficzną.

Miasto w holdingu, Kraków stawia na technologie

Jednym z eksperymentów drugiej połowy lat 90. był Krakowski Holding Komunalny. Pomysł, by skupić kluczowe usługi komunalne w jednym organizmie zarządczym, inspirowany zachodnioeuropejskimi rozwiązaniami, nie był wcale oczywisty. Miasto dopiero uczyło się, jak zarządzać majątkiem, planować inwestycje i myśleć w perspektywie dłuższej niż roczny budżet. Holding miał być odpowiedzią na chaos odziedziczony po poprzednim systemie – i próbą jego uporządkowania. Dziś widać, że był to jeden z fundamentów nowoczesnego zarządzania miastem.

Podobnie było z Krakowskim Parkiem Technologicznym. W czasach, gdy słowo „startup" nie funkcjonowało jeszcze w języku publicznym, a współpraca nauki z biznesem dopiero raczkowała, tworzenie przestrzeni dla firm opartych na wiedzy było ruchem wyprzedzającym epokę. Park technologiczny nie od razu stał się motorem innowacji, ale wyznaczył kierunek, w którym Kraków konsekwentnie podążał przez kolejne dekady, ku gospodarce opartej na wiedzy i nowych technologiach.

Wielki biznes zza oceanu

Transformacja to jednak nie tylko instytucje, ale też konkretne inwestycje i firmy. Jednym z najbardziej widocznych sygnałów otwarcia Krakowa na świat była obecność koncernu Philip Morris. Przejęcie i modernizacja dawnej państwowej fabryki papierosów pokazały, że globalny kapitał może znaleźć tu swoje miejsce. To była zmiana jakościowa: nowe standardy zarządzania, inwestycje liczone w setkach milionów dolarów, orientacja na eksport. Dla lokalnej gospodarki oznaczało to impuls, którego wcześniej brakowało.

W ślad za dużymi inwestorami rozwijały się także firmy prywatne, często budowane od podstaw przez lokalnych przedsiębiorców. Farmona zaczynała jako niewielkie przedsięwzięcie, wykorzystujące naukowe zaplecze miasta i rosnące zainteresowanie kosmetykami naturalnymi. Mercator Medical budował swoją pozycję na rynku wyrobów medycznych, krok po kroku zwiększając skalę działalności. Ich historie pokazują coś więcej niż tylko sukces biznesowy – są dowodem na to, że w warunkach niepewności można było tworzyć firmy zdolne do konkurowania na rynkach międzynarodowych.

Kraków poleciał w świat!

Zmieniała się także infrastruktura, bez której trudno mówić o nowoczesnej gospodarce. Lotnisko Kraków-Balice w latach 90. było jeszcze portem o ograniczonej skali. Jednak każde nowe połączenie lotnicze skracało dystans między Krakowem a zagranicznymi partnerami, inwestorami i rynkami. To był proces powolny, ale konsekwentny – i kluczowy dla późniejszego sukcesu miasta.

Równolegle rozwijały się funkcje targowe i wystawiennicze. Targi w Krakowie zaczynały działalność w warunkach dalekich od dzisiejszych standardów, ale odpowiadały na realną potrzebę: stworzenia miejsca spotkań dla biznesu. W gospodarce, która dopiero się kształtowała, takie platformy wymiany doświadczeń i kontaktów miały znaczenie fundamentalne.

Idzie nowe

Symbolem aspiracji rodzącej się klasy średniej była z kolei obecność Mercedes-Benz Sobiesława Zasady. W połowie lat 90. samochody tej marki pozostawały poza zasięgiem większości Polaków, ale ich dostępność w Krakowie mówiła wiele o kierunku zmian. To był znak, że miasto zaczyna uczestniczyć w globalnej kulturze konsumpcji i że pojawia się grupa klientów gotowych z niej korzystać.

Z dzisiejszej perspektywy widać wyraźnie, że te wszystkie elementy (instytucje, inwestycje, prywatne firmy i infrastruktura) zaczęły się wówczas układać w spójny ekosystem. Nie od razu, nie bez błędów i nie bez kosztów społecznych. Ale wystarczająco konsekwentnie, by po trzech dekadach można było mówić o sukcesie.

Bo Kraków nie stał się jednym z najważniejszych ośrodków biznesowych w tej części Europy z dnia na dzień. To efekt decyzji podejmowanych w czasach, gdy nic nie było pewne: ani napływ inwestycji, ani tempo rozwoju, ani nawet to, czy obrany kierunek okaże się właściwy. Firmy, o których piszemy w tym dodatku, są częścią tej historii – historii ryzyka, odwagi i długofalowego myślenia.

Dziś łatwo patrzeć na nie przez pryzmat ich obecnej pozycji. Trudniej przypomnieć sobie moment, w którym wszystko dopiero się zaczynało. Właśnie wtedy, w połowie lat 90., rodził się biznes, który współtworzy dzisiejszy Kraków. ●

OGŁOSZENIE 34426707

30 lat wielkich inwestycji

ORGANIZATOR GAZETA wyborcza

REKLAMA PARTNERZY KRAKÓW AIRPORT im. Jana Pawła II · 30 LAT KHK · 10 LAT EKOSPALARNIA KRAKÓW · KRAKOWSKI PARK TECHNOLOGICZNY · 30 lat Targi w Krakowie

1 KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

PORT LOTNICZY W BALICACH

Nowy właściciel

Pierwszy krok do prywatyzacji krakowskiego lotniska w Balicach już zrobiono. Wczoraj w urzędzie wojewódzkim podpisano akt notarialny powołujący Spółkę „Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków-Balice". Jest nadzieja, że zajmie się ona zagospodarowaniem otoczenia lotniska.

Na podpisanie umowy przyjechała z Warszawy delegacja władz lotnictwa cywilnego oraz Przedsiębiorstwa Państwowego „Porty Lotnicze". Kapitał zakładowy spółki wynosi 33 mln 768 tys. zł. Udziałowcami są: wojewoda krakowski, PP „Porty Lotnicze", gmina Kraków i gmina Zabierzów.

Balice są czwartym w Polsce portem lotniczym – po Katowicach, Wrocławiu i Gdańsku – przejętym przez prywatną spółkę.

Do końca sierpnia ma się skończyć remont starej części płyty postojowej, do końca listopada – budowa nowej. Na płycie przed terminalem zmieści się wówczas osiem samolotów. Są trzy wersje zagospodarowania otoczenia lotniska, w tym kolejowe połączenie Balic z Krakowem. ● **Renata Gluza**
(tekst opublikowano **6 lipca 1996 r.**)

• **Lotnisko w Balicach. Samolot czeskiego biura podróży Fischer** FOT. MARTA BŁAŻEJOWSKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

INWESTYCJE.
PARK TECHNOLOGICZNY CZEKA NA RADĘ MINISTRÓW

66 hektarów doliny krzemowej

Krzysztof Fijałek

Do utworzenia w Krakowie specjalnej strefy ekonomicznej brakuje tylko akceptacji rządu. Projekt rekomendowany przez Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów przewiduje, że w Nowej Hucie, Czyżynach i Pychowicach otworzy się podatkowe eldorado, które ściągnie dużych inwestorów. W poniedziałek KERM zaakceptował projekt krakowskiej SSE przeznaczonej dla inwestorów z dziedziny wysokich technologii: tzw. park technologiczny.

KULISY KERM

Według naszych informacji rządowi eksperci nie do końca byli przekonani o zasadności tworzenia krakowskiego parku. Mieli zastrzeżenia m.in. dotyczące niskiej stopy bezrobocia i wysokiego dochodu mieszkańców w Krakowie. Dlaczego? Bo specjalne strefy ekonomiczne tworzy się w regionach zagrożonych strukturalnym bezrobociem, gdzie inwestorów można ściągnąć tylko przez ulgi podatkowe.

– Krakowski park technologiczny nie jest pomyślany jako element walki z recesją czy trudnościami gospodarczymi. Chodzi o właściwe wykorzystanie nakładów na kształcenie młodych ludzi, opuszczających mury krakowskich uczelni – tak wojewoda krakowski prof. Jacek Majchrowski argumentował powstanie SSE podczas posiedzenia KERM.

Inwestor, który zainwestuje w strefie ponad 2 mln ECU (7,6 mln zł), przez sześć lat nie będzie płacić podatku dochodowego, a przez kolejne sześć tylko połowę. Nie udało się uzyskać zgody na obniżenie tej granicy do miliona ECU, co pozwoliłoby wejść do strefy także mniejszym przedsiębiorstwom. Podobnie było z czasem działalności strefy: proponowano 20 lat (tak jak np. w strefie katowickiej), a zatwierdzono tylko 12 lat.

RAJ NAUKOWCÓW

W Krakowie nie będzie klasycznej specjalnej strefy ekonomicznej jak w Katowicach czy Mielcu, ale park technologiczny z podobnymi przywilejami. Jego specyfika polega na ściąganiu tylko tych firm, które zajmują się wysokimi technologiami, czyli np. produkcją części do komputerów czy telekomunikacją. Dobór inwestorów będzie opiniować rada złożona z naukowców, którzy „prześwietlą" chętnych.

– Utworzenie parku technologicznego wiąże się z rozwojem bazy laboratoryjnej, podniesieniem poziomu badań, właściwym ukierunkowaniem kształcenia studentówu oraz tworzeniem miejsc pracy dla absolwentów – mówi prof. Elżbieta Nachlik, prorektor Politechniki Krakowskiej.

W krakowskim parku zamierzają zainwestować firmy należące do światowej elity technologicznej, m.in. Motorola, IBM, Intel, ABB oraz General Motors. Krakowscy naukowcy czekają na pracę w ich ośrodkach badawczych i rozwojowych, zaś bezrobotni w fabrykach. Wartość podpisanych listów intencyjnych przekroczyła już miliard dolarów.

– Dla Uniwersytetu Jagiellońskiego powstanie specjalnej strefy ekonomicznej ma znaczenie strategiczne. Projekt przyniesie nowe miejsca pracy, lepszą jakość urządzeń technicznych, a przede wszystkim nowe technologie. Dzięki nim będzie można kształcić informatyków wysokiej klasy – uważa rektor UJ prof. Aleksander Koj.

• **Budynek Comarchu w Krakowskim Parku Technologicznym** FOT. KRZYSZTOF KAROLCZYK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Głównymi wspólnikami spółki zarządzającej strefą będą skarb państwa, Uniwersytet Jagielloński, Politechnika Krakowska, Huta im. Sendzimira oraz gmina Kraków.

PIERWSZE PYCHOWICE?

Jeśli rząd zgodzi się na strefę w Krakowie, to zostanie ona utworzona od 1 stycznia przyszłego roku. Rozporządzenie Rady Ministrów określi precyzyjnie rodzaj ulg dla inwestorów, obszar i granice strefy. Według projektu zaakceptowanego przez KERM, strefa licząca ponad 66 hektarów będzie zlokalizowana w sąsiedztwie Huty im. Tadeusza Sendzimira (17,6 hektarów), na starym lotnisku w Nowej Hucie-Czyżynach (prawie 30 ha) oraz w Pychowicach (19,3 ha). To niewiele, ponieważ w pierwszym projekcie wniosku o utworzenie SSE (lipiec 1996 roku) była mowa aż o 426 hektarach. Według naszych informacji inwestorzy najbardziej interesują się obszarem Pychowic, potem Czyżynami, a dopiero na końcu okolicą Huty Sendzimira z powodu uciążliwego otoczenia przemysłowego. ● **Tomasz Prusek**
(tekst opublikowano **1 października 1997 r.**)

INTERNET

Cyfrowy świat

Technologia rozwija się szybciej niż jesteśmy w stanie sobie wyobrazić. Spowoduje to dramatyczne zmiany w naszym życiu, które prawdopodobnie stanie się jeszcze szybsze, ale również zdecydowanie łatwiejsze.

Z pewnością więcej będzie nowych technologii, o których od wczoraj dyskutują w Centrum Manggha naukowcy z całego świata podczas zorganizowanej przez Uniwersytet Jagielloński i Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha konferencji „World of New Technology". Jutro referat wygłosi Georg Bednorz, światowej sławy uczony, laureat nagrody Nobla.

– Ogromną rolę w rozwoju nowych technologii odgrywa niezwykły dla Europejczyków mariaż nauki z biznesem. W tym wzajemnym wspieraniu się tkwi sukces amerykańskiej technologii – uważa Bob Bishop, prezes Silicon Graphics, jednej z największych firm komputerowych świata. Według niego jesteśmy u progu nowej ery – społeczeństwa cyfrowego, w którym olbrzymią rolę będzie odgrywać informacja multimedialna. – Wszystko będzie w zasięgu komputerowej myszki – przekonywał Bishop – cyfrowa szkoła, cyfrowe społeczeństwo, cyfrowe pieniądze a nawet cyfrowy podpis.

Jednym z elementów konferencji będzie dyskusja na temat powstania w Krakowie Akademickiego Parku Technologicznego z instytutami naukowymi, których prace wdrażane będą przez nowoczesne i ekologiczne przedsiębiorstwa. Konferencji towarzyszy wystawa sprzętu komputerowego. ● **SMS**
(tekst opublikowano **16 maja 1996 r.**)

SZWEDZI W „POMARAŃCZOWCU"

Ikea inwestuje w Krakowie

Pusty wieżowiec przy rondzie Kotlarskim wreszcie znalazł właściciela. Od piątku budynek kupiła szwedzka firma Inter Ikea Holding Services, mająca siedzibę w Brukseli i należąca do holdingu Ikei.

Wzniesiony na początku lat 80. gmach pierwotnie miał być siedzibą wydawnictwa RSW i redakcji krakowskich gazet. Pomysłu nigdy nie zrealizowano i budynek podzielił losy wielu przerwanych inwestycji centralnych. Od kilku lat należał do spółki inwestycyjnej, której udziałowcami były Agencja Rozwoju Regionu Krakowskiego oraz spółka Azjatyckie Centrum Biznesu i Handlu. W marcu ub. roku głównym inwestorem została firma Po Fai Development z Hongkongu. Jednak zrażeni przedłużającymi się formalnościami Chińczycy zrezygnowali jesienią ze współpracy. Wówczas o przejęcie gmachu zaczęło ubiegać się kilka firm z Polski, Austrii, Kanady i Szwecji.

Wygrali ci ostatni, gdyż jako pierwsi przedstawili konkretne projekty zagospodarowania obiektu. Ikea wykupiła udziały Azjatyckiego Centrum Biznesu i Handlu oraz zobowiązała się do całkowitego zakończenia inwestycji w ciągu najbliższych dwóch lat. Przebudowa gmachu będzie kosztowała Skandynawów ponad 6 mln dolarów. Prawdopodobnie prace rozpoczną się już za kilka dni, ponieważ większość pozwoleń budowlanych uzyskanych jeszcze przez Chińczyków zachowała ważność.

Szwedzi pozostaną przy projekcie poprzednich inwestorów. W wieżowcu powstanie centrum biznesowo-handlowe z wolnymi pomieszczeniami do wynajęcia przez zainteresowane firmy. Agencja liczy, że Ikea stanie się magnesem dla dobrych i wiarygodnych inwestorów, których miasto potrzebuje. W pierwszym etapie prace z fasady gmachu znikną brzydkie, pomarańczowe osłony, którym budynek zawdzięcza swoją nazwę. Ich miejsce zajmą błękitne szyby. Wieżowiec zostanie przykryty spadzistym, oszklonym dachem, który podwyższy obiekt o kilka metrów. W planach jest również budowa dwóch kondygnacji wokół już istniejącego budynku. Mieściłyby się tam sklepy i bank.

„Pomarańczowiec" ma teraz dwóch właścicieli. Głównym jest koncern Ikei, ale teren, na którym stoi budynek, należy do Agencji. Nieoficjalnie dowiedzieliśmy się, że jedno z pięter wieżowca stanie się wkrótce jej nową siedzibą. ● **Grzegorz Strzeboński**
(tekst opublikowano **17 stycznia 1996 r.**)

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Zmieniamy się dla Was

KRAKÓW AIRPORT
im. Jana Pawła II

1996

196 516 pasażerów

Port lotnjczy po gruntownym remoncie i modernizacji. Powiększono płytę postojową, wyremontowano i wydłużono drogę startową, ukończono II etap budowy terminalu.

2001

Zostaje oddany do użytku nowy moduł terminalu międzynarodowego, zwiększający dwukrotnie dotychczasową kubaturę. Przepustowość budynku wzrasta do 1, 3 mln pasażerów rocznie.

549 298 pasażerów

2010

2 863 996 pasażerów

Terminal międzynarodowy w pełnej krasie. W tym samym roku zostaje otwarty parking wielopoziomowy i kończą się prace związane z budową łącznika pomiędzy płytą postojową a drogą startową.

2015

Kończy się I etap, dotychczas największego w historii lotniska, procesu inwestycyjnego. W jego wyniku powstaje nowa część terminalu pasażerskiego wraz z kładką, przystanek kolejowy oraz pięć nowych miejsc postojowych dla samolotów. Zmodernizowana jest droga kołowania.

4 221 171 pasażerów

2025

13 248 355 pasażerów

Oddano do użytku nowy budynek CARGO. Przeniesienie obsługi cargo do nowego budynku, pozwoliło na zwiększenie przestrzeni dla pasażerów w terminalu pasażerskim.

2026

W maju nowa strefa pre-boarding przyjmuje pierwszych pasażerów. Dodatkowe 6 poczekalni przedodlotowych w strefie Non - Schengen zwiększa przepustowość terminalu o 2 mln pasażerów rocznie, co poprawi komfort podróżnych. Stanowi to również istotny krok w kierunku budowy docelowej, nowoczesnej infrastruktury lotniskowej.

14 500 000 pasażerów /prognoza/

2031

Przyszłość podróży startuje teraz

34429446

1 KRA

eprasa.pl d3dcb7cdf2

MERCEDESEM PO ZDROWIE

Autobus serca

Statuetkę „Cor Aegrum" z imiennym dyplomem oraz album „Kardiologia i kardiochirurgia w Krakowie" jako dowód podziękowania za przekazanie autobusu do przewozu pacjentów otrzymali wczoraj w salonie Mercedesa przy ul. Armii Krajowej 17 Ewa i Sobiesław Zasadowie. Wręczenia – w imieniu obdarowanej Fundacji Rozwoju Kardiochirurgii „Cor Aegrum", działającej przy szpitalu im. Jana Pawła II w Krakowie – dokonali jej prezes Karol Paluch i przewodniczący fundacji, profesor Antoni Dziatkowiak.

Autobus jest już drugim pojazdem podarowanym szpitalowi przez firmę Sobiesław Zasada Centrum SA. Od czterech lat pacjenci po siedmiu – ośmiu dniach od operacji (w tym po przeszczepach) serca odwożeni są do sanatorium w Busku Zdroju, Rabce lub Nałęczowie ośmioosobowym mikrobusem. Teraz mają do dyspozycji dotatkowo 20-osobowy midibus, który dla potrzeb chorych wyposażono w klimatyzację. – Nasze karetki nie posiadają takich standardów – stwierdził profesor Dziatkowiak.

Tylko w tym roku szpital przez niego prowadzony dokonał 1100 operacji serca, w tym 75 przeszczepów. ● **J**

(tekst opublikowano **23 grudnia 1997 r.**)

KRAKOWSKI HOLDING KOMUNALNY

Mniej gminy

• **Sprzątanie ulicy Sławkowskiej** FOT. GRAŃYNA MAKARA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Redakcja Kraków

Gmina Kraków zamierza przed końcem roku sprywatyzować Miejski Zakład Naprawy Autobusów, Krakowskie Przedsiębiorstwo Przewozowo-Usługowe i hotel Luna. Los trzech innych firm komunalnych, w których miasto posiada również 100 proc. udziałów, rozstrzygnie się po wakacjach.

Uchwałę o prywatyzacji MZNA, KPP-U i hotelu rada miasta podjęła w ubiegłym tygodniu. – Są to firmy, których gmina nie potrzebuje do wypełniania swoich zadań – usługi przez nie proponowane miasto może kupować na wolnym rynku – wyjaśnia wiceprezydent Krzysztof Pakoński. Jego zdaniem, za sprywatyzowaniem hotelu przemawia także jego mało atrakcyjne położenie (os. Na Skarpie w Nowej Hucie), a MZNA tylko częściowo utrzymuje się z zamówień Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego, czerpiąc w większości dochody z remontów autobusów firm nie należących do miasta. Również usługi KPP-U (prowadzenie giełd towarowych, przewozy pasażerskie do innych gmin) wykraczają poza granice Krakowa. – Żadna z tych firm nie jest deficytowa, ale uzyskiwane dochody nie pozwalają im na odtwarzanie majątku – dodaje wiceprezydent.

Jak informuje Witold Gaberle, pełnomocnik prezydenta ds. przekształceń własnościowych, w prywatyzowanych firmach inwestor strategiczny otrzyma 75 proc. udziałów, miasto zachowa 5-10 proc. (np. na cele reprywatyzacyjne – gdyby ujawnili się dawni właściciele terenów, na których wzniesiono budynki firm), resztę mogą otrzymać pracownicy.

Jeszcze w wakacje ogłoszony zostanie przetarg na opracowanie dokumentacji potrzebnej do wystawienia firm na sprzedaż. Na wrzesień zarząd miasta szykuje projekt uchwały prywatyzacyjnej Miejskiego Zakładu Torów, Sieci i Podstacji Trakcyjnych. Gmina chce zachować w firmie mniejszościowe udziały, aby uchronić się przed powstaniem monopolisty w remontach sieci tramwajowej.

Nie rozstrzygnięty został jeszcze przyszły status Miejskiego Zakładu Naprawy Tramwajów – rozważana jest prywatyzacja lub włączanie do MPK. Natomiast decyzja w sprawie Miejskiego Przedsiębiorstwa Oczyszczania wstrzymana została do czasu przyjęcia przez radę uchwały śmieciowej.

Po przekształceniu wszystkich sześciu firm, w Krakowie pozostałyby tylko trzy przedsiębiorstwa komunalne: MPK, Miejskie Przesiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej. Od zeszłego tygodnia, decyzją rady miasta, tworzą one Krakowski Holding Komunalny. ●

KF

(tekst opublikowano **20 lipca 1996 r.**)

HANDEL. INWAZJA CZEKOLADOWYCH KONCERNÓW

Słodki interes

Polacy zjadają rocznie ok. 185 tys. ton słodyczy. W minionym roku kupili 56 tysięcy ton tabliczek czekolady. Według badań firmy Cadbury, jesteśmy dwunastym światowym konsumentem słodkiej brunatnej masy.

W latach 90. o polskiego klienta zaczęły zabiegać koncerny zachodnie, które dotychczas zainwestowały w naszym kraju kilkaset milionów dolarów.

W sklepach czekają na smakoszy wyroby marek zachodnich – ale już produkowane w Polsce – oraz rodzimych producentów, jak Wawel, Bałtyk, Śnieżka, Gryf, Goplana, Pomorzanka i Jutrzenka. Najsłynniejszą polską firmą czekoladową jest Wedel. Karol Ernest założył własną cukiernię w Warszawie w 1851 roku. Z Zachodu sprowadził maszyny parowe do walcowania masy czekoladowej. Produkował różne gatunki łakoci, a 25 lat po otwarciu zakładu sprzedawał 57 ton czekolady i 21 ton kakao.

Sprywatyzowany Wedel – większość udziałów kupił koncern PepsiCo – zachował do dziś swoją pozycję na polskim rynku, chociaż procentowo kupujemy najwięcej czekolad produkcji połączonych sił Goplany i Nestle.

Od kilku lat w Polsce inwestują znane koncerny międzynarodowe. Amerykański Kraft Jacobs Suchard, który jest częścią wielkiego koncernu Philip Morris, kupił udziały znanej z wafelków Prince Polo cieszyńskiej Olzy i uruchomił tu produkcję Milki. Koncern Nestle – wielki producent żywności i słodyczy, z fabrykami w 70 krajach świata – utworzył spółkę joint venture z poznańską Goplaną. Inną drogę wybrał niemiecki Stollwerck, wyspecjalizowany w słodyczach, mający 13 fabryk w Europie. Prawie rok temu została uruchomiona nowa, wybudowana od podstaw za ponad 40 mln marek, fabryka czekolady w Jankowicach koło Poznania. W ciągu ostatniego półrocza firmie udało się zdobyć 10-procentowy udział w rynku czekolady w Polsce i czwarte miejsce po Wedlu, Nestle oraz Milce.

Nowoczesną fabrykę postawił również brytyjski koncern Cadbury, który wydał na inwestycję pod Wrocławiem ok. 50 mln dolarów. Pierwszą w Europie Wschodniej fabrykę czekolady w Lublinku uruchomił też francuski koncern Barry, który dostarcza półprodukty dla takich potentatów na rynku słodyczy, jak: Nestle, Suchard, Lindt, Balsen czy Unilever.

Barry produkuje czekoladę przemysłową i sprzedaje ją zakładom wytwarzającym słodycze, ciastka i lody. Wydajność łódzkiej fabryki wynosi 18 tys. ton czekolady rocznie.

Już w XIX wieku producenci czekolady walczyli z konkurencją, zdarzały się także kradzieże receptur. Przepisy były pilnie strzeżone, zamykano je w sejfach i niekiedy odsprzedawano za duże pieniądze. Współcześni producenci pilnie śledzą ruchy rywali. Próbują wzbudzić zainteresowanie klientów nowym asortymentem, np. batonikami albo tabliczkami o innej niż typowe 100 g gramaturze. Duże firmy mają w ofercie 8-10 rodzajów czekolady, nie licząc tabliczek nadziewanych. – W Polsce czekoladę kupują kobiety i dzieci. Najmłodsi klienci są bardzo wrażliwi na reklamę; pojawiające się nowości zaraz wywołują okrzyk „Mamo, kup!" – mówi Grzegorz Umiński ze Stollwercka. – Z tego też powodu w niemal każdej telewizyjnej reklamówce czekolady występują dzieci. ●

Marzena Bomanowska

(tekst opublikowano **31 lipca 1996 r.**)

TARGI. KONKURENCJA ROŚNIE

Trzech w jednym. Mamy własny program

Na początku roku, kiedy Cracow Expo Center miał poważne kłopoty finansowe, wydawało się, że Kraków zniknie z targowej mapy kraju. Tymczasem CEC wychodzi z finansowej zapaści, Chemobudowa kończy nowe hale wystawowe, a miastu przybył trzeci organizator targów – spółka Targi w Krakowie.

• **Trzecia edycja Targów Książki w Krakowie** FOT. JACEK BEDNARCZYK/PAP

Nowa firma powstała na początku lutego. Jest spółką akcyjną o kapitale założycielskim 100 tys. zł. Jej udziałowcami są pracownicy spółki, krakowska firma „Dexter" oraz Zenon Maślona – biznesmen handlujący chemikaliami. Dexter – do niedawna partner Cracow Expo Center – sprzedaje komputery MacIntosh oraz organizuje kongresy (rocznie od czterech do ośmiu dużych imprez) i wyjazdy zagraniczne.

Część pracowników Targów wcześniej działała w CEC, ale – po złożeniu wniosku o ogłoszenie jego upadłości – przeszła do nowej firmy. – Nie jesteśmy spadkobiercami CEC-u – wyjaśnia prezes Targów Grażyna Grabowska, nie wykluczając jednak przyszłej współpracy z Cracow Expo Center. – Mamy własny program targów i pomysły na jego realizację.

Targi w Krakowie nie mają własnych terenów ani stałych hal wystawowych. Firma będzie organizować kolejne imprezy w wynajmowanych pomieszczeniach – m.in. w hali „Wisły", pawilonach Chemobudowy oraz obiektach wojskowych przy ul. Rakowickiej. Przewiduje również współpracę z Targami Wiedeńskimi (podczas jesiennej wystawy Intertool). ●

Grzegorz Strzeboński

(tekst opublikowano **6 marca 1996 r.**)

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

KRAKOWSKI PARK TECHNOLOGICZNY

OD 30 LAT
POMAGAMY FIRMOM ROZWIJAĆ SIĘ SZYBCIEJ

Od trzech dekad wspieramy przedsiębiorców, którzy zmieniają Małopolskę i polską gospodarkę.

Łączymy inwestycje, technologię, przestrzeń do rozwoju i know-how, dzięki którym firmy mogą rosnąć szybciej, mądrzej i skuteczniej.

Dzięki nam:

- ☑ **600 inwestorów** skorzystało ze zwolnienia podatkowego i zainwestowało w Małopolsce
- ☑ **300 firm** wzięło udział w programach akceleracyjnych i inkubacyjnych
- ☑ **250 firm** rozwinęło się w naszych budynkach

Wspieraliśmy zarówno ambitne startupy, jak i globalne marki.

Wśród nich są m.in.:

Autenti | Synerise | Comarch | Reality Games
Husarion | Creotech | MAN | Woodward | Motorola
Synthos | Fideltronic | Stryker | NEWAG | Wiśniowski
FAKRO | MASPEX

Dziękujemy za wspólne 30 lat.

I działamy dalej — dla kolejnych inwestycji, innowacji i firm, które chcą sięgać wyżej.

Zapraszamy do współpracy!
Krakowski Park Technologiczny → **www.kpt.krakow.pl**

34431173

1 KRA

eprasa.pl d3dcb7cdf2

• **Wybiegamy w przyszłość. Biurowiec Centrum Usług firmy Philip Morris powstał w 2009 roku** FOT. MATEUSZ SKWARCZEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

KRAKOWSKA SUPERTRANSAKCJA

Zaczęło się od tytoniu za dolary

Kraków, 30 stycznia 1996 roku. – Negocjacje są w końcowej fazie – mówi „Gazecie Wyborczej" w Krakowie rzecznik Ministerstwa Przekształceń Własnościowych. Dodaje ostrożnie, że jeszcze w tym tygodniu zostaną sfinalizowane. W tle trwają ostatnie rozmowy.

Iwona Hajnosz

Dzień później, 31 stycznia 1996 roku, wszystko staje się jasne. Krakowska „Gazeta Wyborcza" na pierwszej stronie drukuje artykuł pod tytułem „Tytoń za dolary" i opatruje go podtytułem – „Supertransakcje".

„Do tej pory w naszym kraju nikt nie zapłacił tak dużej sumy za akcje prywatyzowanej firmy. Jest to także największa inwestycja zagraniczna w naszym regionie" – donosił też wtedy redaktor Adam W. Staśkiewicz. Czytelnicy dowiadują się od niego, że „Amerykański koncern Philip Morris International kupuje 33 proc. udziałów w Zakładach Przemysłu Tytoniowego SA w Krakowie za 227 milionów dolarów". Wtedy była to największa taka transakcja w Polsce i jednocześnie największa inwestycja zagraniczna w regionie.

Krakowski koniec socjalizmu i początek kapitalizmu

Negocjacje trwały miesiącami i – jak wynikało z przecieków – nie należały do łatwych. Ówczesny minister przekształceń własnościowych, Wiesław Kaczmarek, zapowiadał nawet możliwość... unieważnienia przetargu. Ostatecznie jednak umowę podpisano, z precyzyjnymi warunkami: inwestycje mają sięgnąć 145–150 milionów dolarów w ciągu trzech lat w zamian za kolejne 32 proc. akcji.

W zakładzie dominowały emocje, ale też nadzieja. „Kończy się w naszej firmie socjalizm, a zaczyna kapitalizm" – mówił „Wyborczej" 31 stycznia 1996 roku Franciszek Sójka z zakładowej „Solidarności". I dodawał: „O Philipie Morrisie jako pracodawcy związkowcy z wielu krajów mają bardzo dobre zdanie".

W końcu umowa została podpisana. Najpierw o przejęciu jednej trzeciej udziałów – dokładnie 33 proc. za 227 milionów dolarów. Jak na realia połowy lat 90., to suma rekordowa: nikt wcześniej w Polsce nie zapłacił tyle za akcje prywatyzowanego przedsiębiorstwa.

W tle jeszcze większe liczby – zobowiązanie do inwestycji rzędu 145–150 milionów dolarów w ciągu trzech lat, które miało otworzyć drogę do przejęcia większościowego pakietu (kolejnych 32 proc. akcji). W razie niewywiązania się z obietnic groziła kara sięgająca połowy tej kwoty.

Kapitaliści z USA dotrzymali słowa

Przypomnijmy, Zakłady Przemysłu Tytoniowego w Krakowie były wówczas największym producentem papierosów w Polsce. Zatrudniały tysiące pracowników, a ich otoczenie gospodarcze obejmowało nawet 21 tysięcy gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą tytoniu. Nic dziwnego, że stawka była wysoka – nie tylko finansowo, ale i społecznie.

W tle tych liczb i procentów był strach o kondycję 21 tysięcy gospodarstw rolnych, które uprawiały tytoń, ale też o byt tysięcy pracowników zakładu. W tamtym czasie średnia pensja wynosiła ok. 1050 zł, a koncern złożył zapewnienie o 30-procentowych podwyżkach. Do tego gwarantował zatrudnienia przez dwa lata i odprawy sięgające 24 miesięcy wynagrodzenia. Ale czy kapitaliści dotrzymają słowa? – martwiło się pół Polski.

To był moment, w którym wielka transformacja gospodarcza schodziła z poziomu rządowych dokumentów na poziom konkretnych ludzi, pensji i umów o pracę.

Choć od tych czasów minęło już 30 lat, to Philip Morris niezmiennie pozostaje jednym z największych pracodawców i podatników w Małopolsce. Zakończono modernizację fabryki, wartą blisko miliard złotych. Od ubiegłego roku z linii produkcyjnych wyjeżdżają wkłady do podgrzewaczy tytoniu. Kraków jest dziś jedną z trzech fabryk na świecie produkujących dwa rodzaje takich wkładów jednocześnie.

Tytoń, czyli hit eksportowy

„Miejsce papierosów jest w muzeum" – powiedział kilka lat temu Polak – Jacek Olczak, dziś globalny CEO firmy. Dlatego koncern wygasza papierosy i inwestuje w wyroby bezdymne, np. w podgrzewacze tytoniu. Na tym polu inwestycje firmy przekroczyły globalnie 16 miliardów dolarów. W latach 90-tych krakowski zakład PMI produkował wyłącznie papierosy. Dziś jest jednym z kluczowych ośrodków transformacji firmy w kierunku produktów bezdymnych. Odkąd koncern obrał kurs na wyroby bezdymne, zmniejszył o blisko 28 proc. produkcję papierosów na globalny rynek. Strategia koncernu zakłada stopniowe odchodzenie od papierosów na rzecz alternatywnych produktów tytoniowych i nikotynowych. Rolnicy nadal nie muszą mieć powodów do obaw – do produkcji wyrobów bezdymnych i tak potrzebny jest ich tytoń, bo to z jego liści ekstrahowana jest nikotyna.

Podsumujmy: wkład inwestycyjny Philipa Morrisa w polską gospodarkę to obecnie ponad 30 miliardów złotych. Firma daje obecnie zatrudnienie blisko siedmiu tysiącom osób, z czego około półtora tysiąca pracuje w samej krakowskiej fabryce. Tym samym to jeden z największych pracodawców w Krakowie i podatników w branży. Co roku odprowadza do budżetu państwa miliardy złotych, od lat pozostając największym płatnikiem CIT w sektorze tytoniowym. Płaci większy CIT niż niejeden gigant technologiczny w naszym kraju.

To był moment, w którym wielka transformacja gospodarcza schodziła z poziomu rządowych dokumentów na poziom konkretnych ludzi, pensji i umów o pracę

Fabryka na krakowskich Czyżynach to dziś druga co do wielkości fabryka koncernu na świecie. Około 70 proc. jej produkcji trafia na eksport. Ma to swój wymierny wkład w eksport polskiego tytoniu za granicę.

Według danych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, wyroby tytoniowe osiągnęły w 2025 roku wartość około 5,8 miliarda euro w polskim eksporcie rolno-spożywczym – wzrost o 4 proc. rok do roku – zajmując czwarte miejsce wśród wszystkich produktów rolno-spożywczych.

Rolnicy uprawiający tytoń, którzy 30 lat temu obawiali się, że nie będzie komu go sprzedawać, dziś już oddychają z ulgą. Tu liczby też opowiadają własną historię. W latach 2012–2025 Philip Morris zakupił ponad 40 tysięcy ton tytoniu od tysięcy polskich rolników. – Globalnie polski tytoń wykorzystujemy dziś nie tylko w tradycyjnych wyrobach, lecz także w produktach bezdymnych, jak np. wkłady do podgrzewaczy tytoniu. Dla polskich rolników dostępność tych produktów na legalnym rynku oznacza nowe możliwości zbytu dla ich surowca – tłumaczy Tomasz Lachowski, rzecznik prasowy Philipa Morrisa w Polsce.

Współpraca Philipa Morrisa z rolnikami opiera się na umowach gwarantujących odbiór całej zakontraktowanej produkcji tytoniowej, z cenami ustalanymi przed sezonem i wsparciem agronomicznym.

Bogate benefity

Zmieniło się również podejście do środowiska i standardów pracy, co dziś także wyraża się w liczbach. 100 proc. odpadów produkcyjnych w krakowskiej fabryce podlega odzyskowi lub recyklingowi. Ponad jedna trzecia terenu zakładu to obszary zielone, z czego 0,6 hektara stanowią łąki kwietne. Zakład korzysta z zielonej energii i posiada certyfikat AWS potwierdzający odpowiedzialne zarządzanie wodą. Firma zdobyła również certyfikat Equal Salary Foundation, potwierdzający równość wynagrodzeń kobiet i mężczyzn na tych samych stanowiskach, czyli coś, co w realiach prywatyzacji z 1996 roku nie pojawiało się nawet w języku debaty publicznej. A do tego dochodzą kolejne programy i certyfikaty jak np. Pracodawcy Dialogu Pokoleń, przyznawany przez Instytut Gospodarki Senioralnej. Do dziś w krakowskiej fabryce pracują osoby, który zaczynały dorosłe życie w czasach tamtej prywatyzacji.

Dziś PMI oferuje szereg programów socjalnych dla swoich pracowników. Obejmują one m.in. dofinansowanie do posiłków, karty sportowe, ubezpieczenie na życie czy bezpłatne wsparcie psychologiczne. Firma oferuje też swoim pracownikom w Krakowie bardzo hojny pakiet świadczeń medycznych. Pracownicy mogą też skorzystać z programów emerytalnych i rozwiązań wspierających świeżo upieczonych rodziców, ułatwiających łączenie ról zawodowych z opieką nad małym dzieckiem matkom i ojcom. Z tego powodu PMI często też gości wielokrotnie w rankingach najlepszych pracodawców w Polsce.

Zmieniła się też pozycja Polaków w strukturach firmy. Przypomnijmy, w 1996 roku „O Philipie Morrisie jako pracodawcy związkowcy z wielu krajów mają bardzo dobre zdanie" – mówił Franciszek Sójka. Dziś Polacy nie tylko pracują w firmie, ale nią zarządzają. Najbardziej symbolicznym przykładem jest fakt, że globalnym prezesem koncernu został wspomniany wcześniej Jacek Olczak – pierwszy Polak na czele tak dużej międzynarodowej korporacji. Równocześnie jednym z trzech wiceprezydentów PMI w Europie jest również Polak, Michał Mierzejewski.

Czas pokazał, że prywatyzacja krakowskiej fabryki to nie tylko liczby i miliardowe inwestycje. To również opowieść o transformacji polskiej gospodarki w ostatnich dekadach. ●

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

34429480

1 KRA

eprasa.pl d3dcb7cdf2

34429454

KRA 1

eprasa.pl d3dcb7cdf2

wyborcza

KRAKÓW
DZIELNICE, KTÓRE ZMIENIAJĄ MIASTO

Piątek, 24 kwietnia 2026 | Redaktorka prowadząca **Małgorzata Skowrońska**

wyborcza.pl

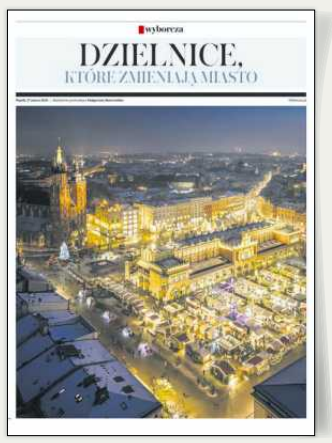

FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

OGŁOSZENIE 34428251

KRAKÓW
z perspektywy dzielnic

Prądnik Biały, Prądnik Czerwony, Krowodrza, Bronowice i Zwierzyniec

REKLAMA

SPONSOR:

STRZELCÓW 28 | MFC Development | PZFD | Kraków Polski Związek Firm Deweloperskich Oddział w Krakowie | BUMA | TDJ Estate | Meiera | DOM-BUD | Glogera bricks | M&W POLOWIEC

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Małgorzata Skowrońska

Dzielnice to poligon

Kraków nie zmienia się jedną decyzją ani jednym projektem. Zmienia się po kawałku – ulicą, osiedlem, parkiem, szkołą, czasem jednym przystankiem tramwajowym. Najlepiej widać to w dzielnicach.

Dlatego po raz piąty oddajemy w ręce czytelników dodatek, w którym próbujemy opisać, jak krakowskie dzielnice przeobrażają miasto – nie w teorii, lecz w codziennym doświadczeniu mieszkańców.

Tym razem patrzymy na północ i zachód Krakowa: od obu Prądników – Białego i Czerwonego, przez Bronowice i Krowodrzę, po Zwierzyniec. To obszary bardzo różne, ale połączone jednym wspólnym mianownikiem – intensywną zmianą. Powstają tam nowe mieszkania, rośnie liczba mieszkańców, przybywa inwestycji komunikacyjnych, społecznych i kulturalnych. Jednocześnie narastają napięcia: między tempem zabudowy a dostępnością usług, między potrzebą rozwoju a ochroną zieleni, między oczekiwaniami mieszkańców a możliwościami miasta.

Prądnik Biały, jedna z najszybciej rosnących dzielnic Krakowa, jest dobrym przykładem tej dynamiki. Nowa linia tramwajowa poprawiła dostępność, a za nią przyszli nowi mieszkańcy i deweloperzy. Równolegle toczy się walka o szkoły, parki, dom kultury, basen. Prądnik Czerwony mierzy się z innymi wyzwaniami: modernizacją starszych osiedli, budową kolejnej trasy tramwajowej, pytaniem o przyszłość dużych terenów usługowych i brak infrastruktury sportowej. W obu przypadkach słychać to samo pytanie: jak budować dzielnice, a nie tylko bloki.

Tym razem patrzymy na północ i zachód Krakowa: od obu Prądników – Białego i Czerwonego, przez Bronowice i Krowodrzę, po Zwierzyniec. To obszary bardzo różne, ale połączone jednym wspólnym mianownikiem – intensywną zmianą

Krowodrza pokazuje inną twarz miejskiej zmiany. Atrakcyjna lokalizacja, uczelnie, instytucje kultury i wysoki popyt inwestycyjny sprawiają, że presja zabudowy jest tu szczególnie silna. Brak planów miejscowych otwiera drogę do decyzji doraźnych, które mogą kosztować dzielnicę komunikacyjny paraliż i utratę ładu przestrzennego. Jednocześnie to właśnie tutaj toczy się jedna z ważniejszych dyskusji o przyszłości miasta: o gęstości zabudowy, transporcie szynowym, jakości przestrzeni publicznych.

Zwierzyniec i Bronowice przypominają, że rozwój nie zawsze oznacza maksymalną intensywność. Tam bardziej niż nowe osiedla liczą się drogi, chodniki, bezpieczeństwo pieszych, rewitalizacja parków i obiektów sportowych. Są też symbole większych przemian – Centrum Muzyki przy Błoniach, dyskusja o Trasie Zwierzynieckiej i Pychowickiej, pytanie o to, jak pogodzić ruch tranzytowy z charakterem dzielnic zielonych i mieszkaniowych.

Do tego wszystkiego dochodzi rynek mieszkaniowy – temat, którego nie da się dziś w Krakowie pominąć. Jak mówią przedstawiciele branży, problemem nie jest brak popytu, lecz tempo i koszt rozwoju oraz brak synchronizacji mieszkań z infrastrukturą. Dzielnice, które opisujemy w tym dodatku, są poligonem tych wyzwań: pokazują, co się dzieje, gdy transport wyprzedza zabudowę, ale też wtedy, gdy zabudowa wyprzedza szkoły, zieleń i usługi.

Ten dodatek nie jest katalogiem inwestycji ani rankingiem cen mieszkań. Jest próbą opowiedzenia o mieście „od środka" – przez głosy radnych dzielnic, mieszkańców, inwestorów i urbanistyczne fakty. Bo Kraków nie zmienia się na Rynku. Kraków zmienia się na Prądniku, w Bronowicach, na Krowodrzy i na Zwierzyńcu. I od tego, jak te zmiany zostaną poprowadzone, zależy jakość życia w całym mieście.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34431312

Prądnik Biały i Czerwony, Krowodrza, Zwierzyniec, Bro

Dzielnice do do

Sprawdzamy, jak zmieniają się dzielnice Krakowa. Tym razem północno-zachodnie tereny miasta. Pytamy o inwestycje, ceny mieszkań, jak żyje się mieszkańcom i czego najbardziej potrzebują.

Grzegorz Nurek

Północno-zachodnie części Krakowa to aż pięć dzielnic: od dwóch Prądników (Białego i Czerwonego), przez Bronowice i Krowodrza aż po Zwierzyniec. W każdej z mniejszą lub większą częstotliwością powstają nowe bloki. W jakich cenach możemy tu kupić mieszkanie? Średnie ceny metra kwadratowego na rynku pierwotnym wynoszą:

- Prądnik Biały – 15 600 zł,
- Prądnik Czerwony – 17 tys. zł,
- Zwierzyniec 17 800 zł,
- Bronowice 18 500 zł,
- Krowodrza – 24 900 zł.

Barbara Polna, przewodnicząca Rady i Zarządu Dzielnicy IV Prądnik Biały: – Dzielnica bardzo się rozwija. Uważam, że jest jedną z najludniejszych dzielnic Krakowa. Ma już ponad 70 tys. mieszkańców. Do wzrostu liczebności mieszkańców z pewnością przyczyniło się w dzielnicy wybudowanie nowej linii tramwajowej z Krowodrzy Górki do P+R na Górce Narodowej. Znacząco poprawiła ona dostępność komunikacyjną i komfort życia, co przełożyło się na większe zainteresowanie tą częścią miasta zarówno ze strony mieszkańców, jak i inwestorów. W efekcie powstało wiele nowych budynków mieszkalnych, a północna część Górki Narodowej nadal intensywnie się zabudowuje.

Długo oczekiwaną inwestycją jest budowa basenów na terenie KS Clepardii przy ulicy Mackiewicza. Będą oddane już w przyszłym roku.

Rada Dzielnicy wspiera także rozwój infrastruktury sportowej – dofinansowała m.in. zakup kontenerów szatniowych dla Bronowicki KS, a w tym roku środki zostały przyznane również dla KS Tonianka

W 2027 roku nowe baseny na Clepardii

Długo oczekiwaną inwestycją jest budowa basenów na terenie KS Clepardii przy ulicy Mackiewicza. Będą oddane już w przyszłym roku. – To jeszcze bardziej podniesie atrakcyjność dzielnicy – mówi przewodnicząca.

Rada Dzielnicy wspiera także rozwój infrastruktury sportowej – dofinansowała m.in. zakup kontenerów szatniowych dla Bronowicki KS, a w tym roku środki zostały przyznane również dla KS Tonianka.

– Na terenie Prądnika Białego mamy Park Leśny Witkowice, Park Kościuszki, Park Krowoderski i kameralny Park Wyspiańskiego. W ubiegłym roku modernizowany był park liniowy przy Banacha. W tym roku zostanie ostatecznie zmodernizowany piękny park kieszonkowy przy ul. Pużaka. Na terenie Dzielnicy IV prężnie działa Centrum Kultury Dworek Białoprądnicki. Ma swoje dwie filie: Klub Kultury Łokietek w Toniach i Klub Kultury Wena na Górce Narodowej. W zeszłym roku udało się nam przenieść Klub Wena z niewielkiego pomieszczenia przy Meiera do budynku przy al. 29-Listopada. Ale nawet te sto metrów kwadratowych to mało. Będziemy się starać stworzyć dom kultury w Górce Narodowej – obiecuje radna.

Wkrótce przebudowany zostanie także teren wokół Zespołu Placówek Resocjalizacyjno-Socjoterapeutycznych na Górce Narodowej. Powstanie tam także nowa szkoła, boiska i sale gimnastyczne. Umowę z wykonawcą budowy już podpisano.

– W tym momencie w tej części dzielnicy mamy dwie szkoły i są one przepełnione, a dzieci w dzielnicy przybywa, dlatego ta inwestycja jest szczególnie istotna – tłumaczy Barbara Polna.

Wzdłuż linii tramwajowej oraz Trasy Wolbromskiej i alei 29-Listopada powstały ścieżki rowerowe. Z większych inwestycji dzielnica czeka na budowę linii tramwajowej z Krowodrzy Górki do Azorów. – Czekamy także na budowę przystanku SKA na granicy naszej dzielnicy i Prądnika Czerwonego, co znacząco ułatwi mieszkańcom komunikację, dojazdy do centrum miasta – dodaje przewodnicząca.

Bloki przy Placu Imbramowskim

O cenach i dostępności nowych mieszkań w tej okolicy opowiadają przedstawiciele TDJ Estate, Dom-Bud i M. Polowiec Estates.

– Prowadzimy w tej chwili dwie inwestycje na Prądniku Białym – przy ul. Meiera i przy Placu Imbramowskim. W ostatnim czasie zaobserwowaliśmy duże zainteresowanie oboma projektami, zwłaszcza osiedlem Imbramowskim, które jest już na ukończeniu. Klienci mogą wejść na teren inwestycji, obejrzeć mieszkanie, widoki za oknem i przekonać się, czy to odpowiednia oferta dla nich – mówi Adam Urbański, dyrektor sprzedaży w TDJ Estate.

Budowa zakończy się w ostatnim kwartale tego roku. W tej chwili z 212 mieszkań sprzedano i zarezerwowano blisko 40%. Do wyboru są jeszcze mieszkania o powierzchni 33-87 m kw, w tym spory wybór lokali czteropokojowych. Ceny w ofercie specjalnej zaczynają się od 12 800 zł/mkw.

W inwestycji przy ulicy Meiera, która jest na wcześniejszym etapie budowy, będzie więcej mieszkań dla rodzin, metrażem około 60 mkw. W tej lokalizacji ceny zaczynają się od 12 600 zł/m kw, a największym powodzeniem cieszą się mieszkania trzypokojowe. Wokół osiedla będzie dużo zieleni, m.in. projektowany z udziałem Zarządu Zieleni Miejskiej otwarty park linearny.

– Dzięki rozpoczynającej się rozbudowie ulicy Meiera i planowanej budowie przystanku SKA do osiedla wygodnie dojedziemy zarówno samochodem, jak i transportem zbiorowym. Na Meiera realizujemy I etap budowy osiedla, w ramach którego przed końcem przyszłego roku oddamy 294 mieszkania. W tej chwili 15 proc. z nich jest sprzedanych. W II etapie wybudowanych zostanie 300 mieszkań – informuje.

Z kolei Dom-Bud może się pochwalić m.in. inwestycjami przy ulicy Glogera w dzielnicy Prądnik Biały oraz przy Smętnej i Stawowej w Bronowicach. Wszędzie tam można jeszcze kupić mieszkania.

1 KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

nowice

brego życia po krakowsku

• **Przebudowa kompleksu basenów Clepardii** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

• **Wizualizacja osiedla Glogera Bricks** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Smętna Garden to dwa budynki, w każdym po 28 mieszkań o powierzchni od 30 do 89 mkw. Ceny wahają się między 15 700 zł a 17 900 zł/mkw. W pobliżu znajduje się Park im. Eljasza-Radzikowskiego, IKEA, Castorama oraz Galeria Bronowice.

Przy ulicy Glogera blisko Trasy Wolbromskiej powstały kameralne bloki, w kolorystyce inspirowanej twórczością Mondriana. Znajdziemy tam mieszkania o powierzchni od 28 do 95 mkw. w cenie od 14 200 zł do 16 800 zł/mkw. Przy ulicy Stawowej niedaleko Parku Tetmajera na osiedlu apartamentowców mamy większy wybór, możemy nabyć mieszkania w cenach od 12 500 zł po 16 400 zł/mkw.

– Glogera Bricks to kameralny budynek mieszkalny zlokalizowany w północnej części dzielnicy Prądnik Biały przy ulicy Glogera. Nasza inwestycja znajduje się na bardzo zaawansowanym etapie – poziom realizacji wynosi 85 procent, co oznacza, że projekt zmierza ku końcowi, a przyszli mieszkańcy już wkrótce będą mogli odebrać klucze do swoich lokali – mówi Adrianna Polowiec, Dyrektor Sprzedaży w M. Polowiec Estates.

I dodaje, że w ofercie jest jeszcze 27 mieszkań o zróżnicowanych metrażach – od 36 mkw. aż po przestronne 73 mkw. Ceny za metr kwadratowy oscylują w granicach 13-16 tys. zł

REKLAMA

34428544

1 KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

(to konkurencyjne ceny w stosunku do innych inwestycji w tej części Krakowa). Budynek został wyposażony w nietuzinkowe rozwiązania, takie jak stacja mycia psów oraz rowerów, co znacząco podnosi komfort codziennego życia. Bliskość wjazdu na IV obwodnicę Krakowa oraz rozbudowana sieć połączeń autobusowych gwarantują sprawny dojazd do centrum i innych części miasta.

Marzenie o Błoniach Prądnickich

Do Prądnika Białego przylega Prądnik Czerwony. Tam też wiele się zmieni.

Marcin Smolski, przewodniczący Rady i Zarządu dzielnicy Prądnik Czerwony: – Prądnik Czerwony ma bardzo zróżnicowany charakter. Obok starszych osiedli, takich jak Ugorek czy Wieczysta, znajdują się nowe części dzielnicy, między innymi Reduta. To sprawia, że potrzeby mieszkańców są bardzo różne – od remontów starszej infrastruktury po tworzenie nowych przestrzeni dla szybko rozwijających się osiedli.

Największą inwestycją realizowaną obecnie w tej części miasta jest budowa linii tramwajowej KST IV Meissnera – Mistrzejowice. Wraz z torowiskiem powstają nowe drogi, chodniki i ścieżki rowerowe. – Pierwsze tramwaje powinny pojechać tą trasą już w czerwcu. Ważnym tematem ostatnich miesięcy stała się także przyszłość centrum handlowego Krokus. Mieszkańcy i radni zwracają jednak uwagę, że w miejscowym planie zagospodarowania teren ten ma funkcję usługową i taką powinien zachować – mówi przewodniczący.

Prądnik Czerwony może pochwalić się kilkoma ważnymi terenami zielonymi. Mieszkańcy korzystają między innymi z Parku nad Sudołem, Parku Zaczarowanej Dorożki, Parku Reduta czy Bulwarów Białuchy. Największe nadzieje wiązane są jednak z planowaną inwestycją pod nazwą Błonia Prądnickie. To 2,5-hektarowy teren przy Rondzie Barei, który dawniej należał do centrum ogrodniczego Polsad, a od roku znajduje się pod opieką Zarządu Zieleni Miejskiej. W przyszłości mają tam powstać ogólnodostępne tereny rekreacyjne dla mieszkańców. Niewykluczone, że za kilka lat pojawi się tam również nowa biblioteka. Rozpoczęto także odnowę na tym terenie dworku benedyktyńskiego.

Prądnik Czerwony dysponuje sześcioma bibliotekami, Młodzieżowym Domem Kultury oraz Klubem Olsza i Klubem Malwa. Wkrótce ma ruszyć budowa przystanku Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej. Wokół inwestycji powstaną ścieżki rowerowe oraz parkingi, poprawiając komunikację i ułatwiając mieszkańcom codzienne dojazdy. Ma to poprawić komunikację i ułatwić mieszkańcom codzienne dojazdy.

Przewodniczący Smolski: – Wciąż jednak brakuje infrastruktury sportowej. Dzielnica nie posiada ani basenu, ani nowoczesnej hali sportowej. Najbliższa hala znajduje się na Prądniczance, a obiekty przy szkołach są już mocno wyeksploatowane. Od kilku lat trwa również walka o budowę centrum sportowego przy Wieczystej. Funkcjonuje tam akademia piłkarska dla dzieci i młodzieży, dlatego potrzebne są kolejne boiska treningowe. Podczas ostatniej sesji Rady Miasta przyjęto uchwałę kierunkową do prezydenta Krakowa w sprawie rozwoju obiektów na Wieczystej.

Jak twierdzi, najczęściej zgłaszane przez mieszkańców problemy dotyczą braku miejsc parkingowych, niewystarczającej czystości przestrzeni publicznych.

Na poprawę komunikacji w dzielnicy pozytywnie wpłynęło również otwarcie północnej obwodnicy Krakowa. Nie zapominamy również o większych inwestycjach. Trwają prace projektowe nad kanałem ulgi, który ma poprawić bezpieczeństwo przeciwpowodziowe i ograniczyć ryzyko kolejnych podtopień w Prądniku Czerwonym oraz projekt budowy tunelu pod torami kolejowymi na przedłużeniu ulicy Chałupnika w kierunku ulicy Lotniczej.

– Prądnik Czerwony wciąż się rozwija. Przed dzielnicą stoją kolejne wyzwania, ale mieszkańcy i radni są zgodni: najważniejsze jest, by roz-

• **Osiedle przy ul. Glogera** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

• **Wizualizacja osiedla przy ul. Smętnej**
FOT. MATERIAŁY PRASOWE

• **Wizualizacja osiedla Meiera** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

wój szedł w parze z poprawą jakości życia – komentuje Marcin Smolski.

Z widokiem na Tatry i Babią Górę

W dzielnicy nowe mieszkania buduje m.in. MFC Development Kraków.

Marek Wasilewski, członek zarządu MFC Development Kraków: – Realizujemy nową inwestycję przy ul. Strzelców 28 na Prądniku Czerwonym. Pierwszy etap obejmuje dwa sześciokondygnacyjne budynki, natomiast w drugim etapie powstaną kolejne. Pierwsze dwa budynki zostały oddane do użytkowania we wrześniu 2025 r.

Łącznie znalazło się w nich 107 mieszkań oraz 10 lokali usługowych, z czego ponad połowa jest już sprzedana. Metraże mieszkań wahają się od 28 do ponad 100 mkw. W drugim etapie powstanie 137 lokali, a ich sprzedaż inwestor zamierza rozpocząć w lipcu. Ceny mieszkań kształtują się w przedziale od 13 do 19 tys. zł za mkw., przy czym najwyższe ceny osiągają lokale na ostatnich kondygnacjach, oferując widok na Tatry oraz Babią Górę.

– Na terenie osiedla przewidzieliśmy również plac zabaw dla dzieci. Inwestycja wyróżnia się bardzo dobrą komunikacją. W pobliżu znajduje się pętla autobusowa, a w niedalekiej przyszłości powstanie przystanek SKA z parkingiem typu P+R, co umożliwi szybki dojazd do centrum miasta. Dodatkowym atutem jest bliskość wyjazdu w kierunku północnej obwodnicy Krakowa. W okolicy znajdują się także liczne udogodnienia, takie jak Park Wodny, centrum handlowe Serenada oraz wiele terenów zielonych, w tym Park Zaczarowanej Dorożki – opowiada.

Modna Krowodrza

Bardziej na południe, bliżej Starego Miasta, rozciąga się dzielnica Krowodrza.

O specyfice dzielnicy opowiada Maciej Żmuda, przewodniczący Rady i Zarządu Dzielnicy V: – Dzielnica jest atrakcyjna dla inwestorów i wiele inwestycji deweloperskich w ostatnich latach się tutaj pojawiło. Pierwsze próby objęcia całej dzielnicy miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego podjęliśmy w 2020 roku. Trudno się nam bronić przed inwestycjami na podstawie decyzji WZ, na ostatnią chwilę, bez wcześniejszych konsultacji. Mogą to być inwestycje przeskalowane względem otoczenia, za ciężkie, bez infrastruktury wspierającej. Przygotowaliśmy pięć projektów uchwał dla Rady Miasta, ale wciąż część planów miejscowych nie jest uchwalona.

Krowodrza liczy teoretycznie ok. 30 tys. mieszkańców, jednak praktycznie liczba ta jest dużo większa, jeśli wziąć pod uwagę także studentów uczelni istniejących w dzielnicy. – Naszą mocną stroną jest kapitał ludzki – komentuje przewodniczący.

W dzielnicy znajdują się uczelnie:
- Akademia Górniczo-Hutnicza,
- Uniwersytet Rolniczy,
- Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej,
- Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości,
- wydziały Politechniki Krakowskiej,
- wydziały Uniwersytetu Rolniczego.

Tutaj mieszczą się też Muzeum Narodowe, Radio Kraków.

Nie brak tu także terenów zielonych: Park Krakowski im. Grechuty, Park Jordana, Park Łokietka, Park Kleparski, otwarty teren wokół WKS Wawel, Park Rzeczny Młynówka Królewska.

Kilka dni temu pojawiły się odważne projekty rewitalizacji placu przed gmachem głównym Muzeum Narodowego w Krakowie; będzie tam mniej betonu, więcej zieleni.

Centrum muzyki przy Błoniach

O kilku kluczowych sprawach dla dzielnicy jest ostatnio głośno w Krakowie.

Przewodniczący Żmuda: – Budowane przy Błoniach Centrum muzyki jest inwestycją na granicy dzielnic Krowodrza i Zwierzyniec. Mamy w dzielnicy także halę sportową przy Reymonta na terenie MDK „Dom Harcerza", za niedługo będziemy budować halę widowiskowo-sportową przy Szkole Podstawowej nr 12. Mamy w dzielnicy basen, skateparki dla młodzieży, ścieżki rowerowe. Rewitalizacja Placu Inwalidów kosztowałaby 10 mln zł. W tym roku się jej jednak nie doczekamy, ze względu na brak funduszy.

W tej okolicy dyskutowana jest też przyszła lokalizacja przystanku metra. Część mieszkańców dzielnicy chciałaby, aby taki przystanek był w okolicy Alei Kijowskiej, ul. Mazowieckiej lub Królewskiej, część widziałaby go przy Placu Inwalidów.

– Każda działka nieobjęta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego jest natychmiast wykorzystywana przez deweloperów (na granicy dobrego sąsiedztwa). Powstają gigantyczne budynki, wieżowce z apartamentami, z których wyjazd samochodami będzie w przyszłości generował równie gigantyczne korki. Grozi nam w dzielnicy paraliż komunikacyjny – twierdzi przewodniczący.

Prądnik Czerwony może pochwalić się kilkoma ważnymi terenami zielonymi. Mieszkańcy korzystają między innymi z Parku nad Sudołem, Parku Zaczarowanej Dorożki, Parku Reduta czy Bulwarów Białuchy

Mieszkania klasy premium

Jakie inwestycje mieszkaniowe zlokalizowane są w tej dzielnicy? NOHO Investment może pochwalić się inwestycjami w Bronowicach, Prądniku Czerwonym i właśnie w Krowodrzy.

Karolina Gadzimska, dyrektor ds. marketingu i PR NOHO Investment: – Oddaliśmy do użytku apartamentowiec Lindego 2 w zielonych Bronowicach oraz kolejne dwa etapy Młynów Mogilska przy ulicy Ładnej w dzielnicy Prądnik Czerwony. Natomiast Monument powstaje na miejscu dawnego domu handlowego Gigant, przy ul. Józefa Wybickiego 6 w dzielnicy Krowodrza.

Lindego 2 to siedmiopiętrowy budynek z 243 apartamentami. Strefa lifestyle obejmuje tu pokój klubowy, coworking z czytelnią, salę kinową, salę zabaw dla dzieci, fitness, myjnię dla psów, pokój majsterkowicza, rowerownię oraz reprezentacyjne lobby. Średnie ceny za mkw. mieszkania to 20 tys. zł – mówi Karolina Gadzimska.

Z kolei Młyny Mogilska to rewitalizowane budynki Polskich Zakładów Zbożowych w Krakowie. Projektanci inwestycji otrzymali prestiżową Grand Prix w międzynarodowym konkursie Build Awards 2024, organizowanym przez stowarzyszenie Build Europe, w kategorii Najlepsza Inwestycja w Europie.

Projekt NOHO Investment pokonał kilkadziesiąt inwestycji z całej Europy, zdobywając pierwsze miejsce w ocenie jury, w skład którego wchodzili renomowani europejscy architekci. Średnie ceny za mkw. apartamentu przy Mogilskiej to 24 tys. zł, a średni metraż to około 60 mkw. W budynku zabytkowym, którego realizacja kończy się w tym kwartale, pozostało kilkanaście mieszkań w sprzedaży. W pozostałych budynkach sprzedaż została już zamknięta.

Inwestycja Monument to 141 apartamentów premium. Średnia cena to 21 tys. zł/mkw, średni metraż przekracza 60 mkw, największe mieszkanie ma 215 mkw. Budynek bę-

REKLAMA

34428835

Między atrakcjami centrum, a spokojem dnia codziennego.

Są w Krakowie adresy, które nie potrzebują rozgłosu, by przyciągać uwagę. Ich siła nie tkwi w spektakularności, lecz w spójności i konsekwencji. Strzelców 28 wpisuje się w ten sposób myślenia o mieście i codziennym życiu.

Strzelców 28 to inwestycja, która w ostatnich latach wyraźnie zyskuje na znaczeniu. Prądnik Czerwony, położony w północno-wschodniej części Krakowa i oddalony o kilka kilometrów od centrum, coraz wyraźniej umacnia swoją pozycję na mapie miasta. **To dzielnica, która łączy bliskość śródmieścia z bardziej uporządkowanym rytmem życia.**

Miasto w zasięgu kilku minut

Jednym z kluczowych elementów tej zmiany jest rozwój komunikacji. Realizowana stacja Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej Kraków Prądnik Czerwony ma zmienić sposób poruszania się po tej części miasta. W praktyce oznacza to szybki, niezależny od ruchu samochodowego dojazd do centrum oraz włączenie dzielnicy w regionalny system transportowy. Nowy węzeł połączy kolej, komunikację miejską i infrastrukturę rowerową, tworząc istotny punkt na mapie północnego Krakowa. Znaczenie tej lokalizacji będzie rosło wraz z rozwojem tej infrastruktury, zarówno z perspektywy codziennego funkcjonowania, jak i długofalowych decyzji mieszkaniowych.

Dzielnica, która już działa

Prądnik Czerwony wyróżnia się tym, że jego infrastruktura od lat jest w pełni rozwinięta. Szkoły, przedszkola, sklepy i placówki medyczne funkcjonują tu od dawna, tworząc komfortowe zaplecze dla jej mieszkańców.

Bliskość centrum, zaledwie kilka kilometrów, łączy się z wygodą życia poza jego najbardziej intensywną strefą. To równowaga, która coraz częściej staje się świadomym wyborem dla osób szukających miejsca na dłużej.

Między zielenią a zabudową

Charakter dzielnicy buduje także jej skala i zróżnicowanie. Prądnik Czerwony nie jest jednorodną, nową zabudową. To przestrzeń, w której pomiędzy budynkami pozostaje miejsce na zieleń i codzienny oddech. Wzdłuż potoku Sudoł znajdują się tereny spacerowe, a w okolicy nie brakuje miejsc do rekreacji. To element, który równoważy miejski rytm i nadaje tej części Krakowa bardziej lokalny charakter.

Architektura podporządkowana codzienności

Strzelców 28 wpisuje się w ten kontekst w sposób naturalny. Zespół budynków tworzy spójną i uporządkowaną całość, uzupełnioną o wewnętrzne dziedzińce, które porządkują przestrzeń i oferują mieszkańcom miejsce odpoczynku. Balkony, loggie i tarasy otwierają mieszkania na otoczenie, a lokale usługowe na parterach uzupełniają codzienne funkcjonowanie osiedla. **To architektura, która nie dominuje, lecz sprzyja codziennemu komfortowi.** To podejście widać także w zastosowanych rozwiązaniach technicznych.

Przemyślane rozwiązania na co dzień

W projekcie wyraźnie widać nacisk na funkcjonalność i rozwiązania wpływające na codzienny komfort. Podziemne garaże, windy oraz dobrze zaprojektowane części wspólne wpisują się w standard współczesnego budownictwa. Energooszczędne oświetlenie, trzyszybowe okna i zielone dachy to rozwiązania, które dobrze sprawdzają się na co dzień i pomagają ograniczyć koszty eksploatacji. Do tego dochodzą praktyczne udogodnienia, takie jak miejsca dla rowerów, przygotowanie do ładowania samochodów elektrycznych oraz rozwiązania zwiększające wygodę korzystania z części wspólnych.

Przestrzeń, która zostaje na dłużej

Współczesne mieszkanie coraz częściej jest decyzją wykraczającą poza bieżące potrzeby. To wybór miejsca, które będzie odpowiadać na zmieniające się oczekiwania w kolejnych latach. Większe, 3 i 4 pokojowe mieszkania w **Strzelców 28** odpowiadają na ten sposób myślenia. Pozwalają elastycznie kształtować przestrzeń, łącząc funkcje życia rodzinnego, pracy i codziennego odpoczynku. To także układy, które dobrze sprawdzają się w modelu pracy zdalnej, umożliwiając wydzielenie miejsca do pracy bez rezygnacji z komfortu codziennego życia. Bliskość zieleni i uporządkowana przestrzeń osiedla sprzyjają codziennemu życiu rodzin, oferując warunki zarówno do odpoczynku, jak i bezpiecznej zabawy dla najmłodszych. Układ osiedla, dostęp do zieleni i wewnętrzne przestrzenie wspólne wzmacniają jego bardziej sąsiedzki charakter.

Adres, który zyskuje znaczenie

Zmiany zachodzące na Prądniku Czerwonym nie są jednorazowe. To proces, który z każdym rokiem nabiera tempa wraz z rozwojem komunikacji i dalszą rozbudową infrastruktury miejskiej.

Strzelców 28 wpisuje się w ten kierunek jako miejsce, które naturalnie korzysta z rozwoju tej części miasta i jego rosnącej roli na mapie Krakowa.

MFC Development

1 KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

dzie dziesięciopiętrowy. – Mamy już sprzedane przeszło 70 procent apartamentów. Do dyspozycji mieszkańców, poza rozbudowaną strefą lifestyle będzie również m.in. wybieg dla psów, wewnętrzne dziedzińce, plac zabaw dla dzieci czy tor do gry w bule – dopowiada.

Na działce dawnego Giganta obok inwestycji Noho Monument powstaje też inwestycja Bumy – Strada Wybickiego. To dwa bloki, w których znajdzie się 226 mieszkań. Planowany termin ukończenia inwestycji to koniec 2028 roku. Cen mieszkań jeszcze nie ujawniono. Powierzchnia wynosi od ok. 30 do nieznacznie powyżej 100 mkw. Dla mieszkańców przygotowano m.in. strefę wellness i jogi, prywatną siłownię, pokój zabaw dla dzieci. Inwestycja zlokalizowana jest 300 metrów od przystanku tramwajowego Bratysławska, 50 metrów od przystanku autobusowego Wybickiego. W pobliżu niej znajdują się m.in. Park Krowoderski (ok. 1,3 km), Park Wyspiańskiego (ok. 1,1 km), do Rynku Głównego stąd zaledwie 3 km.

Gdzie ten Rynek Krowoderski?

W Krowodrzy przy ulicy Zbożowej w 2021 roku odrestaurowano budynek browaru rodziny Habsburgów. Uzupełniony o dwa nowoczesne budynki kompleks Browaru Kleparz liczy 97 mieszkań i 18 lokali usługowych.

Na razie niewiele wiadomo o planach stworzenia Rynku Krowoderskiego u zbiegu ulic Królewskiej i Kijowskiej w Krowodrzy. Głośno za to o powstającym hotelu NOBU Roberta De Niro przy ul. Kraszewskiego w Zwierzyńcu.

Mieszkańcy wraz z radnymi dzielnicy Zwierzyniec chcieliby objęcia ochroną konserwatorską Półwsia Zwierzynieckiego. O problemach dzielnicy opowiada Witold Górny, przewodniczący Rady i zarządu dzielnicy Zwierzyniec: – W porównaniu z innymi dzielnicami Krakowa Zwierzyniec nie jest obszarem poddawanym szczególnie intensywnej eksploatacji inwestycyjnej. Nie znaczy to jednak, że nic się tutaj nie zmienia. W ostatniej dekadzie największą inwestycją drogową było dokończenie przebudowy ulicy Królowej Jadwigi. Podobnym wyzwaniem była przebudowa i remont ulicy Kościuszki. Finalizowane są działania projektowe odnoszące się do modernizacji ulicy Starowolskiej. W przyszłym roku powinny ruszyć prace przy jej kompleksowej przebudowie. Kluczową sprawą jest także rewitalizacja Parku Decjusza. Najbardziej inwestowanym obecnie obszarem dzielnicy jest rejon ulicy Podłużnej i Pylnej. Na terenie tym trwa intensywna zabudowa. Powstają liczne pojedyncze i szeregowe domy.

Jak twierdzi przewodniczący, bryła powstającego przy Błoniach Centrum Muzyki wydaje się adekwatna do miejsca oraz funkcji tego obiektu. – Co ważne, jest ona także nieinwazyjna krajobrazowo. Mam nadzieję, że Sinfonietta Cracovia i Capella Cracoviensis stworzą w tym miejscu urozmaiconą, stojącą na najwyższym poziomie, ofertę muzyczną dla mieszkańców Krakowa i całego regionu – mówi.

Dużym zmartwieniem zwierzynieckich samorządowców jest od lat stan budynku dawnego hotelu Cracovia oraz terenu przed nim. – Rozumiem wszystkie trudności związane z przystosowaniem tego zabytkowego obiektu do innych niż oryginalne funkcji. To duże wyzwanie. Natomiast potężnym dyskomfortem estetycznym jest znajdujący się na przedpolu budynku parking. Teren ten zupełnie nie przystaje do wizerunku centrum bez mała milionowego miasta w drugiej kwarcie XXI wieku. On straszy – twierdzi Górny.

W dzielnicy Zwierzyniec działa kilka ważnych i zasłużonych klubów sportowych m.in. Cracovia, Zwierzyniecki KS, Juvenia z prężną sekcją rugby, Kolejowy Klub Wodny z sekcją kajakarstwa. Są także boiska w Olszanicy, hala Cracovii oraz liczne place zabaw dla dzieci.

– Brakuje nam ogólnodostępnego basenu, nad czym bardzo ubolewam. Liczę na to, że w ramach deklaracji prezydenta Krakowa, odnoszącej się do planu basenu dla każdej dzielnicy, także i my się go w końcu doczekamy – mówi przewodniczący.

• **Wizualizacja placu przed Gmachem Głównym Muzeum Narodowego** FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Na Zwierzyńcu znajdują się trzy kluby kultury – filie Centrum Kultury „Dworek Białoprądnicki" (w Przegorzałach, na Woli Justowskiej i w Chełmie). – Jesteśmy na etapie projektowania czwartego (KK Zwierzyniec). Powstanie on w budynku tzw. Domu Zwierzynieckiego – informuje.

Dzielnica Zwierzyniec posiada rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną, jest obszarem zielonym z relatywnie niską zabudową. Są tu atrakcyjne ścieżki rowerowe wokół Błoń oraz wzdłuż rzek Wisły i Rudawy.

Strzelnica na Woli

Dla dzielnicy ważna jest też współpraca z ogrodem zoologicznym, atrakcją dla dzieci z całego Krakowa, a także Centrum Edukacji Ekologicznej „Symbioza". – Od dwóch lat dofinansowujemy zakup biletów wstępu do najważniejszych atrakcji dzielnicy dla dzieci i młodzieży ze Zwierzyńca. Warto, aby poza eksplorowaniem całego Krakowa poznawali oni także atrakcje najbliższej okolicy – mówi przewodniczący.

Na terenie Zwierzyńca znajduje się Willa Decjusza, instytucja kulturalna o międzynarodowej renomie. Od niedawna oddziałem Willi jest także Strzelnica na Woli.

Obiekt ten został kilka lat temu kompleksowo wyremontowany. Posiada piękne przestrzenie, a także rozległy, pozwalający na wypoczynek na łonie natury, teren zielony. – Właśnie w Strzelnicy zorganizowaliśmy ostatnie święto dzielnicy. Także i w tym roku odbędzie się ono w tej właśnie lokalizacji – dopowiada.

Budowane przy Błoniach Centrum Muzyki jest inwestycją na granicy dzielnic Krowodrza i Zwierzyniec. W dzielnicy są też baseny, skateparki dla młodzieży, ścieżki rowerowe. Rewitalizacja Placu Inwalidów kosztowałaby 10 mln zł. W tym roku się jej jednak nie doczekamy, ze względu na brak funduszy

Największe wyzwanie Zwierzyńca to bezpieczeństwo i komfort pieszych. – Przy wielu ruchliwych ulicach w dzielnicy wciąż brak jest chodników. Problemem są także wody opadowe powtarzająco zalewające drogi u podnóży Sowińca (Las Wolski) oraz Sikornika. Przy okazji remontu ulicy Starowolskiej planowana jest budowa zbiornika retencyjnego, który częściowo rozwiąże ten problem – informuje przewodniczący. Zwraca też uwagę na kolejny problem – dziki.

Zwierzyniec nie jest też wolny od problemów komunikacyjnych. – Niewątpliwym antidotum na problemy komunikacyjne w dzielnicy byłoby uruchomienie Trasy Pychowickiej i Zwierzynieckiej, które nie tylko ułatwiłyby przemieszczanie się po tej części miasta, ale także uspokoiłyby ruch na lokalnych, zupełnie nieprzystosowanych do odbywającego się nimi obecnie tranzytu, uliczkach – konkluduje Witold Górny.

Trasa Pychowicka i Zwierzyniecka

Na północ od Zwierzyńca leży dzielnica Bronowice. Właśnie rozpoczęła się tam budowa parkingu P+R, powstanie dworzec autobusowy, remontowane są też budynki KS Bronowianki.

Adam Goch, przewodniczący Zarządu dzielnicy Bronowice: – Radnym dzielnicy jestem już trzecią kadencję, natomiast w obecnej kadencji 2023-2028 pełnię funkcję przewodniczącego zarządu. W tym okresie dzielnica znacząco się zmieniła. Kluczową sprawą i zmianą jest kwestia finansów, bez nich wiele zmian nie byłoby możliwe. Prezydent Krakowa Aleksander Miszalski znacząco zwiększył środki w budżetach dzielnic. Gdy rozpoczynałem obecną kadencję, budżet Bronowic w 2024 roku wynosił 2,8 mln zł, a w roku 2026 to już ponad 4 mln zł, a w przyszłym roku 2027 mamy otrzymać prawie 4,8 mln zł. Dzięki temu możemy realizować liczne zadania w zakresie poprawy infrastruktury i w innych dziedzinach.

W ubiegłym roku na remonty dróg i chodników dzielnica przeznaczyła ok. 1,2 mln zł, w tym roku będzie to ok. 1,6 mln zł. W zeszłym roku drugie tyle środków Bronowice pozyskały z Zarządu Dróg Miasta Krakowa, z których wyremontowano ulicę Krakusów, część chodnika przy ulicy Bronowickiej i część ulicy Krzywy Zaułek. W tym roku remontowane będą ulice: Wallek-Walewskiego i ul. Bandtkiego z „Pakietu dla osiedli".

– Trwa opracowywanie wielowariantowej koncepcji przebudowy ulicy Na Błonie, przy ulicy Bronowickiej powstaje P&R na około 200 samochodów wraz z nowoczesnym dworcem autobusowym, planowane ukończenie inwestycji to 2028 rok. Dzielnica mocno się rozbudowuje, powstaje wiele inwestycji mieszkaniowych; to kilkaset mieszkań rocznie. Miasto, idąc naprzeciw potrzebom najmłodszych mieszkańców, oddaje jesienią pierwszy samorządowy żłobek w naszej dzielnicy, modernizujemy również infrastrukturę przedszkoli i szkół – mówi przewodniczący.

Dzięki środkom z budżetu miasta modernizowany jest obiekt KS Bronowianka. Przewodniczący dodaje, że mieszkańcy zgłaszają potrzebę budowy większego basenu.

Na terenie dzielnicy znajduje się wiele atrakcyjnych terenów zielonych, m.in. Park Tetmajera, kamieniołom w Mydlnikach, Młynówka Królewska, Park Bronowicki przy Forcie, Park Radzikowskiego. Być może Uniwersytet Rolniczy szerzej udostępni teren swoich stawów. W Parku Bronowickim przy Forcie potrzebny jest jeszcze remont budynku na działalność rekreacyjną dla mieszkańców, a Park Radzikowskiego realizowany będzie w ramach ZPI. – W przyszłym roku chcielibyśmy ruszyć z modernizacją amfiteatru na osiedlu Widok – zapowiada Adam Goch.

Przewodniczący Bronowic również wspomina o budowie Trasy Pychowickiej i Zwierzynieckiej. – Powstające nowe inwestycje mieszkaniowe generują większy ruch, dlatego tak ważne jest przeanalizowanie potoku ruchu i podjęcie działań w zakresie przebudowy lub budowy nowych połączeń drogowych w dzielnicy – tłumaczy.

Jak twierdzi, wybudowanie Tras Pychowickiej i Zwierzynieckiej powinno znacząco wpłynąć na zmianę natężenia ruchu w dzielnicy. – Nie wiemy, jakie byłyby ostateczne skutki, ale po otwarciu północnej obwodnicy Krakowa ruch na ulicy Opolskiej się zmniejszył – komentuje.

Dzielnica to nie tylko twarda infrastruktura, ale przede wszystkim mieszkańcy i ich społeczne potrzeby. Na terenie dzielnicy działają: dwa centra aktywności seniora, trzy kluby krakowskiego centrum seniora, biblioteki, dom kultury w Mydlnikach i Muzeum Rydlówka. Przy Rydlówce działa Towarzystwo Przyjaciół Bronowic oraz Teatr Złoty Róg, które pielęgnują kulturę Bronowic.

W rozwoju dzielnicy zaplanowano powstanie nowego budynku przy ulicy Młodej Polski, w którym istnieje możliwość lokalizacji punktu obsługi mieszkańców, centrum seniora, filii domu kultury czy siedziby dzielnicy. – Zapraszam do zwiedzania Bronowic z naszym spacerownikiem. Tu tradycja łączy się z nowoczesnością – mówi Adam Goch. ●

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Wywiad

W Krakowie brakuje 66 tys. mieszkań

• **Kraków intensywnie się rozbudowuje**
FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Jeżeli nie będziemy planować mieszkań równolegle z infrastrukturą, będziemy budować osiedla, ale nie będziemy budować dobrych dzielnic – mówi Agnieszka Widłak-Lindsay, prezes krakowskiego oddziału Polskiego Związku Firm Deweloperskich.

ROZMOWA Z
AGNIESZKĄ WIDŁAK-LINDSAY
prezes krakowskiego oddziału Polskiego Związku Firm Deweloperskich

GRZEGORZ NUREK: W Krakowie w branży budowlanej trwa boom inwestycyjny. W niemal każdej dzielnicy powstaje kilkadziesiąt nowych mieszkań rocznie. Jak pani postrzega perspektywy, ale też zagrożenia oraz największe wyzwania rynku nieruchomości?

AGNIESZKA WIDŁAK-LINDSAYH: W Krakowie nie grozi nam brak popytu, tylko ryzyko zbyt drogiego i zbyt wolnego rozwoju. Podczas VI Krakowskiego Forum Dialogu wybrzmiało jasno, że mimo niekorzystnych trendów demograficznych Kraków pozostanie miastem przyciągającym nowych mieszkańców. Decydują o tym stabilny rynek pracy, silne zaplecze akademickie, rozwijający się sektor nowych technologii, dostęp do kultury i ogólna jakość życia. To oznacza, że popyt na mieszkania w Krakowie pozostanie trwały, zarówno w segmencie własnościowym, jak i najmu.

Jednocześnie największe wyzwania rynku nieruchomości są dziś bardzo konkretne. Po pierwsze, przewlekłe i nieprzewidywalne procedury planistyczne i administracyjne, które podnoszą koszty i wydłużają czas realizacji inwestycji. Po drugie, rosnące ceny gruntów, wykonawstwa i finansowania, które coraz mocniej uderzają w dostępność mieszkań dla klasy średniej. Po trzecie, zbyt słaba synchronizacja nowej zabudowy z transportem, edukacją i usługami publicznymi. Jeżeli nie będziemy planować mieszkań równolegle z infrastrukturą, będziemy budować osiedla, ale nie będziemy budować dobrych dzielnic.

Dlatego patrzę na Kraków optymistycznie, ale bez złudzeń: samo tempo budowania nie wystarczy. Miasto, które chce przyciągać dobrą kadrę, rozwijać konkurencyjne firmy i tworzyć innowacyjne produkty oraz usługi, musi zapewnić ludziom realną możliwość zamieszkania.

Dla inwestorów i pracodawców dostępność mieszkań oraz koszty życia pracowników nie są dziś dodatkiem do decyzji o lokalizacji, tylko jednym z jej kluczowych warunków. Jeżeli Kraków chce utrzymać swoją atrakcyjność, musi równolegle rozwijać gospodarkę i mieszkalnictwo.

Ile nowych mieszkań przybywa rocznie w Krakowie i w jakim procencie branża zaspokaja potrzeby zainteresowanych kupnem mieszkania?

– W ciągu ostatnich pięciu lat w Krakowie rocznie oddawano do użytku ponad 9 tysięcy mieszkań rocznie. Odnosząc się do powyższej kwestii, że Kraków wciąż będzie przyciągał nowych mieszkańców, rocznie w mieście powinno budować się ok. 10 tys. mieszkań. O takiej liczbie mówi też Janusz Sepioł, główny architekt Krakowa. Tymczasem szacunkowy niedobór mieszkań w Krakowie wynosi 66 tysięcy. Tę lukę w zdecydowanej większości mogą zapełnić tylko deweloperzy, którzy w skali całego kraju odpowiadają za realizację 97-98 procent zabudowy wielorodzinnej.

REKLAMA 34426640

1 KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Ile procentowo powierzchni zielonych jest zobligowany inwestor zapewnić w nowo powstającej inwestycji?
– To zależy od konkretnych zapisów w planach miejscowych, czy też zapisów w pozwoleniu na budowę. Teren zielony może obejmować od kilkunastu do nawet 60 procent powierzchni działki przeznaczonej do zabudowy.

Deweloperzy nie mają dobrej prasy. Wielu zarzuca branży wszystko, co najgorsze: budowanie bloków okno w okno, niebudowanie wystarczającej ilości miejsc parkingowych, nadmierną wycinkę drzew, przerabianie domów jednorodzinnych w małe bloki z mikro mieszkaniami. Pojawiło się nawet określenie patodeweloperka.
– Branża nie jest bez grzechu, ale w ostatnich latach hasło patodeweloperki ma coraz mniej wspólnego z deweloperami. Już część pańskich wyliczeń jest błędnych, bo to nie deweloperzy dzielą mieszkania na kilkumetrowe klitki pod wynajem, czy przerabiają domy jednorodzinne „na mieszkania". To działalność fliperów czy przedsiębiorców, którzy nie są deweloperami. Deweloperzy budują w zgodzie z przepisami na podstawie uzyskanych pozwoleń na budowę, za które odpowiadają państwo i samorządy. To przepisy określają, w jakich odległościach można budować budynki od siebie, ile powinny posiadać miejsc parkingowych, powierzchni biologicznie czynnej etc. Przypominam, że zgodnie z prawem mieszkanie musi mieć minimum 25 metrów kwadratowych i takie mieszkania budujemy. Ilość miejsc parkingowych również wynika z przepisów. Jeśli już konieczna jest wycinka drzew, to w zamian trzeba nasadzić 2-3 razy więcej drzew. A mamy też przykłady takie, jak jednej z naszej firm członkowskich Megapolis, która w ramach realizacji swojej inwestycji przesadziła wieloletnie, kilkunastometrowe drzewo, co było skomplikowaną i kosztowną operacją.

• **W Krakowie brakuje 66 tys. mieszkań** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Ustawa schronowa zapewne spowoduje wzrost kosztów inwestycji. Czyli raczej tańszych mieszkań w Krakowie w najbliższych latach nie ma co się spodziewać?
– Na koszt budowy mieszkań wpływa wiele czynników. W Krakowie najważniejszym jest koszt gruntu. Ziemia w Krakowie jest bardzo droga, bo praktycznie brakuje działek pod zabudowę. Przepisy schronowe również wpłyną na cenę, natomiast aktualnie widzimy pewną stabilizację cen mieszkań.

Co zmieni Plan Ogólny dla Krakowa, gdy już powstanie?
– Plan Ogólny może zmienić w Krakowie rzecz fundamentalną: zastąpić przypadkowość czytelnymi zasadami rozwoju miasta na lata. To nie powinien być oderwany dokument techniczny, tylko przestrzenne przełożenie strategii miasta. Strategia nadaje kierunek, a Plan Ogólny musi ten kierunek zamienić na konkret. Jasno określić, gdzie chronimy istniejącą tkankę miejską i tereny cenne przyrodniczo, gdzie zmieniamy funkcje, na przykład z terenów usługowych na strefy mieszane, które mogłyby stać się zalążkiem piętnastominutowego miasta, a gdzie dopuszczamy dogęszczanie tam, gdzie jest już transport publiczny, szkoły i infrastruktura.

Kraków się zmienia i nie można go planować według schematów sprzed dekady. W części lokalizacji tradycyjny popyt na powierzchnie biurowe jest słabszy, natomiast potrzeba mieszkań pozostaje bardzo silna. Dlatego większy sens mają dziś dobrze zaprojektowane strefy mieszane, które łączą mieszkania, usługi i miejsca pracy, zamiast utrwalać monofunkcyjne obszary. Jeżeli takich terenów będzie odpowiednio dużo, Plan Ogólny może realnie zwiększyć podaż mieszkań, ograniczyć chaos przestrzenny i w średnim terminie poprawić dostępność cenową. Jeśli jednak będzie niespójny ze strategią albo zbyt zachowawczy, utrwali deficyt gruntów i podbije ceny, zamiast je stabilizować.

Czy pani jest zwolenniczką wysokiej zabudowy w Krakowie? W jakim kierunku powinno rozwijać się miasto?

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34431317

W sprzedaży!

TEMAT NUMERU:
WRAŻLIWY JAK CHŁOPIEC

oraz:
- **Jak pomóc dziecku w kryzysie**
- **Dojrzewanie. Jak zrozumieć nastolatka**
- **Szkoła nie musi być najważniejsza**
- **Rodzic przyjacielem**

żyć lepiej
psychologia codziennie

Więcej o psychologii czytaj na **wysokieobcasy.pl/zyclepiej**

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

• **Wieżowce w Krakowie** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

– Nie jestem zwolenniczką wysokiej zabudowy dla samej wysokości, ale jestem zdecydowaną zwolenniczką mądrej intensyfikacji miasta. Problem Krakowa polega na tym, że zbyt często nie wykorzystujemy dobrze terenów już uzbrojonych i dobrze skomunikowanych. Miasto powinno rosnąć przede wszystkim intensywniej tam, gdzie ma transport publiczny, drogi, sieci, szkoły i usługi, a nie rozlewać się coraz dalej na obrzeża albo gminy sąsiednie. Te gminy są bezpośrednim beneficjentem przychodów podatkowych od mieszkańców, którzy swoje dochody wypracowują w Krakowie i z infrastruktury Krakowa korzystają na co dzień.

To jest kluczowe także z punktu widzenia mieszkańców i cen mieszkań. Rozciąganie miasta oznacza konieczność budowy kolejnych dróg, sieci, przyłączy i całej infrastruktury technicznej od zera. To generuje ogromne koszty, które ostatecznie i tak wracają do ceny metra kwadratowego albo do wydatków z budżetu miasta. Znacznie rozsądniejsze jest dogęszczanie i podnoszenie intensywności zabudowy w rejonach dobrze obsługiwanych komunikacyjnie, bo tam infrastruktura już istnieje albo można ją efektywnie rozbudować.

Nie chodzi więc o bezrefleksyjne stawianie wieżowców w każdym miejscu. Chodzi o to, żeby Kraków odważniej dopuścił wyższą i bardziej intensywną zabudowę tam, gdzie jest to urbanistycznie uzasadnione, przy głównych węzłach transportowych, w obszarach z dobrą dostępnością usług i tam, gdzie miasto chce budować prawdziwe, zwarte dzielnice miejskie. Właśnie w tym kierunku powinien rozwijać się Kraków: mniej rozlewania, więcej zwartego, dobrze zaplanowanego miasta.

To nie deweloperzy dzielą mieszkania na kilkumetrowe klitki pod wynajem, czy przerabiają domy jednorodzinne „na mieszkania". To działalność fliperów czy przedsiębiorców, którzy nie są deweloperami

AGNIESZKA WIDŁAK-LINDSAY
prezes krakowskiego oddziału Polskiego Związku Firm Deweloperskich

Burzy się i planuje wyburzenia galerii handlowych. W ich miejsce mają powstawać osiedla. O czym to świadczy?
– O tym, o czym już mówiłam. Zmienia się charakter miasta, zmieniają się ludzkie potrzeby. Handel wielkopowierzchniowy, w dobie powszechnych zakupów przez internet, nie przyciąga już tak jak kiedyś. Wielkie sklepy zaczynają pustoszeć, coraz trudniej znaleźć najemców na lokale w wielkich centrach. To otwiera szanse na powstawanie stref mieszanych, zwłaszcza że mówimy o świetnie skomunikowanych obszarach w centrach dzielnic.

Jak sprawdza się Zintegrowany Plan Inwestycyjny w Krakowie?
– W teorii to bardzo dobre narzędzie. Inwestor siada do rozmów z miastem na temat zabudowy konkretnego fragmentu miasta. Urzędnicy mogą dokonać korekty planistycznej tak, aby deweloper zrealizował swoje zamierzenia, a w zamian za to na rzecz miasta przekaże konkretne „dobra" w postaci parku, lokalu pod szkołę, żłobek, dodatkowej infrastruktury drogowej, czy nawet mieszkań do zasobu komunalnego gminy. Problem w tym, że to narzędzie wciąż nie jest należycie dopracowane. Aktualnie w Krakowie pracuje się już na ponad 20 ZPI, ale nawet te najbardziej zaawansowane w rozmowach wciąż są dalekie od realizacji. Wciąż jest bardzo dużo ryzyka po stronie inwestora. Nawet, gdy dojdzie on do porozumienia z urzędem, decyzję muszą zatwierdzić jeszcze radni. A ci, często w ramach partykularnych interesów politycznych, dany projekt mogą odrzucić lub obwarować takimi dodatkowymi inwestycjami, że cały projekt stanie się niemożliwy do realizacji.

Jakie pani zdaniem powinny być docelowo procentowe proporcje terenów zabudowanych do terenów niezabudowanych w Krakowie?
– Nie da się tego precyzyjnie określić, ponieważ Kraków jest bardzo dużym miastem o bardzo różnej specyfice zabudowy. Na obrzeżach mamy spore obszary rolne, mamy duże tereny przemysłowe w postaci nowohuckiego kombinatu, mamy zwartą zabudowę w centrum miasta i bardzo rozproszoną na obrzeżach. Ważne jest odpowiednie zaspokajanie potrzeb mieszkańców i miasta samego w sobie. ●

Rozmawiał Grzegorz Nurek

REKLAMA 34428506

Meiera

DEWELOPER
TDJ Estate

Zamieszkaj wygodnie.
Nowe osiedle Meiera w Krakowie.

Nowe mieszkania przy ul. Meiera:
• funkcjonalne układy,
• dużo zieleni,
• dobry dojazd do centrum.

Przestrzeń zaprojektowana
z myślą o codziennym komforcie.

Sprawdź dostępne mieszkania

www.meiera.pl

1 KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Prawie 3,7 miliona przejazdów Trasą Łagiewnicką

Kiedy Kraków doczeka się Tras

Analizujemy możliwość zaprojektowania tuneli tak, żeby w sytuacjach kryzysowych mogły pełnić funkcje miejsc schronienia tymczasowego – mówi Kajetan d'Obyrn, prezes Spółki Trasa Łagiewnicka.

• **Trasa Łagiewnicka** FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

ROZMOWA Z
KAJETANEM D'OBYRNEM
prezes Spółki Trasa Łagiewnicka

MARTA GRUSZECKA: Trasę Łagiewnicką oddano do użytku 27 sierpnia 2022 roku. Kierowcy doskonale wiedzą, jak te 3,5 km nowej drogi ułatwiło poruszanie się po Krakowie. Pan nie stał jeszcze wtedy na czele Spółki Trasa Łagiewnicka, a zatem mógł obserwować ją nie zza kulis, a z perspektywy mieszkańca. Ułatwiła panu funkcjonowanie w mieście?
KAJETAN D'OBYRN: Perspektywa mieszkańca i szefa spółki mają wspólny mianownik: oczekiwanie płynnego i bezpiecznego ruchu. Od 2022 roku obserwuję, jak Trasa Łagiewnicka naturalnie wpisała się w układ komunikacyjny Krakowa. Jako mieszkaniec odczuwam realną zmianę. W konkretnych relacjach między dzielnicami, choćby między Kurdwanowem a Ruczajem, czy w dojazdach do centrum z południowych dzielnic czas przejazdu znacząco się skrócił.

Dziś patrzę na Trasę już szerzej, nie tylko przez pryzmat własnego licznika kilometrów, ale przez pryzmat tysięcy kierowców i pasażerów komunikacji miejskiej, którzy codziennie z niej korzystają. Moim zadaniem jest teraz sprawić, żeby te 3,5 km przestały być odrębnym odcinkiem, a stały się integralnym elementem spójnej, dobrze zaplanowanej sieci komunikacyjnej Krakowa. Takiej, w której różne rozwiązania – w tym kluczowa inwestycja, jaką jest metro – wzajemnie się uzupełniają, tworząc zrównoważony system transportu w mieście.

Dzisiaj jako prezes Spółki Trasa Łagiewnicka, zna pan szczegóły dotyczące tego odcinka. Czy to często uczęszczana droga? Można oszacować, ile mniej więcej samochodów przejeżdża nią codziennie, a ile przejechało od momentu otwarcia?
– Niedawno analizowaliśmy raporty natężenia ruchu za ubiegły rok. Dane z czterech punktów pomiarowych są jednoznaczne: w 2025 roku średnie miesięczne natężenie wahało się od 250 do 370 tysięcy przejazdów, w zależności od odcinka. W sumie zarejestrowaliśmy prawie 3,7 miliona przejazdów Trasą Łagiewnicką. Dla porównania: w pierwszym roku po otwarciu średnia wynosiła około 290 tysięcy przejazdów miesięcznie. W skali roku to dało 3,5 miliona. To pokazuje, że ruch jest stabilny, z niewielkim wzrostem. Dla mnie to nie są tylko statystyki – to dowód, że trasa „pracuje". Ale jej pełny potencjał ujawni się dopiero wtedy, gdy domkniemy południowo-zachodnią część III Obwodnicy Trasą Pychowicką i Zwierzyniecką.

Jaki jest obecnie stan nawierzchni Trasy Łagiewnickiej? Czy od momentu otwarcia jakiś fragment – wskutek niemal czteroletniego zużycia – wymagał już remontu? A może trasa została w jakimś miejscu dodatkowo unowocześniona?
– Stan nawierzchni jest bardzo dobry. Mamy wewnętrzne centrum zarządzania III Obwodnicą, które prowadzi ciągły monitoring trasy. Robimy cotygodniowe przeglądy, regularny serwis infrastruktury tunelowej a kilka razy dziennie sprawdzamy kluczowe elementy.

Od otwarcia trasy odnotowano dwie usterki i obie zostały sprawnie i skutecznie naprawione w ramach gwarancji wykonawcy. Pierwsza to lokalne wybrzuszenie nawierzchni w tunelu pod ul. Zakopiańską. Druga dotyczyła przecieków w tunelach. To zjawisko dość typowe dla konstrukcji realizowanych metodą ścian szczelinowych w gruncie o wysokiej wilgotności, choć część miała inne przyczyny. Wszystkie zostały usunięte jeszcze przed moim przyjściem do spółki. Poza tymi przypadkami trasa pozostaje w bardzo dobrym stanie technicznym.

Niestety, problemem są akty wandalizmu: graffiti na obiektach inżynieryjnych, zniszczenia na placach zabaw, rozbite ekrany akustyczne. Reagujemy od razu – naprawiamy uszkodzenia, usuwamy zniszczenia i współpracujemy z policją nad lepszym monitoringiem i prewencją. Dla nas priorytetem jest utrzymanie trasy w czystości i jak najlepszym stanie technicznym, bo to przecież wspólna przestrzeń wszystkich mieszkańców Krakowa.

Trasa Łagiewnicka to również udogodnienie dla tych mieszkańców, którzy poruszają się komunikacją miejską. Czy linia tramwajowa wzdłuż tego odcinka dobrze się sprawdza? Frekwencja pasażerów jest satysfakcjonująca?
– Linia tramwajowa to zdecydowanie mocny element całej inwestycji. Na odcinku od pętli Kurdwanów do ul. Zakopiańskiej realizowanych jest około 430 kursów tramwajowych dziennie. To daje blisko 152 tysiące kursów rocznie. Jeśli chodzi o frekwencję pasażerów, to takie analizy prowadzi z pewnością Zarząd Transportu Publicznego. Z naszych obserwacji i sygnałów, które do nas docierają, wynika, że popularność tej linii systematycznie rośnie. Mieszkańcy doceniają komfort tego połączenia – jest szybkie i wygodne. Nie można również pomijać komunikacji autobusowej. Trasą Łagiewnicką kursuje kilka linii, co łącznie daje prawie 24 tysiące kursów w roku. To wszystko jasno pokazuje, że przyjęte rozwiązania komunikacyjne po prostu działają i sprawdzają się w codziennym życiu mieszkańców.

Przed panem dwa wielkie wyzwania – Trasa Pychowicka i Trasa Zwierzyniecka. 7 lutego 2025 roku ogłosili państwo koncepcję na obie trasy. Od tego czasu minął nieco ponad rok – czy to ostateczna wizja, czy na przestrzeni ostatnich dwunastu miesięcy coś jeszcze uległo zmianie?
– Zacznijmy od tego, że mówimy o projekcie mającym blisko 25-letnią historią. Już w 2003 roku, w ówczesnym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Krakowa, wytyczono przebieg tych tras jako sposób na wyprowadzenia ruchu tranzytowego z centrum i ograniczenie emisji spalin w gęsto zabudowanych dzielnicach. To była wtedy trafna diagnoza i w dużej mierze nadal jest.

Tyle że przez ten czas Kraków jednak mocno się zmienił. Przybyło mieszkańców, samochodów, zmieniły się codzienne nawyki i styl życia. Wzrosły oczekiwania co do ochrony zieleni, ciszy i jakości powietrza. Pojawiły się nowe normy środowiskowe i techniczne, weszły w życie nowe regulacje unijne i krajowe. Świat wokół nas przyspieszył. W efekcie warunki realizacji takich inwestycji ewoluują z roku na rok, a przygotowanie jej w obecnej rzeczywistości wymaga innego podejścia niż dwadzieścia lat temu.

Te koncepcje, opublikowane w lutym 2025 roku, powstały po naprawdę szerokich konsultacjach: z mieszkańcami, radami dzielnic, organizacjami społecznymi, ekologami, rowerzystami i wieloma innymi grupami. To solidna baza, opracowana zgodnie z wytycznymi z dokumentów planistycznych gminy Kraków, warunkami wydanymi przez właściwe jednostki miejskie i inne podmioty opiniujące. I zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców wyrażonymi w procesie konsultacji społecznych. Uwzględnia m.in. przesunięcie i zmniejszenie Węzła Przegorzały, żeby chronić ogródki działkowe przy ul. Księcia Józefa i Do Przystani czy zachowanie ciągłości tras pieszych i rowerowych. Równolegle trwają teraz prace nad Planem Ogólnym i koncepcją metra, więc wszystkie nowe wytyczne, które otrzymamy od miasta, będą wymagały wprowadzenia zmian do przyjętych rozwiązań. I to zostanie uwzględnione na etapie projektu budowlanego. Przebieg tuneli pozostanie bez zmian.

Od września 2025 roku, kiedy objąłem funkcję, skupiliśmy się tym, żeby nadać pracom dynamikę. Mamy już kompletną dokumentację geologiczno-inżynierską oraz hydrogeologiczną, wraz ze stosownymi decyzjami. Wniosek o decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach (DUŚ) jest złożony i procedura administracyjna trwa – obecnie materiały są opiniowane przez Wody Polskie oraz Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Krakowie. Ta decyzja środowiskowa będzie kluczowa, bo umożliwi nam przejście do kolejnego etapu. Podsumowując: koncepcja z lutego 2025 roku to mocny punkt wyjścia, ale to nie jest projekt ostateczny.

Kto jest wykonawcą inwestycji?
– Jesteśmy na etapie przygotowań do realizacji inwestycji. Obecnie procedowane są kluczowe decyzje formalne, m.in. środowiskowa, a wstępną dokumentację projektową przygotowuje firma MP Mosty Sp. z o.o. Wykonawcę budowy i projektanta projektu budowlanego wybierzemy w drodze przetargu publicznego, dopiero gdy będziemy mieli wszystkie niezbędne decyzje i pozwolenia. I oczywiście zagwarantowane finansowania projektu.

Jakie odcinki połączy Trasa Pychowicka, a jakie Trasa Zwierzyniecka? Na jakim etapie są obecnie prace?
– Trasy Pychowicka i Zwierzyniecka to są kluczowe odcinki północno-zachodniej części III Obwodnicy Krakowa. Będą przebiegały przez cztery dzielnice: Krowodrza, Bronowice, Zwierzyniec i Dębniki.

Trasa Pychowicka będzie bezpośrednim przedłużeniem Trasy Łagiewnickiej – od skrzyżowania z ul. Grota-Roweckiego (węzeł Ruczaj) tunelem pod Wisłą do Węzła Przegorzały i ul. Księcia

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Pychowickiej i Zwierzynieckiej?

Józefa. Natomiast Trasa Zwierzyniecka będzie kontynuacją Trasy Pychowickiej – od ul. Księcia Józefa aż do Ronda Ofiar Katynia.

Obie trasy będą w przeważającej części poprowadzone w tunelach: Trasa Pychowicka pod Wisłą (blisko 1,5 km tunelu), Trasa Zwierzyniecka pod Wzgórzem św. Bronisławy (około 2,5 km) i pod ul. Armii Krajowej (ok. 1 km). Obecnie analizujemy możliwość zaprojektowania tuneli tak, żeby w sytuacjach kryzysowych mogły pełnić funkcje miejsc schronienia tymczasowego.

Prezydent Aleksander Miszalski mocno zaangażował się w te kwestie przy okazji tematu metra, jak i w pozyskanie deklaracji wsparcia ze strony rządu, zarówno finansowego, jak i proceduralnego. W tej sprawie prowadzone były niedawno rozmowy m.in. z Ministrem Obrony Narodowej Władysławem Kosiniakiem-Kamyszem oraz Minister Funduszy i Polityki Regionalnej Katarzyną Pełczyńską-Nałęcz.

Jeśli chodzi o etap prac, to jesteśmy w trakcie uzyskiwania decyzji środowiskowej. Po jej uzyskaniu będziemy mogli przejść do kolejnych zadań – przygotowania przetargu i dalszego projektowania.

Ile węzłów komunikacyjnych i w jakich miejscach powstanie na obu odcinkach?

– Obecne warianty przewidują budowę czterech nowoczesnych węzłów, które mają być fundamentem sprawnej komunikacji nie tylko samochodowej, ale przede wszystkim zbiorowej. Najważniejszy będzie dwupoziomowy Węzeł Przegorzały, który połączy Trasę Pychowicką z nową ul. Księcia Józefa i nowym terminalem tramwajowym. Kolejny to Węzeł Ruczaj, a na Trasie Zwierzynieckiej Węzły Zarzecze i Armii Krajowej.

Przy budowie są wykorzystywane bardzo drogie sprzęty do m.in. drążenia tuneli i zapewne wielu innych czynności niezbędnych do powstania trasy. Na ile szacowany jest koszt budowy obu dróg?

– Wstępnie – około 4,5 miliarda złotych. To duża suma, głównie z uwagi na tunele, które zajmą ponad 80 proc. długości tras. I to one generują największą część wydatków. Nie chodzi tylko o same maszyny TBM do drążenia w twardych skałach i niestabilnych gruntach, ale o całą towarzyszącą infrastrukturę: wytwórnię segmentów betonowych do obudowy tuneli, systemy wentylacji, energetyki, teleinformatyczne, i wiele innych elementów zarówno podziemnych, jak i naziemnych.

Linia tramwajowa to zdecydowanie mocny element całej inwestycji. Na odcinku od pętli Kurdwanów do ul. Zakopiańskiej realizowanych jest około 430 kursów tramwajowych dziennie. To daje blisko 152 tysiące kursów rocznie

To cena za mniej hałasu, mniejszy wpływ na codzienne życie mieszkańców. Ale lepsze rozwiązanie dla Krakowa i krakowian. Dzięki temu znacząco ograniczamy ingerencję w powierzchnię miasta, zieleń, zabudowę mieszkaniową i przede wszystkim chronione obszary krajobrazowe. Właśnie takie rozwiązania – maksymalne ograniczenie wpływu na powierzchnię – były jednym z kluczowych oczekiwań wyrażonych przez mieszkańców podczas konsultacji społecznych.

Jaki wpływ na środowisko ma budowa Trasy Pychowickiej, a jak kwestia ochrony zieleni miejskiej wygląda w przypadku Trasy Zwierzynieckiej? Ile drzew i krzewów zostało wyciętych specjalnie pod tę drogę? Gdzie i kiedy będą nowe nasadzenia?

– Raport oddziaływania tej inwestycji na środowisko, złożony do Wydziału Środowiska, Klimatu i Powietrza Urzędu Miasta Krakowa liczy ponad 700 stron. I bardzo szczegółowo opisuje wszystkie kluczowe kwestie. Z punktu widzenia ochrony przyrody najważniejsze jest poprowadzenie Trasy Pychowickiej w tunelu pod Wisłą. Dzięki temu nie ingerujemy w koryto rzeki ani w ekosystem Łęgu Przegorzalskiego.

Na obecnym etapie nie prowadzimy żadnej wyprzedzającej wycinki drzew ani krzewów pod te trasy. Tam, gdzie ingerencja w teren będzie konieczna, np. przy Węźle Przegorzały czy na krótkich odcinkach naziemnych, przewidziana jest pełna kompensacja przyrodnicza. Oznacza to nowe nasadzenia drzew i krzewów, tworzenie korytarzy migracyjnych dla zwierząt oraz elementy zielono-błękitnej infrastruktury, takie jak zielone dachy na obiektach technicznych, zielone ściany czy zielone przystanki autobusowe.

Wszystkie te działania będą prowadzone w ścisłej współpracy z miastem i pod nadzorem przyrodniczym. Nam też zależy, żeby obie trasy w jak najmniejszym stopniu wpływały na zielone obszary Krakowa.

Na kiedy Spółka Trasa Łagiewnicka zaplanowała otwarcie obu tras?

– Na obecnym etapie za wcześnie mówić o przecinaniu wstęgi. Przy założeniu, że procedury administracyjne i przetargowe przebiegną zgodnie z planem, budowę moglibyśmy rozpocząć w 2028 roku. Przy tej skali prac i wyzwań inżynieryjnych – drążenie tunelu 18 metrów pod dnem Wisły czy 100 metrów pod Kopcem Kościuszki – rok 2033 oceniam jako termin ambitny, ale możliwy do osiągnięcia. Pamiętajmy jednak, że to inwestycja na pokolenia, wymagająca dużego finansowania i bardzo dobrego przygotowania. ●

Rozmawiała Marta Gruszecka

REKLAMA
34430387

1KR

eprasa.pl d3dcb7cdf2

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty
ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:

wyborcza.pl/newslettery

wyborcza.pl

eprasa.pl d3dcb7cdf2

wyborcza

KLESZCZE
JAK SIĘ CHRONIĆ

Piątek, 24 kwietnia 2026 | Redaktorka prowadząca **Ewa Tomkowska**

Wyborcza.pl

Choroby odkleszczowe

Na kleszczowe zapalenie mózgu jest szczepionka

Kojarzymy kleszcze z wycieczką do lasu, jednak 90 proc. ukłuć zdarza się w okolicy domu. Ryzyko choroby odkleszczowej rośnie, gdy masz psa albo kota, który wychodzi z domu.

Katarzyna Staszak

Niemal wszyscy badani Polacy (99 proc.) wiedzą, że kleszcze przenoszą choroby. Najlepiej znana jest borelioza (95, proc.), o kleszczowym zapaleniu mózgu słyszało 70 proc. z nas, natomiast o babeszjozie 18, proc. – wynika z raportu przygotowanego przez Ośrodek Badań Socjomedycznych Uniwersytetu Warszawskiego.

Boreliozę leczy się antybiotykami, a na kleszczowe zapalenie mózgu (KZM) lekarstwa nie ma. Skutki tej choroby mogą mieć długotrwały wpływ na życie. KZM może doprowadzić do paraliżu – rąk, nóg, w najcięższych przypadkach także dróg oddechowych, co oznacza podłączenie pod respirator. Leczenie polega na długotrwałej rehabilitacji. Skutkiem choroby może być padaczka, a u dzieci – trudności z nauką.

Dobra wiadomość jest taka, że przeciwko KZM jest szczepionka. Tylko trzeba z niej skorzystać.

Lekarze nie informują o szczepionce

Z badania dotyczącego naszej wiedzy o KZM wynika, że:

- tylko 6 proc. badanych Polaków usłyszało od lekarza, że warto się zaszczepić przeciwko KZM;
- 41 proc. Polaków w ogóle nie wie, że taka szczepionka istnieje;
- zaledwie 10 proc. z nas jest zaszczepionych (prawie 12 proc. kobiet i 8,6 proc. mężczyzn).

– Lekarze to najsłabsze ogniwo systemu szczepień przeciwko KZM. Gdyby częściej informowali pacjentów o możliwości szczepienia, wynik byłby zdecydowanie lepszy. Przez brak informacji od lekarzy, wielu Polaków traktuje tę chorobę jako mało prawdopodobne zagrożenie. A przecież liczba chorych na KZM rośnie – mówi prof. Tomasz Sobierajski, kierownik wspomnianego Ośrodka Badań Socjomedycznych UW, autor raportu o wiedzy Polaków na temat KZM.

W 2024 r. odnotowano w Polsce 793 przypadki KZM, pięć lat wcześniej zgłoszonych zachorowań było 265.

A i tak nie wykrywamy wszystkich przypadków, bo wiele szpitali nie robi pogłębionych badań. Uznają, że nie jest konieczne, bo na tego wirusa i tak nie ma leku. Lekarze reagują na konkretne objawy, które u każdej osoby mogą być inne. A w karty pacjentów wpisują, że zapalenie mózgu ma niewiadome pochodzenie.

To nie las jest winny

– Wielu ludzi myśli, że skoro nie chodzą do lasu, to problem ich nie dotyczy podczas gdy większość ukłuć ma miejsce w pobliżu miejsca zamieszkania: w ogrodach, parkach i na działkach rekreacyjnych – podkreśla prof. Sobierajski.

Z ankiet przeprowadzonych wśród osób, które z powodu kleszcza leżały w szpitalu, wynika, że 90 proc. z nich w tygodniach poprzedzających zachorowanie nie było w lesie. Kleszcza spotkały koło domu.

Na ukłucie kleszcza bardziej narażone są osoby, które mają psa lub wychodzącego z domu kota. Zwierzęta przynoszą kleszcze na grzbiecie. Wśród opiekunów zwierząt ukłuć przez kleszcza jest po prostu więcej.

Właściciele zwierząt są bardziej świadomi zagrożenia i częściej niż reszta Polaków rozważają szczepienie. Prawie 39 proc. osób z tej grupy myśli o szczepionce, w porównaniu z 29 proc. ogółu Polaków.

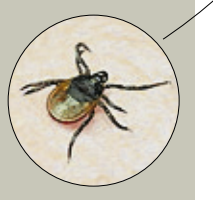
Te rozważania nie przekładają się jednak znacząco na liczbę zaszczepionych. Jest wyższa tylko o niecałe dwa punkty procentowe w porównaniu z ogółem Polaków. Powszechne jest za to zabezpieczanie psów przed ukłuciem kleszczy – tabletkami i specjalnymi obrożami.

FOT. SHUTTERSTOCK

Jak pasożytuje kleszcz

1 Spacerując po ofierze, kleszcz szuka bezpiecznego miejsca.

2 Wkłuwa się rurką z haczykami, które utrzymują go w skórze ofiary.

3 Syty kleszcz opuszcza żywiciela, niosąc odwłok wypełniony krwią.

INFOGRAFIKA: ŁUKASZ RUDNIKOWSKI / WYBORCZA.PL/BIQDATA
FOT. SHUTTERSTOCK

Czy szczepionka jest skuteczna?

Wiele osób tłumaczy, że nie skorzystało ze szczepienia, bo to skomplikowany proces – trzeba się zarejestrować w przychodni, w umówiony dzień samodzielne kupić szczepionkę w aptece i iść z nią do lekarza.

To już nie jest konieczne. Możemy szczepić się w aptekach, szczepionkę podają farmaceuci.

– Ze szczepionki od lat korzystają leśnicy i nie mieliśmy żadnego przypadku zachorowań w tej grupie zawodowej – mówi prof. Joanna Zajkowska, specjalistka chorób zakaźnych z Kliniki Chorób Zakaźnych i Neuroinfekcji Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku.

Jedna dawka szczepionki kosztuje ok. 100 zł. Drugą możemy przyjąć już po dwóch tygodniach. Szybko zyskujemy więc ochronę przed chorobą, która może odebrać nam sprawność. Możemy zaszczepić się w dowolnym momencie.

Szczepić można także dzieci. Szczepionka przeciwko KZM jest jak dodatkowe ubezpieczenie na wakacyjny wyjazd.

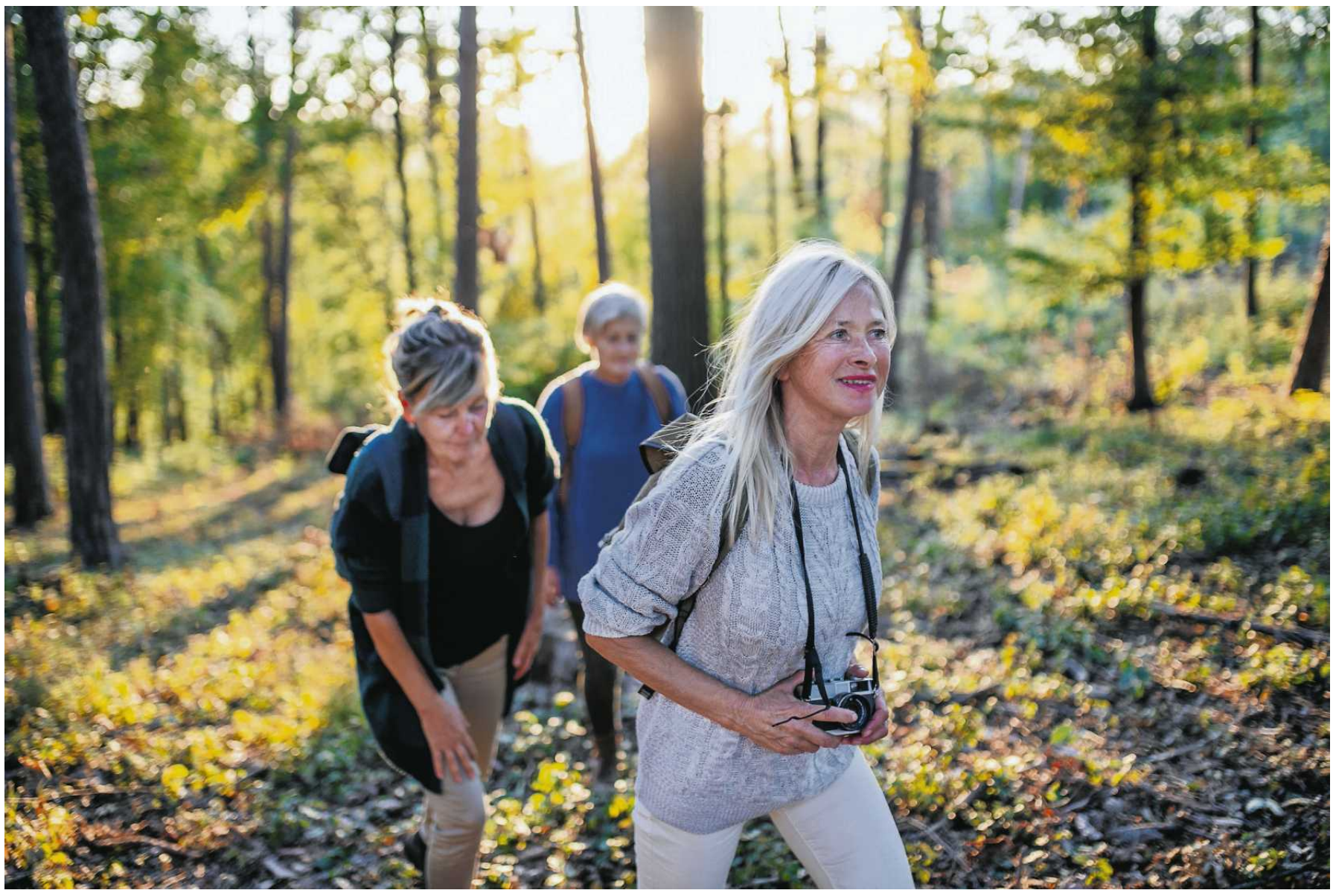
– Nie da się przewidzieć przebiegu choroby. Znaczenie może mieć ilość wirusa, jaką przenosił i zdążył przekazać człowiekowi kleszcz – mówi prof. Zajkowska. Organizm może zwalczyć wirusa i nigdy się nie dowiemy, że nam zagrażał. Nie ma na skórze rumienia, który towarzyszy boreliozie.

Najczęściej choroba przebiega dwufazowo: zaczyna się od objawów podobnych do grypy, potem jest poprawa i pojawiają się objawy neurologiczne. Może pojawić się gorączka, bóle głowy, nudności, sztywność karku. Z takimi objawami trzeba jak najszybciej jechać do szpitala. ●

wyborcza.pl

- **Więcej czytaj na Wyborcza.pl/TylkoZdrowie**

eprasa.pl d3dcb7cdf2

• **W lesie najłatwiej zostać ukłutym przez kleszcza, gdy się nie ruszamy, np. w czasie zbierania jagód**
FOT. SHUTTERSTOCK

Kleszcze w domu? To możliwe

Siedem faktów o naszych wrogach

Czy przed usunięciem warto posmarować kleszcza masłem? Co zrobić, gdy fragment kleszcza zostanie w naszej skórze? Czy kleszcze mogą mieszkać w domach?

Katarzyna Staszak

Jeśli chcemy chronić się przed kleszczami i chorobami, które roznoszą, musimy dużo o nich wiedzieć. Zgodnie z zasadą, że swojego wroga należy poznać. Jak sobie radzić z kleszczami, zapytaliśmy ekspertkę, która bada zwyczaje tych pajęczaków.

Czy kleszcze skaczą na nas z drzew?

1 – Nie, kleszcze nie fruwają, nie skaczą, nie spadają z drzew, tylko chodzą – wyjaśnia dr inż. Anna Wierzbicka, biolożka, zoolożka z Wydziału Leśnego i Technologii Drewna Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. – Kleszcze siedzą w zaroślach i wyczuwają, że się zbliżamy, więc przygotowują się do zejścia z rośliny na nas. Kleszcze czują nasz zapach, ciepło naszego ciała i jesteśmy na tyle duzi, że wyczuwają także drżenie ziemi, gdy nadchodzimy – opisuje dr Wierzbicka.

Ze swoim zespołem powtórzyła eksperyment przeprowadzony w USA: ubrane na biało osoby chodziły po lesie, a naukowcy sprawdzali, jakie zachowania najbardziej sprzyjają atakom kleszczy. Białe postacie opierały się o drzewa, udawały, że zbierają grzyby, idą ścieżką itd. – Okazało się, że gdy biegniemy, kleszcze spadają. Gdy idziemy wydeptaną ścieżka, ryzyko też jest małe. Największe ryzyko wiąże się ze zbieraniem grzybów czy jagód – mówi biolożka.

W eksperymencie przeprowadzonym w Kalifornii największe ryzyko ataku kleszcza wiązało się z siedzeniem na pniu drzewa. – W ciepłej Kalifornii kleszcze dobrze czuły się tam, gdzie było wilgotniej, czyli na rozkładającym się drewnie – tłumaczy biolożka.

Powinniśmy mówić, że kleszcz nas ukąsił, ugryzł czy ukłuł?

2 – Należy mówić, że kleszcz wbija się lub kłuje. Segmenty jego głowy są zrośnięte i tworzą rurkę z ząbkami, takimi, jakie ma piła do drewna. Tę rurkę kleszcz wbija w naszą skórę. Komar robi podobnie, ale jego kłujka jest gładka i może

FOT. 123RF

łatwo wyjść ze skóry. Ząbki na ryjku kleszcza (hypostomie) działają jak haczyki, sprawiają, że kleszcz może długi czas mocno trzymać się w skórze. Możemy się ubierać, myć, a kleszcz wciąż będzie wbity – mówi dr Wierzbicka.

Dodaje, że ślina kleszcza działa jak cement, który wylewa się wokół ranki. – Dlatego jeleń może biec 50 km na godz., a kleszcz nie odpada z jego ciała. Ptaki wędrowne mogą z kleszczem przelecieć z Afryki do Europy w czasie wiatru i deszczu – opisuje biolożka.

Jak usunąć kleszcza?

3 W aptece kupić można różne sprzęty do usuwania kleszczy – lassa, haczyki, zasyczacze i szczypawki. – Wystarczy najzwyklejsza pęseta, jaką zapewne każdy ma w łazience. Łapiemy nią kleszcza jak najbliżej skóry i wyrywamy jednym prostym ruchem, bez kręcenia. Po usunięciu kleszcza, dezynfekujemy skórę. Kleszcza można spuścić w toalecie – podpowiada dr Wierzbicka.Przypomina, że kleszcza przed wyciągnięciem ze skóry niczym nie drażnimy, nie przypalamy papierosem, nie smarujemy kremem, olejem czy masłem. – W ten sposób uniemożliwiamy kleszczowi oddychanie. W takiej sytuacji zwymiotuje i jeśli dotychczas nie przekazał nam wirusa czy bakterii, to z wymiotami zapewne to zrobi. Ryzyko zakażenia jest tym większe, im dłużej kleszcz jest wczepiony w skórę – mówi biolożka.

Gdy wyciągając kleszcza, rozerwiemy go, płyny z jego ciała mogą łatwo wniknąć w nasz organizm, a wraz z nimi bakterie, wirusy czy pierwotniaki.

Co zrobić, gdy kawałek kleszcza utknie w skórze?

4 – Najnowsze zalecenia są takie, żeby ewentualny oderwany fragment kleszcza, jego ryjek, zostawić. Rankę dezynfekujemy i czekamy aż ciało samo usunie fragment pajęczaka. Taka strategia jest bezpieczniejsza niż próby usunięcia fragmentu kleszcza, które oznaczałyby powiększenie rany i wiązałyby się z ryzykiem infekcji – tłumaczy dr Wierzbicka.

Czy gołębie mogą przynieść kleszcze do domu?

5 Gołębie oraz inne ptaki atakują tzw. ptasie kleszcze, czyli obrzeżki gołębie. Są powszechne w gołębnikach, kurnikach, wieżach kościołów, a także na strychach i poddaszach. Tędy mogą dostać się do domów.

Obrzeżki gołębie zazwyczaj atakują nocą, a ślady ich działań widać rano. Gdy obrzeżki napiją się krwi, odpadają od skóry i wracają, żeby ukryć się w gniazdach lub szczelinach podłogi czy ścian. Ich ślina jest silnie uczulająca.

W skrajnych przypadkach pogryzienie przez obrzeżki może doprowadzić do wstrząsu anafilaktycznego, a nawet do śmierci – ostrzega Ministerstwo Zdrowia.

– Gdy ptasim kleszczom brakuje żywicieli lub gdy populacja w danym miejscu bardzo się rozrośnie, mogą wchodzić do mieszkań. Walka z obrzeżkami może oznaczać konieczność zrywania tapet, boazerii, czy paneli i użycie silnych środków chemicznych. W kamienicach trzeba monitorować kratki wentylacyjne i likwidować

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Kleszcze nie fruwają, nie skaczą, nie spadają z drzew, tylko chodzą. Siedzą w zaroślach i wyczuwają, że się zbliżamy, więc przygotowują się do zejścia z rośliny na nas. Czują nasz zapach, ciepło naszego ciała i wyczuwają także drżenie ziemi, gdy nadchodzimy

dr inż. ANNA WIERZBICKA
biolożka z Wydziału Leśnego i Technologii Drewna Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

gniazda gołębi w przewodach wentylacyjnych – wyjaśnia dr Wierzbicka.

Ukłucie obrzeżka przekształca się w swędzący pęcherzyk, może doprowadzić do obrzęku, a także zapalenia naczyń limfatycznych.

Czy spodnie chronią przed kleszczami?

6 Kleszcze są wszędzie, gdzie jest zieleń i możliwi żywiciele – jeże albo myszy. – W miastach jest moda na kieszonkowe ogrody. Mamy dzięki temu większy kontakt z zielenią, możemy usiąść wśród traw czy krzewów. Z drugiej strony, to oznacza większe ryzyko spotkania kleszcza. Osobom w miastach brakuje świadomości, że kleszcza roznoszącego groźne choroby można złapać w miejskim parku, a nawet na osiedlowym placu zabaw. Powinniśmy każdego dnia sprawdzać, czy nie chodzi po nas kleszcz. A gdy wychodzimy na dłuższy spacer wśród zieleni, warto odpowiednio się ubrać – radzi dr Wierzbicka.

Do lasu czy parku – jeśli chcemy się ochronić przed kleszczami – konieczne są długie spodnie. Do tego skarpety i pełne buty. – Dla lepszej ochrony skarpety można naciągnąć nawet na spodnie, tak robią leśnicy w Austrii czy w Niemczech – mówi dr Wierzbicka.

Po przyjściu do domu ściągamy leśne ubranie, strzepujemy z niego kleszcze, które na szczęście poruszają się wolno, więc nie od razu dostaną się do zakrytej spodniami skóry.

Czy można chemicznie usunąć kleszcze z trawnika lub łąki koło domu?

7 – Chemiczne opryski działają tylko przez około cztery tygodnie, po tym czasie kleszcze wrócą wraz z jeżami czy myszami. Poza tym taki oprysk na kleszcze, to oprysk na wszystkie stawonogi, więc zaszkodzimy także motylom, pszczołom, pająkom. A tego zdecydowanie nie chcemy, chcemy zachować różnorodność gatunków, nie chcemy przecież widzieć dookoła tylko pól kukurydzy, ale kwiaty i inne rośliny. Opryski nie są więc rozwiązaniem – tłumaczy biolożka.

Pocieszające, że większość gatunków kleszczy żyje w norach i wcale nie chce spotkać człowieka. A te kleszcze, które spotykają człowieka, zapewne i tak wolałyby przyczepić się do sarny czy jelenia, bo to spokojniejsze życie niż na człowieku.

FOT. SHUTTERSTOCK

Sparaliżowana przez kleszcza

Jedna wyprawa do lasu odebrała jej sprawność

Kiedyś lubiła jeździć rowerem. Teraz z powodu kleszczowego zapalenia mózgu siedzi w wózku, który stabilizuje jej głowę i nogi.

Katarzyna Staszak

W lipcu 2022 r. rodzina Lenkiewiczów pojechała na spacer do lasu. Katarzyna, Adam i ich dwie córki: 7-letnia Iga i 4-letnia Ada.

Po wycieczce Katarzyna zauważyła dwa kleszcze, które wbiły się jej w brzuch. Adam szybko je usunął i zapomnieli o tym zdarzeniu.

Tydzień później pojechali w góry. Zdjęcia z tych wakacji zatrzymały ostatnie chwile, w których mogła objąć córki ramionami.

W piątek wracali do domu do Białegostoku. Mówiła, że boli ją głowa.

– Następnego dnia żona nie mogła już wstać z łóżka, leżała z wysoką temperaturą. Wieczorem doszły do tego wymioty. W niedzielę była już w szpitalu – wspomina Adam Lenkiewicz.

Stan Katarzyny szybko się pogarszał. Nie mogła ruszać rękami i nogami. Lekarze zdiagnozowali kleszczowe zapalenie mózgu.

Wirus sparaliżował drogi oddechowe. Zaczęła się walka o życie – podłączenie pod respirator na oddziale intensywnej terapii. Konieczne było zrobienie otworu w tchawicy i założenie rurki tracheostomijnej. Katarzyna ma ją do dzisiaj. – Próba jej usunięcia zakończyła się kolejną niewydolnością oddechową – mówi Adam.

– Gdy obudziłam się ze śpiączki nie ruszałam żadną częścią ciała – wspomina kobieta. Siedzi w wózku, który stabilizuje jej głowę i nogi.

Gdy zachorowała miała 36 lat. Obecnie potrzebuje całodobowej opieki i pomocy przy każdej czynności. Nie może sama jeść, nie może zająć się swoją higieną. Gdy leży, nie jest w stanie sama zmienić pozycji.

Może już ruszać palcami rąk i podnosi nogi. Na nowo uczyła się stać, może to zrobić, gdy jest oparta o rehabilitanta. Z jego pomocą próbuje chodzić – w specjalnych butach usztywniających nogi aż do kolan.

– Postęp jest minimalny, ale jednak jest – mówi Katarzyna.

Gdy jej mąż pracuje, opiekuje się nią jej siostra. Inne siostry też pomagają. Każdy w rodzinie musiał nauczyć się nowych rzeczy np. odsysania rurki tracheostomijnej.

Każdy dzień Katarzyny wypełnia rehabilitacja.

– Staramy się, żeby rehabilitant przychodził na dwie godziny dziennie. Do tego masaż dwa-trzy razy w tygodniu. Przez zaciśnięte mięśnie żona ma problemy ze szczęką, więc staramy się też zapewniać rehabilitację stomatologiczną. Potrzebna jest również praca z neurologopedą. Razem to pięć-sześć godzin zajęć dziennie. A dzienny koszt takiej rehabilitacji wynosi ok. 500 zł, miesięcznie daje to ok. 10 tys. zł. Ze swojej wypłaty nie jestem w stanie pokryć tych kosztów. Żona dostała niedużą rentę. Udało nam się pozyskać pieniądze przez zrzutki – wylicza Adam Lenkiewicz.

Dlaczego Katarzyna zachorowała?

– Wczesne wyjęcie kleszcza zabezpiecza nas przed zakażeniem boreliozą, natomiast nie zabezpiecza przed zachorowaniem na kleszczowe zapalenie mózgu. Wirus jest wprowadzany w momencie wkłucia, gdy kleszcz wprowadza ślinę do skóry – tłumaczy prof. Joanna Zajkowska, specjalistka chorób zakaźnych z Kliniki Chorób Zakaźnych i Neuroinfekcji Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku.

O boreliozie słyszymy częściej. To choroba wywoływana przez bakterie i na nią mamy antybiotyki. A rumień, który pojawia się na skórze, jest sygnałem alarmowym, że trzeba zgłosić się do lekarza, nawet jeśli nie zanotowaliśmy samego ukłucia przez kleszcza.

Z kleszczowym zapaleniem mózgu (KZM) jest trudniej – nie ma leków, które zatrzymają wirusa. Skutki tej choroby mogą mieć długotrwały wpływ na życie. Jedyną ochroną jest szczepionka.

U każdej osoby zakażenie KZM może mieć inny przebieg. Organizm czasem potrafi zwalczyć wirusa bezobjawowo. Nie możemy jednak zakładać, że dzięki dobrej odporności na pewno nie zachorujemy, bo wśród chorych z ciężkimi objawami są też osoby młode i dotychczas zupełnie zdrowe. Jak Katarzyna Lenkiewicz, która dojeżdżała do pracy na rowerze i lubiła chodzić po górach.

Stan Katarzyny szybko się pogarszał. Nie mogła ruszać rękami i nogami. Lekarze zdiagnozowali kleszczowe zapalenie mózgu

– Zakażenie to rywalizacja między wirusem KZM a naszym układem immunologicznym. Nie da się przewidzieć przebiegu choroby. Znaczenie może mieć ilość wirusa, jaką przenosił i zdążył przekazać człowiekowi kleszcz – mówi prof. Zajkowska.

Tłumaczy, że najczęściej choroba przebiega dwufazowo: zaczyna się od objawów podobnych do grypy, potem jest poprawa i pojawiają się objawy neurologiczne.

– Bólowi głowy mogą towarzyszyć nudności, sztywność karku i inne objawy świadczące o zajęciu układu nerwowego. Jeżeli lekarz podejrzewa zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych czy zapalenie mózgu i nie ma przeciwwskazań do punkcji lędźwiowej, pobiera się płyn mózgowo-rdzeniowy. Jeśli widać w nim cechy zapalenia, mamy już wstępne rozpoznanie – wyjaśnia prof. Zajkowska.

W wielu szpitalach na tym etapie badania się kończą, bo nie wszędzie jest możliwość wykonania badań specjalistycznych w kierunku KZM. W takich przypadkach w dokumentację medyczną lekarze wpisują zapalenie mózgu nieznanego pochodzenia (idiopatyczne).

W 2024 r. odnotowano w Polsce 793 przypadki KZM, pięć lat wcześniej zgłoszonych zachorowań było 265.

Chorzy są w różnym stanie – częste jest porażenie splotów barkowych, które uniemożliwia swobodne podniesienie ręki. Zdarza się też porażenie nóg, kłopoty z równowagą. Osoby te wymagają długotrwałej rehabilitacji.

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego jako możliwe powikłania KZM wymienia również: zaniki mięśni, padaczkę, depresję, zaburzenia koncentracji i pamięci. U dzieci skutkiem zakażenia mogą być trudności z nauką.

Prof. Zajkowska opowiada też o pacjentach, którzy nie zapamiętali samego zakażenia, ale widzą jego skutki: – Ktoś zgłasza się do lekarza, bo zauważył osłabienie ręki albo np. mniejszy obwód uda i mówi, że schudła mu jedna noga. Po badaniach okazuje się, że ma w organizmie przeciwciała przeciwko KZM.

Wiele osób myśli, że skoro nie chodzą do lasu, to problem chorób odkleszczowych ich nie dotyczy. Jednak z ankiet przeprowadzonych wśród osób, które z powodu kleszcza leżały w szpitalu, wiemy, że 90 proc. z nich w tygodniach poprzedzających zachorowanie nie było w lesie. Kleszcza spotkały koło domu.

• **Katarzyna Lenkiewicz z córkami kilka dni przed paraliżem**
FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Diagnostyka

Czy warto oddawać kleszcza do badania

Wyniki badania kleszcza, który wbił się nam w skórę, nie mają znaczenia dla lekarza. – Oferty laboratoriów są nieetyczne – mówi ekspertka od kleszczy.

FOT. SHUTTERSTOCK

Katarzyna Staszak

Diagnostykę kleszcza usuniętego ze skóry oferuje wiele laboratoriów. Przyjmują kleszcze osobiście lub dostarczone przez kuriera, w paczce. Punkty diagnostyczne radzą zamknąć złapanego kleszcza w jałowym opakowaniu, np. pojemniku na mocz kupionym w aptece.

Najczęstsze są oferty badania w kierunku boreliozy. Punkty diagnostyczne obiecują, że potwierdzą lub wykluczą obecność krętka *Borrelia burgdorferi*, czyli bakterii odpowiedzialnej za zakażenia. W internecie można znaleźć także oferty szerokiej diagnostyki jednego kleszcza – oprócz boreliozy, sprawdzany ma być też m.in. wirus odpowiedzialny za kleszczowe zapalenie mózgu.

Czy takie badanie może się przydać w naszym leczeniu?

Kleszcz z bakterią to nie dowód zakażenia

Krajowa Izba Diagnostów Laboratoryjnych zdecydowanie odradza oddawanie kleszcza do badania.

– Takie badanie, zgodnie z przepisami, nie może być uznane za badanie diagnostyczne. Co więcej, nie jest także rekomendowane przez gremia naukowców oraz specjalistów w dziedzinie chorób zakaźnych – informuje Monika Pintal-Ślimak, prezes Krajowej Rady Diagnostów Laboratoryjnych.

Jeśli badanie wyjętego z naszej skóry kleszcza potwierdzi, że jest on nosicielem krętków *Borrelia*, nie znaczy to wcale, że bakterie znalazły się też w naszym organizmie. „Nie można zatem na podstawie badania kleszcza potwierdzić, że doszło do zarażenia u człowieka" – wyjaśnia Narodowy Fundusz Zdrowia.

Wynik badania kleszcza nie może być więc dla lekarza podstawą wypisania recepty na antybiotyki.

„W aktualnie obowiązujących standardach dotyczących leczenia boreliozy z Lyme profilaktyczne leczenie antybiotykami po ukłuciu przez kleszcza nie jest zalecane jako rutynowe postępowanie. Lekarz rozważy je w indywidualnych, wyjątkowych przypadkach. Podawanie antybiotyków jest na pewno konieczne w przypadku klinicznie jawnej postaci boreliozy" – tłumaczą Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne.

Ryzyko zakażenia zależy m.in. od tego, jak długo kleszcz był wbity w skórę człowieka. „Jeśli kleszcz zostanie w całości usunięty przed upływem 24-48 godzin od ukłucia, ryzyko rozwoju choroby jest mniejsze" – przypomina NFZ.

Jak naukowcy badają kleszcze

Sprawdzanie, czy kleszcz jest nosicielem bakterii, wirusa czy pierwotniaków, to złożony proces, bo każdego patogenu szuka się inaczej, stosując inne techniki – tłumaczyła nam w podcaście Wyborczej „Zdrowa Rozmowa" dr inż. Anna Wierzbicka, biolożka i zoolożka z Wydziału Leśnego Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

– Na przykład, gdy chcę sprawdzić, czy w kleszczu, którego wyciągnęłam z sarny jest borelioza, to wkładam go w 70-procentowy roztwór czystego spirytusu i zamrażam do temperatury minus 30 st. C. W takiej zamrożonej formie transportuję go do laboratorium na Akademii Medycznej. Gdybym chciała sprawdzić ryzyko kleszczowego zapalenie mózgu, to muszę kleszcza do tego laboratorium dostarczyć żywego. Dla mnie nieetyczne jest to, że wiele prywatnych zakładów diagnostycznych przyjmuje kleszcze do badania i bierze za to po kilkaset złotych – mówi dr Wierzbicka.

Usuniętego ze skóry kleszcza nie trzeba też przynosić do przychodni czy do szpitalnego oddziału ratunkowego, bo laboratoria diagnostyczne działające w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia nie badają kleszczy. ●

Borelioza

Jeśli kleszcz już wbił się w skórę, to na pewno zachoruję?

To mit! Od takiej sytuacji do choroby droga daleka.

Po pierwsze, istnieje wiele różnych rodzajów kleszczy, z których tylko niektóre mogą przenosić infekcje, takie jak borelioza czy kleszczowe zapalenie mózgu.

To oznacza, że nie każdy kleszcz nosi w sobie bakterie boreliozy!

Tak naprawdę większość wcale ich nie ma i nie może nam ich przekazać.

Kleszcze do usunięcia po spacerze

Ryzyko wywołania boreliozy przez kleszcza jest dość niskie, nawet jeśli jest on już do nas przyczepiony, nakarmiony i faktycznie jest nosicielem czynnika zakaźnego.

Przyjmuje się, że aby doszło do zakażania boreliozą, kleszcz musi tkwić w skórze człowieka przez co najmniej 24, a zwykle nawet 72 godziny. Tyle czasu potrzebują bakterie, aby przygotować się do ataku na ludzki organizm i do niego przeniknąć. To zaś oznacza, że jeśli dokładnie obejrzymy się po powrocie z lasu czy parku i znajdziemy na sobie wgryzionego w skórę kleszcza, którego tam wczoraj nie było, a potem szybko go usuniemy, ryzyko, że złapiemy chorobę jest bliskie zeru. Z amerykańskich badań wynika, że jeśli zareagujemy odpowiednio szybko, ryzyko zachorowania na boreliozę wynosi tylko od 1,2 do 1,4 proc.

Inaczej jest, niestety, w przypadku kleszczowego zapalenia mózgu. Tu zakażony kleszcz infekuje nas od razu po ukłuciu.

Jednak przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu można się zaszczepić, a przeciwko boreliozie nie, stąd „okienko" w postaci dwóch-trzech dni bardzo się przydaje, dając nam czas na reakcję.

Długa wędrówka z jelit do gruczołów ślinowych

Dlaczego bakterie boreliozy potrzebują tyle czasu, by przeniknąć od kleszcza do naszej krwi? Ponieważ w chwili ukłucia są one uśpione w jego jelicie. Stają się aktywne dopiero po ekspozycji na ciepłą krew, którą ten pajęczak z nas wysysa. Ale mikroby nie tylko muszą się obudzić, jeszcze czeka je wędrówka z jelit kleszcza do jego gruczołów ślinowych. To wszystko trwa.

Po trzecie, nawet jeśli bakterie boreliozy przedostały się do naszej krwi, to nie oznacza, że zachorujemy! Nie zawsze zakażenie wiąże się z chorobą, dlatego że nasz układ immunologiczny w znacznej części przypadków sam radzi sobie z tymi bakteriami.

Jeśli dojdzie do zakażenia, lecz nie pojawią się żadne objawy, to nie można wtedy w ogóle mówić o chorobie.

W przypadku kleszczy należy zachować trzeźwą głowę. Nie bagatelizować zagrożenia i odpowiednio się ubierać, idąc do lasu, a po powrocie wytrzepać np. na balkonie wierzchnie ubranie. Potem wystarczy oglądać się podczas wieczornej toalety i usunąć kleszcza, jeśli jakiś się do nas przyczepił. Można też sobie zanotować, że takie zdarzenie miało miejsce i jeśli z czasem pojawią się u nas objawy boreliozy (np. rumień), zgłosić się do lekarza. ●

Margit Kossobudzka

eprasa.pl d3dcb7cdf2

wyborcza.pl

wyborcza TV

24-29 KWIETNIA 2026

VOD: Netflix | Disney+ | HBO Max | Prime Video
CANAL+ | SkyShowtime | Player | Apple TV+

„MUSZKIETEROWIE”. IDEALNY SERIAL DLA CAŁEJ RODZINY
S. 4-5

„MADE IN KOREA”. DOBRY, ZŁY I SKORUMPOWANY
S. 5

FRANZ KAFKA

Niewinny urok męczennika

S. 2-3

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Film „Franz Kafka" Agnieszki Holland zdobył Srebrne Lwy na Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni. Nagrodę dla najlepszego aktora otrzymał Idan Weiss, odtwórca tytułowej roli

TV / VOD

Paradoksy KAFKI

Agnieszka Holland w pogoni za Franzem Kafką. Przepraszam, że tak pędzę, ale próbuję nadążyć za reżyserką.

W ten film trzeba wskoczyć jak do pociągu, który ruszył z peronu i nabiera prędkości. Próbujesz złapać oddech w biegu. Na szczęście przez otwarte drzwiczki ktoś wyciąga rękę, chwytasz się jej i po chwili jesteś w środku. Zajmujesz pierwsze wolne miejsce, ale nie możesz jeszcze odetchnąć, bo nie wiesz, w jakim kierunku zmierzasz.

To poczucie nie wzięło się znikąd.

We „Franzu Kafce" Agnieszka Holland rzuca się w pogoń za tytułowym bohaterem uliczkami Pragi, a rytm opowieści raz po raz się zmienia. Marek Epstein poskładał scenariusz z epizodów porozrzucanych na przestrzeni czterech dekad życia pisarza. Jeśli opowieść wpada na dłużej w kolejny klasycznej biografii, to tylko po to, żeby na kolejnym zakręcie z nich wylecieć.

Widz zostaje pozbawiony komfortu podróży – jak rozumiem, o to właśnie chodzi: żeby wytrącić go z równowagi i zmusić do skupienia.

„Franz Kafka" został polskim kandydatem do Oscara.

Bohater pozostaje tajemnicą

Kafka przypomina u Holland projekt w budowie, obserwujemy go w procesie tworzenia. W przenośni oraz dosłownie – pochylonego nad kartką papieru, którą zapisuje linijkami utworów i listów do bliskich. Nie bez przyczyny leitmotivem filmu staje się scena, w której Kafka wlecze przez miasto swoje biurko. Potężny mebel towarzyszy mu przy każdej przeprowadzce, jakby Franz bez niego nie istniał. Tak też się zresztą czuł. W jednym z listów do Maxa Broda pisał wprost: „Wiem, to żałosne, chociaż uzasadnione – życie pisarza w rzeczywistości zależne jest od jego własnego biurka; i jeśli ten pragnie uniknąć obłędu, to nie wolno mu odejść, musi się trzymać tego biurka zębami"*.

Do tworzenia potrzebny jest również spokój, którego Kafka bezskutecznie szuka. W rodzinnym domu ma biurko w przechodnim pokoju, gdzie dochodzą gwar rozmów i inne uciążliwe dźwięki. Ale nawet gdy wydaje się, że pisarz wreszcie zazna ciszy, nachodzą go intruzi – turyści odwiedzający muzeum. Wraz z nimi do świata Kafki bezpardonowo wdziera się współ-

eprasa.pl d3dcb7cdf2

czesność, przytłacza, odbiera poczucie prywatności.

Czy to właśnie konsekwencje zdradzonego testamentu? Przecież Kafka polecił, żeby po jego śmierci spalić nieopublikowane rękopisy. Gdyby Brod posłuchał przyjaciela, stracilibyśmy bezpowrotnie „Proces" i inne utwory. Ale może w ten sposób on uniknąłby ciekawskich spojrzeń, tysięcy interpretacji swojej twórczości i prześwietlania życiorysu. A jego nazwisko nie stałoby się marką, którą można sprzedać każdy gadżet i tandetę.

Holland i Epstein wydają się nie mieć złudzeń: rozgryzienie Kafki to wyzwanie skazane z góry na niepowodzenie, niespełnione – w każdym razie, jeśli ma prowadzić do definitywnych, rozstrzygających interpretacji. Bohater tej opowieści pozostanie więc tajemnicą. Być może jednak sam wysiłek związany z podjęciem próby ma w sobie wystarczającą wartość?

A może Kafka nie istniał?

Nie czuł się ani Żydem, ani Niemcem, ani Czechem, chociaż pozostawał pod wpływem każdej z tych kultur. Inny, nieprzystający do schematu, obcy, niezrozumiany. Ale on także nie rozumiał innych. – Oczy ma sprawne, ale na swój sposób jest ślepy – stwierdza jeden z przyjaciół, Oskar Baum, który sam w dzieciństwie stracił wzrok. Kafka porusza się wśród ludzi po omacku. Jak w tej zabawie w ciuciubabkę, kiedy szukając sióstr, dotyka ręką gorącego pieca. Nic dziwnego, że ucieka do świata wyobraźni i autoironii, którą broni się przed codziennością.

Kamera Tomasza Naumiuka próbuje zajrzeć do tego świata przez oczy odtwórcy głównej roli. Idan Weiss jest podobny do Franza Kafki i z fizyczności wywodzi swoją kreację. Ale to postać zbudowana z wielu spojrzeń. Pomocą służą również osoby z najbliższego otoczenia pisarza, dzieląc się obserwacjami i wspomnieniami. Mówią wprost do kamery, choć wszystko przywodzi na myśl raczej mockument o fikcyjnej postaci. W głowie widza rodzi się pytanie: „Chwila, a może Kafka w ogóle nie istniał?". Drobny, wychudzony, blady, z odstającymi uszami przywodzi na myśl postać ze świata fantastyki, brata Nosferatu. Innym razem przypomina dziecko, niezdolne do skupienia czy powstrzymania śmiechu wobec komicznego zgrzytu w powadze sytuacji.

Dorosły, ale traktowany jak dziecko – to jeden z wielu paradoksów Franza. Matka, Julie Kafka, tłumaczy w filmie, że nadopiekuńczość wobec syna wynikała z pochowania dwóch jego braci. Kruchy, ale silny – kolejny paradoks. Poważny, ale z poczuciem humoru. Romantyczny, ale cyniczny. Odważny, ale przerażony życiową stabilizacją u boku narzeczonej, przyziemnymi wyborami mebli i tapet do mieszkania. Woli żyć ideałem miłości z listów, śnić o rzeczywistości.

FOT. MARLENE FILM PRODUCTION (2)

Wreszcie nonkonformistyczny, ale bez wiary w bunt, uległy ojcu, przez co tkwi w wyjaławiającej go pracy w towarzystwie ubezpieczeń.

Niewinny urok męczennika

Herman Kafka wykpiwał pisarskie aspiracje syna, hołdował zupełnie innym wartościom. Jego zaciśnięta pięść uderzająca w stół staje się symbolem opresji i władzy. Franz godzi się na upokorzenie. Trudno ocenić, czy jest tak spętany i podporządkowany, czy po prostu uznaje, że ojciec ma do tego prawo. Spuszcza głowę, poddając się brutalnej ocenie. Stąd „niewinny urok męczennika", o którym wspomina Baum.

Za bratem wstawiają się młodsze siostry, w których mógł znaleźć oparcie. Holland stara się ukazać także ich perspektywę i losy. W końcu w rozmowie z „Wyborczą" reżyserka przyznała. – Miałam do Kafki bardzo osobisty stosunek, taki rodzaj czułości, jaki się ma wobec brata. Myślałam, że jestem trochę jak jego siostra Otla; podziwiałam go, a jednocześnie obawiałam się o niego i chciałam go chronić, także przed nim samym.

Kafka czuje, że zawiódł jako syn, a później także w innych rolach. Piętno lęku, rozczarowania i bezsilności noszą też jego bohaterowie: ludzie poddawani osądowi, którego kryteria są niejasne. Towarzyszy im przytłaczający ciężar bliżej nieokreślonego zagrożenia, poczucie wyobcowania i wstydu.

Losy Franza rymują się na ekranie z jego twórczością. W trakcie jednego z odczytów ożywają sceny z „Kolonii karnej", a korytarze instytucji wypełniają stukot maszyn do pisania i absurdy biurokracji.

Przepraszam, że tak pędzę, ale próbuję nadążyć za Agnieszką Holland i Markiem Epsteinem. Nawet jeśli ten ruch bywa pozorny, bo przecież w jakimś sensie kręcimy się w miejscu, nieprawdaż? Roman Karst w przedmowie wydania „Nowel i miniatur" pisał: „Kafka należy do osobliwego typu pisarzy, których wysiłek skupia się na formułowaniu i komplikowaniu problemu, a nie na jego rozwiązaniu. Wszystkie jego dzieła reprodukują w gruncie rzeczy w przeróżnych odmianach jednakową sytuację zasadniczą, ich fabuła, zresztą bardzo nikła, nie posuwa się naprzód, lecz krąży w miejscu i stale powraca do punktu wyjścia – jej treścią są bowiem niekończące się rozważania ludzi, którzy medytują nad tym, jak osiągnąć cel dla człowieka nieosiągalny".

Film Agnieszki Holland powtarza w pewnym sensie ten paradoks. A może to po prostu zapis myśli reżyserki, która – jak słyszymy w finale – wciąż czeka na linii, próbując się do Kafki dodzwonić?

Piotr Guszkowski

*Cytat z listu Kafki do Broda w tłumaczeniu Artura Szlosarka za Dwutygodnik.com

FRANZ KAFKA

dramat biograficzny, Czechy, Polska, Niemcy, Francja 2025, tw. Agnieszka Holland, wyk. Idan Weiss, Peter Kurth, Katharina Stark, Sebastian Schwarz, Carol Schuler, Jenovéfa Boková

sobota | 21:00 | CANAL+ PREMIUM i w serwisie Canal+

„WYBORCZĄ TV" redaguje zespół działu Kultura; **Projekt makiety „Wyborczej TV":** Dorota Jezierska i Tomasz Lebioda; **Grafik:** Magdalena Birska; **Wydawca:** Wyborcza Sp. z o.o., ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa, tel. 22 555 66 00, **e-mail:** kultura@wyborcza.pl, **Licencje na treści:** licencje@wyborcza.pl **Naświetlanie i druk:** Quad/Graphics Europe Sp. z o.o.; **Okładka:** Marlene Film Production; **Serwis telewizyjny przygotowuje media-press.tv.**
Za zmiany w programie wprowadzone przez stacje po wysłaniu numeru gazety do drukarni redakcja nie odpowiada.

eprasa.pl d3dcb7cdf2

VOD

FOT. DUSAN MARTINCEK / BBC 2015

Trzej muszkieterowie mają prezencję. Każdy jest inny, ale wszyscy przystojni. Łatwo można znaleźć swojego ulubieńca

Jeden za wszystkich

***Muszkieterowie* mieli już wiele wcieleń, ale to ma wyjątkowy charme.**

Co wspólnego mają bohaterowie powieści Aleksandra Dumasa z młodymi mężczyznami, występującymi razem na scenie w lekkim zazwyczaj repertuarze?

Jak zauważyła moja redakcyjna koleżanka, ta nieduża grupka została napisana tak, jak komponowane są boysbandy – żeby każdy znalazł swojego ulubieńca. Kogoś, z kim się identyfikuje i komu kibicuje najmocniej. A po latach wracał z nostalgią i ciepełkiem w sercu, może też z odrobiną nieszkodliwego zażenowania.

Ja wybieram Atosa, a wy?

Już fani Beatlesów dzielili się na wielbicieli Johna, Paula i Ringo (no bo przecież nie George'a). Fanki Take That wybierały między Robbiem Williamsem, Garym Barlowem i Markiem Owenem, fanki One Direction – między Harrym Stylesem, Zaynem Malikiem i Liamem Paynem.

Podobnie jest z muszkieterami. Atos, arystokrata z przeszłością, uwodzicielski Aramis, siłacz Portos czy narwany młokos D'Artagnan? Każdy mógł wybrać swojego ulubieńca. Ja, czytając „Trzech muszkieterów" w dzieciństwie, wybrałam Atosa i jemu pozostaję wierna.

Także w wersji z serialu BBC „Muszkieterowie", który trafił właśnie do serwisu Canal+, dzięki czemu mogłam się wybrać w sentymentalną podróż.

Idealny serial dla całej rodziny

Nie tylko do czasów, gdy poznałam bohaterów Dumasa, ale też do czasów sprzed pandemii, bo serial miał premierę w 2014 roku. Później, już w lockdownie, oglądaliśmy go całą rodziną. Ze swoim oldskulowym stylem zaskakująco dobrze sprawdza się jako kino familijne.

„Muszkieterowie" nie są ekranizacją „Trzech muszkieterów" Dumasa, w ogóle nie są zbyt wierni powieści ani historii Francji z pierwszej połowy XVII wieku. To serial inspirowany bardziej bohaterami niż intrygą z książki. Do tego nakręcony za niewielkie pieniądze i bardzo prosty, ale nie prostacki.

Jego najmocniejszym punktem są czterej główni aktorzy, którzy potraktowali zadanie wcielenia się w muszkieterów poważnie. Nie tylko przygotowali się do pojedynków na rapiery i konnych galopad, ale też świetnie zagrali.

Aktorzy w skórach i z piórami

Trzej muszkieterowie mają prezencję, a D'Artagnan szybko do nich dołącza, stając się z gaskońskiego wiejskiego chłopca żołnierzem. W skórzanych kostiumach, które tylko krojem nawiązują do strojów z epoki, z zadbanym (zwłaszcza Aramis) zarostem, w wysokich butach i kapeluszach z piórami wyglądają doskonale. Do tego każdy jest inny, ale wszyscy przystojni. Łatwo można znaleźć swojego ulubieńca.

Tom Burke jako Atos jest odpowiednio chmurny i wycofany, doskonale włada rapierem. Santiago Cabrera jako Aramis jest odpowiednio uroczy i uwodzicielski, a do tego jest strzelcem wyborowym. Portos Howarda Charlesa jest zabawny i silny, a jego ciemna skóra ma nie tylko uzasadnienie w fabule, ale też jest nawiązaniem do historii samego Dumasa, którego babka była czarną niewol-

eprasa.pl d3dcb7cdf2

nicą. Zaś Luke Pasqualino jako D'Artagnan jest młody, piekielnie sprawny i w gorącej wodzie kąpany. Tworzą kwartet idealny.

A w serialu jest to, co najważniejsze – awanturnicza opowieść płaszcza i szpady o czterech mężczyznach, których poza służbą dla króla i ojczyzny łączy przyjaźń i poczucie sprawiedliwości. Nie traktują siebie zbyt serio. Ochrona króla, królowej, służba Francji – to już zupełnie inna sprawa. Gdy w grę wchodzą ich obowiązki, trzej muszkieterowie, D'Artagnan i kapitan Treville gotowi są położyć na szali życie.

Mają różne pochodzenie i różne talenty, ale też – co nie jest oczywiste – różne poczucie humoru. Gdy na początku serialu wpadają w kłopoty, jeden z nich wykrzykuje „pamiętajcie o haśle muszkieterów!", na co inny odpowiada „każdy troszczy się o siebie!". Ale bez obaw: „Jeden za wszystkich, wszyscy za jednego!" mają wyryte w sercach.

W każdym z trzech sezonów mają innego arcywroga. W pierwszym jest to kardynał Richelieu, grany wybornie przez Petera Capaldiego. Pojawiają się oczywiście Milady de Winter i Konstancja Bonacieux ze swoim okropnym mężem, a także król Ludwik XIII i jego żona Anna Austriaczka. Królowa odgrywa w serialu dużo ważniejszą rolę niż w powieści. I nie jej diamentowe spinki przyprawiają muszkieterów o ból głowy.

BBC kręci Francję w Czechach

Serial powstał w Czechach i to widać. Ale mnie zupełnie to nie przeszkadza. Więcej – zorientowałam się, jak mało wiem o kraju naszych sąsiadów i nabrałam ochoty na odwiedzenie miejsc pokazanych na ekranie: imponującej biblioteki praskiego klasztoru na Strahowie, ale też zamku w Dobříšu czy Pałacu Arcybiskupiego w Kromieryżu na Morawach.

Pierwszy sezon jest zdecydowanie najlepszy. Nie da się ukryć, że kardynał Richelieu jest najbardziej godnym muszkieterów przeciwnikiem. Ale i w dwóch kolejnych nie brakuje bardzo dobrych odcinków, a cały serial nie schodzi nigdy poniżej przyzwoitego poziomu. Zresztą wszelkie braki rekompensują aktorzy-muszkieterowie.

Maja Staniszewska

MUSZKIETEROWIE

serial przygodowy, Wielka Brytania 2014-16, tw. Adrian Hodges, wyk. Luke Pasqualino, Santiago Cabrera, Tom Burke, Howard Charles, Ryan Gage, Hugo Speer, Tamla Kari, Alexandra Dowling, Maimie McCoy, Rupert Everett

3 sezony, Canal+

Dobry, zły i skorumpowany

Czy to najlepszy południowokoreański serial minionego roku?

W Korei Południowej faktyczną władzę sprawuje Koreańska Centralna Agencja Wywiadowcza (KCIA), gwardia prezydenta Park Chung Hee, stworzona po przewrocie wojskowym, na wzór amerykańskiej CIA.

Jest rok 1970. Bohatera szpiegowskiego serialu „Made in Korea", tajemniczego biznesmana Baeka Ki-tae (Hyun Bin) poznajemy, kiedy wsiada do Boeinga 727-89. Samolot zostaje porwany przez członków japońskiej Frakcji Armii Czerwonej. To porwanie wydarzyło się naprawdę.

Baek Ki-tae mówi, że jest „tylko biznesmenem", szybko jednak okazuje się, że nie obawia się śmierci. Jak wytknie mu jeden z bohaterów: barbarzyńca w świetnie skrojonym garniturze. A więc idealny agent KCIA.

Nieidealni bohaterowie

„Made in Korea" to opowieść o tym, jak robi wszystko, by utrzymać się na powierzchni. Ten, kto jest chorobliwie ambitny, a przy tym pełen uroku, wszędzie się wciśnie, każdego przekabaci, a kogo nie przekona – zabije.

W tle tej opowieści jest metamfetamina, która zalała Koreę Południową po II wojnie światowej i wojnie koreańskiej. Udział w tym mieli także amerykańscy żołnierze, pokazani jako skorumpowani, niechętni sojusznicy.

Worki z narkotykiem Baek Ki-tae ma w neseserze, który wnosi na pokład samolotu. Czy robi pod szyldem swojej agencji lewe interesy, a może połakomił się na własny zysk?

To nie jest serial dla kogoś, kto rzuca właśnie palenie albo o tym myśli

FOT. DISNEY+

MADE IN KOREA

serial kryminalny, Korea Południowa 2025, wyk. Hyun Bin, Jung Woo-sung, Won Ji-an, Seo Eun-soo, Cho Yeo-jeong, Jung Sung-il, Woo Do-hwan

Disney+

Akcja nabiera rumieńców, kiedy na scenę wchodzi Jang Geon-young (Jung Woo-sung), ekscentryczny prokurator z odpychającym, szaleńczym śmiechem. Jang Geon-young, ku rozpaczy Baeka Ki-tae ma solidny kręgosłup moralny. Nie zamierza przymykać oka na handel narkotykami. Pozornie nieszkodliwy, staje się godnym dla Baek Ki-tae adwersarzem. Postanawia odkryć wszystkie sekrety agenta KCIA, zdemaskować go i postawić przed wymiarem sprawiedliwości.

„Made in Korea" to opowieść noir, serial kostiumowy. Sporo akcji rozgrywa się tu w ponurych wnętrzach, pustostanach, piwnicach. To opowieść, pokazywana oczami bohaterów, którym daleko do ideałów. Tworzenie problematycznych, złożonych postaci to przecież specjalność południowokoreańskich realizatorów.

Najlepsza k-drama 2025?

„Made in Korea" ogląda się jednym tchem. Dzięki charyzmie Hyun Bina wsiąkamy w tę historię od razu, od pierwszych zdań prowadzonej przez niego nieco ironicznie opowieści. Jego spokój i dezynwoltura zaskakująco pasują do scen akcji, których nie ma wiele, a kiedy już są, mają klasę bez efekciarstwa.

W wielu recenzjach powtarza się stwierdzenie, że „Made in Korea" to najlepsza k-drama minionego roku. Bez wątpienia jest to świetny serial szpiegowski, produkcja imponująca pod każdym względem.

Nie jest to jednak serial dla kogoś, kto rzuca właśnie palenie albo o tym myśli. Bohaterowie dmuchają sobie dymem w twarz, palą dla relaksu, a poważne rozmowy prowadzą we wstążkach papierosowego dymu. Jak to w kinie noir. W tym przypadku niezwykle atrakcyjnego wizualnie. Idę zapalić.

Marta Górna

eprasa.pl d3dcb7cdf2

PIĄTEK 24.04

KOLARSTWO

• WYŚCIG DOOKOŁA ALP
UCI ProSeries – 5. etap
13:35 | EUROSPORT 2

PIŁKA NOŻNA

• BETCLIC 1. LIGA
Wisła Kraków – Puszcza Niepołomice
20:25 | TVP SPORT

• BUNDESLIGA
RB Lipsk – 1. FC Union Berlin
20:20 | ELEVEN SPORTS 3

• LALIGA EA SPORTS
Real Betis – Real Madryt
20:55 | ELEVEN SPORTS 1

• PKO BP EKSTRAKLASA
KGHM Zagłębie Lubin – Bruk-Bet Termalica Nieciecza
17:55 | CANAL+ SPORT 3 HD
Jagiellonia Białystok – Górnik Zabrze
20:25 | CANAL+ SPORT 3 HD, CANAL+ SPORT 4 HD

• PREMIER LEAGUE
Sunderland AFC – Nottingham Forest
20:55 | CANAL+ EXTRA 1

• SERIE A ENILIVE
SSC Napoli – US Cremonese
20:40 | ELEVEN SPORTS 2

TENIS

• ATP TOUR MASTERS 1000 – MUTUA MADRID OPEN
11:00 | 13:00 | 15:00 | 17:00 | POLSAT SPORT 1

• WTA 1000 – MUTUA MADRID OPEN
11:00 | 13:00 | 15:00 | 19:00 | 21:00 | CANAL+ SPORT2 HD

SOBOTA 25.04

KOSZYKÓWKA

• ORLEN BASKET LIGA
Anwil Włocławek – WKS Śląsk Wrocław
17:25 | POLSAT SPORT 3

PIŁKA NOŻNA

• BETCLIC 2. LIGA
Śląsk II Wrocław – Sandecja Nowy Sącz
13:10 | TVP SPORT

• BUNDESLIGA
1. FC Köln – Bayer 04 Leverkusen
15:20 | ELEVEN SPORTS 2
1. FSV Mainz 05 – Bayern Monachium
15:20 | ELEVEN SPORTS 1
Hamburger SV – TSG 1899 Hoffenheim
18:20 | ELEVEN SPORTS 2

• LALIGA EA SPORTS
Atlético Madryt – Athletic Club
20:55 | ELEVEN SPORTS 1

• PKO BP EKSTRAKLASA
Korona Kielce – GKS Katowice
14:40 | CANAL+ SPORT 3 HD
Lechia Gdańsk – Raków Częstochowa
17:25 | CANAL+ SPORT 3 HD
Cracovia – Pogoń Szczecin
20:10 | CANAL+ SPORT 3 HD

• PREMIER LEAGUE
Fulham FC – Aston Villa
13:25 | CANAL+ EXTRA 1
Liverpool FC – Crystal Palace
15:55 | CANAL+ EXTRA 1
West Ham United – Everton FC
15:55 | CANAL+ EXTRA 3
Arsenal FC – Newcastle United
18:25 | CANAL+ EXTRA 1

• SERIE A ENILIVE
Parma Calcio 1913 – Pisa SC
14:55 | ELEVEN SPORTS 4
Bologna FC 1909 – AS Roma
17:55 | ELEVEN SPORTS 1
Hellas Werona – US Lecce
20:40 | ELEVEN SPORTS 2

SIATKÓWKA

• PLUSLIGA
Finał – 1. mecz
14:45 | POLSAT SPORT 1
Mecz o 3. miejsce – 1. mecz
17:30 | POLSAT SPORT 1

• TAURON LIGA
Mecz o 3. miejsce – ewentualny 4. mecz: BKS BOSTIK ZGO Bielsko-Biała – UNI Opole
12:30 | POLSAT SPORT 1
19:30 | EUROSPORT 1

TENIS

• ATP TOUR MASTERS 1000 – MUTUA MADRID OPEN
11:00 | 13:00 | 15:00 | 17:00 | POLSAT SPORT 2

• WTA 1000 – MUTUA MADRID OPEN
11:00 | 13:00 | 15:00 | 20:00 | CANAL+ SPORT2 HD

NIEDZIELA 26.04

KOLARSTWO

• LIÈGE-BASTOGNE-LIÈGE
UCI World Tour
13:30 | EUROSPORT 2

KOSZYKÓWKA

• NBA
1. runda
21:30 | TVP SPORT

• ORLEN BASKET LIGA
Legia Warszawa – AMW Arka Gdynia
12:30 | POLSAT SPORT 1

KOLARSTWO. Prestiżowy wyścig dookoła Romandii to kluczowy sprawdzian formy przed Giro d'Italia. Transmisje od wtorku w Eurosporcie 2 · FOT. U. J. ALEXANDER/SHUTTERSTOCK

PGE Start Lublin – Tauron GTK Gliwice
17:25 | POLSAT SPORT 3

PIŁKA NOŻNA

• BUNDESLIGA
VfB Stuttgart – SV Werder Brema
15:20 | ELEVEN SPORTS 3
Borussia Dortmund – SC Freiburg
17:20 | ELEVEN SPORTS 2

• LALIGA EA SPORTS
Rayo Vallecano – Real Sociedad
13:55 | ELEVEN SPORTS 2
Real Oviedo – Elche CF
16:10 | CANAL+ SPORT 4 HD
CA Osasuna – Sevilla FC
18:25 | ELEVEN SPORTS 3
Villarreal CF – RC Celta
20:55 | CANAL+ SPORT 4 HD

• PKO BP EKSTRAKLASA
Wisła Płock – Radomiak Radom
12:10 | CANAL+ SPORT 3 HD
Widzew Łódź – Motor Lublin
14:40 | CANAL+ SPORT 3 HD
Lech Poznań – Legia Warszawa
17:25 | TVP 2
17:25 | CANAL+ PREMIUM, CANAL+ SPORT 3 HD

• SERIE A ENILIVE
ACF Fiorentina – US Sassuolo Calcio
12:25 | ELEVEN SPORTS 1
Genoa CFC – Como 1907
14:55 | ELEVEN SPORTS 1
Torino FC – Inter Mediolan
17:55 | ELEVEN SPORTS 1
AC Milan – Juventus FC
20:40 | ELEVEN SPORTS 1

PIŁKA RĘCZNA

• ORLEN SUPERLIGA
12:30 | POLSAT SPORT 3

SIATKÓWKA

• TAURON LIGA
Finał – ewentualny 4. mecz: PGE Budowlani Łódź – KS DevelopRes Rzeszów
14:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• ATP TOUR MASTERS 1000 – MUTUA MADRID OPEN
11:00 | 13:00 | 15:00 | 17:00 | POLSAT SPORT 2

• WTA 1000 – MUTUA MADRID OPEN
11:00 | 13:00 | 15:00 | 20:00 | CANAL+ SPORT2 HD

PONIEDZIAŁEK 27.04

PIŁKA NOŻNA

• BETCLIC 1. LIGA
30. kolejka: Ruch Chorzów – Pogoń Grodzisk Mazowiecki
17:55 | TVP SPORT

• PKO BP EKSTRAKLASA
Piast Gliwice – Arka Gdynia
18:55 | CANAL+ SPORT 3 HD

• PREMIER LEAGUE
Manchester United – Brentford FC
20:55 | CANAL+ EXTRA 1

• SERIE A ENILIVE
20:40 | ELEVEN SPORTS 1

TENIS

• ATP TOUR MASTERS 1000 – MUTUA MADRID OPEN
11:00 | 13:00 | 15:00 | 17:00 | POLSAT SPORT 1

• WTA 1000 – MUTUA MADRID OPEN
11:00 | 13:30 | 16:00 | 19:00 | 21:00 | CANAL+ SPORT2 HD

WTOREK 28.04

KOLARSTWO

• WYŚCIG DOOKOŁA ROMANDII
UCI World Tour – prolog
15:30 | EUROSPORT 2

PIŁKA NOŻNA

• LIGA MISTRZÓW UEFA
Półfinał – 1. mecz
20:55 | CANAL+ EXTRA 1

• SERIE A ENILIVE
20:40 | ELEVEN SPORTS 1

SIATKÓWKA

• TAURON LIGA
Mecz o 3. miejsce – ewentualny 5. mecz: UNI Opole – BKS BOSTIK ZGO Bielsko-Biała
17:30 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• ATP TOUR MASTERS 1000 – MUTUA MADRID OPEN
11:00 | 13:00 | 15:00 | POLSAT SPORT 1

• WTA 1000 – MUTUA MADRID OPEN
13:00 | 20:00 | CANAL+ SPORT2 HD

ŚRODA 29.04

KOLARSTWO

• WYŚCIG DOOKOŁA ROMANDII
UCI World Tour – 1. etap
15:30 | EUROSPORT 2

PIŁKA NOŻNA

• LIGA MISTRZÓW UEFA
Półfinał – 1. mecz
20:50 | CANAL+ EXTRA 1
20:55 | TVP SPORT

SIATKÓWKA

• PLUSLIGA
Finał – 2. mecz
17:30 | POLSAT SPORT 1
Mecz o 3. miejsce – 2. mecz
20:00 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• ATP TOUR MASTERS 1000 – MUTUA MADRID OPEN
Ćwierćfinały
16:00 | 21:30 | POLSAT SPORT 2

• WTA 1000 – MUTUA MADRID OPEN
13:00 | 20:00 | CANAL+ SPORT2 HD

CZWARTEK 30.04

KOLARSTWO

• WYŚCIG DOOKOŁA ROMANDII
UCI World Tour – 2. etap
15:30 | EUROSPORT 2

KOSZYKÓWKA

• NBA
1. runda
02:00 | TVP SPORT

• ORLEN BASKET LIGA
Górnik Zamek Książ Wałbrzych – Energa Czarni Słupsk
20:10 | POLSAT SPORT 2

TENIS

• ATP TOUR MASTERS 1000 – MUTUA MADRID OPEN
Ćwierćfinały
13:00 | 20:00 | POLSAT SPORT 1

• WTA 1000 – MUTUA MADRID OPEN
16:00 | 22:00 | CANAL+ SPORT2 HD

eprasa.pl d3dcb7cdf2

PROMOCJA

Hipokrates miał rację....

Hipokrates twierdził, że śmierć zaczyna się w jelitach, a układ pokarmowy to „korzenie zdrowia" ludzkiego organizmu. Jak się dziś okazuje od stanu zdrowia jelit, a ściślej mówiąc od zaburzeń mikrobioty, zależy nie tylko stan naszego ciała, ale również umysłu.

W ostatnich latach jesteśmy świadkami rosnącej epidemii chorób zapalnych jelit, otyłości insulinooporności oraz NAFLD (niealkoholowej choroby stłuszczeniowej wątroby). Jak dowodzą badania, wspólną przyczyną tych oraz wielu innych dolegliwości są poważne zaburzenia mikrobioty jelitowej, spowodowane niewłaściwą dietą, brakiem snu, stresem oraz nadmierną konsumpcją wysoko przetworzonej żywności, leków i antybiotyków.

Okazuje się także, że wiele innych chorób pozornie nie związanych z problemami jelitowymi jak np. depresja, Hashimoto czy nerwica, mogą rozpoczynać się także od dysbiozy układu pokarmowego. I choć do niedawna nie łączono stanu naszych jelit z ogólnym samopoczuciem czy odpornością – dziś wiadomo, że aby być zdrowym należy przede wszystkim zadbać o kondycję jelit i przywrócić równowagę mikrobioty.

Eric Nilsen – duński ekolog i doradca Ministra ds. Ochrony Środowiska, był jednym z pierwszych badaczy w Europie, który stwierdził, że przywrócenie równowagi mikrobiomu jelit może stanowić ważny krok w leczeniu szeregu schorzeń cywilizacyjnych. Opracował on autorską formułę płynnego probiotyku, który okazał się być skutecznym remedium stosowanym obecnie w ponad 50 krajach na całym świecie. Vita Biosa czyli produkt, o którym mowa, powstaje w wieloetapowym procesie fermentacji ziół z upraw ekologicznych oraz kilkunastu szczepów żywych mikroorganizmów. Dzięki efektowi synergii odbudowuje on mikrobiotę jelit, skutecznie przeciwdziałając dysbiozie.

Ponad dwudziestoletnie doświadczenie potwierdza skuteczność tego naturalnego probiotyku, zalecanego przez lekarzy, dietetyków oraz naturoterapeutów. Naturalne żywe organizmy zawarte w Vita Biosa powodują regenerację mikrobiomu, poprawę funkcjonowania układu trawiennego, wzrost odporności oraz poprawę przyswajalności substancji odżywczych zawartych w spożywanych produktach.

Za sprawą naturalnej metody fermentacji kaskadowej, wysokiemu stężeniu żywych mikroorganizmów (10^8 cfu/ml), wzbogaconych 19 organicznymi ziołami Vita Biosę cechuje bardzo wysoka bioprzyswajalność. Obniżone p.H produktu powoduje, że bakterie probiotyczne są w stanie w żywej postaci dotrzeć do jelit, gdzie mogą rozpocząć ich kolonizację. Jedna porcja probiotyku (15 ml) zawiera aż $15x10^8$ bakterii probiotycznych, co odpowiada kilkudziesięciu opakowaniom najlepszych składowo jogurtów probiotycznych.

Ponieważ Vita Biosa nie zawiera ani laktozy ani kazeiny, można ją polecić także osobom z problemem nietolerancji tych substancji.

Ponadto, jak wiadomo, wg naturoterapeutów, jogurtów nie należy spożywać w okresach zimowych, gdyż mają one właściwości wychładzające organizm. Wówczas Vita Biosa stanowi doskonałą alternatywę, z uwagi nie tylko na znacznie wyższą koncentrację mikroorganizmów, ale także z powodu bogactwa minerałów, mikroelementów oraz ziół wspomagających procesy trawienne.

Wskazania do stosowania żywych mikroorganizmów:

- Dysbioza
- Cukrzyca i inulinooporność
- Stłuszczenie wątroby
- Nietolerancje pokarmowe (zwłaszcza nietolerancja laktozy)
- Zaparcia, biegunki oraz zaburzenia perystaltyki jelit
- Refluks, Hashimoto
- Przerost Helicobacter pylori
- Częste przeziębienia i stany grypowe
- Zespół jelita drażliwego IBS
- Wspomaganie diet redukcyjnych, oczyszczających i ketogenicznych
- Zapobieganie przedwczesnemu starzeniu
- Podwyższony cholesterol, otyłość
- Inne problemy związane ze stanem zapalnym jelit
- Jako osłona przy antybiotykoterapii
- Dla wzmocnienia organizmu po chorobach

***VITA BIOSA** składniki: ekologiczne zioła: anyż, korzeń lukrecji, koper włoski, bazylia, rumianek, trybula, koper ogrodowy, bez czarny, kozieradka, korzeń imbiru, arcydzięgiel, jałowiec, pokrzywa, oregano, pietruszka, mięta, rozmaryn, szałwia, tymianek; żywe kultury bakterii: Bifidobacterium lactis, Bifidobacterium longum, Lactobacillus acidophilus, Lactobacillus casei, Lactobacillus rhamnosus, Lactobacillus salivarius, Lactococcus lactis, Streptococcus thermophilus.*

Zamówienia

22 436 45 11
22 409 77 92
pon. - pt.
w godz. 9-16
www.sklepdobry.pl

PROMOCJA
TERAZ 20% RABATU

suplement diety

eprasa.pl d3dcb7cdf2

PIĄTEK 24.04

Od A do Z

CIVIL WAR ★★★★
film sens., USA/Wlk. Brytania/Finlandia 2024, reż. Alex Garland, wyk. Kirsten Dunst, Wagner Moura, Cailee Spaeny
22:10 | tvn
W obliczu wojny domowej, jaka toczy się w USA przyszłości, grupa dziennikarzy przedziera się z Nowego Jorku do Waszyngtonu, by zdążyć przeprowadzić wywiad z prezydentem, zanim zostanie obalony.

EILEEN ★★★
thriller, USA/Wlk. Brytania/Australia 2023, reż. William Oldroyd, wyk. Thomasin McKenzie, Anne Hathaway, Shea Whigham
20:00 | hbo
Skromna sekretarka, pracująca w latach 60. XX wieku w poprawczaku dla chłopców w Bostonie, rozkwita pod wpływem nowej psycholożki w zakładzie. Zważywszy czas i miejsce konsekwencje będą niepokojące.

FREELANCE ★★
komedia, USA/Kolumbia/Wlk. Brytania 2023, reż. Pierre Morel, wyk. John Cena, Alison Brie, Juan Pablo Raba
22:00 | tv puls
W trakcie wywiadu niezależnej dziennikarki z krwawym dyktatorem dochodzi do zamachu stanu, więc losy dziewczyny zależą tylko od sprawności jej ochroniarza o aparycji Johna Ceny. Wyłącznie dla fanów Johna C.

HOLLAND ★★
thriller, USA 2025, reż. Mimi Cave, wyk. Nicole Kidman, Matthew Macfadyen, Jude Hill
21:35 | hbo
Nicole Kidman jako przykładna pani domu, zona i matka, która zaczyna podejrzewać męża o zdradę. Przyjaciel, z którym dzieli się tym podejrzeniem, i odkrywa znacznie bardziej poruszająca prawdę.

JEDEN STRZAŁ ★★
thriller, USA/Wlk. Brytania 2021, reż. James Nunn, wyk. Scott Adkins, Ashley Greene, Ryan Phillippe
20:00 | tv puls
Scott Adkins na czele oddziału komandosów, który ma eskortować niebezpiecznego terrorystę z tajnego więzienia CIA – w chwili, gdy więzienie zostaje zaatakowane przez innych terrorystów.

Shrek Forever

20:00 | tvn
★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Zielony ogr po raz czwarty: z nostalgii za kawalerskimi czasami Shrek daje się przenieść do równoległej rzeczywistości, gdzie nadal jest postrachem wieśniaków, ale nigdy nie pozna Fiony.

MYZ

FILM ANIM.
USA/FRANCJA 2010, REŻ. MIKE MITCHELL

LARRY CROWNE: UŚMIECH LOSU ★★★
komediodramat, USA/Francja 2011, reż. Tom Hanks, wyk. Tom Hanks, Julia Roberts, Cedric The Entertainer
20:00 | tvn 7
Mężczyzna dojrzały traci pracę, więc podejmuje studia, by poprawić swoje kwalifikacje, a w college'u odkrywa, że jedna z prowadzących zajęcia może się okazać kobietą jego życia. Podnosi na duchu.

LOKATORKA ★★
dramat krym., Polska 2021, reż. Michał Otłowski, wyk. Irena Melcer, Sławomira Łozińska, Barbara Jonak
22:40 | kino polska
Obraz dzikiej prywatyzacji w Warszawie z początku XXI wieku: przejmowania tysięcy lokali komunalnych z lokatorami. Plus nagrodzona w Gdyni Sławomira Łozińska w roli inspirowanej losem Jolanty Brzeskiej.

MINISTERSTWO NIEBEZPIECZNYCH DRANI ★★★
komediodramat, USA/Wlk. Brytania/Turcja 2024, reż. Guy Ritchie, wyk. Henry Cavill, Eiza González, Alan Ritchson
21:35 | cinemax
Guy Ritchie bawi się w Tarantino i w stylu „Bękartów wojny" szuka genezy Jamesa Bonda w brawurowej akcji brytyjskich komandosów, mających zakłócić logistykę wsparcia dla hitlerowskich U-bootów.

NA ZŁEJ DRODZE ★★★
thriller, USA 2022, reż. John Patton Ford, wyk. Aubrey Plaza, Theo Rossi, Jonathan Avigdori
20:00 | cinemax
Uwikłana w spiralę długów dziewczyna nie może znaleźć pracy, kiedy zostaje wciągnięta w kradzieże za pośrednictwem sklonowanych kart kredytowych. Czy potrafi uwolnić się od tego procederu?

NIE MÓW ZŁA ★★★
horror, USA/Chorwacja/Kanada 2024, reż. James Watkins, wyk. James McAvoy, Mackenzie Davis, Aisling Franciosi
21:55 | canal+ premium
Z duńskiego na hollywoodzki: rodzina przyjmuje zaproszenie od świeżych znajomych do domu na odludziu. Początkowo miła atmosfera gęstnieje, a na jaw wychodzą krwawe skłonności gospodarzy.

STAN ZAGROŻENIA ★★
film sens., USA/Meksyk 1994, reż. Phillip Noyce, wyk. Harrison Ford, Willem Dafoe, Anne Archer
22:25 | stopklatka
Analityk CIA na tropie korupcji w najwyższych kręgach władzy: jeszcze raz Harrison Ford jako Jack Ryan, bohater cyklu powieści Toma Clancy'ego, plus akcja zgodna z regułami gatunku.

SZPIEDZY TACY JAK MY ★★★★
komedia, USA 1985, reż. John Landis, wyk. Chevy Chase, Dan Aykroyd, Steve Forrest
20:00 | warner tv
Hollywood odpowiada na pierestrojkę: Chevy Chase i Dan Aykroyd jako agenci CIA wysłani do Afganistanu w celu przechwycenia najtajniejszej z tajnych radzieckich broni. Świetna zabawa.

ZULU ★★★
dramat krym., Francja/RPA 2013, reż. Jérôme Salle, wyk. Orlando Bloom, Forest Whitaker, Conrad Kemp
23:35 | cinemax
Policjanci z Kapsztadu szukając morderców dwóch białych kobiet, walcząc jednocześnie z gangiem narkotykowym, działającym w slumsach: intrygujące spojrzenie na RPA i jej problemy po upadku apartheidu.

ŹRÓDŁO NADZIEI ★★★
dramat wojenny, Australia/USA 2014, reż. Russell Crowe, wyk. Russell Crowe, Jai Courtney, Isabel Lucas
20:10 | ale kino+ hd
Russell Crowe debiutuje jako reżyser, opowiadając o zdeterminowanym australijskim farmerze, który po I wojnie wyrusza do Europy, by odnaleźć trzech synów zaginionych w sławnej bitwie o Gallipoli.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl d3dcb7cdf2

PIĄTEK 24.04

TVP1

08:00 Serwis Info - magazyn
08:20 Zaraz wracam (26)
08:45 Ranczo (12/13)
09:45 Komisarz Alex II (8)
10:40 Ojciec Mateusz X (4/13)
11:30 Okrasa łamie przepisy
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes
12:40 To się opłaca (227)
12:55 Przybysze wśród zwierząt - film dok. Niemcy 2024
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info - magazyn
15:15 Reporterzy (512)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5904)
18:00 Klan (160) - telenowela
18:20 Zaraz wracam (27)
18:55 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia

20:30 **Powrót** (1) - serial dramatyczny Polska 21
21:35 **Sekielski wieczorową porą** (34) - magazyn
22:40 **Zimna wojna** - dramat ★★★★★ obycz. Polska/Wlk. Bryt./Francja/Belgia/Indie 2018, reż. Paweł Pawlikowski (100 min)
00:20 **Wojna zastępcza** - serial sens. Polska 26
01:20 **Nieobliczalny (Unhinged)** ★★★ - film sens. USA 2020, reż. Derrick Borte, wyk. Russell Crowe (100 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Anna Dymna – spotkajmy się (440) - dyskusja
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7533) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie
11:40 Operacja zdrowie (78)
12:15 Kolekcja (9) - mag.
12:20 WTEM (7)
12:30 Koło fortuny (2199)
13:15 Panna młoda (44)
14:05 Va banque (1058)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2200)
16:35 Familiada (3081)
17:20 Panna młoda II (45)
18:15 Va banque (1059)
18:50 Jeden z dziesięciu (14)
19:25 Barwy szczęścia
19:50 Domowe patenty (9)

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2025
20:45 **Kocham Cię, Polsko!** (7) - quiz Polska 2026
22:20 **Postaw na milion** (384) - teleturniej
23:20 **To jest grane** (88)
23:50 **Sprzymierzeni (Allied)** ★★★ - thriller USA 2016, reż. Robert Zemeckis, wyk. Brad Pitt (135 min)
02:05 **A psa biorę ja (Who Gets the Dog?)** ★★ - komedia USA 2016, reż. Huck Botko (110 min)

POLSAT

05:40 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag.
08:00 Halo tu Polsat (2799)
11:30 Gliniarze XIII (34,35,36) - serial fab.-dok. Polska 2022
14:40 Dlaczego ja? 33 (37) - serial fab.-dok. Polska 2026
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5885)
16:30 Na ratunek 112 XVIII (38) - serial fabularno-dok.
17:00 Gliniarze XX (39) - serial fabularno-dok. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (33) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Aneta Zając, Mateusz Kościukiewicz, Dąbrówka Kruk, Aleksandra Zienkiewicz
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:20 Gość „Wydarzeń" (424)
19:25 Sport - Polska 2026
19:40 Pogoda - Polska 2026

19:55 **Farma** (200) - reality show Polska 2025
21:00 **Must Be The Music** (133) - show Polska 25
23:05 **Stan oblężenia (The Siege)** ★★ - thriller USA 1999, reż. Edward Zwick, wyk. Denzel Washington, Annette Bening (145 min)
01:30 **Elizjum (Elysium)** ★★★ - film s.f. USA 2013, reż. Neill Blomkamp, wyk. Matt Damon, Jodie Foster, Sharlto Copley (150 min)

TVN

05:05 Kto was tak urządził?
05:40 Uwaga! (7977) - mag.
05:55 Ukryta prawda (34/40)
06:50 Kuchenne rewolucje: Borysławice 30 (1)
07:45 Dzień Dobry TVN (5695)
11:25 Kuchenne rewolucje: Restauracja „James Bombalina", Białystok XVIII (8)
12:35 Kuchenne rewolucje: Kępno – „Kulinarna Warszawka" XXV (14)
13:40 Ukryta prawda (52,53/60) - serial fab.-dok.
15:45 Młode gliny (50/50)
16:50 Szpital św. Anny III (38) - serial obycz. Polska 2026
17:55 Detektywi VI (38) - serial fab.-dok. Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:25 Galacticos Show – Pojedynek Legend (1)
19:50 Uwaga! (7978) - mag.

20:00 **Shrek Forever (Shrek Forever After)** ★★★ - film animowany USA/Francja 2010, reż. Mike Mitchell (130 min)
22:10 **Civil War** ★★★★ - film sens. USA/Wlk. Brytania/Finlandia 2024, reż. Alex Garland, wyk. Kirsten Dunst, Wagner Moura (130 min)
00:20 **Kuba Wojewódzki** (8)
01:40 **Książę Andrzej i sekssafera Epsteina**
02:30 **Szpital św. Anny** (50/50) - serial obycz.

TV PULS

06:00 Nash Bridges VI (21,22/22) - serial sens. USA 2001, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XIX (13,10/14)
10:00 Triumf miłości
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie II (38) - serial obycz. Turcja 2013
14:00 Przepis na zbrodnię (24)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII (40) - serial obycz.
16:00 Ranczo X - serial komediowy Polska 2016
17:00 Dzielnica strachu X (22)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (38,39) - serial obyczajowy Polska 2025
20:00 **Jeden strzał (One Shot)** ★★ - thriller USA/Wlk. Brytania 2021, reż. James Nunn, wyk. Scott Adkins (120 min)
22:00 **Freelance** - komedia ★★ USA/Kolumbia/Wlk. Brytania 2023, reż. Pierre Morel, wyk. John Cena (125 min)
00:05 **Huragan (The Hurricane Heist)** ★★ - film sens. Wlk. Brytania/USA 2018, reż. Rob Cohen (115 min)
02:00 **Lombard XVIII** (34)

TVN7

05:25 Ten moment - serial fabularno-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (43,26,27/72) - serial fab.-dok. Polska 2018
08:45 Ukryta prawda (1,50,51/71) - serial fab.-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy - serial fabularno-dok.
14:00 Detektywi II (11/40) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital św. Anny III (29) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Sekrety życia (5/40) - serial fabularno-dok.
19:00 Ukryta prawda (13/60) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 **Larry Crowne: Uśmiech losu** ★★★ - komediodramat USA/Francja 2011, reż. Tom Hanks, wyk. Tom Hanks, Julia Roberts (130 min)
22:10 **Królowa przetrwania** (8) - reality show
23:30 **Mroczny rycerz (The Dark Knight)** ★★★★ - film sens. USA/Wlk. Bryt. 2008, reż. Christopher Nolan, wyk. Christian Bale (180 min)
02:30 **Hotel Paradise** (32)

MEZZO

10:25 Pyotr Ilyich Tchaikovsky, Alfred Shnitke, Cat Stevens: Anna Karenina - balet Niemcy 2022
13:05 Intermezzo
13:30 Georg Friedrich Händel: Jefte - balet Polska 25
16:05 Brahms: Sonata skrzypcowa nr 3 i Trio na skrzypce, fortepian i róg – Perlman, Barenboim, Clevenger
17:05 Intermezzo
17:40 Richard Bona – Jazzopen Stuttgart 2024
18:50 Pianomania w paryskim Bouffes du Nord
20:30 Sinfonia Varsovia, Jacek Kaspszyk: Mahler, Krauze – Wratislavia Cantans
21:55 Martha Argerich i Lahav Shani na dwa fortepiany
23:25 Leos Janácek: Katia Kabanowa - opera Austria 22

PULS 2

10:00 Spidey i superkumple II
11:00 Gigantozaur II (3/26)
11:25 Dinopociąg II (24/26)
11:55 Smerfy - serial anim.
13:00 Gumisie IV (4,3/10)
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous II (16,15/26)
16:00 Superthings: Kazoom Power (14,15/26)
16:15 Fineasz i Ferb (15/26)
16:50 Marta mówi! II
17:10 Superkoty
17:45 Świnka Peppa II (46/52)
17:55 Bing (6/78)
18:10 Masza i niedźwiedź VIII
18:25 Myszka Miki (13/26)
18:55 Don Matteo: Boski detektyw XIII
20:00 Last Vegas - komedia USA 2013, reż. Jon Turteltaub
22:05 Przepis na zbrodnię (24,26) - serial kryminalny
01:05 Przepis na zbrodnię (27)

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom X (7) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci VIII (40,41/65) - serial obycz.
10:55 Na ratunek 112 XVIII (39,31) - serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (39) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XXI (61,62,63) - serial fab.-dok.
15:55 Łowcy skarbów. Kto da więcej (71, 72)
18:00 Policjantki i policjanci XXIV (39,40) - serial obycz.
20:00 A na deser... (9) - mag. kulinarny Polska 2026
20:05 Wielki błękit - dramat obyczajowy Francja/Włochy/USA 1988, reż. Luc Besson, wyk. Jean-Marc Barr
23:35 Gwiazdy kabaretu (175, 174) - kabaret i satyra
01:35 STOP Drogówka (369)

METRO

07:45 Anatomia piękna II (2)
08:40 Szpital (8,9/69)
10:40 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:40 Anatomia piękna II (3)
13:40 Przepis na życie III (11)
14:40 Zapukaj do moich drzwi
15:40 The Floor (1, 2)
17:00 Ciężarówką przez Indonezję (6) - serial dok.
18:00 Prawo Agaty III
19:00 Kartoteka VIII (30) - serial fabularno-dok.
20:00 36 Quai des Orfevres (36) - film sensacyjny Francja 2004, reż. Olivier Marchal, wyk. Daniel Auteuil
22:15 The Traitors. Zdrajcy (9) - reality show Polska 2026
00:00 Annabelle: Narodziny zła - horror USA 2017, reż. David F. Sandberg
02:15 Szpital (6/69)

eprasa.pl d3dcb7cdf2

PIĄTEK 24.04

STOPKLATKA

08:35 Wojciech Cejrowski – boso przez świat (29)
09:00 Robert Makłowicz (129, 152) - magazyn
10:50 Wojny magazynowe: Kanada II (1,2/12)
11:55 Wojny kontenerowe II (5,6/13) - serial dok.
13:00 Katastrofy w przestworzach XXIII (8,9,11/10) - serial dok.
16:00 MacGyver (20,21/22)
18:00 Wojny magazynowe: Kanada (5,6/12)
19:05 Wojny kontenerowe II (12,1/13) - serial dok.
20:00 Nawiedzony (The Haunting) - horror USA/Wlk. Brytania 1999, reż. Jan de Bont, wyk. Liam Neeson, Catherine Zeta-Jones, Owen Wilson, Lili Taylor (145 min)
22:25 Stan zagrożenia (Clear and Present Danger) - film sens. USA/Meksyk 1994, reż. Phillip Noyce, wyk. Harrison Ford, Willem Dafoe (180 min)
01:25 Melduję posłuszenie! - komedia Czechosłowacja 1957, reż. Karel Steklý, wyk. Rudolf Hrušínský, Jaroslav Marvan (125 min)

KINO POLSKA

08:05 Zwierzęta Wajraka III (4)
08:40 Polska Kronika Filmowa 14A/61 - film dok. Polska 1961
08:50 Krzyż Walecznych - dramat wojenny Polska 1959, reż. Kazimierz Kutz
10:25 Komedia małżeńska - komedia Polska 1993, reż. Roman Załuski, wyk. Ewa Kasprzyk, Jan Englert
12:50 Podróż za jeden uśmiech - film przyg. Polska 1972, reż. Stanisław Jędryka, wyk. Henryk Gołębiewski
14:50 Mała matura 1947 - dramat obycz. Polska 2010, reż. Janusz Majewski, wyk. Adam Wróblewski, Antoni Królikowski, Marek Kondrat
17:15 Pogranicze w ogniu (23,24) - serial sens. Polska 91
20:00 Mistrz - film biograficzny Polska 2020, reż. Maciej Barczewski, wyk. Piotr Głowacki, Jan Szydłowski, Marcin Bosak, Marcin Czarnik
22:40 Lokatorka - dramat krym. Polska 2021, reż. Michał Otłowski, wyk. Irena Melcer, Sławomira Łozińska, Barbara Jonak, Krzysztof Stroiński
01:00 Ziarno prawdy - thriller Polska 2015, reż. Borys Lankosz, wyk. Robert Więckiewicz, Jerzy Trela, Magdalena Walach

ALE KINO+

09:45 Astra - film krótkometrażowy Polska/Meksyk 2022 (30 min)
10:15 Grantchester VIII (1,2/6) - serial krym.
12:20 Vera VII (1/4)
14:10 Zła nie ma - dramat
**** obycz. Japonia 2023, reż. Ryûsuke Hamaguchi, wyk. Hitoshi Omika, Ryô Nishikawa (125 min)
16:15 Marokańskie wakacje (Ocho apellidos marroquís) - komedia
** Hiszpania 2023, reż. Álvaro Fernández Armero (125 min)
18:20 Vera VII (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2017
20:10 Źródło nadziei (The Water Diviner) - dramat wojenny Australia/USA 2014, reż. Russell Crowe, wyk. Russell Crowe (135 min)
22:25 Walden - thriller USA
*** 2023, reż. Mick Davis, wyk. Kelli Garner, Mick Davis, Shane West, Emile Hirsch (125 min)
00:30 Sezon na zabijanie (Killing Season) - thriller USA/Belgia/Bułgaria 2013, reż. Mark Steven Johnson (105 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin VIII (8/8)
08:30 Przyjaciółki XIX (3,4)
10:25 Świat według Kiepskich
15:20 Shrek II - film animowany USA 2004
17:05 Imperium robotów. Bunt człowieka - film sens. Wlk. Brytania/Kanada 2014
18:55 Niepowstrzymany - film sensacyjny USA 2010
21:00 Królowa wojownik - dramat historyczny USA/RPA/Irlandia 2022
23:45 Transporter II - film ns. USA/Francja/Niemcy 2005
01:35 Ślad II (28/36)

KINO TV

08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher (7,8/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz II (1,2/6) - serial krym.
13:10 Poirot XII (2/4)
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher (9,10/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz II (3,4/6) - serial krym.
20:00 Wichry namiętności - dramat obycz. USA 1994, reż. Edward Zwick, wyk. Brad Pitt
22:50 Dziedzictwo. Hereditary - thriller USA 2018
01:30 Pachnidło: Historia mordercy - thriller Niemcy/Francja/Hiszp./USA/Belgia 06

TVP KULTURA

08:30 Wydarzenie aktualne
09:05 Kulturalni (14)
10:00 Pan wzywał, Milordzie? IV (3/6)
11:05 Kradzież - film obycz.
** Polska 1975, reż. Piotr Andrejew (70 min)
12:15 John Wayne – więcej niż mit - film dok.
13:25 Pustelnia parmeńska
*** - dramat Francja/Włochy 1948, reż. Christian-Jaque (180 min)
16:25 Czas Komedy - film dok. Polska 1994
17:35 Śpiewnik Komedy
18:30 Kolekcja (4) - mag.
18:50 Dzień, w którym umarła gwiazda rocka
19:25 Video Killed the Radio Star - serial dok.
20:00 Wstęp do filmu (580)
20:05 Boccaccio '70 - komedia
*** Włochy/Francja 1962, reż. Federico Fellini, Mario Monicelli, Luchino Visconti, Vittorio De Sica (115 min)
22:00 Tygodnik kulturalny
22:50 Przygody Sherlocka Holmesa (8/13)
23:55 Wstęp do filmu (583)
00:00 Popioły, cz. 1 - film
*** hist. Polska 1965, reż. Andrzej Wajda (120 min)

WARNER TV

09:20 Bajer z Bel-Air (3,4/25)
10:20 Za głosem serca
11:25 Pełna chata IV (7,8/26)
12:25 J.A.G. VII (18,19/24)
14:20 Bajer z Bel-Air
16:20 Pełna chata IV
18:20 Głupi i głupszy II: Kiedy Harry poznał Lloyda - komedia USA 2003, reż. Troy Miller
20:00 Szpiedzy tacy jak my - komedia USA 1985
21:55 Licencja na miłość - komedia romantyczna USA/Australia 2007
23:40 Taxi III - komedia sensacyjna Francja 2003

PARAMOUNT

11:00 Wredne dziewczyny II - komedia USA 2011
13:05 Ostatnie wakacje - komedia USA 2006
15:30 Jeszcze bardziej zgryźliwi tetrycy - komedia USA 1995
17:35 Lara Croft Tomb Raider: Kolebka życia - film przygodowy USA/Niemcy/Japonia/Wlk. Brytania/Hongkong 2003
20:00 Sonic. Szybki jak błyskawica - film przyg. USA/Japonia/Kanada 2020
22:00 Adrenalina - film sens. USA 2006, wyk. Jason Statham
23:50 Mechanik: Prawo zemsty - film sens. USA 2011

HBO

08:00 Po prostu uwierz - film
** obycz. USA 2024, reż. Ty Roberts (105 min)
09:45 Saga »Zmierzch«: Przed świtem, cz. 2 - film fantasy USA 2011, reż. Bill Condon (115 min)
11:40 Na planie (17) - mag.
12:10 Oszukana przez męża: Historia Morgan Metzer - dramat obycz. USA 2024 (90 min)
13:40 Władca Pierścieni:
***** **Dwie wieże** - film fantasy USA/Nowa Zelandia 2002 (175 min)
16:35 Sanctuary - thriller
*** USA/Francja/Rosja 2023, reż. Zachary Wigon, wyk. Margaret Qualley (95 min)
18:10 Makbet - dramat
*** wojenny Wlk. Brytania/Francja 2015 (110 min)
20:00 Eileen - thriller
*** USA/Wlk. Brytania/Australia 2023 (95 min)
21:35 Holland - thriller
** USA 2025, reż. Mimi Cave (105 min)
23:20 Mroczny fajter - film
** sens. USA 2023 (115 min)
01:15 Kneecap. Hip-hopowa rewolucja - film obyczajowy Irlandia/Wlk. Brytania 2024 (105 min)

CINEMAX

14:45 Wszystkie piosenki, których nigdy nie śpiewaliśmy - dramat obycz. Japonia 2023
16:40 Łacina dla wszystkich - komedia Francja/Włochy 24
18:10 Imię - komedia Francja/Belgia 2012, wyk. Patrick Bruel
20:00 Na złej drodze - thriller USA 2022, reż. John Patton Ford, wyk. Aubrey Plaza
21:35 Ministerstwo Niebezpiecznych Drani - komediodramat USA/Wlk. Brytania/Turcja 2024
23:35 Zulu - dramat kryminalny Francja/RPA 2013

ROMANCE TV

12:25 Wiza do miłości - komedia USA 24, reż. Brian Brough
14:15 Inga Lindström: Motyle w brzuchu - dramat obycz. Niemcy/Szwecja 2022
16:05 Familie Bundschuh: Jesteście oczywiście zaproszeni - film obycz. Niemcy 18
18:00 Śledztwo prowadzi Watzmann (4/8) - serial krym.
19:00 Górski lekarz (1/7)
20:00 Statek marzeń - serial obyczajowy Niemcy 2023
21:55 Katie Fforde: Milczenie mężczyzn - dramat obyczajowy Niemcy 2016
23:50 Górski lekarz (1/7)

CANAL+ PREMIUM

09:00 LARP. Miłość, trolle i inne questy - komedia
*** Polska 2025 (95 min)
10:35 Naturalna dzikość serca - film dok.
12:00 Masz ci los! - komedia
*** Polska 2023, reż. Mateusz Głowacki (90 min)
13:30 Łapu-Capu
13:35 The Office PL III (5,6/12) - serial kom.
14:30 Szpieg, który współczuł - film dok.
16:15 Czarna woda - film krótkom. PL 23 (20 min)
16:35 Battleship: Bitwa o Ziemię - film przyg.
** USA/Japonia 2012, reż. Peter Berg (130 min)
18:45 Łapu-Capu
18:50 Saga »Zmierzch« – Księżyc w nowiu - melodramat USA 2009, reż. Chris Weitz (130 min)
21:00 Emigracja XD III (1) - serial obycz. Polska 26
21:55 Nie mów zła
*** - horror USA/Chorwacja/Kanada 2024, reż. James Watkins (110 min)
23:45 Barry Seal: Król przemytu - film sensacyjny USA/Japonia/Kolumbia 2017 (110 min)
01:35 Efekt Youtube'a

TVN FABUŁA

08:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Przepis na życie III (13)
10:50 Szpital św. Anny (13/50)
11:50 Magda M. IV (5,6)
13:55 Teraz albo nigdy! IV (7)
14:55 Detektywi - serial dok.
15:55 Seriaale: Rozmowy (5)
16:40 Najpiękniejsza muzyka filmowa (4) - mag. muzyczny
16:55 Dom nad jeziorem - melodramat USA 2006
19:00 Szpital św. Anny (19/26)
20:00 Wyspa - film sens. USA 2005, reż. Michael Bay
22:55 To - horror USA/Kanada 2017, reż. Andy Muschietti

AMC

10:40 Dziewczyny z farmy - film obycz. Wlk. Brytania/Francja 1998, reż. David Leland
12:55 Nowy świat (1,2,3,4/4)
15:55 Lara Croft: Tomb Raider - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Japonia/Niemcy 2001
17:50 Ip Man III - film biograf. Chiny/Hongkong 2015, reż. Wilson Yip, wyk. Donnie Yen
20:00 Equilibrium - film s.f. USA 2002, reż. Kurt Wimmer, wyk. Christian Bale
22:00 W mgnieniu oka - film s.f. Wlk. Brytania 1992
23:50 Niebezpieczny związek - thriller Kanada/USA 2000

eprasa.pl d3dcb7cdf2

AXN

08:25 Dr House II (8/24)
09:25 Castle V (21,22/24)
11:20 Detektyw Monk II (12,13/16) - serial krym.
13:15 Dr House II (9,10/24)
15:10 Agenci NCIS XIII (9,10/24) - serial krym.
17:10 Castle V (23,24/24)
19:10 FBI IV (18,19/21) - serial sensacyjny USA 2022
21:05 Faceci w czerni III - film s.f. USA 2012
23:15 Snajper II - film sens. USA/Węgry 2002
00:55 FBI IV (18/21)

EPIC DRAMA

09:05 Lekarze na start
10:35 Agenci NCIS XVI (7,8/24)
12:20 Wszystkie stworzenia duże i małe (3/6) - serial obycz.
13:20 Panna Austen (1/4)
14:30 Panna Marple III (4/4)
16:30 Agenci NCIS XVI (9,10/24) - serial krym.
18:20 Panna Scarlet VI
19:30 Lekarze na start - serial obyczajowy Polska 2017
21:00 Kobiety na wojnie (6/8) - serial obycz. Francja 2022
22:10 Sherlock i córka
23:10 Robin Hood
00:30 Lekarze na start
01:10 Agenci NCIS XVI (5/24)

TVN STYLE

08:35 Zgłoś remont (5)
09:40 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (4) - reality show
10:25 Bez kompleksów (6)
11:25 Ugotowani (7, 8)
13:30 Kuchenne rewolucje (12, 11) - reality show Polska 21
15:35 Babski biznes II (3/8)
16:40 Jestem z Polski XVI (27)
17:45 Kuchenne rewolucje (8, 9, 10) - reality show
20:50 Bitwa o gości (6)
21:50 Jestem z Polski XVI
23:45 Niezwykłe Stany Prokopa VI (7/8) - serial dok.
00:45 Skąd pochodzę?

TVN TURBO

08:20 Nic do ukrycia (4/12)
09:15 Fani czterech kółek XVI
10:15 Złomowisko PL VIII (16)
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (4967)
18:15 Jeździć, obserwować VII
19:00 Prawko na świecie. Jazda bez zasad (5) - mag.
19:45 Moto kombat (8) - mag.
20:30 Mobilni mechanicy (12)
21:15 Duda kontra Szafrański X (3/10) - serial dok.
22:00 Raport Turbo (4967)
22:20 Z drugiej ręki (12) - mag.

BBC FIRST

08:30 Lewis VI (6/8)
09:35 Ojciec Brown VIII
10:35 Śmierć pod palmami VI
11:40 Zagadki doktora Blake'a
12:50 Detektyw z Chelsea III
14:50 Ojciec Brown III (4/15)
15:50 Lewis VI (6/8)
16:55 My Life is Murder (6/10)
17:50 Morderstwa w Midsomer
19:55 Śmierć pod palmami VII (1/8) - serial kryminalny
21:00 Ojciec Brown XIII (2/10)
22:00 Śmierć pod palmami XV
23:05 Detektyw z Chelsea III
01:10 Śmierć pod palmami VII

FX

11:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIV (16/22)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (3,4/22)
13:45 Agenci NCIS VIII (6,7/24)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIV (17/22)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (9,10/25)
18:20 FBI III (10,11/15)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (5,6/22)
22:00 Grey's Anatomy: Chirurdzy XXII (8/18)
22:55 Bad Boys - komedia sensacyjna USA 1995
01:20 Zabójcze umysły

HGTV

08:10 Kupujemy dom na plaży XXI (6,7/13) - serial dok.
09:05 Remontujemy dom na plaży II - serial dok. USA 2017
10:00 Letnia chata na lata XIII
11:00 Zarobić na remoncie VIII
12:00 Uratuj swój ogród (4, 3)
14:00 House Hunters (5, 6)
15:05 Mieszkanie na miarę IV
17:05 Polowanie na ogród
18:15 Weekendowa metamorfoza (4, 5) - reality show
20:10 Zróbmy sobie dom (8)
21:15 Zgłoś remont (5)
22:10 House Hunters (5—8)
00:20 Sprzątaczki (2, 3)

BBC LIFESTYLE

08:45 Mistrzowie szycia (2)
09:50 Zapraszam do stołu
12:20 Wielkie australijskie wypieki VI - serial dok.
13:25 Bajecznie bogaci agenci
14:40 Winnice Australii i Gary Barlow - serial dok.
15:35 Zapraszam do stołu
17:30 Bajecznie bogaci agenci
18:40 Mistrzowie szycia (3)
19:50 Wielkie australijskie wypieki VI (10/10) - serial dok.
21:00 Miłosne przekręty (1/4)
22:00 Życie w Monako (3/3)
23:05 Wstydliwe choroby V
00:05 Ratunek dla skóry IV
01:05 Bajecznie bogaci agenci

COMEDY CENTRAL

08:00 Dwóch i pół VII (16,17/22)
08:55 Przyjaciele III (23—25,1—3/25) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu V (8—13/24)
14:30 Dwóch i pół VII (18—21/22) - serial kom.
16:30 Przyjaciele IV (4—9/24)
19:30 Teoria wielkiego podrywu V (14—19/24) - serial kom.
USA 2011, wyk. Johnny Galecki
22:00 The Office PL (10,11/12)
23:05 Comedy Club (3, 4)
00:05 Miasteczko South Park
01:00 Pracoholicy II (1/10)

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex XXII
09:20 Rodzinka.pl II (24)
09:55 Klan - telenowela
10:25 Ranczo IV (10/13)
11:20 Rodzinka.pl XVIII (7,8)
12:20 Pan Mama (14)
13:00 Zaraz wracam (24)
13:35 Ojciec Mateusz XXVI (3,4) - serial krym. Polska 2021
15:30 Komisarz Alex XXII
16:20 Na sygnale (51,52)
17:30 Ranczo IV (11,12/13)
19:35 Ojciec Mateusz XXVI (5,8) - serial krym. Polska 2021
21:30 Ranczo IV (13,1/13)
23:30 Ojciec Mateusz XXVI (6)
00:25 Miś - komedia Polska 81

CANAL+ KUCHNIA

14:25 Zgrillowani (4)
14:50 Nie bój ryby! (2, 3)
15:45 Tajemnice indyjskich smaków (2, 3)
16:40 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dok.
17:35 Hongkong od kuchni z Jeremym Pangiem (3)
18:30 Nie bój ryby! (8)
18:55 Zgrillowani (8)
19:25 m jak mięso (1, 2)
20:20 Eva Longoria w poszukiwaniu meksykańskich smaków
21:15 Anthony Bourdain VII (
00:45 David Rocco w zaciszu domowej kuchni (16, 17)

CANAL+ DOMO

11:45 Mały metraż w wielkim stylu II (9) - serial dok.
12:15 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
14:05 Cudotwórcy VII (3)
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (10) - lifestyle
16:00 Porządek musi być
16:50 Gardeners' World (18)
18:00 Ucieczka na wieś XXV
19:00 Wielkie projekty: Australia X - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XII (6)
21:00 Cudotwórcy VII (4)
22:00 Wielkie projekty: Australia XI (4,5/10)
00:10 Pogromcy bałaganu (9)

PLANETE+

13:45 Luksusowe podróże brytyjską koleją (4) - turystyka
14:50 Aborygeni (4/4)
15:50 Niezwykłe podróże koleją XIV (3/5) - serial dok.
16:55 Premiera: Dokąd dzisiaj? IV (109—112)
18:15 Świat z góry IX (11/14)
18:45 Rolnictwo przyszłości
19:45 Śmieci na orbicie
20:50 Niezwykłe podróże koleją XI - serial dok.
22:00 Premiera: Jimmy Sommerville. \I Feel Love\
23:10 Morderca i jego pisarz

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Gorączka złota: rzeka skarbów IV (2/15) - serial dok.
10:00 Klan z Alaski IV (2/19)
11:00 Ed Stafford: inicjacja (3)
12:00 Fani czterech kółek XIV
13:00 Nagi instynkt przetrwania VIII (1,2/17) - serial dok.
15:00 Złomowisko PL VIII (14)
16:00 Złoto drwali II (2/8)
17:00 Porty: Hiszpania
18:00 Truckerki (3) - serial dok.
19:00 Złomowisko PL V
21:00 Specjalistki - serial dok.
22:00 Bimbrownicy XIV (8/16)
23:00 Nagi instynkt przetrwania XII - serial dok. USA 2026
01:00 Zoom na architekturę VI

TVP HISTORIA

09:45 Saga prastarej puszczy
10:50 Historia kuchni polskiej
11:45 Rezydencje królewskie
12:40 Tutanchamon (2/3)
14:00 Królowie (1)
14:35 Czterej pancerni i pies
15:50 Sensacje XX wieku
17:45 Czas honoru
18:40 Encyklopedia II wojny światowej (66, 67)
19:45 Królowie (40)
20:25 Mecz w piekle - dramat historyczny Węgry 1963
22:35 Historia w postaciach zapisana XIV - serial dok.
00:30 Sensacje XX wieku (75)

HISTORY

11:15 Wykute w ogniu (3)
12:10 Gwiazdy lombardu XXV
13:05 Starożytni kosmici XVI
14:00 Wyjaśnić niewyjaśnione
14:55 Niewyjaśnione tajemnice świata III (3/7)
15:50 Gwiazdy lombardu XIII
16:15 Pogromca tajemnic III
17:10 Tajemnice, które miały trwać wiecznie II (5/11)
18:10 Straż graniczna: USA II
19:05 Starożytni kosmici XIV
22:00 Seksualne obsesje dyktatorów (3) - serial dok.
23:00 Jak to wyjaśnić: tajemnice armii (5) - serial dok.
23:55 Jak to wyjaśnić IV (18/20)

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Morski patrol: Hiszpania II (3) - serial dok.
16:00 Egipt: miejsce pełne tajemnic V (10/10) - serial dok.
17:00 Imperium Mongołów: historia Czyngis-chana (5/6)
18:00 Czarnobyl: świadkowie tragedii - serial dokumentalny
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy — best of - serial dok.
20:00 Ikony lotnictwa (5)
21:00 Premiera: II wojna światowa: historia przed trybunałem - serial dok. Kanada 26
22:00 Hitler i okultyzm

FOCUS TV

08:00 Byli sobie podróżnicy
08:50 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici II
10:00 Gwiazdy lombardu XVI
12:00 Niezwykłe osiągnięcia starożytności (5/10)
13:00 Poszukiwacze historii
14:00 Ostatni bastion Hitlera IV (3,4/6) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VIII
20:00 Starożytni kosmici: ostateczny dowód (4/8)
21:00 Niezwykłe osiągnięcia starożytności (5/10)
22:00 Polowanie na nazistów
00:00 Miłość i seks w Rosji

BBC EARTH

11:15 Skarby przeszłości i ich tajemnice V (2/6) - serial dok.
12:20 Planeta Ziemia (4/5)
13:25 James Webb: teleskop kosmiczny za miliardy
14:30 W okowach mrozu XII (9)
15:30 Życie na pustkowiu X
16:35 Wyspy. Laboratoria natury (3/6) - cykl reportaży
17:35 Skarby przeszłości i ich tajemnice V (2/6) - serial dok.
18:40 Planeta Ziemia II II (4/6)
19:45 Alaska z Sue Perkins
20:55 Życie na pustkowiu X
21:55 W okowach mrozu XII
22:55 Zabójcza pogoda VI

POLSAT VIASAT HISTORY

08:45 W poszukiwaniu biblijnej prawdy - serial dok.
11:05 Wiolonczelistka z Auschwitz - film dok.
12:55 Jeden dzień w Auschwitz - film dok.
14:10 Tajemnice templariuszy
15:15 W poszukiwaniu biblijnej prawdy - serial dokumentalny
17:35 II wojna światowa: końcówka - serial dok.
19:50 Świta Hitlera (5/6)
21:00 Historia sprawiedliwości - serial dok. Kanada 2025
22:00 W poszukiwaniu zaginionych wikingów (1/8)
22:55 Królowie-zabójcy (4/6)

eprasa.pl d3dcb7cdf2

SOBOTA 25.04

Od A do Z

BLUE MOON ★★★
film biograficzny, USA/Irlandia 2025, reż. Richard Linklater, wyk. Ethan Hawke, Margaret Qualley, Bobby Cannavale
21:50 | hbo
Richard Linklater na tropie tajemnic Lorenza Harta, współtwórcy musicali Richarda Rodgersa, odsuniętego od współpracy z powodu alkoholizmu. Tymczasem Rodgers z Oscarem Hammersteinem wystawia „Oklahomę!".

BO WE MNIE JEST SEKS ★★★
film biograficzny, Polska 2021, reż. Katarzyna Klimkiewicz, wyk. Maria Dębska, Leszek Lichota, Krzysztof Zalewski
20:00 | kino polska
Szara polska rzeczywistość lat 60. XX wieku a na jej tle barwny fenomen Kaliny Jędrusik – aktorki, piosenkarki, żony Stanisława Dygata i ikony tamtych lat - w kreacji nagrodzonej w Gdyni Marii Dębskiej.

BOCCACCIO '70 ★★★
film obycz., Francja/Włochy 1962, reż. Vittorio De Sica, Federico Fellini, Mario Monicelli, Luchino Visconti, wyk. Marisa Solinas, Germano Gilioli
23:40 | tvp kultura
Czterej mistrzowie – w tym Fellini i Visconti – opowiadają o miłości i jej meandrach. A do tego korzystają z pomocy najwspanialszych gwiazd tamtego okresu.

BOSS ★★★
film krym., Wlk. Brytania/USA 2016, reż. Brad Furman, wyk. Bryan Cranston, Leanne Best, Daniel Mays
20:10 | ale kino+ hd
Oparte na faktach(?): ekranizacja książki, gdzie funkcjonariusz amerykańskiego urzędu celnego zdradza kulisy afery, w wyniku której udało się pojmać Pablo Escobara, legendarnego króla narkotyków.

CICHE MIEJSCE 2 ★★★
horror, USA 2020, reż. John Krasinski, wyk. Emily Blunt, John Krasinski, Cillian Murphy
22:15 | tvn 7
Ocalona przed atakiem monstrów, które prowokuje każdy dźwięk, rodzina wychodzi na zewnątrz, by szybko przekonać się, że owe potwory stanowią niejedyne zagrożenie, a zachowanie ciszy nie zawsze pomaga.

Sok z żuka

20:20 | warner tv
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Para duchów pragnie ocalić swój dom przed najściem nowych lokatorów i zwraca się z tym do ducha egzorcysty. Wielkie pole dla wyobraźni Tima Burtona plus brawurowy Michael Keaton jako egzorcysta.

MYZ

KOMEDIA
USA 1988, REŻ. TIM BURTON, WYK. MICHAEL KEATON, ALEC BALDWIN, GEENA DAVIS

CO WIECIE O SWOICH DZIADKACH ★★
komedia, USA 2017, reż. Sean Anders, wyk. Will Ferrell, Mark Wahlberg, Mel Gibson
22:25 | tvn
Kontynuacja filmu „Tata kontra tata". Kiedy ojczym i ojciec malca uporządkowali wzajemne relacje i zapragnęli zafundować chłopcu prawdziwe święta, czeka ich szok – jednoczesna wizyta ich ojców.

FRANZ KAFKA ★★★
film biograficzny, Czechy/Polska/Niemcy/Turcja/Francja 2025, reż. Agnieszka Holland, wyk. Idan Weiss, Peter Kurth, Jenovéfa Boková
21:00 | canal+ premium
Kilka prawd o Franzu Kafce, ikonie literatury XX wieku, jako o wrażliwym człowieku żyjącym w Pradze początku stulecia, przenikliwym pisarzu i bohaterze swoich powieści wobec nieprzyjaznego świata.
Więcej – **2-3**

FUKS II ★★
komedia kryminalna, Polska 2024, reż. Maciej Dutkiewicz, wyk. Maciej Musiał, Paulina Gałązka, Katarzyna Sawczuk
22:00 | polsat
Domniemany sequel kultowego filmu sprzed 25 lat. Syn bohatera oryginału dziedziczy po ojcu skłonność do wpadania w tarapaty i w pełni z niej korzysta, podpadając „ludziom z miasta". Niekoniecznie.

LICZBA DOSKONAŁA ★★
dramat obycz., Polska/Izrael/Włochy 2002, reż. Krzysztof Zanussi, wyk. Andrzej Seweryn, Jan Marczewski, Julia Latosińska
20:45 | tvp kultura
Krzysztof Zanussi wraca do ulubionej tematyki, każąc rozważać młodemu geniuszowi matematycznemu, co nadaje życiu sens – sukces czy miłość? Ale, niestety, nie da się wejść dwa razy do tej samej rzeki.

MECZ W PIEKLE ★★★
dramat historyczny, Węgry 1963, reż. Zoltán Fábri, wyk. Sinkovits Imre, Garas Dezső, Szendrő József
23:00 | tvp historia
Z okazji urodzin Hitlera władze obozu jenieckiego organizują mecz piłkarski między jeńcami i strażnikami, co dla jeńców może być okazją do ucieczki. Ale piłkarski zapał nie przysłoni grozy sytuacji.

MILLEROWIE ★★★
komedia, USA/Wlk. Brytania 2013, reż. Rawson Marshall Thurber, wyk. Jennifer Aniston, Jason Sudeikis, Emma Roberts
20:00 | hbo
Okradziony z towaru diler musi sprowadzić z Meksyku nową partię marihuany, więc dla kamuflażu wraz ze znajomą striptizerką i dwójką wyrostków tworzy fałszywą rodzinę, aby uniknąć kłopotów na granicy.

MURARZ. NA GRANICY SPISKU ★★
film sens., USA/Bułgaria/Grecja 2023, reż. Renny Harlin, wyk. Aaron Eckhart, Nina Dobrev, Clifton Collins Jr.
20:00 | tv puls
Były agent zostaje ściągnięty z emerytury, by stawić czoło niebezpiecznemu szantażyście i zapobiec spiskowi, mającemu na celu unicestwienie CIA. Brzmi groźnie, ale w rzeczywistości to bolesna rutyna.

NIE CZAS UMIERAĆ ★★★
film sens., Wlk. Brytania/USA 2021, reż. Cary Joji Fukunaga, wyk. Daniel Craig, Ana de Armas, Rami Malek
21:25 | tvp 1
Bond nr 25: 007 wraca z emerytury, by wędrując niemal dookoła świata, rozprawić się ze zbrodniarzem stosującym zabójcze nanotechnologie. Plus pożegnanie z Danielem Craigiem (ale czy tylko z nim?).

PEGGY SUE WYSZŁA ZA MĄŻ ★★★
komedia, USA 1986, reż. Francis Ford Coppola, wyk. Kathleen Turner, Nicolas Cage, Barry Miller
21:10 | tvp historia
Kathleen Turner jako pani pod czterdziestkę, która odkrywa, że wbrew pozorom nie tylko nie straciła młodości, ale i ma dość udane życie. Perełka z dorobku Francisa Coppoli.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl d3dcb7cdf2

SOBOTA 25.04

TVP1

05:50 Oko na świat (733)
06:20 Balans bieli (133)
07:00 Msza święta
07:40 Rok w ogrodzie (1162)
08:05 Rok w ogrodzie extra
08:20 Pełnosprawni
08:55 Ranczo (13/13)
09:55 Komisarz Alex II (9/13)
10:55 Ojciec Mateusz X (5/13)
11:55 Nevada Smith - western USA 1966, reż. Henry Hathaway
14:15 Domowe patenty (9)
14:25 Okrasa łamie przepisy
15:00 Sanatorium miłości (80)
16:05 Dziedzictwo - serial obyczajowy Turcja 2020
17:00 Teleexpress
17:35 Omnibus – szybcy i mądrzy (21) - teleturniej
18:40 Jaka to melodia? (5905)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia

20:25 **Komisarz Alex XXV** (7) - serial kryminalny Polska 2025
21:25 ★★★ **Nie czas umierać (No Time to Die)** - film sens. Wlk. Brytania/USA 2021 (175 min)
00:20 ★★ **Mechanik: Czas zemsty (The Mechanik)** - film sens. Niemcy/USA 2005 (105 min)
02:05 ★★★★★ **Zimna wojna** - dramat obycz. Polska/Wlk. Bryt./Francja/Belgia/Indie 2018, reż. Paweł Pawlikowski (95 min)

TVP2

05:10 Barwy szczęścia
06:25 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7534) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7534) - mag. Polska 2026
11:35 Super Gary. Gotuj z Bosacką! (8) - mag. kulinarny
12:15 Andrzej Seweryn – skazany na scenę - reportaż
13:05 Panna młoda (45)
14:00 Familiada (3124)
14:35 Koło fortuny (2201)
15:15 Program rozrywkowy
16:20 Na dobre i na złe
17:20 Panna młoda (46) - serial obycz. Turcja 2024
18:15 Va banque (1060)
18:45 Słowo na niedzielę
19:00 Informacje kulturalne
19:25 Rodzinka.pl XVIII (8,9) - serial kom. Polska 2026, wyk. Małgorzata Kożuchowska

20:30 **The Voice Kids** (14) - program rozrywkowy Polska 2026
22:50 **Gabi Drzewiecka zaprasza** (8) - talk-show Polska 2026
23:45 ★★★ **Szpieg, który mnie rzucił (The Spy Who Dumped Me)** - komedia sens. Kanada/USA/Niemcy 2018 (130 min)
01:55 ★★★ **Sprzymierzeni (Allied)** - thriller USA 2016, reż. Robert Zemeckis, wyk. Brad Pitt (125 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - magazyn
08:00 Halo tu Polsat (2806)
11:55 Ewa gotuje (569) - mag. kulinarny Polska 2026
12:35 Kung Fu Panda: Sekrety Potężnej Piątki (Kung Fu Panda: Secrets of the Furious Five) - film anim. USA 08 (25 min)
13:00 Kung Fu Panda III - film anim. USA/Chiny 2016, reż. Alessandro Carloni, Jennifer Yuh Nelson (135 min)
15:15 Zanim się pojawiłeś (Me Before You) - dramat obycz. Wlk. Brytania/USA 2016, reż. Thea Sharrock (135 min)
17:30 Awantura o kasę (286)
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Prezydenci i premierzy (448) - program publicyst.
19:30 Sport - Polska 2026

19:55 **Kabaret na żywo. Chyba Czesuaf** (171) - kabaret i satyra Polska 2026
22:00 **Fuks II** - komedia ★★ kryminalna Polska 2024, reż. Maciej Dutkiewicz (125 min)
00:05 ★★★ **Wanted. Ścigani (Wanted)** - film sensacyjny USA/Niemcy 2008 (155 min)
02:40 ★★★ **Cicha noc (Silent Night)** - komedia USA/Wlk. Brytania 2021 (120 min)

TVN

05:40 Uwaga! (7978) - mag.
05:55 Ukryta prawda (35)
06:50 Kuchenne rewolucje: Świdnica – Restauracja Baszta 30 (2) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5696)
11:25 Na Wspólnej
13:15 Shrek Forever (Shrek Forever After) - film anim. USA/Francja 2010, reż. Mike Mitchell (120 min)
15:15 Galacticos Show – Pojedynek Legend (2)
15:20 Kuchenne rewolucje: Koszalin – karczma Tymianek 32 (7) - reality show Polska 26
16:30 Studio Galacticos Show – Pojedynku Legend (na żywo)
16:50 Galacticos Show – Pojedynek Legend (na żywo)
18:50 Studio Galacticos Show – Pojedynku Legend (na żywo)
19:00 Fakty, sport, pogoda

19:45 **Mam Talent!** (10) - program rozrywkowy Polska 2026
22:25 ★★ **Co wiecie o swoich dziadkach (Daddy's Home 2)** - komedia USA 2017, reż. Sean Anders, wyk. Will Ferrell (120 min)
00:25 ★★ **Galaktyczny wojownik (Soldier)** - film s.f. USA/Wlk. Brytania 1998, reż. Paul W.S. Anderson, wyk. Kurt Russell (125 min)
02:30 **Szpital św. Anny III** (1)

TV PULS

06:00 Kobra – oddział specjalny XIX (9,11,12/14) - serial sensacyjny Niemcy 2014
09:00 Taki jest świat (17) - magazyn informacyjny
09:25 Wojciech Cejrowski. Boso – Etiopia (4)
10:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII (36,37,38,39)
14:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII (40,35,36,37)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (38,39) - serial obyczajowy Polska 2025, wyk. Zbigniew Buczkowski, Jerzy Górski. By ocalić pracownię po zmarłym ojcu, Jan wchodzi w układ z gangsterem sprzedającym fałszywe złoto.
20:00 ★★ **Murarz. Na granicy spisku (The Bricklayer)** - film sensacyjny USA/Bułgaria/Grecja 2023 (125 min)
22:05 ★★★ **Świat w ogniu (Angel Has Fallen)** - thriller USA/Wlk. Brytania/Portugalia/Kanada/Bułgaria 2019 (135 min)
00:20 ★★★ **Lwie serce** - film sensacyjny USA 1990, reż. Sheldon Lettich, wyk. Jean-Claude Van Damme (125 min)
02:25 **Taki jest świat** (17)

TVN7

05:20 Szkoła (28/68)
06:10 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie II (4/11)
07:05 Bugs Bunny Builders
07:50 Goonies - film przyg. USA 1985, reż. Richard Donner, wyk. Sean Astin
10:15 Ukryta prawda (43/68) - serial fabularno-dok.
11:20 Mówię Wam (11)
12:30 Ukryta prawda (51,44,45/68) - serial fab.-dok.
15:35 Detektywi VI (21) - serial fabularno-dok.
16:35 The Floor (19)
17:45 Nowe przygody Aladyna - komedia Francja/Belgia 2015, reż. Arthur Benzaquen (135 min)
20:00 ★★ **Lara Croft: Tomb Raider** - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Japonia/Niemcy 2001, reż. Simon West (135 min)
22:15 ★★★ **Ciche miejsce 2 (A Quiet Place Part 2)** - horror USA 2020, reż. John Krasinski, wyk. Emily Blunt (115 min)
00:10 ★★★ **Super 8** - film s.f. USA 2011, reż. J.J. Abrams, wyk. Joel Courtney, Elle Fanning (135 min)
02:25 **Żyjąc z potworem VI** (3/13) - serial dok.

MEZZO

14:15 Andy Sheppard & Michel Benita na festiwalu Jazz à Junas
15:05 Amina Figarova Sextet – Festival Internacional Jazz Plaza - koncert Kuba 2025
16:10 Brahms: Trio fortepianowe C-dur nr 2
16:40 Mozart: XXXV symfonia – Filharmonicy Berlińscy, Claudio Abbado
17:25 Jeux – Ensemble Intercontemporain, Orchestre National de Jazz
18:40 Renaud Capuçon, Martha Argerich, Orkiestra kameralna z Lozanny - muzyka klasyczna Szwajcaria 2022
20:30 Wolfgang Amadeus Mozart: Don Giovanni - opera Niemcy 2022
23:30 Czeska Orkiestra Symfoniczna, Jakub Hrůša, Daniił Trifonow: Scriabine, Suk

PULS 2

08:40 Uprowadzona księżniczka - film anim. Ukr. 2018
10:30 Balerina - film anim. Francja/Kanada 2016
12:05 Wojciech Cejrowski. Boso: Meksyk/Paragwaj (11)
12:40 Wojciech Cejrowski. Boso – Etiopia (1, 2)
13:50 Gwiazdy Mazurskiej Nocy Kabaretowej (2, 3)
15:50 Księżniczka i gąski - film fantasy Niemcy 2022
17:20 O trzech złotych dukatach - film fantasy Słowacja/Czechy 2023
19:00 Niezgaszalni - film anim. F/Kanada/Wlk. Bryt. 22
20:55 Co ty wiesz o swoim dziadku? - komedia USA/Wlk. Brytania 2016, reż. Dan Mazer
23:00 Polowanie na »Czerwony Październik« - film sensacyjny USA 1989

TV4

07:00 Galileo - pr. popularn.
09:05 #JesteśmyDlaDzieci (326) - mag. Polska 2026
09:30 A na deser... (9) - mag. kulinarny Polska 2026
09:35 Galileo - program popularnonaukowy Polska 24
12:45 Królową być - komedia Francja 2005, reż. Valérie Lemercier, wyk. Valérie Lemercier, Lambert Wilson, Catherine Deneuve
14:55 Policjantki i policjanci XXIV (26—30) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Mariusz Węgłowski, Paweł Kowalczyk
20:00 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XX (29—32) - serial krym. Polska 2026, wyk. Marek Włodarczyk, Michał Mrozek
00:00 Gwiazdy kabaretu (174, 172) - kabaret i satyra
02:05 STOP Drogówka (343)

METRO

07:50 Klan z Alaski VII (3,4/11)
09:50 The Floor (7, 8) - teleturniej Polska 2025
11:00 Złomowisko PL IV
13:00 Gwiazdy lumpeksów (9/12) - serial dok. Polska 2024
13:50 Kryminalni IV - serial kryminalny Polska 2006
16:00 Niezwykłe Stany Prokopa V (5/8) - serial dok.
17:00 Mam Talent! (9)
19:25 Magda gotuje Internet (3) - talk-show Polska 2026
20:00 Dusza towarzystwa - komedia USA 2018, reż. Ben Falcone, wyk. Melissa McCarthy, Gillian Jacobs
22:10 Zabójcza broń III - komedia sensacyjna USA 1992, reż. Richard Donner
00:25 Kuba Wojewódzki (8)
01:35 Szpital (7/69)
02:30 Pani Gadżet (7)

eprasa.pl d3dcb7cdf2

SOBOTA 25.04

STOPKLATKA

08:00 Komisarz Rex XII (5,6/12) - serial krym.
10:00 Hudson i Rex V (15,16/20) - serial krym.
12:00 Niekończąca się opowieść (Die unendliche Geschichte) ★★★★ - film fantasy Niemcy/USA 1984 (120 min)
14:00 Co mi zrobisz, jak mnie złapiesz ★★★★ - komedia Polska 1978, reż. Stanisław Bareja (130 min)
16:10 Rodzina Flintstonów ★★★ - komedia USA 1994, reż. Brian Levant (110 min)
18:00 Brunet wieczorową porą ★★★ - komedia Polska 1976, reż. Stanisław Bareja (120 min)
20:00 Złap mnie, jeśli potrafisz (Catch Me If You Can) ★★★★ - film biograficzny USA/Kanada 2002, reż. Steven Spielberg, Jeff Tomsic (180 min)
23:00 Dzień świra - komediodramat ★★★★ Polska 2002, reż. Marek Koterski, wyk. Marek Kondrat (115 min)
00:55 Papierowe małżeństwo ★★ - komedia romantyczna Polska/Wlk. Brytania 1991 (120 min)

KINO POLSKA

07:35 Syn szczęścia - film krótkometrażowy Polska 2024
07:55 Polska Kronika Filmowa 48B/66 - film dok. Polska 1966
08:05 Polska Kronika Filmowa 45A/72 - reportaż Polska 1972
08:20 Miś Kudłatek (1,2)
08:55 Przygody Myszki
09:15 Ranking Naj Polskiego Kina: Seksbomby (1)
09:55 Trędowata - melodramat Polska 1976, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Elżbieta Starostecka
12:00 Wierna rzeka - melodramat Polska 1983, reż. Tadeusz Chmielewski
15:10 Stara baśń. Kiedy słońce było Bogiem - film hist. Polska 2003, reż. Jerzy Hoffman
17:40 Mała wielka miłość - komedia romant. Polska/USA 2008, reż. Łukasz Karwowski, wyk. Agnieszka Grochowska
20:00 Bo we mnie jest seks - film biograficzny Polska 21, reż. Katarzyna Klimkiewicz, wyk. Maria Dębska
22:10 Skrzydlate świnie - film obycz. Polska 2010, reż. Anna Kazejak, wyk. Paweł Małaszyński, Piotr Rogucki
00:10 Konsul - komedia sensacyjna Polska 1989, reż. Mirosław Bork, wyk. Piotr Fronczewski, Maria Pakulnis

ALE KINO+

09:20 Marokańskie wakacje (Ocho apellidos marroquís) ★★ - komedia Hiszpania 2023, reż. Álvaro Fernández Armero (125 min)
11:25 The Office PL II (7,8,9)
13:10 Pod Starym Dębem (The Old Oak) ★★★ - dramat obycz. Wlk. Brytania/Francja/Belgia 2023, reż. Ken Loach (135 min)
15:25 Sprawa nierozwiązana (1,2,3,4/10) - serial krym.
17:50 Czwarta władza (The Post) ★★★★ - film biograficzny USA 2017, reż. Steven Spielberg, wyk. Meryl Streep (140 min)
20:10 Boss (The Infiltrator) ★★★ - film kryminalny Wlk. Brytania/USA 2016, reż. Brad Furman, wyk. Bryan Cranston (150 min)
22:40 Prawnik z lincolna (The Lincoln Lawyer) ★★★ - film sens. USA 2011, reż. Brad Furman, wyk. Matthew McConaughey, Marisa Tomei (145 min)
01:05 Dig ★★ - thriller USA 2022, reż. K. Asher Levin, wyk. Thomas Jane, Liana Liberato, Harlow Jane, Emile Hirsch (100 min)

POLSAT FILM

10:30 Garfield - film anim. USA/Wlk. Bryt./Hongkong 24
12:35 Podróże Guliwera - film przygodowy USA 2010
14:10 Zanim się pojawiłeś - dramat obycz. Wlk. Brytania/USA 2016, reż. Thea Sharrock
16:35 Pingwiny z Madagaskaru - film animowany USA 2014
18:30 Niepamięć - film s.f. USA 2013, reż. Joseph Kosinski
21:00 Bez litości 3. Ostatni rozdział - film sens. USA/Włochy/Australia 2023
23:10 Lista dźwięków - film obyczajowy USA 2021

KINO TV

10:55 Francuski pocałunek - komedia romantyczna Wlk. Brytania/USA 1995
13:05 Następny (Next) - film sensacyjny USA 2007
15:10 Ze śmiercią jej do twarzy - komedia USA 1992
17:35 Kokon II - komedia USA 1988, reż. Daniel Petrie
20:00 Jestem najlepsza. Ja, Tonya - film biograficzny USA/Wlk. Brytania/Katar 2017
22:35 Predator II: Starcie w miejskiej dżungli - film s.f. USA 1990, reż. S. Hopkins
00:45 K-Pax - film s.f. USA/Niemcy 2001, reż. Iain Softley

TVP KULTURA

09:00 Co nam w duszy gra
10:05 Kolekcja (4) - mag.
10:25 Niepokorny Alain Resnais - film dok.
11:30 Droga - serial obycz.
12:45 Dzień z życia artysty
13:25 Giacomo Puccini: Turandot - opera Włochy 2022
15:25 Wydarzenie aktualne
16:05 Stolica muzyki, Nowy Orlean - film dok.
18:05 Andrzej Seweryn – skazany na scenę
19:00 Fryderyki 2026 – Gala Muzyki Klasycznej - program rozrywkowy
20:45 Liczba doskonała ★★ - dramat obycz. Polska/Izrael/Włochy 2002, reż. Krzysztof Zanussi, wyk. Andrzej Seweryn, Jan Marczewski (95 min)
22:20 Klub Jazzowy (8)
23:35 Wstęp do filmu (580)
23:40 Boccaccio '70 - film ★★★ obycz. Francja/Włochy 1962, reż. Vittorio De Sica, Federico Fellini, Mario Monicelli, Luchino Visconti (115 min)
01:35 Tato - dramat obyczajowy ★★★ Polska 1995, reż. Maciej Ślesicki, wyk. Bogusław Linda (115 min)

WARNER TV

11:00 Siostra panny młodej - komedia romant. USA 2019
12:40 Superman III - film fantasy USA/Wlk. Brytania 1983
15:10 Godziny szczytu - film sensacyjny USA 1998
17:00 Godziny szczytu II - film sens. USA/Hongkong 2001
18:40 Godziny szczytu III - komedia USA/Niemcy 2007
20:20 Sok z żuka - komedia USA 1988, reż. Tim Burton, wyk. Michael Keaton
22:00 Wrogie niebo III (6,7/10)
23:45 Batman Forever - film fantasy USA/Wlk. Bryt. 1995

PARAMOUNT

12:05 Krowy na wypasie - film anim. USA/Niemcy/Hol. 2006
14:00 Baranek Shaun - film anim. Wlk. Brytania/Francja 15
15:55 Lara Croft: Tomb Raider - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Japonia/Niemcy 2001
18:00 Sonic. Szybki jak błyskawica - film przyg. USA/Japonia/Kanada 2020
20:00 Londyn w ogniu - film sens. USA/Wlk. Bryt./Bułgaria 2016, reż. Babak Najafi
22:00 Adrenalina II. Pod napięciem - film sens. USA 2009
23:45 Adrenalina - film sens. USA 2006, wyk. Jason Statham

HBO

08:00 Spider-Man ★★★★ **Uniwersum** - film anim. USA 2018 (115 min)
09:55 Scott Pilgrim kontra świat ★★★ - komedia USA/Wlk. Brytania/Kanada/Japonia 2010 (110 min)
11:45 Wciąż tu jestem ★★★★ - dramat obycz. Brazylia/Francja 2024 (135 min)
14:00 Władca Pierścieni: Powrót króla ★★★★★ - film fantasy USA/Nowa Zelandia 2003 (195 min)
17:15 Oliwia i niewidzialne trzęsienie ziemi ★★★ - film anim. Hiszp./F/B/Chile/Szwajcaria 2025 (70 min)
18:25 Happy Feet: Tupot małych stóp II ★★★ - film anim. Australia/USA/Nowa Zelandia 11 (95 min)
20:00 Millerowie ★★★ - komedia USA/Wlk. Brytania 2013, reż. Rawson Marshall Thurber (110 min)
21:50 Blue Moon ★★★ - film biograficzny USA/Irlandia 2025 (100 min)
23:30 Ostatni pojedynek ★★★ - thriller USA/Wlk. Brytania 2021 (150 min)
02:00 Challengers ★★★ - komedia USA 2024, reż. Luca Guadagnino (130 min)

CINEMAX

12:10 Zabić wspomnienia - dramat obycz. USA 2007
14:15 Ciche życie - dramat obycz. F/Grecja/Niemcy/Estonia/Szwecja/Finlandia 24
15:55 Wyścig z czasem - film s.f. USA 11, reż. Andrew Niccol
17:40 Apollo 13 - film katas. USA/Wlk. Bryt./Kanada/Jap. 95
20:00 Piksele - komedia USA/Chiny 15, wyk. Adam Sandler
21:45 Helikopter w ogniu - dramat woj. USA/Wlk. Bryt.2001, reż. Ridley Scott
00:10 Patriota - dramat historyczny USA/Niemcy 2000

ROMANCE TV

08:15 Śledztwo prowadzi Watzmann (1,2,3,4/8)
12:25 Karla, Rosalie i dziura w ścianie - komedia Niemcy 21
14:20 Rejs ku szczęściu
16:15 Lato nad jeziorem Garda - romans Niemcy 2022
18:05 Rosamunde Pilcher: Zakochana w kamerdynerze - film obycz. Niemcy 2024
20:00 Kryminalne zagadki Mazur - serial krym. Niemcy 24
21:50 Krawcowa z Madrytu (7,8/17) - serial obyczajowy
23:50 Rzeka życia: Ponowne spotkanie nad Dunajem - dramat obycz. Niemcy 2014

CANAL+ PREMIUM

08:00 W pamięci - film krótkom. Polska 23 (15 min)
08:15 Ocean, nasz dom
09:50 Łapu-Capu
10:05 Kung Fu Panda III ★★★★ - film animowany USA/Chiny 2016 (95 min)
11:40 Azyl - film biograficzny ★★ USA/Wlk. Brytania/Czechy 2017 (125 min)
13:45 Warcraft: początek ★★★ - film fantasy USA 2016 (120 min)
15:45 Zmierzch - film ★★ fantasy USA/Wlk. Brytania 2008 (120 min)
17:45 Inwazja - film sens. ★★ Holandia 24, reż. Bobby Boermans (90 min)
19:15 Krucjata Bourne'a ★★★ - thriller USA/Niemcy 2004, reż. Paul Greengrass (105 min)
21:00 Franz Kafka - film ★★★ biograficzny Czechy/Polska/Niemcy/Turcja/Francja 2025 (125 min)
23:05 The Beast Within ★★ - horror Wlk. Brytania 2024, reż. Alexander J. Farrell (95 min)
00:40 Królestwo - thriller ★★★ USA/Niemcy/Emiraty Arabskie 2007, reż. Peter Berg (110 min)

TVN FABUŁA

08:05 Kryminalni II (11)
10:10 Igrając z ogniem - komedia USA 2019
12:15 Bella i Sebastian II - film przygodowy Francja 2015
14:25 Książę w Nowym Jorku - komedia USA 1988
16:55 Wonder Woman 1984 - film fantasy USA 2020
20:00 Starcie tytanów - serial dok. Wlk. Bryt./Australia/USA 10
22:25 Coś jest nie tak z dziećiakami - horror USA 2023, reż. Roxanne Benjamin
00:20 Smętarz dla zwierzaków - horror USA/Kanada 2019

AMC

10:35 Kopalnie króla Salomona, cz. 1 - film przyg. Niemcy/USA/RPA 2004
12:15 Kopalnie króla Salomona, cz. 2 - film przyg. Niemcy/USA/RPA 2004
14:10 Strażnik - thriller USA 06
16:15 Nasza niania jest agentem - komedia USA 2010
18:00 Sekcja 8. - film sens. USA/Niemcy 2003
20:00 Mistrz Z: W cieniu Ip mana - film sens. Hongkong/Chiny 18, reż. Woo-Ping Yuen
22:15 Nieśmiertelny IV: Ostatnia rozgrywka - film fantasy USA/Wlk. Bryt./Luks. 00

eprasa.pl d3dcb7cdf2

AXN

08:15 FBI: International IV (1/22) - serial akcji USA 2024
09:15 FBI: Most Wanted IV (4/22) - serial krym. USA 2022
10:10 Detektyw Monk II (4—8/16) - serial krym.
15:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (7—11/17)
20:00 Men in Black: International - film s.f. USA/Chiny 2019, reż. F. Gary Gray
22:25 Zabójca - film sensacyjny USA/Kanada 2007
00:20 Snajper: Kolejne starcie - film sens. USA/Niemcy/RPA 10

EPIC DRAMA

08:50 Wszystkie stworzenia duże i małe VI (5/7)
09:50 Panna Austen (1/4)
11:00 Jane Eyre (1/4)
12:10 Panna Scarlet VI
13:15 Detektyw Murdoch XVIII
14:10 Marlow: klub zbrodni II
15:10 Morderstwo w małym mieście II (5) - serial krym.
16:05 Sprawy pana Booka (5/6)
17:15 Sherlock i córka (5)
18:10 Agenci NCIS XVI (1,2/24)
20:00 Grantchester IV (5/6)
21:00 Wiedeńska krew III (2/3)
23:00 Niebezpieczne związki (6/8) - serial obycz. USA 2022
00:15 Panna Marple II (4/4)

TVN STYLE

11:25 Dzieci świata II (4/8)
12:00 Jestem z Polski XI (11,1,3) - serial dok.
15:05 Babski biznes II (3/8)
16:05 Ostre cięcie (5)
17:05 Zgłoś remont (6)
18:05 Bitwa o gości (6) - reality show Polska 2026
19:05 Kuchenne rewolucje (3, 11) - reality show Polska 21
21:05 Królowa przetrwania (8) - reality show Polska 2026
22:25 Skok na głęboką wodę (7) - reality show Polska 2026
23:30 Ślub od pierwszego wejrzenia (5, 6) - real tv

TVN TURBO

08:45 Samochód marzeń: Kup i zrób (1) - mag. motoryzacyjny
09:45 Naprawy nie do naprawy (3) - mag. motoryzacyjny
10:30 Moto kombat (8)
11:15 Ciężarówką przez Chile (3/8) - serial dok. Polska 2026
12:15 Moto Fachury (8)
13:00 Z drugiej ręki (4, 5, 6, 7)
16:00 Wojny samochodowe (1, 3) - program rozrywkowy
18:00 Ciężarówką przez Malezję (1,2/9) - serial dok.
20:00 Ciężarówką przez Malezję (3,4,5) - serial dok.
23:00 Jeździć, obserwować VI
01:15 Zawodowi handlarze (7)

BBC FIRST

08:30 Duchy III (7,1,2)
10:30 Morderstwa w Midsomer
12:25 Ojciec Brown III (3,4,5/15) - serial krym.
15:25 Powrót do raju (3,4/6)
17:45 Z pamiętnika położnej XIV (5/8) - serial obycz.
18:50 Śmierć pod palmami XV (6,2/8) - serial kryminalny
21:00 Dyplomatki (2/6) - miniserial Wlk. Brytania 2023
22:00 Milczący świadek 28 (5,6/10) - serial kryminalny
00:10 Ojciec Brown XIII (2/10)
01:15 Śmierć pod palmami VII

FX

08:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (1,2,3/25)
11:15 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (20,21,22/23)
14:00 Agenci NCIS VIII (3,4/24)
15:50 Tropiciel III (10)
16:45 Matlock (3/19)
17:40 Karmazynowy przypływ - film sens. USA 95, reż. Tony Scott, wyk. Gene Hackman
20:05 W pogoni za zemstą - film sensacyjny USA 2010, reż. George Tillman Jr.
22:05 Pociąg z forsą - komedia sensacyjna USA 1995
00:25 Rambo II - film sensacyjny USA/Meksyk 1985

HGTV

08:40 Życie w ogrodzie III (3,4/6) - serial dok. USA 2023
09:45 Z miłości do ogrodu III (3, 4/10) - cykl reportaży
11:00 Zróbmy sobie dom (8)
12:00 Odlotowy ogród (2, 3, 4)
13:40 Patent na dom (1, 2, 3)
16:35 House Hunters (6, 7, 8, 1) - reality show
18:50 Zgłoś remont (5) - reality show Polska 2026
19:50 Weekendowa metamorfoza (6, 8) - reality show
21:40 Mieszkanie na miarę IV (4) - serial dok. Polska 2023
23:35 Letnia chata na lata XIII

BBC LIFESTYLE

09:00 Mistrzowie szycia (4)
10:05 Zamiana luksusowymi domami (3) - serial dok.
12:05 Wielkie australijskie wypieki VI (6) - serial dok.
15:30 Wielkie amerykańskie wypieki (4) - program rozrywk.
16:35 Zapraszam do stołu (25—28) - mag. kulinarny
18:40 Hiszpański remont Amandy i Alana (5, 6)
19:55 Wielkie kanadyjskie wypieki (5, 6) - real tv
21:50 Irlandia: wspaniała podróż (1/4) - serial dok.
22:50 Efekt TikToka - film dok.
23:55 Wstydliwe choroby V (2)

COMEDY CENTRAL

08:05 Teoria wielkiego podrywu IV (17—24,1,2/24)
12:33 Teoria wielkiego podrywu V (3,4/24)
13:30 Przyjaciele III (5—14/25)
18:30 Przyjaciele III (15/25) - serial kom. USA 1996
19:00 Duchy (1,2,3,4/18) - serial kom. USA 2021
21:00 Jeszcze bardziej zgryźliwi tetrycy - komedia USA 1995
23:05 Colin od rachunków II
00:25 Comedy Club (5)
01:00 Miasteczko South Park XVI (6/14)

TVP SERIALE

08:00 Na sygnale
10:20 Na dobre i na złe
11:20 Komisarz Alex XXV (6)
12:10 Rodzinka.pl XVIII (7,8)
13:20 Ojciec Mateusz XXV
15:10 U Pana Boga w Królowym Moście (6/12)
16:10 Ranczo IV (8)
17:15 Czterdziestolatek (6)
18:10 Na sygnale
19:40 U Pana Boga w Królowym Moście (7/12)
20:40 Ojciec Mateusz XXV (1,1) - serial krym. Polska 2021
22:35 Ranczo IV (9,10/13)
00:35 Glina. Nowy rozdział (6)
01:25 Gra z Cieniem (1)

CANAL+ KUCHNIA

13:50 Bosacka daje radę (5, 6)
14:45 Dzień dobry, obiad (1, 2)
15:40 Zgrillowani (4)
16:05 m jak mięso (5, 6)
16:55 Gotuj taniej z Jamiem (6)
17:55 Jakubiak rozgryza Tajlandię i Kambodżę (1, 2)
18:50 Włoska kuchnia Gino: piękno tradycji (3,4/6)
19:50 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (6, 7) - mag. kulinarny
20:45 Ziemia, ogień i smak (1)
21:40 Poza utartym szlakiem: Colin i Manu (4) - serial dok.
22:35 Kulinarne szlaki: Południowa Afryka (8, 9)

CANAL+ DOMO

12:20 Cudotwórcy VII (7,8)
14:05 Cuda z drewna (8/12)
15:05 Wielkie projekty: nasza ulica III (2) - serial dok.
16:00 Przekopiemy Ci ogródek
16:30 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (7) - mag.
17:05 Meblokreacje (4) - mag.
17:35 Dom w miesiąc (5)
18:00 Daleko od miasta X (7,8)
19:00 Podzielić M2 (3, 4)
20:00 Projekty marzeń — Nowa Zelandia (7/12)
21:00 Wielkie Projekty: Szwecja IV (6/6) - serial dok.
22:00 Kupiliśmy sobie zamek — damy radę (2) - reality show

PLANETE+

10:20 360° — świat bez granic
12:30 Świat z góry IX
13:40 Najmniejsze cuda świata (1/2) - serial dok.
14:40 Motyle. Superbohaterowie przyrody (2/3)
15:50 Portugalia na dziko (6/7)
16:55 Planeta Kalifornia (1/2)
18:00 Świat z góry XI (7/14)
18:40 Polska z góry II
19:45 Céline Dion - film dok.
20:50 Premiera: Jimmy Sommerville. \I Feel Love\
22:00 Tajemnice Picassa
22:55 Catherine Denevue

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Bimbrownicy XIV (8/16)
09:00 Gorączka złota (22/25)
10:00 Łowcy opali VIII (11/20)
11:00 Od samochodu do domu
12:00 Celnicy na straży Turcji
13:00 Złomowisko PL XI
15:00 Nic do zgłoszenia IV
16:00 Lotnisko II (3/8)
17:00 Nagi instynkt przetrwania XI (10/12) - serial dok.
18:55 Celnicy na straży Turcji
20:00 Bimbrownicy XIV (8/16)
21:00 Mike Brewer: przerobić i sprzedać (3/6) - serial dok.
22:00 Łowcy opali VIII (11/20)
23:00 Morze złota XIII (9)
00:00 Skok na Luwr - film dok.

TVP HISTORIA

11:45 Wszystkie kolory świata
12:50 Skarby przeszłości i ich tajemnice VII (4/6)
14:00 Ex libris - mag. Polska 26
14:30 Miś - komedia Polska 1981, reż. Stanisław Bareja
16:30 Święte miejsca pięciu religii (3/4) - serial dok.
17:35 Lalka (9) - serial obycz.
19:05 Starożytne mocarstwa
20:05 Największe tajemnice monarchii - serial dok.
21:10 Peggy Sue wyszła za mąż - komedia USA 1986
23:00 Mecz w piekle - dramat historyczny Węgry 1963

HISTORY

09:15 Straż graniczna: USA II
10:10 Wojny magazynowe XVI
11:11 Tajemnice, które miały trwać wiecznie II (5/11)
12:05 Starożytni kosmici XIV
13:05 Tajemnice ukryte w piasku II (4) - serial dok.
14:00 Wyjaśnić niewyjaśnione
14:55 Gwiazdy lombardu XXV
16:15 Piątka z historii (2,1)
17:10 Ściśle tajne samoloty wojskowe - film dok.
19:05 Starożytni kosmici XVI
21:00 Starożytni kosmici: geneza II - serial dok. USA 25
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (12,13/22)

NATIONAL GEOGRAPHIC

09:00 Inżynieryjne tragedie
10:10 Katastrofa w przestworzach XXV (6,2) - serial dok.
12:00 Czarnobyl: świadkowie tragedii (1,2,3) - serial dok.
16:00 Euroinżynieria
18:00 Złapać przemytnika VIII (7,2/8) - serial dok. USA 2024
20:00 Megametro II
21:05 Bitwa o Księżyc: od Sputnika po Apollo (1, 2)
23:15 Państwa Osi: droga ku porażce (3/5) - serial dok.
00:20 Strzegąc granic VIII
01:15 Alarm na lotnisku II (8/8)

FOCUS TV

08:00 Rolnicy. Podlasie V
09:00 Niezwykłe pociągi IV
11:00 Świat z góry. Jedwabny Szlak - serial dokumentalny
13:00 Rolnicy. Podlasie VII
16:00 Wioski wioseczki
17:00 Wielkie wycieczkowce
18:00 Najbardziej niebezpieczne drogi do szkoły III (3/5)
19:00 Jak to wyjaśnić II (8/28)
19:25 TOP 10 Największe tajemnice świata - serial dok.
20:00 Sekrety Biblii
21:00 Ściśle tajne akta UFO
23:00 Poza kontrolą (22)
00:00 Przestępcze podziemie
01:00 Rolnicy. Podlasie III

BBC EARTH

12:00 W okowach mrozu XII
13:00 Pewnego razu w kosmosie (1/4) - serial dok.
14:10 Attenborough i jurajski potwór morski - film dok.
15:15 Imperium brytyjskie
16:30 David Attenborough i cuda natury IV (4/6)
16:55 Alaska z Sue Perkins
17:55 Planeta doskonała
19:55 Planeta doskonała: kulisy - serial dok. Wlk. Brytania
21:00 Pewnego razu w kosmosie (1/4) - serial dok.
22:15 W okowach mrozu XII
23:15 Wyspy (3/6)

POLSAT VIASAT HISTORY

10:20 Linie frontu
11:30 Czołg: najważniejsza broń II wojny światowej
12:35 Auschwitz: zapomniana muzyka - film dokumentalny
14:05 Wiolonczelistka z Auschwitz - film dok.
15:55 DNA Hitlera: geny dyktatora (1,2) - serial dok.
18:00 Naziści: korzenie zła
19:00 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok.
19:55 Naziści: ściśle tajna nauka (8/8) - serial dok.
21:00 Czołg: najważniejsza broń II wojny światowej
22:05 Linie frontu - serial dok.

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Od A do Z

ANAKONDA ★★
horror, USA 2025, reż. Tom Gormican, wyk. Paul Rudd, Jack Black, Steve Zahn
20:00 | hbo
Czwórka kinomaniaków jedzie do Amazonii z zamiarem nakręcenia remakę'u tandetnego (mimo udziału Jona Voighta i Jennifer Lopez) horroru z 1997 roku. I – jak się zdaje – nic ich przed tym nie powstrzyma.

BRACIA ZE STALI ★★★★
film biograficzny, USA/Wlk. Brytania 2023, reż. Sean Durkin, wyk. Zac Efron, Harris Dickinson, Jeremy Allen White
22:10 | ale kino+ hd
Oparta na faktach opowieść o rodzinie Von Erich, do której należała jedna z federacji wrestlingu, a która – mimo ciążącej na rodzie klątwy – w latach 80. XX wieku odcisnęła piętno na historii zapasów.

KILL BILL ★★★★
film sens., USA 2003, reż. Quentin Tarantino, wyk. Uma Thurman, David Carradine, Lucy Liu
23:20 | canal+ premium
Quentin Tarantino wzorem Sergia Leone majstruje przy kinie sensacyjnym na wzorcach azjatyckich: zawodowa morderczyni budzi się ze śpiączki, by dokonać zemsty na swoim szefie. Majstersztyk.

MIŚ ★★★★
komedia, Polska 1981, reż. Stanisław Bareja, wyk. Stanisław Tym, Barbara Burska, Christine Paul-Podlasky
23:50 | tvp historia
Polska schyłku gierkowskich lat 70. XX wieku w obiektywie Stanisława Barei według scenariusza Stanisława Tyma. Gryząca ironia, ale prawdziwe aż do bólu. Wręcz obiekt kultu – wstyd nie znać.

MÓJ PRZYJACIEL SZPIEG – WIECZNE MIASTO ★★
komedia sensacyjna, USA 2024, reż. Peter Segal, wyk. Dave Bautista, Chloe Coleman, Kristen Schaal
20:00 | cinemax
Dziewczyna wybiera się na wycieczkę do Włoch, więc prosi swego wujka, agenta CIA, o opiekę nad grupą. I słusznie, bowiem terroryści szykują zamach na Watykan, a przy okazji na szefa CIA, ojca jej kolegi.

Hit Man

22:25 | tvp 2
★★★★

· FOT. BRIAN ROEDEL

KOMEDIA SENSACYJNA
USA 2023, REŻ. RICHARD LINKLATER, WYK. GLEN POWELL, ADRIA ARJONA, AUSTIN AMELIO

Richard Linklater bawi się: emerytowany wykładowca filozofii dorabia, współpracując z policją, także jako płatny zabójca. Kiedy spotyka kobietę, chcącą pozbyć się męża, obiecuje pomoc. Podobno na faktach.

MYZ

NAJPIERW STRZELAJ, POTEM ZWIEDZAJ ★★★★
komedia sensacyjna, Wlk. Brytania/USA 2008, reż. Martin McDonagh, wyk. Colin Farrell, Brendan Gleeson, Elizabeth Berrington
21:30 | canal+ premium
Dwaj płatni mordercy po wypadku przy pracy zostają wysłani przez szefa – dla wyciszenia – do belgijskiej Brugii, gdzie mają czas na refleksję nad życiem. Niby ograne, ale tu odzyskuje świeżość.

RODZAJE ŻYCZLIWOŚCI ★★★
komedia, Irlandia/Wlk. Brytania /USA/Grecja 2024, reż. Yorgos Lanthimos, wyk. Jesse Plemons, Emma Stone, Willem Dafoe
21:40 | hbo
Yorgos Lanthimos w wersji niskobudżetowej, jakkolwiek z międzynarodową gwiazdorską obsadą, bawi się absurdem, podglądając – w trzech nowelach – ludzi, którym przyszło zmagać się z przeznaczeniem.

SMUGA CIENIA ★★
dramat psychologiczny, Polska/Wlk. Brytania 1976, reż. Andrzej Wajda, wyk. Marek Kondrat, Graham Lines, Tom Wilkinson
21:55 | tvp historia
Andrzej Wajda czyta Conrada, ale bez wyczucia. Plus Marek Kondrat zaraz po „Zaklętych rewirach".

SUMA WSZYSTKICH STRACHÓW ★★★
film sens., USA/Niemcy/Kanada 2002, reż. Phil Alden Robinson, wyk. Ben Affleck, Morgan Freeman, James Cromwell
20:00 | stopklatka
Ben Affleck zastępuje Harrisona Forda w roli analityka CIA Jacka Ryana, którego przenikliwość umysłu po raz czwarty w cyklu ekranizacji prozy Toma Clancy'ego ma zapobiec wojnie światowej. Rutyna.

TENET ★★★
film akcji, USA/Wlk. Brytania 2020, reż. Christopher Nolan, wyk. John David Washington, Robert Pattinson, Elizabeth Debicki
20:00 | tvn 7
Christopher Nolan ponownie igra z czasem: uzbrojony w słowo klucz bohater, agent CIA, musi zrobić wszystko, by powstrzymać rosyjskiego oligarchę przed rozpętaniem III wojny światowej.

TRANSFORMERS: WIEK ZAGŁADY ★★
film s.f., USA/Chiny/Hongkong 2014, reż. Michael Bay, wyk. Mark Wahlberg, Nicola Peltz, Stanley Tucci
21:50 | cinemax
Efektowna odsłona cyklu: tylko niewydarzony mechanik-wynalazca (i naprawiane przez niego transformery) mogą ocalić ludzkość przed skutkami nielegalnego paktu o współpracy z kosmicznymi bandytami.

TRZEJ MUSZKIETEROWIE: D'ARTAGNAN ★★★
film przyg., Francja/Niemcy/Hiszpania/Belgia 2023, reż. Martin Bourboulon, wyk. François Civil, Vincent Cassel, Romain Duris
20:00 | tvp kultura
Co najmniej trzydziesta, ze zrealizowanych tylko w XXI wieku, ekranizacja słynnej powieści Aleksandra Dumasa: młody gaskoński szlachcic zaprzyjaźnia się ze sławnymi muszkieterami króla Ludwika XIII.

WZGÓRZE ROZDARTYCH SERC ★★★
film sens., USA 1986, reż. Clint Eastwood, wyk. Clint Eastwood, Marsha Mason, Everett McGill
22:00 | warner tv
U sierżanta Clinta Eastwooda jak u mamy – o ile będzie się miało właściwy stosunek do służby wojskowej. Film werbunkowy z odniesieniami do reaganowskiej interwencji na Grenadzie. Mocne męskie kino.

ZABAWA, ZABAWA ★★★
dramat obycz., Polska 2018, reż. Kinga Dębska, wyk. Agata Kulesza, Maria Dębska, Dorota Kolak
22:45 | kino polska
Kinga Dębska o alkoholizmie kobiet: trzy panie w różnym wieku przekraczają granice samokontroli, co niesie za sobą gorzkie konsekwencje. Świetnie zagrane przez aktorskie tuzy: ku przestrodze.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl d3dcb7cdf2

TVP1

06:20 Słownik polsko@polski
06:55 Słowo na niedzielę
07:00 Msza święta
08:00 Tydzień (1078)
08:30 Życie po „Sanatorium miłości" (7) - cykl reportaży
08:55 Alternatywy 4 (3/9)
10:00 Ojciec Mateusz 34 (13)
10:55 Komisarz Alex XXV (7)
11:55 Między ziemią a niebem
12:00 Regina Coeli
12:15 Między ziemią a niebem
12:45 Nowe życie (6)
13:05 Ssaki (5/6) - serial dok.
14:35 Dom (13) - serial obycz.
16:05 Dziedzictwo - serial obyczajowy Turcja 2020
17:00 Teleexpress
17:35 Daję słowo – Maciej Orłoś (39) - talk-show
18:40 Jaka to melodia? (5906)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:25 Wojna zastępcza - serial sens. Polska 26
21:25 Sanatorium miłości
22:15 „Sanatorium miłości" – kulisy programu VIII (8)
22:25 Życie po „Sanatorium miłości" (8)
22:50 ★★★ **Tulipanowa gorączka (Tulip Fever)** - melodramat Wlk. Brytania/USA 2017 (115 min)
00:45 ★★★ **Nie czas umierać (No Time to Die)** - film sens. Wlk. Brytania/USA 2021 (165 min)

TVP2

05:10 Barwy szczęścia
06:25 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7535) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7535) - mag. Polska 2026
11:10 Domowe patenty (9)
11:15 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka
11:50 The Voice Kids (14, 14)
14:00 Familiada (3125)
14:35 Koło fortuny (2202)
15:15 Szansa na sukces. Opole 2026 (9, 9) - show
17:05 Wstęp do meczu
17:25 Piłka nożna: PKO BP Ekstraklasa: 30. kolejka: Lech Poznań – Legia Warszawa (na żywo)
19:25 Studio po meczu
19:50 Pan Mama - serial kom. Polska 2026, wyk. Paweł Domagała, Piotr Głowacki

20:20 Postaw na milion (385) - teleturniej Polska 2026
21:20 Kwiatki polskie duże (7) - mag. Polska 2026
22:25 Hit Man - komedia ★★★★ sens. USA 2023, reż. Richard Linklater, wyk. Glen Powell (125 min)
00:30 Krucjata. Prawo serii II (6/13) - serial krym.
01:30 Szpieg, który mnie ★★★ **rzucił (The Spy Who Dumped Me)** - komedia sens. Kanada/USA/Niemcy 2018 (130 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag. informacyjny Polska 2026
08:00 Halo tu Polsat (2814)
11:45 Księga smoków - film animowany USA 2011, reż. Steve Hickner
12:10 Shrek - film anim. USA 2001, reż. Andrew Adamson, Vicky Jenson (110 min)
14:00 Must Be The Music (133) - show Polska 2025
16:10 Nasz nowy dom (367) - reality show Polska 2026
17:30 Awantura o kasę (287) - teleturniej Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:22 Pogoda - Polska 2026
19:35 Państwo w państwie (610) - program publicystyczny Polska 2026, program prowadzi Przemysław Talkowski

19:55 Dancing with the Stars. Taniec z gwiazdami (181) - program rozrywkowy Polska 2026
22:45 Jeszcze dłuższe ★★★ **zaręczyny** - komedia romantyczna USA/Japonia 2013, reż. Nicholas Stoller, wyk. Emily Blunt (155 min)
01:20 Sąsiedzi (Neighbors) ★★★ - komedia USA 2014, reż. Nicholas Stoller, wyk. Seth Rogen, Zac Efron (135 min)

TVN

05:15 Jak to jest zrobione? XI
05:40 Uwaga! (7710)
05:55 Ukryta prawda (36)
06:50 Kuchenne rewolucje: Koronowo – Nasze smaki 30 (3) - reality show Polska 2025
07:45 Dzień Dobry TVN (5697) - magazyn Polska 2026
11:30 Niezwykłe Stany Prokopa VI (8/8) - serial dok.
12:35 Co za tydzień (1240) - magazyn Polska 2026
13:15 Mam Talent! (10) - program rozrywkowy Polska 26
15:45 Bitwa o gości (7) - reality show Polska 2026
16:50 Galimatias, czyli kogel–mogel II - komedia Polska 1988, reż. Roman Załuski, wyk. Grażyna Błęcka-Kolska, Dariusz Siatkowski, Katarzyna Łaniewska (130 min)
19:00 Fakty, sport, pogoda

19:45 The Traitors. Zdrajcy (10) - reality show Polska 2026
21:25 Koniec świata, czyli ★★ **Kogel Mogel 4** - komedia Polska 2022, reż. Anna Wieczur-Bluszcz, wyk. Grażyna Błęcka-Kolska (125 min)
23:30 John Wick 2 - thriller ★★★ USA 2017, reż. Chad Stahelski, wyk. Keanu Reeves, Riccardo Scamarcio, Ian McShane (150 min)
02:00 Superwizjer (1343)

TV PULS

06:05 Taki jest świat (17)
06:40 Nash Bridges VI (19,20/22) - serial sens.
08:30 Don Matteo: Boski detektyw XIII
11:45 Ranczo X - serial kom.
13:50 Robin Hood – faceci w rajtuzach (Robin Hood: Men in Tights) - komedia USA/Francja 1993 (150 min)
16:20 Pies i kot (Chien & chat) - komedia Francja/Kanada 2024, reż. Reem Kherici, wyk. Franck Dubosc, Reem Kherici, Philippe Lacheau (100 min)
18:00 Pies (Dog) - komedia USA 2022, reż. Reid Carolin, Channing Tatum, wyk. Channing Tatum (120 min)
20:00 ★★★ **Człowiek w ogniu (Man on Fire)** - thriller Szwajcaria/Wlk. Brytania/USA/Meksyk 2004, reż. Tony Scott (185 min)
23:05 Mob Land - film sens. ★★ USA/Kanada 2023, reż. Nicholas Maggio, wyk. Shiloh Fernandez, John Travolta (135 min)
01:20 Agent MR-9 (MR-9: ★★ **Do or Die)** - film sens. USA/Bangladesz 2023, reż. Asif Akbar, wyk. Frank Grillo (150 min)

TVN7

05:10 Szkoła (29/68)
06:00 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie II (5/11) - serial dok. USA 2018
06:55 Bugs Bunny Builders - serial animowany USA 2023
07:40 Pimi z Krainy Tygrysów - film przyg. Włochy 2022, reż. Brando Quilici, wyk. Sunny Pawar, Claudia Gerini
09:35 Ukryta prawda (50,46,47,48,49/68) - serial fabularno-dok. Polska 2020
14:50 Detektywi VI (22,23,24)
17:50 Lara Croft: Tomb Raider - film przygodowy USA/Wlk. Brytania/Japonia/Niemcy 2001, reż. Simon West, wyk. Angelina Jolie (130 min)
20:00 ★★★ **Tenet** - film akcji USA/Wlk. Brytania 2020, reż. Christopher Nolan, wyk. John David Washington, Robert Pattinson (195 min)
23:15 ★★★ **Zabójcza broń IV (Lethal Weapon 4)** - komedia sensacyjna USA 1998, reż. Richard Donner (160 min)
01:55 Małe rzeczy (The ★★★ **Little Things)** - thriller USA 2021, reż. John Lee Hancock, wyk. Denzel Washington (130 min)

MEZZO

12:00 José del Tomate na Festiwalu w Grenadzie
12:50 Intermezzo
13:30 Eugène-Auguste Ysaÿe: Wypadek: portret rodzinny - balet Czechy/Norwegia 2021
14:00 Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny w Leeds
16:55 Brahms: Sonata skrzypcowa G-dur, opus 78, nr 1 – Itzhak Perlman, Daniel Barenboim - muzyka klas.
17:25 Intermezzo
17:55 Francesco Cilea: Adriana Lecouvreur - opera Belgia 2023, reż. Yan Proefrock
20:30 Jakub Hrůša, Augustin Hadelich, Filharmonia Czeska
22:00 Cleveland Orchestra, Marc-André Hamelin: Copland, Gershwin, Ellington
23:25 Wielcy muzyczni rywale: Furtwängler vs Toscanini

PULS 2

08:00 Aukcja w ciemno II (26,1/24) - serial dok. USA 13
08:55 Wojciech Cejrowski. Boso – Etiopia (3, 4, 5)
10:45 Żandarm się żeni - komedia Francja/Włochy 68
12:40 Żandarm na emeryturze - komedia Francja/Włochy 1970, reż. Jean Girault
14:45 Zaklęte jabłko - film fantasy Słowacja/Czechy 2024
16:45 Zaczarowany nos - film fantasy Niemcy/Czechy 2021
18:45 Dwie siostry i pies - film fantasy Niemcy 2022, reż. Luise Brinkmann
20:00 Towarzysze broni - dramat wojenny USA 2022, reż. J.D. Dillard, wyk. Jonathan Majors, Glen Powell
22:55 Dzielnica strachu X (24,25) - serial kryminalny
00:55 Dzielnica strachu X (26)

TV4

07:05 Kataklizmy, które wstrząsnęły światem (2/8)
08:15 Ewa gotuje (470)
08:50 Galileo
10:50 Wielki błękit - dramat obycz. Francja/Włochy/USA 1988, reż. Luc Besson
14:15 Dywizjon 303: Historia prawdziwa - dramat wojenny Polska/Wlk. Brytania 2018, reż. Denis Delić
16:35 U–571 - dramat wojenny USA/Francja/Włochy 2000, reż. Jonathan Mostow, wyk. Matthew McConaughey
18:55 Uroczysko V (29,30)
20:00 Sprawiedliwi. Trójmiasto III (29—32) - serial kryminalny Polska 2026, wyk. Jerzy Zelnik, Artur Dziurman
00:00 STOP Drogówka (344)
01:05 Naziści na prochach. Hitler i blitzkrieg - film dok.

METRO

07:50 Klan z Alaski VII (5,6/11)
09:55 The Floor (9, 10)
11:20 Goonies - film przyg. USA 1985, reż. Richard Donner, wyk. Sean Astin, Josh Brolin
13:45 Magda gotuje Internet (3) - talk-show Polska 2026
14:20 Milionerzy (778, 779)
15:30 Kryminalni IV (6) - serial krym. Polska 2006
18:55 Milionerzy (780, 781)
20:00 Nowy Jork, 4 rano - komedia Polska 1988, reż. Krzysztof Krauze, wyk. Anna Wojton, Janusz Józefowicz
21:55 Spartakus: Zemsta II (2,3/10) - serial sens. USA 2012
00:00 Zbrodnie z pierwszych stron gazet V (4/12) - serial dokumentalny USA 2021
01:05 Szpital (8/69)
02:00 Pani Gadżet (8)
02:25 Dieta czy cud? (6)

eprasa.pl d3dcb7cdf2

NIEDZIELA 26.04

STOPKLATKA

08:00 **Komisarz Rex XII** (8,9/12) - serial krym.
10:00 **Hudson i Rex V** (17—19/20) - serial krym.
13:00 **Flintstonowie: Niech żyje Rock Vegas** - komedia USA 2000, reż. Brian Levant (115 min)
14:55 **Jutro będziemy szczęśliwi (Demain tout commence)** - komediodramat Francja/Wlk. Brytania 2016. (155 min)
17:30 **Seksmisja** - komedia Polska 1984, reż. Juliusz Machulski, wyk. Olgierd Łukaszewicz, Jerzy Stuhr (150 min)
20:00 **Suma wszystkich strachów (The Sum of All Fears)** - film sens. USA/Niemcy/Kanada 2002, reż. Phil Alden Robinson (160 min)
22:40 **Gliniarz z metropolii (Metro)** - film akcji USA 1997, reż. Thomas Carter, wyk. Eddie Murphy (140 min)
01:00 **Kamienie na szaniec** - dramat wojenny Polska 2014, reż. Robert Gliński, wyk. Tomasz Ziętek, Marcel Sabat (160 min)

KINO POLSKA

07:40 Polska Kronika Filmowa 09/47 - reportaż Polska 1947
07:50 Polska Kronika Filmowa 10A/71 - film dok. Polska 1971
08:05 Miś Kudłatek (3,4)
08:25 Przygody Myszki
09:00 Tego się nie robi kotu - film krótkom. Polska 2022
09:10 Ranking Naj Polskiego Kina - serial dok. Polska 2024
09:55 Złoty pociąg, cz. 1 - film sens. Polska/Rumunia 1986
11:50 Złoty pociąg, cz. 2 - film sens. Polska/Rumunia 1986
13:15 Rozmowy kontrolowane - komedia Polska 1991, reż. Sylwester Chęciński
15:35 Hallo Szpicbródka, czyli ostatni występ króla kasiarzy - komedia muz. Polska 1978
17:45 1920. Bitwa Warszawska - dramat hist. Polska 2011
20:00 Wałęsa. Człowiek z nadziei - film biograf. Polska 2013, reż. Andrzej Wajda, wyk. Robert Więckiewicz
22:45 Zabawa, zabawa - dramat obycz. Polska 18, reż. Kinga Dębska, wyk. Agata Kulesza
00:20 Kroll - film sens. Polska 1991, reż. Władysław Pasikowski, wyk. Olaf Lubaszenko, Bogusław Linda
02:50 Skazany na bluesa - film biograficzny Polska 2005, reż. Jan Kidawa-Błoński

ALE KINO+

09:25 **Houria** - dramat obycz. Francja/Belgia 2022, reż. Mounia Meddour, wyk. Lyna Khoudri (120 min)
11:25 **The Office PL II** (10,11,12) - serial kom.
13:15 **W 80 dni dookoła świata (Around the World in 80 Days)** - film przyg. USA/Niemcy/Irlandia/Wlk. Brytania 2004 (140 min)
15:35 **Sprawa nierozwiązana** - serial kryminalny
18:00 **Sekret Madeleine Collins** - thriller Francja/Belgia/Szwajcaria 2021, reż. Antoine Barraud, wyk. Virginie Efira (130 min)
20:10 **Nora Sand: Fatalna pomyłka II** - serial krym. Norwegia/Dania 2025, wyk. Marie Sandø Jondal
22:10 **Bracia ze stali (The Iron Claw)** - film biograficzny USA/Wlk. Brytania 2023, reż. Sean Durkin, wyk. Zac Efron, Harris Dickinson (150 min)
00:40 **Wszystkie imiona Boga (Todos los nombres de Dios)** - film sensacyjny Hiszpania 2023 (115 min)

POLSAT FILM

08:05 Byli sobie odkrywcy
09:45 Była sobie Ziemia (1/26)
10:20 Jeźdźcy smoków
11:20 Pingwiny z Madagaskaru - film animowany USA 2014
13:15 Gruby Albert - komedia USA 2004, reż. Joel Zwick
15:00 Rodzina na wakacjach - komedia USA 2004
17:05 Niepowstrzymany - film sensacyjny USA 2010
19:15 Jurassic Park III - film s.f. USA 2001, reż. Joe Johnston
21:00 Transporter II - film sens. USA/Francja/Niemcy 05
22:50 Ted - komedia USA 2012

KINO TV

09:00 Ze śmiercią jej do twarzy - komedia USA 1992
11:10 Kokon II - komedia USA 1988, reż. Daniel Petrie
13:45 I znowu zgrzeszyliśmy, dobry Boże! - komedio-dramat Francja 2019
15:50 Pierwsza liga - komedia USA 1989, reż. David S. Ward
18:05 Ści(ą)gany - komedia sensacyjna USA/Niemcy 1998
20:00 Snowpiercer: Arka przyszłości - film s.f. Korea Południowa/Czechy 2013
22:40 Patriota - film akcji USA 1998, reż. Dean Semler, wyk. Steven Seagal, Gailard Sartain

TVP KULTURA

08:00 **Liturgia prawosławna**
09:00 **Przystań nad Biblią** (8)
09:15 **Wspólny dom** (36)
09:50 **Krawiec Niteczka** - film animowany Polska 1958 (80 min)
11:10 **Pan wzywał, Milordzie? IV** (3/6)
12:10 **Niepokorny Alain Resnais** - film dok.
13:20 **W poszukiwaniu dobrego filmu** (42)
14:00 **Respekt – Królowa soul (Respect)** - film biograficzny USA/Kanada 2021 (150 min)
16:30 **Dobry tytuł** (45)
17:15 **Studio Kultura** (700)
18:05 **Deprawator** - spektakl teatralny Polska 2024
20:00 **Trzej muszkietero-wie: D'Artagnan (Les trois mousquetaires: D'Artagnan)** - film przyg. Francja/Niemcy/Hiszpania/Belgia 23, reż. Martin Bourboulon, wyk. François Civil (130 min)
22:10 **Kulturalni** (15) - mag.
23:05 **Jurassic Punk** - film dok.
00:40 **I coś jeszcze** - film anim. PL 2020 (5 min)
00:45 **Uderzenie** - film krótkom. PL 2020 (35 min)
01:20 **Klub Jazzowy** (8)

WARNER TV

10:50 Superman III - film fantasy USA/Wlk. Brytania 1983
13:25 Akademia Policyjna V – Misja w Miami Beach - komedia USA 1988
15:10 Akademia policyjna VI: Operacja Chaos - komedia USA 1989, reż. Peter Bonerz
16:50 Sok z żuka - komedia USA 1988, reż. Tim Burton
18:35 Taxi III - komedia sensacyjna Francja 2003
20:15 Taxi IV - komedia sensacyjna Francja 2007
22:00 Wzgórze rozdartych serc - film sens. USA 1986

PARAMOUNT

08:00 Słodkie zmartwienia - komedia USA 1995
10:20 G.I. Joe: Czas Kobry - film sens. USA/Czechy 2009
12:50 Snake Eyes: Geneza G.I. Joe - film akcji USA 2021
15:25 Lara Croft Tomb Raider: Kolebka życia - film przyg. USA/Niemcy/Japonia/Wlk. Brytania/Hongkong 2003
17:50 xXx: Reaktywacja - film sensacyjny USA 2017
20:00 Uprowadzona III - film sens. USA/Hiszpania/Francja 2014, reż. Olivier Megaton
22:25 Lodowy szlak - film sens. USA/Kanada 2021

HBO

09:25 **Potwory kontra Obcy: Dynie-mutanty z kosmosu** - film anim. USA 2009 (30 min)
09:55 **Żegnaj Christopher Robin** - film biograficzny Wlk. Brytania/USA 2017 (105 min)
11:40 **Eddie zwany Orłem** - film biograficzny Wlk. Brytania/Niemcy/USA 2016 (105 min)
13:25 **W ogniu pasji** - film biograficzny USA 2025, reż. Sean McNamara (110 min)
15:15 **Królowa ringu** - film biograf. USA 2024, reż. Ash Avildsen (125 min)
17:20 **Diuna: Część druga** - film przyg. USA/Kanada 2024, reż. Denis Villeneuve (160 min)
20:00 **Anakonda** - horror USA 2025, reż. Tom Gormican, wyk. Paul Rudd (100 min)
21:40 **Rodzaje życzliwości** - komedia Irlandia/Wlk. Brytania/USA/Grecja 2024 (165 min)
00:25 **Le Mans '66** - film biograficzny USA 2019, reż. James Mangold, wyk. Matt Damon (155 min)

CINEMAX

11:15 Piksele - komedia USA/Chiny 15, wyk. Adam Sandler
13:05 Trzy rodziny (1,2/2)
15:10 Trudny zakład (Zakład) - komedia Francja 1997
16:45 Złodziejska sztuka - kom. krym. USA/Kanada 13
18:15 Dwóch gniewnych ludzi - komedia USA 2003
20:00 Mój przyjaciel szpieg – Wieczne miasto - komedia sensacyjna USA 2024
21:50 Transformers: Wiek zagłady - film s.f. USA/Chiny/Hongkong 2014
00:30 Fargo (5,6/10)

ROMANCE TV

07:45 Górski lekarz (5,6,6,1/6)
12:25 Bella Casa - komedia romantyczna Niemcy 2014
14:20 Lost w Fusecie – Ślad cieni - film krym. Niemcy 2024
16:15 Inga Lindström: Szalone czasy - film obyczajowy Niemcy/Szwecja 2021
18:05 Rejs ku szczęściu - serial obycz. Niemcy 2021
20:00 Szkoła nad morzem: Zakaz całowania - dramat obyczajowy Niemcy 2025
21:55 Człowiek robi, co może - komedia Niemcy 2012
00:05 Pokój ze stajnią: Co za cyrk! - komedia Niemcy 2022

CANAL+ PREMIUM

08:25 **Making of C+**
08:30 **Trolle** - film anim. USA/Indie/Wlk. Brytania/Niemcy 2016 (90 min)
10:00 **Mikołaj i ekipa** - film animowany Hiszpania/Kanada 2024 (90 min)
11:30 **Bałtyk** - film dok.
12:35 **Mamma Mia!**
Here We Go Again! - musical Wlk. Brytania/USA 2018 (110 min)
14:25 **Premierowa jazda**
14:40 **Kaskader** - film sens. USA/Kanada/Australia 2024 (125 min)
16:45 **Making of C+: Klangor 2** - film dok.
16:55 **Wstęp do meczu**
17:25 **Piłka nożna: PKO BP Ekstraklasa**: Lech Poznań – Legia Warszawa (na żywo)
19:35 **Liga+ Extra** (na żywo)
21:30 **Najpierw strzelaj, potem zwiedzaj** - komedia sensacyjna Wlk. Brytania/USA 2008, reż. Martin McDonagh (110 min)
23:20 **Kill Bill** - film sens. USA 2003, reż. Quentin Tarantino, wyk. Uma Thurman (110 min)
01:10 **Akta Bibi** - film dok.

TVN FABUŁA

08:25 Kryminalni II (13/13)
10:35 Absolwenci (5)
11:10 Akademia policyjna III – Ponowne szkolenie - komedia USA/Kanada 1986
13:00 Głupi i głupszy - komedia USA 1994
15:25 Córka prezydenta - komedia romant. USA/Wlk. Bryt./Czechy/Włochy 2004
17:45 Super 8 - film s.f. USA 2011, reż. J.J. Abrams
20:00 Gniew tytanów - film przyg. USA/Hiszpania 2012
22:10 Człowiek demolka - film sensacyjny USA 1993

AMC

10:25 Nowy świat (1,2,3,4/4)
13:35 Mistrz Z: W cieniu Ip mana - film sens. Hongkong/Chiny 18, reż. Woo-Ping Yuen
15:40 Star Trek: W nieznane - film s.f. USA/Chiny/Emiraty Arabskie/Kanada 2016
17:55 Lara Croft: Tomb Raider - film przygodowy USA/Wlk. Bryt./Japonia/Niemcy 2001
19:50 Włoska robota - film sens. USA/Francja/Włochy/Wlk. Brytania/Niemcy 2003
22:00 Protektor - film sens. USA/Hongkong 1985
23:55 Savage Hunt - film przygodowy USA 2025

eprasa.pl d3dcb7cdf2

AXN

08:05 Zabójcza broń II (14,15/22) - serial krym. USA 2018, wyk. Damon Wayans
10:05 Detektyw Monk II (9—13/16) - serial krym. USA 2003, wyk. Tony Shalhoub
15:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VIII (12—16/17) - serial krym. USA/Kanada 08
20:00 John Wick 4 - film sens. USA/Niemcy 2023, reż. Chad Stahelski, wyk. Keanu Reeves
23:30 W 80 dni dookoła świata - film przyg. USA/Niemcy/Irlandia/Wlk. Brytania 2004

EPIC DRAMA

08:30 Sprawy pana Booka (5/6) - serial kryminalny
09:35 Sherlock i córka (5)
10:35 Księżycowy klejnot
11:30 Tess D'Urbervilles (1/4)
12:45 Rodzina Hardacre'ów (5/6) - serial obyczajowy
13:40 Wszystkie stworzenia duże i małe VI (5/7)
14:40 Panna Austen (1/4)
15:50 Jane Eyre (1/4)
16:55 Lekarze na start
20:00 Grantchester IV (6/6)
21:00 Świadek oskarżenia
22:00 Panna Marple III (1/4)
00:00 Grantchester IV (6/6)
01:00 Panna Marple III (2/4)

TVN STYLE

11:30 Ostre cięcie (6)
12:30 Babski biznes II (4/8)
13:30 Jestem z Polski XVI (28,29,5) - serial dok.
16:35 Do zobaczenia II (8/11)
17:10 Bitwa o gości (7)
18:10 Niezwykłe Stany Prokopa VI (7/8) - serial dok.
19:10 Kuchenne rewolucje (12, 13) - reality show Polska 22
21:05 Ostre cięcie (6) - reality show Polska 2026
22:05 Skąd pochodzę?
23:15 Jestem z Polski XV (1)
00:15 Polacy z wyboru (3)
01:20 Jak siostry - serial dok.

TVN TURBO

11:45 Z drugiej ręki (13) - mag.
12:30 Jeździć, obserwować VII
13:15 Moto kombat (9) - mag.
14:00 Zawodowi handlarze
14:45 Duda kontra Szafrański X (4/10) - serial dok.
15:30 Naprawy nie do naprawy
16:15 Prawko na świecie. Jazda bez zasad (6) - magazyn
17:00 Ciężarówką przez Chile
18:00 Mobilni mechanicy (1)
18:45 Raport końcowy (815)
19:15 Nic do ukrycia (5, 6/12)
21:15 Jeździć, obserwować VII
22:00 Moto kombat (9) - mag.
22:45 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (7/16) - serial dok.

BBC FIRST

08:40 Śmierć pod palmami XV.
09:45 Lewis VI (5,6/8)
11:45 Co ludzie powiedzą? III
13:45 Śmierć pod palmami VII (2/8) - serial kryminalny
14:55 Ojciec Brown XIII (2/10)
15:50 Tajemnice Brokenwood
17:50 Z pamiętnika położnej XIV (6/8) - serial obycz.
18:55 Zabójcze arcydzieła
19:55 Śmierć pod palmami VII (3/8) - serial kryminalny
21:00 Tajemnice Brokenwood
22:55 Dyplomatki (2/6)
23:55 Milczący świadek (5/10)

FX

08:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (4,5,6/25)
10:45 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VI (23,1,2/23)
13:30 Agenci NCIS VIII (5,6,7/24) - serial kryminalny
16:15 Grey's Anatomy: Chirurdzy XXII (8/18)
17:10 9-1-1 IX (7)
18:05 Spider—Man - film s.f. USA 2002, reż. Sam Raimi
20:25 Anakonda - thriller USA/Brazylia/Peru 1997
22:05 Uciec, ale dokąd? - film sensacyjny USA 1993
00:15 Rambo III - film sens. USA 88, reż. Peter MacDonald

HGTV

08:25 Życie w ogrodzie III (4/6)
09:00 Nowa Maja w ogrodzie (27, 28) - mag. poradnikowy
10:05 Polowanie na ogród IX
11:40 Letnia chata na lata XIII
13:40 Zróbmy sobie dom (8)
14:40 Zgłoś remont (5)
15:35 Weekendowa metamorfoza (3) - reality show
16:35 House Hunters (2—5)
18:50 Dorota inspiruje (7, 8)
20:45 Patent na dom (1, 2, 3)
23:35 Design w australijskim stylu (1/8) - serial dok. USA 23
00:35 Remontujemy dom na plaży IX - serial dok. USA 2024

BBC LIFESTYLE

08:40 Mistrzowie szycia (6)
09:45 Zamiana luksusowymi domami - serial dok.
11:45 Wielkie australijskie wypieki VI - serial dok.
15:20 Wielkie amerykańskie wypieki (5) - program rozrywk.
16:20 W 80 kilo dookoła świata (4) - serial dokumentalny
17:30 Życie w Monako (3/3)
18:40 Hiszpański remont Amandy i Alana (6, 7, 8)
20:30 Wielkie amerykańskie wypieki (5) - program rozrywk.
21:35 Miłosne przekręty (1/4)
22:50 Cena idealnego ciała z Olivią Attwood (1,2/5)

COMEDY CENTRAL

08:05 Teoria wielkiego podrywu V (8—17/24) - serial kom.
12:40 Teoria wielkiego podrywu V (18/24) - serial kom.
13:05 Tata ma plan II (3,4,5/21)
14:30 Duchy (1,2/18)
15:25 Baywatch: Słoneczny patrol - komedia sensacyjna USA/Wlk. Brytania/Chiny 2017
17:55 Jeszcze bardziej zgryźliwi tetrycy - komedia USA 1995
20:00 Starsza pani musi zniknąć - komedia USA/Niemcy 03
22:00 Colin od rachunków II
23:15 Comedy Club (7, 8)

TVP SERIALE

08:00 Janosik (9/13)
10:00 Ranczo IV (10/13)
11:05 Miś - komedia Polska 1981, reż. Stanisław Bareja, wyk. Stanisław Tym
13:10 Ojciec Mateusz XXV (1,1) - serial krym. Polska 2021
15:10 Komisarz Alex XXV (7)
16:10 Ranczo IV (11/13)
17:15 Janosik (11/13) - serial przygodowy Polska 1973
18:05 Na sygnale
19:40 Ojciec Mateusz 34 (13,2,3) - serial krym. Polska 26
22:30 Ranczo IV (12,13/13) - serial kom. Polska 2009
00:30 Rodzinka.pl XVIII (8,9)

CANAL+ KUCHNIA

13:50 Sekrety świata przypraw II (2) - serial dok.
14:45 Ziemia, ogień i smak (1)
15:40 Gotuj taniej z Jamiem (6)
16:35 Bosacka daje radę (6, 7)
17:35 Dzień dobry, obiad (2, 3)
18:25 Jakubiak rozgryza Chorwację (3, 4, 5) - mag.
19:45 Zgrillowani (6, 7)
20:35 m jak mięso (5, 6)
21:25 Nie tylko kimchi (2)
21:50 Podróż przez smaki Chin
23:45 Sekrety świata przypraw II (3) - serial dok.
00:40 David Rocco w zaciszu domowej kuchni (1, 2)

CANAL+ DOMO

11:25 Projekty marzeń — Nowa Zelandia (7/12) - serial dok.
12:25 Ucieczka na wieś XXIV
14:15 Wielkie Projekty: Szwecja IV (6/6) - serial dok.
15:15 Kupiliśmy sobie zamek — damy radę (2) - reality show
16:10 W mieście czy na wsi
17:05 Wiejskie domy do liftingu (6) - reality show
17:55 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (7)
18:25 Daleko od miasta XV (10)
19:00 Ucieczka na wieś XXII
21:00 Wielkie projekty: nasza ulica III (4) - serial dok.
22:50 Cudotwórcy VII (7,8)

PLANETE+

12:30 Zielony lód biegunów
13:35 Najmniejsze cuda świata
14:40 Motyle. Superbohaterowie przyrody (3/3)
15:50 Portugalia na dziko (7/7)
16:55 Planeta Kalifornia
18:00 Świat z góry XI (8/14)
18:40 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace II (12,1/12)
19:45 Catherine Denevue. W centrum kadru - film dok.
20:50 Tajemnice Picassa
22:00 Życia i śmierci Christophera Lee - film dok.
00:00 Morderca zostawia kartę

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Złomowisko PL XI
11:00 Czarnobyl — wstęp wzbroniony - film dok.
12:15 Powrót do Czarnobyla
13:30 Porty: Hiszpania
14:00 Gorączka złota (22/25)
15:00 Łowcy opali VIII (11/20)
16:00 Specjalistki - serial dok.
17:00 Nic do zgłoszenia IV
18:00 Od samochodu do domu
19:00 Brudne skarby
20:00 Morze złota XIII (9)
21:00 Gorączka złota (22/25)
22:00 Czarnobyl: dni, które wstrząsnęły światem (1,2)
00:00 Nagi instynkt przetrwania XII - serial dok. USA 2026

TVP HISTORIA

13:05 Góry: życie nad chmurami - serial dok.
14:05 Flesz historii (758)
14:30 Peggy Sue wyszła za mąż - komedia USA 1986
16:20 Tutanchamon (2/3)
17:15 Rodzina Połanieckich
19:00 Kroniki Hitlera (8/13)
20:00 II wojna światowa w kolorze (8/10) - serial dok.
20:55 35 dni w Czarnobylu
21:55 Smuga cienia - dramat psychologiczny Polska/Wlk. Brytania 1976
23:50 Miś - komedia Polska 1981, reż. Stanisław Bareja

HISTORY

14:00 Piątka z historii (2)
14:25 Wyjaśnić niewyjaśnione
15:20 Tajemnice starożytności: śmierć (5,6/6) - serial dok.
17:10 Kevin Costner: jak zdobywano Dziki Zachód (7/8)
18:10 Koniec świata na 10 sposobów (4/10)
19:05 Starożytni kosmici XIV
20:00 Czarnobyl 1986: Wydarzenia, które zmieniły świat (1) - film dok.
21:00 Najbardziej zabójcze historie świata (8) - serial dok.
22:00 Tajemnice, które miały trwać wiecznie II (6/11)
23:00 Starożytni kosmici XVI

NATIONAL GEOGRAPHIC

10:00 Pogodowe anomalie
11:00 Porzucone konstrukcje
12:00 Ikony lotnictwa (5)
13:00 Megametro II
14:00 Premiera: Kosmiczne horyzonty - serial dok.
15:00 Premiera: Zaginione skarby Biblii (1) - serial dok.
16:00 Koloseum - serial dok.
17:00 Zakazana historia IV
18:00 Czarnobyl: świadkowie tragedii (1,2,3) - serial dok.
22:00 Logistyka na wielką skalę - serial dok. Niemcy 24
23:00 Kosmiczne horyzonty

FOCUS TV

08:00 Rolnicy. Podlasie VI (2)
09:00 Wioski wioseczki
10:00 Podglądacze przyrody
11:00 Z klimatem i z pasją (21)
11:30 Wojny magazynowe III
14:00 Gwiazdy lombardu XXV
15:00 Megakonstrukcje przeszłości (3/4) - serial dok.
16:00 Architektura z odzysku
17:00 Rolnicy. Podlasie VIII
21:00 Wioski wioseczki
21:30 Górale IX (7) - serial dok.
22:00 Miłość i seks w Ameryce
23:00 Największe śledztwa CBŚP (3) - serial dok. Polska 24
00:00 Pogromcy mafii (3)
01:00 Rolnicy. Podlasie III

BBC EARTH

13:25 Alaska z Sue Perkins
14:25 Wielka kanadyjska przygoda (5/6) - serial dok.
15:25 Fenomeny współczesnego życia III (1/5) - serial dok.
16:30 Pewnego razu w kosmosie (1/4) - serial dok.
17:50 W okowach mrozu: Kanada II (6/8) - serial dok.
18:50 Malownicze trasy kolejowe (1/6) - serial dok.
19:55 Wyspy Atlantyku (2/3)
21:00 Wyspy. Laboratoria natury (4/6) - cykl reportaży
22:00 W okowach mrozu XII
23:00 Planeta zmian II (1/2)

POLSAT VIASAT HISTORY

12:30 Aleksander Wielki: legendarny zdobywca (1/3)
13:25 Wojny faraonów (1)
14:40 Tajemnice templariuszy
15:50 W poszukiwaniu biblijnej prawdy - serial dokumentalny
18:10 Historia sprawiedliwości - serial dok. Kanada 2025
19:05 W poszukiwaniu zaginionych wikingów (1/8)
20:00 Królowie-zabójcy (4/6)
21:00 Czarnobyl: chronologia katastrofy - film dok. F 2024
22:10 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dokumentalny
23:00 Naziści: ściśle tajna nauka (8/8) - serial dok.

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Od A do Z

BEZ SERCA ★★★
dramat obycz., Brazylia/Francja/Włochy 2023, reż. Nara Normande, Tião, wyk. Maya de Vicq, Eduarda Samara, Alaylson Emanuel
21:50 | **cinemax**
Rok 1996. Nastolatka spędza ostatnie wakacje nad morzem przed wyjazdem na studia w Brasilii, zafascynowana rówieśnicą z blizną po operacji serca. Tymczasem niedaleko wzbiera polityczna burza.

DESIRÉ ★★★
dramat obycz., Włochy 2023, reż. Mario Vezza, wyk. Nassiratou Zanre, Enrico Lo Verso, Antonella Stefanucci
23:25 | **cinemax**
Szesnastolatka z Senegalu trafia w Neapolu w niewłaściwe towarzystwo i w efekcie ląduje w poprawczaku. Pobyt tam jest dla dziewczyny nieoczekiwaną szansą – o ile zdoła uwolnić się od przeszłości.

DŁUGI POCAŁUNEK NA DOBRANOC ★★
thriller, USA 1996, reż. Renny Harlin, wyk. Geena Davis, Samuel L. Jackson, Yvonne Zima
23:55 | **warner tv**
Młoda kobieta budzi się z letargu spowodowanego amnezją – jako tajna agentka, przed którą dokończenie wyjątkowo parszywego zadania. Ciąg dalszy wyłącznie dla smakoszy kina akcji.

JOHN WICK 3 ★★★
film sens., USA 2019, reż. Chad Stahelski, wyk. Keanu Reeves, Halle Berry, Ian McShane
22:40 | **tvn**
Keanu Reeves powraca jako najlepszy z najlepszych płatnych zabójców, który po zabiciu jednego z przywódców Gildii Zabójców ma przeciwko sobie wszystkich kilerów świata, motywowanych ogromną premią.

KAMDESH. AFGAŃSKIE PIEKŁO ★★★
film sens., USA/Bułgaria 2019, reż. Rod Lurie, wyk. Scott Eastwood, Caleb Landry Jones, Orlando Bloom
20:10 | **ale kino+ hd**
Amerykański odpowiednik polskiej „Karbali": w 2009 roku amerykański posterunek przy granicy z Pakistanem, mający kontrolować ruchy talibów, zostaje zaatakowany przez kilkusetosobowy oddział.

Mroczny Rycerz powstaje

21:00 | tvn 7
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Christopher Nolan i Christian Bale efektownie zamykają swoją trylogię Batmana: po kilkuletnim milczeniu owiany złą sławą Batman powraca, by bronić mieszkańców Gotham przed niebezpiecznym psychopatą.

MYZ

FILM SENS
WLK. BRYTANIA/USA 2012, REŻ. CHRISTOPHER NOLAN, WYK. CHRISTIAN BALE, TOM HARDY, GARY OLDMAN

KOCHANICA KRÓLA JEANNE DU BARRY ★★★
film biograficzny, Francja/Wlk. Brytania/Belgia/USA/Rosja/Arabia Saudyjska 2023, reż. Maïwenn, wyk. Maïwenn, Johnny Depp, Benjamin Lavernhe
22:40 | **ale kino+ hd**
Opowieść o sławnej, choć wywodzącej się z ludu, kurtyzanie i zarazem ostatniej oficjalnej faworycie Ludwika XV, która swoją pozycję na dworze przypłaciła gilotyną. Plus wracający na ekran Johnny Depp.

MOONRAKER ★★★
film sens., Wlk. Brytania/Francja 1979, reż. Lewis Gilbert, wyk. Roger Moore, Lois Chiles, Michael Lonsdale
20:00 | **tvp kultura**
Roger Moore wciela się w superagenta 007 w kosmosie: jako odpowiedź na „Gwiezdne wojny" nieprzekonujący, ale w swojej klasie notowany dosyć wysoko.

OSACZONY ★★★
film akcji, USA/Niemcy 2005, reż. Florent-Emilio Siri, wyk. Bruce Willis, Kevin Pollak, Jimmy Bennett
20:00 | **tv puls**
Bruce Willis jako policjant po przejściach, który zyskuje szansę rehabilitacji, gdy rabusie biorą za zakładników rodzinę księgowego mafii, a inni – dla gwarancji – porywają rodzinę gliniarza.

POLOWANIE ★★
film sens., USA 2025, reż. Raja Collins, wyk. Mel Gibson, Shelley Hennig, Sofia Hublitz
22:30 | **canal+ premium**
Mel Gibson jako mistrz survivalu, który wraz z córką ratuje z rzeki ranną kobietę, by wkrótce dowiedzieć się, że jest ścigana przez psychotycznego gangstera i jego ludzi. Rutyna aż piszczy.

PRAWO DO ZEMSTY ★★
film sens., USA 2019, reż. Daniel Zirilli, wyk. Luke Goss, Dilan Jay, Juju Chan
20:00 | **stopklatka**
Prawnik wyciąga z więzienia mężczyznę, który próbował pomścić śmierć swojej rodziny i w rezultacie trafił za kraty, a następnie przyłącza się do niego w dziele naprawy wadliwego systemu prawnego.

PREDATOR II: STARCIE W MIEJSKIEJ DŻUNGLI ★★
film s.f., USA 1990, reż. Stephen Hopkins, wyk. Danny Glover, Kevin Peter Hall, Gary Busey
23:40 | **stopklatka**
Powtórka z nieskomplikowanej, choć efektownej rozrywki: krwiożerczy obcy z kosmosu w Los Angeles i policjant Danny Glover. Tym razem jednak przerost formy nad treścią. Dla wytrwałych.

TRZEJ MUSZKIETEROWIE: D'ARTAGNAN ★★★
film przyg., Francja/Niemcy/Hiszpania/Belgia 2023, reż. Martin Bourboulon, wyk. François Civil, Vincent Cassel, Romain Duris
22:55 | **tvp kultura**
Co najmniej trzydziesta, ze zrealizowanych tylko w XXI wieku, ekranizacja słynnej powieści Aleksandra Dumasa: młody gaskoński szlachcic zaprzyjaźnia się ze sławnymi muszkieterami króla Ludwika XIII.

VINCI 2 ★★★
komedia kryminalna, Polska 2025, reż. Juliusz Machulski, wyk. Robert Więckiewicz, Borys Szyc, Kamilla Baar-Kochańska
22:15 | **hbo**
Włamywacz, który przed laty dokonał zuchwałej kradzieży „Damy z łasiczką", wraca do kraju, by zmierzyć się ze swoimi samozwańczymi następcami, a przy okazji zdobyć równie cenny artefakt.

W NICH CAŁA NADZIEJA ★★★
film s.f., Polska 2023, reż. Piotr Biedroń, wyk. Magdalena Wieczorek, Jacek Beler,
22:25 | **kino polska**
Ciekawe (bo polskie?): po serii wojen klimatycznych na Ziemi pozostaje samotna kobieta i strzegący jej obozowiska robot. Pewnego dnia kobieta zapomina o sprawdzić zaktualizowane hasło-przepustkę do obozu.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl d3dcb7cdf2

PONIEDZIAŁEK 27.04

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Studio Raban (429)
08:00 Serwis Info - magazyn
08:25 Zaraz wracam (27)
09:00 Ranczo II (1/13)
10:05 Komisarz Alex II (10/13)
11:00 Ojciec Mateusz X (6/13)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:35 Rok w ogrodzie extra
12:50 Ssaki (5/6) - serial dok.
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info - magazyn
15:15 Reporterzy (513)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5907)
17:55 Klan (161) - telenowela
18:20 Zaraz wracam (28)
18:55 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia

20:30 Herbatka u Stalina - spektakl teatralny Polska 1999, reż. Janusz Morgenstern
22:05 Życie i śmierci Maxa Lindera - film dok.
23:55 Balans bieli (134)
00:40 Cudak - dramat Polska ★★★ 2021, reż. Anna Kazejak, wyk. Kazimierz Mazur (105 min)
02:25 Tulipanowa gorączka (Tulip Fever) ★★★ - melodramat Wlk. Brytania/USA 2017, reż. Justin Chadwick (115 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:25 Rodzina (nie od) święta
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7536) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7536) - mag. Polska 2026
11:40 Okrasa łamie przepisy
12:15 Kolekcja (4) - magazyn
12:30 Koło fortuny (2202)
13:15 Panna młoda (46)
14:05 Va banque (1060)
14:35 Na sygnale
15:00 Koło fortuny – extra
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2203)
16:35 Familiada (3082)
17:20 Panna młoda (47)
18:15 Va banque (1061)
18:50 Jeden z dziesięciu (15)
19:25 Barwy szczęścia
19:55 Domowe patenty (10)

20:05 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026
20:40 Kulisy serialu „M jak miłość" (1661)
20:55 M jak miłość
21:55 Na sygnale
22:55 Na przekór losowi (8/8) - serial obycz.
00:05 Komedianci debiutanci (Un triomphe) ★★★ - komediodramat Francja 21, reż. Emmanuel Courcol (115 min)
02:00 Cztery pory roku w Hawanie (3/8) - serial kryminalny

POLSAT

05:40 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag.
08:30 Malanowski i Partnerzy V (58,59/64)
09:30 Trudne sprawy XXI (55,56) - serial fab.-dok.
11:35 Gliniarze XIII (37–39/60) - serial fab.-dok.
14:40 Dlaczego ja? 33 (38) - serial fab.-dok. Polska 2026
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5886)
16:30 Na ratunek 112 XVIII (39) - serial fabularno-dok.
17:00 Gliniarze XX (40)
18:00 Pierwsza miłość 50 (34) - serial obyczajowy Polska 2026, wyk. Aneta Zając
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (427)
19:30 Sport - Polska 2026
19:55 Milionerzy (93)

20:30 Farma (201) - reality show Polska 2025
21:40 Psy 3: W imię zasad ★★ - film sens. Polska 2019, reż. Władysław Pasikowski, wyk. Bogusław Linda (155 min)
00:15 Góra Dantego (Dante's Peak) ★★ - film katastroficzny USA 1996, reż. Roger Donaldson (135 min)
02:30 Escape Room - horror ★★★ USA/RPA 2019, reż. Adam Robitel, Will Wernick (145 min)

TVN

05:05 Kto was tak urządził?
05:40 Uwaga! (7711) - mag. reporterów Polska 2025
05:55 Ukryta prawda (37/40)
06:50 Kuchenne rewolucje: Sierpów – Bistro Zalewajka 30 (4) - reality show Polska 2025
07:45 Dzień Dobry TVN (5698)
11:20 Doradca smaku (20)
11:25 Kuchenne rewolucje: Koszalin – karczma Tymianek 32 (7) - reality show Polska 26
12:35 Kuchenne rewolucje XXVI (1) - reality show
13:40 Ukryta prawda (54,55,1/60) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny III (39) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VI (39) - serial fab.-dok. Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (7979) - mag.

20:15 Na Wspólnej XXIV - serial obyczajowy Polska 2026
20:50 The Floor (4) - teleturniej Polska 2026
21:30 Bitwa o gości (8)
22:40 John Wick 3 (John Wick: Chapter 3 – Parabellum) ★★★ - film sens. USA 19, reż. Chad Stahelski (155 min)
01:15 Civil War - film sens. ★★★★ USA/Wlk. Brytania/Finlandia 2024, reż. Alex Garland, wyk. Kirsten Dunst (125 min)

TV PULS

06:00 Nash Bridges VI (22/22) - serial sens. USA 2001
07:00 Policjanci z Miami (1/23) - serial krym. USA 1984
08:00 Kobra – oddział specjalny XIX (10,14/14)
10:00 Triumf miłości - telenowela Meksyk 2011
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie II - serial obycz. Turcja 2013
14:00 Przepis na zbrodnię
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII (40) - serial obycz.
17:00 Dzielnica strachu X (23)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (39,40) - serial obyczajowy Polska 2025
20:00 Osaczony (Hostage) ★★★ - film akcji USA/Niemcy 2005, reż. Florent-Emilio Siri, wyk. Bruce Willis (140 min)
22:20 Jeden strzał (One Shot) ★★ - thriller USA/Wlk. Brytania 2021, reż. James Nunn, wyk. Scott Adkins (135 min)
00:35 Król zabójców (King of Killers) ★★ - film sens. USA/Kanada 23, reż. Kevin Grevioux (105 min)
02:20 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (35)

TVN7

05:20 Ten moment (1/20) - serial fab.-dok. Polska 2015
05:55 Szkoła (30,31,32/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
08:45 Ukryta prawda (2,52,53/71) - serial fab.-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2012
14:00 Detektywi II (12/40) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital św. Anny III (30) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Sekrety życia (6/40) - serial fabularno-dok.
19:00 Ukryta prawda (14/60) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 Hotel Paradise (33) - real tv Polska 2026
21:00 Mroczny Rycerz powstaje (The Dark Knight Rises) ★★★★ - film sens. Wlk. Brytania/USA 2012, reż. Christopher Nolan, wyk. Christian Bale (205 min)
00:25 Ciche miejsce 2 (A Quiet Place Part 2) ★★★ - horror USA 2020, reż. John Krasinski, wyk. Emily Blunt (120 min)
02:25 Skok na głęboką wodę (7) - reality show

MEZZO

13:25 Intermezzo
13:45 Pyotr Ilyich Tchaikovsky: Eugeniusz Oniegin - opera Belgia 2023
16:10 Intermezzo
17:00 Brahms: Sekstet smyczkowy B-dur, op. 18, nr 1 – Wiener Streichsextett
17:35 Brahms: Sekstet smyczkowy G-dur, opus 36, nr 2 – Wiener Streichsextett
18:15 Mozart: XXXVI symfonia – English Chamber Orchestra, Jeffrey Tate
18:50 Brahms: Niemieckie requiem - muzyka klasyczna
20:30 György Ligeti: Koncert fortepianowy - muzyka klas.
21:25 Orkiestra Paryska, Klaus Mäkelä, Alexandre Kantorow - muzyka klasyczna
22:40 Rodin - balet Francja 2023, reż. Patrick Lauze

PULS 2

11:00 Gigantozaur II (7/26)
11:25 Dinopociąg II
11:55 Smerfy - serial anim.
13:00 Gumisie IV (5,4/10)
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous II (14,13/26)
16:00 Superthings: Kazoom Power (16,17/26) - serial anim.
16:15 Fineasz i Ferb (13/26)
16:50 Marta mówi! II
17:10 Superkoty
17:45 Świnka Peppa II (47/52)
17:50 Bing (7,8/78)
18:20 Masza i niedźwiedź VIII
18:35 Myszka Miki: Frajdomek (16) - serial anim.
19:00 Don Matteo: Boski detektyw XIII
20:00 Przepis na zbrodnię (28)
21:00 Dzielnica strachu X (27,28) - serial krym. Polska 25
23:00 Wstydliwe choroby: XXL
01:00 Dzielnica strachu X (25)

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom X - serial dok. Polska 2023
08:55 Policjantki i policjanci VIII (42,43/65) - serial obycz.
10:55 Na ratunek 112 XVIII (40,32) - serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (40)
12:55 Trudne sprawy XXI (64,65,66) - serial fab.-dok.
15:55 Łowcy skarbów. Kto da więcej (72, 34)
18:00 Policjantki i policjanci XXIV (40,41) - serial obycz.
20:00 Uroczysko V (33) - serial kryminalny Polska 2026
20:30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XX (33)
21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto III (33) - serial krym.
22:40 Artur i Merlin: rycerze Kamelotu - film przyg. Wlk. Bryt. 2020, reż. Giles Alderson
00:25 Love Island III

METRO

07:45 Sekrety życia (23/40)
08:40 Szpital (10,11/69)
10:40 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
11:40 Magda gotuje Internet (7, 3) - talk-show Polska 2025
12:40 Szkoła (32/67)
13:41 Anatomia piękna II (3) - serial dok. Polska 2025
14:40 Zapukaj do moich drzwi
15:40 The Floor (3, 4)
17:00 Ciężarówką przez Indonezję (7) - serial dok.
18:00 Prawo Agaty III
19:00 Kartoteka IX (1,2) - serial fabularno-dok.
21:05 Kryminalni IV - serial kryminalny Polska 2006
23:15 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XII (21/22)
00:15 The Traitors. UK (10)
01:35 Szpital (9/69)
02:30 Pani Gadżet (1)

eprasa.pl d3dcb7cdf2

PONIEDZIAŁEK 27.04

STOPKLATKA

08:35 Wojciech Cejrowski – boso przez świat (30)
09:00 Robert Makłowicz (138, 120) - magazyn
10:50 Wojny magazynowe: Kanada II (2,3/12)
11:55 Wojny kontenerowe II (6,7/13) - serial dok.
13:00 Katastrofy w przestworzach XXIII (9,10,12/10) - serial dok.
16:00 MacGyver (21,22/22)
18:00 Wojny magazynowe: Kanada (6,7/12)
19:15 Wojny kontenerowe (1,2/16) - serial dok.
20:00 Prawo do zemsty ** **(Hollow Point)** - film sensacyjny USA 2019, reż. Daniel Zirilli, wyk. Luke Goss, Dilan Jay, Juju Chan (110 min)
21:50 Bez litości (3) - serial sens. Kanada/USA 2011
23:40 Predator II: Starcie ** **w miejskiej dżungli (Predator II)** - film s.f. USA 1990, reż. Stephen Hopkins, wyk. Danny Glover (135 min)
01:55 Zamknąć za sobą ** **drzwi** - film krym. Polska 87, reż. Krzysztof Szmagier, wyk. Bronisław Cieślak (115 min)

KINO POLSKA

08:05 Zwierzęta Wajraka III (5)
08:45 Polska Kronika Filmowa 52AB/68 - reportaż Polska 68
09:05 Podróż za jeden uśmiech - film przyg. Polska 1972, reż. Stanisław Jędryka
11:00 Basia sama w domu - komedia Polska 2021
13:00 Komedia małżeńska - komedia Polska 1993, reż. Roman Załuski, wyk. Ewa Kasprzyk, Jan Englert
15:10 Paragon, gola! - komedia Polska 1969, reż. Stanisław Jędryka, wyk. Józef Nalberczak
17:20 Pogranicze w ogniu (24)
18:50 Czterej pancerni i pies (1) - serial wojenny Polska 66
20:00 Kamienie na szaniec - dramat wojenny Polska 2014, reż. Robert Gliński, wyk. Tomasz Ziętek, Marcel Sabat, Kamil Szeptycki
22:25 W nich cała nadzieja - film s.f. Polska 2023, reż. Piotr Biedroń, wyk. Magdalena Wieczorek, Jacek Beler
00:00 Drogówka - film kryminalny Polska 2013, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Bartłomiej Topa, Marian Dziędziel, Arkadiusz Jakubik
02:40 W ukryciu - dramat obyczajowy Polska 2013, reż. Jan Kidawa-Błoński, wyk. Magdalena Boczarska

ALE KINO+

09:40 Wyraj - film krótkom. Polska 2020 (35 min)
10:15 Grantchester VIII (3,4/6) - serial krym.
12:20 Vera VII (2/4)
14:10 Porwanie Heinekena *** - film sens. Holandia/Belgia/Wlk. Brytania/USA 2015 (115 min)
16:05 Czwarta władza **** **(The Post)** - film biograficzny USA 2017, reż. Steven Spielberg, wyk. Meryl Streep (135 min)
18:20 Vera VII (3/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2017
20:10 Kamdesh. Afgańskie *** **piekło (The Outpost)** - film sens. USA/Bułgaria 2019, reż. Rod Lurie, wyk. Scott Eastwood, Caleb Landry Jones, Orlando Bloom (150 min)
22:40 Kochanica króla *** **Jeanne du Barry** - film biograficzny Francja/Wlk. Brytania/Belgia/USA/Rosja/Arabia Saudyjska 2023 (135 min)
00:55 Na własnych warunkach (La Réparation) *** - dramat obyczajowy Francja/Tajwan 2025, reż. Régis Wargnier, wyk. Julia de Nunez (115 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin IX (1/8)
08:30 Przyjaciółki XIX (5,6/12)
10:25 Świat według Kiepskich
14:25 Rodzina na wakacjach - komedia USA 2004
16:30 Niepamięć - film s.f. USA 2013, reż. Joseph Kosinski
19:00 Mroczna wieża - film fantasy USA 2017, reż. Nikolaj Arcel, wyk. Idris Elba
21:00 Lista dźwięków - film obycz. USA 2021, reż. Bennett Lasseter, wyk. Keean Johnson
23:05 Wszystkie stare noże - thriller USA/Kanada 2022
01:10 Gliniarze VI (37/60)

KINO TV

08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher (9,10/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz II (3,4/6) - serial krym.
13:10 Poirot XII (3/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2011
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher (11,12/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz II (5,6/6) - serial krym.
20:00 Surogaci - thriller USA 09, reż. Jonathan Mostow, wyk. Bruce Willis, Radha Mitchell
22:00 Nienawistna ósemka - film kryminalny USA 2015
01:15 Lektor - melodramat USA/Niemcy 2008

TVP KULTURA

08:25 W poszukiwaniu dobrego filmu (42)
08:55 Dobre strony (10)
09:20 Tamte lata, tamte dni
09:55 Na kłopoty Bednarski
10:55 Pustelnia Parmeńska
*** **(La certosa di Parma – Amanti senza speranza)** - dramat obyczajowy Francja/Włochy 1948 (180 min)
13:55 Stolica muzyki, Nowy Orlean - film dok.
15:50 Kwiaty i jaszczury. Historia majoliki nieborowskiej - film dok.
16:20 Dlaczego nie Evans? (1/4) - miniserial
17:20 Na kłopoty Bednarski
18:25 Tygodnik kulturalny
19:20 Poszukiwacze zaginionych arcydzieł
20:00 Moonraker - film sens. *** Wlk. Brytania/Francja 1979, reż. Lewis Gilbert, wyk. Roger Moore, Lois Chiles (135 min)
22:15 Porozmawiajmy szczerze (16)
22:55 Trzej muszkieterowie: *** **D'Artagnan** - film przygodowy Francja/Niemcy/Hiszpania/Belgia 2023 (130 min)
01:05 Dzień z życia artysty

WARNER TV

09:30 Bajer z Bel-Air (5,6/25)
10:30 Za głosem serca (69/90)
11:35 Pełna chata IV (9,10/26)
12:35 J.A.G. VII (19,20/24)
14:30 Bajer z Bel-Air
16:30 Pełna chata IV
18:35 Sok z żuka - komedia USA 1988, reż. Tim Burton
20:20 Akademia policyjna VII: Misja w Moskwie - komedia USA 1994, reż. Alan Metter
22:00 Transporter III - film sensacyjny Francja/USA/Ukraina/Wlk. Brytania 2008
23:55 Długi pocałunek na dobranoc - thriller USA 1996

PARAMOUNT

07:30 Elementary (11,12/24)
09:25 Policyjna grupa pościgowa XXII - serial dok.
10:25 Ostatnie wakacje - komedia USA 2006
12:50 Dwaj zgryźliwi tetrycy - komedia USA 1993
15:00 Kontakt - film s.f. USA 1997, reż. Robert Zemeckis
18:05 Naga broń - komedia USA 1988, reż. David Zucker
20:00 Zakładnik - film sens. USA 2004, reż. Michael Mann
22:30 World War Z - horror USA 2013, reż. Marc Forster
00:50 Carrie - horror USA 2013, wyk. Julianne Moore

HBO

09:20 Noc przed świętami **** **w Krainie Czarów** - film anim. Wlk. Brytania 2024 (85 min)
10:45 Księga życia - film *** anim. USA/Meksyk/Kanada 2014 (95 min)
12:20 Alita: Battle Angel **** - film sens. USA/Japonia/Kanada 2019 (120 min)
14:20 Lista - komedia USA ** 2023, reż. Melissa Miller Costanzo (95 min)
15:55 Spider-Man: **** **Homecoming** - film s.f. USA 2017, reż. Jon Watts (130 min)
18:05 Na rauszu - komedio- **** dramat Dania 2020, reż. Thomas Vinterberg, wyk. Mads Mikkelsen (115 min)
20:00 Euforia III (3/8) - serial obycz. USA 26, wyk. Zendaya, Hunter Schafer
21:05 Rooster (8/10)
21:40 Wielki powrót III (6/8)
22:15 Vinci 2 - komedia *** kryminalna Polska 2025, reż. Juliusz Machulski, wyk. Robert Więckiewicz (120 min)
00:15 Kneecap. Hip-hopowa **** **rewolucja** - film obyczajowy Irlandia/Wlk. Brytania 2024 (110 min)

CINEMAX

14:25 Teoria wszystkiego - film biograficzny Wlk. Brytania/USA/Japonia 2014
16:25 Magia uczuć - film przygodowy USA/RPA/Indie/Wlk. Brytania 2006
18:25 Polne drogi mają smak soli - dramat obycz. USA 2023
20:00 Miasto kłamstw - dramat krym. Wlk. Brytania/USA 2018, reż. Brad Furman
21:50 Bez serca - dramat obycz. Brazylia/Francja/Włochy 23, wyk. Maya de Vicq
23:25 Desiré - dramat obycz. Włochy 2023, reż. Mario Vezza

ROMANCE TV

12:25 Rosamunde Pilcher: Letnie marzenie - romans Austria/Niemcy 2004
14:15 Szkoła nad morzem: Pod jednym dachem - dramat obyczajowy Niemcy 2025
16:05 Rosamunde Pilcher: Ścieżki miłości - romans Austria/Niemcy 2004
18:00 Śledztwo prowadzi Watzmann (5/8) - serial krym.
19:00 Górski lekarz (2/7)
20:00 Dwa osły na Sardynii - komedia Niemcy 2015
21:50 Kto nakarmi królika? - komedia Niemcy 2023
23:45 Górski lekarz (2/7)

CANAL+ PREMIUM

08:50 Kiler - komedia Polska **** 1997, reż. Juliusz Machulski (105 min)
10:35 Balony - film krótkom. Polska 2024 (30 min)
11:05 Riefenstahl - film dok.
13:00 Making of C+
13:10 W kogo ja się wrodzi- ** **łem** - film obycz. Polska 2001 (60 min)
14:10 The Office PL III (6,7/12) - serial kom.
15:05 Hannah Arendt: Myślenie jest niebezpieczne - film dok.
16:25 Ida - dramat obycz. ***** Polska/Dania/Francja/Wlk. Bryt. 2013 (80 min)
17:45 Łapu-Capu
17:50 Saga »Zmierzch« ** **– Księżyc w nowiu** - melodramat USA 2009, reż. Chris Weitz (130 min)
20:00 Emigracja XD (1) - serial obyczajowy Polska 2026
20:55 Making of C+
21:00 Czarownice Mayfair II (5,6/8) - serial grozy
22:30 Polowanie - film sens. ** USA 2025, reż. Raja Collins (95 min)
00:05 Problemista - komedia *** USA 2023, reż. Julio Torres (105 min)
01:50 Paweł z Ursynowa

TVN FABUŁA

08:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Przepis na życie V (1)
10:50 Szpital św. Anny (14/50)
11:50 Magda M. IV (7,8)
13:55 Układ warszawski (1/13)
14:55 Detektywi - serial dok.
15:55 Seriaale: Rozmowy (6)
16:45 Magia kina (4)
17:20 Akademia policyjna III – Ponowne szkolenie - komedia USA/Kanada 1986
19:00 Szpital św. Anny (20/26)
20:00 Droga powrotna - film sportowy USA/Kanada 2020
22:30 Gran Torino - dramat obyczajowy USA 2008

AMC

12:15 Palący problem - komedia krym. Wlk. Brytania 2011
14:15 Kopalnie króla Salomona, cz. 1 - film przyg. Niemcy/USA/RPA 2004
16:00 Kopalnie króla Salomona, cz. 2 - film przyg. Niemcy/USA/RPA 2004
17:45 Equilibrium - film s.f. USA 2002, reż. Kurt Wimmer
19:50 Lara Croft Tomb Raider: Kolebka życia - film przyg. USA/Niemcy/Jap./Wlk. Bryt. 03
22:00 Gorączka - film sens. USA 1995, reż. Michael Mann
01:25 W mgnieniu oka - film s.f. Wlk. Brytania 1992

eprasa.pl d3dcb7cdf2

AXN

08:25 Dr House II (10/24)
09:25 Castle V (23,24/24)
11:20 Detektyw Monk II (14,15/16) - serial krym. USA 04
13:20 Dr House II (11,12/24)
15:20 Agenci NCIS XIII (11,12/24) - serial krym.
17:20 Castle VI (1,2/23)
19:10 FBI IV (20,21/21)
21:05 FBI: International IV (2/22) - serial akcji USA 2024
21:55 FBI: Most Wanted IV (5/22) - serial krym. USA 2022
22:55 Castle VI (1,2/23)
00:40 FBI IV (20/21)

EPIC DRAMA

09:25 Lekarze na start
11:00 Agenci NCIS XVI (9,10/24) - serial krym. USA 18
12:50 Wszystkie stworzenia duże i małe (4/6)
13:50 Księżycowy klejnot
14:50 Panna Marple IV (1/4)
16:50 Agenci NCIS XVI (11,12/24) - serial krym. USA 18
18:30 Sherlock i córka - serial krym. USA/Wlk. Brytania 2025
19:30 Lekarze na start
21:00 Robin Hood: Złodzieje i ich cele - serial przyg. USA 25
22:20 Świadek oskarżenia
23:20 Panna Marple III (2/4)
01:15 Lekarze na start

TVN STYLE

08:45 Gwiazdy lumpeksów II (6/10) - serial dok. Polska 2025
09:50 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (5, 6) - reality show
11:25 Ugotowani (9, 10)
13:30 Kuchenne rewolucje (1, 2) - reality show Polska 22
15:35 Jestem z Polski XI (11,12)
17:45 Kuchenne rewolucje (9, 1, 2) - reality show
20:50 Babski biznes II (4/8) - serial dok. Polska 2026
21:50 Jestem z Polski XII (7,8) - serial dok. Polska 2023
23:45 Hotel Paradise (33)
00:45 40 kontra 20 (1)

TVN TURBO

08:20 DeFacto (7, 8)
09:15 Fani czterech kółek XVI
10:15 Złomowisko PL IX
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (4968)
18:15 Wojny samochodowe
19:15 Gadżet 4.0 (5) - mag.
19:45 Ciężarówką przez Chile
20:45 Naprawy nie do naprawy (4) - mag. motoryzacyjny
21:30 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (7/16) - serial dok.
22:00 Raport Turbo (4968)
22:20 Zawodowi handlarze (5)

BBC FIRST

08:40 Lewis VI (7/8)
09:40 Ojciec Brown IX (1/10)
10:40 Śmierć pod palmami XV
11:45 Zagadki doktora Blake'a
12:55 Koroner II (1,2/10)
14:55 Ojciec Brown III (5/15)
15:50 Lewis VI (7/8)
16:55 My Life is Murder (7/10)
17:50 Morderstwa w Midsomer
19:50 Śmierć pod palmami VII (4,7/8) - serial kryminalny
22:05 Komisarz Maigret II (1/2)
00:00 Zabójcze arcydzieła (6/6) - serial krym. Irlandia 25
01:05 Śmierć pod palmami VII

FX

11:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIV (17/22)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (5,6/22)
13:45 Agenci NCIS VIII (7,8/24)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIV (18/22)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (11,12/25)
18:20 FBI III (11,12/15)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (7,8/22)
22:00 Tropiciel III (11)
22:55 Londyn w ogniu - film sens. USA/Wlk. Bryt./Bułgaria 2016, reż. Babak Najafi
00:55 9-1-1 IX (7)

HGTV

08:10 Kupujemy dom na plaży
09:05 Remontujemy dom na plaży II - serial dok.
11:00 Zarobić na remoncie VIII
13:00 Zbudujemy fajny dom II
13:55 House Hunters (3, 4)
15:05 Mieszkanie na miarę
17:00 Zróbmy sobie dom (8)
18:00 Weekendowa metamorfoza (5, 6) - reality show
19:55 Zgłoś remont (5)
20:55 Dorota was urządzi III (3,4/13) - serial dok. Polska 15
22:30 House Hunters
00:40 Kupujemy dom na plaży XXV - serial dok. USA 19

BBC LIFESTYLE

09:00 Mistrzowie szycia (3)
10:05 Zapraszam do stołu
12:00 Wielkie australijskie wypieki VI - serial dok.
13:15 Bajecznie bogaci agenci
14:25 Hotel Four Seasons przy Park Lane (5/5) - serial dok.
15:25 Zapraszam do stołu: wielka porcja (1) - reality show
17:20 Bajecznie bogaci agenci
18:30 Mistrzowie szycia (4)
19:35 Wielkie nowozelandzkie wypieki (1) - show
21:00 Życie w Dubaju (1/3)
22:05 Kensington i Chelsea: królewskie dzielnice (4)
23:05 Wstydliwe choroby VI

COMEDY CENTRAL

08:00 Dwóch i pół VII (20,21/22)
08:55 Przyjaciele IV (4—9/24)
11:55 Teoria wielkiego podrywu V (14—19/24) - serial kom.
14:30 Dwóch i pół VII (22,1,2,3/22) - serial kom.
16:30 Przyjaciele IV (10—15/24) - serial kom.
19:30 Duchy (5,6/18)
20:30 Tata ma plan II (6,7,8/21) - serial komediowy USA
22:00 The Office PL II (1,2)
23:05 Comedy Club (1, 2)
00:05 Miasteczko South Park
01:00 Pracoholicy II (3/10)

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex XXII
09:20 Rodzinka.pl II (25)
09:55 Klan - telenowela
10:30 Ranczo IV (11/13)
11:25 M jak miłość
12:25 Komisarz Alex XXV (7)
13:25 Kulisy serialu „Ojciec Mateusz" (8) - felieton
13:35 Ojciec Mateusz XXVI (4,5)
15:30 Komisarz Alex XXII (13)
16:15 Na sygnale (52)
17:25 Ranczo IV (12,13/13)
19:30 Ojciec Mateusz XXVI (6,9) - serial krym. Polska 2021
21:30 Ranczo V (1,2/13)
23:25 Ojciec Mateusz XXVI (7)
00:20 Na sygnale

CANAL+ KUCHNIA

12:30 Jamie Oliver (8, 9)
13:25 m jak mięso (1, 2)
14:25 Zgrillowani (5)
14:50 Nie bój ryby! (3, 4)
15:45 Tajemnice indyjskich smaków (3, 4)
16:40 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dokumentalny
18:30 Nie bój ryby! (9)
18:55 Zgrillowani (1)
19:25 m jak mięso (2, 3)
20:15 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (6, 7) - mag. kulinarny
21:15 Anthony Bourdain IX
00:45 David Rocco w zaciszu domowej kuchni (17, 18)

CANAL+ DOMO

11:50 Mały metraż w wielkim stylu II (10) - serial dok.
12:15 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
14:05 Cudotwórcy VII (4)
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (11) - lifestyle
15:55 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (6, 7)
16:50 Gardeners' World (19)
18:00 Ucieczka na wieś XXV
19:00 Wielkie projekty X
20:00 Daleko od miasta XII
21:00 Cudotwórcy VII (5/13)
22:00 Wielkie Projekty: Szwecja IV (6/6) - serial dok.
22:55 Cuda z drewna (9/12)

PLANETE+

14:50 Stormborn — Zrodzone w burzy (1/3) - serial dok.
15:50 Niezwykłe podróże koleją XIV (4/5) - serial dok.
16:55 Premiera: Dokąd dzisiaj? IV (113—116)
18:15 Mam zamek III (7)
18:45 Premiera: Mam zamek III (8) - serial dok.
19:10 Na targach świata II
19:45 Prywatne życie nazistów
20:50 Niezwykłe podróże koleją XI - serial dok.
22:00 Komensky. Edukacja tworzy człowieka - film dok.

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Gorączka złota: rzeka skarbów IV (3/15) - serial dok.
10:00 Klan z Alaski IV (3/19)
11:00 Ed Stafford: inicjacja
12:00 Od samochodu do domu
13:00 Nagi instynkt przetrwania VIII (3,5/18) - serial dok.
15:00 Złomowisko PL VIII (15)
16:00 Złoto drwali II (3/8)
17:00 Włoska kontrola celna
18:00 Truckerki (4) - serial dok.
19:00 Złomowisko PL V
21:00 Nic do zgłoszenia IV
22:00 Od samochodu do domu II (6) - serial dok.
23:00 Celnicy na straży Turcji
00:00 Gorączka złota (22/25)

TVP HISTORIA

09:45 Jaszowiec. Zapomniana nowoczesność - film dok.
10:45 Fake czy historia?
11:30 Skarby przeszłości i ich tajemnice VII (4/6)
12:25 Starożytne mocarstwa
13:25 Królowie (2)
14:00 Polskie drogi (1/11)
15:40 Sensacje XX wieku
17:30 Czas honoru
18:30 Kapitan Myszkowski
19:40 Królowie (41)
20:20 Zatoka szpiegów II (2)
21:15 Upadek nazizmu — obława (3/3) - serial dok.
22:15 Kroniki Hitlera (8/13)

HISTORY

11:15 Tajemnice, które miały trwać wiecznie II (6/11)
12:10 Gwiazdy lombardu XXV
13:05 Starożytni kosmici XVI
14:00 Wyjaśnić niewyjaśnione
14:55 Niewyjaśnione tajemnice świata III (4/7)
15:50 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa: planeta w ogniu (1)
18:10 Tajemnice ukryte w piasku II (5) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XIV
22:00 Największe tajemnice świata VII - serial dok.
23:00 Czarnobyl 1986: Wydarzenia, które zmieniły świat

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Morski patrol: Hiszpania II (4) - serial dok.
16:00 Egipt VI (1/8) - serial dok.
17:00 Imperium Mongołów: historia Czyngis-chana (6/6)
18:00 Żelazna kurtyna: życie pod radziecką okupacją (2/3)
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy — best of - serial dok.
20:00 Katastrofa w przestworzach XX (5/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Katastrofa w przestworzach XXV (9)
22:00 Katastrofa w przestworzach XV (7,9/10) - serial dok.

FOCUS TV

08:00 Byli sobie podróżnicy
08:50 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici II
10:00 Gwiazdy lombardu XVI
12:00 Niezwykłe osiągnięcia starożytności (8/10)
13:00 Poszukiwacze historii
14:00 Ostatni bastion Hitlera IV (6,5/6) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VIII
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Maszyny bojowe (1/8)
22:00 Polowanie na Hitlera II (4,5/8) - serial dok. USA 2016
00:00 Starożytni kosmici XVI
01:00 Rolnicy. Podlasie IV

BBC EARTH

09:20 W okowach mrozu VIII
11:15 Skarby przeszłości i ich tajemnice V (4/6) - serial dok.
12:20 Planeta Ziemia (6/6)
13:25 Układ Słoneczny (1/5)
14:30 W okowach mrozu XII
15:30 Życie na pustkowiu X
16:35 Alaska z Sue Perkins
17:35 Skarby przeszłości i ich tajemnice V (4/6) - serial dok.
18:35 Planeta Ziemia II II (5/6)
19:45 Pewnego razu w kosmosie (2/4) - serial dok.
20:55 Życie na pustkowiu XI
21:55 W okowach mrozu XII
22:55 Amerykańskie Południe

POLSAT VIASAT HISTORY

10:55 W poszukiwaniu zaginionych wikingów (1/8)
11:50 Hitler: odliczanie
14:50 Historia sprawiedliwości - serial dok. Kanada 2025
15:40 Konkwistadorzy: powstanie i upadek (6/6)
16:40 W poszukiwaniu zaginionych wikingów (1/8)
17:40 Zapomniane taśmy wideo z nazistowskich Niemiec (1,2/2) - serial dok.
19:55 Świta Hitlera (6/6)
21:00 Naziści: korzenie zła
22:00 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dokumentalny
22:55 Wszystko, co zobaczyli

eprasa.pl d3dcb7cdf2

WTOREK 28.04

Od A do Z

BABYGIRL ★★★
thriller, USA/Holandia 2024, reż. Halina Reijn, wyk. Nicole Kidman, Harris Dickinson, Antonio Banderas
22:45 | hbo
Nagrodzona w Wenecji Nicole Kidman jako szefowa wielkiej firmy, która daje się wciągnąć w romans ze znacznie młodszym stażystą. Z czasem chłopak ucieka się do manipulacji i szantażu.

BADH ★★
film sens., Francja 2025, reż. Guillaume de Fontenay, wyk. Marine Vacth, Emmanuelle Bercot, Niels Schneider
20:00 | tv puls
Agentka skutecznie poluje na handlarzy bronią, operujących w Syrii. Kiedy kontrwywiad zgłasza wątpliwości co do jej osoby, znika bez śladu – do czasu, kiedy ktoś nie zacznie szukać haków na jej męża.

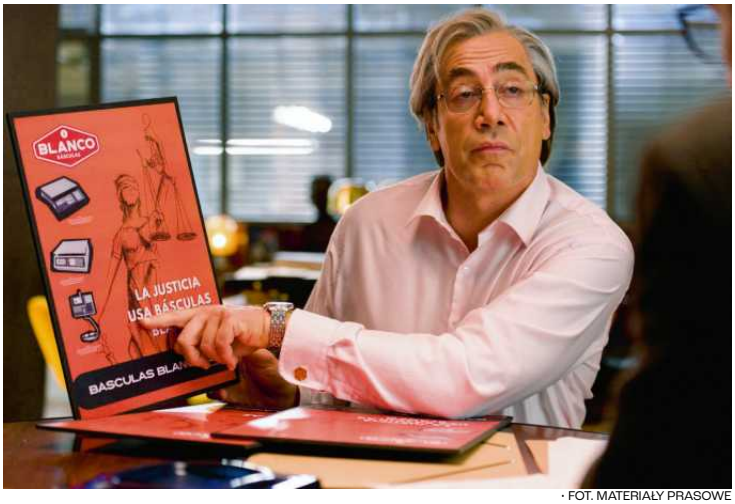
DIRTY DANCING ★★★
film muzyczny, USA 1987, reż. Emile Ardolino, wyk. Patrick Swayze, Jennifer Grey, Jerry Orbach
22:40 | canal+ premium
Obyczajowe przebudzenie na wakacjach 1963 roku: amerykańska nastolatka decyduje się na „zakazany" taniec ze starszym od siebie partnerem. Jest Patrick Swayze i Oscar za piosenkę. Bardzo zmysłowe.

ENEN ★★
thriller, Polska 2009, reż. Feliks Falk, wyk. Borys Szyc, Grzegorz Wolf, Magdalena Walach
23:40 | kino polska
Młody psychiatra postanawia określić tożsamość pacjenta, którego danych zabrakło w szpitalnym archiwum, co oznacza konieczność wyprawy w mroczną przeszłość PRL-u. Do refleksji.

EVEREST ★★★★
thriller, USA/Islandia/Wlk. Brytania 2015, reż. Baltasar Kormákur, wyk. Jason Clarke, Josh Brolin, Jake Gyllenhaal
23:30 | polsat
Poruszająca kronika komercyjnej wyprawy na Mount Everest w maju 1996 roku, która – mimo udziału profesjonalnych przewodników i doświadczonych opiekunów – zakończyła się śmiercią 8 osób.

Szef roku

21:10 | tvp kultura
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Producent wag zabiega o prestiżową nagrodę, kiedy w dniu wizytacji branżowego jury przed bramą fabryki pojawia się niedawno zwolniony pracownik. Plus Javier Bardem jako niekoniecznie godny szacunku szef.

MYZ

KOMEDIA
HISZPANIA 2021, REŻ. FERNANDO LEÓN DE ARANOA, WYK. JAVIER BARDEM, MANOLO SOLO, ALMUDENA AMOR

GODZINA PRAWDY ★★
thriller, USA 2020, reż. Peter Facinelli, wyk. Anne Heche, Thomas Jane, Jason Patric
20:10 | ale kino+ hd
Z zaparkowanej nad jeziorem wśród lasów przyczepy znika 10-letnia dziewczynka, szeryf wszczyna poszukiwania, zwłaszcza że w lesie ukrywa się zbieg, a zdesperowani rodzice są gotowi na wszystko.

KOCHANIE, CHYBA CIĘ ZABIŁEM ★★
film akcji, Polska 2014, reż. Jakub Nieścierow, wyk. Zbigniew Zamachowski, Arkadiusz Jakubik, Ireneusz Czop
21:50 | kino polska
Zbigniew Zamachowski jako warszawski księgowy i morderca z przypadku ścigany przez niezwykły tandem policjantów. I Arkadiusz Jakubik, który bezczelnie kradnie show w każdej swojej scenie.

MÓJ PRZYJACIEL SZPIEG – WIECZNE MIASTO ★★
komedia sensacyjna, USA 2024, reż. Peter Segal, wyk. Dave Bautista, Chloe Coleman, Kristen Schaal
20:00 | cinemax
Dziewczyna wybiera się na wycieczkę do Włoch, więc prosi swego wujka, agenta CIA, o opiekę nad grupą. I słusznie, bowiem terroryści szykują zamach na Watykan, a przy okazji na szefa CIA, ojca jej kolegi.

NIESŁUSZNIE OSKARŻONA ★★★
dramat obycz., USA 2013, reż. Karen Moncrieff, wyk. Kate Beckinsale, Nick Nolte, James Cromwell
22:35 | ale kino+ hd
Borykająca się z licznymi problemami osobistymi, utalentowana prawniczka podejmuje się ryzyka reprezentowania kobiety, która twierdzi, że została omyłkowo skazana w procesie o morderstwo.

ODDZIAŁ DELTA ★★★
film akcji, USA/Izrael 1986, reż. Menahem Golan, wyk. Chuck Norris, Lee Marvin, Martin Balsam
23:50 | tvp 1
Brawurowa akcja komandosów z jednostki antyterrorystycznej uwalnia zakładników z porwanego na Bliskim Wschodzie samolotu. Niemal klasyk z Chuckiem Norrisem i Lee Marvinem.

SĘDZIA DREDD ★★
film s.f., USA/Holandia/Wlk. Brytania 1995, reż. Danny Cannon, wyk. Sylvester Stallone, Armand Assante, Rob Schneider
20:00 | stopklatka
Sly Stallone jako sędzia i kat w społeczeństwie przyszłości, wyniszczonym wojną jądrową. Luksusowa obsada jak na film dla zwolenników czystego łubu–du.

STILLER ★★★
dramat obycz., Szwajcaria/Niemcy 2025, reż. Stefan Haupt, wyk. Albrecht Schuch, Paula Beer, Marie Leuenberger
21:00 | canal+ premium
Czytając Maxa Frischa: wzięty za zaginionego rzeźbiarza Amerykanin zostaje zatrzymany i osadzony w areszcie. Prokurator podejmuje starania udowodnienia, że aresztant jest w istocie poszukiwanym artystą.

TRAFFIC ★★★
dramat krym., USA/Niemcy/Meksyk 2000, reż. Steven Soderbergh, wyk. Benicio del Toro, Jacob Vargas, Andrew Chavez
21:50 | cinemax
Wieloaspektowe, ujęte z różnych punktów widzenia – od znanych polityków po szeregowych dilerów – spojrzenie na wojnę Stanów Zjednoczonych z przemysłem narkotykowym. Cztery Oscary i parada gwiazd.

ZABÓJCZA BROŃ IV ★★★
komedia sensacyjna, USA 1998, reż. Richard Donner, wyk. Mel Gibson, Danny Glover, Joe Pesci
21:00 | tvn 7
Jeszcze raz to samo: nadgorliwi policjanci wikłają się w najbardziej szalone dochodzenia, co inspiruje działanie speców od efektów specjalnych i układów kaskaderskich najwyższej klasy.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl d3dcb7cdf2

WTOREK 28.04

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Kościół z bliska (715)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:25 Zaraz wracam (28)
09:00 Ranczo II (2/13)
10:05 Komisarz Alex II (11/13)
11:05 Ojciec Mateusz X (7/13)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Program rolny
12:55 Dzika Argentyna (1/3)
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info - magazyn
15:15 Reporterzy (514)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5908)
17:55 Klan (162) - telenowela
18:20 Zaraz wracam (29)
18:55 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia

20:30 **Omnibus – szybcy i mądrzy** (22) - teleturniej Polska 2026
21:20 **Film fabularny**
23:50 **Oddział Delta (The Delta Force)** (★★★) - film akcji USA/Izrael 1986, reż. Menahem Golan, wyk. Chuck Norris, Lee Marvin (135 min)
02:05 **Cudak** (★★★) - dramat Polska 2021, reż. Anna Kazejak, wyk. Kazimierz Mazur, Andrzej Kłak, Diana Zamojska (105 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Przystań nad Biblią
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7537) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7537) - mag. Polska 2026
11:40 Rosół polski (33)
12:15 Którędy po sztukę
12:30 Koło fortuny (2203)
13:15 Panna młoda (47)
14:05 Va banque (1061)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2204)
16:35 Familiada (3086)
17:20 Panna młoda (48) - serial obycz. Turcja 2024
18:15 Va banque (1062)
18:50 Jeden z dziesięciu (16)
19:25 Barwy szczęścia
19:55 Domowe patenty (10)

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Kulisy serialu „M jak miłość"** (1662)
20:55 **M jak miłość**
21:55 **Na sygnale**
22:25 **Magazyn Ekspresu Reporterów**
23:25 **Fucking Bornholm** (★★★) - dramat obyczajowy Polska 2022, reż. Anna Kazejak (110 min)
01:15 **Hit Man** (★★★★) - komedia sens. USA 2023, reż. Richard Linklater, wyk. Glen Powell (125 min)

POLSAT

05:40 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag.
08:30 Malanowski i Partnerzy V (60,61/64)
09:30 Trudne sprawy XXI (57,58) - serial fab.-dok.
11:35 Gliniarze XIII (40—42/60) - serial fab.-dok.
14:40 Dlaczego ja? 33 (39)
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5887)
16:30 Na ratunek 112 XVIII (40) - serial fabularno-dok.
17:00 Gliniarze XX (41) - serial fabularno-dok. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (35) - serial obyczajowy Polska 2026, wyk. Aneta Zając
18:50 Wydarzenia, sport
19:15 Gość „Wydarzeń" (428)
19:30 Sport - Polska 2026
19:55 Milionerzy (94) - teleturniej Polska 2026

20:30 **Farma** (202) - reality show Polska 2025
21:30 **Ninja vs Ninja** (87) - show Polska 2025
23:30 **Everest** (★★★★) - thriller USA/Islandia/Wlk. Brytania 2015, reż. Baltasar Kormákur, wyk. Jason Clarke, Josh Brolin, Jake Gyllenhaal (160 min)
02:10 **Plan lotu (Flightplan)** (★★★) - thriller USA 05, reż. Robert Schwentke, wyk. Jodie Foster, Peter Sarsgaard, Sean Bean (150 min)

TVN

05:40 Uwaga! (7979) - mag.
05:55 Ukryta prawda (38/40)
06:50 Kuchenne rewolucje: Gdynia – Worek mąki 30 (5) - reality show Polska 2025
07:45 Dzień Dobry TVN (5699)
11:20 Doradca smaku (21) - mag. kulinarny Polska 2026
11:25 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Karuzela smaku", Warszawa XVIII (9) - reality show Polska 2018
12:35 Kuchenne rewolucje XXVI (2) - reality show
13:40 Ukryta prawda (56,57,2/60) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny III (40) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VI (40) - serial fab.-dok. Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (7980) - mag.

20:15 **Na Wspólnej XXIV** - serial obyczajowy Polska 2026
20:50 **The Floor** (5) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Skok na głęboką wodę** (8) - reality show
22:40 **Kuba Wojewódzki** (9) - talk-show Polska 25
23:40 **Superwizjer** (1344)
00:20 **Operacja „Deszcz" (Occupation: Rainfall)** (★★) - film s.f. Australia 2020, reż. Luke Sparke, wyk. Dan Ewing, Temuera Morrison (155 min)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami (1,1/23) - serial krym. USA 1984, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XIX (14,1/14)
10:00 Triumf miłości - telenowela Meksyk 2011
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie II (40) - serial obycz. Turcja 2013
14:00 Przepis na zbrodnię (26) - serial krym. Polska 2025
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII - serial obycz.
17:00 Dzielnica strachu X (24)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (40,41) - serial obyczajowy Polska 2025
20:00 **Badh** (★★) - film sens. Francja 25, reż. Guillaume de Fontenay, wyk. Marine Vacth, Niels Schneider (115 min)
21:55 **Bronx** (★★★) - film sens. Francja 2020, reż. Olivier Marchal, wyk. Lannick Gautry, Stanislas Merhar (135 min)
00:10 **Płonąca pułapka (Ladder 49)** (★★) - dramat obycz. USA 2004, reż. Jay Russell (135 min)
02:25 **Lombard. Życie pod zastaw XVIII** (36)

TVN7

05:20 Ten moment (2/20) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (33,34,35/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
08:45 Ukryta prawda (3,54,55/71) - serial fab.-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2012
14:00 Detektywi II (13/40) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital św. Anny III (31) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Sekrety życia (7/40) - serial fabularno-dok.
19:00 Ukryta prawda (15/60) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 **Hotel Paradise** (34) - real tv Polska 2026
21:00 **Zabójcza broń IV (Lethal Weapon 4)** (★★★) - komedia sensacyjna USA 1998, reż. Richard Donner, wyk. Mel Gibson, Danny Glover, Joe Pesci (160 min)
23:40 **Tenet** (★★★) - film akcji USA/Wlk. Brytania 2020, reż. Christopher Nolan, wyk. John David Washington, Robert Pattinson (180 min)
02:40 **Hotel Paradise** (33)

MEZZO

13:30 Czeska Orkiestra Symfoniczna, Jakub Hrůša, Daniił Trifonow: Scriabine, Suk
15:20 Juan Pérez Floristán, Izraelska Orkiestra Filharmoniczna i Lahav Shani
16:45 Intermezzo
17:05 Bruckner: IX Symfonia – Sergiu Celibidache, Orkiestra Filharmonii Monachijskiej
18:05 Filharmonia Monachijska, Sergiu Celibidache: Debussy, Iberia / Ravel, Boléro / Debussy, Preludium do „Popołudnia fauna"
19:25 Przełomy w muzyce: Sergiu Celibidache i Filharmonicy Berlińscy
20:30 Sigur Rós: The Feeling of Going - balet Szwecja 2018
21:45 Yoav Levanon
23:20 Georg Friedrich Händel: Jefte - balet Polska 25

PULS 2

10:00 Spidey i superkumple II
11:00 Gigantozaur II (4/26)
11:25 Dinopociąg II
11:55 Smerfy - serial anim.
13:00 Gumisie IV (6,5/10)
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous II (12,22/26)
16:00 Superthings (18,19/26)
16:15 Fineasz i Ferb (26/26)
16:50 Marta mówi! II
17:10 Superkoty (16)
17:45 Świnka Peppa II (48/52)
17:55 Bing (10/78)
18:10 Masza i niedźwiedź VIII
18:25 Myszka Miki: Frajdomek (15/26) - serial anim. USA 2022
18:55 Don Matteo XIII
20:00 Przepis na zbrodnię (29)
21:00 Dzielnica strachu X (28,29) - serial kryminalny
23:00 Intruz - film sensacyjny Kanada/USA 2010
01:00 Dzielnica strachu X (26)

TV4

07:00 Strażnik Teksasu III (8/26) - serial sens. USA 1995
07:55 Bogaty dom – biedny dom X - serial dok. Polska 2023
08:55 Policjantki i policjanci
10:55 Na ratunek 112 XVIII (41,33) - serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (41)
12:55 Trudne sprawy XXI (67,68,69) - serial fab.-dok.
15:55 Łowcy skarbów. Kto da więcej (34, 35)
18:00 Policjantki i policjanci
20:00 Uroczysko V (34) - serial kryminalny Polska 2026
20:30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XX (34)
21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto III (34) - serial krym.
22:40 Nieśmiertelny - film fantasy Wlk. Brytania/USA 1986, reż. Russell Mulcahy
01:00 Love Island III

METRO

07:45 Sekrety życia (24/40)
08:40 Szpital (13,14/69)
10:40 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:40 Szkoła (33/67)
13:40 Przepis na życie III (12)
14:40 Zapukaj do moich drzwi (126/143) - telenowela
15:40 The Floor (5, 6)
17:00 Ciężarówką przez Indonezję (8) - serial dok.
18:00 Prawo Agaty III - serial obyczajowy Polska 2013
19:00 Kartoteka IX (3,4) - serial fab.-dok. Polska 2015
21:05 Kryminalni IV - serial kryminalny Polska 2006
23:15 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XII (22/22) - serial krym. USA/Kanada 12
00:10 The Traitors. UK (11)
01:30 Szpital (10/69)
02:25 Pani Gadżet (2) - mag.

eprasa.pl d3dcb7cdf2

WTOREK 28.04

STOPKLATKA

08:35 Wojciech Cejrowski – boso przez świat (31)
09:00 Robert Makłowicz (161, 151) - magazyn
10:50 Wojny magazynowe: Kanada II (3,4/12)
11:55 Wojny kontenerowe II (7,8/13) - serial dok.
13:00 Katastrofy w przestworzach XXIII (10,1,13/10) - serial dok.
16:00 MacGyver (22,1/22)
18:00 Wojny magazynowe: Kanada (7,8/12)
19:05 Wojny kontenerowe (2,3/16) - serial dok.
20:00 Sędzia Dredd (Judge Dredd) ** - film s.f. USA/Holandia/Wlk. Brytania 1995, reż. Danny Cannon, wyk. Sylvester Stallone (115 min)
21:55 Więzień Brubaker (Brubaker) **** - dramat USA 1980, reż. Stuart Rosenberg, wyk. Robert Redford, Yaphet Kotto, Morgan Freeman, Jane Alexander (165 min)
00:40 Kret - thriller Polska/Francja 2010, reż. Rafael Lewandowski, wyk. Borys Szyc, Marian Dziędziel, Magdalena Czerwińska (140 min)

KINO POLSKA

08:05 Zwierzęta Wajraka III (6)
08:40 Polska Kronika Filmowa 22B/60 - reportaż Polska 1960
08:50 7 słów o przemijaniu
09:00 Syn szczęścia - film krótkom. Polska 2024
09:35 W pustyni i w puszczy - film przyg. Polska 2001, reż. Gavin Hood, wyk. Adam Fidusiewicz, Karolina Sawka
12:00 Mała wielka miłość - komedia romantyczna Polska/USA 2008
14:40 Janosik - film przyg. Polska 1974, reż. Jerzy Passendorfer, wyk. Marek Perepeczko, Ewa Lemańska
17:20 Czterej pancerni i pies (1,2) - serial wojenny Polska 66
20:00 Na układy nie ma rady - komedia Polska 2017, reż. Christoph Rurka, wyk. Grzegorz Małecki, Katarzyna Glinka, Jan Wieczorkowski
21:50 Kochanie, chyba cię zabiłem - film akcji Polska 2014, reż. Jakub Nieścierow, wyk. Zbigniew Zamachowski
23:40 Enen - thriller Polska 2009, reż. Feliks Falk, wyk. Borys Szyc, Grzegorz Wolf, Magdalena Walach
01:50 Game Over - dramat obycz. Polska 2024, reż. Paweł Powolny, Nicolas Durand, wyk. Mikołaj Chroboczek

ALE KINO+

09:45 Problem - film krótkom. Polska 2020 (30 min)
10:15 Grantchester VIII (5,6/6) - serial krym.
12:20 Vera VII (3/4)
14:10 Moi synowie (Jouer avec le feu) *** - dramat obyczajowy Francja/Belgia 2024, reż. Delphine Coulin, Muriel Coulin (140 min)
16:30 Storm - dramat obycz. *** Norwegia 2022, reż. Erika Calmeyer, wyk. Tamina Ali, Bernhard Arnø (110 min)
18:20 Vera VII (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2017
20:10 Godzina prawdy (The Vanished) ** - thriller USA 2020, reż. Peter Facinelli, wyk. Anne Heche, Thomas Jane, Jason Patric (145 min)
22:35 Niesłusznie oskarżona (The Trials of Cate McCall) *** - dramat obycz. USA 2013, reż. Karen Moncrieff, wyk. Kate Beckinsale (110 min)
00:25 Porwany (Rapito) *** - film historyczny Włochy/Francja/Niemcy 2023, reż. Marco Bellocchio (145 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin IX (2/8)
08:30 Przyjaciółki XIX (7,8/12)
10:25 Świat według Kiepskich
14:25 Wygrać marzenia - dramat obycz. Polska/Węgry 2022
17:00 Jurassic Park III - film s.f. USA 2001, reż. Joe Johnston
18:55 Jeszcze większe dzieci - komedia USA 2013
21:00 Ted - komedia USA 2012, reż. Seth MacFarlane, wyk. Mark Wahlberg
23:05 Wyjdź za mnie - komedia romantyczna USA/Chiny/Japonia 2022, reż. Kat Coiro
01:30 Fala zbrodni III (6/31)

KINO TV

08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher (11,12/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz II (5,6/6) - serial krym.
13:10 Poirot – Morderstwo w Orient Expressie XII (3) - thriller Wlk. Brytania/USA/Malta 2010, reż. Philip Martin
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher (13,1/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz III (1,2/6) - serial krym.
20:00 Kod Merkury - film sens. USA 1998, reż. Harold Becker, wyk. Bruce Willis
22:30 Opór - film wojenny USA 2008, reż. Edward Zwick

TVP KULTURA

08:15 WTEM (12, 17)
08:25 Dobry tytuł (45)
09:00 Hala odlotów (58)
10:00 Na kłopoty Bednarski
11:05 Złote Koło - film ** krym. Polska 1971, reż. Stanisław Wohl (100 min)
12:45 Żeniac - komedia ** Polska 1983, reż. Janusz Kidawa (80 min)
14:05 Poszukiwacze zaginionych arcydzieł
14:45 Dom moich synów *** - dramat obyczajowy Polska 1975, reż. Gerard Zalewski (65 min)
15:50 Dlaczego nie Evans? (2/4) - miniserial
16:40 Na kłopoty Bednarski
17:50 Mody Polskie (9)
18:35 Pastor. Cztery akty
20:00 „Symfonia tańca/ Ssss...” - spektakl teatralny Polska 2026
20:25 Rozmowa po teatrze
21:10 Szef roku - komedia **** Hiszpania 2021, reż. Fernando León de Aranoa (130 min)
23:20 Film noir - serial dok.
00:20 W poszukiwaniu dobrego filmu (42)
01:00 Moonraker - film *** sens. Wlk. Brytania/Francja 1979 (125 min)

WARNER TV

08:20 J.A.G VII (19/24)
09:20 Bajer z Bel-Air (7,8/25)
10:20 Za głosem serca (70/90)
11:20 Pełna chata IV (11,12/26)
12:15 J.A.G. VII (20,23/24)
14:10 Bajer z Bel-Air
16:10 Pełna chata IV (11,12,13,14/26) - serial kom.
18:15 Taxi IV - komedia sensacyjna Francja 2007
20:00 Superman IV - film s.f. Wlk. Brytania/USA 1987
21:40 Batman i Robin - film fantasy USA/Wlk. Bryt. 1997
00:10 Szpiedzy tacy jak my - komedia USA 1985

PARAMOUNT

09:50 Słodkie zmartwienia - komedia USA 1995
12:00 Austin Powers – agent specjalnej troski - komedia kryminalna USA/Niemcy 1997
14:00 Jeszcze bardziej zgryźliwi tetrycy - komedia USA 1995
16:10 Naga broń - komedia USA 1988, reż. David Zucker
18:05 Naga broń 2 1/2 - komedia USA 91, reż. David Zucker
20:00 Ad Astra - film s.f. USA/Chiny/Brazylia 2019
22:00 Uprowadzona III - film sens. USA/Hiszp./Francja 2014
00:00 Prawo zemsty - thriller USA 2009, reż. F. Gary Gray

HBO

09:30 Emotki. Film - film * anim. USA 2017 (85 min)
10:55 Okiem Oscara - dramat *** obycz. USA 2024, reż. Jay Silverman, wyk. Beau Bridges (110 min)
12:45 Przegląd tygodnia: Wieczór z Johnem Oliverem (8)
13:50 Czarne bractwo. BlacKkKlansman **** - film biograficzny USA/Chiny 2018 (135 min)
16:05 Spider-Man: Daleko od domu **** - film sensacyjny USA 2019, reż. Jon Watts (130 min)
18:15 Focus - komedia kryminalna USA/Argentyna 2015, reż. Glenn Ficarra, John Requa (105 min)
20:00 Gorąca rywalizacja (5/6) - serial obycz.
20:55 Półbrat (1) - serial obycz. Wlk. Brytania 26
21:45 Ród smoka II (1/8)
22:45 Babygirl - thriller USA/Holandia 2024, reż. Halina Reijn, wyk. Nicole Kidman (110 min)
00:35 The Order: Ciche bractwo *** - thriller USA/Wlk. Brytania/Kanada 2024, reż. Justin Kurzel, wyk. Jude Law (115 min)

CINEMAX

12:10 Miasto kłamstw - dramat krym. Wlk. Brytania/USA 2018, reż. Brad Furman
14:00 Hulk - film sens. USA 03
16:15 Happyend - film s.f. Japonia/USA/Singapur/Wlk. Brytania 2024
18:05 Hamlet - dramat obycz. Wlk. Brytania 2024
20:00 Mój przyjaciel szpieg – Wieczne miasto - komedia sensacyjna USA 2024
21:50 Traffic - dramat krym. USA/Niemcy/Meksyk 2000
00:15 Peggy Sue wyszła za mąż - komedia USA 1986

ROMANCE TV

10:25 Lato w Amalfi - film obyczajowy Niemcy 2013
12:20 Tajne komando „Rodzina” - komedia Niemcy 22
14:15 Wiele krów i czarna owca - komedia Niemcy 2019
16:05 Rodzina Andersów (3/4)
18:00 Śledztwo prowadzi Watzmann (6/8) - serial krym.
19:00 Górski lekarz (2/7)
20:00 Rosamunde Pilcher: Kimkolwiek jesteś - film obyczajowy Niemcy 2025
21:55 Rosamunde Pilcher: Decyzja z miłości - film obyczajowy Niemcy 2010
23:50 Górski lekarz (2/7)

CANAL+ PREMIUM

09:15 Nadzieja - dramat ** obyczajowy Niemcy/Polska 2007 (100 min)
10:55 Łapu-Capu
11:00 Pieśni wielorybów
12:20 Hollywood Buzz (47)
12:50 Larp - film krótkom. Polska 2014 (95 min)
14:25 The Office PL III (7,8/12) - serial kom.
15:20 Ostatni bój. Legenda 300 Spartan - film dok.
16:15 Premierowa jazda
16:20 Peacock - dramat *** obycz. USA 2010, reż. Michael Lander (90 min)
17:50 Łapu-Capu
18:00 Saga »Zmierzch« – Zaćmienie ** - film fantasy USA 2010, reż. David Slade (120 min)
20:00 Spartakus: Dom Azura (5/10) - miniserial USA 2025
21:00 Stiller - dramat *** obyczajowy Szwajcaria/Niemcy 2025, reż. Stefan Haupt (100 min)
22:40 Dirty Dancing - film *** muzyczny USA 1987, reż. Emile Ardolino (100 min)
00:20 Hellboy: Wzgórza nawiedzonych ** - horror USA/Wlk. Bryt./Niemcy/Bułgaria 24 (95 min)

TVN FABUŁA

06:30 Po pierwsze kino (7)
07:35 Kryminalni IV
08:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Przepis na życie V (2)
10:50 Szpital św. Anny (15/50)
11:50 Magda M. IV (9,10)
13:55 Układ warszawski (2/13)
14:55 Detektywi - serial dok.
15:55 Artystki (5)
16:55 Igrając z ogniem - komedia USA 2019
19:00 Szpital św. Anny (21/26)
20:00 Strażnicy - film akcji USA 2009, reż. Zack Snyder
23:25 Ocaleni - film sens. Tajlandia/Irlandia 2019

AMC

09:20 Mead - komedia 2022
11:20 Globalna zagłada - film sens. Kanada 2017
13:05 Mistrz Z: W cieniu Ip mana - film sens. Hongkong/Chiny 18, reż. Woo-Ping Yuen
15:00 Nowy świat (1,2,3,4/4)
18:05 I uderzył grom - film sensacyjny USA/Czechy/Wlk. Brytania/Niemcy 2005
20:00 Policja - film krym. Wlk. Brytania/Niemcy/USA 2002
22:20 Pod presją - thriller USA/Kanada 1997
00:15 Tragedia na Przełęczy Diatłowa - horror Rosja/Finlandia/Wlk. Bryt./USA 2013

eprasa.pl d3dcb7cdf2

AXN

08:25 Dr House II (12/24)
09:25 Castle VI (1,2/23)
11:20 Detektyw Monk II (16,1/16) - serial kryminalny
13:15 Dr House II (13,14/24)
15:10 Agenci NCIS XIII (13,14/24) - serial kryminalny
17:05 Castle VI (3,4/23)
19:05 FBI IV (3,1/23)
21:05 Rekrut VIII (1/18) - serial kryminalny USA 2026
22:05 Walker: Strażnik Teksasu III (12/13) - serial krym.
23:00 Castle VI (3,4/23)
00:45 FBI IV (3/23)

EPIC DRAMA

09:00 Lekarze na start
10:35 Agenci NCIS XVI (11,12/24) - serial krym. USA 18
12:15 Wszystkie stworzenia duże i małe (5/6) - serial obycz.
13:15 Tess D'Urbervilles (2/4)
14:30 Panna Marple IV (2/4)
16:30 Agenci NCIS XVI (13,14/24) - serial krym. USA 18
18:15 Sprawy pana Booka (6/6) - serial kryminalny
19:30 Lekarze na start
21:00 W końcu cię zabiję (1/4) - serial krym. Wlk. Bryt. 2024
22:00 Niebezpieczne związki
23:20 Nędznicy (2/6)
00:40 Kobiety na wojnie (6/8)

TVN STYLE

08:45 Gwiazdy lumpeksów II (7/10) - serial dok. Polska 2025
09:50 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (7, 8) - reality show
11:25 Ugotowani (11, 12)
13:30 Kuchenne rewolucje (3, 2) - reality show Polska 22
15:35 Jestem z Polski XII (1,2)
17:45 Kuchenne rewolucje (10, 3, 4) - reality show
20:50 Ostre cięcie (6) - reality show Polska 2026
21:50 Jestem z Polski XII (9) - serial dok. Polska 2023
23:45 Hotel Paradise (34)
00:45 40 kontra 20 (3)

TVN TURBO

09:15 Fani czterech kółek XVI
10:15 Złomowisko PL IX
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (4969)
18:15 Z drugiej ręki (13) - mag.
19:00 Duda kontra Szafrański X (4/10) - serial dok.
19:45 Moto Fachury (9) - mag.
20:30 Prawko na świecie. Jazda bez zasad (6) - mag. motoryzacyjny Polska 2026
21:15 Jeździć, obserwować VII
22:00 Raport Turbo (4969)
22:20 Zawodowi handlarze (6)

BBC FIRST

08:40 Lewis VI (8/8)
09:40 Ojciec Brown IX (2/10)
10:40 Śmierć pod palmami VII
11:45 Zagadki doktora Blake'a
12:55 Koroner II (3,4/10)
14:55 Ojciec Brown III (6/15)
15:55 Lewis VI (8/8)
16:55 My Life is Murder (8/10)
17:50 Morderstwa w Midsomer
19:55 Śmierć pod palmami VII (5/8) - serial kryminalny
21:00 Ludwig (1/6)
22:10 Komisarz Maigret II (2/2)
00:00 My Life is Murder III
00:55 Śmierć pod palmami VII

FX

09:10 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (11,12/25)
11:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIV (18/22)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (7,8/22)
13:45 Agenci NCIS VIII (8,9/24)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIV (19/22)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (13,14/25)
18:20 FBI III (12,13/15)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (9,10/22)
22:00 9-1-1 IX (8)
22:55 Rambo III - film sens. USA 88, reż. Peter MacDonald

HGTV

08:10 Kupujemy dom na plaży
09:05 Remontujemy dom na plaży III (8) - serial dok.
11:00 Zarobić na remoncie VIII (14,15,4,5/18) - serial dok.
13:00 Zbudujemy fajny dom II
13:55 House Hunters (5, 6)
15:00 Mieszkanie na miarę (1)
17:00 Polowanie na ogród
18:10 Zróbmy sobie dom (8)
19:05 Zgłoś remont (5)
20:05 Dorota inspiruje (1)
21:00 Dorota was urządzi III (5,6/13) - serial dok. Polska 15
22:30 House Hunters (3—6)
00:40 Kupujemy dom na plaży

BBC LIFESTYLE

08:55 Mistrzowie szycia (4)
10:00 Zapraszam do stołu
11:55 Wielkie nowozelandzkie wypieki (1) - show
13:15 Bajecznie bogaci agenci
14:25 Wielkie amerykańskie wypieki (4) - program rozrywk.
15:30 Zapraszam do stołu
17:10 Bajecznie bogaci agenci
18:30 Mistrzowie szycia (5)
19:40 Wielkie nowozelandzkie wypieki (2) - show
21:00 Irlandia: wspaniała podróż (2/4) - serial dok.
22:00 Prawicowe Amerykanki
23:15 Wstydliwe choroby VI
00:20 Ratunek dla skóry IV

COMEDY CENTRAL

08:00 Dwóch i pół VIII (2,3/16)
08:55 Przyjaciele IV (10—15/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu V (20—24,1/24)
14:30 Dwóch i pół VIII (4—7/16) - serial kom. USA 10
16:30 Przyjaciele IV (16—21/24) - serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu VI (2—7/24) - serial kom.
22:00 The Office PL II (3,4)
23:05 Comedy Club (3, 4)
00:05 Miasteczko South Park
01:00 Pracoholicy II (5/10)

TVP SERIALE

08:35 Komisarz Alex XXII (13)
09:25 Rodzinka.pl II (26)
10:00 Klan - telenowela
10:35 Ranczo IV (12/13)
11:25 M jak miłość
12:20 Pan Mama (15)
13:00 Zaraz wracam (25)
13:35 Ojciec Mateusz XXVI (5,6) - serial krym. Polska 2021
15:30 Komisarz Alex XXIII (1)
16:20 Na sygnale (54)
17:30 Ranczo IV (13,1/13)
19:30 Ojciec Mateusz XXVI (7,10) - serial krym. Polska 21
21:30 Ranczo V (2,3/13)
23:30 Ojciec Mateusz XXVI (8)
00:25 Na dobre i na złe

CANAL+ KUCHNIA

12:30 Jamie Oliver (9, 10)
13:25 m jak mięso (3, 4)
14:25 Zgrillowani (6)
14:50 Nie bój ryby! (4, 5)
15:45 Tajemnice indyjskich smaków (4, 5)
16:40 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dokumentalny
18:30 Nie bój ryby! (10)
18:55 Zgrillowani (2)
19:25 m jak mięso (3, 4)
20:15 Poza utartym szlakiem: Colin i Manu (4) - serial dok.
21:15 Anthony Bourdain IX
00:45 David Rocco w zaciszu domowej kuchni (18, 19) - mag.

CANAL+ DOMO

11:55 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
12:50 Gardeners' World (17)
14:00 Cudotwórcy VII (5/13)
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (12) - lifestyle
15:55 Przekopiemy Ci ogródek
16:50 Gardeners' World (20)
18:00 Ucieczka na wieś XXV
19:00 Wielkie projekty: Australia X - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XII (9)
21:00 Cudotwórcy VII (6/13)
21:55 Pokochaj lub sprzedaj — Wielka Brytania (2)
22:50 Wiejskie domy do liftingu (3) - reality show

PLANETE+

13:40 Materiały przyszłości
14:50 Stormborn — Zrodzone w burzy (2/3) - serial dok.
15:50 Niezwykłe podróże koleją XIV (5) - serial dok.
16:55 Premiera: Dokąd dzisiaj? IV (117—120)
18:15 Świat z góry IX (12/14)
18:50 Czego nam nie mówią o odchudzaniu - film dok.
20:50 Niezwykłe podróże koleją XI - serial dok.
22:00 Premiera: CERN. Podróż w głąb atomu - film dok.
23:10 TikTok - film dok.

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Gorączka złota: rzeka skarbów IV (4/15) - serial dok.
10:00 Klan z Alaski IV (4/19)
11:00 Ed Stafford: inicjacja (6)
12:00 Fani czterech kółek XIV
13:00 Nagi instynkt przetrwania VIII (6,7/18) - serial dok.
15:00 Złomowisko PL VIII (16)
16:00 Złoto drwali II (4/8)
17:00 Porty: Hiszpania
18:00 Truckerki (5)
19:00 Złomowisko PL V
20:00 Czarnobyl: dni, które wstrząsnęły światem (1,2) - serial dok. Wlk. Brytania 26
22:00 Brudne skarby - real tv
23:00 Bimbrownicy XIV (9/16)

TVP HISTORIA

12:55 Upadek nazizmu — obława (3/3) - serial dok.
13:55 Królowie (3)
14:25 Polskie drogi (2)
16:00 Sensacje XX wieku
18:05 Czas honoru (3/13)
19:00 W cieniu Czarnobyla
19:30 Czerep - reportaż
20:00 Królowie (42)
20:40 Zatoka szpiegów II (3)
21:35 II wojna światowa w kolorze: Droga do zwycięstwa (8/10) - serial dok.
22:40 Nieznana wojna na Północy (6/6) - serial dok.
23:40 Sensacje XX wieku

HISTORY

13:05 Starożytni kosmici XVI
14:00 Wyjaśnić niewyjaśnione
14:55 Niewyjaśnione tajemnice świata III (5/7)
15:50 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa: planeta w ogniu (2) - serial dok.
18:10 Tajemnice ukryte w piasku II (6) - serial dok.
19:05 Największe tajemnice świata VII - serial dok.
20:00 Starożytni kosmici XIV
21:00 Piątka z historii (3)
21:30 Tajemnice Dolnego Śląska II (3) - serial dok.
22:00 Klątwa Wyspy Dębów XIII (16) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

14:00 Złapać przemytnika VI
15:00 Morski patrol: Hiszpania II - serial dok.
16:00 Egipt VI (2/8)
17:00 Rzym: początki imperium - serial dok. USA 2024
18:00 Żelazna kurtyna: życie pod radziecką okupacją (3/3)
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy — best of - serial dok.
20:00 Katastrofa w przestworzach XX (3/10) - serial dok.
21:00 Kosmiczne horyzonty
22:00 Czarnobyl: świadkowie tragedii (3) - serial dok.

FOCUS TV

08:00 Byli sobie podróżnicy
08:50 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici II
10:00 Gwiazdy lombardu XVI
12:00 Niezwykłe osiągnięcia starożytności (6/10)
13:00 Poszukiwacze historii IX
14:00 Ostatni bastion Hitlera V (2,3/6) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VIII
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Maszyny bojowe (2/8)
22:00 Polowanie na Hitlera II (6,7/8) - serial dok. USA 2016
00:00 Starożytni kosmici XVI
01:00 Rolnicy. Podlasie IV

BBC EARTH

09:00 W okowach mrozu VIII
10:55 Skarby przeszłości i ich tajemnice V (4/6) - serial dok.
12:00 Planeta Ziemia II II
13:10 Układ Słoneczny (2/5)
14:15 W okowach mrozu XII
15:15 Życie na pustkowiu XI
16:15 Imperium brytyjskie
17:30 Skarby przeszłości i ich tajemnice V (4/6) - serial dok.
18:30 Planeta Ziemia II II
19:45 Wyspy. Laboratoria natury (4/6) - cykl reportaży
20:55 Życie na pustkowiu XI
21:55 W okowach mrozu XII
22:55 Chirurdzy II - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

11:40 II wojna światowa — wielkie bitwy w Europie (1/8)
12:50 1945: dni, które zmieniły świat (1,2) - serial dok.
14:55 Naziści: korzenie zła
15:55 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dokumentalny
16:50 Jeden dzień w Auschwitz - film dok.
17:55 II wojna światowa — wielkie bitwy w Europie (1/8)
19:10 Zakazana historia VII
20:05 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok.
21:00 II wojna światowa: bombowce (1) - film dok.
22:05 Linie frontu - serial dok.

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Od A do Z

AFTERBURN ★★
komedia, USA 2025,
reż. J.J. Perry, wyk. Dave Bautista, Samuel L. Jackson, Olga Kurylenko
21:50 | canal+ premium
Kiedy połowa Ziemi ulega dewastacji, łowca skarbów zostaje wysłany w poszukiwaniu Mony Lisy, która okazuje się bombą atomową, pożądaną zarówno przez zleceniodawcę, jak i władcę zniszczonego terytorium.

ANAKONDA ★★
horror, USA 2025,
reż. Tom Gormican, wyk. Paul Rudd, Jack Black, Steve Zahn
20:00 | hbo
Czwórka kinomaniaków jedzie do Amazonii z zamiarem nakręcenia remake'u tandetnego (mimo udziału Jona Voighta i Jennifer Lopez) horroru z 1997 roku. I – jak się zdaje – nic ich przed tym nie powstrzyma.

BEZ ZNIECZULENIA ★★★★
dramat psychologiczny, Francja/Polska 1978,
reż. Andrzej Wajda,
wyk. Zbigniew Zapasiewicz, Ewa Dałkowska, Andrzej Seweryn
23:50 | tvp 1
Wybitny Zbigniew Zapasiewicz jako znany dziennikarz, który staje się obiektem gry urzędniczej, mającej – z nieznanych powodów – utrącić jego karierę w PRL-u. Przerażające, bo wiarygodne.

FILIP ★★★★
dramat wojenny, Polska 2021,
reż. Michał Kwieciński,
wyk. Eryk Kulm, Victor Meutelet, Caroline Hartig
20:00 | tvp kultura
Czytając prozę Tyrmanda: Eryk Kulm (Nagroda Cybulskiego 2022) jako uciekinier z warszawskiego getta, ukrywający się wśród obsługi hitlerowskiego hotelu. Srebrne Lwy i nagroda za zdjęcia w Gdyni.

JAK BOSS ★★
komedia, USA 2020, reż. Miguel Arteta, wyk. Tiffany Haddish, Rose Byrne, Salma Hayek
22:55 | tvn
Dwie przyjaciółki mimo różnych charakterów odnoszą sukces w branży kosmetycznej. Znajdują inwestorkę, która zamiast pomóc próbuje wrogiego przejęcia. Trzeba zapomnieć o urazach i przejść do kontrataku.

Lobster

21:30 | cinemax
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Ponura wizja przyszłości: w utopijnym społeczeństwie samotnicy dostają siedem tygodni na znalezienie partnera, inaczej czeka ich niepewny los zwierzyny łownej, żyjącej w lesie. Ku przestrodze.

MYZ

KOMEDIODRAMAT IRLANDIA/WLK. BRYTANIA/GRECJA/FRANCJA/HOLANDIA/USA/BELGIA 2015, REŻ. YORGOS LANTHIMOS, WYK. COLIN FARRELL, RACHEL WEISZ, LÉA SEYDOUX

MAŁE RZECZY ★★★
thriller, USA 2021, reż. John Lee Hancock, wyk. Denzel Washington, Rami Malek, Jared Leto
23:25 | tvn 7
Denzel Washington jako szeryf z prowincji odwiedzający służbowo Los Angeles i dołączający do śledztwa w sprawie morderstwa dokonanego, jak sądzi, przez maniaka, którego przed laty nie zdołał schwytać.

OSTATNI PRZYSTANEK W HRABSTWIE YUMA ★★★★
thriller, USA 2023, reż. Francis Galluppi, wyk. Jim Cummings, Jocelin Donahue, Sierra McCormick
20:00 | cinemax
Podróżujący przez Arizonę sprzedawca noży zatrzymuje się w przydrożnej jadłodajni. Wkrótce pojawia się dwóch bankowych rabusiów, gotowych za wszelką cenę bronić swego okupionego krwią łupu.

ROZMOWY KONTROLOWANE ★★★★
komedia, Polska 1991,
reż. Sylwester Chęciński,
wyk. Stanisław Tym, Irena Kwiatkowska, Alina Janowska
20:00 | kino polska
Sylwester Chęciński przejmuje schedę po Stanisławie Barei, by w jego stylu stworzyć dalszy ciąg perypetii peerelowskiego notabla z „Misia" – w śmieszno-strasznych realiach stanu wojennego.

RZEKA TAJEMNIC ★★★★
dramat krym., USA/Australia 2003, reż. Clint Eastwood,
wyk. Sean Penn, Tim Robbins, Kevin Bacon
23:00 | tv puls
Clint Eastwood za kamerą: przyjaciele z dzieciństwa spotykają się po latach w tragicznych okolicznościach – córka jednego została zamordowana, drugi prowadzi śledztwo, trzeci jest głównym podejrzanym.

SEKCJA RYTMICZNA ★★★
thriller, Wlk. Brytania/Hiszpania/Irlandia/USA 2019,
reż. Reed Morano, wyk. Blake Lively, Jude Law, Sterling K. Brown
21:00 | tvn 7
Załamana utratą rodziny kobieta dowiaduje się, że katastrofa samolotu była skrywanym przez rząd aktem terrorystycznym. Pchana pragnieniem zemsty zanurza się w mroczny świat brudnej polityki.

SKANDALISTA LARRY FLYNT ★★★★
film biograficzny, USA 1996,
reż. Miloš Forman,
wyk. Woody Harrelson, Courtney Love, Edward Norton
23:25 | cinemax
Milos Forman o istocie amerykańskiej demokracji: pokrętna biografia „króla pornografii", Larry'ego Flynta, który walcząc o wolność wypowiedzi dotarł aż do Sądu Najwyższego USA. Pouczające.

SYN PRZEZNACZENIA ★★
horror, Wlk. Brytania/Francja 2025, reż. Lotfy Nathan,
wyk. Nicolas Cage, Noah Jupe, Isla Johnston
23:35 | canal+ premium
Inspirowana koptyjskim apokryfem „Ewangelia Tomasza" opowieść o nastoletnim Chrystusie, który próbuje przekonać swojego ojczyma (Nicholas Cage!), że jest Mesjaszem. Co najmniej ryzykowne.

WAŁĘSA. CZŁOWIEK Z NADZIEI ★★★★
film biograficzny, Polska 2013,
reż. Andrzej Wajda,
wyk. Robert Więckiewicz, Agnieszka Grochowska, Iwona Bielska
23:50 | kino polska
Nakreślona przez Andrzeja Wajdę biografia polityczna i rodzinna Lecha Wałęsy od grudnia '70: może i niejednoznaczna, ale za to z wielkimi kreacjami Roberta Więckiewicza i Agnieszki Grochowskiej.

ZGORSZENIE PUBLICZNE ★★★
komedia romantyczna, Polska 2009, reż. Maciej Prykowski,
wyk. Krzysztof Czeczot, Marian Dziędziel, Dorota Pomykała
22:00 | kino polska
Nostalgiczne pożegnanie z tradycyjnym widzeniem Śląska: mieszkańcy starego familoka szukają swojej szansy w nowej rzeczywistości. Autentycznie zabawne, a miejscami wręcz ujmujące.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl d3dcb7cdf2

ŚRODA 29.04

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Rodzina (nie od) święta
08:00 Serwis Info - magazyn
08:25 Zaraz wracam (29)
09:05 Ranczo II (3/13)
10:05 Komisarz Alex II (12/13)
11:05 Ojciec Mateusz X (8/13)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (753)
12:55 Dzika Argentyna (2/3)
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info - magazyn
15:15 Reporterzy (515)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5909)
17:55 Klan (163) - telenowela
18:20 Zaraz wracam (30)
18:55 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia

20:30 Omnibus – szybcy i mądrzy (23) - teleturniej Polska 2026
21:20 System (Child 44) ★★★ - film krym. USA/Wlk. Brytania/Czechy/Rumunia 2015 (150 min)
23:50 Bez znieczulenia ★★★★ - dramat psychologiczny Francja/Polska 1978, reż. Andrzej Wajda (125 min)
01:55 Oddział Delta (The Delta Force) ★★★ - film akcji USA/Izrael 1986 (130 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:25 Pożyteczni.pl (378)
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7538) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7538) - mag. Polska 2026
11:40 Gwiazdorska kuchnia Ani (42) - mag. kulinarny
12:10 Rzecz Polska (9)
12:30 Koło fortuny (2204)
13:15 Panna młoda (48)
14:05 Va banque (1062)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
15:50 Domowe patenty (10)
16:00 Koło fortuny (2205)
16:35 Familiada (3087)
17:20 Panna młoda (49)
18:15 Va banque (1063)
18:50 Jeden z dziesięciu (17)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026
20:40 Przepis dnia
20:55 Na dobre i na złe - serial obycz. Polska 2026
21:55 Na sygnale - serial obycz. Polska 2026
22:55 Lina (3/3) - miniserial
23:55 Szansa na miłość (Falling for the Competition) ★★ - komedia romantyczna USA 2023, reż. Brittany Goodwin (100 min)
01:35 Na przekór losowi (8/8) - serial obycz.

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
08:30 Malanowski i Partnerzy V (62,63/64)
09:30 Trudne sprawy XXI (59,60) - serial fab.-dok.
11:35 Gliniarze XIII (43—45/60) - serial fab.-dok.
14:40 Dlaczego ja? 33 (40) - serial fabularno-dok.
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5888) - mag. reporterów Polska 26
16:30 Na ratunek 112 XVIII (41) - serial fabularno-dok.
17:00 Gliniarze XX (42)
18:00 Pierwsza miłość 50 (36) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (429)
19:30 Sport - Polska 2026
19:55 Milionerzy (95)

20:30 Farma (203) - reality show Polska 2025
21:30 Bez pudru, czyli Kabaret plus... (8) - program rozrywkowy
22:50 Nie zadzieraj z fryzjerem (You Don't Mess with the Zohan) ★★ - komedia USA 08, reż. Dennis Dugan, wyk. Adam Sandler (140 min)
01:10 Ostrożnie z dziewczynami (The Sweetest Thing) ★ - komedia romantyczna USA 2002 (110 min)

TVN

05:15 Jak to jest zrobione? XII
05:40 Uwaga! (7980) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (39/40)
06:50 Kuchenne rewolucje: Magnuszew – Stara Kuźnia 30 (6) - reality show Polska 2025
07:45 Dzień Dobry TVN (5700)
11:20 Doradca smaku (22)
11:25 Kuchenne rewolucje XVIII (10) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje XXVI (3) - reality show
13:40 Ukryta prawda (58,59,3/60) - serial fabularno-dok. Polska 2025
16:50 Szpital św. Anny III (41) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VI (41) - serial fab.-dok. Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (7981) - mag.

20:15 Na Wspólnej XXIV - serial obyczajowy Polska 2026
20:50 The Floor (6) - teleturniej Polska 2026
21:30 Królowa przetrwania (9) - reality show
22:55 Jak boss (Like a Boss) ★★ - komedia USA 2020, reż. Miguel Arteta, wyk. Rose Byrne (100 min)
00:35 Co wiecie o swoich dziadkach (Daddy's Home 2) ★★ - komedia USA 2017, reż. Sean Anders (120 min)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami (1,2/23) - serial krym. USA 1984, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XIX (1,1/15) - serial sensacyjny Niemcy 2014
10:00 Triumf miłości - telenowela Meksyk 2011
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie II - serial obycz. Turcja 2013
14:00 Przepis na zbrodnię (27)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII - serial obycz.
17:00 Dzielnica strachu X (25)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (41,42) - serial obyczajowy Polska 2025
20:00 Raport Pelikana (The Pelican Brief) ★★ - thriller USA 1993, reż. Alan J. Pakula, wyk. Denzel Washington, Julia Roberts, Sam Shepard (180 min)
23:00 Rzeka tajemnic (Mystic River) ★★★★ - dramat krym. USA/Australia 2003, reż. Clint Eastwood, wyk. Sean Penn, Tim Robbins, Kevin Bacon (170 min)
01:50 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (37)

TVN7

05:20 Ten moment (3/20) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (36,37,38/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
08:45 Ukryta prawda (4,56,57/71) - serial fab.-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2012
14:00 Detektywi II (14/40) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital św. Anny III (32) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Sekrety życia (8/40) - serial fabularno-dok.
19:00 Ukryta prawda (16/60) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 Hotel Paradise (35) - real tv Polska 2026
21:00 Sekcja rytmiczna (The Rhythm Section) ★★★ - thriller Wlk. Brytania/Hiszpania/Irlandia/USA 2019, reż. Reed Morano, wyk. Blake Lively (145 min)
23:25 Małe rzeczy (The Little Things) ★★★ - thriller USA 2021, reż. John Lee Hancock, wyk. Denzel Washington, Rami Malek (160 min)
02:05 Hotel Paradise (34)

MEZZO

12:50 Intermezzo
13:30 Wielcy muzyczni rywale: Callas vs Tebaldi
14:10 Yunchan Lim w Fondation Louis Vuitton: Dowland, Bach, Beethoven
15:55 Mozart: XXVI koncert fortepianowy – Homero Francesch - muzyka klasyczna
16:45 Mitten Wir Im Leben Sind – Anne Teresa De Keersmaeker - taniec B 2022
18:35 Orkiestra Filharmonii Monachijskiej, Andrés Orozco-Estrada, Lang Lang: Wagner, Grieg, Strauss, Czajkowski - muzyka klasyczna Niemcy 23
20:30 Orchestra del Maggio Musicale Fiorentino, Zubin Mehta: Beethoven – Ljubljana Festival - muzyka klasyczna
22:10 Giuseppe Verdi: Trubadur - opera Włochy 2022

PULS 2

10:00 Spidey i superkumple II
11:00 Gigantozaur II (10/26)
11:25 Dinopociąg II
11:55 Smerfy - serial anim.
13:00 Gumisie IV (7,6/10)
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous II
16:00 Superthings (20,21/26)
16:15 Fineasz i Ferb (16/26)
16:50 Marta mówi! II
17:10 Superkoty (17)
17:45 Świnka Peppa II (49/52)
17:55 Bing (12/78)
18:10 Masza i niedźwiedź VIII
18:25 Myszka Miki: Frajdomek
18:55 Don Matteo XIII
20:00 Przepis na zbrodnię (30) - serial krym. Polska 2025
21:00 Dzielnica strachu X (29,30) - serial krym. Polska 25
23:00 Różowa Pantera II - komedia kryminalna USA 09
01:00 Dzielnica strachu X (27)

TV4

07:00 Strażnik Teksasu III (10/26) - serial sens. USA 1995
08:00 Bogaty dom – biedny dom X - serial dok. Polska 2023
08:55 Policjantki i policjanci
10:55 Na ratunek 112 XVIII (42,34) - serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (42)
12:55 Trudne sprawy XXI (70,71,72/40) - serial fab.-dok.
15:55 Łowcy skarbów. Kto da więcej (35, 36)
18:00 Policjantki i policjanci
20:00 Uroczysko V (35) - serial kryminalny Polska 2026
20:30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XX (35)
21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto III (35) - serial krym.
22:40 Babylon A.D. - film s.f. Wlk. Brytania/Francja/USA 2008, reż. Mathieu Kassovitz
00:45 Interwencja (5884)

METRO

07:45 Sekrety życia (25/40)
08:40 Szpital (15,16/69)
10:40 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:40 Szkoła (34/67)
13:40 Przepis na życie III (13)
14:40 Zapukaj do moich drzwi
15:40 The Floor (7, 8)
17:00 Ciężarówką przez Indonezję (9) - serial dok.
18:00 Prawo Agaty III - serial obyczajowy Polska 2013
19:00 Kartoteka IX (5,6) - serial fabularno-dok.
21:05 Kryminalni IV - serial kryminalny Polska 2006
23:15 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas X (1/23) - serial krym. USA/Kanada 2009, wyk. Laurence Fishburne
00:10 The Traitors. UK (12)
01:35 Szpital (11/69)
02:25 Dieta czy cud? (9)

eprasa.pl d3dcb7cdf2

ŚRODA 29.04

STOPKLATKA

08:35 Wojciech Cejrowski – boso przez świat (32)
09:00 Robert Makłowicz (147, 146) - magazyn
10:50 Wojny magazynowe: Kanada II (4,5/12)
11:55 Wojny kontenerowe II (8,9/13) - serial dok.
13:00 Katastrofy w przestworzach XXIV (2,2,1/10) - serial dok.
16:00 MacGyver II (1,2/22)
18:00 Wojny magazynowe: Kanada (8,9/12)
19:05 Wojny kontenerowe (3,4/16) - serial dok.
20:00 Alex Cross - thriller ** USA/Francja 2012, reż. Rob Cohen, wyk. Tyler Perry, Matthew Fox, Edward Burns, Rachel Nichols (125 min)
22:05 Nawiedzony (The Haunting) - horror ** USA/Wlk. Brytania 1999, reż. Jan de Bont, wyk. Liam Neeson, Catherine Zeta-Jones, Owen Wilson, Lili Taylor (145 min)
00:30 Lokatorka - dramat ** kryminalny Polska 2021, reż. Michał Otłowski, wyk. Irena Melcer, Sławomira Łozińska, Barbara Jonak (145 min)

KINO POLSKA

08:05 Zwierzęta Wajraka III (7)
08:40 Polska Kronika Filmowa 02A/68 - film dok. Polska 1968
08:50 Falenicka Atlantyda
10:00 Stara baśń. Kiedy słońce było Bogiem - film historyczny Polska 2003, reż. Jerzy Hoffman
12:25 Potop, cz. 1 - film historyczny Polska 1974, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Daniel Olbrychski, Tadeusz Łomnicki
15:50 Pan Anatol szuka miliona - komedia Polska 1959, reż. Jan Rybkowski, wyk. Tadeusz Fijewski, Barbara Lass
17:20 Czterej pancerni i pies (2,3) - serial wojenny Polska 66
20:00 Rozmowy kontrolowane - komedia Polska 1991, reż. Sylwester Chęciński, wyk. Stanisław Tym, Irena Kwiatkowska, Alina Janowska
22:00 Zgorszenie publiczne - komedia romantyczna Polska 2009, reż. Maciej Prykowski, wyk. Krzysztof Czeczot
23:50 Wałęsa. Człowiek z nadziei - film biograf. Polska 2013, reż. Andrzej Wajda, wyk. Robert Więckiewicz, Agnieszka Grochowska
02:50 Mistrz - film biograficzny Polska 2020, reż. Maciej Barczewski, wyk. Piotr Głowacki, Jan Szydłowski

ALE KINO+

09:35 The Hero - film krótkom. PL 2021 (40 min)
10:15 Grantchester IX (1,1/8)
12:20 Vera VII (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2017
14:00 W imię dziecka (The Children Act) *** - dramat obyczajowy USA/Wlk. Brytania 2017, reż. Richard Eyre, wyk. Emma Thompson, Stanley Tucci (130 min)
16:10 Zła nie ma - dramat **** obyczajowy Japonia 2023, reż. Ryūsuke Hamaguchi, wyk. Hitoshi Omika, Ryô Nishikawa, Ryûji Kosaka (130 min)
18:20 Vera VIII (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2018
20:10 Crossfire (3) - miniserial Wlk. Brytania 2022, wyk. Vikash Bhai, Marta Fuenar, Keeley Hawes, Noah Leggott, Pol Toro
22:10 Nora Sand: Fatalna pomyłka - serial krym. Norwegia/Dania 2025, wyk. Marie Sandø Jondal, Jesper Hagelskær Paasch
00:00 Icebreaker. Każdy ma swój sekret - serial obycz. Finlandia 2024
02:00 Kryptonim Polska (1) - serial kom. Polska 2022

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin IX (3/8)
08:30 Przyjaciółki XIX
10:25 Świat według Kiepskich
13:20 Niepamięć - film s.f. USA 2013, reż. Joseph Kosinski
15:55 Mroczna wieża - film fantasy USA 2017
17:55 Spider-Man: Bez drogi do domu - film s.f. USA 2021
21:00 Wszystkie stare noże - thriller USA/Kanada 22, reż. Janus Metz, wyk. Chris Pine
23:15 Pitbull. Niebezpieczne kobiety - film sens. Polska 2016, reż. Patryk Vega
01:55 Fala zbrodni III (9)

KINO TV

08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher (13,1/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz III (1,2/6) - serial krym.
13:10 Poirot XII (1/4)
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher II (2,3/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz III (3,4/6) - serial krym.
20:00 Z archiwum X - thriller USA 1998, reż. Rob Bowman, wyk. David Duchovny
22:40 Patriota - film akcji USA 1998, reż. Dean Semler, wyk. Steven Seagal, Gailard Sartain
00:30 Surogaci - thriller USA 2009, reż. Jonathan Mostow

TVP KULTURA

08:10 WTEM (12, 17)
08:20 Porozmawiajmy szczerze (16)
08:55 Tygodnik kulturalny
09:50 Na kłopoty Bednarski
11:00 Dom moich synów *** - dramat obyczajowy Polska 1975 (70 min)
12:10 Zawrócony - film ***** obycz. Polska 1994, reż. Kazimierz Kutz (95 min)
13:45 Pastor. Cztery akty
15:05 Emil Karewicz – portret aktora - film dok.
16:00 Dlaczego nie Evans? (3) - serial dok.
17:00 Na kłopoty Bednarski
18:00 Dobre strony (9)
18:30 Informacje kulturalne
18:50 Reżyserzy VI (6/10)
19:35 WTEM (16, 14)
19:42 Andrzej Wajda – Notatki (8)
20:00 Filip - dramat wojenny **** Polska 2021, reż. Michał Kwieciński, wyk. Eryk Kulm (135 min)
22:15 Przygody Sherlocka Holmesa (9/13)
23:20 Hala odlotów (58)
00:25 Scena muzyczna (38)
01:20 Szef roku (El buen patrón) **** - komedia Hiszpania 2021, wyk. Javier Bardem (125 min)

WARNER TV

08:05 J.A.G. VII (20/24)
09:05 Bajer z Bel-Air (9,10/25)
10:05 Za głosem serca (71/90)
11:05 Pełna chata IV
12:05 J.A.G. VII (23,24/24)
14:00 Bajer z Bel-Air
16:00 Pełna chata IV (13,14,15,16/26) - serial kom.
19:55 Miłość jak narkotyk - komedia romantyczna USA 1997, reż. Griffin Dunne
22:00 Uznany za niewinnego - film sens. USA 1990, reż. Alan J. Pakula, wyk. Harrison Ford
00:30 Wzgórze rozdartych serc - film sens. USA 1986

PARAMOUNT

10:00 Wolny dzień pana Ferrisa Buellera - komedia USA 1986, reż. John Hughes
12:20 Narzeczona dla geniusza - komedia romant. USA 94
14:25 Starsky i Hutch - film sensacyjny USA 2004
16:30 Naga broń 2 1/2 - komedia USA 1991, reż. D. Zucker
18:20 Naga broń 33 1/3 - komedia USA 1994
20:00 Mexican - komedia sensacyjna USA/Meksyk 2001
22:35 Stygmaty - horror USA/Meksyk 99, reż. R. Wainwright
00:30 Suburra - dramat krym. Włochy/Francja 2015

HBO

09:40 Kung Fu Panda: Święta, święta i Po - film animowany USA 2010 (25 min)
10:05 Felek i Tola ratują las *** - film anim. Holandia/Belgia/Luks. 24 (70 min)
11:15 Spider-Man **** **Uniwersum** - film anim. USA 2018 (115 min)
13:10 Człowiek z bieguna *** - komediodramat USA 2014 (90 min)
14:40 Letnia szkoła, 2001 **** - dramat obycz. Czechy/Wietnam 2025 (105 min)
16:25 W skrócie - komediodramat Niemcy 2024, reż. David Dietl (105 min)
18:10 Wielka odważna piękna podróż *** - film przyg. USA/Irlandia 2025, reż. Kogonada (110 min)
20:00 Anakonda - horror ** USA 2025, reż. Tom Gormican, wyk. Paul Rudd (100 min)
21:40 Euforia III (3/8)
22:45 Peacemaker II (5/8)
23:25 Twój potwór *** - komedia Wlk. Brytania/USA 2024 (100 min)
01:05 To już jest koniec *** - komedia USA 13, wyk. James Franco (105 min)

CINEMAX

13:45 Wietrzne podróże - dramat obycz. Kolumbia/Niemcy/Argentyna/Holandia 2009
15:45 Nauczyciel, który obiecał nam morze - film biograficzny Hiszpania 2023
17:30 Transfomers: Ostatni Rycerz - film s.f. USA/Chiny/Kan. 17
20:00 Ostatni przystanek w hrabstwie Yuma - thriller USA 2023, reż. Francis Galluppi
21:30 Lobster - komediodramat Irl./Wlk. Bryt./Grecja/Francja/Hol./USA/Belgia 2015
23:25 Skandalista Larry Flynt - film biograficzny USA 1996

ROMANCE TV

09:25 Górski lekarz (2/7)
10:20 Jak wygrać wojnę rozwodową - film obycz. Niemcy 15
12:15 Rejs ku szczęściu
14:15 Rosamunde Pilcher: Niechciana miłość - film obyczajowy Niemcy 2025
16:05 Rodzina Andersów (4/4)
18:00 Śledztwo prowadzi Watzmann (7/8) - serial krym.
19:00 Górski lekarz (3/7)
20:00 Terapia pod palmami - romans USA 2020, reż. Brian Brough, wyk. Melanie Stone
21:50 Ojcowskie radości - komedia Niemcy 2022
23:45 Górski lekarz (3/7)

CANAL+ PREMIUM

08:35 Dahomej - film dok.
09:45 Moje pieczone kurczaki *** - film obycz. Polska 2002, reż. Iwona Siekierzyńska (65 min)
10:50 Jutro będzie nasze **** - komediodramat Włochy 2023, reż. Paola Cortellesi (115 min)
12:45 Benek - komediodramat Polska/Austria ** 2007 (100 min)
14:25 The Office PL III (8,9/12) - serial kom.
15:20 Joseph i jego dzieci
16:15 Dalajlama. Przez mądrość do szczęścia
17:50 Łapu-Capu
17:55 Franz Kafka - film *** biograficzny Czechy/Polska/Niemcy/Turcja/Francja 2025 (125 min)
20:00 Para z sąsiedztwa II (1/6) - serial sensacyjny
20:50 Making of C+
21:00 Projekt Fighter - serial dokumentalny 2026
21:50 Afterburn ** - komedia USA 2025, reż. J.J. Perry (105 min)
23:35 Syn przeznaczenia ** - horror Wlk. Brytania/Francja 2025 (95 min)
01:10 Nie chcemy innej ziemi - film dok.

TVN FABUŁA

09:50 Przepis na życie V (3)
10:50 Szpital św. Anny (16/50)
11:50 Druga szansa
13:55 Układ warszawski (3/13)
14:55 Detektywi - serial dok.
15:55 Superbohaterowie (1)
16:30 Motywy filmowe (10)
16:45 Głupi i głupszy - komedia USA 1994, wyk. Jim Carrey
19:00 Szpital św. Anny (22/26)
20:00 Dom nad jeziorem - melodramat USA 2006
22:15 Starcie tytanów - serial dok. Wlk. Bryt./Australia/USA 10
00:20 Droga powrotna - film sportowy USA/Kanada 2020

AMC

11:50 Kopalnie króla Salomona, cz. 1 - film przyg. Niemcy/USA/RPA 2004
13:40 Kopalnie króla Salomona, cz. 2 - film przyg. Niemcy/USA/RPA 2004
15:25 Lara Croft Tomb Raider: Kolebka życia - film przyg. USA/Niemcy/Japonia/Wlk. Brytania/Hongkong 2003
17:40 Star Trek: W nieznane - film s.f. USA/Chiny/Emiraty Arabskie/Kanada 2016
20:00 Miasto śmierci - thriller Meksyk/USA 2006
22:10 Sekslista 101 - komedia USA 2007, reż. Daniel Waters

eprasa.pl d3dcb7cdf2

AXN

08:25 Dr House II (14/24)
09:25 Castle VI (3,4/23)
11:20 Detektyw Monk III (2,3/16) - serial krym. USA 05
13:20 Dr House II (15,16/24)
15:20 Agenci NCIS XIII (15,16/24) - serial krym. USA 16
17:10 Castle VI (5,6/23) - serial kryminalny USA 2013
19:10 FBI V (2,4/23) - serial sensacyjny USA 2022
21:05 Zabójcza broń II (16,17/22) - serial krym. USA 18
23:00 Castle VI (5,6/23)
00:45 FBI V (2/23)

EPIC DRAMA

09:25 Lekarze na start
11:00 Agenci NCIS XVI (13,14/24) - serial krym. USA 18
12:45 Wszystkie stworzenia duże i małe (6/6) - serial obycz.
13:45 Rodzina Hardacre'ów
14:45 Panna Marple IV (3/4)
16:45 Agenci NCIS XVI (15,16/24) - serial krym.
18:35 Morderstwo w małym mieście II - serial krym.
19:30 Lekarze na start
21:00 Sherlock i córka - serial krym. USA/Wlk. Brytania 2025
22:00 Robin Hood
23:15 Wiedeńska krew III (2/3)
01:10 Lekarze na start

TVN STYLE

08:45 Gwiazdy lumpeksów II (8/10) - serial dok. Polska 2025
09:50 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (1, 2) - reality show
11:25 Ugotowani (1, 2)
13:30 Kuchenne rewolucje (4, 5) - reality show Polska 22
15:35 Jestem z Polski XII (5,4)
17:45 Kuchenne rewolucje (11, 5, 6) - reality show
20:50 Do zobaczenia II (4, 8/11) - cykl reportaży Polska 25
21:50 Jestem z Polski XII (11,12) - serial dok. Polska 23
23:45 Hotel Paradise (35)
00:45 40 kontra 20 (5)

TVN TURBO

08:15 Farma Clarksona III (1/8)
09:15 Fani czterech kółek XVI
10:15 Złomowisko PL IX
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (4970)
18:15 Zawodowi handlarze
19:00 Naprawy nie do naprawy (4) - mag. motoryzacyjny
19:45 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (7/16) - serial dok.
20:15 Jeździć, obserwować VII
21:00 Wojny samochodowe
22:00 Raport Turbo (4970)
22:20 Zawodowi handlarze (7)

BBC FIRST

08:35 Lewis VII (1/6)
09:35 Ojciec Brown IX (3/10)
10:35 Śmierć pod palmami VII
11:45 Zagadki doktora Blake'a
12:55 Koroner II (5,6/10)
14:55 Ojciec Brown III (7/15)
15:55 Lewis VII (1/6)
16:55 My Life is Murder (9/10)
17:50 Morderstwa w Midsomer
19:50 Śmierć pod palmami VII (6/8) - serial kryminalny
21:00 My Life is Murder III
22:00 Milczący świadek 28
00:10 Koroner II (5/10)
01:10 Śmierć pod palmami VII

FX

09:10 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (13,14/25)
11:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIV (19/22)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (9,10/22)
13:45 Agenci NCIS VIII (9,10/24)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIV (20/22)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (15,16/25)
18:20 FBI III (13,14/15)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (11,12/22)
22:00 Matlock (4/19)
22:55 Rambo II - film sensacyjny USA/Meksyk 1985

HGTV

08:10 Kupujemy dom na plaży
09:05 Remontujemy dom na plaży III - serial dok.
10:00 Design w australijskim stylu (2/8) - serial dok.
11:00 Zarobić na remoncie VIII
13:00 Zbudujemy fajny dom II
13:55 House Hunters (10, 1)
15:05 Mieszkanie na miarę II
17:00 Polowanie na ogród II
18:10 Zgłoś remont (5)
19:05 Weekendowa metamorfoza (7) - reality show
20:05 Dorota inspiruje (2)
21:00 Dorota was urządzi III
22:30 House Hunters (1—4)

BBC LIFESTYLE

09:55 Zapraszam do stołu: wielka porcja (1) - reality show
11:55 Wielkie nowozelandzkie wypieki (2) - show
13:15 Bajecznie bogaci agenci
14:30 Wielkie amerykańskie wypieki (5) - program rozrywk.
15:35 Zapraszam do stołu
17:40 Domy gwiazd z Abbey Clancy (1) - reality show
18:35 Mistrzowie szycia (6)
19:45 Wielkie nowozelandzkie wypieki (3) - show
21:00 Wielkie amerykańskie wypieki (6) - program rozrywk.
22:00 Sarah Beeny: moja walka z rakiem piersi - film dok.

COMEDY CENTRAL

08:00 Dwóch i pół VIII (6,7/16)
08:55 Przyjaciele IV (16—21/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu VI (2—7/24) - serial kom.
14:30 Dwóch i pół VIII (8—11/16) - serial kom. USA 10
16:30 Przyjaciele IV (22—24,1,2,3/24) - serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu VI (8—13/24) - serial kom.
22:00 The Office PL II (5,6)
23:05 Comedy Club (5, 6)
00:05 Miasteczko South Park
01:00 Pracoholicy II (7/10)

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex XXIII (1)
09:25 Rodzinka.pl III
09:55 Klan - telenowela
10:30 Ranczo IV (13/13)
11:25 Na dobre i na złe
12:25 Pan Mama (16)
13:00 Zaraz wracam (26)
13:35 Ojciec Mateusz XXVI (6,7) - serial krym. Polska 2021
15:35 Komisarz Alex XXIII (2)
16:25 Na sygnale (54,55)
17:35 Ranczo V (1,2/13)
19:30 Ojciec Mateusz XXVI (8,11) - serial krym. Polska 21
21:30 Ranczo V (3,4/13)
23:25 Ojciec Mateusz XXVI (9)
00:20 Pan Mama

CANAL+ KUCHNIA

11:35 Luksusowa ucieczka
12:35 Jamie Oliver (10, 11)
13:25 m jak mięso (5, 6)
14:25 Zgrillowani (7) - mag.
14:50 Nie bój ryby! (5, 6)
15:45 Tajemnice indyjskich smaków (5, 6)
16:40 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dokumentalny
18:30 Nie bój ryby! (11)
18:55 Zgrillowani (3) - mag.
19:25 m jak mięso (4, 5)
20:15 Dzień dobry, obiad (2, 3)
21:15 Anthony Bourdain IX
00:45 David Rocco w zaciszu domowej kuchni (19, 20)

CANAL+ DOMO

09:00 Ucieczka na wieś XXV
10:55 Wielkie projekty: Australia X - serial dok.
11:55 Mały metraż w wielkim stylu II (1,2) - serial dok.
12:50 Gardeners' World (18)
14:00 Cudotwórcy VII (6/13)
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (13) - lifestyle
15:55 Meblokreacje (8, 9)
16:50 Gardeners' World (21)
18:00 Ucieczka na wieś XXV
19:00 Wielkie projekty X
20:00 Daleko od miasta XIII
21:00 Cudotwórcy VII (7)
22:00 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (7) - mag.

PLANETE+

14:50 Stormborn (3/3)
15:50 Niezwykłe podróże koleją XIV (6) - serial dok.
16:55 Premiera: Dokąd dzisiaj? IV (121—124)
18:15 Świat z góry IX (13/14)
18:50 Eksplozja w Lac Megantic (4/4) - serial dok.
19:45 Ernst Degner
20:50 Niezwykłe podróże koleją XI - serial dok.
22:00 Seks chrzęszczący chityną - film dok.
23:10 Sterylizacja po amerykańsku - film dok. USA 2020

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Gorączka złota: rzeka skarbów IV (5/15) - serial dok.
10:00 Klan z Alaski IV (5/19)
11:00 Złoto drwali (1/9)
12:00 Fani czterech kółek XIV
13:00 Nagi instynkt przetrwania VIII (11/18) - serial dok.
14:30 Strażacy - serial dok.
15:00 Złomowisko PL (1)
16:00 Złoto drwali II (5/8)
17:00 Porty: Hiszpania
18:00 Truckerki (6)
19:00 Złomowisko PL XII
22:00 Nagi instynkt przetrwania XII - serial dok. USA 2026
00:00 Czarnobyl: dni, które wstrząsnęły światem (1,2)

TVP HISTORIA

12:15 Nieznana wojna na Północy (6/6) - serial dok.
13:15 Królowie (4)
13:50 Polskie drogi (3)
15:30 Sensacje XX wieku (5, 6)
17:30 Czas honoru (4/13)
18:25 Encyklopedia II wojny światowej (84)
19:00 Fake czy historia?
19:40 Królowie (43)
20:15 Zatoka szpiegów II (4)
21:10 Islandia: na granicy zimnej wojny (1) - film dok.
22:10 Pakistan, nasz najlepszy wróg (2) - film dok. Francja 23
23:15 Sensacje XX wieku (7, 8)

HISTORY

11:15 Klątwa Wyspy Dębów XIII (16) - serial dok.
12:10 Gwiazdy lombardu XXV
13:05 Starożytni kosmici XVI
14:00 Wyjaśnić niewyjaśnione
14:55 Niewyjaśnione tajemnice świata III (6/7)
15:50 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 Piątka z historii (3,2)
18:10 Tajemnice ukryte w piasku II (7) - serial dok. Kanada 25
19:05 Starożytni kosmici XIV
20:00 Starożytni kosmici: geneza (1/12) - serial dok.
22:00 Pogromca tajemnic III
23:00 Seksualne obsesje dyktatorów (3) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

14:00 Złapać przemytnika VI
15:00 Morski patrol: Hiszpania II (5) - serial dok.
16:00 Egipt VI (3) - serial dok.
17:00 Rzym: początki imperium (2) - serial dokumentalny
18:00 II wojna światowa: ukryta prawda (1/6) - serial dok.
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy — best of - serial dok.
20:00 Katastrofa w przestworzach XX (6/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Uwaga, katastrofa! III - serial dokumentalny
22:00 Porzucone konstrukcje

FOCUS TV

08:00 Byli sobie podróżnicy
08:50 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici II
10:00 Gwiazdy lombardu XVI
12:00 Niezwykłe osiągnięcia starożytności (4/10)
13:00 Poszukiwacze historii IX
14:00 Ostatni bastion Hitlera V (4,6/6) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VIII
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Maszyny bojowe (3/8)
22:00 Polowanie na Hitlera II (8,1/8) - serial dok. USA 2017
00:00 Starożytni kosmici XVI
01:00 Rolnicy. Podlasie IV

BBC EARTH

08:10 Planeta Ziemia II II (3/6)
09:15 W okowach mrozu IX
11:15 Skarby przeszłości i ich tajemnice V (6/6) - serial dok.
12:15 Planeta Ziemia II II (3/6)
13:20 Układ Słoneczny (3/5)
14:25 W okowach mrozu XII
15:25 Życie na pustkowiu XI
16:25 Brytyjskie fabryki IX
17:30 Skarby przeszłości i ich tajemnice V (6/6) - serial dok.
18:30 Planeta Ziemia III III
19:45 Imperium brytyjskie
20:55 Życie na pustkowiu XI
21:55 W okowach mrozu XII
22:55 Brytyjskie fabryki X (2)

POLSAT VIASAT HISTORY

12:30 Zakazana historia VII
13:30 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok.
14:20 II wojna światowa: końcówka (1) - serial dok.
15:25 Linie frontu - serial dok.
16:40 Tajne bronie II wojny światowej (6/6) - serial dok.
17:50 II wojna światowa — wielkie bitwy w Europie (2/8)
18:55 Tajemnica Włóczni Przeznaczenia - film dok.
20:05 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok.
21:00 Ramzes: władca Egiptu
22:00 Aleksander Wielki: legendarny zdobywca (2/3)

eprasa.pl d3dcb7cdf2

CZWARTEK 30.04

Od A do Z

BAŁKAŃSKA VENDETTA II ★★
film sens., USA/Włochy 2024, reż. Valeri Milev, wyk. Jean-Claude Van Damme, Jacqueline Fernandez, Peter Stormare
21:00 | **canal+ premium**
Jean-Claude Van Damme zamiast emerytury wraca do filmu sprzed 7 lat, by zaproponować powtórkę z rozrywki: brat pokonanego gangstera szuka zemsty. Ale Van Damme nie pozwala dmuchać sobie w kaszę.

BEZ PRZEBACZENIA ★★★
thriller, Irlandia/Wlk. Brytania/Belgia 2024, reż. Chris Andrews, wyk. Christopher Abbott, Barry Keoghan, Colm Meaney
21:40 | **cinemax**
Konflikt miedzy dwoma pasterskimi rodzinami, żyjącymi wśród gór z dala od innych, pod wpływem surowych okoliczności eskaluje, doprowadzając do krwawych rozstrzygnięć.

BOSKA SARAH BERNHARDT ★★★
film biograficzny, Francja/Belgia 2024, reż. Guillaume Nicloux, wyk. Sandrine Kiberlain, Laurent Lafitte, Amira Casar
20:00 | **hbo**
Przed amputacją nogi Sarah Bernhardt przyjmuje Sachę Guitry'ego, syna swej wielkiej miłości Luciena, wybitnego aktora, by przypomnieć mu benefis z 1896 roku i uświadomić go, że poślubił kochankę ojca.

DZIEWCZYNA, KTÓRA UCIEKŁA: HISTORIA KARY ROBINSON ★★★
thriller, USA 2023, reż. Simone Stock, wyk. Katie Douglas, Cara Buono, Kristian Bruun
20:00 | **warner tv**
Na faktach: przed laty dzielna piętnastolatka została uprowadzona przez seryjnego mordercę, ale wykorzystała okazję, by uciec swemu oprawcy i doprowadzić do jego schwytania mimo bezczynności policji.

GRUNT TO RODZINKA ★★
komedia, Francja 2004, reż. Alain Berbérian, wyk. Christian Clavier, Jean Reno, Caterina Murino
21:00 | **tvn 7**
Niezapomniany duet z „Gości" w turystycznym folderze: prywatny detektyw Jean Reno przybywa na Korsykę, by odnaleźć Christiana Claviera – ukrywającego się separatystę.

Perfect Days

20:10 | **ale kino+ hd**
★★★★

· FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Wim Wenders powraca do szczytowej formy: opowieść o czyścicielu toalet w Tokio, znajdującym radość w najprostszych czynnościach, wykonywanych z oddaniem właściwym uroczystym rytuałom.

MYZ

KOMEDIA
NIEMCY/JAPONIA 2023, REŻ. WIM WENDERS, WYK. KÔJI YAKUSHO, TOKIO EMOTO, ARISA NAKANO

LARRY CROWNE: UŚMIECH LOSU ★★★
komediodramat, USA/Francja 2011, reż. Tom Hanks, wyk. Tom Hanks, Julia Roberts, Cedric The Entertainer
23:00 | **tvn 7**
Mężczyzna dojrzały traci pracę, więc podejmuje studia, by poprawić swoje kwalifikacje, a w college'u odkrywa, że jedna z prowadzących zajęcia może się okazać kobietą jego życia. Podnosi na duchu.

LOKATORKA ★★
dramat krym., Polska 2021, reż. Michał Otłowski, wyk. Irena Melcer, Sławomira Łozińska, Barbara Jonak
20:00 | **kino polska**
Obraz dzikiej prywatyzacji w Warszawie z początku XXI wieku: przejmowania tysięcy lokali komunalnych z lokatorami. Plus nagrodzona w Gdyni Sławomira Łozińska w roli inspirowanej losem Jolanty Brzeskiej.

MIASTO ANIOŁÓW ★★
dramat obycz., USA/Niemcy 1998, reż. Brad Silberling, wyk. Nicolas Cage, Meg Ryan, Dennis Franz
22:55 | **polsat**
Hollywood przerabia „Niebo nad Berlinem" Wima Wendersa: anioł Nicolas Cage przechadzając się po Los Angeles zakochuje się w pani kardiochirurg Meg Ryan. A gdzie poezja oryginału?!

OCEAN'S 8 ★★★
komedia sensacyjna, USA 2018, reż. Gary Ross, wyk. Sandra Bullock, Cate Blanchett, Anne Hathaway
22:40 | **tvn**
Sandra Bullock jako siostra legendarnego włamywacza, która kompletuje damską ekipę, by dokonać spektakularnej kradzieży cennego naszyjnika podczas prestiżowej gali w nowojorskiej Metropolitan Opera.

RODZAJE ŻYCZLIWOŚCI ★★★
komedia, Irlandia/Wlk. Brytania/USA/Grecja 2024, reż. Yorgos Lanthimos, wyk. Jesse Plemons, Emma Stone, Willem Dafoe
22:40 | **hbo**
Yorgos Lanthimos w wersji niskobudżetowej, jakkolwiek z międzynarodową gwiazdorską obsadą, bawi się absurdem, podglądając – w trzech nowelach – ludzi, którym przyszło zmagać się z przeznaczeniem.

SEKSMISJA ★★★★
komedia, Polska 1984, reż. Juliusz Machulski, wyk. Olgierd Łukaszewicz, Jerzy Stuhr, Bożena Stryjkówna
20:00 | **stopklatka**
Poddani hibernacji mężczyźni budzą się w następnym stuleciu - w postapokaliptycznym świecie kobiet, pozbawionym pierwiastka męskiego. Wielki przebój od czasów kinowej premiery: nie starzeje się.

SKRZYDLATE ŚWINIE ★★★
film obycz., Polska 2010, reż. Anna Kazejak, wyk. Paweł Małaszyński, Piotr Rogucki, Olga Bołądź
22:20 | **kino polska**
Nie tylko o kibicach: gdy ukochana drużyna spada z ligi, stojący dotąd na straży honorowego kodeksu kibic – wobec wyzwań wieku dojrzałego – zgadza się organizować doping drużynie odwiecznego rywala.

TAXI IV ★★
komedia sensacyjna, Francja 2007, reż. Gérard Krawczyk, wyk. Samy Naceri, Frédéric Diefenthal, Emma Wiklund
21:40 | **warner tv**
Znowu to samo: marsylski taksówkarz ze skłonnością do szybkiej jazdy i niewydarzony policjant na tropie terrorystów. Już monotonne, choć wymyślone przez samego Luca Bessona.

ZŁAP MNIE, JEŚLI POTRAFISZ ★★★★
film biograficzny, USA/Kanada 2002, reż. Steven Spielberg, Jeff Tomsic, wyk. Leonardo DiCaprio, Tom Hanks, Christopher Walken
22:35 | **stopklatka**
Na faktach: opowieść o hochsztaplerze, który podając się za kilkanaście osób różnych zawodów, puścił w obieg fałszywe czeki na 2 mln dolarów. Plus Steven Spielberg brawurowo podrabiający kino lat 60.

KONRAD J. ZARĘBSKI

eprasa.pl d3dcb7cdf2

CZWARTEK 30.04

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Dobre historie (193)
08:00 Serwis Info - magazyn
08:25 Zaraz wracam (30)
09:05 Ranczo II (4/13)
10:05 Komisarz Alex II (13/13)
11:00 Ojciec Mateusz X (9/13)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (766)
12:55 Dzika Argentyna (3/3)
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info - magazyn
15:15 Reporterzy (516)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5910)
17:55 Klan (164) - telenowela
18:20 Zaraz wracam (31)
18:55 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia

20:30 **Omnibus – szybcy i mądrzy** (24) - teleturniej Polska 2026
21:20 **Ojciec Mateusz 35** (1) - serial krym. Polska 26
22:20 **Sprawa dla reportera** (1574) - cykl reportaży
23:20 **Książę William. Życie w fotografiach**
00:20 **Powrót** (1) - serial dramatyczny Polska 2021
01:25 **System (Child 44)** ★★★ - film krym. USA/Wlk. Brytania/Czechy/Rumunia 2015, reż. Daniel Espinosa (145 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Operacja zdrowie (78)
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7539) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7539) - mag. Polska 2026
11:40 Dzień z życia artysty (9)
12:15 Którędy po sztukę
12:30 Koło fortuny (2205)
13:15 Panna młoda (49)
14:05 Va banque (1063)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2206)
16:35 Familiada (3088)
17:20 Panna młoda (50) - serial obycz. Turcja 2024
18:15 Va banque (1064)
18:50 Jeden z dziesięciu (18)
19:25 Barwy szczęścia
19:55 Domowe patenty (10)

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Tak to leciało!** (78)
21:40 **Niepewne sytuacje** (30) - program rozrywkowy Polska 2026
22:15 **Syn II** (7,8/10) - serial
23:55 **Rodzinka.pl XVIII** (9) - serial kom. Polska 26
00:30 **Fucking Bornholm** ★★★ - dramat obycz. Polska 2022, reż. Anna Kazejak, wyk. Agnieszka Grochowska (110 min)
02:20 **Akacjowa 38** - serial obyczajowy Hiszpania

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
08:30 Malanowski i Partnerzy V (64,65/64)
09:30 Trudne sprawy XXI (61,62) - serial fab.-dok.
11:35 Gliniarze XIII (46—48/60) - serial fab.-dok.
14:40 Dlaczego ja? 33 (41)
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5889)
16:30 Na ratunek 112 XVIII (42) - serial fabularno-dok.
17:00 Gliniarze XX (43) - serial fabularno-dok. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (37) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (430) - program publicystyczny
19:30 Sport - Polska 2026
19:55 Milionerzy (96)

20:30 **Farma** (204) - reality show Polska 2025
21:30 **Nasz nowy dom** (368) - reality show Polska 26
22:55 **Miasto aniołów (City of Angels)** ★★ - dramat obycz. USA/Niemcy 1998, reż. Brad Silberling (150 min)
01:25 **Sortownia** (8) - serial krym. Polska 2023
02:30 **Zostań, jeśli kochasz (If I Stay)** ★★★ - melodramat USA 2014, reż. R.J. Cutler, wyk. Chloë Grace Moretz (140 min)

TVN

05:40 Uwaga! (7981) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (40/40)
06:50 Kuchenne rewolucje: Turek – Piwnica Smaku 30 (7) - reality show Polska 2025
07:45 Dzień Dobry TVN (5701) - magazyn Polska 2026
11:20 Doradca smaku (23) - mag. kulinarny Polska 2026
11:25 Kuchenne rewolucje XVIII (11) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje XXVI (4) - reality show
13:40 Ukryta prawda (60,1,4/60) - serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny III (42) - serial obyczajowy Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska, Joanna Liszowska
17:55 Detektywi VI (42)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (7982) - mag.

20:15 **Na Wspólnej XXIV** - serial obyczajowy Polska 2026
20:50 **The Floor** (7) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Kuchenne rewolucje: Poznań – Bistro Brejk 32** (8) - reality show
22:40 **Ocean's 8** - komedia ★★★ sensacyjna USA 2018, reż. Gary Ross, wyk. Sandra Bullock, Cate Blanchett (130 min)
00:50 **Skok na głęboką wodę** (8) - reality show
01:55 **Szpital św. Anny III** (3)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami (2,3/23) - serial krym. USA 1984, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XIX (1,2/15)
10:00 Triumf miłości - telenowela Meksyk 2011
12:00 Nie igraj z aniołem
13:00 Wspaniałe stulecie II - serial obycz. Turcja 2013
14:00 Przepis na zbrodnię (28) - serial krym. Polska 2025
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII - serial obycz.
17:00 Dzielnica strachu X (26) - serial krym. Polska 2025
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (42,43) - serial obyczajowy Polska 2025
20:00 **Planeta singli 3** ★★★ - komedia romantyczna Polska 2019, reż. Sam Akina, Michał Chaciński (125 min)
22:05 **Ślub doskonały** ★ - komedia Polska 2023, reż. Nick Moran, wyk. Adam Woronowicz, Ewa Kasprzyk (115 min)
00:00 **Nasze małe wielkie wesele** ★★ - komedia Francja 23, reż. Frédéric Quiring (105 min)
01:45 **Lombard. Życie pod zastaw XVIII** (38)

TVN7

05:20 Ten moment (4/20) - serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (39,40,41/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
08:45 Ukryta prawda (5,58,59/73) - serial fab.-dok.
11:55 W-1 1 Wydział Śledczy - serial fabularno-dok.
14:00 Detektywi II (15/40) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital św. Anny III (33) - serial obycz. Polska 2026
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Sekrety życia (9/40) - serial fabularno-dok.
19:00 Ukryta prawda (17/60) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 **Hotel Paradise** (36) - real tv Polska 2026
21:00 **Grunt to rodzinka (L'enquête corse)** ★★ - komedia Francja 2004, reż. Alain Berbérian, wyk. Christian Clavier (120 min)
23:00 **Larry Crowne: Uśmiech losu** ★★★ - komediodramat USA/Francja 2011, reż. Tom Hanks, wyk. Julia Roberts (135 min)
01:15 **Hotel Paradise** (35)
02:10 **Żyjąc z potworem VI**

MEZZO

12:30 Brahms: Kwintet fortepianowy f-moll, opus 34 – Takács Quartet, Zoltán Kocsis
13:15 Intermezzo
13:30 Konkurs młodych choreografów w Biarritz - taniec Francja 2022
14:55 Filharmonicy Berlińscy, Pierre Boulez: Ravel, Mozart, Bartók, Debussy - muz. klas.
16:35 Filharmonia Monachijska, Sergiu Celibidache: Debussy, Iberia / Ravel, Boléro / Debussy, Preludium do „Popołudnia fauna"
17:50 Antonio Vivaldi: Farnace - opera Włochy 2021
20:30 Angélique Kidjo – Jazzopen Stuttgart 2024
21:55 Jazz w La Villette: Ana Carla Maza - koncert F 2022
22:35 Mel Lewis Jazz Orchestra - koncert Szwajc. 85

PULS 2

11:00 Gigantozaur II (8/26)
11:25 Dinopociąg II (16/26)
11:55 Smerfy - serial anim.
13:00 Gumisie IV (8,7/10)
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous II (18,24/26)
16:00 Superthings: Kazoom Power (22,23/26) - serial anim.
16:15 Fineasz i Ferb
16:50 Marta mówi! II (8/15)
17:10 Superkoty
17:45 Świnka Peppa II (50/52)
17:50 Bing (13,14/78)
18:20 Masza i niedźwiedź VI
18:35 Myszka Miki: Frajdomek (17/26)
19:00 Don Matteo XIII
20:00 Przepis na zbrodnię (31)
21:00 Dzielnica strachu X (30,31) - serial krym. Polska 25
23:00 Zawód gangster 4 - thriller Wlk. Brytania 2019
01:00 Dzielnica strachu X (28)

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom X - serial dok. Polska 2023
08:55 Policjantki i policjanci VIII (48,49/65) - serial obycz.
10:55 Na ratunek 112 XVIII (43,35) - serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (43)
12:55 Trudne sprawy XXI (73,74,75) - serial fab.-dok.
15:55 Łowcy skarbów. Kto da więcej (36, 37) - reality show
18:00 Policjantki i policjanci XXIV (43,44) - serial obycz.
20:00 Uroczysko V (36) - serial kryminalny Polska 2026
20:30 Sprawiedliwi – wydział krym. XX (36)
21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto III (36) - serial krym.
22:40 Purpurowe rzeki II: Aniołowie apokalipsy - thriller Francja/Włochy/Wlk. Bryt. 04
00:45 Interwencja

METRO

07:45 Sekrety życia (26/40)
08:40 Szpital (17,18/69)
10:40 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:40 Anatomia piękna II (4)
13:40 Przepis na życie IV
14:40 Zapukaj do moich drzwi
15:40 The Floor (9, 10)
17:00 Ciężarówką przez Afrykę (1) - serial dok.
18:00 Prawo Agaty III - serial obyczajowy Polska 2013
19:00 Kartoteka IX (7,8) - serial fab.-dok. Polska 2015
21:05 Kryminalni V (3) - serial kryminalny Polska 2006, wyk. Marek Włodarczyk
23:15 Kuba Wojewódzki (9) - talk-show Polska 2025
00:30 Zbrodnie z pierwszych stron gazet V (8/12)
01:30 Szpital (13/69)
02:25 Dieta czy cud? (10)

eprasa.pl d3dcb7cdf2

CZWARTEK 30.04

STOPKLATKA

08:35 **Wojciech Cejrowski – boso przez świat** (33)
09:00 **Robert Makłowicz** (152, 149) - magazyn
10:50 **Wojny magazynowe: Kanada II** (5,6/12)
11:55 **Wojny kontenerowe II** (9,10/13) - serial dok.
13:00 **Katastrofy w przestworzach XXIV** (7,3,2/10) - serial dok.
16:00 **MacGyver II** (2,3/22)
18:00 **Wojny magazynowe: Kanada** (9,10/12)
19:05 **Wojny kontenerowe** (4,5/16) - serial dok.
20:00 **Seksmisja** - komedia Polska 1984, reż. Juliusz Machulski, wyk. Olgierd Łukaszewicz, Jerzy Stuhr, Bożena Stryjkówna (155 min)
22:35 **Złap mnie, jeśli potrafisz (Catch Me If You Can)** - film biograficzny USA/Kanada 2002, reż. Steven Spielberg, Jeff Tomsic (180 min)
01:35 **Ostatnia rodzina** - film biograficzny Polska 2016, reż. Jan P. Matuszyński, wyk. Andrzej Seweryn, Dawid Ogrodnik, Aleksandra Konieczna (170 min)

KINO POLSKA

08:05 Zwierzęta Wajraka III (8)
08:40 Polska Kronika Filmowa 01/55 - reportaż Polska 1955
09:00 Paragon, gola! - komedia Polska 1969
11:05 Ranking Naj Polskiego Kina - serial dok. Polska 2024
11:55 Diabeł - film krótkometrażowy Polska 2022
12:30 Potop, cz. 2 - film historyczny Polska 1974, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Daniel Olbrychski, Tadeusz Łomnicki
15:35 Krzyż Walecznych - dramat wojenny Polska 1959, reż. Kazimierz Kutz, wyk. Zbigniew Cybulski
17:15 Czterej pancerni i pies (3,4) - serial wojenny Polska 66
20:00 Lokatorka - dramat krym. Polska 2021, reż. Michał Otłowski, wyk. Irena Melcer, Sławomira Łozińska, Barbara Jonak, Krzysztof Stroiński
22:20 Skrzydlate świnie - film obycz. Polska 2010, reż. Anna Kazejak, wyk. Paweł Małaszyński, Piotr Rogucki
00:40 IO - film przyg. Polska/Włochy 2022, reż. Jerzy Skolimowski, wyk. Sandra Drzymalska, Tomasz Organek
02:20 Atrakcyjny pozna panią... - komedia Polska 2004, reż. Marek Rębacz, wyk. Roman Kłosowski

ALE KINO+

09:35 **The Hero** - film krótkom. PL 2021 (40 min)
10:15 **Grantchester IX** (3,4/8)
12:20 **Vera VIII** (1/4)
14:10 **Szare śniegi Syberii (Ashes in the Snow)** - dramat hist. USA/Litwa 2018, reż. Marius A. Markevicius, wyk. Sophie Cookson (120 min)
16:10 **Strefa interesów (The Zone of Interest)** - dramat wojenny Wlk. Brytania/Polska/USA 2023, reż. Jonathan Glazer (130 min)
18:20 **Vera VIII** (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2018
20:10 **Perfect Days** - komedia Niemcy/Japonia 2023, reż. Wim Wenders, wyk. Kōji Yakusho, Tokio Emoto, Arisa Nakano, Aoi Yamada (145 min)
22:35 **Na fali ryzyka (Breakwater)** - thriller USA 2023, reż. James Rowe, wyk. Dermot Mulroney, Darren Mann, Alyssa Goss (125 min)
00:40 **Morderstwo na basenie (The Girl in the Pool)** - thriller USA 2024, reż. Dakota Gorman (100 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin IX (4/8)
08:30 Przyjaciółki XIX
10:25 Świat według Kiepskich
14:45 Jurassic Park III - film s.f. USA 2001, reż. Joe Johnston
16:40 Jeszcze większe dzieci - komedia USA 13, reż. Dennis Dugan, wyk. Adam Sandler
18:45 Zanim się pojawiłeś - dramat obycz. Wlk. Brytania/USA 2016, reż. Thea Sharrock
21:00 Wyjdź za mnie - komedia romantyczna USA/Chiny/Japonia 2022, reż. Kat Coiro
23:25 Znachor - melodramat Polska 2023, reż. Michał Gazda

KINO TV

08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher II (2,3/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz III (3,4/6) - serial krym.
13:10 Poirot XIII (1/5) - serial krym. Wlk. Brytania 2013
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher II (4,5/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz III (5,6/6) - serial krym.
20:00 Jeden gniewny człowiek - thriller Wlk. Brytania/USA 2021, reż. Guy Ritchie
22:40 Dziedzictwo. Hereditary - thriller USA 2018
01:05 3000 mil do Graceland - komedia krym. USA 2001

TVP KULTURA

08:20 **Przystań nad Biblią** (8)
08:35 **Informacje kulturalne**
09:00 **Kolekcja** (5) - mag.
09:15 **Studio Kultura – niedziela z...** (700) - mag.
10:10 **Na kłopoty Bednarski**
11:10 **Respekt – Królowa soul** - film biograficzny USA/Kanada 2021, reż. Liesl Tommy (150 min)
13:40 **Reżyserzy VI** (6/10)
14:35 **Klucznik** - film obycz. Polska 81, reż. Wojciech Marczewski, wyk. Wirgiliusz Gryń (95 min)
16:10 **Dlaczego nie Evans?**
17:05 **Na kłopoty Bednarski**
18:10 **Wydarzenie aktualne**
18:40 **Którędy po sztukę** (8)
18:50 **Enzo Ferrari. Czerwony i czarny**
20:00 **Wstęp do filmu** (584)
20:10 **Popioły: cz. II** - dramat wojenny Polska 1965, reż. Andrzej Wajda, wyk. Daniel Olbrychski, Pola Raksa (135 min)
22:25 **Hala odlotów** (59)
23:25 **Dzień, w którym umarła gwiazda rocka**
00:00 **Video Killed the Radio Star** (4) - serial dok.
00:40 **Filip** - dramat wojenny Polska 2021, reż. Michał Kwieciński (120 min)

WARNER TV

09:20 Bajer z Bel-Air
10:25 Za głosem serca (72/90)
11:25 Pełna chata IV (15,16/26)
12:25 J.A.G. VII (24,2/24)
14:20 Bajer z Bel-Air
16:20 Pełna chata IV
18:20 Akademia policyjna VII: Misja w Moskwie - komedia USA 1994, reż. Alan Metter
20:00 Dziewczyna, która uciekła: Historia Kary Robinson - thriller USA 2023
21:40 Taxi IV - komedia sensacyjna Francja 2007
23:25 Kryminalni: Misja śląska - film krym. Polska 2006

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościgowa XXII - serial dok.
10:25 Buntownik z wyboru - dramat obycz. USA 1992
13:05 Kontakt - film s.f. USA 1997, reż. Robert Zemeckis
16:25 Naga broń 33 1/3 - komedia USA 1994
18:00 Choć goni nas czas - komediodramat USA 2007
20:00 Pan i pani Smith - komedia sens. USA 2005
22:30 Londyn w ogniu - film sensacyjny USA/Wlk. Brytania/Bułgaria 2016
00:25 John Rambo - film sens. Niemcy/USA/Tajlandia 2008

HBO

09:30 **Hutnik szkła** - dramat obyczajowy Pakistan/USA 2023 (100 min)
11:10 **Eddie zwany Orłem** - film biograficzny Wlk. Brytania/Niemcy/USA 2016 (105 min)
12:55 **Tripped Up** - komedia USA 2023 (95 min)
14:30 **Twój potwór** - komedia Wlk. Brytania/USA 2024 (100 min)
16:10 **Lato w grudniu** - dramat obyczajowy Hiszpania 2024 (95 min)
17:45 **Wciąż tu jestem** - dramat obycz. Brazylia/Francja 2024, reż. Walter Salles (135 min)
20:00 **Boska Sarah**
Bernhardt - film biograficzny Francja/Belgia 2024, reż. Guillaume Nicloux (95 min)
21:35 **Między mrokiem a geniuszem** (2)
22:40 **Rodzaje życzliwości** - komedia Irlandia/Wlk. Brytania/USA/Grecja 2024, reż. Yorgos Lanthimos (160 min)
01:20 **Elizjum** - film s.f. USA 2013, reż. Neill Blomkamp, wyk. Matt Damon (110 min)

CINEMAX

12:40 Jak zostałam perliczką - komedia Wlk. Brytania/Zambia/Irlandia/USA 2024
14:20 Dni szczęścia - dramat obyczajowy Kanada 2023
16:15 Niewidzialna walka - komedia Estonia/Grecja/Finlandia/Łotwa 2023
18:10 Tuesday - dramat obycz. Wlk. Brytania/USA 2023
20:00 Fargo (7,8/10)
21:40 Bez przebaczenia - thriller Irlandia/Wlk. Brytania/Belgia 2024
23:25 Przetrzymać tę miłość - thriller Wlk. Brytania 2004

ROMANCE TV

10:20 Statek marzeń
12:20 Pulchna jak ja - komedia romantyczna Niemcy 2007
14:15 Piękna i miliarder - komediodramat USA/Kan. 22
16:05 Dora Heldt: Ani słowa tacie! - komedia Niemcy 2012
18:00 Śledztwo prowadzi Watzmann (8/8) - serial krym.
19:00 Górski lekarz (3/7)
20:00 Inga Lindström: Emma Svensson i miłość - film obycz. Niemcy 2007, reż. K. Meeder
21:55 Lilly Schönauer: Na zawsze i jeden dzień - dramat obycz. Austria/Niemcy 2008
23:50 Górski lekarz (3/7)

CANAL+ PREMIUM

08:55 **Pieniądze to nie wszystko** - komedia Polska 2000 (105 min)
10:40 **Maria Callas**
12:25 **Kiler-ów 2-óch** - komedia kryminalna Polska 1998 (115 min)
14:20 **The Office PL III** (9,10/12) - serial kom.
15:20 **Iran: Pokolenie Z – między wolnością a represją** - film dok.
16:15 **Hollywood Buzz** (48)
16:40 **Mamma Mia! Here We Go Again!** - musical Wlk. Brytania/USA 2018 (110 min)
18:30 **Łapu-Capu**
18:35 **Morderstwo w ambasadzie** - film sens. Wlk. Brytania 2025 (85 min)
20:00 **Król i zdobywca** (4/8) - serial obycz. Wlk. Brytania/Islandia/USA 25
20:50 **Making of C+**
21:00 **Bałkańska vendetta II** - film sensacyjny USA/Włochy 2024, reż. Valeri Milev (85 min)
22:25 **Skarbek** - film sens. Polska/Wlk. Brytania/USA 2024 (105 min)
00:10 **Strefa** - film s.f. USA 2024, reż. George Nolfi (90 min)

TVN FABUŁA

10:50 Szpital św. Anny (17/50)
11:50 Druga szansa (3/13)
13:55 Układ warszawski (4)
14:55 Detektywi - serial dok.
15:55 Absolwenci (5)
16:35 Seriaale Top 5 (6)
16:45 Córka prezydenta - komedia romant. USA/Wlk. Bryt./Czechy/Włochy 2004
19:00 Szpital św. Anny (23/26)
20:00 xXx: Reaktywacja - film sens. USA 2017, reż. D.J. Caruso
22:25 Gniew tytanów - film przyg. USA/Hiszpania 2012
00:30 Strażnicy - film akcji USA 2009, reż. Zack Snyder

AMC

09:10 Kobieta muszkieter (2) - film przygodowy Niemcy/USA/Chorwacja 2004
10:50 I uderzył grom - film sensacyjny USA/Czechy/Wlk. Brytania/Niemcy 2005
12:45 Nowy świat (1,2,3,4/4)
15:50 Equilibrium - film s.f. USA 2002, reż. Kurt Wimmer
17:50 Włoska robota - film sens. USA/Francja/Włochy/Wlk. Brytania/Niemcy 2003
20:00 Transformers III - film s.f. USA 2011, reż. Michael Bay
23:00 Resident Evil: Witajcie w Raccoon City - horror USA/Kanada/Niemcy 2021

eprasa.pl d3dcb7cdf2

AXN

08:25 Dr House II (16/24)
09:25 Castle VI (5,6/23)
11:20 Detektyw Monk III (4,5/16) - serial krym. USA 05
13:20 Dr House II (17,18/24)
15:15 Agenci NCIS XIII (17,18/24) - serial krym. USA 16
17:10 Castle VI (7,8/23)
19:10 FBI V (5,6/23)
21:05 Agenci NCIS XX (11/22) - serial krym. USA 2023
22:05 Agenci NCIS: Hawaje (22/22) - serial krym. USA 2021
23:00 Castle VI (7,8/23)
00:45 FBI V (5/23) - serial sens.

EPIC DRAMA

08:50 Lekarze na start
10:20 Agenci NCIS XVI (15,16/24) - serial krym.
12:05 Wszystkie stworzenia duże i małe - serial obycz.
13:20 Jane Eyre (2/4)
14:30 Panna Marple IV (4/4)
16:35 Agenci NCIS XVI (17,18/24) - serial krym.
18:20 Marlow: klub zbrodni II (6/6) - serial kryminalny
19:30 Lekarze na start
21:00 Nędznicy (3/6) - serial obycz. Wlk. Brytania/USA 2018
22:20 Świadek oskarżenia (3)
23:10 Panna Marple III (3/4)
01:10 Lekarze na start

TVN STYLE

08:45 Gwiazdy lumpeksów II (9/10) - serial dok. Polska 2025
09:50 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (3, 4) - reality show
11:25 Ugotowani (3, 4)
13:30 Kuchenne rewolucje (8, 7) - reality show
15:35 Jestem z Polski XVI (28,6) - serial dok. Polska 2025
17:45 Kuchenne rewolucje (12, 7, 9) - reality show
20:50 Zgłoś remont (6) - reality show Polska 2026
21:50 Jestem z Polski XII (13,14)
23:45 Hotel Paradise (36)
00:45 40 kontra 20 (7)

TVN TURBO

08:15 Nic do ukrycia (5/12)
09:15 Fani czterech kółek XVI
10:15 Złomowisko PL IX
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (4971)
18:15 Duda kontra Szafrański X (4/10) - serial dok.
19:00 Mobilni mechanicy (1)
19:45 Prawko na świecie. Jazda bez zasad (6) - mag.
20:30 Zawodowi handlarze
21:15 Z drugiej ręki (13)
22:00 Raport Turbo (4971)
22:20 Zawodowi handlarze (8)

BBC FIRST

08:35 Lewis VII (2/6)
09:35 Ojciec Brown IX (4/10)
10:35 Śmierć pod palmami VII
11:45 Zagadki doktora Blake'a
12:55 Koroner II (7,8/10)
14:50 Ojciec Brown III (8/15)
15:50 Lewis VII (2/6)
16:50 My Life is Murder
17:50 Morderstwa w Midsomer
19:50 Śmierć pod palmami VII
21:00 Milczący świadek 28 - serial krym. Wlk. Bryt. 2025
23:10 Ojciec Brown XIII (2/10)
00:15 Koroner II (7/10)
01:15 Śmierć pod palmami VII

FX

09:10 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (15,16/25)
11:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIV (20/22)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (11,12/22)
13:45 Agenci NCIS VIII
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIV (21/22)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (17,18/25)
18:20 FBI III (14,15/15)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (13,14/22)
22:00 Kolekcjoner kości - thriller USA/Kanada 1999
00:25 Tropiciel III (11)

HGTV

08:10 Kupujemy dom na plaży
09:05 Remontujemy dom na plaży III (4/13) - serial dok.
10:00 Letnia chata na lata XIII
11:00 Zarobić na remoncie VIII
13:00 Zbudujemy fajny dom II
13:55 House Hunters (5, 6)
15:05 Mieszkanie na miarę II
17:05 Polowanie na ogród II
18:15 Weekendowa metamorfoza (8, 1) - reality show
20:05 Dorota was urządzi III (9,10/13) - serial dok. Polska 15
21:35 Zróbmy sobie dom (9)
22:35 House Hunters (5—8)
00:50 Kupujemy dom na plaży

BBC LIFESTYLE

08:40 Mistrzowie szycia (6)
09:55 Zapraszam do stołu
12:10 Wielkie nowozelandzkie wypieki (3) - show
13:25 Domy gwiazd z Abbey Clancy (1) - reality show
14:30 Jak mądrze schudnąć? III (1/5) - serial dok.
15:30 Zapraszam do stołu (
17:35 Domy gwiazd z Abbey Clancy (2) - reality show
18:35 Mistrzowie szycia (7)
19:40 Wielkie nowozelandzkie wypieki (4) - show
21:00 Cena idealnego ciała z Olivią Attwood (3,4/5)
23:00 Wstydliwe choroby

COMEDY CENTRAL

08:00 Dwóch i pół VIII (10,11/16)
08:55 Przyjaciele IV (22—24,1,2,3/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu VI (8—13/24) - serial kom.
14:30 Dwóch i pół VIII (12—15/16) - serial kom.
16:30 Przyjaciele V (4—9/24) - serial kom. USA 1998
19:30 Teoria wielkiego podrywu VI (14—19/24) - serial kom.
22:00 The Office PL II (7,8)
23:05 Comedy Club (7, 8)
00:05 Miasteczko South Park
01:00 Pracoholicy II (9/10)

TVP SERIALE

08:35 Komisarz Alex XXIII (2)
09:25 Rodzinka.pl III
09:55 Klan - telenowela
10:30 Ranczo V (1/13)
11:20 Ojciec Mateusz 34 (13)
12:15 Pan Mama (17)
12:55 Zaraz wracam (27)
13:30 Ojciec Mateusz (7,8)
15:25 Komisarz Alex XXIII (3)
16:20 Na sygnale (55,56)
17:25 Ranczo V (2,3/13)
19:25 Ojciec Mateusz XXVI (9)
20:25 Komisarz Alex XXV (7)
21:25 Ranczo V (4,5/13)
23:20 Ojciec Mateusz XXVI (11)
00:15 Wojna zastępcza
01:00 Pitbull - serial sens.

CANAL+ KUCHNIA

11:35 Luksusowa ucieczka
12:35 Jamie Oliver (11, 12)
13:25 m jak mięso (7, 8)
14:25 Zgrillowani (8)
14:50 Nie bój ryby! (6, 7)
15:45 Tajemnice indyjskich smaków (6, 7)
16:40 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dokumentalny
18:30 Nie bój ryby! (12)
18:55 Zgrillowani (4)
19:25 m jak mięso (5, 6)
20:15 Bosacka daje radę (6, 7)
21:15 Anthony Bourdain IX
00:45 David Rocco w zaciszu domowej kuchni (20, 21)

CANAL+ DOMO

10:55 Wielkie projekty: Australia X - serial dok.
11:55 Mały metraż w wielkim stylu II (2) - serial dok.
12:50 Gardeners' World (19)
14:00 Cudotwórcy VII (7)
15:00 Wakacyjne domy na wynajem (14) - lifestyle
15:55 Daleko od miasta XII
16:50 Gardeners' World (22)
18:00 Ucieczka na wieś XXV
19:00 Wielkie projekty: Australia X - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XIII
21:00 Cudotwórcy VII (8)
22:00 Przekopiemy Ci ogródek
22:55 Gardeners' World (9)

PLANETE+

12:35 Czego nam nie mówią o odchudzaniu - film dok.
14:35 Czy warto pościć?
15:50 Niezwykłe podróże koleją XIV (7) - serial dok.
16:55 Premiera: Dokąd dzisiaj? IV (125—128)
18:15 Świat z góry IX (14/14)
19:00 Nelly i Nadine
20:50 Niezwykłe podróże koleją XI (7/8) - serial dok.
22:00 Ludwik XIV, król tajnych agentów - serial dok.
00:20 Niezwykłe podróże koleją XIV (8) - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Gorączka złota: rzeka skarbów IV (6/15)
10:00 Klan z Alaski IV (6/19)
11:00 Złoto drwali (2/9)
12:00 Fani czterech kółek XIV
13:00 Nagi instynkt przetrwania VIII (9/18) - serial dok.
14:30 Strażacy - serial dok.
15:00 Złomowisko PL (2)
16:00 Złoto drwali II (6/8)
17:00 Porty: Hiszpania
18:00 Truckerki (7)
19:00 Złomowisko PL V
21:00 Gorączka złota XVI (23/24) - serial dok. USA 2025
22:00 Łowcy opali VIII (12/20)
23:00 Morze złota XIII (9)

TVP HISTORIA

11:40 Islandia: na granicy zimnej wojny (1) - film dok.
12:40 Amerigo Vespucci, zapomniany odkrywca
13:40 Królowie (5)
14:15 Polskie drogi (4)
15:40 Sensacje XX wieku
17:35 Czas honoru (5/13)
18:30 Encyklopedia II wojny światowej (85)
19:10 Flesz historii (759)
19:35 Królowie (44)
20:10 Zatoka szpiegów II (5)
21:00 Lucy Worsley i zagadki historii (1) - serial dok.
22:05 Białe Autobusy

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXV
13:05 Starożytni kosmici XVI
14:00 Wyjaśnić niewyjaśnione
14:55 Niewyjaśnione tajemnice świata III (7/7)
15:50 Gwiazdy lombardu XII
16:15 Gwiazdy lombardu: skarby Ameryki II (1/8)
17:10 II wojna światowa: planeta w ogniu (4) - serial dok.
18:10 Starożytni kosmici
20:00 Starożytni kosmici XIV
21:00 Gwiazdy lombardu XXV
22:00 Skarby Hitlera: ostatnia wyprawa - serial dok.
23:00 Piątka z historii (3,2)
23:55 Jak to wyjaśnić IV (5/20)

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Morski patrol: Hiszpania II (7/16) - serial dok.
16:00 Egipt: miejsce pełne tajemnic VI (4)
17:00 Rzym: początki imperium - serial dok. USA 2024
18:00 II wojna światowa: ukryta prawda (2/6) - serial dok.
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy IV (2/6) - serial dok.
20:00 Katastrofa w przestworzach XX (5/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Euroinżynieria - serial dok. USA 2026
22:00 Premiera: Megametro II

FOCUS TV

08:00 Byli sobie podróżnicy
08:50 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici II
10:00 Gwiazdy lombardu XVI
12:00 Niezwykłe osiągnięcia starożytności (9/10)
13:00 Poszukiwacze historii
14:00 Ostatni bastion Hitlera V (5,1/6) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III (1)
18:00 Rolnicy. Podlasie VIII
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Poszukiwacze historii
23:00 Bitwa o Okinawę
00:00 Starożytni kosmici XVI (10/20) - serial dok. USA 2024
01:00 Rolnicy. Podlasie IV

BBC EARTH

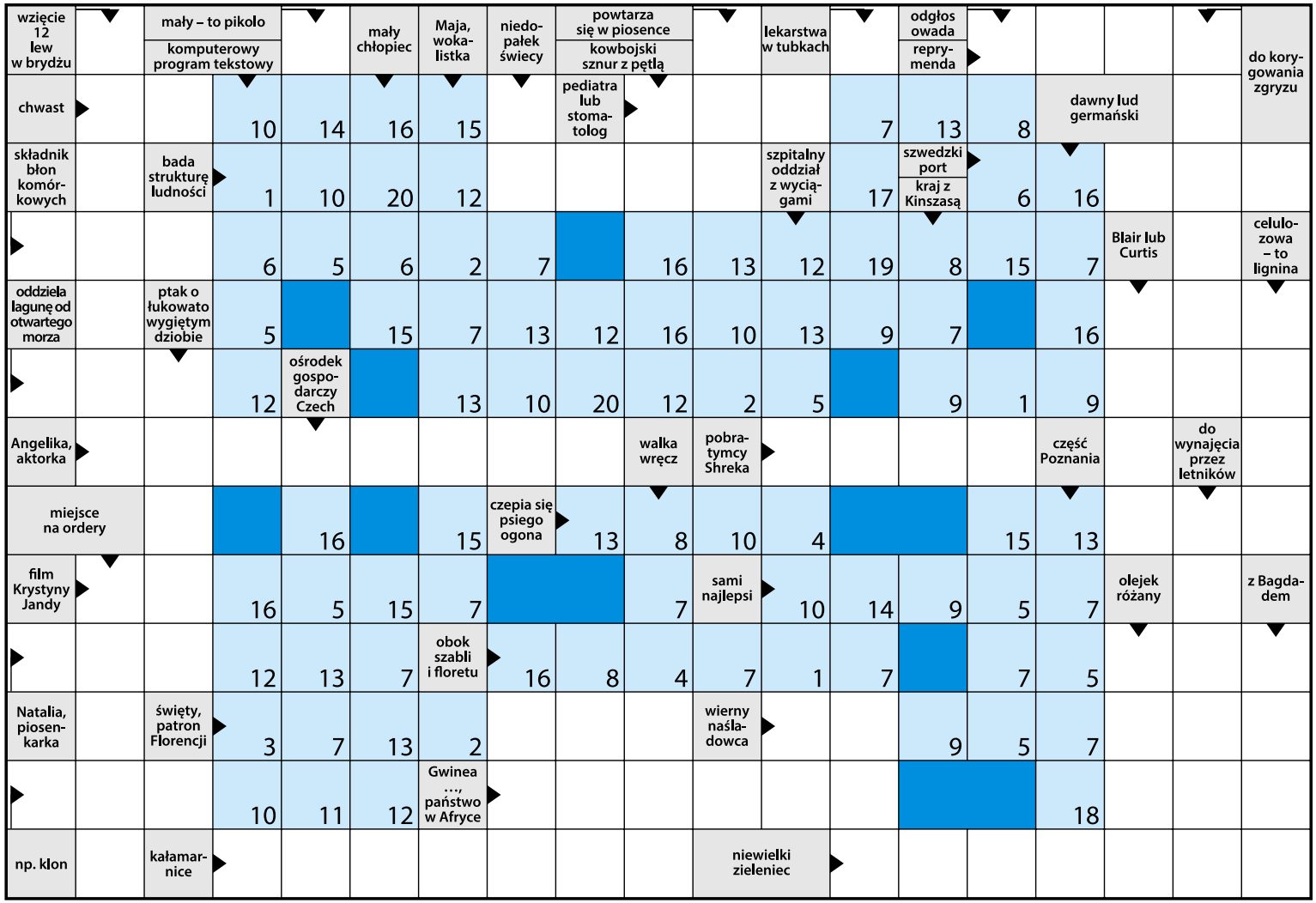
11:20 Skarby przeszłości i ich tajemnice V (6/6) - serial dok.
12:20 Planeta Ziemia II II (3/6)
13:25 Układ Słoneczny (4/5)
14:30 W okowach mrozu XII
15:25 Życie na pustkowiu XI
16:25 Pewnego razu w kosmosie (2/4) - serial dokumentalny
17:40 Skarby przeszłości i ich tajemnice V (6/6) - serial dok.
18:35 Planeta Ziemia III III
19:45 Planeta zmian II (2/2)
20:55 Życie na pustkowiu XI
21:55 W okowach mrozu XII
22:55 Bezsenność: australijska rewolucja Michaela Mosleya

POLSAT VIASAT HISTORY

12:35 Punkty zwrotne II wojny światowej (1/6) - serial dok.
13:40 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dokumentalny
14:35 Ramzes: władca Egiptu
15:35 Aleksander Wielki: legendarny zdobywca (2/3)
16:35 Wojny faraonów (4/4)
17:50 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (3/8)
18:55 Punkty zwrotne II wojny światowej (1/6) - serial dok.
20:00 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok.
21:00 Tajemnice Jezusa
22:05 Zaginione miasta Biblii (1,2/2) - serial dok. Wlk. Bryt. 22

eprasa.pl d3dcb7cdf2

szyfropanorama

Tu wpisz litery z pól oznaczonych cyframi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Rozwiązanie krzyżówki

1	6	2	7	20	12				
13	12	11	10	13	12	11	10		

Rozrywka w „Wyborczej”

Codzienna porcja łamigłówek od poniedziałku do soboty na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej”

JAK ROZWIĄZAĆ SZYFROPANORAMĘ?

Część „panoramiczną” należy rozwiązać jak zwykłą krzyżówkę panoramiczną.
Przy okazji część liter z wpisywanych haseł wypełni niektóre pola zaznaczone kolorem, czyli te należące do szyfrokrzyżówki.
W niej każdej liczbie odpowiada inna litera.
„Rozkodowane” litery można wpisywać do pustych pól pod diagramem (pola 1-20).

Aby odczytać hasło trzeba przepisać je do właściwych kratek w polu „rozwiązanie krzyżówki”.

Rozwiązanie z wydania 17 kwietnia:
BAZAR SZEMBEKA

APLIKACJA WYBORCZEJ

Jeszcze więcej rozrywki w aplikacji i na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej”

wyborcza

PROSTO Z POLSKI

TYGODNIK

Piątek, 24 kwietnia 2026 | Redaktor prowadzący **Dariusz Kortko**

Tańsza majówka w Zakopanem

Górale wprowadzają kartę turysty ze zniżkami

Zakopiańska Karta Turysty zacznie działać od majowego weekendu. To zestaw profitów obejmujących m.in. tańsze bilety do atrakcji turystycznych, miejsc rozrywki, stref rekreacji czy restauracji – zapowiadają urzędnicy.

Bartłomiej Kuraś

Wprowadzenie Karty Turysty zapowiedział burmistrz Zakopanego Łukasz Filipowicz, który dwa lata temu wygrał wybory samorządowe, odsuwając od władzy ekipę Prawa i Sprawiedliwości.

– Chciałbym, by Zakopane było kojarzone przede wszystkim z turystyką – mówił burmistrz.

Majówka z Kartą Turysty

Karta zacznie obowiązywać od 1 maja. „Uwielbiasz zwiedzać? Interesuje Cię historia, kultura Zakopanego i całego Podhala? A może planujesz aktywny wypoczynek, rodzinny pobyt albo chcesz odkrywać lokalne smaki – od tradycyjnej kuchni po bardziej wykwintne propozycje restauracji? Karta Turysty została stworzona właśnie dla Ciebie" – przekonuje urząd miasta.

Karta Turysty to system benefitów, który umożliwia korzystanie z ponad 100 atrakcji turystycznych, kulturalnych i rekreacyjnych w Zakopanem. Obejmuje m.in. tańsze bilety do atrakcji turystycznych, miejsc rozrywki, stref rekreacji czy restauracji partnerskich – dopasowanych do różnych potrzeb i stylu podróżowania.

To także przewodnik po mieście. W jednym miejscu turysta znajdzie ważne informacje: opisy szlaków i atrakcji, dane o instytucjach kultury, rozkłady jazdy komunikacji oraz informacje o punktach użyteczności publicznej.

Z karty można korzystać już na etapie planowania podróży. Wystarczy rejestracja online, aby zapoznać się z pełną ofertą Zakopanego. Po przyjeździe do miasta, podczas zameldowania w obiekcie noclegowym, należy zapłacić opłatę miejscową, która otwiera dostęp do benefitów.

Projekt współtworzą z samorządem lokalne firmy, instytucje i obiekty.

Jak zdobyć Kartę Turysty? Na podany przy zameldowaniu adres e-mail turysta otrzymuje indywidualny kod, który umożliwia korzystanie ze zniżek. Karta działa przez cały pobyt w Zakopanem, a wygasa automatycznie ostatniego dnia o godzinie 23:59.

Zakopane wciąż polską stolicą gór

Zakopane, mimo wielu narzekań turystów, wciąż cieszy się popularnością. Wygrało tegoroczny ranking magazynu Travelist, przeprowadzony pod patronatem Polskiej Organizacji Turystycznej, na najpopularniejszą górską miejscowość w Polsce. Uzyskało 17,36 proc. głosów. Drugie miejsce zajęła Krynica-Zdrój (13,61 proc.), a trzecie – Karpacz (13,53 proc.). Z kolei w kategorii „miejscowość nad morzem" głosujący najchętniej wskazywali Kołobrzeg, który uzyskał 22,74 proc. głosów. Na podium znaleźli się również reprezentanci Trójmiasta: Gdańsk (19,87 proc.) oraz Sopot (12,06 proc.).

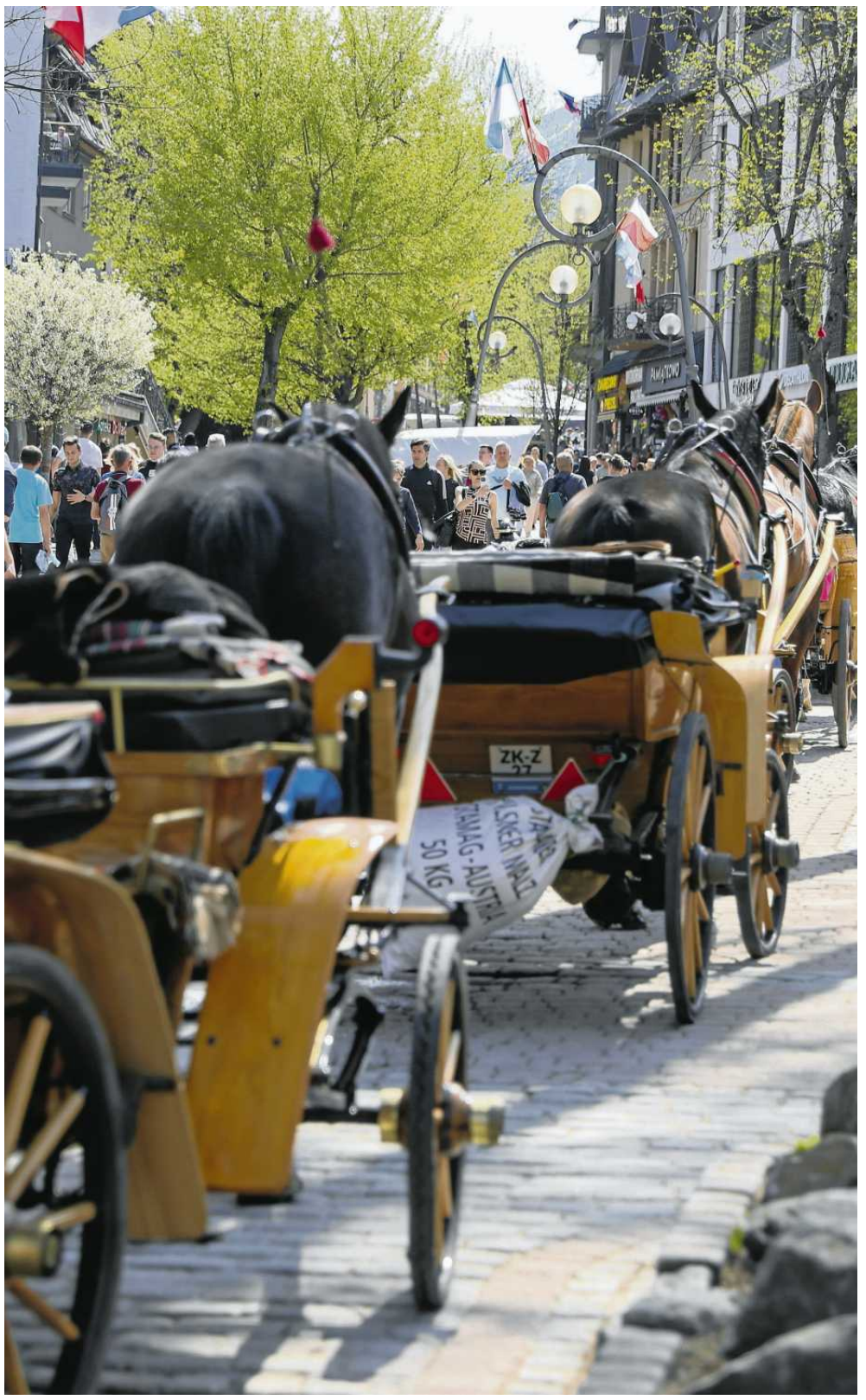
Z wyników rankingu zadowolony jest burmistrz Filipowicz: – To już trzecia edycja tego prestiżowego plebiscytu i po raz trzeci Zakopane zwycięża w swojej kategorii. Dla nas to niezwykle ważny sygnał, potwierdzenie, że od wielu, wielu lat Zakopane pozostaje ulubioną destynacją zimową zarówno dla Polaków, jak i turystów z zagranicy.

Dodaje, że ranking to dla niego „zobowiązanie, by Zakopane pozostawało liderem, najpopularniejszą miejscowością w górach również w kolejnych sezonach".

Jak to się ma do powszechnych narzekań na Zakopane?

– Wszyscy jeżdżą do Zakopanego, więc każdy chce zobaczyć, jak tu jest, bo to jedyne takie miejsce w kraju, miasto pod Tatrami. Tego, w sensie geograficznym, już nie zmienimy, Zakopane jest naszą polską Mekką – twierdzi Maciej Pinkwart, autor książki „Mit Zakopanego i mity zakopiańskie", pierwszy kustosz Muzeum „Atma".

Z kolei Maciej Nowak, recenzent kulinarny i wicedyrektor Teatru Polskiego w Poznaniu, ma taką obserwację: – Narzekanie na Zakopane stało się tanie i łatwe. To eleganckie towarzystwo, narzekające na Zakopane, już nie ma kłopotu z tłumami i jedzeniem ze sztancy, gdy jedzie w Alpy, do górskich miejscowości we Włoszech czy Austrii. Mechanizmy masowej turystyki są nieubłagane, to wszędzie wygląda bardzo podobnie. A Zakopane dla nas, Polaków, jest wzruszające przez tradycję i kulturę. I dlatego budzi moją sympatię.

• **Od wielu lat Zakopane jest jednym z najpopularniejszych miejsc wypoczynku zarówno dla Polaków, jak i turystów z zagranicy** FOT. MAREK PODMOKŁY / AGENCJA WYBORCZA.PL

Zakopane wciąż popularne

17,36

PROCENT

• **Tyle głosów zdobyło Zakopane w tegorocznym rankingu magazynu Travelist na najpopularniejszą górską miejscowość w Polsce**

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Bartłomiej Kuraś

Zbigniew Ziobro mógłby zostać Madziarem

Królestwo Węgier obejmowało niegdyś ziemie, któe dzisiaj są częścią Słowacji, Ukrainy, Serbii, Rumunii, Słowenii, Chorwacji, Austrii i Polski. Po przegranej pierwszej wojnie światowej i traktacie zawartym w Trianon w 1920 roku królestwo utraciło ponad 70 proc. terytorium.

Politycy na Węgrzech często grają na resentymentach, wspominają nawet dawny graniczny spór ich kraju o Morskie Oko w Tatrach. Zresztą w herbie Węgier, przywróconym w 1989 roku, do dzisiaj symbolicznie przedstawione są Tatry.

Podczas rządów Viktora Orbana parlament węgierski przyjął ustawę, która pozwala mieszkańcom dawnego Królestwa Węgier uzyskać węgierskie obywatelstwo. Przeciwko ustawie nie zaprotestował żaden sąsiad Węgier, z wyjątkiem Bratysławy, która zarzuciła Budapesztowi dążenie do przywrócenia granic dawnego Królestwa Węgier (Słowacja była sporą jego częścią, jako tzw. zwane Górne Węgry).

W Polsce ustawa przeszła bez echa, choć Królestwo Węgier obejmowało też niewielkie terytoria dzisiejszej Polski – na Spiszu, Orawie i w Beskidzie Sądeckim.

Za czasów zwierzchnictwa Budapesztu nad tymi regionami językiem wykładowym w szkołach był węgierski, a przodkowie wielu żyjących tam do dzisiaj rodzin uważali się za Madziarów. W sąsiedniej Słowacji zainteresowanie węgierskimi paszportami wyraziło około 10 procent społeczeństwa.

Sprawa dotyczy Polski w marginalnym stopniu, jednak uchwalone przez rząd Orbana prawo wciąż obowiązuje. Mieszkańcy Spiszu z zamkiem w Niedzicy, Orawy i Beskidu Sądeckiego mogą się doszukiwać węgierskich korzeni i wnioskować o paszporty z Budapesztu. W myśl węgierskiego prawa o przyznanie obywatelstwa można się starać w uproszczonym trybie, jeśli jest się niekaranym potomkiem obywateli Węgier (którymi byli także mieszkańcy Królestwa Węgier) i zna się język węgierski.

Krynica-Zdrój, rodzinna miejscowość Zbigniewa Ziobry, należała niegdyś do Węgier

Na terenie Beskidu Sądeckiego do Królestwa Węgierskiego należało Państwo Muszyńskie. Obejmowało Muszynę z zamkiem nad rzeką Poprad i Tylicz oraz wsie: Andrzejówka, Banica, Berest, Brunary Niżne, Brunary Wyżne, Byliczna, Czarna, Czerna, Czertyżne, Dubne, Florynka, Izby, Jastrzębik, Jaśkowa, Kamianna, Krynica, Leluchów, Milik, Mochnaczka Niżna, Mochnaczka Wyżna, Muszynka, Piorunka, Polany, Powroźnik, Słotwiny, Stawisza, Szczawnik, Śnietnica, Wawrzka, Wierchomla Mała, Wierchomla Wielka, Wojkowa, Złockie, Zubrzyk i Żegiestów.

W 1770 r. Królestwo Węgier przejęło dobra muszyńskie i znaczną część Sądecczyzny po wsie Dąbrowę, Mogilno i Boguszę pod Nowym Sączem. Mieszkańcy tych terenów stali się obywatelami Węgier.

Czy Zbigniew Ziobro, który wychowywał się w Krynicy i skąd pochodzi jego rodzina, będzie wnioskował o węgierski paszport?

Były minister sprawiedliwości, ścigany przez polski wymiar sprawiedliwości, mieszka teraz w Budapeszcie, z azylem udzielonym przez rząd Viktora Orbana. Podobnie jak inny działacz PiS, Marcin Romanowski – choć nie ma on związków z Królestwem Węgier, bo pochodzi z województwa kujawsko-pomorskiego.

Węgierskie przepisy stanowią, że jeśli uchodźca otrzymał węgierskie obywatelstwo, sąd nie będzie go mógł wydać państwu, które go ściga. Uchodźcy mogą uzyskać obywatelstwo nie tylko jako potomkowie obywateli Królestwa Węgier.

„Węgry, podobnie jak Polska, mogą przyznać obywatelstwo cudzoziemcowi w szczególnych przypadkach, w interesie państwa. To bardzo pojemna konstrukcja prawna. Formalnie decyduje o tym prezydent Węgier, ale działa na podstawie rekomendacji rządu (ministra spraw wewnętrznych). Cudzoziemiec nie musi spełniać żadnych wymogów formalnych, czyli lat zamieszkania w kraju, znajomości języka, stabilności dochodu" – informuje „Rzeczpospolita".

Jej dziennikarze zapytali Marcina Romanowskiego, czy rozważa możliwość starania się o obywatelstwo węgierskie. Polityk nie udzielił odpowiedzi. Za to Zbigniew Ziobro wyznał: – Rozważam różne scenariusze, ale nie wystąpiłem o obywatelstwo węgierskie i nie zamierzam tego robić. Chciałbym walczyć na uczciwych zasadach w Polsce, ale rządzący dziś nie chcą mi umożliwić sporu, który chciałbym toczyć transparentnie, na oczach mediów – stwierdził.

Były minister sprawiedliwości o rychłym powrocie do rodzinnej Krynicy-Zdrój, która dawniej była częścią Królestwa Węgier, nie wspomniał słowem.

Trasa S8

Wrak myśliwca Luftwaffe na budowie drogi szybkiego ruchu

• **Budowa trasy S8 z Wrocławia do Kłodzka to jedna z kluczowych inwestycji drogowych na Dolnym Śląsku** FOT. MATERIAŁY GDKIA

Na budowie drogi S8 odkryto wrak niemieckiego myśliwca z czasów II wojny światowej. Konserwator sprawdza, czy były tam też szczątki ludzkie.

Jessica Krysiak

Daniel Gibski, dolnośląski wojewódzki konserwator zabytków potwierdza, że odkrycie zostało formalnie zgłoszone przez wykonawcę inwestycji. Wydobyte elementy samolotu zostały już przewiezione do magazynu nadzoru archeologicznego wykonawcy. Wkrótce wydobyto także silnik maszyny.

Wrak niemieckiego myśliwca na budowie drogi

Daniel Gibski ujawnia też, że odnaleziony wrak to najpewniej niemiecki Focke-Wulf Fw 190.

– To jeden z podstawowych myśliwców Luftwaffe – mówi konserwator. Maszyny, produkowane od 1941 roku, były wykorzystywane zarówno do walki powietrznej, jak i samoloty szturmowe. Fw 190 brał udział w działaniach na wszystkich frontach europejskich, również nad terytorium dzisiejszej Polski. W rejonie Dolnego Śląska Niemcy odnotowali w czasie wojny liczne straty tego typu maszyn, głównie w wyniku awarii technicznych i walk powietrznych.

Gibski dodaje, że po wstępnym zabezpieczeniu znaleziska, szczątki samolotu zostaną przekazane do muzeum, gdzie zostaną poddane będą dalszej konserwacji i analizie przez specjalistów.

Pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu weryfikują informacje, czy odkryte zostały także szczątki ludzkie. Sygnał o takiej możliwości miał dotrzeć do urzędu 10 kwietnia w formie maila od pracownika Fundacji POMOST, która zajmuje się poszukiwaniem i zabezpieczaniem szczątków żołnierzy.

Cmentarzysko kultury unietyckiej

To nie pierwsze odkrycie na odcinku S8 między Jordanowem Śląskim a Łagiewnikami. W sierpniu zeszłego roku odsłonięto tam m.in. cmentarzysko kultury unietyckiej. Konserwator wytypował na trasie łącznie 22 stanowiska archeologiczne.

Przypominamy, że budowa S8 z Wrocławia do Kłodzka to jedna z kluczowych inwestycji drogowych w regionie. Trasa, któa jest przedłużeniem A8 i istniejącej S8, kończącej się w rejonie Magnic, została podzielona na siedem odcinków o łącznej długości niemal 80 km. Na fragmencie Jordanów Śląski – Łagiewniki Zachód zimą prowadzono odhumusowanie terenu, wymianę gruntu, montaż stalowych przepustów oraz roboty zbrojarskie i betoniarskie przy obiektach mostowych. Przygotowano teren pod rondo na DK8, zakończono przebudowę wodociągu i gazociągu na DK39 oraz kontynuowano usuwanie kolizji z istniejącymi sieciami.

Wrak znajdował się bezpośrednio w śladzie prowadzonych robót budowlanych. Konserwator zapewnia jednak, że odnalezienie maszyny nie powinno wpłynąć na harmonogram budowy S8. – A jeśli już tak się zdarzy, to opóźnienia będą nieznaczne i wystąpią na ograniczonym odcinku – podkreśla Gibski.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34430576

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

wyborcza.pl

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

W sprzedaży!

TEMAT NUMERU:

WRAŻLIWY JAK CHŁOPIEC

oraz:

- **Jak pomóc dziecku w kryzysie**
- **Dojrzewanie. Jak zrozumieć nastolatka**
- **Szkoła nie musi być najważniejsza**
- **Rodzic przyjacielem**

żyć lepiej
psychologia codziennie

Więcej o psychologii czytaj na **wysokieobcasy.pl/zyclepiej**

EDEKA center Schwedt
ODER-CENTER
ZAKUPY W SCHWEDT

Oferta obowiązuje od 27 do 30.04.2026 lub do wyczerpania zapasów.

1 maja - ZAMKNIĘTE!

Żelki Trolli
różne rodzaje
1 kg = 5,27 €
n.c. = 1,09 €
opak. 150 g
28% TANIEJ
SUPER CENA 0.79

Czekolada Ritter Sport
różne rodzaje
1 kg = 11,10 €, n.c. = 1,99 €
opak. 100 g
44% TANIEJ
SUPER CENA 1.11

Kawa Mövenpick
różne rodzaje
1 kg = 11,98 €
n.c. = 9,49 €
opak. 500 g
32% TANIEJ
SUPER CENA 6.49

Cukierki Celebrations
1 kg = 16,08 €
n.c. = 4,49 €
opak. 186 g
33% TANIEJ
SUPER CENA 2.99

Chipsy Chio
różne rodzaje
1 kg = 10,09 €
n.c. = 1,99 €
opak. 110 g
44% TANIEJ
SUPER CENA 1.11

Batoniki Balisto
różne rodzaje
1 kg = 13,45 €
n.c. = 3,49 €
opak. 148 g
43% TANIEJ
SUPER CENA 1.99

Toffifee 5-pak
1 kg = 7,98 €
n.c. = 5,89 €
opak. 5 szt. = 625 g
15% TANIEJ
SUPER CENA 4.99

Wszystkie ceny w euro. n.c. = najniższa cena z ostatnich 30 dni.

INSTAGRAM

EDEKA center • Landgrabenpark 1 • 16303 Schwedt/Oder • godziny otwarcia: pon. – sob. 8:00 – 20:00

Wydawca: Dritte EDEKA-Markt Minden-Hannover GmbH, Wittelsbacherallee 61, 32427 Minden

FACEBOOK

Szczecin/34427632

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Raków Częstochowa

Koniec współpracy z firmą Zondacrypto

W maju zeszłego roku częstochowscy radni bez dyskusji zgodzili się, aby stadion piłkarski na Rakowie nosił nazwę „Zondacrypto Arena". Teraz klub oficjalnie potwierdza jednostronne zerwanie umowy.

Marek Mamoń

• **Reklamy giełdy Zondacrypto na stadionie Rakowa Częstochowa**
FOT. GRZEGORZ SKOWRONEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Raków był pierwszym klubem piłkarskim w Polsce, który zawarł umowę sponsorską z firmą Zondacrypto. Współpracę rozpoczęto w 2023 roku, gdy rządził PiS, a politycy tej partii zapałali miłością do klubu z ul. Limanowskiego. Logotyp Zondacrypto pojawił się m.in. na koszulkach piłkarzy, na stadionie i w mediach społecznościowych Rakowa Częstochowa.

BILETY ZA KRYPTOWALUTY

Kibice mogli kupować bilety oraz karnety na mecze Rakowa za pomocą kryptowalut, a w styczniu 2025 roku RKS Raków Częstochowa zrealizował pierwszy w Polsce transfer piłkarski kryptowalutami, sprowadzając Ibrahimę Secka. Za pośrednictwem oficjalnej strony klubu nauczano, jak inwestować w kryptowaluty. Nowi klienci rejestrujący się kodem MEDALIKI, mogli otrzymać bonus w postaci 10 dolarów w kryptowalucie.

„Zondacrypto rozpoczęła przygodę z marketingiem sportowym właśnie w Częstochowie. Jesteśmy zachwyceni otwartością klubu, ale też determinacją w chęci poznania specyfiki blockchainu i rynku kryptowalut" – mówił cytowany na oficjalnej stronie internetowej firmy Krzysztof Sikora, Sponsorship Project Coordinator zondacrypto.

Firma zaangażowała się w różne przedsięwzięcia (np. objęła mecenatem mural trenera Marka Papszuna), zapowiedziała wsparcie dla stadionu przy ul. Limanowskiego. To już przeszłość, choć umowa z klubem miała obowiązywać do końca sezonu 2027/2028.

W ostatnich tygodniach sponsor Rakowa wpadł w gigantyczne problemy. Działacze Rakowa, pytani przez dziennikarzy, czy firma wywiązuje się z umowy, długo robili dobrą minę do złej gry, zasłaniając się tajemnicą handlową. Wreszcie, w piątek 17 kwietnia, rzecznik prasowy klubu potwierdził mediom, że „od kilku dni wraz z prawnikami klub szukał odpowiedniej podstawy prawnej, by rozwiązać umowę".

– Klub wysłał oświadczenie o rozwiązaniu umowy, analizowaliśmy możliwości formalno-prawne i zdecydowaliśmy się na rozpoczęcie procedury jednostronnego rozwiązania umowy – potwierdza oficjalnie rzecznik prasowy RKS Raków Damian Markowski.

Reklamy sponsora znikną ze stadionu przy Limanowskiego. Wkrótce rozpoczną się prace związane z usunięciem brandingu giełdy kryptowalut. Piłkarze z Częstochowy zagrają jeszcze z logotypem Zondacrypto na koszulkach w niedzielnym meczu z Cracovią.

Raków Częstochowa jest pierwszym w Polsce klubem, który podjął stanowczą decyzję. Umowy z Zondacrypto posiadają jeszcze Polski Komitet Olimpijski, Pogoń Szczecin, GKS Katowice i Lechia Gdańsk.

Przemysław Kral, prezes Zondacrypto, opublikował w swoich mediach społecznościowych prawie 20-minutowe oświadczenie. Mówi m.in. o sytuacji spółki, byłym, zaginionym prezesie Sylwestrze Suszku oraz wskazuje podmioty, które miały się – rzekomo celowo – przyczynić do tego, że firma znalazła się w nieciekawej sytuacji.

TUSK O ZONDACRYPTO

Tymczasem w piątkowym głosowaniu Sejm ponownie nie zdołał odrzucić weta prezydenta do ustawy o rynku kryptoaktywów. Ustawa zawetowana przez prezydenta wprowadzała m.in. środki nadzorcze, np. umożliwiała KNF wstrzymanie oferty publicznej kryptowalut. Według Karola Nawrockiego przepisy były zbyt restrykcyjne. Z kolei koalicja rządząca uważa, że brak ustawy tworzy luki prawne.

Przed głosowaniem Donald Tusk odniósł się do sprawy Zondacrypto. Premier powiedział, że firma powstała w „okolicznościach zasługujących na mocny film kryminalny".

– Założyciel zaginął w nieznanych okolicznościach, według wszystkich przypuszczeń nie żyje – podkreślał.

Tusk zauważył, że „wielka kariera" Zondacrypto zaczęła się w 2022 roku. – U źródeł sukcesu finansowego tej firmy stoją nie tylko rosyjskie pieniądze powiązane z tzw. bratwą, czyli jedną z najważniejszych grup mafijnych w Rosji, ale także ze służbami rosyjskimi – powiedział. ●

OGŁOSZENIE
Kraj/34424936

SUPER MIASTA REGIONY
DŁUGOWIECZNI | wyborcza.pl

PLEBISCYT

Wybieramy najlepsze pomysły i praktyki, które wspierają seniorów!

Głosuj na

Wyborcza.pl/Supermiasta

REKLAMA

PARTNERZY GŁÓWNI

DOLNY ŚLĄSK
Warszawa

PARTNERZY

Mazowsze. serce Polski
WARMIA MAZURY
BB 2026 Bielsko-Biała Polska Stolica Kultury
KATOWICE dla odmiany
Kraków
PRZEBOJOWE OPOLE
Sopot
WAŁBRZYCH

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Medycyna

Rozmowa pomaga leczyć

Paweł Trzciński ze szpitala w Gorzowie uczy lekarzy, jak powinni rozmawiać z pacjentami. – Dobra komunikacja zmniejsza ryzyko błędów medycznych – mówi.

ROZMOWA Z
PAWŁEM TRZCIŃSKIM,
specjalistą ds. komunikacji*

MAJA SAŁWACKA: Ogląda Pan seriale medyczne? W „Ostrym dyżurze" lekarze rzucają półsłówkami, każdy rozumie nawet spojrzenie. Taka rewolucja czeka lekarzy w Gorzowie?
PAWEŁ TRZCIŃSKI: – Nie oglądam seriali medycznych. Nie oglądają ich też lekarze, z prostego powodu – mamy to wszystko w pracy, po co przynosić pracę do domu? Nie oglądam także z powodu błędów w scenariuszach, praca w szpitalu często nie wygląda, jak na filmie. Naszą rewolucję oparliśmy o amerykańskie protokoły, doświadczenie lekarzy z USA.

Komunikacja w medycynie zaczyna być traktowana bardzo poważnie, pojawia się jako przedmiot w programach uczelni medycznych, jest jednym ze standardów w procesie akredytacyjnym szpitali.
– Bo jest kluczowa! Amerykańskie badania wykazały, że większość pacjentów oczekuje od swojego lekarza, że zostaną wysłuchani. 60 proc. – przeprowadzenia badań, a 25 proc. chce jedynie recepty. Polskie badania potwierdzają, że pacjenci mają silną potrzebę bycia wysłuchanym. Na podstawie tej relacji oceniają fachowość lekarza, tymczasem w praktyce lekarze bardzo rzadko pozwalają pacjentowi dokończyć pierwszą wypowiedź! Mówią, że są przeciążeni pracą, mają tłum oczekujących przed gabinetem i ograniczony czas na badanie.

Dlatego tak świetnie powodzi się szarlatanom! Ich podcasty trwają godzinami, odpowiadają na pytania zadane w komentarzach, pacjent czuje się dopieszczony.
– Naciągacze są zazwyczaj sprawni w komunikacji, wygrywają tym ze świetnie wykształconymi lekarzami. Badania dotyczące przestrzegania lekarskich zaleceń pokazują, że w wielu chorobach przewlekłych średnio jedna czwarta pacjentów nie stosuje się do zaleceń profilaktyki i leczenia, a w niektórych schorzeniach odsetek ten sięga nawet połowy pacjentów. Powód? Jeśli lekarz nie rozmawia z pacjentem, o 20 proc. rośnie ryzyko, że nie będzie on przyjmował leków. A komunikując się, budujemy zaufanie i tworzymy relację osobistą. Zalecenia osoby znajomej, godnej zaufania mają wyższą wagę niż spisane na recepcie i trudne do odczytania.

Jak powinni mówić lekarze?
– Precyzyjnie. Przeciętny pacjent oddziału internistycznego podczas hospitalizacji spotyka się średnio z 17 pracownikami ochrony zdrowia, w tym przeciętnie z 6 lekarzami i 11 pielęgniarkami lub ratownikami medycznymi. Każda z tych osób zdobywa i przekazuje dalej informacje o stanie zdrowia pacjenta, a przecież nie wszystkie spostrzeżenia trafiają do dokumentacji medycznej.

Co robić, żeby nie skończyło się jak w zabawie w głuchy telefon?
– Niewłaściwa komunikacja może prowadzić do śmierci pacjenta. Od 25 lat pracuję w sektorze ochrony zdrowia i niestety zbyt często spotykałem się z takimi sytuacjami. Lekarz np. nie zapoznał się wnikliwie z dokumentacją pacjenta, a kolejni patrzyli już tylko na jego ustalenia, więc ostatecznie chirurdzy na bloku nie dostali informacji, że pacjent przyjmował leki przeciwzakrzepowe. W innym przypadku pacjent na oddziale potrzebował pilnej pomocy anestezjologa, personel był przekonany, że lekarz przyjdzie do nich, a anestezjolodzy czekali na pacjenta na swoim oddziale. To rzadkie przypadki, ale się zdarzają.

• **Paweł Trzciński**
FOT. FRANCISZEK MAZUR / AGENCJA WYBORCZA.PL

Amerykanie wyliczyli, ile kosztuje zła komunikacja.
– Eksperci przejrzeli jedną z największych w USA baz danych spraw o błędy medyczne. Analizowali 23 tys. zdarzeń i stwierdzili, że ponad 7 tys. można przypisać błędom w komunikacji. Skutkiem było niemal 2 tys. zgonów pacjentów, których można było uniknąć, ponad 1,7 mld dolarów wypłaconych odszkodowań. Joint Commission, pozarządowa amerykańska organizacja zajmująca się bezpieczeństwem pacjentów, wskazała, że 80 proc. poważnych błędów medycznych w amerykańskich szpitalach to wynik złej komunikacji personelu podczas przekazywania pacjenta między zmianami lub oddziałami.

Zaczynam się bać...
– Nawet najbardziej profesjonalne środowisko może popełniać i popełnia błędy. Jeśli pacjent leży tydzień w szpitalu i ma kontakt z kilkunastoma osobami, a każda z nich musi prawidłowo ocenić jego stan, zapamiętać stosowane leki i historię choroby, to nie jest już tylko kwestia relacji z lekarzem prowadzącym, lecz złożony system komunikacyjny, który na każdym etapie może zostać zakłócony. To dlatego szpitale zarządzane w sposób świadomy, przykładają wielką wagę do komunikacji wewnętrznej.

Szkolenia, które wprowadzacie w szpitalu w Gorzowie, obejmą wszystkie oddziały?
– Tak. W medycznej standardem komunikacji profesjonalnej są protokoły komunikacyjne. Kiedy potocznie myślimy o komunikacji, jawi się nam ona jako coś nieokreślonego, mglistego. Okazuje się jednak, że komunikację w medycynie można skutecznie standaryzować, jak procedurę chirurgiczną. Po jej wdrożeniu ludzie przestają umierać z powodów, które nie mają nic wspólnego z brakiem wiedzy medycznej personelu. W pracy z zespołami medycznymi przykładamy wagę do tego, żeby odpowiednie osoby właściwie powiedziały to, co powinny przekazać i w odpowiednim czasie. I żeby zostały zrozumiane. Taka jest najprostsza definicja skutecznej komunikacji.

Jest kilka dobrych protokołów medycznych.
– Najbardziej popularny to SBAR, skrót, który po polsku brzmiałby jak STOR, czyli Sytuacja, Tło, Ocena, Rekomendacja. W trakcie rozmowy opartej o SBAR należy uporządkować komunikat dotyczący pacjenta według wskazanej kolejności. Jest to szczególnie przydatne w sytuacji kryzysowej. Gdy mamy wiele danych, targają nami emocje, a po drugiej stronie jest np. osoba stojąca wyżej w hierarchii formalnej, więc stworzenie klarownego przekazu może być problemem. Tymczasem każda sekunda wpływa na zdrowie pacjenta. Jasna struktura, własne notatki i znajomość tego samego protokołu przez nadawcę i odbiorcę są kluczowe. Przeciwieństwem komunikacji o jasnej strukturze jest model „zasugeruj i miej nadzieję, że się domyśli". Przekazanie informacji „nie wprost" to krucha nadzieja, że druga osoba odczyta prawidłowo nasze sugestie i wdroży je w życie.

Podczas szkoleń podaje pan przykłady z amerykańskich szpitali, które zakończyły się fatalnie.
– Bo przykłady uczą najlepiej.

Proszę o przykład.
– Pielęgniarka obserwuje pacjenta po operacji. Jego ciśnienie spada, jest blady, skarży się na bóle brzucha. Pielęgniarka podejrzewa krwawienie wewnętrzne. Zwraca się do lekarza: „Panie doktorze, nie chcę przeszkadzać, ale pacjent jakoś tak... nie wygląda najlepiej. Ciśnienie mu trochę spadło. Może by tak na niego rzucić okiem? Kiedy pan doktor będzie miał chwilę?". Lekarz, zajęty innym pacjentem, rejestruje taką informację jako rutynową obserwację, a nie jak alarm. Nie przychodzi od razu. Pacjent traci krew i umiera. Prawidłowy komunikat ze strony pielęgniarki postawiłby chirurga na nogi: „Doktorze, podejrzewam krwawienie wewnętrzne. Proszę o natychmiastowe badanie."

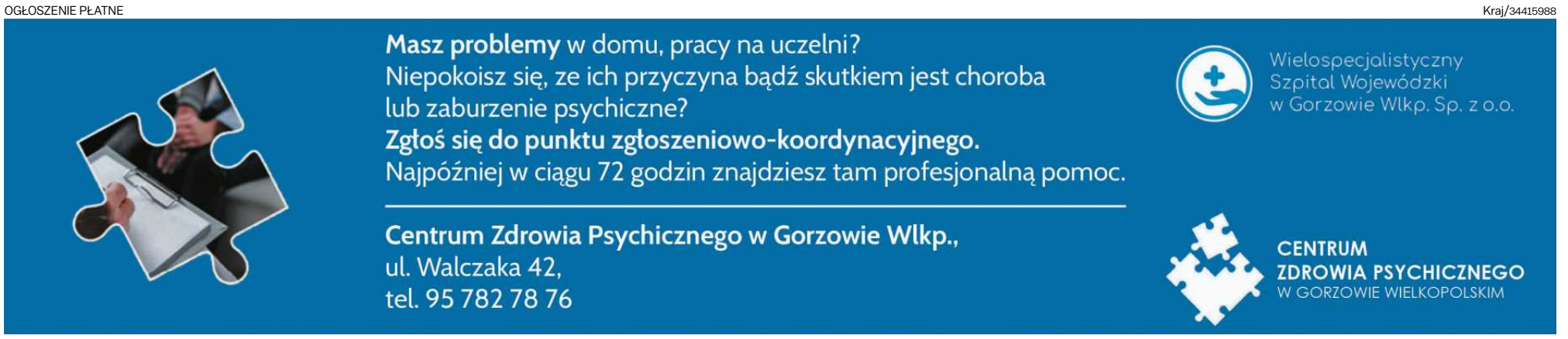
Komunikacja „na wprost" postrzegana jest jak grubiaństwo, wykraczanie poza kompetencje. Winne są kwestie kulturowe?
– W przeszłości, w tradycyjnej kulturze medycznej pielęgniarka, która powiedziałaby lekarzowi „podejrzewam krwawienie", mogłaby usłyszeć: „Wie pani, kto tu jest lekarzem?". Powiedzenie wprost wiąże się z ryzykiem publicznej kompromitacji. Aluzja, owijanie w bawełnę daje wyjście awaryjne: „Ja przecież tylko mówiłam, że coś nie wygląda dobrze". Tutaj z pomocą przychodzi protokół SBAR, który „wymusza" klarowność przekazu. Co ciekawe, system był pierwotnie wykorzystywany na amerykańskich okrętach podwodnych, potem został upowszechniony w medycynie i jako standard promuje go WHO. Stosuje go już wiele innych branż, bo jest prosty i użyteczny. ●

Rozmawiała Maja Sałwacka

Paweł Trzciński jest specjalistą ds. komunikacji, rzecznikiem prasowym Wielospecjalistycznego Szpitala Wojewódzkiego w Gorzowie. W przeszłości był rzecznikiem kilku ministrów zdrowia, m.in. Zbigniewa Religi.

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34415988

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Supermiasta i Superregiony

Dom kultury łączy pokolenia

Do Sklepiku ze Świętym Spokojem przychodzą „zetki", „milenialsi" i „silverzy". Miejsca mało, więc ludzie się do siebie przysiadają i rozmawiają

Robert Robaszewski

• **Sklepik ze Świętym Spokojem organizuje wiele wydarzeń i spotkań** FOT. SKLEPIK ZE ŚWIĘTYM SPOKOJEM

Przepraszam, co tu się mieści? – pyta nieśmiało Janina. – To jest zatorzańskie miejsce aktywności lokalnej. Można się u nas napić kawy, herbaty, zjeść ciasto. Można pooglądać sztukę, przyjść na szkolenie, koncert, pogadankę – wylicza Marta Markuszewska, właścicielka tego miejsca. Janinę to trochę dziwi, bo przecież przez lata był tu sklep z chemią i kosmetykami.

– Na sztaludze w oknie – podpowiada Marta – zawsze jest rozpiska tego, co się u nas dzieje. Można przyjść samemu i poczytać książkę albo zabrać koleżankę, wnuka, wnuczkę.

– To ja bym chciała prosić kawę. Czarną – wskazuje śmielej Janina, a w zamian słyszy, że nie ma cennika, każdy zostawia tyle, ile uważa.

WRÓCIĆ DO WCZORAJ

Warszawianka z urodzenia, Olsztynianka z wyboru. A skąd ten wybór? – Tak się życie potoczyło... – mówi i zapija niedopowiedzenie kawą. Janina urodziła się w zgiełku II wojny światowej. Jej mama walczyła w Powstaniu Warszawskim, zmarła dużo później, w wieku 91 lat, ponoć do samego końca nieźle się trzymała. Janina śmieje się, że geny ma właśnie po mamie, dlatego też trzyma się nienajgorzej.

Zdążyła się już rozsiąść w wygodnym fotelu, teraz ma czas, żeby się rozejrzeć: to omiecie wzrokiem lokal pełen obrazów i bibelotów sprzed dekad, to spojrzy przez panoramiczne okno z widokiem na ulicę Jagiellońską.

– Podoba mi się tutaj – mówi. – Lubię stare rzeczy, w domu też takie mam. O, to radio co tu stoi – podnosi głowę i wskazuje na radiolę pod ścianą – kojarzy mi się z radiem, które kupiłam sobie w latach 60., jak jeszcze byłam panną. Droga rzecz. Na górze miało adapter, ale jak któregoś razu oddałam je do naprawy, to mi fachowiec ten adapter wyciął.

Żal był wtedy ogromny, bo Janina uwielbiała puszczać na nim płyty gramofonowe. A może to były pocztówki dźwiękowe? Teraz już nie pamięta.

– Brakuje takich miejsc na naszym Zatorzu – wraca do rzeczywistości Janina. Może dzięki niemu teraz częściej będzie wychodzić z domu, dorzuci trochę urozmaicenia w tygodniu, a nie tylko: sklep, lekarz, apteka i tak w kółko.

Na razie postanowiła, że weźmie udział w najbliższej pogadance – spotkaniu dla osób, które doznały jakiejś straty, są w żałobie albo przeżywają trudny moment. Przyjdzie w piątek o osiemnastej.

„W PÓŁ DROGI" I „POMIĘDZY"

Sklepik jest „w pół drogi" i „pomiędzy". Balansuje na granicy galerii – gdzie co miesiąc swoje prace prezentuje inny artysta, kawiarni – ale takiej, w której nie ma lady, a także zakątka społecznej inicjatywy oraz klubu muzycznego.

Marta wyjaśnia: – Nie chciałam lady, bo to zbędna bariera. Gdy ktoś zamawia herbatę, to stoję przy czajniku jak w domu, a nie lokalu gastronomicznym. Jeśli chodzi o przestrzeń warsztatową i prolekcyjną, to jest ona otwarta dla każdego, kto chciałby zorganizować zajęcia czy spotkania. Trzeba jedynie spiąć się terminowo, tak jak to robią organizatorzy warsztatów szydełkowych, podróżniczych prelekcji czy zajęć z pieczenia chleba.

Drzwi lokalu położonego na rogu ulic Jagiellońskiej i Niedziałkowskiego otwierają się każdego dnia w samo południe, a zamykają o godz. 20, chyba że jest koncert, to wtedy później.

Markuszewscy nie mają nikogo do pomocy, osiem godzin dziennie poświęcają Sklepikowi. Nie wyglądają jednak na wycieńczonych pracą. – Bo my tu nie pracujemy, jesteśmy tu społecznie, każde z nas ma inne źródło dochodów. Sklepik to nasza pasja, nie zabiera nam energii, jest raczej „ładowarką" – przyznają.

Marta często powtarza gościom, by czuli się jak u niej w domu. Ten dom jest eklektyczny i cichy. – Mam duży sentyment do antyków, do pamiątek rodzinnych – mówi właścicielka, która nad radiolą zawiesiła monidło babci Broni i dziadka Józka – rodziców swojej mamy. Zaraz obok, dla równowagi, wiszą zdjęcia rodzinne taty.

Może dlatego emerytom tak się tu podoba. Znaleźli bezpretensjonalny przylądek, który niespodziewanie zakwitł im w środku dzielnicy. Miejsce, w którym cennik nie posortuje ich na tych, których stać i nie stać na wejście.

– Założyłam, że będzie to przystań dla osób 60 plus. Tymczasem nasi goście to grupa wielopokoleniowa, więc wyszło lepiej niż myślałam, bo mogę te wszystkie roczniki ze sobą zsieciować – zachwyca się Marta.

SZTUCZNE I WYKLUCZAJĄCE PODZIAŁY WIEKOWE

Na rogu Jagiellońskiej i Niedziałkowskiego można spotkać członków Olsztyńskiej Rady Seniorów i maturzystów przygotowujących się do egzaminów. Przychodzą „zetki", „milenialsi" i „silverzy". Im więcej osób, tym lepiej, bo wtedy, z racji gabarytów lokalu, ludzie muszą się do siebie przysiadać. – Dzięki temu rodzi się rozmowa i za chwilę okazuje się, że 60-latka i 30-latka mają wspólnego lekarza, albo że wnuczka i syn chodzą do tego samego przedszkola. Pojawiają się wspólne tematy i przeświadczenie o potrzebie międzypokoleniowego kontaktu – mówi Marta.

Więzi zacieśniają się także podczas zajęć, których z założenia nie dzielono na grupy wiekowe. Jak mówi właścicielka: taki podział jest sztuczny i wyklucza. – Przy naszym stole w tysiąca grają seniorzy, ludzie w średnim wieku i młodzież. Koncertów słuchamy wszyscy, a na warsztaty z pieczenia chleba przychodzi pani Apolonia, która ma 75 lat i studentki. Nasza stała bywalczyni – pani Krysia Arciszewska przysiadła się kiedyś do młodej dziewczyny, Marty Rutkowskiej – artystki. Marta maluje, pokazała Krysi kilka swoich prac na telefonie, a ta zaraz do nas podeszła i namawiała: „zróbcie dziewczynie wystawę". No i zrobiliśmy.

Goście Sklepiku są jak ogniwa łańcucha, których wciąż przybywa. Czasem córka czy syn przyprowadzą mamę, czasem odwrotnie. Innym razem koleżanka zaciągnie koleżankę albo dwie, sąsiadka sąsiadkę. Może tak będzie z panią Janiną? Kto wie.

– Zdarza się też, że więzi zrodzone tutaj funkcjonują poza nami. Przychodzi do nas starsza pani, która uczestniczy w zajęciach Domu Dziennego Pobytu „Świtezianka". Tam od rana coś się dzieje: gimnastyka, aktywności artystyczne, rehabilitacja, wyjścia, śpiewanie. Opowiadając o tym innym seniorkom, namówiła je na dołączenie do tamtego grona. Zaktywizowała je przy naszym stole – cieszy się Marta.

Martwi ją za to portret zbiorowy seniora, który zarysował się jej podczas sześciu miesięcy działalności Sklepiku i bacznych obserwacji swoich gości. – To nie jest radosny obraz – przyznaje.

– Jest wielu samotnych seniorów, porzuconych, zapomnianych, niepotrzebnych. Staramy się choć trochę to zmienić. ●

Plebiscyt. Najlepsze praktyki, które wspierają seniorów

• Trwa akcja Supermiasta i Superregiony 2026. W tym roku poświęcamy ją zmianie demograficznej. W tekstach i dyskusjach na łamach „Wyborczej" zastanawiamy się m.in., jak zmieni się życie naszego, coraz szybciej starzejącego się społeczeństwa, z jakimi wyzwaniami będziemy musieli się zmierzyć, jaki wpływ demografia odciśnie na naszym najbliższym otoczeniu.

• Naszej tegorocznej akcji towarzyszy plebiscyt Supermiast i Superregionów, w którym razem z Czytelnikami wybieramy najlepsze pomysły i praktyki, które wspierają seniorów, ułatwiają im życie i zapobiegają ich wykluczaniu. Głosowanie na wyborcza.pl/supermiasta trwa do 3 maja.

OGŁOSZENIE Kraj/34429729

SUPER MIASTA REGIONY
DŁUGOWIECZNI | wyborcza.pl

REKLAMA

PARTNERZY GŁÓWNI

DOLNY ŚLĄSK Warszawa

PARTNERZY

Mazowsze. serce Polski
Warmia Mazury
Bielsko-Biała Polska Stolica Kultury 2026
KATOWICE dla odmiany
Kraków
Przebojowe OPOLE
Sopot
Wałbrzych

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Białostocki Teatr Lalek

Sztuka ma zdolność budowania sojuszy

– Teatr lalkowy jest znakomitym medium pozwalającym przybliżać wartości kulturowe z innych regionów świata – mówi Jacek Malinowski, dyrektor Białostockiego Teatru Lalek.

ROZMOWA Z
JACKIEM MALINOWSKIM
dyrektorem BTL-u

TOMASZ KOWALEWICZ: Kilka tygodni temu świętowaliśmy Światowy Dzień Lalkarstwa oraz Międzynarodowy Dzień Teatru.

JACEK MALINOWSKI: – Wiele się wydarzyło. Scena kameralna otrzymała imię Wojciecha Szelachowskiego, naszego kolegi, który zmarł w zeszłym roku a przepracował w BTL-u niemal całe życie. Był mocno związany z teatrem i miał ogromny wpływ na jego linię artystyczną oraz zespół. Mam nadzieję, że dzięki temu symbolicznemu zdarzeniu zostanie już z nami na zawsze i będzie patronem tej przestrzeni. Jeszcze tego samego wieczoru odbyła się też premiera „Rzadkich gatunków". To bardzo oryginalny spektakl, który na pewno będzie miał swoich wiernych fanów, zwłaszcza wśród widzów, którym blisko jest do literatury science-fiction, a los świata od strony ekologicznej, bioetycznej nie jest obojętny. Podczas tych świątecznych dni związanych z teatrem zdarzyło się też coś, co, mam nadzieję, będzie powtarzało się już cyklicznie. Z ratusza rozbrzmiała piosenka napisana przez Wojciecha Szelachowskiego i Krzysztofa Dziermę, śpiewana przez artystów związanych z BTL. Ma piękny refren: „Bądź rozważny, kochaj teatr". Taka sytuacja nie zdarzyła się nigdy wcześniej w Białymstoku, a zaryzykuję tezę, że nawet w całej Polsce. Dwukrotnie – w święto Lalkarzy i w Międzynarodowy Dzień Teatru w naszym mieście rozbrzmiewały dwa hejnały – ten oficjalny oraz ten drugi teatralny. To wszystko dało nam dużo dobrej energii na kolejne miesiące.

Jakie przesłanie przyświecało tegorocznym obchodom Światowego Dnia Lalkarstwa?

– Jak zawsze było bardzo ciekawe, a jego autorem był Yaya Coulibaly, afrykański artysta lalkarz. Znalazło się w nim mnóstwo cudownych treści, ale jedna z nich szczególnie zapadła mi w pamięć. Mówiła ona o tym, że sztuka, szczególnie ta lalkarska, może mieć wyjątkowe zdolności do budowania sojuszy i zakopywania toporów wojennych.

To zdanie idealnie wpisuje się w charakter działalności BTL-u. Od lat współpracujecie z teatrami z całego świata. Udowadniacie, że granice państw nie są barierą przy tworzeniu i propagowaniu sztuki.

– Może dlatego to zdanie tak mocno utkwiło mi w głowie. Teatr lalkowy jest znakomitym medium pozwalającym przybliżać wartości kulturowe z innych regionów świata. Artyści z Porto, z którymi stworzyliśmy „Rzadkie gatunki", mieszkają w najbardziej wysuniętym na zachód zakątku Unii Europejskiej, Białystok jest z kolei po tej wschodniej stronie. Zbudowaliśmy więc teatralny most przez cały kontynent.

A jakie granice przekracza zainaugurowana niedawno kolejna edycja programu „Przestrzenie sztuki – taniec"?

– Ten projekt ma kilka warstw. Najbardziej praktyczna dotyczy prostego faktu, że wciąż istnieje niewiele instytucji, które zatrudniają tancerzy tańca współczesnego. Ma to być więc realna pomoc przy realizowaniu, ale też prezentowaniu spektakli w tej konwencji. Wybrane tytuły pokazujemy w całej Polsce, ale też pomagamy przy ich produkcji. Zaangażowane jest w to całe nasze zaplecze teatralne. Na koniec sezonu zaprosimy na najnowszą premierę. To bardzo ciekawy projekt chociażby ze względu na możliwość spotkania się ze sobą różnych środowisk, a przecież lalkarstwu zawsze było blisko do tańca. Już sama postać sceniczna w teatrze lalek to według definicji słynnego artysty-lalkarza, prof. Jana Wilkowskiego – wyobrażenie formy i ruchu. Ruch w teatrze może stać się tańcem, więc jesteśmy blisko siebie. Wynikają z tego na pewno nowe inspiracje. Obecnie wielu tancerzy na całym świecie angażuje się bezpośrednio w teatr lalkowy, np. grupa „Duda Paiva Company".

Zbliżają się Pikniki Teatralne. Możemy już zdradzić, co się będzie na nich działo?

– Podczas pierwszego, majowego pikniku pokażemy nasze spektakle, czyli premierowego „Słowika" oraz „Robota i Motylka". Będą też warsztaty ze storytellingu oraz zajęcia plastyczne i muzyczne. Nie zabraknie akcentu teatralno-muzycznego w postaci występu zespołu „Wielbłądy" z opowieścią wywiedzioną z kultury afrykańskiej. Jeśli dopisze pogoda, koncert odbędzie się w plenerze, w naszym patio. Drugi piknik, który odbędzie się w czerwcu podczas Dni Miasta, uświetnią m.in. goście z warszawskiego teatru Baj oraz Merlin Puppet Theatre z Niemiec, z najnowszą premierą „Dziewczynka z małą walizką". Artyści gościli już u nas dwukrotnie na festiwalu „Metamorfozy Lalek", więc mamy pewność co do wysokiej jakości artystycznej. Zagramy także „Puszczańskie opowieści" w plenerze, tuż przy budynku teatru, inaugurując tym samym „nową scenę", którą nazwałem „Eko-sceną pod drzewkiem". Do tego oczywiście zaprosimy na warsztaty muzyczne, plastyczne i literackie. Całości patronują starożytne muzy, które opiekowały się poszczególnymi naukami i sztukami. Stąd „Piknik teatralny z Muzami". ●

Rozmawiał: Tomasz Kowalewicz

SPONSOR
Białystok/34430569
BTL

REKLAMA
Białystok/34430568

MAJ
2026

13 9⁰⁰ AMELKA, BÓBR I KRÓL NA DACHU
14 9⁰⁰ TRUFEL
11¹⁵ AMELKA, BÓBR I KRÓL NA DACHU
15 9⁰⁰ TRUFEL
11¹⁵ AMELKA, BÓBR I KRÓL NA DACHU
16 14⁰⁰ TRUFEL
18⁰⁰ PUSTOSTANY
17 14⁰⁰ TRUFEL
16⁰⁰ ŚLIMAK
18⁰⁰ PUSTOSTANY
19 9⁰⁰ ŚLIMAK
20 9⁰⁰|11⁰⁰ ŚLIMAK
21 9⁰⁰ KULKI
9⁰⁰ ONY
22 9⁰⁰ KULKI
9⁰⁰ ONY
19⁰⁰ HOTEL RITZ. MUSICAL
23 14³⁰ KULKI
15⁰⁰ ONY
19⁰⁰ HOTEL RITZ. MUSICAL
24 14⁰⁰ KULKI
16⁰⁰ ONY
26 9⁰⁰ ONY
18⁰⁰ HOTEL RITZ. MUSICAL
27 9⁰⁰ ONY
9⁰⁰ ROBOT I MOTYLEK
18⁰⁰ HOTEL RITZ. MUSICAL
28 9⁰⁰ ONY
9⁰⁰ ROBOT I MOTYLEK
18⁰⁰ HOTEL RITZ. MUSICAL
29 9⁰⁰ ONY
9⁰⁰ ROBOT I MOTYLEK
30 PIKNIK TEATRALNY
31 PIKNIK TEATRALNY

2 15⁰⁰ SŁOWIK
18⁰⁰ TRANSPORT: CONNECTING FLIGHTS
3 15⁰⁰ SŁOWIK
18⁰⁰ TRANSPORT: CONNECTING FLIGHTS
5 9⁰⁰ SŁOWIK
12⁰⁰ TRANSPORT: CONNECTING FLIGHTS
6 9⁰⁰ TRANSPORT: CONNECTING FLIGHTS
9⁰⁰ HOCKI - KLOCKI
11⁰⁰ SŁOWIK
7 9⁰⁰ TRANSPORT: CONNECTING FLIGHTS
9⁰⁰ HOCKI - KLOCKI
11⁰⁰ SŁOWIK
8 9⁰⁰ SŁOWIK
12⁰⁰ TRANSPORT: CONNECTING FLIGHTS
9 16⁰⁰ AMELKA, BÓBR I KRÓL NA DACHU
19⁰⁰ RZADKIE GATUNKI
10 16⁰⁰ AMELKA, BÓBR I KRÓL NA DACHU
19⁰⁰ RZADKIE GATUNKI
12 9⁰⁰ AMELKA, BÓBR I KRÓL NA DACHU
12⁰⁰ RZADKIE GATUNKI

BTL
białostocki teatr lalek

BIAŁOSTOCKI TEATR LALEK
Miejska Instytucja Kultury
ul. Kalinowskiego 1, 15-875 Białystok
www.btl.bialystok.pl

KASA BILETOWA
tel. 85 742 50 31 wew. 112, 115
tel. 85 742 50 33
organizacja@btl.bialystok.pl

Białystok
Polskie Radio dzieciom
Polskie Radio Białystok

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Szczecin

Matecki stanie w końcu przed sądem

Na procesie oskarżeni, którzy przyznali się już do winy, mogą ujawnić kompromitujące polityków szczegóły przestępstw.

Adam Zadworny

Na 14 maja sąd wyznaczył posiedzenie organizacyjne w procesie posła PiS Dariusza Mateckiego i siedmiu innych osób oskarżonych o udział w defraudacjach pieniędzy z Funduszu Sprawiedliwości. Z powodu olbrzymiego zainteresowania mediów, sprawa będzie prowadzona najprawdopodobniej w sali 138, największej w szczecińskim sądzie, w której odbywały się najgłośniejsze procesy, przykuwające uwagę opinii publicznej.

• **Dariusz Matecki nie przyznaje się do winy i przedstawia się jako ofiara „reżimu Tuska"** FOT. CEZARY ASZKIEŁOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Matecki na ławie oskarżonych

Prokurator z Zespołu Śledczego nr 2 Prokuratury Krajowej zarzuca ośmiu osobom udział w defraudacji pieniędzy z Funduszu Sprawiedliwości, które zamiast do ofiar przestępstw trafiały do kieszeni polityków i ich znajomych. Chodzi o 16,5 mln zł, które dostały stowarzyszenia Fidei Defensor i Przyjaciół Zdrowia (dziś Przyjaciół Mediów), powiązane z politykami dawnej partii Zbigniewa Ziobry, w tym z obecnym posłem PiS Dariuszem Mateckim oraz ich bliskimi i znajomymi. Pieniądze szły m.in. na partyjną propagandę, promocję Mateckiego, pisanie donosów do prokuratury, np. na aktywistki Strajku Kobiet, przy okazji – jak twierdzi prokuratura – część z nich była defraudowana.

Aktem oskarżenia objęto posła Dariusza Mateckiego, Adama S. (prezesa stowarzyszenia Fidei Defensor, dawniej Nowy Koliber) oraz Mateusza W. (prezesa stowarzyszenia Przyjaciół Zdrowia, byłego wicewojewodę zachodniopomorskiego z Suwerennej Polski), a także Grzegorza W., Dorotę W., Patrycję S., Ninę W. i Mikołaja W.

Na Mateckim ciąży sześć zarzutów. Trzy pierwsze dotyczą udziału – wraz z innymi osobami z Ministerstwa Sprawiedliwości, w tym ze zbiegłym z Polski wiceministrem Marcinem Romanowskim – w ustawieniu trzech konkursów na dotacje z Funduszu Sprawiedliwości. Czwarty zarzut dotyczy prania brudnych pieniędzy (447,5 tys. zł), pochodzących z wyłudzeń, a dwa kolejne są związane z synekurami szczecińskiego polityka w Lasach Państwowych, z których Matecki miał wyłudzić łącznie około 483 tys. zł.

Matecki, który był tymczasowo aresztowany, nie przyznaje się do winy i przedstawia się jako ofiara „reżimu Tuska". Jednak niektórzy z oskarżonych opowiedzieli o sposobach wyłudzania publicznych pieniędzy. Chodzi m.in. o wielokrotne zawyżanie wartości usług albo płacenie za usługi nigdy niewykonane.

Jeden z oskarżonych pracuje w sądzie

Podczas tego procesu powinny wyjść na jaw kompromitujące dla ludzi Ziobry i ich współpracowników szczegóły, dotychczas objęte tajemnicą śledztwa.

Jesienią zeszłego roku stało się jasne, że proces poprowadzi sędzia Michał Krzywulski, którego wylosowano do tej sprawy. Ma kilkunastoletnie doświadczenie orzecznicze, pracował m.in. w Łobzie i Goleniowie. We wrześniu 2025 r. został delegowany do Sądu Okręgowego w Szczecinie.

Kiedy przydzielono mu sprawę Mateckiego, złożył do Sądu Najwyższego wniosek o jej przeniesienie do innego sądu okręgowego, poza Szczecinem. Tłumaczył to tym, że jedna z osób oskarżonych jest zatrudniona w Sądzie Apelacyjnym w Szczecinie na stanowisku administracyjnym.

– Ewentualne środki odwoławcze od orzeczeń wydanych przez Sąd Okręgowy w Szczecinie rozpoznawać będzie Sąd Apelacyjny w Szczecinie i stąd ten wniosek. Chodzi o szeroko rozumiane dobro wymiaru sprawiedliwości – tłumaczył wtedy sędzia Michał Tomala, rzecznik prasowy szczecińskiego sądu okręgowego.

W styczniu Sąd Najwyższy nie zgodził się na przeniesienie sprawy Mateckiego do innego miasta.

Na majowej rozprawie organizacyjnej – takie organizuje się tylko przed dużymi procesami – sędzia, prokurator i obrońcy ustalą zasady sprawnego przeprowadzenia postępowania, w tym rozpiszą terminy kolejnych rozpraw.

– W naszej rzeczywistości nie ma jednak szans na prawomocny wyrok w tej sprawie przed wyborami parlamentarnymi w 2027 r. – mówi jeden z zaangażowanych w nią obrońców. Ma to kluczowe znaczenie dla Mateckiego, bo osoba skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo nie może być posłem ani kandydować do Sejmu. A jeśli już jest posłem, to w momencie uprawomocmnienia się wyroku skazującego, traci mandat. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE Rzeszów/34430507

1 RP

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Maksymilianowo – Kościerzyna

Przyszłość na dobrych torach

Modernizowana stacja Maksymilianowo

zapewni lepszy dostęp do kolei oraz sprawny transport towarów

Stacja Maksymilianowo to jedno z kluczowych miejsc na kolejowej mapie Polski, gdzie krzyżują się dwie strategiczne magistrale – linia nr 201 (Nowa Wieś Wielka – Gdynia Port) oraz linia nr 131 (Chorzów Batory – Tczew). Dzięki inwestycji realizowanej przez Polskie Linie Kolejowe S.A. jeszcze bardziej zyska na znaczeniu. Trwa modernizacja, która usprawni transport towarów między południem kraju a portami w Gdyni i Gdańsku, a pasażerom zapewni wygodniejsze i bardziej dostępne podróże na trasie Bydgoszcz – Trójmiasto. Na placu budowy prace wyraźnie przyspieszyły – trwają roboty ziemne i torowe, rozpoczęła się także budowa nowego przejścia podziemnego. Projekt jest dofinansowany przez Unię Europejską z programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021 – 2027.

Stacja Maksymilianowo

Montaż grodzic stalowych na budowie przejścia podziemnego

Jednym z najbardziej wymagających elementów inwestycji będzie budowa dwupoziomowego skrzyżowania obu linii. Oznacza to, że jedna z nich zostanie poprowadzona pod drugą – w specjalnie zaprojektowanym tunelu. To rozwiązanie stosowane jest rzadko, ponieważ większość skrzyżowań kolejowych odbywa się w jednym poziomie.

W Maksymilianowie układ torowy zostanie całkowicie przebudowany. Linia nr 131 zostanie poprowadzona dołem i wyprowadzona w kierunku północnym, natomiast linia nr 201 przebiegnie górą – łagodnym łukiem w stronę północno-zachodnią. Taki układ znacząco zwiększy przepustowość i płynność ruchu kolejowego w regionie. W obrębie stacji powstanie łącznie rozbudowany układ torowy o długości 42 km. Prace na torach będą prowadzone etapami, tak aby możliwe było utrzymanie ruchu kolejowego.

Kluczowym elementem nowej infrastruktury będą rozjazdy. Zaplanowano montaż 109 nowych urządzeń, z czego około 90 proc. będzie instalowanych w gotowych blokach o długości przekraczającej 60 metrów. Inwestycja obejmuje również montaż 18 rozjazdów o promieniu 2500 metrów – największym stosowanym na liniach kolejowych. Tak duży promień oznacza łagodniejsze łuki, co pozwoli pociągom przejeżdżać przez nie szybciej i płynniej.

Dotychczas zdemontowaliśmy około 2 km starych torów, usunęliśmy ponad 9,5 tys. m^3 podsypki tłuczniowej oraz wykonaliśmy roboty ziemne obejmujące blisko 12 tys. m^3 gruntu pod nową infrastrukturę.

Modernizacja stacji to nie tylko nowe tory i rozjazdy, ale także większa wygoda dla pasażerów. Rozpoczęliśmy budowę przejścia podziemnego, które zastąpi dotychczasowe przejście w poziomie szyn. Obiekt zostanie wyposażony w windy oraz schody, dzięki czemu dostęp do kolei zyskają również osoby o ograniczonych możliwościach poruszania się.

Powstaną trzy nowe perony wyposażone w wiaty, ławki, oświetlenie LED oraz dynamiczną informację pasażerską. Na antypoślizgowych nawierzchniach zamontujemy ścieżki naprowadzające dla osób niewidomych i niedowidzących. Przygotowaliśmy już teren pod budowę pierwszego z nich.

Modernizacja stacji Maksymilianowo stanowi część większego przedsięwzięcia – przebudowy linii kolejowej nr 201 Maksymilianowo – Kościerzyna. To jeden z największych projektów realizowanych przez Polskie Linie Kolejowe S.A. na północy Polski. Inwestycja została podzielona na cztery odcinki: Maksymilianowo, Maksymilianowo – Wierzchucin, Wierzchucin – Lipowa Tucholska oraz Lipowa Tucholska – Kościerzyna. Cała trasa zostanie zmodernizowana do 2029 roku, co znacząco wzmocni rolę tego korytarza transportowego w obsłudze przewozów towarowych i pasażerskich.

Demontaż rozjazdów na stacji Maksymilianowo

Poprawiamy komfort podróży
– modernizujemy infrastrukturę pasażerską

Zwiększamy prędkość
– tworzymy warunki dla szybkich przewozów pasażerskich i towarowych

Sprzyjamy środowisku
– elektryfikujemy linię kolejową, zmniejszamy negatywny wpływ transportu na środowisko

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

PKP POLSKIE LINIE KOLEJOWE S.A.

Bydgoszcz-Toruń/34430696

eprasa.pl d3dcb7cdf2

Syndyk masy upadłości Elizy Mazur, sygnatura akt LU1S/GUp-s/724/2025, zaprasza do składania ofert na sprzedaż z wolnej ręki w trybie wyboru najkorzystniejszej oferty, za cenę nie niższą niż wycena rzeczoznawcy PZMot, składnika masy upadłości w postaci - Skuter marki PEUGEOT, model KISBEE, rok prod. 2020, nr rej. LU439W - cena wywoławcza 2.900,00zł (dwa tysiące dziewięćset złotych 00/100),
Oferty pisemne z określeniem oferenta, adresem i numerem telefonu kontaktowego, określeniem przedmiotu transakcji, oferowaną cenę (liczbowo i słownie), określeniem sposobu i terminu płatności, zobowiązanie oferenta do pokrycia wszelkich podatków i kosztów związanych z transakcją, z dopiskiem: „OFERTA w postępowaniu Elizy Mazur, sygn. akt LU1S/GUp-s/724/2025", należy przesyłać na adres Biuro Syndyka, ul. Narutowicza 55/6, 20-016 Lublin, w terminie 21 dni od dnia ukazania się obwieszczenia w Krajowym Rejestrze Zadłużonych.
Z wyceną rzeczoznawcy można zapoznać się na stronie internetowej www.kancelaria-empe.pl w zakładce *Ogłoszenia sprzedaży/Sprzedaż z wolnej ręki.*

Lublin/34431427

Prezydent Miasta Lublin

działając na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 399) podaje do publicznej wiadomości wykaz dotyczący nieruchomości Skarbu Państwa, przeznaczonych

do oddania w dzierżawę w trybie bezprzetargowym,

oznaczonej jako działka nr 37/8 (obr. 26 – Rury Brygidkowskie, ark. 4) położona w Lublinie przy Al. Racławickich /ciąg komunikacyjny/ oraz udziału do 1/2 części oznaczonej jako działka nr 7/13 (obr. 16 – Kośminek, ark. 1) położona w Lublinie przy ul. Garbarskiej /droga dojazdowa/.

Wykaz został umieszczony od dnia 24 kwietnia 2026 r. na okres 21 dni, na elektronicznej tablicy ogłoszeń w siedzibie Prezydenta Miasta Lublin – Ratusz, Plac Króla Władysława Łokietka 1 oraz na tablicy ogłoszeń w Wydziale Gospodarowania Mieniem i Energią Urzędu Miasta Lublin, ul. Wieniawska 14, VII i VIII piętro, a także na stronach internetowych Urzędu Miasta Lublin.

Wykaz jest także publikowany na stronie Wojewody Lubelskiego w Biuletynie Informacji Publicznej przez okres 21 dni.

Lublin/34431425

Administracja Domów Miejskich „ADM" Spółka z o. o.

z siedzibą w Bydgoszczy przy ul. Śniadeckich 1 (dalej ADM)

ogłasza przetarg pisemny nieograniczony na najem następujących lokali użytkowych:

1. **ul. Gdańska 30 (oficyna), pow. lokalu 107,48 m²**
   dane kontaktowe: ROM-3, ul. Gdańska 9, tel. (52) 34-88-920
   lokal wykorzystywany był na działalność usługowa
2. **ul. Dworcowa 45, pow. lokalu 56,65 m²**
   dane kontaktowe: ROM-3, ul. Gdańska 9, tel. (52) 34-88-920
   lokal wykorzystywany był na działalność handlową
3. **ul. Dworcowa 59, pow. lokalu 59,62 m²**
   dane kontaktowe: ROM-3, ul. Gdańska 9, tel. (52) 34-88-920
   lokal wykorzystywany był na działalność magazynową
4. **ul. Dworcowa 87, pow. lokalu 8,74 m²**
   dane kontaktowe: ROM-3, ul. Gdańska 9, tel. (52) 34-88-920
   lokal wykorzystywany był na działalność biurową
5. **ul. Dworcowa 87, pow. lokalu 14,63 m²**
   dane kontaktowe: ROM-3, ul. Gdańska 9, tel. (52) 34-88-920
   lokal wykorzystywany był na działalność biurową
6. **ul. Dworcowa 87, pow. lokalu 17,55 m²**
   dane kontaktowe: ROM-3, ul. Gdańska 9, tel. (52) 34-88-920
   lokal wykorzystywany był na działalność biurową
7. **ul. Dworcowa 87, pow. lokalu 27,56 m²**
   dane kontaktowe: ROM-3, ul. Gdańska 9, tel. (52) 34-88-920
   lokal wykorzystywany był na działalność biurową
8. **ul. Dworcowa 75, pow. lokalu 32,94 m²**
   dane kontaktowe: ROM-3, ul. Gdańska 9, tel. (52) 34-88-920
   lokal wykorzystywany był na pracownię plastyczną
9. **ul. Sienkiewicza 14 (oficyna), pow. lokalu 246,38 m²**
   dane kontaktowe: ROM-3, ul. Gdańska 9, tel. (52) 34-88-920
   lokal wykorzystywany był na działalność usługowo-magazynową
10. **ul. Warszawska 23, pow. lokalu 87,70 m²**
    dane kontaktowe: ROM-3, ul. Gdańska 9, tel. (52) 34-88-920
    lokal wykorzystywany był na dzialalność statutową
11. **ul. Dworcowa 35, pow. lokalu 81,67 m²**
    dane kontaktowe : ROM-3, ul. Gdańska 9, tel. (52) 34-88-920
    lokal wykorzystywany był na działalność handlową
12. **ul. Gdańska 37, pow. lokalu 83,61 m²**
    dane kontaktowe: ROM-3, ul. Gdańska 9, tel. (52) 34-88-920
    lokal wykorzystywany był na działalność handlową

Szczegółowe warunki przetargu zawiera ogłoszenie i Regulamin publikowany na stronie internetowej: www.adm.com.pl,

W sprawie zapoznania się ze stanem technicznym lokalu i zakresem niezbędnych prac przystosowujących lokal należy kontaktować się zgodnie z danymi podanymi powyżej.

Wszelkie prace remontowe związane z przystosowaniem lokalu do prowadzenia w nim działalności przyszły najemca przeprowadzi we własnym zakresie i na swój koszt i ryzyko, bez możliwości zwrotu poniesionych nakładów oraz uzyska wszelkie wymagane prawem pozwolenia, uzgodnienia, opinie itp. niezbędne do prowadzenia działalności w lokalu.

Najemca zobowiązany będzie rozpocząć działalność w lokalu zgodnie z umówionym użytkiem w terminie czterech miesięcy od daty podpisania umowy. Nie rozpoczęcie działalności skutkować może rozwiązaniem umowy.

Oferty sporządzone wyłącznie na formularzach pobranych ze strony internetowej www.adm.com.pl należy składać **do dnia 18.05.2026r. do godziny 10:45** w siedzibie „ADM" przy ul. Śniadeckich 1. Oferty należy umieścić w zamkniętej kopercie, z opisem „Oferta-przetarg", adres lokalu, dane oferenta.

Otwarcie ofert nastąpi **w dniu 18.05.2026r. o godzinie 11:00 w** siedzibie ADM (sala nr 14).

Warunkiem udziału w przetargu jest wpłacenie wadium w kwocie 1.000,00 zł w odniesieniu do każdego lokalu użytkowego na rachunek ADM nr **77 1020 1462 0000 7602 0349 6296 .** Potwierdzenie wniesienia wadium należy załączyć do oferty.

Umowa najmu zgodna będzie ze wzorem dostępnym na stronie internetowej www.adm.com.pl

Wynajmujący zastrzega sobie prawo: swobodnego wyboru ofert, odwołania przetargu lub zmianie jego warunków, zamknięcia przetargu bez wybrania którejkolwiek z ofert.

Bydgoszcz-Toruń/34431418

INFORMACJA

BURMISTRZ ZALEWA

zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity: Dz. U. z 2026 r., poz. 399)

informuje, iż w siedzibie Urzędu Miejskiego w Zalewie przy ul. Częstochowskiej 8, a także na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Zalewo: www.bip.zalewo.pl, został podany do publicznej wiadomości

wykaz dotyczący działek nr: 230/8 oraz 231/4, położonych w obrębie Zalewo nr 1, przeznaczonych do sprzedaży w trybie przetargu nieograniczonego.

Olsztyn/34431541

INFORMACJA

BURMISTRZ ZALEWA

zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity: Dz. U. z 2026 r., poz. 399)

informuje, iż w siedzibie Urzędu Miejskiego w Zalewie przy ul. Częstochowskiej 8, a także na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Zalewo: www.bip.zalewo.pl, został podany do publicznej wiadomości

wykaz, dotyczący nieruchomości gruntowej określonej numerem ewidencyjnym jako działka nr 232/58, położonej w obrębie Zalewo nr 1, przeznaczonej do sprzedaży w trybie przetargu ograniczonego.

Olsztyn/34431540

Burmistrz Miasta Augustowa

działając na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399) podaje do publicznej wiadomości, iż w siedzibie Urzędu Miejskiego w Augustowie na tablicy ogłoszeń oraz w Biuletynie Informacji Publicznej: bip.um.augustow.pl i stronie internetowej Urzędu: urzad.augustow.pl, został zamieszczony na okres od 24.04.2026 r. do 15.05.2026 r.

wykaz nieruchomości położonych w Augustowie przeznaczonych do sprzedaży:

– nieruchomość oznaczona numerem geodezyjnym 1/66, o pow. 2695 m², obręb 4.

Szczegółowe informacje można uzyskać w Urzędzie Miejskim w Augustowie ul. Młyńska 35, pokój Nr 303, tel. 87 643 42 23, 532 401 967.

Burmistrz Miasta Augustowa

Białystok/34431550

AGENCJA MIENIA WOJSKOWEGO

AGENCJA MIENIA WOJSKOWEGO ODDZIAŁ REGIONALNY w OLSZTYNIE

OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE

Oddział Regionalny Agencji Mienia Wojskowego w Olsztynie poszukuje **w Wielbarku**:
- umeblowanych lokali mieszkalnych o strukturze: 1p+k (pokój o powierzchni min. 15 m² i max. 20 m²).
- umeblowanych lokali mieszkalnych o strukturze 2p+k (każdy z pokoi o powierzchni min. 12 m² i max. 20 m², kuchnia powinna być pomieszczeniem samodzielnym).

Lokale zostaną przeznaczone na zakwaterowanie żołnierzy zawodowych.
Planowany termin wynajmu – od maja/czerwca 2026 roku na okres minimum 1 roku (z możliwością przedłużenia).
Zapraszamy do składania wstępnych ofert osoby prawne oraz osoby fizyczne.
Oferty z dopiskiem **„ Oferta wynajęcia lokalu mieszkalnego w Wielbarku "** proszę przesyłać na adres AMW OR Olsztyn, ul. Kasprowicza 1, 10-219 Olsztyn lub w formie elektronicznej na adres e-mail: olsztyn@amw.com.pl **do dnia 11.05.2026 roku** na formularzu dostępnym na stronie: https://amw.com.pl/pl/amw/komunikaty

OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE

Olsztyn/34431285

PREZYDENT MIASTA OPOLA

z a w i a d a m i a ,

że na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Opola przy ul. płk. W. Pileckiego 1, (hol budynku Centrum Usług Publicznych) podawany jest do publicznej wiadomości na okres 21 dni:

- wykaz magazynu oraz pomieszczenia gospodarczego przeznaczonych do oddania w użyczenie na okres do 3 lat (części działki nr 10/39 obręb: Opole),
- wykaz pomieszczenia gospodarczego przeznaczonego do oddania w najem w trybie bezprzetargowym na okres do 3 lat (część działki nr 1096 obręb: Opole).

Dodatkowo pełną informację o ww. wykazie pomieszczenia gospodarczego można znaleźć na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Opola, w zakładce ogłoszenia: https://www.bip.um.opole.pl

Opole/34431233

eprasa.pl d3dcb7cdf2

AGENCJA MIENIA WOJSKOWEGO

OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE

AGENCJA MIENIA WOJSKOWEGO ODDZIAŁ REGIONALNY w OLSZTYNIE

Oddział Regionalny Agencji Mienia Wojskowego w Olsztynie poszukuje **w Nidzicy** :

- umeblowanych lokali mieszkalnych o strukturze 2p+k, 3p+k (każdy z pokoi o powierzchni min. 8 m^2 i max. 20 m^2, kuchnia powinna być pomieszczeniem samodzielnym).
- nieumeblowanych lokali mieszkalnych o strukturze trzy pokoje z kuchnią albo aneksem kuchennym (o powierzchni pokoi od 32 m^2 do 48 m^2).

Lokale zostaną przeznaczone na zakwaterowanie żołnierzy zawodowych.
Planowany termin wynajmu – od maja/czerwca 2026 roku na okres minimum 1 roku (z możliwością przedłużenia).
Zapraszamy do składania wstępnych ofert osoby prawne oraz osoby fizyczne.

Oferty z dopiskiem **„ Oferta wynajęcia lokalu mieszkalnego w Nidzicy ”** proszę przesyłać na adres AMW OR Olsztyn, ul. Kasprowicza 1, 10-219 Olsztyn lub w formie elektronicznej na adres e-mail : olsztyn@amw.com.pl **do dnia 11.05.2026 roku** na formularzu dostępnym na stronie: https://amw.com.pl/pl/amw/komunikaty

OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE OGŁOSZENIE

Olsztyn/34431091

W dniu 12 kwietnia 2026r zginął śmiercią lotnika

Andrzej Majewski

Doskonały pilot szybowcowy, opiekun młodzieży lotniczej i wspaniały przyjaciel.

Wyrazy współczucia

Żonie, Dzieciom i całej Rodzinie

składa

dr med. Jerzy Kolasiński

www.nekrologi.wyborcza.pl/34431319

PREZYDENT MIASTA RZESZOWA

ogłasza przetarg ustny nieograniczony na najem lokali użytkowych do działalności biurowej, handlowej i usługowej.

1. Przedmiotem przetargu jest najem lokali użytkowych, wyszczególnionych w poniższym wykazie. Przetarg ma na celu uzyskanie najwyższej stawki czynszu od 1m^2 powierzchni lokalu za 1 miesiąc.
2. Otwarcie przetargu nastąpi **14 maja 2026 r., o godz. 10^{00}** w siedzibie Centrum Innowacji Miejskich Urban Lab, ul. 3 Maja 13 (I piętro, mała sala). W przetargu mogą brać udział osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej lub osoby fizyczne nie prowadzące działalności gospodarczej a biorące udział w licytacji stanowiska garażowego (pkt. 5 wykazu), które wpłacą wadium do dnia **12 maja 2026 r.,** przelewem na konto Biura Gospodarki Mieniem Miasta Rzeszowa Pl. Ofiar Getta 3, PEKAO S.A nr **50 1240 1037 1111 0011 5318 0500.**
   Lokale licytowane będą w kolejności określonej w poniższym wykazie. Do licytacji dopuszczone będą osoby które stawiły się i których dokumenty zostały zweryfikowane przez Komisję Przetargową przed rozpoczęciem licytacji danego lokalu.
   Za datę wpłaty uznaje się datę wpływu środków na rachunek Biura.
3. Przystępujący do przetargu winien przedłożyć Komisji Przetargowej następujące dokumenty:
   - dowód wpłaty wadium,
   - dowód tożsamości,
   - wypis z właściwego rejestru lub ewidencji działalności gospodarczej (za wyjątkiem osób biorących udział w licytacji stanowiska garażowego),
   - pisemne pełnomocnictwo osób reprezentujących podmioty gospodarcze, osoby fizyczne bądź jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej
   - oświadczenie osoby biorącej udział w przetargu, że zapoznała się ze stanem technicznym danego lokalu i go akceptuje.
4. Do wylicytowanej stawki czynszu najmu będzie doliczone 23% podatku VAT i opłaty za centralne ogrzewanie, energię elektryczną, wodę i ścieki, wywóz śmieci itp.
5. Uczestnicy przetargu powinni zapoznać się ze stanem technicznym lokali (szczególnie pod kątem prowadzonej działalności) oraz warunkami najmu.
6. Informacje można uzyskać w godz. 8 – 15 w Biurze Gospodarki Mieniem Miasta Rzeszowa, plac Ofiar Getta 3, pokój nr 10, tel. 17 875 47 12.
7. W terminie do 22 maja 2026 r. należy wpłacić kaucję w wysokości 2 miesięcznego czynszu i zawrzeć umowę najmu lokalu z Miejskim Zarządem Budynków Mieszkalnych sp. z o.o. w Rzeszowie na podstawie skierowania wydanego przez Biuro.
8. Kaucja zostanie złożona na oprocentowanym koncie bankowym na ewentualne pokrycie należności z tytułu najmu lokalu.
9. Wadium wpłacone przez oferenta, który przetarg wygrał, zaliczone zostanie na poczet kaucji najmu lokalu.
10. W przypadku uchylenia się przez osobę, która wygrała przetarg od zawarcia umowy najmu lub braku wpłaty całości kaucji w terminie ustalonym – wadium przepada na rzecz właściciela.
11. Pozostałym uczestnikom przetargu wadium zostanie zwrócone po jego zakończeniu, nie później niż w terminie 3 dni.
12. Zastrzega się prawo odstąpienia od przetargu na dany lokal lub unieważnienia przetargu bez podania przyczyny.

Nr	Adres lokalu – ulica	Oznaczenie nieruchomości według katastru i księgi wieczystej			Opis lokalu		Pow. lokalu w m^2 (podlegająca licytacji)	Pow. piwnic nie podlegająca licytacji. Stawka czynszu 10,0 zł/m^2 /m-c/ netto	Stawka wywoławcza czynszu mies. w zł/m^2/m-c/ netto/	Wysokość wadium w zł
		Obręb	Nr działki	Nr Kw.	Położenie w budynku	Przeznaczenie lokalu				
1	Dąbrowskiego 1	207	1389/4	RZ1Z/00039679/8	przyziemie	biuro, handel, usługi	35,82		18,00	1290,00
2	Dąbrowskiego 5	207	1391/18	RZ1Z/00021908/4	parter	biuro, handel, usługi	44,38		18,00	1598,00
3	Dąbrowskiego 58	207	1690	RZ1Z/00034804/9	parter	biuro, handel, usługi	12,50		30,00	750,00
4	Dąbrowskiego 79	207	1713/1	RZ1Z/00034784/2	parter	biuro, handel, usługi	16,48		20,00	659,00
5	Bulwarowa 1 (stanowisko nr 11)	207	1483/7	RZ1Z/00028677/4	garaż	stanowisko garażowe	14,28		13,00	371,00
6	Broniewskiego 32	213	953	RZ1Z/00038398/7	parter (prześwit)	biuro, handel, usługi	12,66		25,00	633,00
7	Okulickiego 5	213	1199	RZ1Z/00040875/2	parter	biuro, handel, usługi	25,10		20,00	1004,00
8	Okulickiego 7	213	198	RZIZ/00035289/9	parter	biuro, handel, usługi	58,19		37,00	4306,00
9	Kr. Augusta 11	213	747	RZ1Z/00005106/4	parter	biuro, handel, usługi	42,00		18,00	1512,00
10	Skubisza 9	213	925/2 (w KW 925)	RZ1Z/00118186/3	budynek przychodni (I piętro)	gabinet (wraz z częściami wspólnymi)	21,28		20,00	851,00
11	Skubisza 9	213	925/2 (w KW 925)	RZ1Z/00118186/3	budynek przychodni (I piętro)	gabinet (wraz z częściami wspólnymi)	32,53	13,50	20,00	1571,00
12	Ks. Jałowego 3	207	851	RZ1Z/00067195/6	parter	biuro, handel, usługi	113,11		28,00	6334,00
13	Słowackiego 8	207	968/4	RZ1Z/00071150/0	parter	biuro, handel, usługi	28,65		50,00	2865,00
14	Jabłońskiego 3	207	521/6	RZ1Z/00063298/0	strych	magazyn	18,90		18,00	680,00
15	Zbyszewskiego 15	214	110/11	RZ1Z/00040509/6	I piętro	biuro, usługi	22,52	9,63	23,00	1229,00
16	Zbyszewskiego 15	214	110/11	RZ1Z/00040509/6	I piętro	biuro, usługi	30,45	13,02	23,00	1661,00

Rzeszów/34431512

SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA BUDOWLANI

OGŁOSZENIE

Spółdzielnia Mieszkaniowa „BUDOWLANI”
w Radomiu ul. Planty 15
tel. 36-218-10, 36-224-85, fax 36-226-19

OGŁASZA PRZETARG NIEOGRANICZONY NA WYKONANIE ROBÓT REMONTOWYCH:

Zadanie 1 – remont elewacji budynku Planty 25A
Zadanie 2 – remont elewacji budynku Planty 25B
Zadanie 3 – remont elewacji budynku Batalionów Chłopskich 6/8
Zadanie 4 – remont elewacji budynku Kosowska 32
Zadanie 5 – remont elewacji budynku Spółdzielcza 11

Wymagany termin realizacji zamówienia – 30.09.2026 r.

Specyfikację istotnych warunków zamówienia odebrać można osobiście w siedzibie zamawiającego pokój nr 3. Cena formularza – 100 zł.

Oferty należy składać w zamkniętych kopertach w siedzibie zamawiającego w terminie do dnia **14 maj 2026 r. do godz. 12^{00}**. Otwarcie ofert nastąpi w dniu **14.05.2026 r. o godzinie 15^{00}.**

Wadium w wysokości określonej w specyfikacji należy wpłacać na konto Spółdzielni nr 16 1020 4317 0000 5002 0017 2650 w PKO BP S.A. I/Oddział Centrum Radom.

Upoważnieni do kontaktu z oferentami: Leszek Klimowicz, Aleksandra Malec w godzinach 8 – 15.

Zamawiający zastrzega sobie prawo unieważnienia przetargu lub zmniejszenia zakresu robót bez podania przyczyny.

Radom/34431514

Międzyzakładowa Spółdzielnia Mieszkaniowa „Zrzeszeni”
ul. Grunwaldzka 231 w Bydgoszczy

ogłasza pisemny przetarg nieograniczony na wykonanie robót remontowych w zakresie:

DOCIEPLENIE FRAGMENTÓW ŚCIAN W BUDYNKACH PRZY UL. WALENIOWA 18 (fragment elewacji północnej – klatka II), MROTECKA 9 (elewacja południowo-zachodnia), WALENIOWA 5 (szczyty - elewacja zachodnia oraz wschodnia) NA O.M. OSOWA GÓRA W SYSTEMIE CAPATEC CLASSIC EPS FIRMY CAPAROL W ZASOBACH MSM „ZRZESZENI” W BYDGOSZCZY

Dokumentację przetargową można otrzymać w Dziale TE p. 209 od poniedziałku 27.04.2026r.
Oferty wraz z ceną należy składać w zamkniętych kopertach w terminie do **11.05.2026r. godz. 12^{00}** w sekretariacie MSM „Zrzeszeni” p.206.
Informacji w sprawach przetargu udzielają:
- Kier. Administracji Osowa Góra tel. (052) 372-27-54, 513-060-186
- dział Tech. – Eksploat. tel. 513-059-420.

Zamawiający zastrzega sobie prawo przeprowadzenia dodatkowych negocjacji z wybranymi oferentami oraz prawo swobodnego wyboru oferty, jak też uznania, że przetarg nie dał pozytywnego rezultatu bez podania przyczyny.

Bydgoszcz-Toruń/34431563

PREZYDENT MIASTA RZESZOWA

ogłasza,
że Zarządzeniem nr 281/2026
z dnia 14 kwietnia 2026 r.,
na tablicy ogłoszeń został wywieszony
w Biurze Gospodarki Mieniem Miasta
Rzeszowa, Plac Ofiar Getta 3
i zamieszczony na stronie internetowej
Biura pod adresem bip.erzeszow.pl
do publicznej wiadomości na okres 21 dni,
wykaz lokali użytkowych przeznaczonych do wynajęcia na czas nieoznaczony w trybie bezprzetargowym.

Rzeszów/34431511

Wójt Gminy Rudka

działając na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami podaje do publicznej wiadomości, że na tablicy ogłoszeń u siedzibie Urzędu Gminy Rudka, 17-123 Rudka, ul. Brańska 13 oraz na stronie internetowej https://bip-ugrudka.podlaskie.eu/ogoszenia/ został wywieszony na okres od 24.04.2026 r. do 15.05.2026 r. wykaz nieruchomości przeznaczonych do zbycia.

Białystok/34431554

GAZETA wyborcza DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

- **Przetargi,** licytacje, zamówienia publiczne
- **Ogłoszenia** sądowe i rekrutacyjne
- **Nekrologi,** kondolencje, wspomnienia

KONTAKT: | kontakt_komunikaty@wyborcza.pl, tel. 507 094 232 | nekrologi@wyborcza.pl, tel. 22 555 55 55
Komunikaty.pl
nekrologi.wyborcza.pl

eprasa.pl d3dcb7cdf2

MAJ 2026

TEATR ŻEROMSKIEGO W KIELCACH

spokojnie, to tylko awaria
sezon 2025/2026

25-507 Kielce, ul. Sienkiewicza 32 / kasa +48 41 344 75 00 / kasa@teatrzeromskiego.pl / sekretariat@teatrzeromskiego.pl / www.teatrzeromskiego.pl

KOŃ NA RYCERZU
na podst. książki „Sztuka obsługi penisa" Andrzeja Gryżewskiego i Przemysława Pilarskiego, tekst Przemysław Pilarski, reż. Tadeusz Kabicz

01 MAJA / PT / g. 19:00
02 MAJA / SB / g. 19:00
03 MAJA / ND / g. 17:00
21 MAJA / CZ / g. 19:00
22 MAJA / PT / g. 19:00
23 MAJA / SB / g. 19:00
24 MAJA / ND / g. 17:00

DS

fot. Natalia Kabanow

SZALONE NOŻYCZKI
Paul Pörtner, reż. Jerzy Bończak

08 MAJA / PT / g. 19:00
09 MAJA / SB / g. 19:00
10 MAJA / ND / g. 16:00 i 19:00

DS

fot. Wojciech Habdas

POTOK. ĆWICZENIA ZE WSPÓLNOTY
Jolanta Janiczak, reż. Wiktor Rubin

28 MAJA / CZ / g. 19:00
29 MAJA / PT / g. 17:00
nagranie spektaklu, wejściówka 20 zł

DS

fot. Krzysztof Bieliński

fot. Wojciech Habdas

DS

OPOWIEŚCI Z NARNII. LEW, CZAROWNICA I STARA SZAFA
C.S. Lewis adapt. Radosław Paczocha, reż. Gabriel Gietzky

06 MAJA / ŚR / g. 11:00
07 MAJA / CZ / g. 11:00

fot. Krzysztof Bieliński

NS

ŁATWY SPOSÓB NA RZUCENIE PALENIA
wg książki Allena Carra adapt. i reż. Radosław Rychcik

16 MAJA / SB / g. 16:00
spektakl z napisami w jęz. angielskim /with English subtitles
17 MAJA / ND / g. 16:00
nagranie spektaklu, wejściówka 20 zł

fot. HaWa

NS/ DSP

PROTEST KIELECKI. DO KOGO NALEŻĄ KIELCE?
Julia Nowak i Jakub Skrzywanek, reż. Jakub Skrzywanek

26 MAJA / WT / g. 19:00
30 MAJA / SB / g. 19:00
31 MAJA / ND / g. 17:00
ostatnia niedziela miesiąca – bilet 40 zł

NS	NOWA SCENA	*DS*	DUŻA SCENA
DZ	DZIEDZINIEC	*MSP*	MAŁA SALA PRÓB
DSP	DUŻA SALA PRÓB	*FDS*	FOYER DUŻEJ SCENY

PROFESOR
inspirowany książką Grzegorza Walczaka „Profesor. Jak genialny chemik z Kielc stał się bossem narkobiznesu" tekst Anna Wakulik, reż. Jan Hussakowski

15 MAJA / PT / g. 18:00
16 MAJA / SB / g. 18:00
17 MAJA / ND / g. 18:00
nagranie spektaklu, wejściówka 20 zł

DS

projekt plakatu Aleksandra Banaś

NIKO CZYLI PROSTA ZWYCZAJNA HISTORIA
Joanna Mueller, reż. Zofia Gustowska

19 MAJA / WT / g. 09:00 i 11:00
20 MAJA / ŚR / g. 09:00 i 11:00

NS

fot. Mateusz Wolski

11 MAJA / PN / g. 16:00
wejściówka 20 zł, zapisy – tel. 41 344 75 00
18 MAJA / PN / g. 16:00
w ramach akcji Funduszowy Maj wstęp bezpłatny, zapisy – tel. 41 344 75 00 liczba miejsc ograniczona

Funduszowy Maj

25 MAJA / PN / g. 16:00
wejściówka 20 zł, zapisy – tel. 41 344 75 00

ZWIEDZANIE TEATRU

09 MAJA / SB / g. 16:00 / *NS*
CZYTAJ [ʒɛrɔmskʲi]: SZATAŃSKIE TANGO
László Krasznahorkai, reż. Marta Szlasa-Rokicka
wejściówka 10 zł

31 MAJA / ND / g. 11:00 / *FDS*
POCZYTAJ MI TEATRZE:
KAPIBARA BARBARA
Eliza Piotrowska
prowadzenie Joanna Kasperek
wejściówka 5 zł

Z okazji Dnia Matki i Dnia Dziecka

Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Świętokrzyskiego współprowadzoną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

Kielce/34431243

eprasa.pl d3dcb7cdf2